

Kaikkien maiden proletaarit, liittykää yhteen!

LENIN

TEOKSET

13

JULKAISTAAN
VKP(b):n IX EDUSTAJAKOKOUKSEN
JA SNTL:n NEUVOSTOJEN
II EDUSTAJAKOKOUKSEN
PÄÄTÖKSEN PERUSTEELLA

ИНСТИТУТ МАРКСИЗМА-ЛЕНИНИЗМА
ПРИ ЦК КПСС

В. И. ЛЕНИН

СОЧИНЕНИЯ

Издание четвертое

ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
ПОЛИТИЧЕСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ
МОСКВА

NKP:n KARJALAN ALUEKOMITEAN PUOLUEHISTORIAN
INSTITUUTTI — NKP:n KK:n MARXISMIN-LENINISMIN
INSTITUUTIN FILIAALI

V. I. LENIN

TEOKSET

*Suomenkos neljännestä
venäjänkielisestä painoksesta*

KARJALAN ASNT:n
VALTION KUSTANNUSLIHKE
PETROSKOI — 1957

V. I. LENIN

13
O S A

Kesäkuu 1907 – huhtikuu 1908

ESIPUHE

V. I. Leninin Teosten kolmastoista osa sisältää teokset, jotka on kirjoitettu vuoden 1907 kesäkuun ja vuoden 1908 huhtikuun välisenä aikana.

Kirjoituksissa „Boikottia vastaan”, „Publisistin kirjoituksia”, „Vallankumous ja vastavallankumous”, „Kolmas Duuma”, „Poliittisia kirjoituksia” ja „Uusi agraaripoliitiikka” analysoidaan ja arvioidaan Venäjän poliittista tilannetta ensimmäisen vallankumouksen tappion jälkeen ja määritellään puoluejärjestöjen tehtävät taantumuskaudella. Näissä kirjoituksissa, samoin kuin VSDTP:n Pietarin konferenssissa ja yleisvenäläisissä konferensseissa pitämiseen puheissa, jotka julkaistaan tässä osassa, Lenin muotoili myöskin bolshevikkien duumataktiikan tehtävät uudella etapilla.

Osaan kuuluu Leninin mitä tärkeimmät teokset agraarikysymyksestä „Agraarikysymys ja „Marxin arvostelijat”” (luvut X—XII) ja „Sosialidemokratian agraariohjelma Venäjän ensimmäisessä vallankumouksessa vuosina 1905—1907”.

Osaan on otettu „Alkulause” V. I. Leninin teosten ensimmäiseen kolmiosaiseen kokoelmaan „Kahdentoista vuoden ajalta”, jota ei voitu täydellisesti julkaista sensuurivainojen vuoksi. Alkulause on lyhyt katsaus sen taistelun historiaan, jota Lenin kävi vallankumouksellisen marxilaisuuden puolesta liberalismia ja opportunistia vastaan.

Osaan kuuluu kirjoitus „Ammattiliittojen neutraalisuus”, jossa Lenin arvostelee Plehanovin ja menshevikkien opportunistia, jotka yrittivät suunnata Venäjän työväenliikettä trade-unionismin tielle.

Kahdessa samannimisessä kirjoituksessa „Stuttgartin kansainvälinen sosialistikongressi” kuvastuu Leninin, bolshevikkien taistelu opportunistia vastaan kansainvälisessä työväenliikkeessä. Kirjoituksissa paljastetaan saksalaisten sosialidemokraattien perääntymiset vallankumouksellisen marxilaisuuden asemista.

Osassa julkaistaan V. I. Leninin Teoksiin ensi kerran otetut tuotteet: VSDTP:n kolmannen („Toisen yleisvenäläisen”) konferenssin päätöslauselmaehdotus III Valtakunnanduuman vaaleihin osallistumista koskevasta kysymyksestä, „Ammattiliittojen yleisvenäläistä edustajakokousta koskevan päätöslauselmaehdotuksen hahmotelma”, „Plehanovin kirjoituksesta”, „„Proletarin” toimituksen ilmoitus”.

„Esipuheessa Voinovin (A. V. Lunatsharskin) kirjaseen puolueen suhteesta ammattiliittoihin”, joka niin ikään on ensi kerran otettu Teoksiin, Lenin esiintyy ammattiliittojen „neutraalisuus”-tunnusta vastaan selittäen, että on välttämätöntä lähentää ammattiliitot puolueeseen, jotta voitaisiin kehittää proletariaatin sosialistista tietoisuutta ja kasvattaa sitä vallankumouksellisen sosialidemokratian hengessä.

BOIKOTTIA VASTAAN
(SOSIALIDEMOKRAATTISEN
PUBLISISTIN KIRJOITUKSISTA) 1

Kirjoitettu kesäkuun 26
(heinäkuun 9) pnä 1907

Julkaistu v. 1907 kirjasessa:
„Kolmannen Duuman boikotoinnista”,
Moskova
Allekirjoitus: N. Lenin

Julkaistaan kirjasen
tekstin mukaan

Hiljattain pidetty opettajain edustajakokous², jossa enemmistö oli sosialistivallankumouksellisten vaikutuksen alaisena, hyväksyi päätöslauselman III Duuman boikotoinnista eserräpuolueen huomattavan edustajan osallistuessa välittömästi päätöksen tekemiseen. Sosialidemokraattiopettajat ja VSDTP:n edustaja pidättyivät äänestyksestä pitäen välttämättömänä, että sellainen kysymys ratkaistaan puolueen edustajakokouksessa tai konferenssissa eikä puolueetomassa, ammatillis-poliittisessa liitossa.

Kysymys III Duuman boikotoinnista nousee täten näyttämölle vallankumouksellisen taktiikan päiväjärjestyksessä olevana kysymyksenä. Eserräpuolue, päätellen sen edustajan esiintymisestä mainitussa edustajakokouksessa, on tämän kysymyksen jo ratkaissut, vaikkakaan tämän puolueen virallisia päätöksiä enempää kuin eserräpiirien kirjallisia asiakirjojakaan meillä ei vielä ole. Sosialidemokraattien keskuudessa kysymys on asetettu ja sitä pohditaan.

Minkälaisilla perusteilla eserrät puolustavat päätöstään? Opettajain edustajakokouksen päätöslauselma puhuu tosiasiallisesti III Duuman täydellisestä kelvottomuudesta, kesäkuun 3 päivän valtiokaappauksen³ suorittaneen hallituksen taantumuksellisuudesta ja vastavallankumouksellisuudesta, uuden vaalilain tilanherramaisesta luonteesta j.n.e., j.n.e.*. Argumentointi on rakennettu siten, ikään

* Tässä on tuon päätöslauselman teksti: „Ottuen huomioon: 1) että uusi vaalilaki, jonka perustalla III Valtakunnanduuma kutsutaan koolle, riittää työtätekeville joukoilta senkin vaatimattoman osittaisen äänioikeuden, joka heillä tähän saakka on ollut ja jonka hankkiminen on tullut heille niin kalliiksi; 2) että tuo laki on kansan tahdon ilmeistä ja karkeaa väärennystä väestön taantumuksellisimpain ja etuoikeutettujen kerrosten hyödyksi; 3) että valitsemismenetelmänsä

kuin III Duuman ultrataantumuksellisuudesta johtuisi itseltään boikotin kaltaisen taistelukeinon tai boikottitunnuksen välttämättömyys ja luonnollisuus. Tuollaisen järkeilyn kelpaamattomuus pistää jokaisen sosialidemokraatin silmään, sillä siitä puuttuu kokonaan boikotin soveltuvaisuuden historiallisten ehtojen erittely. Marxilaisuuden kannattajana ja siihen nojautuen sosialidemokraatti ei johda boikottia jonkun laitoksen taantumuksellisuuden asteesta, vaan niiden erikoisten taisteluehtojen olemassaolosta, joiden vallitessa voidaan soveltaa, kuten nyt Venäjänkin vallankumouksen kokemus on jo osoittanut, omalaatuista keinoa, jota nimitetään boikotiksi. Henkilöstä, joka alkaa puhua boikotista ottamatta huomioon vallankumouksemme kaksivuotista kokemusta, syventymättä mietiskelemään tuota kokemusta, sellaisesta henkilöstä on sanottava, että hän on paljon unohtanut eikä mitään oppinut. Ja boikottia koskevan kysymyksen tarkastelun me aloitammekin nimenomaan erityyppisestä analysoida tuo kokemus.

I

Vallankumouksemme antama huomattavin kokemus boikotin soveltamisessa oli epäilemättä Bulyginin Duuman⁴ boikotointi. Sitä paitsi tuo boikotti päättyi mitä täydellisimpään ja mitä välittömimpään menestykseen. Siksi ensimmäisenä tehtävänä tulee olla Bulyginin Duuman boikotoinnin historiallisten ehtojen erittely.

Tätä kysymystä tarkasteltaessa nousee etualalle heti kaksi seikkaa. Ensinnäkin Bulyginin Duuman boikotointi oli taistelua sitä vastaan, ettei vallankumouksemme siirtyisi (vaikka väliaikaisesti) monarkistisen perustuslain polulle. Toiseksi tuo boikotointi tapahtui mitä laajimman, yleisimmän, voimakkaimman ja nopeimman vallankumouksellisen nousun oloissa.

Pysähtykäämme tarkastelemaan ensimmäistä seikkaa. Kaikkinaisen boikotti on taistelua kyseisen laitoksen

ja kokoonpanonsa puolesta kolmas Duuma on oleva taantumuksellisen kaappauksen tulos; 4) että hallitus käyttää kansanjoukkojen osallistumista Duuman vaaleihin antaakseen tälle osallistumiselle sen merkityksen, että kansa muka hyväksyy valtiokaappauksen,—opettajain ja kansanvalituksen toimihenkilöiden yleisvenäläisen liiton IV edustajakokous päättää: 1) kieltäytyä olemasta minkäänlaisessa yhteydessä kolmanteen Duumaan ja sen elimiin; 2) olla järjestönä osallistumatta enempää välittömästi kuin väliillisestikään vaaleihin; 3) levittää järjestönä sitä käsitystä kolmannelle Valtakunnanduumasta ja sen vaaleista, joka on ilmaistu tässä päätöslauselmassa”.

syntymistä eli, puhuen vähän laajemmassa mielessä, realisoimista vastaan eikä taistelua sen pohjalla. Sen vuoksi se, joka Plehanovin ja monien muiden menshevikkien lailla taisteli boikottia vastaan sellaisilla yleisillä järkeilyillä, että marxilaisen on käytettävä hyväkseen edustuslaitoksia, ilmaisi siten vain naurettavaa doktrinäärisyyttä. Sillä tavalla järkeileminen merkitsi kiistakysymyksen olemuksen kiertämistä kiistattomien totuuksien märehimisellä. Kiistatonta on, että marxilaisen on käytettävä hyväkseen edustuslaitoksia. Johtuuko siitä, ettei marxilainen saa visseissä oloissa puoltaa taistelua, jota käydään kyseisen laitoksen toteuttamista vastaan eikä tuon laitoksen pohjalla? Ei, ei johdu, sillä tuo yleinen järkeily koskee vain niitä tapauksia, jolloin taistelu tuollaisen laitoksen syntymistä vastaan ei ole paikallaan. Boikottikysymyksen kiistanalaisuus onkin juuri siinä, onko taistelu itse tuollaisten laitosten syntymistä vastaan paikallaan. *Omilla* boikotinvastaisilla perusteluillaan Plehanov ja kumpp. ilmaisivat, etteivät he ymmärrä itse kysymyksen asettelua.

Edelleen. Kun kaikkinaisen boikotti on taistelua kyseisen laitoksen toteuttamista vastaan eikä kyseisen laitoksen perustalla, niin Bulyginin Duman boikotointi oli sen lisäksi taistelua koko monarkistis-perustuslaillista tyyppiä olevien laitosten systeemin toteuttamista vastaan. Vuosi 1905 osoitti silmännähtävästi, että silloin oli mahdollista välitön joukkotaistelu yleislakkojen (lakkoliike tammikuun 9 päivän jälkeen) ja sotilaskapinoiden („Potjomkin”) muodossa. Joukkojen välitön vallankumoustaistelu oli siis tosiasia. Tosiasia oli toisaalta myöskin elokuun 6 päivän laki, jolla liike yritettiin siirtää vallankumoukselliselta (sanan välittömimmässä ja tarkimmassa mielessä) tieltä monarkistisen perustuslain tielle. Objektiivisesti oli väistämätöntä taistelu kummankin tien välillä: joukkojen välittömän vallankumoustaistelun tien ja monarkistisen perustuslain tien välillä. Edessä oli niin sanoaksemme vallankumouksen lähimmän kehityksen *tien valinta*, eikä tätä valintaa tietenkään ratkaissut joidenkin ryhmien tahto, vaan vallankumouksellisten ja vastavallankumouksellisten luokkien voima. Voima taas voitiin mitata ja kokeilla vain taistelussa. Bulyginin Duman boikotoinnin tunnus olikin välittömän vallankumouksellisen taistelun *tien* puolesta

perustuslaillis-monarkistista tietä vastaan käytävän taistelun tunnus. Viimeksi mainitulla tielläkin oli taistelu tietysti mahdollinen eikä vain mahdollinen, vaan myös kiertämätön. Monarkistisenkin perustuslain pohjalla on vallankumouksen jatkaminen ja sen uuden nousun valmisteleminen mahdollista; monarkistisenkin perustuslain pohjalla on mahdollista ja välttämätöntä vallankumouksellisen sosialidemokratian taistelu,— tämä aakkostotuus, jota Axelrod ja Plehanov v. 1905 niin ahkerasti ja niin sopimattomaan aikaan todistelivat, jää totuudeksi. Mutta historian asettama kysymys ei ollut silloin se: Axelrod tai Plehanov eivät järkeilleet „oikeasta aiheesta” eli toisin sanoen he vaihtoivat kysymyksen, jonka historia oli asettanut taistelevien voimien ratkaistavaksi, kysymykseen, joka oli otettu saksalaisen sosialidemokraattisen oppikirjan viimeisestä painoksesta. Edessä oli historiallisesti kiertämättömänä *taistelun tien valinnasta* lähitulevaisuuden *taistelua varten*. Kutsuuko Venäjän ensimmäisen edustuslaitoksen koolle vanha valta ja siirtää siten vallankumouksen vissiksi ajaksi (mahdollisesti hyvin lyhyeksi, mahdollisesti verrattain pitkäksi ajaksi) monarkistisen perustuslain tielle vai pyyhkäisekö kansa välittömällä rynnistyksellä pois vanhan vallan — tai ainakin: horjuttaako kansa sitä —, riistää siltä mahdollisuuden siirtää vallankumous monarkistisen perustuslain tielle ja turvaa (samoin pitemmäksi tai lyhyemmäksi ajaksi) tien joukkojen välittömästi vallankumoukselliselle taistelulle? Juuri sellainen kysymys, jota Axelrod ja Plehanov eivät aikoinaan huomanneet, nousi historiallisesti vuoden 1905 syksyllä Venäjän vallankumouksellisten luokkien ratkaistavaksi. Sosialidemokratian harjoittama aktiivisen boikotin julistaminen olikin tämän kysymyksen asettelun muotona, muotona, jossa proletariaatin puolue tietoisesti asetti tämän kysymyksen, tunnuksena taistelussa *tien valinnasta taistelua varten*.

Aktiivisen boikotin julistajat, bolshevikit, käsittivät oikei historian objektiivisesti asettaman kysymyksen. Vuoden 1905 loka—joulukuun taistelu oli todella taistelua tien valinnasta taistelua varten. Tätä taistelua käytiin vaihtelevalla menestyksellä: ensi alussa pääsi voitolle vallankumouksellinen kansa, se riisti vanhalta vallalta mahdollisuuden siirtää vallankumous heti monarkistisen perustuslain raiteille, loi poliisimais-liberaalista tyyppiä olevien edustus-

laitosten tilalle puhtaasti vallankumouksellistyyppiset *edustuslaitokset*, työväen edustajain Neuvostot j.n.e. Loka—jouluukuun kausi oli maksimaalisen vapauden kautta, se oli joukkojen maksimaalista omatoimisuutta, maksimaalisen laajaa ja nopeaa työväenliikettä maaperällä, jonka kansan rynnistys oli puhdistanut monarkistis-perustuslaillisista laitoksista, laeista ja pidäkkeistä, „valtavälin” maaperällä, jolloin vanha valta oli *jo* herpautettu, mutta uusi kansan vallankumouksellinen valta (työväen, talonpoikain ja sotilaiden edustajain Neuvostot y.m.) *ei ollut vielä* riittävän voimakas vaihtakseen täydellisesti vanhan vallan. Jouluukuun taistelu ratkaisi kysymyksen toiseen suuntaan: vanha valta voitti lyöden takaisin kansan rynnistyksen ja säilyttäen asemat käsissään. Mutta on itsestään selvää, ettei tuota voittoa silloin vielä voitu pitää ratkaisevana voittona. Vuoden 1905 joulukuun kapina jatkui vuoden 1906 kesän monilukuisten erillisten ja osittaisten sotilaskapinoiden ja lakkojen muodossa. Tunnus Witten Duuman⁵ boikotoinnista oli taistelutunnus noiden kapinoiden keskittämiseksi ja yleistämiseksi.

Siis ensimmäinen johtopäätös Venäjän vallankumouksen kokemuksen tarkastelusta Bulyginin Duuman boikotoinnin alalla on se, että historia oli asettanut päiväjärjestykseen boikotin objektiiviseksi perustaksi lähimmän kehitystien muodosta käytävän taistelun, taistelun siitä, kenen käsiin, vanhan vallan käsiin vaiko uuden, oma-aloitteisesti syntyneen kansanvallan käsiin joutuu Venäjän ensimmäisen edustuskokouksen koollekutsuminen, taistelun välittömästi vallankumouksellisesta tiestä tai (vissiksi ajaksi) monarkistisen perustuslain tiestä.

Tähän liittyy kysymys, joka nousee usein kirjallisuudessa ja aina tätä aihetta käsiteltäessä, kysymys boikottitunnuksen yksinkertaisuudesta, selvyydestä ja „suoraviivaisuudesta”, ja myös kysymys suorasta ja mutkittlevasta kehitystiestä. Vanhan vallan välitön kukistaminen tai pahimmassa tapauksessa sen herpauttaminen ja voimattomaksi saattaminen, uusien valtaelinten välitön luominen kansan toimesta,— kaikki se on epäilemättä *suorin* tie, kansalle edullisin tie, mutta se vaatii myös suurinta voimaa. Valtavan ylivoiman ehdolla voidaan voitto saavuttaa suoralla rintamarynnäkölläkin. Ellei voimia ole riittävästi, voidaan tarvita myös kiertoteitä, odottamista, mutkia,

perääntymistä j.n.e., y.m.s. Monarkistisen perustuslain tie ei tietenkään vielä lainkaan sulje pois vallankumousta, jonka aineksia tämä tie *myös* valmistee ja kehittää välillisesti, mutta tämä tie on pitempi, mutkikkaampi.

Menshevikkien koko kirjallisuudessa, erikoisesti vuoden 1905 (lokakuuhun asti) kirjallisuudessa, on punaisena lankana bolshevikkien syyttäminen „suoraviivaisuudesta”, ylösrakentavat opetukset heille siitä, että on otettava huomioon mutkittleva tie, jota historia kulkee. Menshevikkien kirjallisuuden tämä piirre on myös näytteenä sellaisista järkeilyistä, että hevoset syövät kuroja ja että Volga laskee Kaspianmereen,— järkeilyistä, jotka märehittämällä kiistatonta sotkevat sen olemusta, mikä on kiistanalaista. Että historian kulku käy tavallisesti mutkittlevaa tietä ja että marxilaisen on kyettävä ottamaan huomioon historian mitä sekavimmat ja kummallisimmat mutkat, se on kiistatonta. Mutta tuolla kiistattomalla märepalalla ei ole mitään yhteyttä kysymykseen, mitä marxilaisen tulee tehdä, kun tuo samainen historia asettaa taistelevien voimien ratkaistavaksi kysymyksen suoran tai mutkittlevan tien valitsemisesta. Kun sellaisina ajankohtina ja sellaisina kausina, jolloin näin tapahtuu, asia kuitataan järkeilyillä historian tavanomaisesta mutkittelusta, niin se merkitsee nimenomaan koteloihmiseksi muuttumista ja syventymistä sen totuuden tarkastelemiseen, että hevoset syövät kuroja. Ja vallankumoukselliset kaudet ovat pääasiallisesti juuri sellaisia historiankausia, jolloin taistelevien yhteiskunnallisten voimien yhteenotto ratkaisee suhteellisen lyhyenä aikana kysymyksen, suoran vaiko mutkittlevan kehitystien valitsee maa suhteellisesti hyvin pitkäksi ajaksi. Mutkittlevan tien huomioonottamisen välttämättömyys ei lainkaan kumoa sitä, että marxilaisten on osattava selittää joukoille joukkojen historian ratkaisevina hetkinä suoran tien paremmuus, osattava auttaa joukkoja taistelussa suoran tien valinnan puolesta, antaa sellaisen taistelun tunnuksia ja niin edelleen. Ja vain toivottomat poroporvarit ja aivan tylsät pedantit saattaisivat niiden ratkaisevien historiallisten taistelujen *päättymisen jälkeen*, jotka ovat määränneet mutkittlevan tien suoran asemesta, hihittää niille, jotka ovat loppuun asti taistelleet suoran tien puolesta. Se olisi saman tapaista kuin Treitschken kaltaisten saksalaisten

kruunun- ja poliisimieshistorioitsijoiden hihitys vallankumouksellisille tunnuksille ja Marxin vallankumoukselliselle suorasukaisuudelle vuonna 1848.

Marxilaisuuden suhtautuminen historian mutkitteluvaan tiehen on asian olemuksen kannalta samankaltaista kuin sen suhtautuminen kompromisseihin. Historian jokainen mutkitteluva käänös on kompromissi, kompromissi uuden täydelliseen kieltämiseen enää riittämättömän voimakkaan vanhan ja vanhan täydelliseen kukistamiseen vielä riittämättömän voimakkaan uuden välillä. Marxilaisuus ei kieltäydy kompromisseista, marxilaisuus katsoo niiden käyttämisen välttämättömäksi, mutta tämä ei lainkaan sulje pois sitä, etteikö elävänä ja toimivana historiallisena voimana marxilaisuus taistelisi koko tarmollaan kompromisseja vastaan. Ken ei kykene selvittämään itselleen tätä näennäistä ristiriitaa, hän ei tunne marxilaisuuden aakkosia.

Engels ilmaisi kerran, nimittäin Kommuunin blanquilai-pakolaisten manifestista kirjoittamassaan artikkelissa (1874)*, marxilaisuuden suhtautumisen kompromisseihin erittäin havainnollisesti, selvästi ja lyhyesti. Blanquilaiset, Kommuunin pakolaiset, kirjoittivat manifestissaan, että he eivät salli minkäänlaisia kompromisseja. Engels teki pilaa tuosta manifestista. Kysymys ei ole siitä, sanoi hän, että kieltäydytään niiden kompromissien käyttämisestä, *joihin olosuhteet meidät saattavat* (tai joihin olosuhteet meidät pakoittavat: minun on pyydetävä lukijoilta anteeksi, että olen pakoitettu siteeraamaan muistista, koska minulla ei ole mahdollisuutta tehdä sitä tekstistä). Kysymys on siitä, että käsitetään selvästi proletariaatin todelliset vallankumoukselliset päämäärät ja osataan pyrkiä niihin kaikkien ja kaikenlaisten olosuhteiden, mutkien ja kompromissien kautta⁶.

Vain tältä näkökannalta voidaan arvostaa boikotin yksinkertaisuutta, suoruutta ja selvyttä joukkoihin vetoavana tunnuksena. Kaikki tämän tunnuksen mainitut ominaisuudet eivät ole hyviä sellaisenaan, vaan ainoastaan sikäli, mikäli siinä objektiivisessa tilanteessa, jossa tätä tunnusta käytetään, on olemassa edellytykset taistelulle

* Tämä artikkeli on otettu saksalaiseen kokoelmaan „Internationales aus dem „Volksstaat““ („Kansainvälisiä aiheita „Kansan Valtiosta““). Toim.). Venäjännös: „Artikkeleja „Volksstaat“ista““, kustannusl. „Znanija“.

suoran tai mutkittelevan kehitystien valitsemiseksi. Bulyginin Duuman kaudella tämä tunnus ei ollut työväenpuolueen oikea ja ainoa vallankumouksellinen tunnus siksi, että se oli yksinkertaisin, suorin ja selvin, vaan siksi, että historialliset olosuhteet asettivat silloin työväenpuolueelle tehtävän osallistua taisteluun yksinkertaisesta ja suorasta vallankumouksellisesta tiestä monarkistisen perustuslain mutkittelevaa tietä vastaan.

Herää kysymys, missä on sen kriteeri, että silloin nuo erikoiset historialliset olosuhteet olivat olemassa? Missä on sen objektiivisen asiointilan erikoisuuden perustunnusmerkki, joka ei tehnyt yksinkertaista, suoraa ja selvää tunnusta fraasiksi, vaan ainoaksi todellista taistelua vastaavaksi tunnukseksi? Tämän kysymyksen tarkastelemiseen nyt siirrymmekin.

II

Kun luodaan silmäys taaksepäin, jo päättyneeseen taisteluun (päättäneeseen ainakin sen suoranaudessa ja välittömässä muodossa), niin ei tietenkään ole mitään sen helppoa, kuin tehdä yleinen yhteenveto kauden erilaisista, toistensa kanssa ristiriitaisista tunnusmerkeistä ja symptomeista. Taistelun lopputulos ratkaisee kaikki kerralla ja poistaa hyvin yksinkertaisesti kaikki epäilykset. Mutta meidän on nyt määriteltävä ilmiön sellaiset tunnusmerkit, jotka voisivat auttaa pääsemään selville asiointilasta *ennen* taistelua, sillä me haluamme soveltaa historiallisen kokemuksen opetuksia III Duumaan. Ylempänä jo mainitsimme, että boikotin menestyksen ehtona v. 1905 oli mitä laajin, yleisin, voimakkain ja nopein vallankumouksellinen nousu. Nyt on tarkasteltava ensinnäkin, missä yhteydessä toisiinsa ovat taistelun erittäin voimakas nousu ja boikotti, ja toiseksi, minkälaisia ovat erittäin voimakkaan nousun luonteenomaiset piirteet ja tunnusmerkit.

Boikotti, kuten jo sanoimme, on taistelua kyseisen laitoksen syntymistä vastaan eikä tuon laitoksen perustalla. Jokainen kyseinen laitos voi saada alkunsa vain jo olemassaolevasta vallasta, s.o. vanhasta vallasta. Boikotti on siis sellainen taistelukeino, joka on välittömästi suunnattu vanhan vallan kukistamiseen tai, pahimmassa tapauksessa, s.o. rynnistyksen ollessa riittämätön kukistamista

varten,— sen heikentämiseen siinä määrin, ettei se voisi turvata tuon laitoksen luomista, ei voisi toteuttaa sitä käytännössä *. Boikotti vaatii siis menestyäkseen välitöntä taistelua vanhaa valtaa vastaan, kapinaa sitä vastaan ja joukkoluontoista tottelemattomuutta sille monissa tapauksissa (sellainen joukkoluontoinen tottelemattomuus on eräs niistä ehdoista, jotka valmistelevat kapinaa). Boikotti on kieltäytymistä vanhan vallan tunnustamisesta ja tietenkin kieltäytymistä teoissa eikä sanoissa, s.o. kieltäytymistä, joka ei ilmene ainoastaan huudahduksina tai järjestöjen tunnuksina, vaan *kansanjoukkojen* vissinä liikkeenä, kansanjoukkojen, jotka rikkovat järjestelmällisesti vanhan vallan lakeja, luovat järjestelmällisesti uusia, lainvastaisia, mutta tosiasiallisesti olemassaolevia laitoksia j.n.e., j.n.e. Boikotin yhteys laajaan vallankumoukselliseen nousuun on näin ollen ilmeistä: boikotti on mitä päättäväisin taistelukeino, joka ei hylkää kyseisen laitoksen organisaatiomuotoja, vaan itse sen olemassaolon. Boikotti on suoranaisen sodan julistamista vanhalle vallalle, suoranaista rynnäkköä sitä vastaan. Ilman laajaa vallankumouksellista nousua, ilman joukkoluontoista kuohuntaa, joka ylittää kaikkialla niin sanoaksemme vanhan legaalisuuden puitteet, ei boikotin menestyksestä voi olla puhettakaan.

Siirtyessämme tarkastelemaan kysymystä vuoden 1905 syksyllä tapahtuneen nousun luonteesta ja tunnusmerkeistä havaitsemme helposti, että silloin oli käynnissä järjestelmällisesti rynnäköivän ja vihollista ahdistavan vallankumouksen joukkoluontoinen ja herkeämätön *hyökkäys*. Rankaisutoimenpiteet eivät laimentaneet, vaan laajensivat liikettä. Tammikuun 9 päivää seurasi valtava lakkooalto, barrikadit Lodzissa, „Potjomkinin” kapina. Lehdistön alalla, liittojen alalla, opiskelun alalla, kaikkialla rikottiin vanhan vallan säätämiä legaalisuuspuitteita, rikottiin järjestelmällisesti eivätkä niitä rikkoneet yksistään vain „vallankumoukselliset”, vaan myöskin tavalliset asukkaat, sillä vanha valta oli todella heikontunut, se oli todella

* Tekstissä on kaikkialla puhe aktiivisesta boikotista, t.s. siitä, ettei jätetä yksinkertaisesti syrjään vanhan vallan toimenpiteistä, vaan rynnistetään tuota valtaa vastaan. Lukijojolle, jotka eivät tunne sosialidemokraattista kirjallisuutta Bulyginin Duuman boikotoinnin kaudeita tulee muistuttaa, että sosialidemokraatit puhuivat silloin suoraan *aktiivisesta* boikotista asettaen sen päättäväisesti passiivisen boikotin vastakohtaksi, jopa enemmänkin: sitoen aktiivisen boikotin rohkeasti aseelliseen kapinaan.

päästämässä ohjaksia raihnaantuvista käsistään. Erittäin selväpiirteisenä ja varmana (vallankumouksellisten järjestöjen näkökannalta) osoituksena nousun voimasta oli se, että vallankumouksellisten tunnuksia ei ainoastaan otettu vastaan, vaan ne *jäivät* suorastaan *jälkeen* elämästä. Sekä tammikuun 9 päivä, joukkolakot sen jälkeen että „Potjomkin”, — kaikki nuo ilmiöt menivät vallankumouksellisten esittämien välittömien kehotuskutsujen edelle. Sellaista vallankumouksellisten esittämää *kehotuskutsua*, johon joukot olisivat suhtaantuneet passiivisesti, vaieten, kieltäytymällä taistelusta, *ei vuonna 1905 ollut*. Sellaisessa tilanteessa boikotti oli sähköistyneen ilmapiirin luonnollisena *täydennyksenä*. Tämä tunnus ei silloin mitään „keksiskelilyt”, se vain formuloi tarkasti ja oikein nousun, joka yhä vain edistyi ja kehittyi suoranaisesti rynnäköksi. „Keksiskelijän” asemassa olivat päinvastoin menshevikkimme, jotka vallankumouksellisesta noususta syrjäytyen viehättyivät niihin tyhjiin lupauksiin, joita tsaari oli antanut manifestin tai elokuun 6 päivän lain muodossa, ja ottivat *luvatun* perustuslaillis-monarkistisille raiteille kääntymisen täydestä. Menshevikit (ja Parvus) eivät perustaneet silloin taktiikkaansa mitä laajimman, voimakkaimman ja nopeimman vallankumouksellisen nousun tosiasiaan, vaan tsaarin lupaukseen tehdä perustuslaillis-monarkistinen käänne! Ei ole ihme, että tuollainen taktiikka osoittautui naurettavaksi ja viheliäiseksi opportunistiksi. Ei ole ihme, että menshevikkien kaikissa boikottia koskevissa järkeilyissä jätetään nyt visusti pois Bulyginin Duuman boikotoinnin analyysi, s.o. vallankumouksen suurimman boikottikokemuksen analyysi. Mutta ei riitä, että tunnustetaan tämä menshevikkien vallankumoustaktiikassa tekemä ehkä suurin virhe. On käsitettävä selvästi, että tuon virheen lähteenä oli se, ettei käsitetty *objektiivista* asiaintilaa, joka teki vallankumouksellisesta noususta todellisuuden, mutta perustuslaillis-monarkistisesta käänteestä tyhjän poliisilupauksen. Menshevikit eivät olleet väärässä siksi, että he suhtautuivat kysymykseen ilman mielialan subjektiivista vallankumouksellisuutta, vaan siksi, että nuo murhevallankumoukselliset jäivät aatteissaan jälkeen tilanteesta, joka oli objektiivisesti vallankumouksellinen. Nuo menshevikkien virheen kummatkin syyt voidaan helposti sekoittaa toisiinsa, mutta marxilaisille niiden sekoittaminen on sallimatonta.

III

Boikotin yhteyttä Venäjän vallankumouksen tietyn kauden historiallisiin erikoisoihin on tarkasteltava vielä eräältä puolelta. Minkälainen poliittinen sisältö oli sosialidemokraattien boikottikampanjalla vuoden 1905 syksyllä ja vuoden 1906 keväällä? Tuon kampanjan sisältönä ei tietenkään ollut boikotti-sananaan kertaileminen tai kehoitus olla osallistumatta vaaleihin. Tuo sisältö ei rajoittunut myöskään kehoituksiin nousta suoranaisesti rynnäkköön, joka ei ota huomioon itsevaltiuden ehdottamia kierto- ja mutkittelu-teitä. Sitä paitsi ei mainitun teeman rinnalla, vaan pikemminkin koko boikottiagitaation keskiönä oli *taistelu perustuslaillisia illuusioita vastaan*. Tämä taistelu oli todella boikotin elävänä sieluna. Muistutelkaa boikotistien puheita ja heidän koko agitaatiotaan, luokaa silmäys boikotistien tärkeimpiin päätöslauseelmiin, ja te tulette vakuuttuneiksi tällaisen väitteen oikeellisuudesta.

Menshevikit eivät ole milloinkaan kyenneet käsittämään boikotin tätä puolta. Heistä on aina näyttänyt, että perustuslaillisuuden syntymisen kaudella taistelu perustuslaillisia illuusioita vastaan on järjettömyyttä, mielettömyyttä, „anarkismia”. Myös Tukholman edustajakokouksessa⁷ pidetyissä puheissa, erikoisesti — muistaakseni — Plehanovin puheissa, tuo menshevikkien katsantokanta on selvästi ilmaistu, menshevikkien kirjallisuudesta puhumattakaan.

Ensi silmäykseltä menshevikkien asenne tässä kysymyksessä saattaa todellakin näyttää yhtä kiistattomalta kuin sellaisen henkilön asenne, joka omahyväisenä opettaa lähimmäisilleen, että hevoset syövät kauria. Julistaa perustuslaillisuuden syntymisen kaudella taistelua perustuslaillisia illuusioita vastaan! Eikö se sitten ole anarkismia? Eikö se ole tolkuttomuutta?

Kysymyksen mataloittaminen, mikä tehdään tuollaisten järjelyjen yhteydessä moitteettomalta näyttävällä vetoamisella terveeseen järkeen, perustuu siihen, että Venäjän vallankumouksen erikoinen kausi sivuutetaan vaieten, *unohdetaan Bulyginin Duuman boikotointi* ja vallankumouksemme kulkeman tien konkreettisten asteiden tilalle otetaan yleinen käsite koko vallankumouksestamme, sen menneisyydestä ja tulevaisuudesta, vallankumouksena, joka synnyttää perustuslaillisuuden. Se on näyte dialektisen

materialismin metodin rikkomisesta sellaisten henkilöiden taholta, jotka Plehanovin lailla ovat suurimmalla paatoksella tuosta metodista puhuneet.

Niin, porvarillinen vallankumouksemme kokonaisuudessaan, kuten kaikki porvarilliset vallankumoukset, on loppujen lopuksi perustuslaillisen järjestelmän luomista eikä mitään muuta. Se on tosi. Se on hyödyllinen totuus tämän taikka tuon porvarillis-demokraattisen ohjelman, teorian, taktiikan j.n.e. quasi-sosialististen allure'ien paljastamiseksi. Mutta kykenettekö te käyttämään hyväksi tätä totuutta kysymyksessä, *minkälaiseen* perustuslaillisuuteen työväenpuolueen on maa vietävä porvarillisen vallankumouksen kaudella? kysymyksessä, *nimenomaan miten* työväenpuolueen on taisteltava määrätynlaisen (ja nimenomaan tasavaltalaisen) perustuslaillisuuden puolesta vallankumouksen visseinä kausina? Ette. Axelrodia ja Plehanovia miellyttävä totuus valistaa teitä näissä kysymyksissä yhtä vähän kuin se totuus, että hevoset syövät kuroja, antaa varmuutta sopivan hevosen valitsemiseksi ja taitoa sillä ajamiseen.

Perustuslaillisia illuusioita vastaan käytävän taistelun, sanoivat bolshevikit vuonna 1905 ja vuoden 1906 alussa, täytyy tulla ajankohdan tunnukseksi, sillä juuri tänä kautena asiain objektiivinen tila asettaa taistelevien yhteiskunnallisten voimien ratkaistavaksi sen kysymyksen, pääseekö lähikaudeksi voitolle välittömän vallankumouksellisen taistelun ja välittömästi vallankumouksen luomien edustuslaitosten suora tie täydellisen demokratismin pohjalla vai monarkistisen perustuslain ja „Duman” tyyppisten poliisi-„perustuslaillisten” (lainausmerkeissä!) laitosten kiertotie, mutkitteleva tie.

Nostiko tämän kysymyksen esiin todellakin asiain objektiivinen tila vai „keksivätkö” sen bolshevikit teoreettisessa riidanhalussaan? Tähän kysymykseen on nyt jo antanut vastauksen Venäjän vallankumouksen historia.

Vuoden 1905 lokakuun taistelu olikin taistelua sitä vastaan, ettei vallankumous kääntyisi monarkistisen perustuslain raiteille. Loka—joulukuun kausi olikin kautta, jolloin erotukseksi dubasovilaisen ja stolypinilaisen⁸ perustuslain valheperustuslaillisuudesta toteutettiin proletaarista, todella demokraattista, laajaa, rohkeata, vapaata ja todella kansan tahtoa ilmaisevaa perustuslaillisuutta. Vallankumoukselli-

nen taistelu, jota käytiin todella demokraattisen perustuslaillisuuden nimessä (s.o. sellaisen, joka on olemassa vanhasta vallasta ja kaikista siihen liittyvistä iljettävyyksistä täydellisesti puhdistetulla maaperällä), vaati mitä päättäväisimmän vastustamaan sitä, että kansaa houkutellaan poliisi-monarkistisella perustuslailla. Juuri tätä yksinkertaista asiaa eivät boikotin sosialidemokraattiset vastustajat voineet mitenkään käsittää.

Venäjän vallankumouksen kehityksen kaksi kautta ovat nykyään nähtävissämme mitä täydellisimmällä selvyydellä. Nousun kausi (vuosi 1905) ja laskun kausi (vuodet 1906—1907). Oli kausi, jolloin kansan omatoimisuus, kaikkien väestöluokkien vapaat ja laajat järjestöt kukoistivat maksimaalisesti, jolloin vallitsi lehdistön maksimaalinen vapaus, jolloin kansa syrji maksimaalisesti vanhaa valtaa, sen laitoksia ja käskyjä, ja kaikki tämä oli olemassa ilman minkäänlaista byrokraattisesti hyväksytyä ja virallisissa säännöissä tai asetuksissa ilmaistua perustuslaillisuutta. Ja sitten kansan omatoimisuuden, järjestyneisyyden, lehdistön vapauden j.n.e. heikoimman kehityksen ja jatkuvan laskun kausi, kun oli olemassa Dubasovien ja Stolypinien kyhäämä, Dubasovien ja Stolypinien hyväksymä ja Dubasovien ja Stolypinien suojelema, herra armahtakoon, „perustuslaki”.

Nykyään, jolloin *takaisinpäin* niin hyvin, helposti ja selvästi kaikki näkyy, ei löydy luultavasti ainoatakaan pedanttia, joka ryhtyisi kieltämään sitä, että proletariaatin vallankumouksellinen taistelu tapaustenkulun perustuslaillis-monarkistisille raiteille kääntämistä vastaan oli lainmukaista ja välttämätöntä, että taistelu perustuslaillisia illuusioita vastaan oli lainmukaista ja välttämätöntä.

Nykyään ei varmaankaan löydy ainoatakaan vähänkään pätevää historioitsijaa, joka ei jakaisi Venäjän vallankumouksen kulkua vuodesta 1905 vuoden 1907 syksyyn juuri näiksi kahdeksi kaudeksi: „perustuslaillisvastaisen” (jos minun sallitaan näin sanoa) nousun kaudeksi ja „perustuslaillisen” laskun kaudeksi; kaudeksi, jolloin kansa valtasi ja toteutti vapauden ilman poliisi- (monarkistista) perustuslaillisuutta, ja kaudeksi, jolloin kansan vapautta ahdistettiin ja tukahdutettiin monarkistisen „perustuslain” avulla.

Nykyään on perustuslaillisten illuusioiden kausi, ensimmäisen ja toisen Duuman kausi, piirtynyt täysin selväksi eikä nyt ole enää vaikeaa käsittää sitä merkitystä, mikä vallankumouksellisten sosialidemokraattien *silloisella* taistelulla perustuslaillisia illuusioita vastaan oli. Mutta *silloin*, vuonna 1905 ja vuoden 1906 alussa, sitä eivät ymmärtäneet liberaalit porvarillisessa leirissä enempää kuin menshevikitkään proletaarisessa leirissä.

Ja I ja II Duuman kausi oli kaikessa mielessä ja joka suhteessa perustuslaillisten illuusioiden kautta. Juhlallista lupausta: „mikään laki ei astu voimaan ilman Valtakunnanduuman hyväksymistä” — ei tuona kautena rikottu. Siis perustuslaki oli paperilla olemassa ja liikutti herkeämättä kaikkien venäläisten kadettien⁹ orjanmieltä. Sekä Dubasov että Stolypin kokeilivat tuona kautena Venäjän perustuslakia käytännössä, mittailivat ja koettelivat sitä pyrkien mukauttamaan ja sopeuttamaan sen vanhaan itsevaltiuteen. Näytti siltä kuin herrat Dubasov ja Stolypin olisivat olleet tuon kauden mahtavimpia miehiä, he ahersivat kaikin voimin „illuusioiden” muuttamiseksi todellisuudeksi. Illuusiot osoittautuivat illuusioiksi. Historia on vahvistanut vallankumouksellisen sosialidemokratian tunnuksen täysin oikeaksi. Mutta eivät ainoastaan Dubasovit ja Stolypinit yrittäneet toteuttaa „perustuslakia”, eivät ainoastaan kadettilaisrengit ylistäneet sitä ja lakeijamaisesti vannoutuen puolustaneet (à la * hra Roditshev ensimmäisessä Duumassa) todistellen, että monarkki on vastuuton ja että olisi julkeaa katsoa hänet vastuunalaiseksi pogromeista. Ei. Tuona kautena myös laajat kansanjoukot vielä jossain määrin uskoivat epäilemättömästi „perustuslakiin”, uskoivat Duumaan sosialidemokraattien varoituksista huolimatta.

Voidaan sanoa, että perustuslaillisten illuusioiden kausi Venäjän vallankumouksessa oli samanlaista yleiskansallista viehättymistä porvarilliseen fetishiin kuin on toisinaan Länsi-Euroopan kokonaisten kansakuntien viehättyminen porvarillisen natsionalismin, antisemitismin, shovinismin j.n.e. fetishiin. Ja sosialidemokratian ansiona on, että vain se yksin ei antanut myöten porvarilliselle petkutukselle.

* — kuten. *Toim.*

että vain se yksin kantoi perustuslaillisten illuusioiden kautena koko ajan korkealla perustuslaillisia illuusioita vastaan käytävän taistelun lippua.

Nyt herää kysymys, minkä vuoksi sitten boikotti oli erityisenä taistelukeinona perustuslaillisia illuusioita vastaan?

Boikotissa on eräs piirre, joka heti ja ensi silmäykseltä tahattomasti sysää luotaan jokaista marxilaista. Vaalien boikotointi on parlamentarismista syrjäntymistä, jotain sellaista, joka ei voi olla näyttämättä passiiviselta kieltäytymiseltä, pidättymiseltä, karttamiselta. Sitä mieltä oli yksinomaan saksalaisten esikuvien perustalla opiskellut Parvus, kun hän vuoden 1905 syksyllä yhtä kiukkuisesti kuin epäonnistuneestikin pauhasi yrittäen todistaa, että aktiivinen boikotti on sittenkin huono juttu, *sillä boikotti...* Sitä mieltä on myös Martov, joka aina tähän saakka ei ole vallankumouksesta mitään oppinut ja muuttuu yhä enemmän liberaaliksi, osoittaen „Tovarishtsh” lehdessä¹⁰ julkaistussa viimeisessä kirjoituksessaan olevansa kykenemätön edes asettamaan kysymystä vallankumoukselliselle sosialidemokraatille soveliaalla tavalla.

Mutta tuo marxilaisille niin sanoaksemme vastenmielisin boikotin piirre saa täydellisen selityksensä sen kauden erikoisuuksista, joka tuollaisen taistelukeinon oli synnyttänyt. Ensimmäinen monarkistinen Duuma, Bulyginin Duuma, oli syöttinä, jonka tarkoituksena oli houkutella kansa pois vallankumouksesta. Syötti oli houkutinkuva, joka oli puettu perustuslaillisuuden vaatteisiin. Kaikki olivat taipuvaisia menemään satimeen. Bulyginin Duuman houkutinkuvaan ja sitten Witten Duuman houkutinkuvaan toiset olivat taipuvaisia tarttumaan itsekkäiden luokkaintressien, toiset ymmärtämättömyyden vuoksi. Kaikki viehättyivät, kaikki uskoivat vilpittömästi. Vaaleihin osallistuminen ei ollut tavallisten kansalaisvelvollisuuksien arkipäiväistä, tavanomaista täyttämistä. Se oli monarkistisen perustuslain inauguraatio*. Se oli käännös välittömästi vallankumoukselliselta tieltä monarkistisen perustuslain tielle.

* — vihkiminen. *Toim.*

Sosialidemokratian *oli* tuollaisena aikana kohotettava protestin ja varoituksen lippunsa kaikella tarmolla, kaikella demonstratiivisuudella. Ja se juuri merkitsikin, että kieltäytyään osallistumasta, ei mennä itse ja kutsutaan kansaa pois, että vanhan vallan luoman laitoksen maaperällä työskentelemisen *asemesta* annetaan kehotus tuon vallan rynnäköimiseen. Yleiskansallinen viehättyminen „perustuslaillisen” monarkian porvarillis-poliisimaiseen fetishiin vaati sosialidemokratialta, proletariaatin puolueelta, sen protestoivien ja tuota fetishiä paljastavien mielipiteiden samanlaista yleiskansallista „osoittamista”, vaati taistelemaan kaikin voimin sellaisten laitosten toteuttamista vastaan, jotka olennoivat tuota fetishismiä.

Juuri siinä on täydellinen historiallinen oikeutus ei ainoastaan Bulyginin Duuman boikotoinnille, joka päättyi välittömään menestykseen, vaan myös Witten Duuman boikotoinnille, joka on *nähtävästi* epäonnistunut. Nyt nähdään, miksi se oli vain *näennäistä* epäonnistumista, minkä vuoksi sosialidemokratian oli *loppuun saakka* pysyttävä protestissaan vallankumouksemme perustuslaillis-monarkistiselle tielle kääntämistä vastaan. Tuo käänne osoittautui *tosiasiassa* käänteeksi *umpikujaan*. Monarkistisen perustuslain illuusiot olivat vain alkusoitto eli kyltti, koristus, silmän lume tuon „perustuslain” kumoamisen valmisteliseksi vanhan vallan toimesta...

Sanoimme, että sosialidemokratian oli loppuun saakka pysyttävä protestissaan sitä vastaan, että vapautta tukahdutetaan „perustuslain” avulla. Mitä merkitsee tuo „loppuun saakka”? Se merkitsee: siihen saakka, kunnes se laitos, jota *vastaan* sosialidemokraatit taistelivat, tuli sosialidemokraattien *vastustuksesta* huolimatta tosiasiaksi,— kunnes se Venäjän vallankumouksen monarkistis-perustuslaillinen käänne, joka merkitsi kiertämättä vallankumouksen laskua (*määrätyksi ajaksi*), vallankumouksen tappiota, osoittautui sosialidemokraattien vastustuksesta huolimatta tosiasiaksi. Perustuslaillisten illuusioiden kausi oli *kompromissiyritys*. Me taistelimme ja meidän oli taisteltava kaikin voimin sitä vastaan. Meidän täytyi mennä II Duumaan, meidän täytyi ottaa huomioon kompromissi, kun kerran tilanne oli sen meille vastoin tahtoamme, ponnistuksistamme huolimatta ja taistelumme tappion seu-

rauksena *tyrkyttänyt*. Kuinka kauan se pitää ottaa huomioon, se on tietysti eri asia.

Mikä johtopäätös tästä kaikesta seuraa *III* Duuman boikotoinnin suhteen? Ehkä se, että boikotti, joka oli välttämätön perustuslaillisten illuusioiden kauden alussa, on välttämätön myös tuon kauden lopussa? Se olisi „järkileikkiä” „analogisen sosiologian” hengessä, mutta ei vakava johtopäätös. *Sitä* sisältöä, mikä boikotilla oli Venäjän vallankumouksen alussa, *ei* boikotilla *voi* nyt enää *olla*. Nyt ei voida varoittaa kansaa perustuslaillisilta illuusioilta eikä taistella vallankumouksen perustuslaillis-monarkistiseen umpikujaan kääntämistä vastaan. Entistä elävää henkeä ei boikotissa voi olla. Jos boikotti tulee olemaan, niin se saa ainakin *toisen* merkityksen, se tulee saamaan ainakin *toisen* poliittisen sisällön.

Eikä siinä kaikki. Boikotin historiallinen omalaatuisuus, jota olemme tarkastelleet, johtaa erääseen *III* Duuman boikotointia vastustavaan näkökohtaan. Perustuslaillisen käänteän alkukaudella koko kansan huomio kohdistui kiertämättömästi Duumaan. Boikotoinnilla me taistelimme ja meidän olikin taisteltava tämän huomion umpikujaan suuntautumista vastaan, taisteltava sitä viehättymistä vastaan, joka oli tietämättömyyden, kehittymättömyyden, heikkouden tai itsekkään vastavallankumouksellisuuden seurausta. Nyt ei mistään yleiskansallisesta eikä yleensääkään vähänkään laajemmasta viehättymisestä Duumaan yleensä tai *III* Duumaan voi olla puhettakaan. Boikotti ei ole tältä kannalta tarpeen.

IV

Siis boikotin soveltuvaisuuden ehtoja on epäilemättä etsittävä kyseisen ajankohdan objektiivisista oloista. Verattaessa tältä näkökannalta vuoden 1907 syksyä vuoden 1905 syksyyn ei voida olla tekemättä johtopäätöstä, että meillä ei ole perusteita julistaa *nyt* boikottia. Sekä suoran vallankumouksellisen tien ja perustuslaillis-monarkistisen „mutkan” välisen suhteen näkökannalta että joukkoluontoisen nousun näkökannalta kuin myöskin perustuslaillisia illuusioita vastaan käytävän taistelun erityisen tehtävän näkökannalta nykyinen asiointila eroaa mitä jyrkimmin siitä, millainen se oli kaksi vuotta sitten.

Silloin monarkistis-perustuslaillinen historian käänne ei ollut muuta kuin poliisilupaus. Nyt tuo käänne on tosiasia. Haluttomuus tämän tosiasian suoraan tunnustamiseen olisi naurettavaa totuuden pelkoa. Ja olisi virheellistä johtaa tämän tosiasian tunnustamisesta sen tunnustaminen, että Venäjän vallankumous on päättynyt. Ei. Tätä viimeksi mainittua johtopäätöstä varten ei ole vielä aineistoa. Marxilaisen on taisteltava kehityksen suoran vallankumouksellisen tien puolesta, kun asiain objektiivinen tila sanelee sellaisen taistelun, mutta se, toistamme, ei merkitse sitä, ettei meidän olisi tarvinnut ottaa huomioon tosiasiallisesti jo määräytyntä mutkikasta käännettä. Tältä puolen on Venäjän vallankumouksen kulku jo täysin määräytyntä. Vallankumouksen alussa me havaitsemme lyhyen, mutta tavattoman laajan ja huimaavan nopean nousun linjan. Sitten meillä on erittäin hitaan, mutta herkeämättömän laskun linja, joka alkaa vuoden 1905 joulukuun kapinasta. Ensin joukkojen välittömän vallankumoustaistelun kausi, sitten monarkistis-perustuslaillisen käänteen kausi.

Merkitseekö se, että tuo viimeinen käänne on lopullinen käänne? Että vallankumous on päättynyt ja „perustuslaillinen” kausi alkanut? Ettei ole perusteita odottaa uutta nousua enempää kuin *valmistellakaan* sitä? Että ohjelmamme tasavaltalainen luonne on viskattava yli laidan?

Ei sinne päinkään. Sellaisia johtopäätöksiä pystyvät tekemään vain liberaaliset ääliömme, sellaiset kuin kadettimme, jotka ovat valmiita puolustelemaan orjamaisuutta ja pokkurointia ensimmäisillä käsiin sattuvilla perusteilla. Ei. Se merkitsee vain sitä, että puolustaen täydellisesti *koko* ohjelmaamme ja *kaikkia* vallankumouksellisia katsomuksiamme meidän on mukautettava välittömät kehotuksemme kyseisen ajankohdan objektiivista asiaintilaa vastaaviksi. Julistaesamme vallankumouksen kiertämättömyyttä, valmistellesamme järjestelmällisesti ja herkeämättä paloainesten kokoamista kaikissa suhteissa, varjellessamme tässä tarkoituksessa huolellisesti vallankumouksemme parhaan kauden vallankumouksellisia perinteitä ja kultivoiessamme niitä, puhdistaussamme niitä liberaalisista parasiiteista, me emme kieltäydy tekemästä samaan aikaan arkista työtä monarkistis-perustuslaillisessa arkisessa käänneessä. Siinä kaikki. Meidän on valmistettava uutta, laajaa nousua. mutta

meillä ei ole mitään syytä töytällä umpimähkään boikottitunnuksen kanssa.

Boikotilla, kuten jo sanoimme, voi Venäjällä nykyään olla jonkinlainen merkitys vain *aktiivisena* boikottina. Se ei merkitse passiivista syrjäntymistä vaaleihin osallistumisesta, vaan vaalien syrjimistä suoranaisen rynnäkkötehtävän hyväksi. Tässä mielessä boikotti on kiertämättä samaa kuin *kehotus* mitä tarmokkaimpaan ja päättäväisimpään hyökkäykseen. Onko tällä hetkellä olemassa sellainen laaja ja yleinen nousu, jota ilman tuollaisella kehotuksella ei ole merkitystä? Ei tietenkään.

Yleensä puhuen, mitä „kehotuksiin” tulee, niin ero siinä suhteessa asiain nykyisen tilan ja vuoden 1905 syksyn välillä on erikoisen selvä. Silloin, kuten jo mainitsimme, koko kuluneen vuoden aikana ei ollut kehotuksia, joihin joukot olisivat vastanneet vaikenemisella. Joukkohyökkäyksen voima kulki järjestöjen kehotusten edellä. Nykyään me elämme vallankumouksen sellaisen tauon kautta, jolloin *monet kehotukset* ovat järjestelmällisesti sellaisia, *etteivät ne saa vastakaikua joukoissa*. Siten kävi kehotukselle pyyhkäistä pois Witten Duuma (vuoden 1906 alku), kehotukselle nousta kapinaan ensimmäisen Duuman hajotuksen jälkeen (vuoden 1906 kesä), *kehotukselle ryhtyä taisteluun* vastaukseksi toisen Duuman hajottamiseen ja vuoden 1907 kesäkuun 3 päivän valtiokaappaukseen. Ottakaa noille viimeksi mainituille tapauksille omistettu Keskuskomiteamme lehtinen ¹¹. Te näette, että siinä lentolehtisessä on suoranainen kehotus taisteluun sellaisessa muodossa, mikä paikallisten olosuhteiden mukaan on mahdollinen (mielenosoitukset, lakot, avoin taistelu absolutismin aseellista voimaa vastaan). Se oli sanakehotus. Vuoden 1907 kesäkuun sotilaskapinat Kievissä ja Mustanmeren laivastossa olivat toimintaan perustuvia kehotuksia. Kumpikaan kehotus ei saanut mitään vastakaikua joukkojen keskuudessa. Kun vallankumousta vastaan suunnatun taantumuksellisen rynnistyksen räikeimmät ja välittömimmät ilmaiset — kahden Duuman hajotus ja valtiokaappaus — eivät aikoinaan saaneet aikaan nousua, niin mitä perusteita on kehotuksen viipymätöntä toistamista varten boikotin julistamisen muodossa? Eikö ole selvää, että asiain objektiivinen tila on nyt sellainen, että „julistaminen” saattaa osoittautua pelkäksi huudahdukseksi? Kun taistelu on

käynnissä, kun se laajenee, kasvaa, leviää kaikkialle,— silloin „julistaminen” on luonnollista ja välttämätöntä, silloin taistelukutsun antaminen on vallankumouksellisen proletariaatin velvollisuus. Mutta tätä taistelua ei voida keksiskellä eikä sitä voida saada aikaan yksistään vain kutsulla. Ja kun monet taistelukutsut, joita olemme kokeilleet välittömämpienkin aiheiden perustalla, osoittautuivat tuloksettomiksi, niin meidän on luonnollisesti etsittävä vakavia perusteita sellaisen tunnuksen „julistamiseksi”, joka ilman taistelukutsujen toteuttamisedellytyksiä on mieleton.

Ken haluaa saada *sosialidemokraattisen* proletariaatin vakuuttuneeksi boikottitunnuksen oikeellisuudesta, hänen ei pidä viehättyä yksistään vain niiden sanojen helinään, joilla aikoinaan oli suuri ja mainehikas vallankumouksellinen merkitys. Hänen on syvennyttävä ajattelemaan sellaisen tunnuksen objektiivisia soveltamiskeinoja ja ymmärrettävä, että sen antaminen merkitsee jo laajan, yleisen, voimakkaan ja nopean vallankumouksellisen nousun edellytysten välillistä oletamista. Mutta sellaisina kausina kuin se, jota parhaillaan elämme, vallankumouksen väliaikaisen tauon kausina, sellaista edellytystä ei missään tapauksessa saa välillisesti olettaa. Se täytyy suoraan ja selvästi käsittää ja tehdä selväksi itselleen ja koko työväenluokalle. Muutoin olet vaarassa joutua sellaisen henkilön asemaan, joka käyttää suuria sanoja käsittämättä niiden todellista merkitystä tai rohkenematta nimittää asioita suoraan ja kiertelemättä niiden omilla nimillä.

V

Boikotti kuuluu Venäjän vallankumouksen tapausrikkaimman ja sankarillisimman kauden parhaimpiin vallankumouksellisiin perinteisiin. Edellä sanoimme, että erää tehtävänä on varjella huolellisesti näitä perinteitä yleensä, kultivoida niitä ja puhdistaa liberaalisista (sekä opportunistisista) parasiteista. On pysähdyttävä hiukan erittelemään tätä tehtävää, jotta voisimme määritellä oikein sen sisällön ja poistaa väärät tulkinnat ja väärinkäsitykset, jotka ovat helposti mahdollisia.

Marxilaisuus eroaa kaikista muista sosialistisista teorioista siinä, että asiain objektiivisen tilan ja kehityksen

objektiivisen kulun analyysin täydellinen tieteellinen selkeys yhtyy siinä mainiosti joukkojen,— ja tietysti myöskin eri henkilöiden, ryhmien, järjestöjen ja puolueiden, jotka osaavat löytää yhteyden määrättyihin luokkiin ja realisoida sen,— vallankumouksellisen tarmon, vallankumouksellisen luomistyön, vallankumouksellisen aloitteellisuuden merkityksen mitä päättäväisimpään tunnustamiseen. Korkea arvio ihmiskunnan kehityksen vallankumouksellisista kausista johtuu Marxin kaikista historiallisista katsomuksista kokonaisuudessaan: nimenomaan sellaisina kausina ratkaistaan ne monilukuiset ristiriidat, joita niin sanotun rauhallisen kehityksen kaudet hitaasti kasaavat. Nimenomaan sellaisina kausina ilmenee voimakkaimmin eri luokkien välitön osuus yhteiskunnallisen elämän muotojen määräämisessä, luodaan perustat sille poliittiselle „päällysrakennukselle”, joka sitten uusittujen tuotantosuhteiden perustalla pysyy kauan pystyssä. Ja erotukseksi liberaalisen porvariston teoreetikoista Marx katsoi nimenomaan tällaiset kaudet ihmiskuntien historian elinvoimaisimmiksi, tärkeimmiksi, oleellisimmiksi ja ratkaisevimmiksi ajankohdiksi eikä poikkeamiseksi „normaaliselta” tieltä, ei „yhteiskunnallisen taudin” ilmaukseksi eikä äärimmäisyyksien ja virheiden surkuteltaviksi seurauksiksi. Itse Marxin ja Engelsin toiminnan keskeisimpänä kohtana on kausi, jolloin he osallistuivat vuosien 1848—1849 vallankumoukselliseen joukko-taisteluun. Tästä kohdasta he lähtevät eri maiden työväenliikkeen ja demokratian kohtaloiden määrittelyssä. Tähän kohtaan he palaavat aina eri luokkien sisäisen luonteen ja niiden tendenssien määrittelemiseksi selvimmässä ja puh-taimmassa muodossa. Silloisen vallankumouksellisen kau- den näkökannalta he arvioivat aina myöhempiä, pienempiä poliittisia muodostumia, organisaatioita, poliittisia tehtäviä ja poliittisia selkkauksia. Liberalismin aatteelliset johtajat, sellaiset kuin Sombart, eivät suotta vihaa sydämensä poh-justa tuota piirrettä Marxin toiminnassa ja kirjallisissa tuotteissa pannen sen „emigrantin katkeroituneisuuden” tilille. Sehän sopii niin mainiosti poliisimais-porvarillisen yliopistotieteen lutikoille — panna henkilökohtaisen katke- roituneisuuden, emigranttiaseman henkilökohtaisten tuka- luuksien tilille se, mikä Marxilla ja Engelsillä on koko heidän vallankumouksellisen maailmankatsomuksensa erot- tamaton ja elimellinen osa!

Eräessä kirjeessään, muistaakseni Kugelmannille, Marx tekee sivumennen erään mitä kuvaavimman ja meitä kiinnostavan kysymyksen kannalta erittäin mielenkiintoisen huomautuksen. Hän sanoo, että taantumus on onnistunut Saksassa juurimaan kansan tietoisuudesta miltei kokonaan pois vuoden 1848 vallankumouskauden muistot ja perinteet¹². Tässä asetetaan selväpiirteisesti vastakkain taantumuksen tehtävät ja proletariaatin puolueen tehtävät kyseisen maan vallankumouksellisten perinteiden suhteen. Taantumuksen tehtävänä on juuria pois nuo perinteet, kuvata vallankumous „järjettömyyden luonnonvoimaksi” („стихия безумия”) — Struven käänös saksankielisestä „das tolle Jahr” („järjetön vuosi” — saksalaisten poliisimais-porvarillisten historioitsijain sanonta, enemmänkin: saksalaisen professorimais-yliopistollisen historiankirjoituksen sanonta vuodesta 1848). Taantumuksen tehtävänä on pakoittaa väestö unohtamaan ne taistelumuodot, organisatiomuodot, ne aatteet ja tunnukset, joita vallankumouskausi niin runsaasti synnytti ja jotka olivat niin monipuolisia. Samoin kuin englantilaisen poroporvarillisuuden typerät ylistäjät Webbit yrittävät kuvata chartismin, Englannin työväenliikkeen vallankumouksellisen kauden, tavalliseksi penikkamaisuudeksi, „nuoruuden synniksi”, naiiviuden osoitukseksi, vakavaa huomiota ansaitsemattomaksi, satunnaiseksi ja epänormaaliksi poikkeamiseksi, samoin myös saksalaiset porvarilliset historioitsijat suhtautuvat halveksien vuoteen 1848 Saksassa. Samanlainen on taantumuksen suhtautuminen Ranskan suureen vallankumoukseen, joka aina tähän saakka osoittaa elinkykynsä ja ihmiskuntaan tekemänsä vaikutuksen voiman siten, että vielä nytkin herättää mitä raivokkainta vihaa. Samoin myös meidän vastavallankumoussankarimme, erittäinkin eilisten „demokraattien” joukosta, sellaiset kuin Struve, Miljukov, Kiese-wetter ja tutti quanti*, kilpailevat keskenään Venäjän vallankumouksen vallankumouksellisten perinteiden halpamaisessa ryvettämisessä. Ei ole kulunut vielä kahtakaan vuotta siitä, kun proletariaatin välittömällä joukkotaistelulla hankittiin se vapauden hiven, jota vanhan vallan liberaalirengit ihailevat,— mutta publisistikirjallisuudessamme on jo muodostunut valtava, itseään *liberaaliseksi* (!!) nimit-

* — kaikki heidän kaltaisensa. *Toim.*

tävä virtaus, jota kultivoidaan kadettalaisessa lehdistössä ja on kokonaan omistettu vallankumouksemme, vallankumouksellisten taistelukeinojen, vallankumouksellisten tunnusten ja vallankumouksellisten perinteiden kuvailemiselle joksikin matalaksi, alkeelliseksi, naiiviksi, alkuvoimaiseksi, järjettömäksi j.n.e. ...vieläpä rikolliseksikin... Miljukovista Kamyshanskiin on il n'y a qu'un pas *! Sitävastoin taantumuksen menestyksiä, taantumuksen, joka ajoi kansan ensin työvään ja talonpoikien edustajain Neuvostoista dubasovilais-stolypinilaisiin Duumiin ja nyt ajaa sitä loka-kuulaiseen Duumaan, noita menestyksiä Venäjän liberaalimin sankarit kuvailevat „perustuslaillisen tietoisuuden kasvun prosessiksi Venäjällä”.

Venäjän sosialidemokratialle lankeaa epäilemättä velvollisuus tutkia vallankumoustamme mitä huolellisimmin ja monipuolisimmin, levittää joukkojen keskuudessa sen taistelumuotojen, organisaatiomuotojen y.m. tuntemusta, lujittaa vallankumouksellisia perinteitä kansan keskuudessa, juurruttaa joukkoihin vakaumusta, että vähänkin vakavia ja vähänkin kestäviä parannuksia voidaan saavuttaa yksinomaan ja ainoastaan vallankumouksellisella taistelulla, paljastaa herkeämättä niiden omahyväisten liberaalien kaikkia halpamaisuuksia, jotka saastuttavat yhteiskunnallista ilmapiiriä „perustuslaillisen” nöyräselkäisyyden, petturuuden ja moltshalinilaisuuden myrkköhöyryillä. Lokakuun lakon tai joulukuun kapinan yhdellä päivällä oli ja on vapaustaistelun historiassa sata kertaa suurempi merkitys kuin niiden lakeijamaisten puheiden kuukausilla, joita kadetit pitävät Duumassa vastuuttomasta monarkista ja monarkistis-perustuslaillisesta järjestelmästä. Meidän pitää huolehtia siitä,— ja paitsi meitä ei ole ketään, joka huolehtisi siitä,— että kansa tuntisi nämä elämäntäyteiset, sisältörikkaat, merkitykseltään ja seurauksiltaan suuremmoiset päivät paljon yksityiskohtaisemmin, seikkaperäisemmin ja perusteellisemmin kuin ne „perustuslaillisen” painajaisen ja balalaikinilais-moltshalinilaisien menestysten kuukaudet, joita meidän puolue-liberaalinen ja puolueeton „demokraattinen” (hyi! hyi!) lehdistömme, Stolypinin ja hänen sensuuri-santarmiseurueensa suvaitsevaisesti sukoillessa, niin ahkerasti ylistää.

* — kaikkiaan vain yksi askel. *Toim.*

Epäilemätöntä on, että myötämielisyyttä boikottia kohtaan herättää monissa juuri tuo kaikkinaista kunnioitusta ansaitseva vallankumouksellisten pyrkimys tukea parhaimman vallankumouksellisen menneisyyden perinnettä, elähdyttää nykyisten harmaiden arkipäivien lohdutonta rämeikköä rohkean, avoimen ja päättäväisen taistelun liekillä. Mutta nimenomaan sen vuoksi, että pidämme arvossa huolehtivaa suhtautumista vallankumouksellisiin perinteisiin, meidän on päättäväisesti protestoitava sitä mielipidettä vastaan, että muka käyttämällä erikoisen historiallisen kauden vissiiä tunnusta voidaan myötävaikuttaa tuon kauden oleellisten ehtojen uudestisyntymiseen. Toista on vallankumouksen perinteiden säilyttäminen, taito käyttää niitä jokapäiväisessä propagandassa ja agitaatiossa, joukkojen tutustuttamisessa vanhaa yhteiskuntaa vastaan käytävän välittömän hyökkäystaistelun ehtoihin, ja toista on jonkin yhden tunnuksen toistaminen, tunnuksen, joka on reväisty irti niiden ehtojen kokonaisuudesta, jotka ovat synnyttäneet sen sekä turvanneet sille menestyksen, ja sen käyttäminen oloissa, jotka ovat oleellisesti erilaisia.

Sama Marx, joka antoi niin suuren arvon vallankumouksellisille perinteille ja ruoski armottomasti luopio- maista tai filisterimäistä suhtautumista niihin, vaati samaan aikaan vallankumouksellisilta taitoa *ajatella*, taitoa *analysoida* vanhojen taistelumenetelmien soveltamisen ehtoja eikä vissien tunnusten yksinkertaista toistamista. Vuoden 1792 „kansalliset” perinteet jäivät Ranskassa nähtävästi ainiaaksi vissien vallankumouksellisten taistelumenetelmien *esikuvaksi*, mutta se ei estänyt Marxia vuonna 1870, Internationalen kuuluisassa „Adressissa” varoittamasta Ranskan proletariaattia noiden perinteiden virheellisestä siirtämisestä toisen kauden oloihin¹³.

Niin on myös meillä. Meidän on tutkittava boikotin soveltamisen ehtoja, meidän on juurrutettava joukkoihin sitä ajatusta, että boikotti on vallankumouksellisen nousun ajankohtina toisinaan täysin luonnollinen ja välttämätön menetelmä (puhukootpa pedantit, jotka turhaan käyttävät Marxin nimeä, mitä hyvänsä). Mutta onko tuo nousu, tuo boikotin julistamisen perusehto olemassa,— tämä kysymys täytyy osata asettaa itsenäisesti ja ratkaista se tosiasioiden vakavan erittelyn perustalla. Velvollisuutemme on valmistella tällaisen nousun koittamista, mikäli se on voimiemme

mukaista, eikä kieltäytyä boikotista vastaavalla hetkellä; mutta jos oltaisiin sitä mieltä, että boikottitunnusta voidaan yleensä käyttää jokaista huonoa tai hyvin huonoa edustuslaitosta vastaan, niin se olisi ehdottomasti virhe.

Ottakaa esimerkiksi se perustelu, jolla boikottia puolusteltiin ja todisteltiin „vapauden päivinä”, ja te huomaatte heti, että sellaisten perustelujen yksinkertainen siirtäminen nykyoloihin on mahdotonta.

Vaaleihin osallistuminen alentaa mielialaa, luovuttaa asemia viholliselle, saattaa vallankumouksellisen kansan ymmälle, helpottaa tsarismiin ja vastavallankumouksellisen porvariston sopimuksen tekoa j.n.e., puhuimme me puolustaessamme vuonna 1905 ja vuoden 1906 alussa boikottia. Mikä oli noiden perustelujen perusedellytys, jota ei aina lausuttu julki, mutta joka aina käsitettiin jonain *tuolle kaudelle* itsestään selvänä asiana? Tuona edellytyksenä oli joukkojen voimakas vallankumouksellinen tarmo, joka etsi ja löysi itselleen *välittömiä* purkausteitä kaikenlaisten „perustuslaillisten” kanavien ohitse. Tuona edellytyksenä oli vallankumouksen keskeytymätön *hyökkäys* taantumusta vastaan, ja olisi ollut rikollista heikentää tuota hyökkäystä ottamalla ja puolustamalla asemia, joita vihollinen tarkoituksellisesti tarjosi heikentääkseen yleistä rynnäkköä. Koettakaapa toistaa noita perusteluja *ilman* tuon perusedellytyksen ehtoja, niin te huomaatte heti väärän soinnun koko „musiikissanne”, perussävelen virheellisyyden.

Toivotonta olisi myös yritys puolustella boikottia toisen ja kolmannen Duuman välisellä eroavaisuudella. Kun pidetään vakavana ja perusteellisena kadettien (jotka toisessa Duumassa pettivät lopullisesti kansan luovuttaen sen mustan sotnian käsiin) ja lokakuulaisten¹⁴ välistä eroavaisuutta, annetaan vähänkin reaalinen merkitys paljonpuhuttulle „perustuslaille”, jonka kesäkuun 3 päivän valtiokaappaus repi palasiksi, niin kaikki se yleensä vastaa paljon enemmän vulgäärin demokrasmin henkeä kuin vallankumouksellisen sosialidemokratian henkeä. Me olemme aina puhuneet, teroittaneet mieleen ja toistaneet, että I ja II Duuman „perustuslaki” on vain harhakuva, että kadettien jaarittelu on vain silmän lumetta oman lokakuulaisten olemuksensa verhoamiseksi, että Duuma on aivan kelpaamaton välikappale proletariaatin ja talonpoikaiston vaatimusten

tyydyttämiseksi. Meidän mielestämme vuoden 1907 kesäkuun 3 päivä on vuoden 1905 joulukuun tappion luonnollinen ja kiertämätön tulos. „Duuma“-perustuslain ihanuudet eivät ole meitä milloinkaan „hurmanneet“, erikoista pettyymystä ei meissä voi aiheuttaa myöskään koristellusta ja roditshevilaaisilla fraaseilla silatusta taantumuksesta paljaseen, avoimeen ja raakaan taantumukseen siirtyminen. Saattaa olla, että viimeksi mainittu on jopa paljon parempi-kin keino kaikenlaisten halunkkimaisten liberaalisten houkkioiden tai näiden ymmälle saattamien väestöryhmien järkiinnyttämiseksi...

Vertaillkaa menshevikkien tukholmalaista ja bolshevikkien lontoolaista päätöslauselmaa Valtakunnanduumasta. Te huomaatte, että edellinen on mahtipontinen, fraasirikas, täynnä suuria sanoja Duuman merkityksestä, pöyhkeä duumatyön suurenmoisuuden käsittämisestä. Jälkimmäinen on koruton, vähäsanainen, selväjärkinen ja vaatimaton. Edellisestä päätöslauselmasta huokuu poroporvarillinen riemu sen johdosta, että sosialidemokratia on vihitty perustuslaillisuuden kanssa („kansan syvistä riveistä lähtöisin olevan uuden vallan” kanssa ja niin edelleen saman virallisen valheen hengessä). Jälkimmäisen sisällön voi kertoa suunnilleen seuraavasti: koska kirottu vastavallankumous on ajanut meidät tuohon kirottuun läävään, niin tulemme sielläkin tekemään nyyhkimättä, mutta myöskin kerskailematta, työtä vallankumouksen hyväksi.

Puolustaessaan Duumaa boikotoinnilta jo välittömän vallankumoustaistelun kaudella menshevikit antoivat niin sanoakseni lupauksen kansalle siitä, että Duumasta tulee jonkinlainen vallankumouksen aseinen tapainen. Ja tuon lupauksensa kanssa he ajoivat juhlallisesti karille. Me bolshevikit taas, jos jollain tavalla lupasimmekin, niin ainoastaan vakuuttamalla, että Duuma on vastavallankumouksen sikiö, ja ettei siltä voida mitään oleellisempaa odottaa. Mielipiteemme on tähän mennessä tullut erinomaisesti vahvistetuksi, ja voidaan mennä takuuseen siitä, että myöhemmät tapahtumat tulevat sen vielä vahvistamaan. Ilman uusiin tosiasioihin perustuvaa loka—joulukuun strategian „korjaamista” ja toistamista ei Venäjällä tule olemaan vapautta.

Senpä vuoksi, kun minulle sanotaan: III Duumaa ei voida käyttää niin kuin käytettiin toista, joukoille ei voida selittää

siihen osallistumisen välttämättömyyttä,— niin tekee mieleni vastata: jos „käyttämällä” ymmärretään jotain men-shevistisen sanahelinän tapaista, kuten vallankumouksen ase j.n.e., niin silloin ei tietysti voida. Mutta osoittautuivat-han kaksi ensimmäistäkin Duumaa käytännössä vain porrasaskelmiksi lokakuulaiseen Duumaan, mutta siitä huolimatta me käytimme niitä sen yksinkertaisen ja vaatimattoman* tarkoituksen (propagandan ja agitaation, tapahtumien arvostelun ja joukoille selittämisen) hyväksi, johon tarkoitukseen me osaamme aina käyttää kaikkein pahanpäiväisimpiäkin edustuslaitoksia. Duumassa pidetty puhe ei saa aikaan mitään „vallankumousta”, ja *duumakysymyksen yhteydessä* harjoitetulla propagandalla ei ole mitään erikoisia ominaisuuksia, mutta hyötyä niin toisesta kuin toisestakin sosialidemokratia ei saa vähempää, vaan toisinaan enemmän kuin jostain painetusta tai muussa kokouksessa pidetystä puheesta.

Ja meidän on selitettävä joukoille lokakuulaiseen Duumaan osallistumisemme yhtä koruttomasti. Vuoden 1905 joulukuun tappion ja tuon tappion vv. 1906—1907 „korjaamis”-yritysten epäonnistumisen seurauksena taantumus ajoi meidät kiertämättä ja *tulee vastedeskin* aina ajamaan yhä huonompiin quasi-perustuslaillisiin laitoksiin. Me tulemme aina ja kaikkialla puolustamaan vakaumuksiamme ja ajamaan omaa kantaamme toistaen aina, että niin kauan kuin vanha valta on pystyssä, niin kauan kuin sitä ei ole reväisty juurineen pois, on turha odottaa jotain hyvää. Valmistakaamme uuden nousun ehtoja, mutta ennen sen alkamista ja sen alkamista varten on lujemmin työskenneltävä, eikä annettava tunnuksia, joilla on merkitystä vain nousun oloissa.

Ei olisi myöskään oikein pitää boikottia *taktiikan linjana*, joka asettaa proletariaatin ja osan vallankumouksellista porvarillista demokratiaa liberalismia ja taantumusta vastaan. Boikotti ei ole taktiikan linja, vaan erikoinen taistelukeino, joka on kelvollinen erikoisissa oloissa. Bolshevismin

* Vertaa v. 1905 „Proletarissa” (geneveläisessä)¹⁵ julkaistua kirjoitusta Bulyginin Duuman boikotoinnista (ks. Teokset, 9. osa, ss. 166—174. *Toim.*), jossa mainittiin siitä, että me emme kieltäydy Duuman käyttämisestä yleensä, mutta *nyt* ratkaisemme toista eteemme asettanutta tehtävää: välittömästi vallankumouksellisen tien puolesta käytävän taistelun tehtävää. Vertaa myös v. 1906 „Proletarissa” (Venäjällä ilmestyneessä)¹⁶ n:o 1 julkaistua kirjoitusta: „Boikotista” (ks. Teokset, 11. osa, ss. 126—133. *Toim.*), jossa korostetaan duumatyön tuottaman hyödyn *vähäisyyttä*.

sekoittaminen „boikotismiin” on samanlainen virhe kuin sen sekoittaminen „taisteluryhmäläisyyteen” („боевизм”). Menshevikkien ja bolshevikkien *taktiikan linjan* erilaisuus kävi selväksi ja valautui periaatteellisesti erilaisiksi päätöslauselmiksi jo keväällä 1905 bolshevikkien Lontoon III edustajakokouksen ja menshevikkien Geneven konferenssin aikana. Boikotista enempää kuin „taisteluryhmäläisyydestäkään” ei silloin ollut eikä voinutkaan olla puhetta. Niin toisen Duuman vaaleissa, jolloin emme olleet boikotisteja, kuin myös II Duumassa *taktikkamme linja* erosi mitä selvemmin menshevikkien linjasta, kuten kaikille on tunnettua. *Taktiikan linjat* eroavat kaikkien taistelumenetelmien ja välineiden yhteydessä, taistelun kaikilla aloilla, lainkaan luomatta jonkinlaisia erityisiä, toiselle taikka toiselle linjalle ominaisia taistelukeinoja. Ja jos III Duuman boikotointia puolusteltaisiin tai perusteltaisiin *ensimmäiseen tai toiseen Duumaan* pantujen *vallankumouksellisten* toiveiden romahduksella, „laillisen”, „voimakkaan”, „pysyvän” ja „todellisen” perustuslain romahduksella, niin se olisi pahimman lajin menshevismiä.

VI

Boikotin puolesta puhuvien vankimpien ja ainoiden marxilaisten perusteiden tarkastelun me jätimme loppuun. Aktiivinen boikotti ilman laajaa vallankumouksellista nousua on merkityksetön. Olkoon niin. Mutta laaja nousu kehittyi ei-laajasta. Vissinlaisen nousun tunnusmerkit ovat olemassa. Boikottitunnus on annettava meidän, sillä tämä tunnus tukee, kehittää ja laajentaa alkavaa nousua.

Sellainen on mielestäni se *pääperuste*, josta taipumus boikottiin sosialidemokraattisissa piireissä enemmän tai vähemmän selvässä muodossa määräytyy. Ja tällöin toverit, jotka ovat lähinnä välitöntä proletaarista toimintaa, eivät lähde tunnettuun tyyppiin „rakennetusta” perustelusta, vaan niiden vaikutelmien vissistä summasta, joita he saavat kosketuksestaan työväenjoukkoihin.

Eräs niistä harvoista kysymyksistä, joissa ei ole tai ei kai tähän mennessä ole ollut erimielisyyksiä sosialidemokratian kahden puolueyhmän välillä, on kysymys siitä, mistä johtuu pitkäaikainen tauko vallankumouksemme kehityksessä. „Proletariaatti ei ole toipunut” — siinä tuo syy.

Ja todellakin, loka—joulukuun taistelu lankesi miltei kokonaan *yksistään* proletariaatin kannettavaksi. Koko kansakunnan puolesta taisteli järjestelmällisesti, järjestyneesti ja herkeämättä yksistään vain proletariaatti. Ei ole ihme, että maassa, jossa proletaarista väestöä on pienin (eurooppalaisen mittakaavan mukaan pienin) prosenttimäärä, tällainen taistelu näännytti äärettömästi proletariaattia. Sitä paitsi hallituksen ja porvariston yhtyneet taantumusvoimat ryntäsivät joulukuun jälkeen ja ryntäävät siitä lähtien herkeämättä nimenomaan proletariaatin kimppuun. Poliisivainot ja teloitukset desimoivat * proletariaattia puolitoista vuotta, ja järjestelmälliset työnsulut, valtionehtaiden „rangaistus”-sulkemisista kapitalistien työläisvastaisiin salaliittoihin asti, saattoivat työväenjoukkojen hädän ennenkuulumattomiin mittoihin. Ja nyt, sanovat eräät sosialidemokraattityöntekijät, joukkojen keskuudessa on havaittavissa mielialan kohoamista, proletariaatin voimien kasaantumista. Tätä vaikutelmaa, joka ei ole täysin selvä eikä täysin tuntuva, täydennetään vankemmalla perustelulla: eräillä teollisuusaloilla on todettavissa liikeasiain epäilemätöntä vilkastumista. Työkäsien lisääntynyt kysyntä on kiertämättä voimistava lakkoliikettä. Työläisten on yritettävä korvata edes osa niistä valtavista menetyksistä, joita he olivat kärsineet vainojen ja työnsulkujen kaudella. Vihdoin kolmantena ja vankimpana perusteluna on viittaus ei problemaattiseen ja yleensä odotettavaan lakkoliikkeeseen, vaan erääseen suurimpaan, työväenjärjestöjen jo määräämään lakkoon. Kutomateollisuuden 10.000 työläisen edustajat jo vuoden 1907 alussa käsittelivät asemaansa ja suunnittelivat toimenpiteitä tämän teollisuusalan ammattiliittojen lujittamiseksi. Toisella kerralla kokoontuivat jo 20.000 työläisen edustajat ja päättivät julistaa heinäkuussa vuonna 1907 kutomateollisuuden työläisten *yleislakon*. Tämä liike voi käsittää välittömästi noin 400.000 työläistä. Se saa alkunsa Moskovan alueelta, s.o. Venäjän työväenliikkeen suurimmasta keskuksesta ja suurimmasta kauppa- ja teollisuuskeskuksesta. Nimenomaan Moskovassa ja vain Moskovassa työväen joukkoliike voi pikimmin saada laajan kansanliikkeen luonteen, jolla on ratkaiseva poliittinen merkitys. Kutomateollisuuden työläiset muodostavat työläisten yleisessä

* — harvensivat. *Toim.*

joukossa sen osan, jonka palkka on huonointa, joka on vähimmin kehittynyttä, joka heikoimmin osallistui aikaisempiin liikkeisiin ja on kiinteimmin sidottu talonpoikaistoon. Tällaisten työläisten aloite voi olla merkinä siitä, että liike tulee käsittämään verrattomasti laajemmat proletariaatin joukot kuin ennen. Ja lakkoliikkeen yhteys joukkojen keskuudessa tapahtuvaan vallankumoukselliseen nousuun on Venäjän vallankumouksen historiassa tullut näkyviin jo monta kertaa.

Sosialidemokratian suoranaisena velvollisuutena on kiinnittää nimenomaan tähän liikkeeseen suurta huomiota ja suunnata siihen erikoisia ponnistuksia. Lokakuulaisten Duuman vaaleihin verrattuna on toiminnan nimenomaan tällä alalla saatava ehdottomasti ensisijainen merkitys. Joukkoihin on juurrutettava vakaumusta, että tämä lakkoliike on välttämättä kehitettävä yleiseksi ja laajaksi rynnistykseksi itsevaltiutta vastaan. Boikottitunnus merkitseekin huomion siirtämistä Duumasta välittömään joukkotaisteluun. Boikottitunnus merkitsee uuden liikkeen kyllästämistä poliittisella ja vallankumouksellisella sisällöllä.

Sellainen on suunnilleen se ajatuksenkulku, joka johtaa eräitä sosialidemokraatteja vakaumukseen III Duuman boikotoinnin välttämättömyydestä. Tämä boikotin perustelu on epäilemättä marxilainen eikä sillä ole mitään yhteyttä erikoisten historiallisten ehtojen yhteydestä irtireväistyn tunnuksen pelkkään kertaamiseen.

Mutta niin vankka kuin tuo perustelu onkin, se on kuitenkin mielestäni vielä riittämätön siihen, että voisi pakoittaa meidät *nyt heti* hyväksymään boikottitunnuksen. Tuo perustelu tähdentää sitä, mikä yleensäkin ei saa olla epäilyksen alaista Venäjän sosialidemokraatille, joka on syvällisesti mietiskellyt vallankumouksemme antamia opetuksia, nimittäin: että me emme saa kieltäytyä boikotista, että meidän on oltava valmiit esittämään sopivana ajankohtana tämä tunnus, että boikottia koskevalla kysymyksen asettelullamme ei ole mitään yhteistä liberaaliseen, poroporvarillisen vaivaiseen ja kaikkea vallankumouksellista sisältöä vailla olevaan kysymyksen aseteluun: syrjäytykö vai eikö syrjäytyä? *.

* Ks. „Tovarishtsh“ lehdestä sosialidemokraattisten julkaisujen entisen avustajan, nykyisen liberaalisten sanomalehtien avustajan L. Martovin antamaa liberaalisten järkellyjen näytettä.

Olettakaamme todistetuksi ja täysin todellisuutta vastavaksi kaikki se, mitä sosialidemokraattien keskuudessa olevat boikotin kannattajat puhuvat työläisten mielialan muutoksesta, teollisesta vilkastumisesta ja kutomateollisuuden työläisten heinäkuun lakosta.

Mitä tästä kaikesta seuraa? Meillä on alussa eräänlainen osittainen nousu, jolla on vallankumouksellinen merkitys*. Onko velvollisuutemme ponnistaa kaikki voimamme tämän nousun tukemiseksi ja kehittämiseksi, pyrkien muuttamaan sen yleiseksi vallankumoukselliseksi nousuksi ja sitten myös hyökkäysluontoiseksi liikkeeksi? On ehdottomasti. Sosialidemokraattien (paitsi ehkä „Tovarishtsh” lehden avustajien) keskuudessa ei tästä voi olla kahta mielipidettä. Mutta tarvitaanko *tällä hetkellä*, tämän osittaisen nousun alussa, ennen sen lopullista yleiseksi nousuksi kasvamista, tarvitaanko liikkeen kehittämiseksi boikottitunnusta? Voiko tämä tunnus edistää nykyisen liikkeen kehittämistä? Tämä on toinen kysymys ja tähän kysymykseen tulee mielestäni vastata kielteisesti.

Yleinen nousu voidaan ja täytyy kehittää osittaisesta selvillä ja välittömällä syillä ja tunnuksilla, III Duumasta riippumatta. Joulukuun jälkeisten tapahtumien koko kulku on ollut kokonaisuudessaan vahvistuksena sosialidemokraattiselle mielipiteelle, joka koskee monarkistisen perustuslain merkitystä ja välittömän taistelun välttämättömyyttä. Kansalaiset! tulemme me sanomaan, ellette te halua, että demokratian asia Venäjällä menisi yhtämittaa ja yhä nopeampaa vauhtia alamäkeen, kuten se meni vuoden 1905 joulukuun jälkeen, aikana, jolloin johtoasema demokraattisessa liikkeessä oli herroilla kadeteilla, ellette halua sitä, niin tukekaa työväenliikkeen alkavaa nousua, tukekaa välitöntä joukkotaistelua. Ilman sitä ei Venäjällä ole eikä voi olla vapauden takeita.

Tällainen agitaatio tulee epäilemättä olemaan täysin johdonmukaista vallankumouksellis-sosialidemokraattista

* On olemassa sellainen miellipide, että kutomateollisuuden työläisten lakko on uudentyyppistä liikettä, joka erottaa ammatillisen liikkeen erilleen vallankumouksellisesta. Mutta me sivuutamme tuon mielipiteen ensinnäkin siksi, että kun tyyppiltään monimutkaisen ilmiön kaikkia oireita tulkitaan pessimistiseen suuntaan, niin se on yleensä luonteeltaan vaarallinen menetelmä, joka usein vie harhaan monia sosialidemokraatteja, jotka eivät istu aivan „varmoina satulassa”. Toiseksi, jos kutomateollisuuden työläisten lakolla olisi mainittuja piirteitä, niin meidän, sosialidemokraattien, pitäisi epäilemättä taistella mitä tarmokkaimmin niitä vastaan. Taistelumme menestyksen tapauksessa kysymys olisi siis juuri niin kuin me sen asetammekin.

agitaatiota. Pitääkö siihen lisätä: älkää luottako, kansalaiset, III Duumaan ja katsokaa meitä, sosialidemokraatteja, jotka protestimme osoitukseksi boikotoimme sitä!

Sellainen lisäys ei nykyisissä oloissa ole ainoastaan tarpeeton, vaan kuulostaa jopa kummalliseltakin, kuulostaa miltei pilkanteolta. Kolmanteen Duumaan ei muutenkaan kukaan luota, t.s. niiden väestökerrosten keskuudessa, jotka voivat pitää demokraattista liikettä yllä, ei ole eikä voi olla sellaista laajaa viehättymistä III Duuman perustuslailliseen perustamiseen, jollaista epäilemättä oli I Duuman suhteen, *ensimmäisiin* yrityksiin luoda Venäjällä vain *perustuslaillisia* laitoksia olivatpa ne millaisia hyvänsä.

Laajojen väestöpiirien huomion keskiönä oli vuonna 1905 ja vuoden 1906 alussa *ensimmäinen* edustuslaitos, vaikka se perustuikin monarkistiseen perustuslakiin. Se on tosiasia. Sitä vastaan sosialidemokraattien oli taisteltava ja osoitettava mieltään mitä havainnollisimmin.

Nyt on asia toisin. Ajankohdan erikoispiirteenä ei ole viehättäminen *ensimmäiseen* „parlamenttiin” eikä luottamus Duumaan, vaan *epäluottamus nousuun*.

Esittämällä boikottitunnuksen ennenaikaisesti emme tällaisten ehtojen vallitessa laisinkaan voimista liikettä emmekä tee tehottomiksi tämän liikkeen todellisia haittoja. Eikä siinä kaikki: me voimme siten jopa heikentää agitaatiomme voimaa, sillä boikotti on tunnus, joka liittyy jo selväksi käyneeseen nousuun, mutta koko onnettomuus on nyt siinä, että laajat väestöpiirit eivät luota nousuun, eivät näe sen voimaa.

Ensin pitää huolehtia siitä, että tämän nousun voima tulee todistetuksi *käytännössä*, ja sitten me kyllä ehdimme esittämään tunnuksen, joka välillisesti ilmaisee tuota voimaa. Ja sekin on vielä kysymyksenalaista: tullaanko hyökkäysluontoista vallankumouksellista liikettä varten tarvitsemaan erikoista tunnusta, *joka vetää pois* huomiota... *III Duumasta*. Mahdollisesti ei tarvita. Sitä varten, että voitaisiin sivuuttaa jokin tärkeä, joka todella pystyy vetämään puoleensa kokemattomat ja vielä parlamentteja näkemättömät väkijoukot, on ehkä tarpeen *boikotoida* sitä, mikä pitää sivuuttaa. Mutta sitä varten, että voitaisiin sivuuttaa laitos, joka on aivan kyvytön vetämään puoleensa nykyisiä demokraattisia tai puolidemokraattisia väkijoukkoja, ei tarvitse ehdottomasti julistaa boikottia. Asian ydin ei ole

nyt boikotissa, vaan suoranaisissa ja välittömissä ponnistuksissa, jotka ovat tarpeen sitä varten, että osittainen nousu voitaisiin muuttaa yleiseksi, ammatillinen liike vallankumoukselliseksi, puolustautuminen työnsuluilta hyökkäykseksi taantumusta vastaan.

VII

Teemme yhteenvedon. Boikottitunnuksen on synnyttänyt erikoinen historiallinen kausi. Vuonna 1905 ja vuoden 1906 alussa objektiivinen asiointi asetti taistelevien yhteiskunnallisten voimien ratkaistavaksi kysymyksen tien valinnasta lähikaudeksi: välittömästi vallankumouksellinen tie vai monarkistis-perustuslaillinen käänne. Boikottiagitaation sisältönä oli tällöin pääasiallisesti taistelu perustuslaillisia illuusioita vastaan. Boikotin menestyksen ehtona oli laaja, yleinen, nopea ja voimakas vallankumouksellinen nousu.

Kaikissa näissä suhteissa ei vuoden 1907 syksyyn mennessä muodostunut asiointi lainkaan aiheuta tällaisen tunnuksen tarvetta eikä oikeuta sitä.

Jatkaen arkista työtämme vaaleihin valmistautumiseksi ja etukäteen kieltäytymättä osallistumasta taantumuksellisiin edustuslaitoksiin meidän on suunnattava koko propagandamme ja agitaatiomme siihen, että kansalle tulisi selitetyksi se yhteys, mikä on olemassa joulukuun tappion ja koko sitä seuranneen vapauden heikkenemisen sekä perustuslain häpäisemisen välillä. Meidän on juurrutettava joukkoihin varmaa vakaumusta siitä, että ilman välitöntä joukkotaistelua tuo häpäiseminen tulee kiertämättä jatkuamaan ja voimistumaan.

Kieltäytymättä boikottitunnuksen käyttämisestä nousuaikoina, jolloin saattaa syntyä sellaisen tunnuksen vakava tarve, meidän on nykyisin pyrittävä kaikin voimin siihen, että työväenliikkeen tämä tai tuo nousu voitaisiin suoranaissella ja välittömällä vaikutuksella muuttaa yleiseksi, laajaksi, vallankumoukselliseksi liikkeeksi, joka on yleensä taantumuksen suhteen, sen perustojen suhteen hyökkäävää liikettä.

Kesäkuun 26 pnä 1907

KREIVI HEIDENIN MUISTOLLE

(MITÄ MEIDÄN PUOLUEETOMAT „DEMOKRAATTIMME“ OPETTAVAT KANSALLE?)

„Koko edistysmielinen lehdistö on ilmaissut syvän suruvalittelunsa siitä raskaasta menetyksestä, jonka Venäjä on kreivi P. A. Heidenin kuoleman johdosta kärsinyt. Pjotr Aleksandrovitshin oivallinen henkilöahmo veti puoleensa kaikkia säädyllisiä ihmisiä puolueesta ja suunnasta riippumatta. Harvinainen ja onnellinen kohtalo!!!” Sitten seuraa pitkä sitaatti oikeistokadettilaisesta „Russkije Vedomosti” lehdestä¹⁸, jossa „ihmeellisen henkilön” elämästä ja toiminnasta kirjoittaa liikuttuneena Pavel Dm. Dolgorukov, eräs siitä dolgorukovilaisesta rodusta, jonka edustajat tunnustivat suoraan demokratisminsa juuret! Parempi on sopia talonpoikain kanssa hyvällä kuin odottaa siihen saakka, kunnes he itse ottavat maat... „Me yhdyimme siihen syvään suruntunteeseen, jonka kreivi Heidenin kuolema on aiheuttanut kaikissa niissä, jotka ovat tottuneet pitämään arvossa *ihmistä* siitä riippumatta, minkälaiseen puoluepukuun tämä on pukeutunut. Ja Heiden vainaja oli ennen kaikkea nimenomaan *ihminen*”.

Niin kirjoitetaan „Tovarishtsh” lehden tiistain numerossa 296, kesäkuun 19 pnä 1907.

„Tovarishtsh” lehden publisistit eivät ole ainoastaan legaalisen lehdistömme kiihkeimpiä demokraatteja. He pitävät itseään sosialisteina,—tietenkin kriitillisinä sosialisteina. He ovat miltei sosialidemokraatteja; ja menshevikit, Plehanov, Martov, Smirnov, Perejaslavski, Dan y.m., y.m. saavat osakseen mitä sydämellisintä vieraanvaraisuutta lehdessä, jonka palstoja koristavat nimikirjoituksillaan herrat Prokopovitsh, Kuskova, Portugalov ja muut „entiset marxilaiset”. Sanalla sanoen ei ole pienintäkään epäilystä siitä, etteivätkö „Tovarishtsh” lehden publisistit olisi „valis-

tuneiden", ahtaalle maanalaisuudelle vieraiden, „demokraattisten” j.n.e. yhteiskuntapiirimme „vasemmistolaisimpia” edustajia.

Kun silmiin pistää yllämainitunlaisia rivejä, niin vaikeaa on pidätyä huudahtamasta noille herroille: Mikä onni, että me, bolshevikit, varmasti emme kuulu „Tovarishtsh” lehden *säädyllysten ihmisten* piiriin!

Herrat Venäjän valistuneen demokratian „säädyllyiset ihmiset”! Te tylsistätte Venäjän kansaa, myrkytätte sitä pökkuroimisen ja orjamaisuuden myrkyhyöryllä sata kertaa enemmän kuin surullisenuuluisat mustasotnialaiset, Purishkevitch, Krushevan, Dubrovin, joita vastaan te käytte niin vilkasta, niin liberaalista, niin halpaa, teille niin edullista ja vaaratonta sotaa. Te kohautatte olkapäitänne ja kääntyte piirinne kaikkien „säädyllysten ihmisten” puoleen hymähtäen ylenkatseellisesti noin „tolkuttomille paradokseille”? Niin, niin, me tiedämme mainiosti sen, ettei mikään maailmassa voi horjuttaa teidän tyhmää liberaalista omahyväisyyttänne. Juuri siksi iloitsemmekin, että olemme koko toiminnallamme onnistuneet suojaamaan itseemme lujalla muurilla Venäjän valistuneiden yhteiskuntapiirin säädyllysten ihmisten seuralta.

Voidaanko löytää esimerkkejä siitä, että mustasotnialaiset olisivat onnistuneet turmelemaan ja saattamaan toltaan vähänkään laajempia väestökerroksia? Ei voida.

Heidän lehdistönsä, heidän liittonsa, heidän kokouksensa kuin myöskään I ja II Duuman vaalit eivät ole voineet antaa sellaisia esimerkkejä. Väkivallanteoilla ja julmuuksilla, joihin osallistuu poliisi ja sotaväki, mustasotnialaiset aiheuttavat suuttumusta. Konnamaisuuksillaan, petoksillaan ja lahjomisillaan mustasotnialaiset herättävät itseään kohtaan vihaa ja ylenkatsetta. Hallituksen varoilla mustasotnialaiset järjestävät rapajuoppojen ryhmiä ja joukkioita, joiden toiminta on mahdollista vain poliisin luvalla ja sen usutuksesta. Kaikessa tuossa ei ole jälkeäkään edes jonkin verran vaarallisesta aatteellisesta vaikutuksesta vähänkään laajempiin väestökerroksiin.

Ja päinvastoin, yhtä epäilemätöntä on, että sellainen vaikutus on legaalisella, liberaalisella ja „demokraattisella” lehdistöllämme. Ensimmäisen ja toisen Valtakunnanduuman vaalit sekä kokoukset, liitot ja opetusasiat — kaikki todistavat sen. Ja „Tovarishtsh” lehden järkeily Heidenin

kuoleman johdosta on silminnähettävänä osoituksena siitä, minkälaista tuo aatteellinen vaikutus on.

„...Raskas menetys... oivallinen henkilöahamo... onnellinen kohtalo... oli ennen kaikkea *ihminen*”.

Tilanherra kreivi Heiden oli jalosti liberaalinen lokakuun vallankumoukseen saakka. Heti kansan ensimmäisen voiton jälkeen, vuoden 1905 lokakuun 17 päivän jälkeen, hän siirtyi vähääkään epäröimättä vastavallankumouksen leiriin, lokakuulaisten puolueeseen, talonpoikiin ja demokratiaan suuttuneen tilanherran ja suurkapitalistin puolueeseen. Ensimmäisessä Duumassa tämä jalo mies puolusti hallitusta, ja ensimmäisen Duuman hajottamisen jälkeen neuvotteli,— mutta ei päässyt sopimukseen,— ministeristöön osallistumisesta. Sellaisia ovat tuon tyyppilisen vastavallankumouksellisen tilanherran elämänuran huomattavimmat perusvaiheet.

Ja nyt ilmaantuu hyvin puettuja, valistuneita ja sivistyneitä herroja, joiden huulilta kuuluu fraaseja liberalismista, demokratismista ja sosialismista, puheita myötätunnosta vapauden asialle, sen taistelun asialle, jota talonpojat käyvät maasta tilanherroja vastaan,— ilmaantuu herroja, joilla on tosiasiallinen legaalisen opposition monopoliasema lehdistössä, liitoissa, kokouksissa, vaaleissa ja jotka saarnaavat kansalle luoden katseensa taivaalle: „Harvinainen ja onnellinen kohtalo!.. Kreivi vainaja oli ennen kaikkea *ihminen*”.

Niin, Heiden ei ollut ainoastaan ihminen, vaan myös kansalainen, joka pystyi käsittämään oman luokkansa yleiset edut ja puolustamaan sangen viisaasti noita etuja. Mutta te, herrat valistuneet demokraatit, te olette yksinkertaisesti vetisteleviä hölmöjä, jotka liberaalisella hassahtaneisuudellaan peittelevät kykenemättömyyttään olla minään muuna, kuin tuon saman tilanherraluokan sivistyneinä lakeijoina.

Tilanherrujen vaikutus kansaan ei ole vaarallista. Heidän ei onnistu milloinkaan pettää vähänkään laajempia työläisjoukkoja eikä edes talonpoikaisjoukkoja vähänkään pitemmäksi aikaa. Mutta *intelligenssin* vaikutus, intelligenssin, joka ei osallistu välittömästi riistämiseen, jota on opetettu operoimaan yleisillä lauseparsilla ja käsitteillä, joka häärii kaikenlaisten „hyvien” neuvojen parissa ja kohottaa toisi-

naan vilpittömässä typeryydessään luokkienvälisen asemansa luokattomien puolueiden ja luokattoman politiikan *periaatteeksi*,— tuon porvarillisen intelligenssin vaikutus kansaan on vaarallista. Siinä ja vain siinä on havaittavissa laajojen joukkojen myrkyttämistä, joka voi tuottaa todellista vahinkoa ja vaatii sosialismin kaikkien voimien jännittämistä taisteluun tuota myrkyä vastaan.

— Heiden oli sivistynyt, kulttuurinen, humaninen, kärsivällinen ihminen,— puhuvat haltioissaan liberaaliset ja demokraattiset epatot, kuvitellen, että he ovat kohonneet kaiken „puoluekantasuuden” yläpuolelle, „yleisinhimilliseksi” katsantokannalle.

Erehdytte, korkeasti kunnioitetut herrat. Tuo katsantokanta ei ole yleisinhimillinen, vaan yleisorjamainen. Orja, joka käsittää orjanasemansa ja taistelee sitä vastaan, on vallankumouksellinen. Orja, joka ei käsitä orjuuttaan ja värjöttelee äänettömässä, tiedottomassa ja alistuvaisessa orjanelämässään, on yksinkertaisesti orja. Orja, jolla heruu sylki suuhun, kun hän itsetyytyväisenä kuvailee orjanelämän ihanuuksia ja puhuu haltioissaan lempeästä ja hyvästä herrasta, on renki, halunkki. Ja juuri sellaisia halunkkeja olette te, „Tovarishtsh” lehden herrat. Inhottavalla rentoudella te puhutte liikuttuneena siitä, että vastavallankumouksellinen tilanherra, joka kannatti vastavallankumouksellista hallitusta, oli sivistynyt ja humaninen ihminen. Te ette käsitä sitä, että teette orjista renkejä, sen sijaan, että tekisitte heistä vallankumouksellisia. Teidän sananne vapaudesta ja demokratiasta ovat pintakiiltoa, ulkoapittuja fraaseja, muotilörpöttelyä tai ulkokultaisuutta. Ne ovat korea kyltti. Mutta sellaisenaan te olette — valkaistuja hautoja. Sielupahasenne on läpeensä halunkkimainen, ja koko teidän sivistyneisyytenne, kulttuurisuutenne ja valistuneisuutenne on vain ammattiprostituution muunnosta. Sillä te myytte sielunne, ettekä myy sitä yksistään hädän vuoksi, vaan myös „kiintymyksestä ammattiin”!

— Heiden oli vakaumuksellinen perustuslaillinen,— puhutte te liikuttuneena. Te valehtelette tai olette jo kokonaan Heidenien pökerryttämiä. Kun koko kansan edessä julkisesti nimitetään vakaumukselliseksi perustuslailliseksi sellaista miestä, joka perusti Witten, Dubasovin, Goremykinin ja Stolypinin hallitusta kannattavan puolueen, niin se on aivan samaa kuin jotain kardinaalia nimitettäisiin

vakaumukselliseksi paavin vastustajaksi. Sen sijaan, että opettaisitte kansaa ymmärtämään perustuslakia oikein, te, demokraatit, selitätte kirjoitelmissanne perustuslain olevan vain sampea äikäjuurikastikkeen kera. Sillä ei ole epäilemistäkään, etteikö perustuslaki olisi vastavallankumoukselliselle tilanherralle nimenomaan sampea äikäjuurikastikkeen kera, etteikö se olisi talonpojan ja koko kansan rovoamisen ja alistamisen menetelmien pisimmälle menevän täydellistämisen muoto. Jos Heiden oli vakaumuksellinen perustuslaillinen, niin se merkitsee, että Dubasov ja Stolypin myös olivat vakaumuksellisia perustuslaillisia, sillä *heidän* politiikkaansa kannatti *käytännössä* myös Heiden. Dubasov ja Stolypin eivät olisi voineet olla niitä miehiä, mitä he olivat, eivät olisi voineet ajaa politiikkaansa ilman lokakuulaisten ja heidän joukossaan myös Heidenin tukea. Ja millä perusteilla olisi pääteltävä, te viisasten viisaat demokraatit „säädyllysten” ihmisten joukosta, henkilön poliittisesta fysionomiasta („perustuslaillinenko”)? hänen puheidensako mukaan, senkö mukaan, että hän lyö rintoihinsa ja vuodattaa krokotiilin kyneleitä? vaiko sen mukaan, miten hän todella toimii yhteiskunnallisella areenalla?

Mikä on luonteenomaista ja tyypillistä Heidenin poliittiselle toiminnalle? Sekö, ettei hän voinut päästä Stolypinin kanssa sopimukseen ministeristöön osallistumisesta I Duuman hajottamisen jälkeen, vai sekö, että hän *lähti* sellaisen toimenpiteen jälkeen hieromaan sopimusta Stolypinin kanssa? Sekö, että hän ennen, silloin ja silloin, puhui sellaisia ja sellaisia liberaalisia fraaseja, vai sekö, että hänestä tuli lokakuulainen (= vastavallankumouksellinen) heti lokakuun 17 päivän jälkeen? Nimittäessänne Heideniä vakaumukselliseksi perustuslailliseksi te opetatte kansalle, että ensin mainittu on luonteenomaista ja tyypillistä. Mutta se merkitsee, että te kertaatte tolkuttomasti demokraattisten tunnusten palasia käsittämättä demokratian *aakkosia*.

Sillä demokratia — se pankaa mieleenne, herrat säädyllyiset ihmiset säädyllyisistä yhteiskuntapiireistä — merkitsee taistelua juuri sitä herruutta vastaan, jota vastavallankumoukselliset tilanherrat maassa pitävät ja jota herruutta hra Heiden kannatti ja olennoi kaikessa poliittisessä toiminnassaan.

— Heiden oli valistunut ihminen, — puhuvat liikuttuneena salonkidemokraattimme. Niin, sen me jo myönsimme

ja myönnämme kernaasti, että hän oli valistuneempi ja *järkevämpi* (se ei aina liity valistuneisuuteen) kuin demokraatit itse, sillä hän käsitti paremmin *oman* luokkansa ja *oman* vastavallankumouksellisen yhteiskunnallisen liikkeensä edut kuin te, „Tovarishtsh” lehden herrat, käsitätte vapausliikkeen edut. Valistunut vastavallankumouksellinen tilanherra osasi älykkäästi ja ovelasti puolustaa oman luokkansa etuja; maaorjuuttajain itsekkäät pyrkimykset ja ahnaan ruokahalun hän verhosi taitavasti ylevien sanojen ja ulkonaisen gentlemannimaisuuden harsolla, vaati (Stolypinilta) näiden etujen suojaamista luokkaherruuden sivilisointuneimmilla muodoilla. Heiden ja muut hänen kaltaisensa uhrasivat koko „valistuneisuutensa” *tilanherrain* etujen puolustamisen alttarille. Todelliselle demokraatille, muttei venäläisten radikaalisten salonkien „säädylliselle” halunkille, se voisi olla mainiona aiheena kirjoitusta varten, jossa osoitetaan valistuksen *prostituoituminen* nykyisessä yhteiskunnassa.

Kun „demokraatti” lörpöttelee valistuneisuudesta, niin hän haluaa saada lukijan mielessä aikaan kuvan runsaista tiedoista, laajasta näköpiiristä, järjen ja sydämen jalostuneisuudesta. Herroille Heideneille valistus on kevyttä pinta-silausta, kouliintuneisuutta, „harjaantuneisuutta” kaikkein karkeimpien ja likaisimpien poliittisten keinottelutoimenpiteiden suorittamiseksi gentlemannimaisissa muodoissa. Sillä Heidenin koko lokakuulaisuus, koko „mirno-obnovlenstvo”¹⁹, kaikki hänen neuvottelunsa Stolypinin kanssa I Duuman hajottamisen jälkeen olivat tosiasiaa mitä karkeimman ja likaisimman teon suorittamista, asian järjestämistä sillä tavalla, että voitaisiin varmemmin, viekkaammin, taitavammin, sisältäpäin lujemmin ja ulkoapäin huomaamattomammin suojata Venäjän jalosukuisen aateliston *oikeutta* miljoonien „musikkojen” vereen ja hieken, „musikkojen”, joita nuo Heidenit ovat aina ja lakkaamatta ryöstäneet, sekä ennen vuotta 1861 että vuonna 1861, sekä vuoden 1861 että vuoden 1905 jälkeen.

Jo Nekrasov ja Saltykov opettivat Venäjän yhteiskunta-piirejä näkemään maaorjuuttajatilanherran valistuneisuuden silatun ja voidellun ulkokuoren alta tuon tilanherran saaliinhimoiset pyyteet, opettivat vihaamaan tuollaisten tyyppien ulkokultaisuutta ja sydämettömyyttä, mutta nykyajan venäläinen intelligentti, joka on olevinaan

demokraattisen perinnön säilyttäjä ja kuuluu kadettipuolueeseen * tai kadettien säestäjiin, opettaa kansalle halunkkimaaisuutta ja ihastelee omaa puolueettoman demokraatin tasapuolisuuttaan. Näky on ehkä inhottavampikin kuin Dubasovin ja Stolypinin urotekojen näky...

— Heiden oli „ihminen”, — puhuu ihastuksesta läikähtyäkseen salonkidemokraatti. Heiden oli humanainen.

Tuo Heidenin humanisuudesta liikuttuneisuus pakoittaa meidät palauttamaan mieleen Nekrasovin ja Saltykoviin lisäksi myös Turgenjevin „Metsämiehen muistelmia”. Edesämme on sivistynyt, valistunut tilanherra, kulttuurinen, sulavakäyttöksinen, ulkonäkö eurooppalainen. Tilanherra kestitsee vierasta viinillä ja keskustelee ylevistä asioista. „Miksi viiniä ei ole lämmitetty?” kysyy hän lakeijalta. Lakeija on vaiti ja kalpenee. Tilanherra soittaa ja ääntään korottamatta sanoo saapuneelle palvelijalle: „Feodorin suhteen... antakaa käsky”.

Siinä on teille näyte heideniläisestä „humanisuudesta” eli humanisuudesta à la Heiden. Turgenjevin tilanherra on myös „humanainen” ihminen... esimerkiksi Saltytshihaan ** verraten niin humanainen, ettei mene itse talliin tarkastamaan, ruoskitaanko Feodoria kunnollisesti. Hän on niin humanainen, ettei huolehdi niiden raippojen liottamisesta suolavedessä, joilla Feodoria ruoskitaan. Hän, tuo tilanherra, ei lyö eikä hauku lakeijaa, valistuneena ihmisenä hän vain „käskee” kaukaa, käskee sulavasti ja humanisesti ilman melua, ilman skandaalia, ilman „julkista juttua”...

Aivan samanlaista on Heidenin humanisuus. Hän itse ei osallistunut siihen, kun Luzhenovskit ja Filonovit ruoskivat ja räökkäsivät talonpoikia. Hän ei matkustellut Rennenkampfin ja Möller-Zakomelskien kanssa rankaisuretkikuntien mukana. Hän ei suorittanut yhdessä Dubasovin kanssa ampumisia Moskovassa. Hän oli niin humanainen, että pidättyi tuollaisista uroteistä jättäen „käskemisen” noille yleisvenäläisen „tallin” sankareille ja johti rauhaisan ja kulttuurisen työhuoneensa hiljaisuudesta poliittista puolta, joka tuki Dubasovien hallitusta ja jonka johtajat

* Kadetit ilmaisivat sata kertaa enemmän lakeijamaisuutta Heidenin arvioinnissa kuin „Tovarishsh” lehden herrat. Otimme viimeksi mainitut näyteenä Venäjän „yhteiskuntapiirien” „säädyllysten ihmisten” „demokratismista”.

** — Maaorjatalonpoikain erikoisen julmasta ja petomaisesta kohtelusta kuuluksi tullut venäläinen tilanherratar. *Suom.*

joivat maljoja Moskovan voittajan Dubasovin terveydeksi... Eikö se ole todellakin humanista: lähettää Dubasovit „antamaan käsky Feodorin suhteen” sen sijaan, että olisi itse läsnä tallissa? Liberaalisen ja demokraattisen lehdistömme politiikanosastoa hoitaville vanhoille akoille se on mallinäyte humanisuudesta...— Hän oli kultainen ihminen. ei tehnyt pahaa karpäsellekään! „Harvinainen ja onnellinen kohtalo” tukea Dubasoveja, käyttää hyväkseen dubasovilaisten verilöylyjen hedelmiä eikä olla vastuussa Dubasoveista.

Salonkidemokraatti pitää demokratismien huippuna huokailemista siitä, miksi meitä eivät hallitse Heidenit (sillä tuolle salonkihölmölle ei juolahda mieleenkään ajatus „luonnollisesta” työnjaosta Heidenin ja Dubasovien välillä). Kuulkaahan:

...„Ja kuinka sääli, että hän (Heiden) kuoli juuri nyt, jolloin hänestä olisi ollut eniten hyötyä. Nyt hän olisi taistellut äärimmäisiä oikeistolaisia vastaan tuoden esiin sielunsa parhaita puolia, puolustaen perustuslaillisia periaatteita kaikella hänelle ominaisella tarmolla ja kekseliäisyydellä” („Tovarishtsh” № 299, perjantai, kesäkuun 22 pnä, „Kr. Heidenin muistolle”, kirje Pihkovan läänistä).

Sääli, ettei valistunut ja humaninen rauhallinen uudistaja Heiden verhoa perustuslaillisilla fraaseillaan III, lokaakuulaisten Duman alastomuutta, Duumaa tuhoavan itsevaltiuden alastomuutta! Publisisti-„demokraatin” tehtävä ei ole repiä alas valheellisia pukimia eikä näyttää kansalle kansaa sortavia vihollisia kaikessa alastomuudessaan, vaan säälitellä lokakuulaisten rivejä kaunistavien koeteltujen teeskentelijöiden poissaoloa... Was ist der Philister? Ein hohler Darm, voll Furcht und Hoffnung, dass Gott erbarm! Mikä on filisteri? Tyhjä suoli, joka on täynnänsä pelkoa ja toivoa, että jumala armahtaa²⁰. Mikä on kadettilaisen tai lähikadettilaisen leirin venäläinen liberaalis-demokraattinen filisteri? Tyhjä suoli, joka on täynnänsä pelkoa ja toivoa, että vastavallankumouksellinen tilanherra armahtaa!

Kesäkuu 1907

Julkaistu v. 1907 ensimmäisessä
„Golos zhizni” kokoelmassa,
Pietari
Allekirjoitus: N. L.

Julkaistaan kokoelman
tekstin mukaan

**TEESIT ALUSTUKSESTA, JOKA PIDETTIIN PIETARIN
YLEISKAUPUNKILAISESSA KONFERENSSISSA
HEINÄKUUN 8 p:nä SOSIALIDEMOKRAATTISEN
TYÖVÄENPUOLUEEN SUHTAUTUMISESTA
KOLMANTEEN DUUMAAN ²¹**

1. Duuman boikotointi, kuten Venäjän vallankumouksen kokemus on osoittanut, on vallankumouksellisen sosialidemokratian ainoa oikea päätös sellaisissa historiallisissa olosuhteissa, jolloin boikotti on todella aktiivista boikottia, s. o. ilmentää laajan ja yleisen vallankumouksellisen nousun voimaa, nousun, joka välittömästi kulkee suoranaiseen rynnäkköön vanhaa valtaa vastaan (siis aseelliseen kapinaan). Boikotti täyttää suuren historiallisen tehtävän, kun sen sisältönä on se, että proletariaatti varoittaa koko kansaa sokeasta pikkuporvarillisesta viehättymisestä perustuslaillisiin illuusioihin ja ensimmäisiin, vanhan vallan suomiin muka perustuslaillisiin laitoksiin.

2. Jos boikotti katsotaan sellaisenaan vaikuttavaksi keinoksi ilman laajan, yleisen, voimakkaan ja nopean vallankumouksellisen nousun oloja ja vanhan vallan kukistamiseen suunnattua suoranaista yleiskansallista rynnäkköä,— ilman tehtävää taistella sitä vastaan, että kansa viehättyy lahjoitettuun perustuslakiin,— niin se merkitsee toimimista tunteen eikä järjen vaikutuksen alaisena.

3. Siksi Duuman boikotoinnin julistaminen sillä perusteella, että kadeteille suotuisa vaalilaki on vaihdettu lokakuulaisille suotuisaksi,— sillä perusteella, että toisen Duuman sijalle, joka puhui kadettilaisesti ja toimi lokakuulaisesti ja johon sosialidemokraatit hyödyksi vallankumouksen asialle osallistuivat, tulee avoimesti lokakuulainen Duma,— boikotoinnin julistaminen sillä perusteella ei merkitsisi ainoastaan johdonmukaisen vallankumouksellisen toiminnan vaihtamista vallankumoukselliseen hermoiluun, vaan myös sen ilmaisemista, että itse sosialidemo-

kraatit ovat kadettilaiseen Duumaan ja kadettilaiseen perustuslakiin nähden pahimpien illuusioiden vallassa.

4. Vallankumouksellisen sosialidemokratian koko agitaa-tiotyön keskiönä täytyy olla sen selittäminen kansalle, että vuoden 1907 kesäkuun 3 päivän valtiokaappaus on suoranainen ja aivan kiertämätön seuraus vuoden 1905 joulukuun kapinan tappiosta. Venäjän vallankumouksen toisen kauden, vuosien 1906 ja 1907, opetuksena on se, että samanlainen jatkuva taantumuksen hyökkäys ja vallankumouksen perääntyminen, mikä tapahtui koko tuon kauden aikana, on kiertämätöntä perustuslakiin uskomisen vallitessa, on kiertämätöntä muka perustuslaillisten taistelukeinojen vallitessa, on kiertämätöntä siihen saakka, kunnes proletariaatti kärsimistään tappioista lujittuneena ja voimansa koonneena nousee verrattomasti sankemmin joukon päättäväisempään ja hyökkäävämpään vallankumoukselliseen rynnistykseen, jonka tarkoituksena on tsaarivallan kukistaminen.

5. Lakkoliikettä, joka on nyt puhjennut Moskovon teollisuusalueella ja alkaa levitä myös Venäjän muille seuduille, on pidettävä mitä varmimpana takeena lähitulevaisuudessa mahdollisesta vallankumouksellisesta noususta. Sen vuoksi sosialidemokratian on ponnistettava kaikki voimansa ei ainoastaan proletariaatin taloudellisen taistelun tukemiseksi ja kehittämiseksi, vaan myöskin nykyisen, toistaiseksi vain ammatillisen, liikkeen muuttamiseksi laajaksi vallankumoukselliseksi nousuksi ja työväenjoukkojen välittömäksi taisteluksi tsarismmin aseellista voimaa vastaan. Vain silloin, kun sosialidemokratian ponnistukset tähän suuntaan onnistuvat, vain jo syntyneen hyökkäävän vallankumouksellisen liikkeen pohjalla voi saada vakavan merkityksen boikottitunnus, joka on kiinteässä yhteydessä siihen, että joukkoja kutsutaan avoimesti aseelliseen kapinaan, tsaarivallan kukistamiseen, sen korvaamiseen väliaikaisella vallankumoushallituksella perustavan kokouksen koollekutsumiseksi yleisen, välittömän, yhtäläisen ja salaisen äänestyksen pohjalla.

Kirjoitettu heinäkuussa 1907

*Julkaistu heinäkuussa 1907
erillisenä lehtisenä*

*Julkaistaan lehtisen
tekstin mukaan*

VSDTP:n KOLMAS KONFERENSSI („TOINEN YLEISVENÄLÄINEN“) ²²

1

PAATÖSLAUSELMAEHDOTUS III VALTAKUNNANDUUMAN VAALEIHIN OSALLISTUMISTA KOSKEVASTA KYSYMYKSESTÄ

Ottaen huomioon,

1) että aktiivinen boikotti, kuten Venäjän vallankumouksen kokemus on osoittanut, on sosialidemokratian oikea taktiikkaa vain aseelliseksi kapinaksi muuttuvan laajan yleisen ja nopean vallankumouksellisen nousun tilanteessa ja vain perustuslaillisia illuusioita vastaan käytävän taistelun aatteellisen tehtävän yhteydessä vanhan vallan kutsuessa koolle ensimmäisen edustavan kokouksen;

2) että näiden edellytysten puuttuessa vallankumouksellisen sosialidemokratian oikea taktiikka vaatii jopa silloinkin, kun vallankumouskauden kaikki muut ehdot ovat olemassa, vaaleihin osallistumista, kuten oli asia II Duuman aikana;

3) että sosialidemokratiolla, joka on aina puhunut kadettipuolueen lokakuulaisesta olemuksesta ja kadettilaisen vaalilain (11.XII.1905) kestättömyydestä itsevaltiuden vallitessa, ei ole mitään syytä muuttaa taktiikkaansa, vaikka kadettilaisen vaalilain tilalle onkin otettu lokakuulainen vaalilaki;

4) että Venäjän keskisellä teollisuusalueella nykyisin kehittyvä lakkoliike, joka on lähitulevaisuudessa mahdollisen vallankumouksellisen nousun mitä suurimpana takeena, vaatii samalla hellittämätöntä työtä tämän toistaiseksi vain ammatillisen liikkeen muuttamiseksi poliittiseksi ja välittömästi vallankumoukselliseksi, aseelliseen kapinaan liittyväksi liikkeeksi, konferenssi päättää:

a) on osallistuttava myös III Duuman vaaleihin;

b) on selitettävä joukoille se yhteys, mikä vuoden 1907 kesäkuun 3 päivän valtiokaappauksella on vuoden 1905 joulukuun kapinan tappioon ja liberaalisen porvariston petoksiin, osoittaen samalla pelkästään ammatillisen taistelun riittämättömyyden ja pyrkien muuttamaan ammatillisen lakkoliikkeen poliittiseksi liikkeeksi ja joukkojen välittömäksi vallankumoukselliseksi taisteluksi tsaarihallituksen kukistamiseksi kapinan tietä;

c) on selitettävä joukoille, että Duuman boikotointi selaisenaan ei kykene nostamaan työväenliikettä ja vallankumouksellista taistelua korkeammalle asteelle ja että boikottitaktiikka voisi tulla sopivaksi vain sillä ehdolla, että ponnistuksemme ammatillisen liikkeen nousun muuttamiseksi vallankumoukselliseksi rynnäköksi onnistuvat.

2

AMMATTILIITTOJEN YLEISVENÄLÄISTÄ EDUSTAJAKOKOUSTA KOSKEVAN PÄÄTÖSLAUSELMAEHDOTUKSEN HAHMOTELMA

Konferenssi katsoo puolueen kaikkien jäsenten velvollisuudeksi toteuttaa tarmokkaasti käytännössä Lontoon edustajakokouksen päätöslauselmaa ammattiliitoista ottaen varteen paikallisten olosuhteiden muodostaman yleisen tilanteen, kun ammattiliittojen organisatorisia yhteyksiä sosialidemokraattiseen puolueeseen toteutetaan käytännössä tai kun ammattiliitot tunnustavat puolueen johdon, ja kiinnittäen aina ja kaikissa olosuhteissa erikoista huomiota siihen, etteivät sosialidemokraatit ammattiliitoissa rajoituisi mukautumaan passiivisesti „neutraaliseen” ohjelmaan, johon ovat mieltyneet porvarillis-demokraattisten virtausten kaikki suuntavivahteet (kadetit, puolueettomat progressistit²³, sosialistivallankumoukselliset j.n.e.), vaan horjumatta puolustaisivat sosialidemokraattisten katsantokantojen kokonaisuutta, herkeämättä toimisivat sen hyväksi, että ammattiliitot tunnustaisivat sosialidemokratian aatteellisen johdon ja että niiden välille saataisiin aikaan vakinaiset ja tosiasialliset organisatoriset yhteydet.

Kirjoitettu heinäkuussa 1907

*Julkaistu ensi kerran v. 1933
XXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
käsikirjollituksen mukaan*

PUBLISISTIN KIRJOITUKSIA

Toisen Duuman hajottamisen jälkeen poliittisen kirjallisuuden vallitsevaksi piirteeksi on tullut masentuneisuus, katumus ja petturuus. Hra Struvella, edelleen „Tovarishtsh” lehdellä ja erällä sosialidemokratiaa lähellä olevilla kirjailijoillakin näemme vallankumouksesta luopumista, sen perinteistä ja taistelukeinoista luopumista, pyrkimystä asettua tavalla tai toisella enemmän oikealle. Sen luonnehtimiseksi, mitä eräät sosialidemokraatit nyt puhuvat ja kirjoittavat, otamme nykypäivien sanoma- ja aikakauslehdistä ne heidän kirjoituksensa, jotka ensimmäisinä eteemme sattuvat: hra Nevedomskin kirjoituksen „Obrazovanijen”²⁴ 7. numerosta ja hra VI. Hornin kirjoituksen „Tovarishtsh” lehden 348. numerosta.

Hra M. Nevedomski aloittaa kirjoituksensa toisen Duuman kadettien mitä jyrkimmällä arvostelulla, vasemmistoblokkitaktiikan ja sosialidemokraattien käyttäytymisen mitä päättäväisimmällä puolustelulla. Mutta hän lopettaa sen näin:

„Puhuen indikatiivisia käyttäen sanon, että jokaiselle sosialidemokraatille on varmasti selvää: poliittisen evoluution siinä vaiheessa, jota me elämme, sosialististen puolueiden toiminta raivaa loppukädessä kuitenkin vain tietä porvarillisille puolueille, valmistele niiden väliaikaista voittoa.

Siiitä johtuu imperatiivien seuraavanlainen käyttö: olipa tuo „kameleonttimainen” („milloin tumma, milloin vaalea”) kadettipuolue mikä hyvänsä, mutta niin kauan kuin se on ainoa oppositiopuolue, täytyy sosialistinen toiminta koordinoida sen toiminnan kanssa. Sen sanelee voiman säästämisen periaate”... „Yleensä, puhuttaessa ilman mitään ironiaa” (hra M. Nevedomskin piti tehdä tuollainen varaus, sillä hän ei voi kirjoittaa ilman ilvehtimistä ja tempuilua, jotka sekoittavat lukijoita ja itse kirjoittajankin), „nuo Miljukovin sanat määrittelevät kummankin puolueen keskinäissuhteet oleellisesti aivan oikein”... (puhe on Miljukovin seuraavista sanoista: „kansan sekaan-

tumisella uhkaamista voidaan käyttää vain silloin, kun tuo sekaantuminen on edeltäkäs in valmisteltu,— ja tähän valmisteluun onkin suunnattava kaikkien niiden toiminta, joista Duuman oma valta näyttää Duuman valtavi en tehtävien täyttämiseen riittämättömältä”; valmistelkoot ja luokoot vasemmistolaiset liikkeen — tulkitsee hra Nevedomski oikein nuo sanat,— „mutta herrat kadetit ja Duuma oltaisivat vuorostaan huomioon tuon toiminnan”)... „Ehkä tuo ei ole vailla kyynillisyyttä, kun se lähtee huomioonottavan puolueen edustajan huuilta, mutta kun esimerkiksi Plehanov asettaa siten kysymyksen, niin se on vain tarkka ja reaalin en määrittely sosialidemokratian käytäytymislinjasta ja siitä metodista, jonka mukaan sosialidemokratia käyttää liberaalisen opposition voimia”.

Saattaa olla, että Plehanov tuntee olonsa jotenkin... lievästi sanoen epä mukavaksi, kun tuollaiset herrat taputtelevat häntä suosiollisesti olkapäähän. Mutta kadettila isilla tunnuksillaan, sellaisilla kuin tunnus sosialidemokraattien ja kadettien yhteisestä toimintaohjelmasta tai Duuman varjelemisesta, Plehanov antoi epäilemättä oikeuden hänen puheensa *käyttämiseen* juuri tuolla tavalla.

Nyt kuulkaa hra VI. Hornia.

„Selvää on, että sen” (maanomistajien ja suurporvarien demokratianvastaisen liittoutuman, jonka kesäkuun 3 päivän laki luo) „voittamiseksi tarvitaan kaksi ehtoa. Ensinnäkin demokratian kaikkien kerrostien, proletariaatti mukaanluettuna, on päästävä yksimielisyyteen, jotta yhtä liittoutumaa vastaan voitaisiin asettaa toinen, ja toiseksi, taistelua ei pidä käydä siten, että koetetaan keksiä jyrkimpiä tunnuksia, joiden tarkoituksena on lohkaista erilleen riittämättömän vallankumoukselliset ainekset ja kiihdyttää tunnetun vallankumouksellisen vähemmistön liikettä (kursivointi hra Hornin), vaan siten, että käydään reaalista, konkreettista taistelua, joka vetää mukaansa itse joukot, demokratianvastaisen liittoutuman toimenpiteitä vastaan, jotka myös ovat konkreettisia. Demokraattisen liittoutuman muodostamista varten ei tarvita yhdistymistä, tarvitaan vain sopimus taistelun teistä ja välittömistä tarkoituseristä. Ja nuo sopimukset,— jos joukkojen tietoiset edustajat, puolueet, asettuvat sille kannalle, että pyritään saamaan aikaan reaalisia muutoksia yhteiskunnallisen elämän ehtoihin, eivätkä ainoastaan agitatoriselle katsantokannalle,— ovat täysin mahdollisia”.

Eikö noista otteista käy selväksi, että meidän molemmat kadettilaisten muotisanasten sankarimme puhuvat oikeastaan samaa? Hra Horn on vain hiukan avomielisempi ja hiukan enemmän paljastaa itseään, mutta hänen eroavaisuutensa hra Nevedomskista ei ole yhtään suurempi kuin hra Struven eroavaisuus hra Nabokovista tai hra Maklakovista.

Politiikalla on oma sisäinen logiikkansa. Kuinka usein onkaan puhuttu siitä, että sosialidemokraattien ja

liberaalien välillä ovat mahdollisia *teknilliset* sopimukset, jotka eivät lainkaan johda sellaiseen *poliittiseen liittoon*, josta kaikki puoluekantaiset sosialidemokraatit (emme tässä puhu ei-puoluekantaisista eli sellaisista, jotka pelaavat kaksinaista peliä, puhuen puolueessa yhtä, mutta „vapaassa”, puolueettomassa lehdessä toista) ovat aina kieltäytyneet. Ja elämä on aina murskannut nuo kauniit rakennelmat ja hyvät toivomukset, sillä „teknillisten” sopimusten verhon takaa ovat aina raivanneet itselleen tien poliittisen liiton aatteet. Pikkuporvarillisessa maassa, porvarillisen vallankumouksen kaudella ja kun työväenpuolueessa on paljon pikkuporvarillisia intelligenttejä, on tendenssillä proletariaatin poliittiseen alistamiseen liberaalien alaiseksi mitä reaalisimmat juuret. Ja tuo objektiiviseen asiointilaan pohjautuva tendenssi osoittautuu kaiken kadettien kanssa liittoutumista koskevan *quasi* *-socialistisen politikoinnin todelliseksi sisällöksi. Sellaisen intelligentin naiiviudella, jolla vain sanat ovat sosialidemokraattisia, mutta kaikki ajatukset, koko aatteellinen pohja, koko „sisin” ovat puhtaasti liberaalisia tai poroporvarillisia,— hra Horn propagoi suorastaan poliittista liittoa, „*demokraattista liittoutumaa*”, ei enempää eikä vähempää.

Mitä kuvaavinta on, että hra Hornin *pili* tehdä varaus: „ei tarvita yhdistymistä”! Tekemällä tuon varauksen hän vain paljasti siten epäpuhtaan sosialistisen omantunnon rippeitä. Sillä sanoessaan: „ei tarvita yhdistymistä, vaan ainoastaan sopimus”, hän samalla antoi sellaisen kuvauksen tuosta „sopimuksesta”, sellaisen määritelmän sen *sisällöstä*, joka paljastaa mitä täydellisimmin hänen socialidemokraattisen luopuruutensa. Eihän kysymys ole sanoista eikä asian nimittämisestä „yhdistymiseksi” tai „sopimukseksi”. Kysymys on siitä, mikä on tuon „*yhdyselämän*” reaalin sisältö. Kysymys on siitä, *millä hinnalla* te ehdotatte socialidemokraattiselle työväenpuolueelle liberalismiin jalkavaimoksi rupeamista.

Hinta on määrätty selvästi.

- 1) Hylätä agitatorinen katsantokanta.
- 2) Luopua jyrkkien tunnusten „keksimisestä”.
- 3) Heretä lohkomasta erilleen riittämättömän vallankumouksellisia aineksia.

* — muka. *Toim.*

4) Luopua tunnetun vallankumouksellisen vähemmistön liikkeen „kiihdyttämisestä”.

Olisin valmis antamaan palkinnon sille, joka osaisi laatia mitä täydellisimmän ja mitä inhottavimman luopuruuden ohjelman vielä selvemmin ja vielä tarkemmin. Hra Struvesta hra Horn eroaa vain siinä, että hra Struve näkee selvästi tiensä ja vississä määrin „itsenäisesti” määrää askeleistaan. Mutta herra Hornia hänen kadettilaiset hoi-vaajansa taluttavat yksinkertaisesti ohjaksista.

— Hylätä agitatorinen katsantokanta — sitä kadetit opettivat koko ajan kansalle toisessa Duumassa. Se merkitsee, ettei ole kehitettävä työväenjoukkojen ja talonpoikaiston tietoisuutta ja vaativaisuutta, vaan alennettava kumpaakin, tukahdutettava, sammutettava, saarnattava yhteiskunnallista rauhaa.

— Olla keksiskelemättä jyrkkiä tunnuksia — siis luopua, kuten kadetit tekivätkin, niiden tunnusten julistamisesta, joita sosialidemokraatit esittivät jo kauan ennen vallankumousta.

— Olla lohkomatta erilleen riittämättömän vallankumouksellisia aineksia — siis luopua kadettilaisen ulkokultaisuuden, valheen ja taantumuksellisuuden kaikenlaisesta arvostelemisesta joukkojen edessä, siis kaulailla herra Struven kanssa.

— Olla kiihdyttämättä tunnetun vallankumouksellisen vähemmistön liikettä — siis tosiasiallisesti luopua vallankumouksellisista taistelumenetelmistä. Sillä on aivan kiistatonta, että koko vuoden 1905 kulussa vallankumouksellisiin tapahtumiin osallistui *tunnettu vallankumouksellinen vähemmistö*: juuri siksi, vaikka taistelivatkin joukot, mutta kuitenkin sellaiset joukot, jotka olivat vähemmistönä, juuri sen vuoksi niillä ei ollutkaan taistelussa täyttä menestystä. Mutta kaikki ne menestykset, joita vapausliike Venäjällä yleensä saavutti, kaikki ne voitot, joita se yleensä sai, — kaikki ne on *kokonaisuudessaan ja ilman poikkeusta* saavutettu *vain* tällä vähemmistönä olleiden joukkojen taistelulla. Se ensiksi. Ja toiseksi, se, jota liberaalit ja heidän säestäjänsä sanovat „kiihdytetyksi liikkeeksi”, oli *ainoata* liikettä, johon joukot (joskin ensi kerralla valitettavasti vähemmistönä) osallistuivat itsenäisesti eivätkä sijaisten kautta, — *ainoata* liikettä, joka *ei pelännyt* kansaa, joka ilmensi joukkojen etuja ja jota kannattivat

(sitä todistivat ensimmäisen ja erittäinkin toisen Duuman vaalit) valtavat, vallankumoustaisteluun välittömästi osallistumattomat joukot.

Puhuessaan „tunnetun vallankumouksellisen vähemmistön liikkeen kiihdyttämisestä” herra Horn tekee erään tavallisimman, puhtaasti bureninilaisen petoskonstin. Kun Bureninin sanomalehti²⁵ soti Aleksinskia vastaan toisen Duuman kaudella, niin se esitti asian aina siten, että sen viha Aleksinskia kohtaan ei johdu tämän taistelusta poliittisen vapauden puolesta, vaan siitä, että Aleksinski tahtoo vapautta... särkeä akkunalaseja, kavuta lyhtytolppiin j.n.e. Juuri samanlaisen mustasotnialaisen valmistelun suorittaa myös „Tovarishtsh” lehden publisisti. Hän pyrkii esittämään asian siten, ettei sosialistien sopimusta liberaalien kanssa estä lainkaan se, että sosialistit ovat aina olleet ja tulevat olemaan yleensä joukkojen vallankumouksellisen tietoisuuden ja vallankumouksellisen aktiivisuuden kehittämisen kannalla, vaan ainoastaan se, että sosialistit *kiihdyttävät* liikettä, s.o. yhtyvät liikkeeseen ja keinotekoisesti sitä kärjistävät, että he lietsovat liekkiin *ilmeisen* toivottomia liikkeitä.

Noihin hyökkäilyihin vastaamme lyhyesti. Koko sosialistinen lehdistö, sekä menshevistinen että bolshevistinen, niin ensimmäisen kuin toisenkin Duuman kaudella tuomitsi liikkeen kaikenlaisen „kiihdyttämisen”... Kadetit eivät taistelleet sosialidemokraatteja vastaan liikkeen kiihdyttämisen vuoksi ensimmäisessä enempää kuin toisessakaan Duumassa, vaan sen vuoksi, kun sosialidemokraatit *kehittävät* joukkojen vallankumouksellista tietoisuutta ja vaativaisuutta, *paljastavat* kadettien taantumuksellisuutta ja perustuslaillisten illuusioiden kangastusnäkyjä. Näitä yleisesti tunnettuja historiallisia tosiasioita ei voida kiertää minikäänlaisilla sanomalehtikonstailuilla. Mitä tulee hra Hornin esiintymisen muotoon, niin se on äärimmäisen luonteenomaista meidän ajallemme, jolloin „valistuneet yhteiskuntapiirit”, luovuttuaan vallankumouksesta, tarrautuvat pornografiaan. Olento, joka pitää itseään sosialidemokraattina, menee puolueettomaan sanomalehteen pitääkseen laajalle yleisölle novojevremjalaisia puheita siitä, että työväenpuolue „kiihdyttää” „tunnetun” vähemmistön liikettä! Luopuruusmielialat synnyttävät meillä myös luopuruustapoja.

* *
*

Tarkastelkaamme nyt kysymystä toiselta puolen. Herrojen Nevedomskien ja Hornien mielipiteet, jotka herättävät sellaista inhoa, kun noita mielipiteitä esittävät mukosocialidemokraatit, ovat epäilemättä porvarillisen intelligenssimme, liberalisoivien „yhteiskuntapiiriemme”, tyytyväisten virkamiestemme y.m.s. laajojen kerrosten mitä tyyppillisimpiä ja luonnollisia mielipiteitä. Näiden mielipiteiden luonnehtiminen poliittisesti selkärangattoman, surkean ja häilyvän pikkuporvariston ilmaisuksi ei ole riittävää. Niitä on sen lisäksi selitettävä vallankumouksemme kehityksen nykyisen asiantilaa kannalta.

Minkä vuoksi juuri nyt, III Duuman edellä pikkuporvariston vissit piirit synnyttävät sellaisia mielipiteitä? Sen vuoksi, että nuo piirit, muuttaen nöyrästi mielipiteitään hallituksen politiikan jokaisen käänteen jälkeen, luottavat lokakuulaiseen Duumaan, t.s. pitävät mahdollisena sen tehtävien täyttämistä, ja kiiruhtavat mukautumaan „lokakuulaisiin reformeihin”, kiiruhtavat aatteellisesti perustelemaan ja puolustelemaan lokakuulaisuuteen mukautumistaan.

Hallituksen tarkoitusperän mukaan lokakuulaisen Duuman tehtävänä on päättää vallankumous suoranaiseen vanhan vallan ja tilanherrojen sekä suurporvariston väliseen sopimukseen perustuslaillisten reformien vissin minimin pohjalla. Abstraktisesti puhuen siinä ei ole mitään ehdottoman mahdotonta, sillä Länsi-Euroopassa on monta porvarillista vallankumousta päättynyt „lokakuulaisen” perustuslaillisen järjestyksen lujittumiseen. Kysymys on vain siitä, ovatko nykyisellä Venäjällä mahdollisia lokakuulaiset „reformit”, jotka kykenevät pysäyttämään vallankumouksen? Eivätköhän lokakuulaiset „reformit” ole vallankumouksemme syvällisyyden vuoksi tuomittu samantyyppiseen romahdukseen kuin kadettilaisetkin „reformit”? Eiköhän lokakuulainen Duuma tule olemaan yhtä lyhyt välikohtaus kuin kadettilaisetkin Duumat, välikohtaus tiellä mustasotnialaisten ja itsevaltiuden herruuden ennallistamiseen?

Olemme saaneet kokea joukkojen välittömän vallankumoustaistelun kauden (v. 1905), joka toi joitain voittoja

vapaudelle. Sen jälkeen saimme kokea tuon taistelun pysähdyskauden (v. 1906 ja v. 1907 alkupuolisko). Tämä kausi antoi monta voittoa taantumukselle eikä yhtään voittoa vallankumoukselle, joka menetti ensimmäisen kauden saavutukset. Toinen kausi oli kadettilainen kausi, perustuslaillisten illuusioiden kausi. Joukot vielä enemmässä tai vähemmässä määrin uskoivat itsevaltiuden ajan „parlamentarismiin”, ja itsevaltius, käsittäen pelkän mustasotnialaisten herruuden vaarallisuuden, pyrki sopimaan kadettien kanssa, teki kokeita, *koetteli* erityyppisiä perustuslaillisia pukuja, kokeili, minkä verran Venäjän „isännät”, herrat suurimmat tilanomistajat, voivat reformeja hyväksyä. Kadettilaisen perustuslain kokeileminen päättyi romahdukseen siitä huolimatta, vaikka kadetit käyttäytyivätkin toisessa Duumassa aito lokakuulaisittain, he eivät olleet ainoastaan hyökkäilemättä hallitusta vastaan, kiihottamatta joukkoja sitä vastaan, vaan jopa rauhoittelivatkin systemaattisesti joukkoja, taistelivat „vasemmistolaisia”, s.o. proletariaatin ja talonpoikaiston puolueita vastaan, tukivat suoranaisesti ja päättäväisesti kyseistä hallitusta (budjetti j.n.e.). Sanalla sanoen kadettilaisen perustuslain kokeilu ei mennyt myttyyn sen vuoksi, ettei kadeteilla tai hallituksella ollut hyvää tahtoa, vaan sen vuoksi, että Venäjän vallankumouksen objektiiviset ristiriidat osoittautuivat *liian syviksi*. Nuo ristiriidat *osoittautuivat* niin syviksi, että kadettilaisen porraslaudan heittäminen kuilun yli osoittautui mahdottomaksi. Koe osoitti, että vaikka joukkotaistelu oli tällä kertaa täydellisesti tukahdutettua ja vanha valta harjoitti täydellistä omavaltaisuutta vaalien väärentämisessä j.n.e., niin talonpoikaisjoukot (ja porvarillisessa vallankumouksessa lopputulos riippuu eniten talonpoikaistosta) kuitenkin esittivät sellaisia vaatimuksia, joita kadettilaisten välittäjien mikään diplomaatintaito *ei pysty* sopeuttamaan etuoikeutettujen tilanherrojen herruuteen. Kun hra Struve raivoaa nykyään trudovikkeja²⁶ vastaan (sosialidemokraateista puhumattakaan), kun „*Retsch*”²⁷ käy suoranaista sotaa heitä vastaan, niin se ei ole sattuma eikä myöskään porvarillisen asianajajan yksinkertaista suuttumusta, asianajajan, jonka palveluksista talonpoika on kieltäytynyt. Se on välttämätön poliittinen askel kadettien kehityksessä: koska tilanherroja ja trudovikkeja ei onnistuttu sovittamaan keskenään, *niin se mer-*

kitsee (porvarillisen intelligenssin johtopäätös voi olla *vain* tämä), se merkitsee, ettei pidä nostaa entistä laajempia joukkoja taisteluun tilanherroja vastaan, vaan *pienentää* trudovikkien vaatimuksia, antaa *vieläkin perään* tilanherroille, „heittää syrjään vallankumoukselliset utopiat”, kuten Struve ja „Retsch” sanovat, eli luopua jyrkkien tunnusten keksiskelemisestä ja liikkeen kiihdyttämisestä, kuten kadettien uusi palvelija hra Horn sanoo.

Hallitus *mukautuu* tilanherroihin siten, että luovuttaa vaalit kokonaisuudessaan heidän käsiinsä, tosiasiallisesti riistää talonpoikaistolta äänioikeuden. Kadetit mukautuvat tilanherroihin siten, että syyttävät trudovikkeja vallankumouksellisuudesta ja peräänantamattomuudesta. Puolueettomat politikoitsijat, sellaiset kuin „Tovarishtsh” lehdessä avustajat yleensä ja hra Horn erikoisesti, mukautuvat tilanherroihin siten, että kehottavat proletariaattia ja talonpoikaista „yhdenmukaistamaan” („koordinoimaan” hra Nevedomskilla) politiikkansa kadettien politiikan kanssa, menemään „demokraattiseen liittoutumaan” kadettien kanssa, luopumaan „jyrkistä tunnuksista” y.m., j.n.e.

Hallitus toimii järjestelmällisesti. Askel askelelta se ottaa takaisin sen, mikä „kiihdytetyllä liikkeellä” oli saavutettu ja mikä tuon liikkeen tauon aikana jäi suojattomaksi. Askel askelelta se kokeilee, mihin „reformeihin” herrat tilanomistajat saataisiin suostumaan. Kadetit eivät voineet sitä tehdä? Eivät voineet vasemmistolaisten vastustuksen vuoksi kadettien omasta vilpittömästä halusta ja pinnistyksestä huolimatta? Siis täytyy tyypistää „vasemmistolaisten” äänioikeutta ja luovuttaa ratkaisu lokakuulaisten huostaan: vasta *tämänkin kokeen* epäonnistuttua pitää antautua kokonaisuudessaan „Yhdistyneen aateliston neuvoston”²⁸ valtaan.

Hallituksen teoissa on järkeä, systemaattisuutta, logiikkaa. Se on tilanherran luokkaetujen logiikkaa. Täytyy saada suojatuksi nuo edut ja pitää varjella Venäjän sittenkin porvarillista kehitystä.

Näiden hallituksen suunnitelmien toteuttamiseksi on tarpeen *joukkojen* etujen ja liikkeen *väkivaltainen* tukahduttaminen, äänioikeuden riistäminen joukoilta, niiden luovuttaminen 130 tuhannen kynsiin. Onnistutaanko nuo suunnitelmat toteuttamaan,— tätä kysymystä ei kukaan nyt voi ratkaista. Tämän kysymyksen ratkaisee vain *taistelu*.

Me, sosialidemokraatit, ratkaisemme tätä kysymystä *omalla* taistelullamme. Kadetitkin ratkaisevat tätä kysymystä *taistelulla... vasemmistolaisia vastaan*. Kadetit taistelevat *sen puolesta*, että tämän kysymyksen ratkaisisi *hallitus*: siten he tekivät järjestelmällisesti toisessa Duumassa parlamentaarisella areenalla. He tekevät sitä järjestelmällisesti myöskin nyt aatteellisella taistelullaan sosialidemokraatteja ja trudovikkeja vastaan.

Venäläisestä rivi-intelligentistä, samoin kuin jokaisesta puolivalistuneesta poroporvarista, se kuulostaa tietysti paradoksilta; kadetit, jotka nimittävät itseään demokraateiksi ja pitävät liberaalisia puheita, taistelevat sen puolesta, että hallitus ratkaisisi kysymyksen! Se on sula mahdottomuus! Koska he ovat demokraatteja, niin laske siis heidät „demokraattiseen liittoutumaan kuuluviksi"! Sehän on niin selvä johtopäätös poliittisille tyhmyreille, joita edes Venäjän vallankumouksen kaksi vuottakaan ei ole voinut opettaa etsimään *eri luokkien taistelusta* hallituksen toimenpiteiden enempää kuin liberaalisten sanavuodatustenkaan todellista perustaa. Ja kuinka paljon meillä onkaan intelligenttileirin „marxilaisia”, jotka tunnustavat avoimesti luokkataistelun periaatteen, mutta todellisuudessa järkeilevät sekä kadeteista, Duuman merkityksestä että boikotista aito liberaalisesti! Ja kuinka monta kadettien äänestämistä budjetin puolesta vielä näille poliittisille hölmöille tarvitaankaan, jotta he käsittäisivät Euroopalle jo kauan sitten tutun ilmiön: liberaali, joka pitää puheita hallitusta vastaan ja tukee jokaisessa vakavassa kysymyksessä hallitusta.

Toisen Duuman vaihtaminen kolmanteen Duumaan on lokakuulaisesti toimivan kadetin vaihtamista kadetin avustuksella toimivaan lokakuulaiseen. Toisessa Duumassa oli johdossa porvarillisten intelligenttien puolue, intelligenttien, jotka kansan laskuun nimittivät itseään demokraateiksi ja porvariston laskuun tukivat hallitusta. Kolmannessa Duumassa pitää tilanherrojen ja suurporvarien puolueen olla johdossa, tilanherrojen ja suurporvarien, jotka palkkaavat itselleen näyteoppositiota ja liikepalveluksia varten porvarillisen intelligentssin. Tuon yksinkertaisen seikan on todistanut kadettipuolueen koko poliittinen käyttäytyminen ja toinen Duma erikoisesti. Tuon yksinkertaisen seikan on alkanut nyt käsittää jopa poroporvarikin: vetoamme sellaiseen todistajaan kuin hra Zhilkiniin, jota

olisi naurettavaa epäillä myötämielisyydestä bolshevismille tai ennakkoluuloisesta ja leppymättömästä vihasta kadetteja kohtaan.

Tämänpäiväisessä „Tovarishtsh” lehdessä (№ 351) hra Zhilkin kertoo „reippaan” (sic! * „reippauden” hra Zhilkin ymmärtää jokseenkin samalla tavalla kuin Horn tai Nevedomski) maaseutulaisen vaikutelmista seuraavaa:

„Lokakuulaiset tilanherrat, joiden kanssa keskustelin, päättelivät näin: „kadetteja voi valita. Mikä heissä on hyvää? Se, että he antavat perään. Ensimmäisessä Duumassa he vaativat paljon. Toisessa antoivat perään. Tyypistivät jopa ohjelmaakin. Ja kolmannessa antavat vieläkin perään. Et huomaakaan, kun on saatu jotain tingityksi. Ja muuten, kun suoraan totuuden sanoo, niin meillä ei olekaan ketään, jonka voisimme lokakuulaisista valita.

...Valittakoon siis kadetteja. Ero ei ole välillämme kovinkaan suuri. Hekin oikeistolaistuvat III Duumassa... Lokakuulaisten kanssa pidämme ystävyyttä pakosta... Missä heillä on puhujia tai suurmiehiä?” ”

Ken tekee päätelmiä puolueista niiden nimien, ohjelmien, lupausten ja puheiden mukaan tai ken tyytyy puisevaan, bernsteiniläistettyyn „marxilaisuuteen”, joka on sen totuuden toistelemista, että porvarillista demokratiaa pitää tukea porvarillisessa vallankumouksessa,— hän voi panna toiveita vasemmistolaisten ja kadettien demokraattiseen liittoutumaan III Duumassa. Mutta kenellä on edes hituinenkaan vallankumouksellista vaistoa ja vakavaa suhtautumista vallankumouksemme opetuksiin tai ken todella pitää ohjeinaan luokkataistelun periaatetta ja tekee päätelmiä puolueista niiden luokkaluonteiden mukaan,— hän ei lainkaan ihmettele sitä, että porvarillisen intelligenssin puolue kelpaa vain tekemään lakeijan palveluksia suurporvariston puolueelle. Herrat Hornit ja Nevedomskit voivat luulla, että erimielisyys kadettien ja demokratian välillä on poikkeus, että erimielisyys kadettien ja lokakuulaisten välillä on sääntö. Asia on juuri päinvastoin. Kadetit ovat lokakuulaisille todellisia sukulaisia koko luokkaluonteensa puolesta. Kadetilainen demokratismi on valekoreutta, joukkojen demokratismien tilapäistä heijastumista tai suoranaista petosta, johon venäläiset bernsteiniläiset ja poroporvarit, erittäinkin „Tovarishtsh” lehdestä, uskovat.

* — sillä tavalla! Toim.

Ja niinpä jos te katsahdatte meitä askarruttavaa kysymystä tältä puolen, jos te käsitätte kadetin — tämän porvarillisen intelligentin, joka auttaa tilanherraa tyydyttämään talonpoikaa vaivaisella reformilla — todellisen historiallisen merkityksen, niin silloin teille käy selväksi herrojen Hornien ja Nevedomskien kaikkiviisauden koko pohjaton syvyys, herrojen, jotka neuvovat proletariaattia *yhdemukaistamaan* toimintansa kadettien toiminnan kanssa! Kuva meille luvatuista lokakuulaisista „reformista” on täysin selvä. Tilanherra „järjestää” talonpojan ja järjestää niin, että ilman rankaisuretkikuntia, ilman talonpoikien ruoskimista ja työläisten ampumista väestöä ei voida pakoittaa ottamaan reformia vastaan. Kadettiprofessori järjestää oppositiota: nykyaikaisen oikeustieteen kannalta hän todistaa välttämättömäksi rankaisuretkikuntia koskevien ohjesääntöjen perustuslaillisen vahvistamisen ja tuomitsee poliisin ylenmääräisen ahkeroinnin. Kadettiasianajaja järjestää oppositiota: hän todistaa, että lain mukaan pitää antaa 60 eikä 200 raipaniskua ja että hallitukselle pitää myöntää rahaa ruoskiin ja asettaa ehdoksi laillisuuden noudattaminen. Kadettilääkäri on valmis tarkastamaan ruoskitun pulssin ja kirjoittamaan tutkielman välttämättömyydestä alentaa raipaniskujen korkeinta määrää puolella.

Eikö sitten toisen Duuman kadettilainen oppositio ollut sellainen? Ja eikö sitten ole selvää, että sellaisen opposition vuoksi lokakuulainen tilanherra ei ainoastaan valitse kadettia Duumaan, vaan suostuu myös maksamaan hänelle professorin tai jonkin muun palkan?

Sosialistien ja kadettien demokraattinen liittoutuma toisessa Duumassa, toisen Duuman jälkeen tai III Duuman yhteydessä ei merkitsisi tosiasiasa, asiain objektiivisen tilan vuoksi, mitään muuta kuin työväenpuolueen muuttamista liberaalien sokeaksi ja surkeaksi lisäkkeeksi, kuin proletariaatin etujen ja vallankumouksen etujen täydellistä kavaltamista sosialistien taholta. Paljon mahdollista, että herrat Nevedomskit ja Hornit eivät ymmärrä, mitä he tekevät. Sellaisilla ihmisillä vakaumukset eivät useinkaan ole kielenkärkeä syvemmällä. Mutta itse asiassa heidän pyrkimyksensä on tehdä loppu työväenluokan itsenäisestä puolueesta, tehdä loppu sosialidemokratiasta. Tehtävänsä ymmärtävän sosialidemokratian on tehtävä loppu tuollaisista herroista. Valitettavasti meillä aina tähän saakka

ymmärretään porvarillisen vallankumouksen käsite liian yksipuolisesti. Meillä jätetään ottamatta huomioon esim. se, että tämän vallankumouksen on osoitettava proletariaatille, — ja vain se voi ensimmäisenä osoittaa proletariaatille, minkälainen *tosiasiassa* on *kyseisen* maan porvaristo, minkälaisia ovat porvariston ja pikkuporvariston *kansalliset* erikoisuudet kyseisessä *kansallisessa* porvarillisessa vallankumouksessa. Proletariaatin todellinen, lopullinen ja joukkoluontoinen erottuminen luokaksi, sen asettuminen kaikkia porvarillisia puolueita vastaan voi tapahtua vasta sitten, kun *oman* maan historia näyttää proletariaatille porvariston *kaikki piirteet* luokkana, poliittisena kokonaisuutena, — pikkuporvariston kaikki piirteet kerroksena, vissinä aatteellisena ja poliittisena, joissain avoimissa ja laajoissa poliittisissa teoissa ilmenneenä suurena. Meidän on selitettävä väsymättä proletariaatille niitä teoreettisia totuuksia, jotka koskevat porvariston ja pikkuporvariston luokkajärjestyksen olemusta kapitalistisessa yhteiskunnassa. Mutta nuo totuudet syöpyvät todella laajojen proletariaattien joukkojen tietoisuuteen vasta sitten, kun nämä luokat tulevat näkemään ja tuntemaan tämän taikka tuon luokan puolueen käyttäytymisen, — kun näiden puolueiden luokkaluonteen selvään käsittämiseen liittyy se välitön reaktio, jonka porvarillisten puolueiden kaikki piirteet aiheuttavat proletariaatin psykiikassa. Missään muualla maailmassa porvaristo ei ole varmaankaan ilmentänyt porvarillisessa vallankumouksessa sellaista taantumuksellista petomaisuutta, sellaista läheistä liittoutumista vanhan vallan kanssa, sellaista „vapautta” kaikesta, mikä edes vähänkään muistuttaisi rehellistä myötätuntoa kulttuurista, edistystä ja ihmisarvon suojelemista kohtaan, kuin meillä, — saakoon siis proletariaattimme Venäjän porvarillisesta vallankumouksesta kolminkertaisen vihan porvaristoa kohtaan ja päättäväisyyden taistella sitä vastaan. Missään muualla maailmassa pikkuporvaristo — „kansansosialisteista”²⁹ ja trudovikeista alkaen sosialidemokratiaan tunkeutuneisiin intelligentteihin saakka — ei ole nähtävästi ilmentänyt tällaista pelkuruutta ja selkärangattomuutta taistelussa, tällaista luopuruusmielilojen halpamaista riehuntaa, tällaista mielistelyä porvarillisen puoleen tai taantumuksellisen väkivallan sankareita kohtaan — saakoon siis proletariaattimme meidän porvarillisesta vallankumouksestamme kolminkertaisen

ylenkatseen pikkuporvarillista raihnautta ja häilyväisyyttä kohtaan. Olkoonpa meidän vallankumouksemme kulku edelleen millainen tahansa, niin vaikeita aikoja kuin proletariaatti tämän tästä joutuneekin kokemaan,— tuo viha ja tuo ylenkatse tiivistää sen rivit, puhdistaa sen vieraista luokista lähtöisin olevista kelvottomista tulokkaista, lisää sen voimia, karaisee sen niiden iskujen antamista varten, jotka se on suuntaava aikanaan koko porvarillista yhteiskuntaa vastaan.

*Kirjoitettu elokuun 22
(syyskuun 4) pnä 1907*

*Julkaistu v. 1907 ensimmäisessä
„Golos zhizni” kokoelmassa,
Pietari
Allekirjoitus: N. L.*

*Julkaistaan kokoelman
tekstiin mukaan*

STUTTGARTIN KANSAINVÄLINEN SOCIALISTIKONGRESSI ³⁰

Kuluvan vuoden elokuussa Stuttgartissa pidetylle kansainväliselle sosialistikongressille oli erikoista tavaton väkilukuisuus ja edustuksen täydellisyys. Kaikki viisi maanosaa olivat lähettäneet edustajia, joiden yhteinen lukumäärä oli 886. Paitsi sitä, että kongressi oli proletaarisen taistelun kansainvälisen yhtenäisyyden suurenmoisena näytteenä, sillä oli huomattava merkitys sosialististen puolueiden taktiikan määrittelemisessä. Monista kysymyksistä, jotka siihen saakka oli ratkaistu yksinomaan eri sosialistipuolueiden sisällä, kongressi teki yhteisiä päätöksiä. Sosialismin yhdistyminen yhdeksi kansainväliseksi voimaksi ilmenee erikoisen selvästi sellaisten kysymysten määrän lisääntymisessä, jotka vaativat samanlaista periaatteellista ratkaisua kaikissa maissa.

Alempana julkaisemme Stuttgartin päätöslauselmien täydellisen tekstin ³¹. Ja nyt pysähdymme lyhyesti tarkastelemaan jokaista niistä pannaksemme merkille kongressin tärkeimmät kiistakysymykset ja keskustelujen luonteen.

Siirtomaakysymys ei ensimmäistä kertaa kiinnosta kansainvälisiä edustajakokouksia. Tähän saakka niiden päätöksenä on aina ollut porvarillisen siirtomaapolitiikan ehdoton tuomitseminen ryöstön ja väkivallan politiikkana. Tällä kertaa edustajakokouksen valiokunnan kokoonpano osoittautui sellaiseksi, että hollantilaisen Van Kolin johtamat opportunistiset ainekset saivat siinä ylliotteen. Päätöslauselmaehdotukseen pantiin lause, että periaatteessa kongressi ei tuomitse kaikkinaista siirtomaapolitiikkaa, jolla sosialistisen järjestelmän vallitessa voi olla sivistyksellinen merkitys. Valiokunnan vähemmistö (saksalainen Ledebour, puolalaiset ja venäläiset sosialidemokraatit ja monet muut)

vastusti päättäväisesti sellaista ajatusta. Kysymys esitettiin edustajakokoukselle, ja kummankin suunnan voimat osoittautuivat olevan vahvuudeltaan niin lähellä toisiaan, että syttyi ennenkuulumattoman kiihkeä taistelu.

Opportunistit liittyivät Van Kolin ympärille. Bernstein ja David puhuivat saksalaisen edustajiston enemmistön nimessä „sosialistisen siirtomaapolitiikan” hyväksymisen puolesta ja peittoivat radikaaleja kieltämisen hyödyttömyydestä, reformien merkityksen ymmärtämättömyydestä, käytännöllisen siirtomaa-ohjelman puuttumisesta j.n.e. Heitä vastusti muun muassa Kautsky, jonka oli pakko pyytää edustajakokousta esiintymään saksalaisen edustajiston enemmistöä *vastaan*. Hän huomautti oikein, ettei ole puhettakaan reformien puolesta käytävän taistelun kieltämisestä: päätöslauselman muissa osissa, jotka eivät aiheuttaneet minkäänlaisia kiistoja, siitä puhutaan täydellä selvyydellä. Kysymys on siitä, onko meidän tehtävä myönnytyksiä nykyaikaiselle porvarillisen ryöstön ja väkivallan valtakomennolle. Nykyinen siirtomaapolitiikka kuuluu kongressin käsiteltäväksi, ja tuo politiikka perustuu villi-ihmisten suoranaisen orjuuttamiseen: porvaristo saattaa siirtomaissa voimaan tosiasiallisesti orjuuden, alistaa alkuasukkaat ennenkuulumattomien ilkitekojen ja väkivaltasuuksien alaiseksi „sivistäen” heitä viinan ja syfiliksen levittämisellä. Ja tuollaisen asiointilan vallitessa sosialistit puhuvat myönteliäitä fraaseja siirtomaapolitiikan periaatteellisen hyväksymisen mahdollisuudesta! Se olisi suoranaisesti siirtymistä porvarilliselle katsantokannalle. Se merkitsisi ratkaisevan askelen ottamista proletariaatin alistamiseksi porvarilliselle ideologialle, porvarilliselle imperiaalisille, joka nykyisin nostaa erikoisen korskeasti päätään.

Valiokunnan ehdotus äänestettiin kumoon edustajakokouksessa 128 äänellä 108 vastaan 10 pidättyessä (Sveitsi). Huomautamme, että Stuttgartissa äänestettäessä oli kansakunnilla ensi kerran erilaiset äänimäärät 20 alkaen (suuret kansakunnat, Venäjä niiden joukossa) 2 saakka (Luxemburg). Sellaiset pienet kansakunnat, jotka eivät harjoita siirtomaapolitiikkaa tai kärsivät siitä, pääsivät voitolle valtioista, jotka ovat jossain määrin tartuttaneet valtaushimon proletariaattiinkin.

Tällä siirtomaakysymyksestä suoritettulla äänestyksellä on hyvin tärkeä merkitys. Ensimmäkin siinä paljasti erittäin

havainnollisesti itsensä sosialistinen opportunisti, joka antaa periksi porvarilliselle viettelykselle. Toiseksi siinä tuli esiin eräs eurooppalaisen työväenliikkeen kielteinen piirre, joka voi tuottaa proletariaatin asialle kosolti vahinkoa ja ansaitsee sen vuoksi vakavaa huomiota. Marx viittasi usein erääseen Sismondin mietelmään, jolla on hyvin suuri merkitys. Vanhan ajan proletaarit,— kuuluu tuo mietelmä,— elivät yhteiskunnan kustannuksella. Nykyinen yhteiskunta elää proletaarien kustannuksella ³².

Omistamattomien, mutta työtätekemättömien, luokka ei kykene kukistamaan riistäjiä. Vain koko yhteiskuntaa ylläpitävä proletaarien luokka kykenee suorittamaan sosiaalisen vallankumouksen. Ja laaja siirtomaapolitiikka on nyt johtanut siihen, että eurooppalainen proletariaatti joutuu *osittain* sellaiseen asemaan, *ettei* koko yhteiskuntaa pidetä yllä sen työllä, vaan siirtomaiden miltei orjiksi tehtyjen alkuasukkaiden työllä. Esimerkiksi Englannin porvaristo saa Intian ja muiden siirtomaidensa kymmen- ja satamiljoonaisesta väestöstä enemmän tuloja kuin englantilaisista työläisistä. Näissä oloissa muodostuu tietyissä maissa aineellinen, taloudellinen perusta siirtomaashovinismin tartuttamiselle tämän tai tuon maan proletariaattiin. Se voi olla tietenkin vain väliaikainen ilmiö, mutta siitä huolimatta on pahe käsitettävä selvästi, ymmärrettävä sen syyt, jotta osattaisiin yhdistää kaikkien maiden proletariaatti taisteluun tuollaista opportunistia vastaan. Ja tämä taistelu päättyy kiertämättömästi voittoon, sillä „etuoikeytetut” kansakunnat muodostavat yhä pienemmän osan kapitalististen kansakuntien yleisessä luvussa.

Kysymys naisten äänioikeudesta ei herättänyt kongressissa juuri lainkaan kiistoja. Löytyi yksi ainoa, äärimmäisen opportunistiseen Englannin „Fabianilaisten yhdistykseen” ³³ kuuluva englannitar, joka yritti puolustaa sosialistisen taistelun sallittavuutta naisten rajoitetun äänioikeuden, s.o. ei yleisen, vaan sensusäänioikeuden, puolesta. Tuo fabianilaisnainen jäi aivan yksin. Hänen katsomuksensa perusta on selvä: englantilaiset porvarit haluavat saada itselleen äänioikeuden ulottamatta sitä naisproletariaattia koskevaksi.

Samanaikaisesti sosialistikongressin kanssa Stuttgartissa kokoontui samassa talossa ensimmäinen naisten kansainvälinen sosialistinen konferenssi. Tässä

konferenssissa ja edustajakokouksen valiokunnissa käytiin päätöslauselman käsittelemisen yhteydessä mielenkiintoisia kiistoja saksalaisten ja itävaltalaisien sosialidemokraattien välillä. Viimeksi mainitut olivat yleisen äänioikeuden puolesta käymänsä taistelun aikana siirtäneet jonkin verran taka-alalle vaatimuksen naisten tasavertaistamisesta miesten kanssa: käytännöllisyyden vuoksi he eivät korostaneet vaatimuksenaan yleistä, vaan miesten äänioikeutta. Zetkinin ja muiden saksalaisten sosialidemokraattien puheissa huomautettiin itävaltalaisille aivan oikein, että he tekivät väärin, kun heikensivät joukkoliikkeen voimaa ollessaan asettamatta kaikella tarmolla vaatimusta myös naisten eikä ainoastaan miesten äänioikeudesta. Stuttgartin päätöslauselman viimeisillä sanoilla („vaatimus yleisestä äänioikeudesta sekä miehille että naisille on asetettava *samanaikaisesti*”) on epäilemättä yhteys tuohon liiallisen „käytännöllisyyden” episodiin Itävallan työväenliikkeen historiassa.

Päätöslauselmalla sosialististen puolueiden ja ammattiliittojen välisistä suhteista on erikoisen suuri merkitys meille, venäläisille. VSDTP:n Tukholman edustajakokous esiintyi *puolueettomien* ammattiliittojen puolesta ja asettui siten neutraalisuuden kannalle. Tuota samaa katsantokantaa ovat aina puoltaneet meidän puolueettomat demokraattimme, bernsteiniläiset ja eserrät. Lontoon edustajakokous esitti sitävastoin toisenlaisen periaatteen: ammattiliittojen lähentäminen puolueeseen aina ammattiliittojen (visseissä oloissa) puoluekantaisiksi tunnustamiseen saakka. Stuttgartissa Venäjän jaoston (jokaisen maan sosialistit muodostavat kansainvälisissä kongresseissa itsenäisen jaoston) alajaoston sosialidemokraatit jakaantuivat tätä kysymystä käsiteltäessä (muissa kysymyksissä ei jakaantumista ollut). Nimittäin: Plehanov puolusti periaatteellisesti neutraalisuutta. Bolshevikki Voinov³⁴ puolusti Lontoon edustajakokouksen ja belgialaisten päätöslauselman (joka julkaistiin kongressin aineistossa yhdessä de Brouckeren selostuksen kanssa; tämä selostus ilmestyy pian venäjänkielisenä) antineutralistista kantaa. Sanomalehdessään „Die Gleichheit”³⁵ Kl. Zetkin aivan oikein huomautti, että Plehanovin perustelut neutraalisuuden puolesta olivat yhtä epäonnistuneita kuin ranskalaistenkin perustelut. Ja Stuttgartin edustajakokouksen päätöslauselma, kuten Kautsky aivan oikein sanoi ja kuten jokainen voi tuota päätöslau-

selmaa huolellisesti tutkimalla vakuuttua, tekee lopun „neutraalisuuden” periaatteellisesta tunnustamisesta. Neutraalisuudesta tai puolueettomuudesta siinä ei ole sanaakaan. Sitävastoin ammattiliittojen ja sosialistisen puolueen välisten kiinteiden yhteyksien ja näiden yhteyksien lujittamisen välttämättömyys on tunnustettu täysin selvästi.

Ammattiliittoja koskevalla VSDTP:n Lontoon edustajakokouksen päätöslauselmalla on nyt luja periaatteellinen perusta Stuttgartin päätöslauselman muodossa. Stuttgartin päätöslauselma säättää yleensä ja kaikille maille välttämättömäksi ammattiliittojen ja sosialistisen puolueen väliset lujat ja kiinteät yhteydet; Lontoon päätöslauselma sanoo, että Venäjällä, sitä varten otollisten ehtojen vallitessa, tulee tämän yhteyden muotona olla ammattiliittojen puoluekantaisuus ja että puolueen jäsenten toimintaa on suunnattava siihen suuntaan.

Huomautamme, että neutraalisuuden periaate paljasti Stuttgartissa vahingolliset puolensa siten, että puolet saksalaisesta edustajistosta, ammattiliittojen edustajat, olivat päättäväisimmän opportunistisella kannalla. Sen vuoksi esimerkiksi Essenissä saksalaiset vastustivat Van Kolia (Essenissä oli vain puolueen eikä ammattiliittojen edustajakokous), mutta Stuttgartissa he olivat Van Kolin puolesta. Neutraalisuuden julistaminen tuotti Saksassa *tosiasiallisesti* vahingollisia tuloksia valaen vettä sosialidemokratian opportunismin myllyyn. Tätä seikkaa ei saa tästä lähtien olla huomioonottamatta ja etenkin se on otettava huomioon Venäjällä, jossa on niin lukuisasti proletariaatin porvarillis-demokraattisia neuvonantajia, jotka suosittelevat sille ammatillisen liikkeen „neutraalisuutta”.

Emigraatiota ja immigraatiota koskevasta päätöslauselmasta sanomme vain muutaman sanan. Valiokunnassa tehtiin tässäkin kysymyksessä yrityksiä puolustaa ahtaasti ammattikuntalaisia katsomuksia, viedä läpi työläisten immigraation kieltäminen takapajuisista maista (kulien — Kiinasta j.n.e.). Se oli sitä samaa aristokratismien henkeä, jota ilmeni eräiden „sivistys”-maiden proletaarien keskuudessa, proletaarien, jotka saavat vissiä hyötyä etuoikeutusta asemastaan ja ovat sen vuoksi taipuvaisia unohtamaan kansainvälisen luokkasolidarisuuden vaatimukset. Mutta itse kongressissa ei löytynyt tämän ammattikuntalaisen ja poroporvarillisen ahdasmielisyyden puolustajia.

Päätöslauselma vastaa täydellisesti vallankumouksellisen sosialidemokratian vaatimuksia.

Siirtykäämme kongressin viimeiseen ja ehkä kaikkein tärkeimpään päätöslauselmaan: antimilitarismin kysymyksestä. Kuulu Hervé, joka sai aikaan suurta hälyä Ranskassa ja Euroopassa, puolsi tässä kysymyksessä puolianarkistista kantaa esittäen naiivin ehdotuksen „vastata” jokaiseen sotaan lakolla ja kapinalla. Toisaalta hän ei ymmärtänyt sitä, että sota on kapitalismin väistämätön tuote ja että proletariaatti ei voi kieltäytyä osallistumasta vallankumoukselliseen sotaan, sillä sellaiset sodat ovat mahdollisia ja sellaisia sotia on ollut kapitalistisessa yhteiskunnassa. Toisaalta hän ei ymmärtänyt sitä, että sotaan „vastaamisen” mahdollisuus riippuu sen kriisin luonteesta, jonka sota synnyttää. Taistelun keinojen valinta on riippuvainen näistä ehdoista, jota paitsi tämän taistelun ei tule olla (tämä on herveismin väärinkäsitysten tai tolkuttomuuksien kolmas kohta) yksistään vain sodan korvaamista rauhalla, vaan kapitalismin korvaamista sosialismilla. Kysymyksen ydin ei ole siinä, että estettäisiin vain sodan syttyminen, vaan siinä, että sodan synnyttämää kriisiä käytettäisiin porvariston kukistamisen jouduttamiseksi. Mutta herveismin kaikkien puolianarkististen järjettömyyksien takana piili eräs käytännöllisesti oikea ajatus: antaa sysäys sosialismille siinä mielessä, ettei rajoituttaisi vain parlamentaarisiin taistelukeinoihin, että kehitettäisiin joukoissa tietoisuutta vallankumouksellisten toimintamethodien välttämättömyydestä niiden kriisien yhteydessä, joita sota kiertämättä mukanaan tuo,— vihdoin siinä mielessä, että levitettäisiin joukkojen keskuudessa elävämpää käsitystä työläisten kansainvälisestä solidaarisuudesta ja porvarillisen patriotismin valheellisuudesta.

Bebelin päätöslauselmaa, jota ehdottivat saksalaiset ja joka kaikessa oleellisessa oli yhdenmukainen Guesden päätöslauselman kanssa, vaivasi nimenomaan se puute, ettei se sisältänyt minkäänlaista viittausta proletariaatin aktiivisiin tehtäviin. Se teki mahdolliseksi lukea Bebelin ortodoksaalisia ajatuksia opportunististen silmälasien läpi. Vollmar teki tuosta mahdollisuudesta heti todellisuuden.

Sen vuoksi Rosa Luxemburg ja venäläiset sosialidemokraattiedustajat esittivät korjausehdotuksiaan Bebelin päätöslauselmaan. Näissä korjausehdotuksissa 1) sanottiin,

että militarismi on luokkasorron pääase; 2) osoitettiin, että nuorison keskuudessa on harjoitettava agitaatiota; 3) tähdenneittiin sosialidemokratian tehtävää taistella ei ainoastaan sotien syttymistä vastaan tai jo syttyneiden sotien mitä nopeimman lopettamisen puolesta, vaan myös sen puolesta, että sodan synnyttämää kriisiä käytettäisiin porvariston kukistamisen jouduttamiseksi.

Alavaliokunta (jonka antimilitarismikysymystä käsittelevä valiokunta oli valinnut) liitti kaikki nuo korjausehdotukset Bebelin päätöslauselmaan. Sen lisäksi Jaurès ehdotti onnistuneen ajatuksen: taistelukeinojen (lakko, kapina) osoittamisen asemesta on osoitettava historiallisia esimerkkejä proletariaatin taistelusta sotaa vastaan Euroopassa tapahtuneista mielenosoituksista alkaen Venäjän vallankumoukseen saakka. Kaiken tämän parantelun tuloksena saatiin päätöslauselma, joka oli tosin tavattoman pitkä, mutta myös todella ajatusrikas, ja se osoitti tarkasti proletariaatin tehtävät. Tässä päätöslauselmassa ortodoksaalisen, s.o. ainoan tieteellisen marxilaisen analyysin täsmällisyys yhtyi työväenpuoleille tehtyihin suosituksiin mitä päättäväisimpien ja vallankumouksellisten taistelukeinojen käyttämisestä. Tätä päätöslauselmaa ei voida lukea vollmarilaisesti samoin kuin sitä ei voida sovittaa myöskään naiivin herveismin ahtaisiin puitteisiin.

Yleensä Stuttgartin edustajakokous asetti monissa mitä tärkeimmissä kysymyksissä kansainvälisen sosialidemokratian opportunistisen ja vallankumouksellisen siiven selväpiirteisesti vastakkain ja ratkaisi nämä kysymykset vallankumouksellisen marxilaisuuden hengessä. Tämän edustajakokouksen päätöslauselmien, joita edustajakokouksessa käydyt keskustelut valaisevat, tulee olla jokaisen propagandistin ja agitaattorin alituisena oppaana. Se, mitä Stuttgartissa saatiin aikaan, edistää voimakkaasti kaikkien maiden proletaarin taktiikan yhtenäisyyttä ja vallankumouksellisen taistelun yhtenäisyyttä.

*Kirjoitettu elokuun lopulla —
syyskuun alussa 1907*

*Julkaistu lokakuun 20 p:nä 1907
„Proletari“ lehdessä 17. numerossa*

*Julkaistaan sanomalehden
tekstin mukaan*

STUTTGARTIN KANSAINVÄLINEN SOSIALISTIKONGRESSI

Hiljattain päättynyt Stuttgartin kongressi oli proletaarisen Internationalen kahdestoista kongressi. Viisi ensimmäistä kongressia kuuluvat ensimmäisen Internationalen kauteen (1866—1872), Internationalen, jota johti Marx yrittäen — Bebelin onnistuneen sanonnan mukaan — luoda taistelevan proletariaatin kansainvälisen yhtenäisyyden ylhäältäkäsin. Tämä yritys ei voinut menestyä niin kauan kuin kansalliset sosialistiset puolueet eivät olleet tiivistyneet ja lujittuneet, mutta ensimmäisen Internationalen toiminta teki suuria palveluksia kaikkien maiden työväenliikkeelle ja jätti pysyvät jäljet.

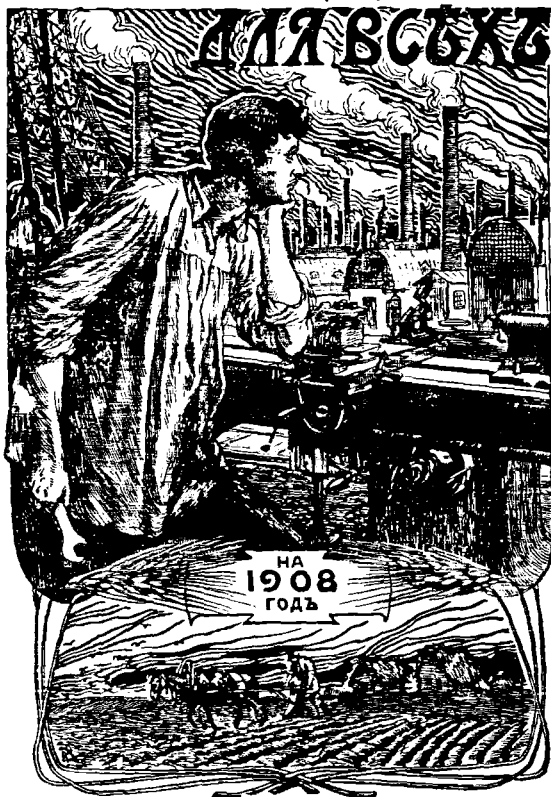
Toinen Internationale alkaa Pariisiin kansainvälisestä sosialistien edustajakokouksesta vuonna 1889. Seuraavissa edustajakokouksissa Brysselissä (1891), Zürichissä (1893), Lontoossa (1896), Pariisissa (1900) ja Amsterdamissa (1904) tämä uusi, vankkoihin kansallisiin puolueisiin nojautuva Internationale lujittui lopullisesti. Stuttgartin oli 25 kansan 884 edustajaa Euroopasta, Aasiasta (Japani ja osa Intiaa), Amerikasta, Australiasta ja Afrikasta (yksi edustaja Etelä-Afrikasta).

Stuttgartin kansainvälisen sosialistikongressin suuri merkitys on juuri siinä, että se oli merkinä toisen Internationalen lopullisesta lujittumisesta ja kansainvälisten edustajakokousten muuttumisesta käytännöllisiksi kokouksiksi, joilla on mitä suurin vaikutus sosialistisen toiminnan luonteeseen ja suuntaan koko maailmassa. Muodollisesti eivät kansainvälisten edustajakokousten päätökset ole pakollisia eri kansakunnille, mutta niiden moraalinen merkitys on sellainen, että päätösten noudattamatta jättäminen

S. L. OULIANOFF

КАЛЕНДАРЬ

ДЛЯ ВСЕХЪ

Цѣна 25 коп.

Kansilehti „Kaikkien kalenterista vuodeksi 1908”,
 jossa julkaistiin Leninin kirjoitus „Stuttgartin
 kansainvälinen sosialistikongressi”.
 Leninin oma kappale

Pienennetty

esiintyy todellisuudessa miltei harvinaisempana poikkeuksena kuin eri puolueiden omien edustajakokoustensa päätösten noudattamatta jättäminen. Amsterdamin edustajakokous sai aikaan ranskalaisten sosialistien yhdistymisen, ja sen päätöslauselma ministerisocialismia vastaan ilmaisi todella koko maailman tietoisien proletariaatin tahdon ja määritteli työväenpuolueiden politiikan.

Stuttgartin edustajakokous otti suuren askelen eteenpäin samaan suuntaan ja oli monissa tärkeissä kysymyksissä sosialismin poliittisen linjan määrittelemisen korkein elin. Tämän linjan Stuttgartin edustajakokous määritteli vallankumouksellisen sosialidemokratian hengessä opportunistisia vastaan, määritteli sen vieläkin tiukemmin kuin Amsterdamin edustajakokous. Klara Zetkinin toimittama saksalaisten sosialidemokraattisten työläisnaisten äänenkannattaja „Die Gleichheit” („Tasa-arvoisuus”) sanoo sen johdosta aivan oikein: „kaikkien maiden sosialistien yhteistoiminnan ansiosta eri sosialististen puolueiden erilaiset poikkeamiset opportunistimin suuntaan oikaistiin kaikkien kysymysten alalla vallankumouksellisessa hengessä”.

Merkittävänä ja surullisena ilmiönä oli tällöin se, että Saksan sosialidemokratia, joka tähän saakka on aina puolustanut vallankumouksellista katsantokantaa marxilaisuudessa, osoittautui horjuvaksi tai opportunistisella kannalla olevaksi. Stuttgartin edustajakokous vahvisti Engelsin erään syvällisen huomautuksen Saksan työväenliikkeestä. Engels kirjoitti ensimmäisen Internationalen veteraanille Sorgelle huhtikuun 29 p:nä 1886: „Yleensä se on hyvä, että saksalaisilta, erikoisesti sen jälkeen, kun he lähettivät valtiopäiville niin suuren määrän poroporvareita (mikä oli kuitenkin väistämätöntä), kiistetään kansainvälisen sosialistisen liikkeen johtajain osuutta. Rauhallisina aikoina Saksassa tulee kaikista poroporvareita; ja sellaisina ajankohtina on ehdottomasti tarpeen ranskalaisen kilpailun oas, kilpailun, josta ei tule olemaan puutetta”³⁶.

Ranskalaisen kilpailun okaasta ei ollut Stuttgartissa puutetta, ja todellakin tuo oas osoittautui tarpeelliseksi, sillä poroporvarillisuutta saksalaiset ilmaisivat kosolti. Venäjän sosialidemokraateille on erittäin tärkeää ottaa tämä huomioon, sillä meidän liberaalimme (eivätkä yksistään vain liberaalit) tekevät kaikkensa kuvatakseen esimerkiksi kelpaavaksi malliksi Saksan sosialidemokratian nimenomaan

vähimmin loistavat puolet. Saksalaisten sosialidemokraattien ajattelun vakavimmat ja huomattavimmat johtajat panivat itsekin merkille tuon seikan ja heittäen syrjään kaiken aiheettoman häveliäisyyden viittasivat siihen päättäväisesti, kuten varoitukseen. „Amsterdammassa”, kirjoittaa Klara Zetkinin sanomalehti, „maailman proletariaatin parlamentissa, oli kaikkien keskustelujen vallankumouksellisenä perusmotiivina Dresdenin päätöslauselma,— Stuttgartin kongressissa vastenmielisenä opportunistisena soraäänänenä kaikuivat Vollmarin puheet militarismikysymystä valmistelevassa valiokunnassa, Peplovin puheet emigraatiokysymystä valmistelevassa valiokunnassa, Davidin (ja myös Bernsteinin, lisäämme puolestamme) puheet siirtomaakysymystä valmistelevassa valiokunnassa. Useimmassa valiokunnassa ja useimmissa kysymyksissä Saksan edustajat olivat tällä kertaa opportunistien johtajina”. K. Kautsky vuorostaan kirjoittaa arvioidessaan Stuttgartin edustajakokousta: „se johtava osuus, joka tähän saakka on Saksan sosialidemokratialla tosiasiallisesti ollut toisessa Internationalessa, ei tällä kertaa tullut missään esille”.

Siirtykäämme tarkastelemaan niitä eri kysymyksiä, joita kongressissa käsiteltiin. Siirtomaakysymyksessä ilmenneitä erimielisyyksiä ei valiokunnassa voitu ratkaista. Opportunistien ja vallankumouksellisten välisen kiistan ratkaisi itse edustajakokous ja ratkaisi sen vallankumouksellisten hyväksi 127 äänellä 108 vastaan 10 pidättyessä. Panemme tässä muuten merkille sen ilahduttavan ilmiön, että *kaikissa* kysymyksissä Venäjän sosialistit äänestivät *kaikki* yksimielisesti ja vallankumouksellisessa hengessä. (Venäjällä oli 20 ääntä, joista 10 oli annettu VSDTP:lle, puolalaisia lukuunottamatta, 7 — eserrille ja 3 — ammattiliittojen edustajille. Edelleen Puolalla oli 10 ääntä: 4 puolalaisilla sosialidemokraateilla ja 6 Puolan sosialistisella puolueella ynnä Puolan ei-venäläisillä osilla. Ja lopuksi — Suomen kahdella edustajalla oli 8 ääntä.)

Siirtomaakysymyksessä muodostui valiokunnassa opportunistinen enemmistö, ja päätöslauselmaehdotukseen ilmaantui hirviömäinen lause: „kongressi ei tuomitse periaatteessa ja kaikiksi ajoiksi kaikenlaista siirtomaapolitiikkaa, koska sillä sosialistisen järjestelmän aikana voi olla sivistyksellinen merkitys”. Tosiasiassa tuo ajatus oli suoranaista perääntymistä porvarillisen politiikan ja porvarilli-

sen maailmankatsomuksen suuntaan, maailmankatsomuksen, joka puolustelee siirtomaasotia ja -petomaisuuksia. Se oli perääntymistä Rooseveltin puoleen, sanoi eräs amerikkalainen edustaja. Yritykset puolustella tuota perääntymistä „sosialistisen siirtomaapolitiikan” tehtävillä ja siirtomaissa suoritettavalla myönteisellä reformaattorityöllä olivat äärimmäisen epäonnistuneita. Sosialismi ei ole milloinkaan kieltäytynyt eikä kieltäydy puolustamasta myöskään siirtomaissa toimeenpantavia reformeja, mutta sillä ei ole eikä saa olla mitään yhteistä sen periaatteellisen asenteemme heikentämiseen, että vastustamme valtauksia, vieraiden kansojen alistamista, väkivaltaa ja rosvousta, jota „siirtomaapolitiikka” on. Kaikkien sosialististen puolueiden minimiohjelma koskee sekä emäkaita että siirtomaita. Itse „sosialistisen siirtomaapolitiikan” käsite on ääretöntä sekavuutta. Edustajakokous teki aivan oikein poistaessaan päätöslauselmasta ylläesitetyt sanat ja antaessaan niiden sijasta siirtomaapolitiikalle vieläkin jyrkemmän tuomion kuin aikaisemmat päätöslauselmat.

Päätöslauselmalla sosialististen puolueiden suhteesta ammattiliittoihin on erikoisen suuri merkitys meille venäläisille. Meillä tämä kysymys on päiväjärjestyksessä. Tukholman edustajakokous ratkaisi tämän kysymyksen *puolueettomien* ammattiliittojen hyväksi, s.o. vahvasti *neutraalisuuden* kannattajiemme kannan, joiden etunenässä oli Plehanov. Lontoon edustajakokous otti askelen ammattiliittojen *puoluekantasuuden* suuntaan neutraalisuutta *vastaan*. Lontoon päätöslauselma aiheutti, kuten tunnettua, suuria kiistoja ja tyytymättömyyttä eräiden ammattiliittojen keskuudessa ja erittäinkin porvarillis-demokraattisessa lehdistössä.

Stuttgartissa kysymys asetettiin asiallisesti nimenomaan näin: ammattiliittojen neutraalisuus vaiko niiden yhä kiinteämpi lähentyminen puolueeseen? Ja kansainvälinen sosialistinen edustajakokous asettui, kuten lukija voi sen päätöslauselmista vakuuttua, ammattiliittojen ja puolueen kiinteämmän lähentymisen kannalle. Ammattiliittojen neutraalisuudesta enempiä kuin niiden puolueettomuudestaan ei päätöslauselmassa ole puhuttakaan. Kautskylla, joka on Saksan sosialidemokratiassa puoltanut ammattiliittojen lähentymistä puolueeseen Bebelin neutraalisuuskantaa vastaan, oli sen vuoksi täysi oikeus lausua Stuttgartin

edustajakokouksesta tekemässään seloituksessa Leipzigin työläisille („Vorwärts”³⁷, 1907, № 209, Beilage *):

„Stuttgartin edustajakokouksen päätöslauselma sanoo kaiken, mitä me tarvitsemme. *Se tekee ainiaaksi lopun neutraalisuudesta*”. Klara Zetkin kirjoittaa: „Periaatteessa ei enää kukaan väittänyt (Stuttgartissa) proletariaatin luokkataistelun historiallista perustendenssiä vastaan — sitoa yhteen poliittinen ja taloudellinen taistelu, sitoa kummatkin järjestöt mahdollisimman kiinteästi sosialistisen työväenluokan yhdeksi yhtenäiseksi voimaksi. Vain Venäjän sosialidemokraattien edustaja tov. Plehanov” (olisi pitänyt sanoa: menshevikkien edustaja, menshevikkien, jotka lähettivät Plehanovin valiokuntaan „neutraalisuuden” puolustajana) „ja Ranskan edustajiston enemmistö yrittivät kovin epäonnistuneilla argumenteilla puolustella tämän periaatteen jonkinlaista rajoittamista vetoamalla maittensa erikoisuuksiin. Kongressin valtava enemmistö asettui sosialidemokratian ja ammattiliittojen päättäväisen yhdistämisen politiikan kannalle”...

Tulee huomauttaa, että tuo epäonnistunut, Zetkinin oikean mielipiteen mukaan epäonnistunut, Plehanovin argumentti kierteli Venäjän legaaliset lehdet seuraavassa muodossa. Plehanov viittasi Stuttgartin kongressin valiokunnassa siihen, että „Venäjällä on 11 vallankumouksellista puoluetta”; „minkä kanssa niistä ammattiliittojen on yhdistytävä?” (siteeraamme „Vorwärts’ista” № 196, 1. Beilage). Tuo Plehanovin viittaus on sekä tosiasiallisesti että periaatteellisesti väärä. Tosiasiassa ei Venäjän minkään kansallisuuden keskuudessa taistele vaikutuksesta sosialistiseen proletariaattiin enempää kuin kaksi puoluetta: sosialidemokraatit ja eserrät, puolalaiset sosialidemokraatit ja Puolan sosialistisen puolueen jäsenet, latvialaiset sosialidemokraatit ja latvialaiset eserrät (niin sanottu „Latvian sosialidemokraattinen liitto”), armenialaiset sosialidemokraatit ja dashnakkipuolueen jäsenet j.n.e. Kahdeksi osatoksi jakaantui heti myöskin Venäjän edustajisto Stuttgartissa. Luku 11 on aivan mielivaltainen ja johtaa työläisiä harhaan. Periaatteelliselta kannalta Plehanov on väärässä siksi, että proletaarisen ja pikkuporvarillisen sosialismin välinen taistelu Venäjällä on kiertämätöntä kaikkialla,

* — Liite. Toim.

myöskin ammattiliitoissa. Esimerkiksi englantilaiset eivät ryhtyneet vastustamaan päätöslauselmaa, vaikka heilläkin on kaksi taistelevaa sosialistista puoluetta, sosialidemokraatit (SDF *) ja „riippumattomat” (ILP **).

Että Stuttgartissa hylätty neutraalisuuden aate oli jo ehtinyt aiheuttaa työväenliikkeelle suurta vahinkoa, se näkyy erittäin selvästi Saksan esimerkistä. Siellä neutraalisuutta propagoiitiin laajimmin ja sovellettiin eniten. Seurauksena oli ammattiliittojen kallistuminen Saksassa niin ilmeisesti opportunistin puoleen, että tuon kallistuman tunnusti avoimesti tässä kysymyksessä niinkin varovainen henkilö kuin Kautsky. Selostuksessaan Leipzigin työläisille hän sanoo suoraan, että Saksan edustajiston Stuttgartissa ilmaiseva „konservatiivisuus” „käy ymmärrettäväksi, kun tarkastellaan tämän edustajiston kokoonpanoa. Puolet siitä oli ammattiliittojen edustajia, ja sen vuoksi puolueemme „oikealla siivellä” osoittautui olevan enemmän voimaa kuin mitä sillä puolueessa todellisuudessa on”.

Stuttgartin edustajakokouksen päätöslauselma tulee epäilemättä jouduttamaan Venäjän sosialidemokratian päättäväistä kieltäytymistä meidän liberaaleillemme niin mieluisan neutraalisuuden aatteesta. Noudattaen välttämätöntä varovaisuutta ja asteittaisuutta, ottamatta minkäänlaisia puuskauksellisia ja epätahdikkaita askeleita meidän on herkeämättä työskenneltävä ammattiliitoissa niiden lähentämiseksi yhä kiinteämmin sosialidemokraattiseen puolueeseen.

Edelleen emigraatio- ja immigraatiokysymyksessä tuli Stuttgartin kongressin valiokunnassa täysin selvästi esiin opportunistien ja vallankumouksellisten välinen erimielisyys. Edelliset tyrkyttelivät ajatusta *rajoittaa* takapajuisten, kehittymättömien työläisten, erikoisesti japanilaisten ja kiinalaisten, maahanmuutto-oikeutta. Ahdasmielisen ammatikuntalaisen sulkeutuneisuuden, trade-unionistisen yksinomaisuuden henki sai noilla ihmisillä voiton sosialististen tehtävien tajuamisesta: toiminta proletariaatin sellaisten kerrosten valistamiseksi ja järjestämiseksi, joita ei ole vielä saatu mukaan työväenliikkeeseen. Kongressi hylkäsi kaikki senhenkiset pyrkimykset. Valiokunnassakin jäivät muuttovapauden rajoittamisen puolesta kuuluneet äännet aivan

* — Social-Democratic Federation — Sosialidemokraattinen federaatio. *Toim.*

** — Independent Labour Party — Riippumaton työväenpuolue. *Toim.*

yksinäisiksi, ja kansainvälisen edustajakokouksen päätöslauselman punaisena lankana on kaikkien maiden työläisten solidaarisen luokkataistelun tunnustaminen.

Päätöslauselma naisten äänioikeuskysymyksestä hyväksyttiin myöskin yksimielisesti. Vain eräs englannitar puoliporvarillisesta „Fabianilaisesta yhdistyksestä” puolsi kantaa, joka sallii taistelun ei naisten täydellisen, vaan omistavien hyväksi työstetyn äänioikeuden puolesta. Kongressi hylkäsi sen päättäväisesti ja asettui sellaiselle kannalle, että työläisnaisten tulee käydä taistelua äänioikeuden puolesta yhdessä proletariaatin luokkapuolueiden kanssa eikä naisten tasa-arvoisuuden porvarillisten kannattajien kanssa. Kongressi oli sitä mieltä, että kampanjassa naisten äänioikeuden puolesta on täydellisesti puollettava sosialismin periaatteita ja miesten sekä naisten tasa-arvoisuutta turmelematta näitä periaatteita minkäänlaisilla mukavuusnäkökohdilla.

Valiokunnassa syntyi tämän johdosta mielenkiintoinen erimielisyys. Itävaltalaiset (Viktor Adler, Adelheid Popp) puolustelivat omaa taktiikkaansa taistelussa miesten yleisen äänioikeuden puolesta: tämän oikeuden hankkimisen nimessä he katsoivat sopivaksi olla nostamatta agitaatiossa ensi tilalle äänioikeuden vaatimista myöskin naisille. Saksalaiset sosialidemokraatit, erikoisesti Zetkin, protestoivat sitä vastaan jo silloin, kun itävaltalaiset kävivät kampanjaansa yleisen äänioikeuden puolesta. Zetkin kirjoitti lehdistössä, ettei naisten äänioikeuden vaatimusta olisi saanut missään tapauksessa heittää varjoon, että itävaltalaiset uhrasivat opportunistisesti periaatteen mukavuusnäkökohtien hyväksi, että he eivät olisi heikentäneet, vaan voimistaneet agitaation kantavuutta ja kansan liikkeen voimaa, jos he olisivat yhtä tarmokkaasti vaatineet äänioikeutta myöskin naisille. Valiokunnassa Zetkiniin yhtyi täydellisesti toinen huomattava saksalainen naissosialidemokraatti Zietz. Adlerin korjausehdotus, jossa välillisesti puolustettiin itävaltalaista taktiikkaa (tuossa korjausehdotuksessa puhutaan vain siitä, ettei taistelussa todella kaikkien kansalaisten äänioikeuden puolesta olisi keskeytystä, eikä siitä, että taisteltaessa äänioikeuden puolesta vaadittaisiin aina miesten ja naisten oikeuksien tasavertaisuutta),— *hylättiin* 12 äänellä 9 vastaan. Valiokunnan ja kongressin katsantokanta voidaan ilmaista tarkimmin edellä mainitun Zietzin

seuraavilla sanoilla, jotka on otettu hänen sosialistinaisten kansainvälisessä konferenssissa pitämästään puheesta (tuo konferenssi pidettiin Stuttgartissa samanaikaisesti kongressin kanssa): „Meidän on periaatteellisesti vaadittava kaikkea, minkä katsomme oikeaksi”, puhui Zietz, „ja vain siinä tapauksessa, kun taisteluun ei riitä voimia, me otamme vastaan sen, minkä kykenemme saamaan. Sellainen on ollut aina sosialidemokratian taktiikka. Mitä vaatimattomampia ovat vaatimuksemme, sitä vaatimattomampia ovat myöskin hallituksen myönnytykset”... Tuosta itävaltalaisen ja saksalaisten sosialidemokraattien välisestä kiistasta lukija voi havaita, kuinka tiukasti parhaat marxilaiset suhtautuvat pienimpiinkin poikkeuksiin johdonmukaisesta ja periaatteellisesta vallankumouksellisesta taktiikasta.

Edustajakokouksen viimeinen päivä omistettiin kaikkia eniten kiinnostavan militarismikysymyksen käsittelylle. Surullisenkuulu Hervé puolusti sangen kestäväntöntä asennetta pystymättä sitomaan sotaa kapitalistiseen järjestelmään yleensä ja antimilitaristista agitaatiota sosialismin koko toimintaan. Hervén ehdotus — „vastata” minkälaiseen sotaan hyvänsä lakolla ja kapinalla — ilmaisi sen seikan täydellistä ymmärtämättömyyttä, että yhden taikka toisen taistelukeinon käyttäminen ei riipu vallankumouksellisten ennakoilta tekemästä päätöksestä, vaan sodan synnyttämän kriisin, sekä taloudellisen että poliittisen, objektiivisista ehdoista.

Mutta joskin Hervé ilmaisi epäilemättä kevytmielisyyttä, pintapuolisuutta ja tenhoaviin fraaseihin viehättymistä, niin olisi mitä pahinta lyhytnäköisyyttä vastata hänelle yksistään vain esittämällä dogmaattisesti sosialismin yleisiä totuuksia. Sellaisen virheen (josta eivät olleet täysin vapaita Bebel ja Guesde) teki varsinkin Vollmar. Kaavamaiseen parlamentarismiin ihastuneen henkilön tavottomalla omahyväisyydellä hän peittosi Hervéä huomaamatta sitä, että hänen oma ahdasmielisyytensä ja opportunismien luutuneisuus *pakoittavat* tunnustamaan herveismissä olevan elävän suonen *huolimatta* kysymyksen asettelun teoreettisesta tolkkutumuudesta ja tyhjänpäiväisyydestä itse Hervéllä. Sattuuhan niin, että teoreettiset tolkkutumuudet verhoavat liikkeen uudessa käänteessä jotain käytännöllistä totuutta. Ja kysymyksen tätä puolta, kehotusta pitämään arvossa muutakin kuin parlamentaarisia taistelukeinoja,

kehotusta toimintaan tulevan sodan ja tulevien kriisien uusien olojen mukaisesti, korostivat puheissaan vallankumoukselliset sosialidemokraatit, erikoisesti Rosa Luxemburg. Yhdessä venäläisten sosialidemokraattiedustajain (Leninin ja Martovin,— kumpikin esiintyi tässä kysymyksessä solidaarisesti) kanssa Rosa Luxemburg esitti Bebelin ehdottamaan päätöslauselmaan korjausehdotuksia, ja näissä korjausehdotuksissa tähdennettiin agitaation välttämättömyyttä nuorison keskuudessa, välttämättömyyttä käyttää sodan synnyttämää kriisiä porvariston kukistumisen jouduttamiseksi, välttämättömyyttä ottaa huomioon taistelumenetelmien ja -keinojen väistämätön muuttaminen luokkataistelun kärjistymisen ja poliittisen tilanteen muuttumisen mukaisesti. Bebelin dogmaattisen yksipuolisesta, elottomasta päätöslauselmaehdotuksesta, jota voitiin tulkita vollmarilaisesti, tuli siten loppujen lopuksi aivan toinen päätöslauselma. Siinä kerrattiin kaikki teoreettiset totuudet opetuksiksi herveläisille, jotka saattoivat unohtaa sosialismin antimilitarismin hyväksi. Mutta nuo totuudet eivät ole johdantona parlamentaarisen kretinismin puolusteluun, pelkästään vain rauhallisten keinojen pyhittämiseen, nykyisen, verrattain rauhallisen ja levollisen tilanteen palvomiseen,— vaan kaikkien taistelukeinojen tunnustamiseen, Venäjän vallankumouksen antaman kokemuksen huomioonottamiseen, liikkeen toimeliaan, luovan puolen kehittämiseen.

Zetkinin sanomalehdessä, johon olemme jo useamman kerran viitanneet, on erittäin onnistuneesti tuotu esiin nimenomaan tämä kongressin militarisminvastaisen päätöslauselman huomattavin ja tärkein piirre. „Siinäkin”, sanoo Zetkin militarisminvastaisesta päätöslauselmasta, „sai loppujen lopuksi voiton vallankumouksellinen tarmo (Tatkraft) ja työväenluokan miehuullinen luottamus taistelukykyynsä, sai voiton toisaalta pessimistisen voimattomuuden evankeliumista ja luutuneesta pyrkimyksestä rajoittua vanhoihin, yksinomaan parlamentaarisiiin taistelukeinoihin, ja toisaalta myöskin Hervén tapaisten ranskalaisten puolianarkistien tyhmähköstä antimilitaristisesta urheilusta. Päätöslauselma, jonka sekä valiokunta että miltei 900 kaikkien maiden edustajaa hyväksyivät loppujen lopuksi yksimielisesti, ilmaisee tarmokkain sanoin sitä vallankumouksellisen työväenliikkeen valtavaa nousua, joka on tapahtunut viimeisen kansainvälisen edustaja-

kokouksen jälkeen; päätöslauselma esittää proletaarisen taktiikan periaatteeksi sen joustavuuden, sen kehityskykyisyyden, sen *kärjistämisen* (Zuspitzung) sitä mukaa kuin ehdot sitä varten muodostuvat”.

Herveismi on kumottu, mutta sitä ei ole kumottu opporunismien hyväksi eikä dogmatismien ja passiivisuuden näkökannalta. Kansainvälinen proletariaatti on täydellisesti hyväksynyt syvällisen pyrkimyksen yhä päättäväisempiin ja uudempiin taistelumenetelmiin ja asettanut sen yhteyteen taloudellisten ristiriitojen kaikenlaisen kärjistyksen kanssa, kapitalismin synnyttämien kriisien kaikkien ehtojen kanssa.

Ei tyhjä herveläinen uhkaus, vaan yhteiskunnallisen vallankumouksen kiertämättömyyden selvä käsittäminen, luja päättäväisyys taistella loppuun asti, valmius mitä vallankumouksellisimpien taisteluokeinojen käyttämiseen,— sellainen on Stuttgartin kansainvälisen sosialistikongressin militarismikysymyksestä hyväksymän päätöslauselman merkitys.

Proletariaatin armeija lujittuu kaikissa maissa. Sen tietoisuus, yhteenliittyneisyys ja päättäväisyys kasvavat ei vain päivä päivältä, vaan tunti tunnilta. Ja kapitalismi huolehtii menestyksellisesti kriisien tihentämisestä, joita tämä armeija käyttää kapitalismin murskaamiseksi.

Kirjoitettu syyskuussa 1907

Julkaistu lokakuussa 1907
„Kaikkien kalenterissa
vuodeksi 1908”
Allekirjoitus: N. L.

Julkaistaan kalenterin
tekstin mukaan

ALKULAUSE KOKOELMAAN „KAHDENTOISTA VUODEN AJALTA“³⁸

Lukijalle tässä tarjottava kirjoitusten ja kirjasten kokoelma käsittää aikajakson vuodesta 1895 vuoteen 1905. Tähän yhteenkoottujen kirjallisten tuotteiden aiheena ovat Venäjän sosialidemokratian ohjelmalliset, taktilliset ja organisatoriset kysymykset. Näitä kysymyksiä asetetaan ja kehitellään aina taistelussa marxilaisen liikkeen oikeisto-siipeä vastaan Venäjällä.

Ensin tätä taistelua käydään puhtaasti teoreettisella alalla 90-luvun legaalisen marxilaisuutemme pääedustajaa hra Struvea vastaan. Vuoden 1894 loppu ja vuoden 1895 alku oli legaalisessa publisistiikassamme tapahtuneen jyrkän käänteiden kautta. Ensi kerran tähän legaaliseen publisistiikkaan pääsi tunkeutumaan marxilaisuus, jota edustivat nyt myöskin venäläiset sosialidemokraatit eivätkä yksinomaan „Työn vapautus” ryhmän ulkomaiset toimihenkilöt. Vilkastuminen kirjallisuudessa ja marxilaisten kiihkeät kiistat narodnikkilaisuuden vanhojen johtomiesten kanssa, joilla siihen saakka oli ollut miltei täysin vallitseva asema (esim. N. K. Mihailovski) edistyksellisessä kirjallisuudessa, oli työväen joukkoliikkeen nousun aatto Venäjällä. Venäläisten marxilaisten kirjalliset esiintymiset edelsivät välittömästi proletariaatin astumista taisteluun, vuoden 1896 kuuluisia pietarilaisia lakkoja, jotka olivat alkuna sittemmin jatkuvasti kasvaneen työväenliikkeen — tuon koko vallankumouksemme voimallisimman tekijän — aikakaudelle.

Senaikaiset kirjallisuusolot pakoittivat sosialidemokraatteja käyttämään vertauskuvallista kieltä ja rajoittumaan mitä yleisimpiin käsitteisiin, jotka olivat kauimpana käy-

Вл. Ильинъ.

За 12 лѣтъ

СОБРАНИЕ СТАТЕЙ.

Томъ первый.

**Два направленія
въ русскомъ марксизмѣ
и русской социалдемократіи.**

С.-ПЕТЕРБУРГЪ.

**Биографія В. Безобразова и № В О., Большой пр., д. № 64.
1908.**

Kansilehti V. I. Leninin teosten kokoelmasta
„Kahdentoista vuoden ajalta”.

Pienennetty

tännöstä ja politiikasta. Erikoisesti tämä seikka helpotti marxilaisuuden erilaatuisten ainesten liiton muodostumista taistelussa narodnikkilaisuutta vastaan. Rinnan ulkomaitten ja venäläisten sosialidemokraattien kanssa tätä taistelua kävivät sellaiset henkilöt kuin hrat Struve, Bulgakov, Tugan-Baranovski, Berdjajev y.m. He olivat porvarillisia demokraatteja, joille eronteko narodnikkilaisuudesta ei merkinnyt siirtymistä pikkuporvarillisesta (eli talonpoikaisesta) sosialismista proletaariseen sosialismiin, kuten meille, vaan porvarilliseen liberalismiin.

Nyt on Venäjän vallankumouksen historia yleensä, muun muassa kadettipuolueen historia ja hra Struven evoluutio (miltei lokakuulaisuuteen) erikoisesti, tehnyt tuon totuuden silmännähtäväksi, tehnyt siitä publisistiikan tavallisen vaihtorahan. Silloin, vuosina 1894—1895, tuota totuutta piti todistella yhden taikka toisen kirjoittajan verrattain pienten marxilaisuudesta poikkeamisten perusteella, silloin tuota rahaa piti vasta lyödä. Teokseni, joka on suunnattu hra Struvea vastaan (K. Tulinin allekirjoituksella varustettu kirjoitus „Narodnikkilaisuuden taloudellinen sisältö ja sen arvostelu hra Struven kirjassa” sensuurin polttamassa kokoelmassa „Aineistoa Venäjän taloudellisesta kehityksestä”, Pietari, 1895*), julkaisen sen vuoksi nyt täydellisenä kolmesta syystä. Ensinnäkin, mikäli lukeva yleisö on tutustunut hra Struven kirjaan ja narodnikkien marxilaisvastaisiin kirjoituksiin vuosina 1894—1895, sikäli hra Struven katsantokannan arvostelullakin on merkitystä. Toiseksi, sillä vallankumouksellisen sosialidemokraatin varoituksella, joka annettiin hra Struvelle *samanaikaisesti* narodnikkeja vastaan suunnatun yleisen esiintymisemme kanssa, on merkitystä sekä vastauksen antamiseksi niille, jotka ovat monesti syyttäneet meitä liitosta tuollaisten herrojen kanssa, että hra Struven erittäin merkittävän poliittisen uran arvioimiseksi. Kolmanneksi, Struvea vastaan käydylä vanhalla ja monessa suhteessa vanhettu-neella polemiikilla on opettavaisen näytteen merkitys. Tämä näyte osoittaa leppymättömän teoreettisen polemiikin käytännöllis-poliittisen arvon. Vallankumouksellisia sosialidemokraatteja on syytetty lukemattomia kertoja liiallisesta taipumuksesta tuollaiseen polemiikkiin sekä „ekonomisteja”,

* Ks. Teokset, 1. osa, ss. 321—495. *Toim.*

bernsteiniläisiä että menshevikkejä vastaan. Ja nykyisinkin nuo syytökset ovat kysytyintä tavaraa sosialidemokraattisen puolueen sisällä olevien „sovittelijain” ja sen ulkopuolella olevien „myötämielisten” puolisosialistien keskuudessa. Meillä puhutaan hyvin mielellään siitä, että venäläisillä yleensä, muun muassa sosialidemokraateilla ja erikoisesti bolshevikeilla, on ylenpalttinen taipumus polemiikkiin ja jakaantumiseen. Meillä unohdetaan myös mielellään se, että ylenpalttista taipumusta sosialismista liberalismiin loikkaamiseen aiheuttavat kapitalististen maiden olosuhteet yleensä, muun muassa porvarillisen vallankumouksen olosuhteet Venäjällä ja intelligenssimme elämän ja toiminnan olosuhteet erikoisesti. Tältä näkökannalta on hyvin hyödyllistä tarkastella sitä, mitä oli kymmenen vuotta sitten, minkälaisia teoreettisia erimielisyyksiä „struvelaisuuden” kanssa hahmottui jo silloin, millaisista pienistä (ensi näkemältä pienistä) erimielisyyksistä syntyi puolueiden täydellinen poliittinen erkaantuminen ja raivokas taistelu parlamentissa, monissa sanomalehdissä, kansankokouksissa j.n.e.

Hra Struvea vastaan kirjoitetun artikkelin johdosta minun on vielä huomautettava, että sen perustaksi on otettu referaatti, jonka pidin syksyllä 1894 silloisten marxilaisten pienessä kerhossa. Niiden sosialidemokraattien ryhmästä, jotka työskentelivät silloin Pietarissa ja perustivat vuoden kuluttua Taisteluliiton työväenluokan vapauttamiseksi, oli tässä kerhossa St., R. ja minä. Legaalisista marxilaisista kirjailijoista siinä olivat P. B. Struve, A. N. Potresov ja K.³⁹. Tuossa kerhossa minä pidin referaatin, jonka nimenä oli: „Marxilaisuuden heijastuminen porvarillisessa kirjallisuudessa”. Kuten otsikosta näkyy, polemiikki Struvea vastaan oli siinä verrattomasti jyrkempää ja selvempää (socialidemokraattisten johtopäätöstensä puolesta) kuin keväällä 1895 julkaistussa kirjoituksessa. Lievennykset siihen oli tehty osittain sensuurisyyistä, osittain „liiton” aikaansaamiseksi legaalisten marxilaisten kanssa yhteistä taistelua varten narodnikkilaisuutta vastaan. Sen, että pietarilaisten sosialidemokraattien silloinen hra Struvelle antama „sysäys vasemmalle” ei jäänyt aivan tuloksettomaksi, osoittaa selvästi hra Struven kirjoitus poltetussa kokoelmassa (1895) ja eräät hänen kirjoituksensa „Novoje Slovoissa”⁴⁰ (1897).

Hra Struvea vastaan kirjoitettua vuoden 1895 artikkelia luettaessa on sitä paitsi otettava huomioon, että monessa suhteessa se on myöhäisempien taloudellisten tutkimusten (erikoisesti „Kapitalismin kehityksen”) konsepti. Lopuksi pitää kiinnittää lukijain huomiota tämän artikkelin viimeisiin sivuihin, joilla korostetaan marxilaisen mielestä *myönteisiä* piirteitä ja puolia narodnikkilaisuudessa vallankumouksellis-demokraattisena virtauksena maassa, joka elää porvarillisen vallankumouksen aattoa. Tarkoitin niiden perusajatusten teoreettista muotoilua, jotka 12—13 vuotta myöhemmin saivat käytännöllis-poliittisen ilmauksensa II Duuman vaalien aikaisessa „vasemmistoblokissa” ja „vasemmistoblokki”-taktiikassa. Menshevikkien se osa, joka taisteli proletariaatin ja talonpoikaiston vallankumouksellis-demokraattisen diktatuurin aatetta vastaan ja oli vasemmistoblokin ehdottoman sallimattomuuden kannalla, luopui tässä suhteessa vallankumouksellisten sosialidemokraattien hyvin vanhoista ja hyvin tärkeistä perinteistä,—perinteistä, joita „Zarja”⁴¹ ja vanha „Iskra”⁴² voimakkaasti kannattivat. Itsestään selvää on, että „vasemmistoblokki”-taktiikan ehdollinen ja rajoitettu sallittavuus johtuu kiertämättömästi noista samoista narodnikkilaisuutta koskevista marxilaisuuden teoreettisista peruskatsantokannoista.

Struvea vastaan kirjoitetun artikkelin (1894—1895) jälkeä seuraa „Venäjän sosialidemokraattien tehtävät”*, joka on kirjoitettu vuoden 1897 lopulla sen kokemuksen perusteella, jonka sosialidemokratia oli saanut Pietarissa vuonna 1895. Ne mielipiteet, jotka tämän kokoelman muissa kirjoituksissa ja kirjasissa esitetään sosialidemokratian oikeistosiipeä vastaan käydyn polemiikin muodossa, on tässä kirjasessa esitetty myönteisessä muodossa. Erilaiset esipuheet „Tehtäviin” julkaistaan uudelleen sen yhteyden osoittamiseksi, mikä tällä teoksella on ollut puolueemme kehityksen eri kausiin (esim. Axelrodin esipuhe korostaa kirjaseen yhteyttä taisteluun „ekonomismia” vastaan ja vuoden 1902 esipuhe korostaa narodnajavoljalaisten ja narodnojepravolaisten evoluutiota).

Kirjoitus „Zemstvovon vainoojat ja liberalismin Hannibalit”** julkaistiin ulkomaisessa „Zarjassa” vuonna 1901. Tämä kirjoitus likvidoi niin sanoakseni sosialidemokraattiset

* Ks. Teokset, 2. osa, ss. 299—327. *Toim.*

** Ks. Teokset, 5. osa, ss. 21—69. *Toim.*

suhteet Struveen poliitikkona. Vuonna 1895 häntä varoitettiin ja hänestä aitauduttiin varovaisesti kuin liittolaisesta. Vuonna 1901 hänelle julistettiin sota kuin liberaalille, joka ei kykene puolustamaan edes jossain määrin johdonmukaisesti pelkkiä demokraattisiakaan vaatimuksia.

Vuonna 1895, muutamaa vuotta ennen „bersteiniläisyyttä” Lännessä ja ennen monien Venäjän „etummaisten” kirjailijoiden täydellistä eroamista marxilaisuudesta,— minä viittasin siihen, että hra Struve on epäluotettava marxilainen, josta sosialidemokraattien on aitauduttava erilleen. Vuonna 1901, muutamaa vuotta ennen kadetti puolueen esiintymistä Venäjän vallankumouksessa ja ennen tuon puolueen poliittista fiaskoa I ja II Duumassa, minä osoitin Venäjän porvarillisen liberalismiin juuri ne piirteet, jotka tulivat esiin vuosina 1905—1907 joukkoluontoisissa poliittisissa toiminnoissa ja esiintymisissä. Kirjoituksessa „Liberalismin Hannibalit” arvostellaan erään liberaalin virheelistä järkeilyä, ja tuo arvostelu osoittautuu nyt miltei täydellisesti sopivan suurimman liberaalisen puolueen vallankumouksessamme harjoittamaan politiikkaan. Niille, jotka ovat taipuvaisia ajattelemaan, että me, bolshevikit, muka luovuimme vanhasta sosialidemokraattisesta poliitikasta liberalismiin suhtautumisessa, kun vuosina 1905—1907 taistelimme armottomasti perustuslaillisia illuusioita ja kadetti puoluetta vastaan,— niille henkilöille kirjoitus „Liberalismin Hannibalit” osoittaa heidän virheensä. Bolshevikit pysyivät uskollisina vallankumouksellisen sosialidemokratian perinteille eivätkä antautuneet sen porvarillisen häyryn valtaan, jota liberaalit pitivät yllä „perustuslaillisen mutkan” kaudella ja joka hämärsi tilapäisesti puolueemme oikeistosiiven tietoisuuden.

Seuraava kirjanen: „Mitä on tehtävä?” ilmestyi ulkomailla aivan vuoden 1902 alussa *. Se on omistettu sosialidemokraattisessa järjestössä eikä enää kirjallisissa virtauksissa esiintyvän oikeistosiiven arvostelulle. Vuonna 1898 pidettiin sosialidemokraattien 1. edustajakokous ja laskettiin Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen perusta. Puolueen ulkomaiseksi järjestöksi tuli ulkomainen „Venäläisten sosialidemokraattien liitto”, johon kuului myös „Työn vapautus” ryhmä. Mutta poliisi oli murskannut puolueen

* Ks. Teokset, 5. osa, ss. 337—523. *Toim.*

keskuselimet eikä niitä voitu uudelleen pystyttää. Puolueen tosiasiallista yhtenäisyyttä ei ollut: se jäi vain aatteeksi, ohjeeksi. Lakkoliikkeeseen ja taloudelliseen taisteluun viehättyminen synnytti silloin sosialidemokraattisen opportunismien erikoisen muodon, niin sanotun „ekonomismin”. Kun „Iskran” ryhmä *aivan* vuoden 1900 *lopussa* alkoi toimintansa ulkomailla, niin kahtiajakaantuminen tällä pohjalla oli jo tosiasia. Vuoden 1900 *keväällä* Plehanov erosi ulkomaisesta „Venäläisten sosialidemokraattien liitosta” ja perusti erikoisen järjestön „Sotsial-demokrat”.

„Iskra” aloitti toimintansa muodollisesti kummastakin ryhmästä riippumattomana, asiallisesti — yhdessä Plehanovin ryhmän kanssa „Liittoa” vastaan. Yhdistymisyrittäminen (kesäkuu 1901, „Liiton” ja „Sotsial-demokratin” edustajakokous Zürichissä) epäonnistui. Kirjasessa „Mitä on tehtävä?” esitetään systemaattisesti erkaantumisen syyt sekä iskralaisen taktiikan ja organisatorisen toiminnan luonne.

Kirjasesta „Mitä on tehtävä?” puhuvat usein bolshevikien nykyiset vastustajat, menshevikit, ja myöskin porvarillis-liberaalisen leirin kirjailijat (kadetit, „Tovarishtsh” lehden „bezzaglavijalaiset”⁴³ y.m.s.). Sen vuoksi painatan sen uudestaan aivan pienin lyhennyksin, jättäen pois vain järjestösuhteita koskevia yksityiskohtia ja pieniä poleemisia huomautuksia. Tämän kirjasen sisällön olemuksen kannalta nykyisen lukijan huomiota pitää kiinnittää seuraavaan.

Niiden henkilöiden perusvirhe, jotka nykyisin polemisoiivat „Mitä on tehtävä?” kirjasta vastaan, on siinä, että he repäisevät tämän teoksen kokonaan irti sen yhteydestä määrättyyn historialliseen tilanteeseen, puolueemme kehityksen tiettyyn ja jo kauan sitten menneeseen kauteen. Havainnollisesti tuon virheen ilmaisi esimerkiksi Parvus (en edes puhukaan monilukuisista menshevikeistä), joka monien vuosien kuluttua kirjasen ilmestymisestä kirjoitti sen vääristä tai liioitelluista ajatuksista ammattivallankumouksellisten järjestön suhteen.

Nykyisin tuollaiset lausunnot tekevät suorastaan naurettavan vaikutuksen: on aivan kuin ihmiset haluaisivat viitata kintaalla puolueemme kehityksen kokonaiselle kaudelle, niille saavutuksille, jotka aikoinaan saatiin taistelun hinnalla ja ovat nyt jo kauan sitten lujittuneet ja tehneet tehtävänsä.

Kun nykyään puhutaan, että „Iskra” liioitteli (*vuosina 1901 ja 1902!*) ammattivallankumouksellisten järjestön

ajatusta, niin se on samaa kuin jos venäläis-japanilaisen sodan *jälkeen* japanilaisia moitittaisiin venäläisten sotavoimien yliarvioimisesta ja siitä, että he pitivät ennen sotaa liian suurta huolta taistelusta noita voimia vastaan. Saadakseen voiton japanilaisten täytyi koota kaikki voimat venäläisten maksimaalisesti mahdollisia voimia vastaan. Valitettavasti monet päättelevät puolueestamme syrjästäkäsien, tuntematta asiaa, näkemättä sitä, että ammattivallankumouksellisten järjestön aate on *nykyään* jo saanut täydellisen voiton. Mutta voitto olisi ollut mahdoton, ellei tätä aatetta olisi aikanaan asetettu *etutilalle*, ellei sitä olisi „liioitellusti” pöntetty henkilöille, jotka häiritsivät tämän aatteen toteuttamista.

„Mitä on tehtävä?” on *yhteenveto* vuosien 1901 ja 1902 iskralaisesta taktiikasta, iskralaisesta organisatorisesta politiikasta. Nimenomaan: „*yhteenveto*”, ei enempää eikä vähempää. Ken vaivautuu tutustumaan „Iskraan” vuosilta 1901 ja 1902, hän epäilemättä vakuuttuu siitä *. Mutta ken tekee päätelmiä tästä yhteenvedosta tuntematta „Iskran” taistelua silloin *vallitsevana ollutta* ekonomismia vastaan ja käsittämättä tätä taistelua, hän yksinkertaisesti kylvää sanoja tuuleen. „Iskra” taisteli ammattivallankumouksellisten järjestön luomiseksi, taisteli erittäin tarmokkaasti vuosina 1901 ja 1902, voitti silloin vallitsevana olleen ekonomismin, *loi* tämän järjestön lopullisesti vuonna 1903, säilytti tämän järjestön huolimatta iskralaisten myöhemmästä kahtiajakaantumisesta, huolimatta myrskyn ja rynnäkön kauden kaikista rauhattomuuksista, suojasi sen koko Venäjän vallankumouksen ajan, säilytti ja suojasi sen vuodesta 1901—1902 vuoteen 1907.

Ja nyt, kun taistelu tämän järjestön puolesta on jo kauan sitten päättynyt, kun kylvö on suoritettu, jyvä tuleentunut, elonleikkuu päätetty,— nyt ilmaantuu väkeä, jotka julistavat: „ammattivallankumouksellisten järjestön aatteen liioittelua!”. Eikö se ole naurettavaa?

Ottakaa esimerkiksi koko vallankumouksenedellinen kausi ja vallankumouksen ensimmäiset 2½ vuotta (1905—1907) kokonaisuudessaan. Verratkaa tämän kauden sosialidemokraattista puoluettamme muihin puolueisiin sen yhteenliitty-

* Tämän julkaisun 3. osassa tullaan julkaisemaan uudestaan „Iskran” tärkeimmät kirjoitukset näiltä vuosilta “.

neisyyden, järjestyneisyyden ja periytyvän ehjyyden kannalta. Teidän on tunnustettava, että *tässä* suhteessa puolueemme paremmuus *kaikkiin* muihin puolueisiin, sekä kadetteihin että eseriin j.n.e., verrattuna *on kiistatonta*. Sosialidemokraattinen puolue laati itselleen ennen vallankumousta kaikkien sosialidemokraattien virallisesti hyväksymän ohjelman, ja tehdessään siihen muutoksia se ei jakaantunut ohjelman vuoksi. Kahtiajakaantumisesta huolimatta sosialidemokraattinen puolue antoi vuodesta 1903 vuoteen 1907 (virallisesti vuodesta 1905 vuoteen 1906) yleisölle täydellisimmät tiedot sisäisestä tilastaan (toisen yhteisen, III bolshevistisen ja IV eli Tukholman yhdistävän edustajakokouksen pöytäkirjat). Kahtiajakaantumisesta huolimatta sosialidemokraattinen puolue käytti ennemmin kuin mitkään muut puolueet hyväkseen tilapäistä vapauden pilkistystä avoimen järjestön ihanteellisen demokraattisen rakenteen toteuttamiseksi käytännössä valintajärjestelmien ja edustuksineen edustajakokouksissa puolueen järjestyneiden jäsenten lukumäärän mukaisesti. Sitä ei ole tähän saakka enempää eserrillä kuin kadeteillakaan, tuolla miltei legaalisella ja parhaimmin järjestetyllä porvarillisella puolueella, jolla on käytettävänään meihin verrattuna äärettömästi suuremmat rahavarat, vapaus lehdistön käyttämisessä ja julkisen elämisen mahdollisuus. Entä II Duuman vaalit, joihin osallistuivat kaikki puolueet, eivätkö ne osoittaneet havainnollisesti, että meidän puolueemme ja duumaryhämme organisatorinen yhteenliittyneisyys on korkeammalla kuin millään muulla puolueella?

Herää kysymys, kuka realisoi, kuka olennoi elämässä tämän puolueemme suurimman yhteenliittyneisyyden, lujouden ja horjumattomuuden? Sen teki ammattivallankumouksellisten järjestö, joka muodostettiin ennen kaikkea „Iskran” osanotolla. Ken tuntee hyvin puolueemme historian, ken on itse osallistunut puolueemme rakentamiseen, sille on riittävää pelkkä silmäys minkä ryhmän edustajiston kokoonpanoon hyvänsä esimerkiksi Lontoon edustajakokouksessa voidakseen vakuuttua siitä, voidakseen heti huomata sen vanhan, tärkeimmän ydinjoukon, joka muita tarmokkaammin vaali puoluetamme ja kasvatti puolueen. Tämän menestyksen perusedellytyksenä oli tietenkin se, että työväenluokka, jonka paras osa loi sosialidemokratian, erottuu objektiivisten taloudellisten syiden vuoksi kaikista

muista kapitalistisen yhteiskunnan luokista suurimman organisaatiokykynsä puolesta. Ilman tätä edellytystä ammattivallankumouksellisten järjestö olisi leikkikalua, seikkailua, tyhjä kyltti, ja kirjasessa „Mitä on tehtävä?” moneen kertaan korostetaankin sitä, että tässä kirjasessa puolustetulla järjestöllä on merkitystä vain „todella vallankumouksellisen ja vaistonvaraisesti taisteluun nousevan luokan” yhteydessä. Mutta proletariaatin objektiivisesti maksimaalisen kyvyn liittyä yhteen luokaksi realisoivat elävät ihmiset, eivätkä muutoin kuin tietyissä organisaatiomuodoissa. *Eikä* mikään muu kuin iskralainen järjestö *olisi voinut* meidän historiallisissa oloissamme, vuosien 1900—1905 Venäjällä, luoda *sellaista* sosialidemokraattista työväenpuoluetta, jollainen nyt on luotu. Ammattivallankumouksellinen on täyttänyt tehtävänsä Venäjän proletaarisen sosialismin historiassa. Eivätkä mitkään voimat voi nyt tehdä tyhjäksi tätä asiaa, joka on jo kauan sitten kasvanut ulos vuosien 1902—1905 „kerhojen” suppeista puitteista, eivätkä jo saavutettujen voittojen merkitystä voi horjuttaa mitkään myöhästyneet voivottelut sen johdosta, että taistelutehtäviä ovat yliarvioineet ne, jotka aikoinaan vain taistelemalla kykenivät turvaamaan sen, että näitä tehtäviä ryhdyttiin ratkaisemaan oikealla tavalla.

Mainitsin juuri vanhan „Iskran” kauden kerhojen suppeista puitteista (vuoden 1903 lopulla, 51. numerosta, „Iskra” kääntyi menshevismiin ja julisti: „vanhan ja uuden „Iskran” välillä on kuilu”,—Trotskin sanat kirjasessa, jonka „Iskran” menshevistinen toimitus hyväksyi). Tuosta kerholaisuudesta pitää nykyiselle lukijalle sanoa muutamia selittäviä sanoja. Niin kirjasessa „Mitä on tehtävä?” kuin myöskin myöhemmin julkaistussa kirjasessa „Askel eteenpäin, kaksi askelta taaksepäin” * lukija näkee *ulkomaisten kerhojen* välisen kiihkeän, ajoittain raivokkaan, tuhoisan taistelun. Epäilemätöntä on, että tuolla taistelulla on monia epämiellyttäviä puolia. Epäilemätöntä on, että tuo kerhojen välinen taistelu on ilmiö, joka on mahdollinen vain silloin, kun kyseisen maan työväenliike on vielä aivan nuori ja kehittymättömässä tilassa. Epäilemätöntä on, että Venäjän nykyaikaisen työväenliikkeen nykyisten toimihenkilöiden on lakattava noudattamasta monia kerholaisia perinteitä,

* Ks. Teokset, 7. osa, ss. 191—410. *Toim.*

unohdettava ja heitettävä sivuun kerhoelämän ja kerhorailun monet pikkumaisuudet voidakseen täyttää tarmokkaasti sosialidemokratian nykykauden tehtäviä. Vain siten, että puoluetta laajennetaan *proletaarisilla* aineksilla, voidaan avoimen joukkotoiminnan ohessa juuria pois kaikki menneisyydeltä perityt ja nykykauden tehtäviä vastaamattomat kerholaisuuden jäljet. Ja siirtyminen työväenpuolueen demokraattiseen organisaatioon, jonka bolshevikit julistivat „Novaja Zhiznissä”⁴⁵ marraskuussa 1905 * heti kun avoimen toiminnan edellytykset olivat muodostuneet,— tuo siirtyminen oli asiallisesti jo peruuttamatonta erontekoa siitä, mikä vanhassa kerholaisuudessa oli aikansa elänyttä...

Niin, „siitä, mikä oli aikansa elänyttä”, sillä kerholaisuuden tuomitseminen on riittämätöntä, on kyettävä käsittämään sen merkitys entisen kauden omalaatuissa oloissa. Aikoinaan kerhot olivat välttämättömiä ja niillä oli myönteinen merkitys. Itsevaltiudellisessa maassa yleensä,— ja etenkin niissä oloissa, jotka *Venäjän* vallankumouksellisen liikkeen koko historia oli luonut, sosialistinen työväenpuolue *ei voinut* kehittyä muutoin kuin kerhoista. Kerhot, s.o. miltei aina henkilökohtaiseen ystävyYTEEN pohjautuvat suppeat, suljetut, hyvin vähälukuisen henkilöryhmän käsittävät yhtymät, olivat sosialismin ja työväenliikkeen kehityksen välttämättömänä etappina Venäjällä. Tämän liikkeen kasvaessa kävi välttämättömäksi näiden kerhojen yhdistäminen, lujan yhteyden luominen niiden välille, periytyvääsyyden aikaansaaminen. Tätä tehtävää ei voitu ratkaista ilman lujan operaatiotukikohdan muodostamista itsevaltiuden „käden ulottumattomiin” — *siis ulkomaille*. Ulkomaiset kerhot syntyivät näin muodoin välttämättömyyden pakosta. Niiden välillä ei ollut yhteyttä, niiden yllä ei ollut Venäjän puolueen auktoriteettia, ne olivat kiertämättä eri mieltä kyseisen ajankohdan liikkeen perustehtävien käsittämisessä, s.o. sen käsittämisessä, *miten nimenomaan* pitää rakentaa yksi tai toinen operaatiotukikohta ja mihin suuntaan auttaa puolueen yleistä rakennustyötä. Sellaisissa oloissa oli taistelu näiden kerhojen välillä väistämätöntä. Silmäillessämme nyt menneisyyteen me näemme selvästi, mikä kerho pystyi todella täyttämään operaatiotukikohdan tehtävää. Mutta

* Ks. Teokset, 10. osa, ss. 12—23. *Toim*

silloin, erilaisten kerhojen toiminnan alussa, sitä kukaan ei voinut sanoa, ja kiistan voi ratkaista vain taistelu. Muistaakseni Parvus moitti myöhemmin vanhaa „Iskraa” kerholaisesta hävitystaistelusta ja julisti perästäpäin sovintopolitiikkaa. Mutta perästäpäin on niin helppo sanoa, ja kun niin sanoo, niin se merkitsee sen paljastamista, ettei ole ymmärretty silloisia olosuhteita. Ensinnäkään ei ollut määrättyjen kerhojen voiman ja *vakavuuden* minkäänlaista kriteeriä. Paljon oli paisuteltuja kerhoja, jotka nyt on unohdettu, mutta jotka aikoinaan halusivat taistelemalla todistaa olemassaolo-oikeutensa. Toiseksi kerhojen väliset erimielisyydet koskivat sitä, miten *oli suunnattava* silloin vielä uutta toimintaa. Minä panin jo silloinkin merkille (kirjasseni „Mitä on tehtävä?”), että erimielisyydet näyttävät pieniltä, mutta todellisuudessa niillä on hyvin suuri merkitys, sillä uuden toiminnan alussa, sosialidemokraattisen liikkeen alussa tämän toiminnan ja tämän liikkeen yleisen luonteen määrittelemineen tulee tuntumaan propagandassa, agitaatiossa ja organisaatiossa mitä olennaisimmalla tavalla. Kaikkia myöhempiä kiistoja sosialidemokraattien välillä käytiin siitä, kuinka työväenpuolueen poliittista toimintaa on yksissä tai toisissa eri tapauksissa suunnattava. Silloin oli myös kysymys yleensä *kaiken* sosialidemokraattisen politiikan yleisimpien perustojen ja perustehtävien määrittelystä.

Kerholaisuus on täyttänyt tehtävänsä ja nyt se on tietysti aikansa elänyttä. Mutta se on aikansa elänyttä siksi ja vain siksi, että kerhojen välinen taistelu asetti mitä kärkevimmin sosialidemokratian tärkeimmät kysymykset, ratkaisi ne leppymättömän vallankumouksellisessa hengessä ja loi siten lujan perustan laajalle puolueetyölle.

Osakysymyksistä, joita „Mitä on tehtävä?” kirjaseen yhteydessä on kirjallisuudessa herätetty, mainitsen vain kaksi seuraavaa. Kohta kirjaseen „Askel eteenpäin, kaksi askelta taaksepäin” ilmestymisen jälkeen Plehanov ilmoitti „Iskrassa” vuonna 1904 olevansa periaatteellisesti eri mieltä kanssani väistönvaraisuutta ja tietoisuutta koskevassa kysymyksessä. En vastannut tuohon ilmoitukseen (ellei oteta lukuun erästä huomautusta geneve’läisessä „Vperjod” lehdessä * 46) enkä menshevistisessä kirjallisuudessa.

* Ks. Teokset, 8. osa, s. 234. Toim.

nessa tästä aiheesta olleisiin monilukuisiin toistamisiirkaan, en vastannut siksi, että plehanovilaisella kritiikillä oli ilmeisesti tyhjänpäiväisen saivartelun luonne ja se perustui yhteydestään irti repäistyihin fraaseihin, erinäisiin sanontoihin, joita en ollut kyllin taitavasti tai kyllin tarkasti muotoillut, samalla kun kirjasen yleinen sisältö ja koko henki jätettiin sivuun. „Mitä on tehtävä?” ilmestyi maaliskuussa 1902. Puolueohjelman luonnos (plehanovilainen, „Iskran” toimituksen korjauksin) painettiin kesä- tai heinäkuussa 1902. Vaistonvaraisen suhde tietoiseen oli tässä luonnoksessa muotoiltu „Iskran” toimituksen yhteisestä suostumuksesta (ohjelmakiistoja oli Plehanovin ja minun välilläni toimituksen sisällä, mutta ei erityisesti tästä kysymyksestä, vaan kysymyksestä, joka koskee pientuotannon joutumista suurtuotannon syrjäyttämäksi, jolloin minä vaadin selvempää sanamuotoa kuin mitä Plehanovin esittämä oli, ja kysymyksestä, joka koskee proletariaatin tai yleensä työtätekevien luokkien katsantokannan eroavaisuutta, minkä yhteydessä vaadin puolueen puhtaasti proletarisen luonteen suppeampaa määrittelemistä).

Siis mistään periaatteellisesta erosta ohjelmaluonnoksen ja „Mitä on tehtävä?” välillä tässä kysymyksessä ei voinut olla puhettakaan. Toisessa edustajakokouksessa (elokuu 1903) Martynov, silloinen ekonomisti, alkoi väittää niitä ohjelmassa ilmaistuja käsityksiämme vastaan, jotka koskivat vaistonvaraisuutta ja tietoisuutta. Martynovia vastaan esiintyivät kaikki iskralaiset, kuten kirjasessa „Askel eteenpäin j.n.e.” tähdennän. Tästä käy selväksi, että asiallisesti erimielisyys oli iskralaisten ja ekonomistien välillä viimeksi mainittujen hyökätessä sitä vastaan, *mikä oli yhteistä* „Mitä on tehtävä?” kirjasessa ja ohjelmaluonnoksissa. Omia sanontojani, joita olin esittänyt „Mitä on tehtävä?” kirjassessa, en toisessa edustajakokouksessakaan aikunut nostaa joiksikin „ohjelmallisiksi”, erikoisia periaatteita muodostaviksi sanonnoiksi. Päinvastoin käytin sanontaa kepin liiasta vääntämisestä, jota myöhemmin usein siteerattiin. „Mitä on tehtävä?” kirjasessa oikaistaan keppiä, jonka ekonomistit olivat vääntäneet, sanoin minä (ks. vuonna 1903 pidetyn VSDTP:n toisen edustajakokouksen pöytäkirjoja, Geneve, 1904), ja juuri siksi, että me oikaisemme

tarmokkaasti väännöksiä, meidän „keppimme” on aina kaikkein suoriin*.

Näiden sanojen ajatus on selvä: „Mitä on tehtävä?” oikaisee poleemisesti ekonomismia, ja sen sisällön tarkasteleminen irrallaan kirjasen tästä tehtävästä ei ole oikein. Huomautan, että Plehanovin kirjoitusta „Mitä on tehtävä?” kirjasta vastaan *ei ole* julkaistu uudelleen uuden „Iskran” kokoelmassa („Kahden vuoden ajalta”), ja siksi en nyt kajoa Plehanovin perusteluihin, vaan selitän vain asian olemuksen nykyiselle lukijalle, joka hyvin monissa men-shevikkien kirjallisissa tuotteissa voi tavata viittauksia tähän kysymykseen.

Toinen huomautus koskee kysymystä taloudellisesta taistelusta ja ammattiliitoista. Kirjallisuudessa selitetään mielipiteitäni tästä kysymyksestä usein väärin. Sen vuoksi on tähdennettävä, että kirjasessa „Mitä on tehtävä?” on monia sivuja omistettu taloudellisen taistelun ja ammattiliittojen *valtavan* merkityksen selittämiseksi. Muun muassa puhuin silloin ammattiliittojen *neutraalisuuden* puolesta. Vastoin vastaväittäjiäni monia vakuutuksia *en ole puhunut toisin* sen jälkeen kirjasissa enkä sanomalehtikirjoituksissakaan. Vasta VSDTP:n Lontoon edustajakokous ja Stuttgartin kansainvälinen sosialistikongressi saivat minut tekemään johtopäätöksen, että ammattiliittojen neutraalisuutta ei voida *periaatteellisesti* puolustaa. Liittojen mitä kiintein lähentyminen puolueeseen — sellainen on ainoa oikea periaate. Pyrkimys lähentää ja sitoa liitot puolueeseen — sellaisen on oltava politiikkamme, ja sitä on toteutettava hellittämättä ja määrätietoisesti kaikessa propagandassamme, agitaatiossamme ja organisatorisessa toiminnassamme tavoittelematta pelkkiä „tunnustamisista” ja ajamatta toisina-jattelevia pois ammattiliitoista.

* * *

Kirjanen „Askel eteenpäin, kaksi askelta taaksepäin” ilmestyi Genevessä kesällä 1904. Siinä kuvataan ensimmäistä vaihetta menshevikkien ja bolshevikkien välisessä kahtiajakaantumisessa, joka alkoi toisessa edustajakokouksessa (elokuu 1903). Tästä kirjasesta minä heitin pois noin puolet, sillä organisaatiotaistelun pienet yksityiskohdat ja

* Ks. Teokset, 6. osa, s. 475. Toim.

erittäinkin sen taistelun yksityiskohdat, jota käytiin puoluekeskusten henkilököönpanosta, eivät lainkaan voi kiinnostaa nykyistä lukijaa ja ne voidaan täydellä syyllä asian olemuksen kannalta unohtaa. Oleellista on tässä mielestäni analyysi taktillisten ja muiden katsantokantojen taistelusta toisessa edustajakokouksessa ja polemiikki menshevikkien organisaatiokatsantokantoja vastaan: molemmat ovat tarpeen menshevismiin ja bolshevismiin ymmärtämiseksi virtauksina, jotka painoivat leimansa työväenpuolueen koko toimintaan vallankumouksessamme.

Toisessa sosialidemokraattisen puolueen edustajakokouksessa käydyistä keskusteluista panen merkille keskustelut agraariohjelmasta. Tapahtumat olivat epäilemättömästi todistaneet, että silloinen ohjelmamme (otrezkamaiden palauttaminen) oli liian suppea ja *aliarvioi* vallankumouksellisdemokraattisen talonpoikaissiikkeen voimia,— seikka-peräisemmin puhun siitä tämän julkaisun toisessa osassa *. Tässä taas on tärkeää tähdentää, että *tämäkin liian suppea* agraariohjelma näytti sosialidemokraattisen puolueen oikeistosiivestä sinä aikana *liian laajalta*. Martynov ja muut ekonomistit taistelivat sitä vastaan siksi, että se menee muka liian pitkälle! Tästä voidaan nähdä, kuinka tärkeä käytännöllinen merkitys oli vanhan „Iskran” kaikella taistelulla ekonomismia vastaan, taistelulla sosialidemokraattisen politiikan koko luonteen supistamista ja mataloittamista vastaan.

Erimielisyydet menshevikkien kanssa rajoittuivat tuona aikana (vuoden 1904 ensi puoliskolla) organisatorisiin kysymyksiin. Menshevikkien asenteen minä määrittelin „opportunistiksi organisatorisissa kysymyksissä”. Väittäen sitä vastaan P. B. Axelrod kirjoitti Kautskylle: „heikolla ymmärrykselläni en pysty käsittämään, mikä se sellainen kapine on: „opportunisti organisatorisissa kysymyksissä”,— joka nostetaan näyttämölle jonain itsenäisenä, ilman elimellistä yhteyttä ohjelmallisiin ja taktillisiin katsantokantoihin” (kirje kesäkuun 6 pltä 1904, julkaistu uudelleen uuden „Iskran” kokoelmassa „Kahden vuoden ajalta”, II osa, s. 149).

Minkälainen elimellinen yhteys on organisatorisissa ja taktillisissa katsantokannoissa esiintyvällä opportunistilla,

* Ks. tätä osaa, ss. 243—245. *Toim.*

sen on riittävästi osoittanut menshevismien koko historia vuosina 1905—1907. Mitä tulee „käsittämättömään kapi-neeseen”: „opportunisti organisatorisissa kysymyksissä”, niin elämä on vahvistanut arvioni oikeellisuuden niin loistavasti, etten voinut sellaista odottaakaan. Riittävä on mainita, että *menshevikki* Tsherevaninkin on nyt pakko tunnustaa (ks. hänen kirjastaan vuonna 1907 Lontoossa pidetystä VSDTP:n edustajakokouksesta), että Axelrodin organisaatiosuunnitelmista (surullisen kuulu „työväen-edustajakokous” j.n.e.) johtuu vain proletariaatin asiaa turmelevia jakaantumisia. Eikä siinä kaikki. Tuo samainen menshevikki Tsherevanin kertoo siinä, että Plehanovin piti taistella Lontoossa menshevikkiryhmän sisällä „organisatorista anarkismia” vastaan. Siis minä en suotta lyönyt vuonna 1904 „opportunistia organisatorisissa kysymyksissä”, koska Tsherevaninin ja Plehanovin piti vuonna 1907 tunnustaa vaikutusvaltaisten menshevikkien „organisatorinen anarkismi”.

Organisatorisesta opportunistista menshevikit menivät taktilliseen opportunistiin. Kirjasessa „Zemstvokamppailu ja „Iskran” suunnitelma” * (ilmestyi Genevessä vuoden 1904 lopulla, muistaakseni marras- tai joulukuussa) pannaan merkeille heidän ensimmäinen askelensa tuolla tiellä. Nykyisessä kirjallisuudessa voidaan usein tavata kohtia, joissa sanotaan, että zemstvokamppailua koskevassa kysymyksessä erimielisyyksiä aiheutti se, kun zemstvomiesten edessä pidettävistä mielenosoituksista ei — bolshevikkien taholta — tunnustettu olevan mitään hyötyä. Lukija näkee, että se on aivan virheellinen mielipide. Erimielisyyden aiheutti se, kun menshevikit alkoivat silloin puhua, ettei pidä aiheuttaa liberaalien keskuudessa *paniikkia*,— ja vieläkin enemmän se, kun vuoden 1902 Rostovin lakon jälkeen, vuoden 1903 kesällisten lakkojen ja barrikadien jälkeen ja vuoden 1905 tammikuun 9 päivän aattona menshevikit julistivat zemstvomiesten edessä pidettävät mielenosoitukset mielenosoitusten *korkeimmaksi tyyppiksi*. Bolshevistisen „Vperjod” lehden 1. numerossa (Geneve, tammikuu 1905) tuo arvio menshevikkien „zemstvokamppailusuunnitelmasta” ilmaistiin tälle kysymykselle omistetun pakinan otsikossa:

* Ks. Teokset, 7. osa, ss. 485—507. Toim.

„Proletaarien hyvät mielenosoitukset ja intelligenttien huonot päätelmät”*.

Viimeinen tässä uudestaanjulkaistava kirjanen: „Sosialidemokratian kaksi taktiikkaa demokraattisessa vallankumouksessa” ilmestyi Genevessä kesällä 1905**. Siinä esitetään jo systemaattisesti bolshevikkien ja menshevikkien väliset tärkeimmät taktilliset erimielisyydet; — keväällisen Lontoon „VSDTP:n III edustajakokouksen” (bolshevisti-sen) ja menshevikkien Geneven konferenssin päätöslauselmat muotoilivat täydellisesti nämä erimielisyydet ja johtivat niistä *perusteellisen* eroavaisuuden koko porvarillisen vallankumouksemme arvioinnissa proletariaatin tehtävien kannalta. Bolshevikit osoittivat proletariaatille *johtajan* tehtävän demokraattisessa vallankumouksessa. Menshevikit supistivat sen osuuden „äärimmäisen opposition” tehtäviin. Bolshevikit määrittelivät vallankumouksen luokaluonteen ja luokkamerkityksen myönteisesti, sanoen: voittoa vallankumous, siis „proletariaatin ja talonpoikaiston vallankumouksellis-demokraattinen diktatuuri”. Menshevikit tulkitsivat porvarillisen vallankumouksen käsitteen aina niin väärin, että heillä oli tuloksena tyytyminen proletariaatin alistettuun ja porvaristosta riippuvaiseen osuuteen vallankumouksessa.

Tunnettua on, miten nämä periaatteelliset erimielisyydet kuvastuivat käytännössä. Bulyginin Duuman boikotointi bolshevikkien taholta ja menshevikkien horjuminen. Witten Duuman boikotointi bolshevikkien taholta ja menshevikkien horjuminen, menshevikkien, jotka kutsuivat valitsemaan, mutta ei Duumaan. Kadettiministeristön ja kadettien politiikan tukeminen I Duumassa menshevikkien taholta ja perustuslaillisten illuusoiden ja kadettilaisen vastavallankumouksellisuuden päättäväinen paljastaminen bolshevikkien taholta, jotka samalla propagoivat „vasemmistolaisten toimeenpanevan komitean”⁴⁷ aatetta. Edelleen, vasemmistoblockki bolshevikeilla II Duuman vaaleissa ja liittoutumat kadettien kanssa menshevikeillä j.n.e., y.m.s.

Nykyisin on Venäjän vallankumouksen „kadettilaisesta kaudesta” (sanonta kirjasessa „Kadettien voitto ja työväenpuolueen tehtävät”, maaliskuu 1906)*** tullut nähtävästi

* Ks. Teokset, 8. osa, ss. 14—19. Toim.

** Ks. Teokset, 9. osa, ss. 1—125. Toim.

*** Ks. Teokset, 10. osa, ss. 191—270. Toim.

loppu. Kadettien vastavallankumouksellisuus on paljastettu täydellisesti. Kadetit alkavat itsekkin tunnustaa, että he ovat koko ajan taistelleet vallankumousta vastaan, ja hra Struve lausuu selvästi julki kadettilaisen liberalismiin sisimmät ajatukset. Mitä huolellisemmin tulee nyt valveutunut proletariaatti silmäilemään tuota kadettilaista kautta kokonaisuudessaan, koko tuota „perustuslaillista mutkaa”, — sitä ilmeisemmäksi käy, että bolshevikit olivat etukäteen arvioineet aivan oikein sekä tuon kauden että kadettipuolueen olemuksen, että menshevikit todellakin olivat harjoittaneet virheellistä politiikkaa, jonka objektiivinen merkitys oli samaa kuin itsenäisen proletaarisen politiikan korvaaminen proletariaatin porvarilliselle liberalismille alistamisen politiikalla.

* * *

Luodessaan yleissilmäyksen kahden virtauksen taisteluun Venäjän marxilaisuudessa ja Venäjän sosialidemokratiassa 12 vuoden ajalta (1895—1907) ei voi olla tulematta johtopäätökseen, että „legaalin marxilaisuus”, „ekonomismi” ja „menshevismi” ovat yhden ja saman historiallisen tendenssin erilaisia ilmenemismuotoja. Hra Struven (1894) ja hänen kaltaistensa „legaalin marxilaisuus” oli *marxilaisuuden heijastumista porvarillisessa kirjallisuudessa*. „Ekonomismi” sosialidemokraattisen toiminnan erikoisena suuntana vuonna 1897 ja sitä seuraavina vuosina toteutti tosiasiallisesti *porvarillis-liberaalisen „Credon”** ohjelmaa: työläisille — taloudellinen taistelu, liberaaleille — poliittinen taistelu. Menshevismi ei ole vain kirjallinen virtaus, se ei ole vain sosialidemokraattisen toiminnan suunta, vaan kiinteä fraktio, joka harjoitti Venäjän (vuosien 1905—1907) vallankumouksen ensimmäisellä kaudella erikoista politiikkaa ja *tosiasiassa alisti proletariaattia porvarilliselle liberalismille***.

* — uskontunnustus, ohjelma, maailmankatsomuksen esitys. *Toim.*

** Puolueen toisessa edustajakokouksessa esiintyneiden erilaisten virtausten ja suuntavaihteiden välisen taistelun analyysi (ks. kirjasta „Askel eteenpäin, kaksi askelta taaksepäin”, 1904) todistaa kumoamattomasti vuoden 1897 ja sitä seuraavien vuosien „ekonomismin” suoranaisen ja välittömän yhteyden „menshevismiin”. Ja sosialidemokratiassa esiintyneen „ekonomismin” yhteyden „legaaliseen marxilaisuuteen” eli vuosien 1895—1897 „struvelaisuuteen” minä osoitin kirjassani „Mitä on tehtävä?” (1902). Legaalinen marxilaisuus-ekonomismi-menshevismi eivät ole ainastaan aatteellisessa yhteydessä toisiinsa, niitä sitoo myöskin suoranainen historiallinen periytyväisyys.

Kaikissa kapitalistisissa maissa proletariaatti on kiertämättä tuhansin väliastein yhteydessä naapuriinsa oikealla: pikkuporvaristoon. Kaikissa työväenpuolueissa on kiertämätöntä enemmän tai vähemmän selvästi hahmottuneen oikeistosiiven muodostuminen, joka katsomuksissaan, taktiikassaan ja organisatorisessa „linjassaan” ilmentää pikkuporvarillisen opportunistin tendenssejä. Sellaisessa pikkuporvarillisessa maassa kuin Venäjällä eivät nuo tendenssit porvarillisen vallankumouksen aikakaudella, nuoren Sosialidemokraattisen työväenpuolueen ensimmäisten itujen aikakaudella voineet olla ilmenemättä paljon räikeämmin, määritellymmin ja selvemmin kuin missään muualla Euroopassa. Tutustuminen tuon tendenssin erilaisiin ilmenemismuotoihin Venäjän sosialidemokratiassa sen kehityksen eri vaiheissa on välttämätöntä vallankumouksellisen marxilaisuuden lujittamiseksi, Venäjän työväenluokan karaisemiseksi sen vapaustaistelussa.

Syyskuu 1907

*Julkaistu marraskuussa 1907
kokoelmassa: „12 vuoden ajalta”,
Pietari*

*Julkaistaan kokoelman
tekstin mukaan*

VALLANKUMOUS JA VASTAVALLANKUMOUS

Vuoden 1905 lokakuussa Venäjä koki vallankumouksen suurimman nousun. Proletariaatti heitti tieltään Bulyginin Duuman ja innosti laajat kansanjoukot mukaansa suoranaiseen taisteluun itsevaltiutta vastaan. Vuoden 1907 lokakuussa meillä on nähtävästi avoimen joukkotaistelun suurin lasku. Mutta vuoden 1905 joulukuun tappion jälkeen alkanut laskukausi ei tuonut tullessaan ainoastaan perustuslaillisten illuusioiden kukoistusta, vaan myöskin niiden täydellisen romahduksen. Kolmas Duuma, joka kutsutaan koolle kahden Duuman hajotuksen ja kesäkuun 3 päivän valtiokaappauksen jälkeen, tekee selvän lopun kaudesta, jolloin uskottiin itsevaltiuden rauhalliseen yhteiselämään kansanedustuksen kanssa, ja alkaa uuden kauden vallankumouksen kehityksessä.

Tällaisena ajankohtana, jollaista nykyisin elämme, Venäjän vallankumouksen ja vastavallankumouksen vertaileminen, vallankumouksellisen rynnistyksen kauden (1905) ja vastavallankumouksellisen perustuslakileikin kauden (1906 ja 1907) vertaileminen herää itsestään. Jokainen poliittisen linjan määrittely lähimmäksi kaudeksi sisältää kiertämättömästi tällaisen vertailun. „Vallankumouksen virheiden” eli „vallankumouksellisten illuusioiden” vertaileminen „myönteiseen perustuslailliseen työhön” on nykyisen poliittisen kirjallisuuden perusmotiivi. Siitä huutavat kadetit vaalikokouksissa. Siitä laulaa, huutaa ja haastaa liberaalinen lehdistö. Siinä on hra Struvekin, joka kiihkeästi ja kiukkuisesti purkaa harminsa vallankumouksellisten niskaan sen johdosta, että toiveet „kompromissiin” ovat kokonaan romahtaneet. Siinä on Miljukovkin, jonka on tapausten kulku pakoittanut, kaikesta hänen teeskentelystänsä ja

jesuiittamaisuudestaan huolimatta, päätymään selvään, tarkkaan ja — mikä on tärkeintä — totuudenmukaiseen johtopäätökseen: „viholliset ovat vasemmalla”. Siinä ovat myöskin „Tovarishtsh” lehden hengen mukaiset publisistit, Kuskova, Smirnov, Plehanov, Horn, Jordanski, Tsherevanin y.m., jotka moittivat loka—joulukuun taistelua kevytmielisyysdestä ja julistavat, enemmän tai vähemmän avoimesti, „demokraattista” liittoutumaa kadettien kanssa. Tuon samean virran todella kadettilaiset ainekset ilmentävät porvariston vastavallankumouksellisia pyrkimyksiä ja intelligenttiporvarien rajatonta lakeijamaisuutta. Niillä aineksilla taas, jotka eivät vielä ole menneet aivan Struveen asti, on vallitsevana piirteenä se, *etteivät he käsitä* vallankumouksen ja vastavallankumouksen välistä yhteyttä Venäjällä, *etteivät he pysty* tarkastelemaan kaikkea kokemaamme yhtenä kokonaisena yhteiskunnallisena liikkeenä, joka kehittyy oman sisäisen logiikkansa mukaisesti.

Vallankumouksellisen rynnistyksen kausi näytti Venäjän väestön luokkakokoonpanon ja eri luokkien suhtautumisen vanhaan itsevaltiuteen *toiminnassa*. Tapahtumat ovat nyt opettaneet kaikkia, jopa marxilaisuudelle aivan vierasta väkeäkin, alkamaan vallankumouksen ajanlaskun vuoden 1905 tammikuun 9 päivästä, s.o. yhteen määrättyyn *luokkaan* kuuluvien *joukkojen* ensimmäisestä *tietoisesti* poliittisesta liikkeestä. Kun sosialidemokratia johti Venäjän taloudellisten tosiolojen analyysista proletariaatin johtavan osuuden, hegemonian vallankumouksessamme, niin se näytti teoreetikkojen kirjalliselta viettymykseltä. Vallankumous vahvisti meidän teoriamme, sillä se on ainoa todella vallankumouksellinen teoria. Proletariaatti kulki todellisuudessa koko ajan vallankumouksen kärjessä. Sosialidemokratia osoittautui todellisuudessa proletariaatin aatteelliseksi etujoukoksi. Joukkojen taistelu kehittyi proletariaatin johdolla tavattoman nopeasti — nopeammin kuin monet vallankumoukselliset olivat odottaneet. Yhden vuoden kuluessa se kohosi päättäväisimpiin historian tuntemiin vallankumouksellisen rynnistyksen muotoihin saakka, joukkolakkoon ja aseelliseen kapinaan saakka. Proletaristen joukkojen järjestyneisyys kasvoi hämmästyttävällä nopeudella itse taistelun kulussa. Proletariaatin jälkeen alkoivat järjestyä väestön muut kerrokset muodostaen vallankumouksellisen kansan taisteluhenkisiä kantajoukkoja.

Järjestäytyivät erilaisten toimihenkilöiden puoliproletaariset joukot, sitten demokraattiset talonpoikaisjoukot, ammatti-intelligenssi j.n.e. Proletariaatin voittojen kausi oli Venäjällä ennennäkemätöntä, jopa eurooppalaiseltakin näkökannalta jättäjäismäistä joukkojärjestyneisyyden kasvua yleensä. Proletariaatti saavutti tuona aikana työehtoihinsa koko joukon parannuksia. Talonpoikaisjoukot saivat aikaan tilanherrojen mielivallan „supistamisen”, maan vuokra- ja myyntihintojen alentamisen. Koko Venäjä saavutti huomattavan kokoontumis-, sanan- ja yhdistymisvapauden, saavutti sen, että itsevaltius luopui koko kansan edessä vanhasta järjestyksestä ja että perustuslaki tunnustettiin.

Kaikki se, mikä vapautusliikkeellä on tähän mennessä Venäjällä voitettu, on voitettu kokonaisuudessaan ja yksinomaan joukkojen vallankumouksellisella taistelulla, joukkojen, joiden etunensä on kukenut proletariaatti.

Käänte taistelun kehityksessä alkaa joulukuun kapinan tappiosta. Vastavallankumous siirtyy askel askelelta hyökkäykseen sitä mukaa kuin joukkotaistelu heikkenee. Ensimmäisen Duuman kautena tämä taistelu ilmeni vielä hyvin vaikuttavana talonpoikaisliikkeen voimistumisessa, maaorjuuttajatilanherröjen pesien laajamittaisessa hävittämisessä, monissa sotilaskapinoissa. Ja taantumus hyökkäsi silloin hitaasti, rohkenematta suorittaa heti valtiokaappausa. Vasta sen jälkeen, kun vuoden 1906 heinäkuun kapina Viaporissa ja Kronstadtissa oli tukahdutettu, se käy rohkeammaksi, pystyttää kenttöoikeuskomennon, alkaa osa kerrallaan riistää vaalioikeutta (senaatin selitykset⁴⁸) ja piirittää toisen Duuman vihdoin lopullisesti poliisisaartorenkaaseen sekä kaataa maahan koko paljonpuhutun perustuslain. Joukkojen kaikenlaisten omien, vapaiden järjestöjen tilalle tuli tuona aikana „legaalinen taistelu” Dubasovien ja Stolypinien tulkitseman poliisiperustuslain puitteissa. Sosialidemokratian tilalle johtavaan asemaan tulivat kadetit, jotka olivat vallitsevana kummassakin Duumassa. Joukkoliikkeen laskun kausi oli kadettipuolueen suurimman kukoistuksen kautta. Tuo puolue käytti hyväkseen tätä laskua ja esiintyi „taistelijana” perustuslain puolesta. Se pyrki kaikin voimin pitämään kansassa yllä uskoa tuohon perustuslakiin ja saarnasi nimenomaan „parlamentaariseen” taisteluun rajoittumisen välttämättömyyttä.

„Kadettilaisen perustuslain” romahdus on kadettilaisen taktiikan ja kadettien hegemonian romahdus vapaustaistelussa. Kaikkien niiden järkeilyjen omanvoitonpyyntöinen luokkaluonne, joita liberalismimme esitti „vallankumouksellisista illuusioista” ja „vallankumouksen virheistä”, tulee selvästi esiin verrattaessa vallankumouksen kumpaa-kin kautta toisiinsa. Proletaarinen joukkotaistelu hankki voittoja koko kansalle. Liikkeen liberaalinen johto ei tuottanut mitään muuta kuin tappioita. Proletariaatin vallankumouksellinen rynnistys kohotti herkeämättä joukkojen tietoisuutta ja järjestyneisyyttä asettaen niiden ratkaistavaksi yhä korkeampia tehtäviä, kehittäen niiden itsenäistä osallistumista poliittiseen elämään, opettaen niitä taistelemaan. Liberaalien hegemonia kummankin Duuman aikana polki alas joukkojen tietoisuutta, hajotti niiden vallankumouksellista järjestyneisyyttä, sumensi tietoisuutta demokraattisista tehtävistä.

I ja II Duuman liberaaliset johtajat näyttivät mainiosti kansalle polvillaankäytävän legaalisen „taistelun”, joka johti siihen, että itsevaltiudelliset maaorjuuttajat yhdellä kynän piirrolla pyyhkäisivät olemattomiin liberaalien löpöttelijäin perustuslaillisen paratiisin ja nauroivat ministeriöiden eteishuoneissa kävijäin ovelalle diplomatialle. Liberaalien tilillä ei ole ainoatakaan voittoa koko Venäjän vallankumouksen ajalta, ainoatakaan saavutusta, ainoatakaan edes jossain määrin demokraattista edesottamusta, joka olisi järjestänyt kansan voimia taisteluun vapaudesta.

Vuoden 1905 lokakuuhun saakka liberaalit noudattivat joukkojen vallankumouksellisen taistelun suhteen toisinaan myötätuntoista neutraalisuutta, mutta jo silloinkin he alkoivat esiintyä sitä vastaan lähettäen tsaarin luo lähetystöjä pitämään halpamaisia puheita ja kannattaen Bulyginin Duumaa ei väärinkäsityksestä, vaan suoranaisesta vihamielisyydestä vallankumousta kohtaan. Vuoden 1905 lokakuun jälkeen liberaalit eivät muuta tehneetkään kuin pettivät häpeällisesti kansan vapauden asiaa.

Marraskuussa 1905 he lähettivät hra Struven keskustelemaan salaisesti hra Witten kanssa. Keväällä 1906 he mursivat vallankumouksellisen boikotin ja kieltäytymisellään esiintymästä avoimesti koko Euroopan kuullen lainaa vastaan auttoivat hallitusta saamaan miljardeja Venäjän

valloittamiseksi. Kesällä 1906 he kävivät takaoven kautta kauppoja Trepovin kanssa ministerisalkuista ja taistelivat „vasemmistolaisia”, s.o. vallankumousta, vastaan I Duumassa. Tammikuussa 1907 he taaskin juoksentelivat poliisiviranomaisten luona (Miljukovin käynti Stolypinin luona). Keväällä 1907 he *tukivat* hallitusta II Duumassa. Vallankumous paljasti erittäin nopeasti liberalismiin ja näytti käytännössä sen vastavallankumouksellisen olemuksen.

Tässä suhteessa perustuslaillisten toiveiden kausi ei mennyt lainkaan hyödyttää kansalle. Ensimmäisen ja toisen Duuman kokemus ei ainoastaan opettanut ymmärtämään liberalismiin vallankumouksessamme esittämän osan koko ääretöntä surkeutta. Ei, tuo kokemus teki myös käytännössä lopun yrityksestä johtaa demokraattista liikettä sellaisen puolueen taholta, jota vain poliittiset piimäsuut tai vanhuudenhöperöt saattavat pitää todella perustuslaillis-
„demokraattisena”.

Vuonna 1905 ja vuoden 1906 alussa porvarillisen demokratian luokkakokoonpano Venäjällä ei ollut vielä kaikille selvä. Sellaisia toiveita, että itsevaltiut ja jossain määrin laajojen kansanjoukkojen todellinen edustus voidaan liittää yhteen, ei ollut ainoastaan eri kulmakuntien tietämättömällä ja kiusatulla väellä. Nuo toiveet eivät olleet vieraita myöskään itsevaltiuden hallitseville piireille. Minkä vuoksi vaalilaki antoi talonpoikaistolle sekä Bulyginin että Witten Duumaan huomattavan edustuksen? Sen vuoksi, että valalla oli vielä usko maaseudun monarkistiseen mielialaan. „Maanjussi pelastaa”, tämä hallituksen sanomalehden huudahdus keväällä 1906 ilmaisi hallituksen luottamuksen talonpoikaisjoukkojen vanhoillisuuteen. Noina aikoina kadetit eivät käsittäneet talonpoikain demokratismiin ja porvarillisiin liberalismiin välistä antagonismia, vaan olivat jopa peloissaan talonpoikien takapajuisuuden vuoksi ja halusivat vain yhtä: että Duuma auttaisi tekemään vanhoillisesta tai välinpitämättömästä talonpojasta liberaalin. Keväällä 1906 hra Struve lausui rohkean toivomuksen, kun kirjoitti: „talonpoika tulee Duumassa kadetiksi”. Kesällä 1907 samainen hra Struve nosti taistelulipun työpuolueita eli vasemmistopuolueita vastaan, jotka olivat pahimpana hättänä porvarillisen liberalismiin ja itsevaltiuden välisen kaupan solmimisessa. Puolentoista vuoden kuluessa liberaalit vaihtoivat talonpoikain poliittisen valistamisen tun-

nuksen tunnukseen taistelusta poliittisesti „liian” valistunutta ja vaativaista talonpoikaa vastaan!

Tuo tunnusten vaihtaminen ilmaisee äärimmäisen selvästi liberalismiin täydellistä vararikkoa Venäjän vallankumouksessa. Maaseutuväestön demokraattisten joukkojen ja maaorjuuttajatilanherröjen välinen luokka-antagonismi osoittautui paljon syvemmäksi kuin pelkurimaiset ja tylsä-järkiset kadetit olivat luulleet. Sen vuoksi niin nopeasti ja lopullisesti romahtikin heidän yrityksensä ottaa itselleen hegemonia taistelussa demokratian puolesta. Sen vuoksi romahtikin koko heidän „linjansa” — sovittaa kansan pikkuporvarilliset demokraattiset joukot lokakuulaisten ja mustasotnialaisten tilanherröjen kanssa. Kahden Duuman vastavallankumouksellisen kauden suuri, joskin kieltävää laatua oleva, saavutus onkin tuossa petollisten „kansan vapauden” puolesta „taistelijoitten” vararikossa. Alhaalta-käsin nouseva luokkataistelu heitti nuo ministeriöeteisten sankarit yli laidan, muutti heidät johdon tavoittelijoista perustuslaillisella lakalla kevyesti sivellyn *lokakuulaisuuden tavalliseksi lakeijoiksi*.

Ken ei yhä vieläkään näe tuota liberaalien vararikkoa, liberaalien, jotka kokeilivat käytännössä kelpaavaisuuttaan taisteilijoiksi demokratian puolesta tai ainakin taisteilijoiksi demokratian riveissä, hän ei ole ymmärtänyt kerrassaan mitään kahden Duuman poliittisesta historiasta. Porvarillisen demokratian tukemista koskevan ulkoopitun formulalan järjetön kertaaminen muuttuu tuollaisilla ihmisillä vastavallankumoukselliseksi nyyhkyttelyksi. Perustuslaillisten illuusioiden romahtamista sosialidemokraattien ei pidä surra. Heidän pitää sanoa kuten Marx sanoi vastavallankumouksesta Saksassa: kansa voitti sen, että menetti illuusionsa⁴⁹. Porvarillinen demokratia Venäjällä voitti sen, että menetti kelvottomat johtajat ja raihnaat liittolaiset. Se on sitä parempi tämän demokratian poliittiselle kehitykselle.

Proletariaatin puolueen tehtäväksi jää huolehtia siitä, että laajat joukot mietiskelisivät syvällisemmin vallankumouksemme ja vastavallankumouksemme antamia runsaita poliittisia opetuksia ja lujemmin omaksuisivat ne. Itsevaltiutta vastaan käydyn rynnäkön kausi kehitti proletariaatin voimia ja opetti sille vallankumoustaktiikan perusteet, näytti joukkojen välittömän taistelun menestyksen

ehdot, taistelun, jolla vain voidaankin hankkia vähänkin vakavampia parannuksia. Proletariaatin voimien valmistamisen, sen kasvattamisen ja järjestämisen pitkä kausi kävi niiden satojen tuhansien työläisten esiintymisten edellä, jotka antoivat kuolettavia iskuja Venäjän vanhalle itsevaltiudelle. Pitkäaikainen, näkymätön työ proletariaatin luokkataistelun kaikkien ilmenemismuotojen johtamiseksi, työ lujan ja horjumattoman puolueen luomiseksi kävi todella joukkoluontoisen taistelun purkauksen edellä ja loi edellytykset tuon purkauksen vallankumoukseksi muuttamiselle. Ja nyt on proletariaatin, kansan esitaistelijan, lujitettava järjestönsä, puhdistettava itsestään intelligenttimäisen opportunistin kaikkalainen home, yhdistettävä voimansa yhtä määrätietoiseen ja hellittämättömään työhön. Tehtävät, joita historian kulku ja laajojen joukkojen objektiivinen tila on Venäjän vallankumoukselle asettanut, ovat ratkaisematta. Uuden, yleiskansallisen poliittisen kriisin ainekset eivät ole hävinneet, vaan päinvastoin vielä syventyneet ja laajentuneet. Tuon kriisin koitto asettaa proletariaatin jälleen yleiskansallisen liikkeen johtoon. Tuohon tehtävään täytyy sosialidemokraattisen työväenpuolueen olla valmis. Ja sillä maaperällä suoritettu kylvö, jonka vuoden 1905 ja sitä seuraavien vuosien tapahtumat ovat möyhentäneet, antaa kymmenen kertaa paremman sadon. Kun muutamia tuhansia työväenluokan tietoisia eturivin ihmisiä käsittävän puolueemme mukaan lähti vuoden 1905 lopussa miljoona proletaaria, niin nyt puolueemme, johon kuuluu kymmeniä tuhansia vallankumouksen koettelemia ja itse taistelussa työväenjoukkoihin kiinteämmin sitoutuneita sosialidemokraatteja, vie mukanaan kymmenisen miljoonaa ja nujertaa vihollisen.

Venäjän työväenliikkeen sosialistiset sekä demokraattiset tehtävät tulivat vallankumoustapahtumien vaikutuksesta verrattomasti selvemmiksi, asettuivat etualalle erittäin päivänpolttavina. Taistelu porvaristoa vastaan nousee korkeampaan asteeseensa. Kapitalistit yhdistyvät yleisvenäläiseksi liitoiksi, yhtyvät kiinteämmin hallitukseen, useammin ottavat käytäntöön taloudellisen taistelun äärimmäisimpiä keinoja aina joukkoluontoisiin työnsulkuihin saakka „taltuttaakseen” proletariaatin. Mutta vainotoimenpiteet ovat pelottavia vain aikansa eläneille luokille, proletariaatti taas kasvaa lukumääränsä ja lujutensa puolesta sitä nopeam-

min, mitä nopeampia ovat herrojen kapitalistien menestykset. Proletariaatin voittamattomuuden takeena on sekä Venäjän että koko maailman taloudellinen kehitys. Porvaristo alkoi vasta vallankumouksessamme muodostua luokaksi, yhtenäiseksi ja tietoiseksi poliittiseksi voimaksi. Sitä menestyksellisemmin lähtee sujumaan myös työläisten järjestäytyminen koko Venäjällä yhtenäiseksi luokaksi. Sitä syvempi tulee olemaan pääoman maailman ja työn maailman välinen kuilu, sitä selvempi tulee olemaan työläisten sosialistinen tietoisuus. Rikastuttuaan vallankumouksen kokemuksista käy sosialistinen agitaatio proletariaatin keskuudessa määritellymmäksi. Porvariston poliittinen järjestäytyminen on paras sysäys sosialistisen työväenpuolueen lopulliseen muovautumiseen.

Tämän puolueen tehtävät taistelussa demokratian puolesta saattavat herättää tästä lähtien kiistoja vain „myötmielisten” intelligenttien keskuudessa, jotka suoriutuvat menemään liberaalien luo. Työläisjoukoille nämä tehtävät ovat vallankumouksen tulella käyneet kouraantuntuvan selviksi. Että porvarillisen demokratian, joka on historiallinen voima Venäjällä, perustana ja ainoana perustana ovat talonpoikaisjoukot, sen proletariaatti tietää kokemuksesta. Näiden joukkojen johtajan tehtävää taistelussa maaorjuuttajatilanherröja ja tsaarin itsevaltiutta vastaan proletariaatti on jo täyttänyt yleiskansallisessa mitassa eivätkä mitkään voimat pysty nyt työntämään työväenpuoluetta syrjään tältä oikealta tieltä. Liberaalisen kadettien puolueen osa, kadettien, jotka suuntasivat demokratian lipun varjolla talonpoikaiston lokakuulaisuuden siipien suojaan, on näytelty, ja yksinäisistä vaikertelijoista välittämättä socialidemokratia tulee jatkamaan työtään tämän liberaalien vararikon joukoille selittämiseksi, sen selittämiseksi, että porvarillinen demokratia ei voi täyttää tehtäväänsä, ellei se lopullisesti puhdistaudu liitostaan lokakuulaisuuden lakeijain kanssa.

Kukaan ei voi nykyään sanoa, minkälainen on porvarillisen demokratian tuleva kohtalo Venäjällä. Mahdollista on, että kadettien vararikko johtaa demokraattisen talonpoikaipuolueen muodostumiseen, todella joukkopuolueen muodostumiseen, eikä sellaisen terroristien järjestön, jollaiseksi sosialistivallankumoukselliset ovat jääneet. Mahdollista myös on, että pikkuporvariston poliittisen yhdistymisen

objektiiviset vaikeudet estävät tällaisen puolueen muodostumisen ja jättävät talonpoikaisen demokratian pitkäksi ajaksi nykyiseen löysään, muodottomaan, kiisselimäiseen trudovikkilaisen massan tilaan. Kummassakin tapauksessa linjamme on sama: karaista demokraattisia voimia kaikenlaisten horjuntujen armottomalla arvostelulla, leppymättömällä taistelulla sitä vastaan, ettei demokratia liittyisi liberalismiin, joka on osoittanut vastavallankumouksellisuutensa.

Mitä pitemmälle taantumus menee, sitä enemmän riehuu mustasotnialainen tilanherra, mitä enemmän hän alistaa alaisekseen itsevaltiuden, sitä hitaammin tulee tapahtumaan Venäjän taloudellinen kehitys ja sen vapautuminen maaorjuuden jätteistä. Ja se merkitsee: sitä voimakkaammin ja laajemmin tulee kaupungin ja maaseudun pikkuporvariston joukoissa kehittymään tietoinen ja taisteluhenkinen demokratiismi. Sitä voimakkaampaa tulee olemaan joukkovastarinta nälkää, väkivaltaa ja häväistystä vastaan, johon loka-kuulaiset talonpoikaiston tuomitsevat. Sosialidemokratia pitää huolen siitä, että demokraattisen taistelun kiertämättömän nousun aikoihin tultaessa liberaalisten karrieristien kopla, jota nimitetään kadettipuolueeksi, ei voisi enää hajottaa demokratian rivejä ja kylvää sekasortoa sen riveihin. Joko kansan kanssa tai kansaa vastaan,—tämän vaihtoehdon on sosialidemokratia asettanut jo kauan sitten kaikenlaisille vallankumouksen „demokraattisten” johtajain osan tavoittelijoille. Tähän mennessä eivät kaikki sosialidemokraatit ole osanneet johdonmukaisesti noudattaa tätä linjaa; eräät ovat antaneet liberaalisten lupauksen pettää itseäänkin, eräät ovat sulkeneet silmänsä näkemästä noiden liberaalien vehkeilyjä vastavallankumouksen kanssa. Kummankin edellisen Duuman kokemus on nyt meidät valistanut.

Vallankumous opetti proletariaatin joukkotaisteluun. Vallankumous osoitti, että taistelussa demokratian puolesta proletariaatti voi viedä mukaansa talonpoikaisjoukot. Vallankumous liitti lujemmin yhteen puhtaasti proletaarisen puolueen karistaen siitä pois pikkuporvarilliset ainekset. Vastavallankumous vieroitti pikkuporvarillisen demokratian yrityksistä etsiä itselleen johtajia ja liittolaisia liberalismien riveistä, liberalismien, joka pelkää joukkotaisteluun pahemmin kuin tulta. Nojautuen näihin tapahtumien

antamiin opetuksiin voimme sanoa rohkeasti mustasotnia-
laisten tilanherrojen hallitukselle: jatkakaa samassa hen-
gessä, herrat Stolypinit! Me tulemme korjaamaan sen
hedelmät, mitä te kylvätte!

„Proletari“ № 17,
lokakuun 20 pnä 1907

Julkalstaan „Proletari“ lehdessä
tekstiin mukaan

KOLMAS DUUMA

Hallitus realisoi sen iljettävän rikoksen tuloksia, jonka se teki kansaa vastaan kesäkuun 3 päivänä: rujo vaalilaki, joka kokonaan vääristää ei ainoastaan koko kansan tahdon, vaan myöskin vaalioikeuksia nauttivan vähemmistön tahdon tilanherrojen ja kapitalistien pienen ryhmän hyväksi, on antanut tsarismille toivotut tulokset. Duumaan valittavasta 442 edustajasta on tämän artikkelin kirjoittamishetkeen mennessä valittu 432; valita pitää enää 10, joten vaalien yleiset tulokset ovat jo riittävästi selvinneet. Likimääräisen laskelman mukaan osoittautuu, että sosialidemokraatteja on valittu 18, muita vasemmistolaisia 13, kadetteja 46, heille läheisten ryhmien jäseniä 55, lokakuulaisia 92, suunnaltaan näille läheisten ryhmien jäseniä 21, kaikenlaisia oikeistolaisia 171, siinä luvussa 32 Venäjän kansan liiton jäsentä, puolueettomia 16.

Puolueettomien vähäistä lukumäärää huomioon ottamatta kaikki muut edustajat voidaan siis jakaa 4 ryhmään: äärimmäinen vasemmisto, joka muodostaa kaikkiaan vähän yli 7 prosentin, vasemmistolainen (kadettilainen) keskusta — 23 prosenttia, oikeistolainen (lokakuulainen) keskusta — 25,1 prosenttia ja oikeisto — 40 prosenttia; puolueettomat muodostavat hiukan alle 4 prosentin.

Ainoakaan näistä ryhmistä erikseen otettuna ei muodosta ehdotonta enemmistöä. Vastaako tällainen tulos täydellisesti uuden vaalilain innoittajien ja laatijain toivomuksia ja odotuksia? Olemme sitä mieltä, että tähän kysymykseen tulee vastata myöntävästi ja että itsevaltiudellista tsarismia tukevien valtaapitävien ryhmien katsantokannalta Venäjän uusi „parlamentti” on sanan täydessä merkityksessä *chambre introuvable* *.

* Sellainen, jota parempaa et löydä: sellaiseksi sanoi Ludvig XVIII v. 1815 Ranskan mustasotnialaista edustajakamaria.

Asia on niin, että meillä, samoin kuin missä hyvänsä maassa, jossa on itsevaltiudellinen tai puoli-itsevaltiudellinen järjestelmä, on olemassa oikeastaan kaksi hallitusta: toinen virallinen — ministeristö, toinen kulissientakainen — hovin suosikkikunta. Tämä viimeksi mainittu nojautuu aina ja kaikkialla yhteiskunnan taantumuksellisimpiin kerroksiin, feodaaliseen — meidän kielemme sanottuna mustasotnia-laiseen — aatelistoon, joka ammentaa taloudellisen voimansa suurmaanomistuksesta ja siihen liittyvästä puolittain maa-orjuudellisesta taloudesta. Tämä hemmoteltu, turmeltunut ja rappeutunut yhteiskuntaryhmä on räikeä esimerkki mitä inhottavimmasta loismaisuudesta. Kuinka äärettömään turmeltuneisuuteen siinä rappeutuminen menee, sen osoittaa Moltke-Gardenin skandaalimainen oikeusjuttu Berliinissä, jossa paljastui se likakaivo, jollaiseksi osoittautui vaikutusvaltainen suosikkikunta Saksan puoli-itsevaltaisen keisarin Wilhelm II hovissa. Kenellekään ei ole salaisuus, etteivät meilläkään Venäjällä ole vastaavissa piireissä samantapaiset iljettävyudet poikkeustapauksia. „Oikeisto-laisten” suuri joukko tulee III Duumassa ainakin valtaosaltaan, ellei kokonaisuudessaan, puolustamaan juuri tuon yhteiskuntahomeen ja -ruoosten etuja, noiden „valkaistujen hautojen” etuja, joita synkkä menneisyys on meille perinnöksi jättänyt. Maaorjuustalouden, aatelisten etuoikeuksien ja itsevaltiudellis-aatelisen komennon säilyttäminen on noille mastodonteille ja ichthyosaurioille — „biisoni” on heille liian kunniallinen nimitys — kysymys elämästä ja kuolemasta.

Mastodontit ja ichthyosauriat ponnistavat tavallisesti kaikki voimansa voidakseen hovilaista kaikkivaltaansa hyväksi käyttäen alistaa täydelliseen ja jakamattomaan valtaansa myöskin virallisen hallituksen — ministeristön. Huomattavalta osaltaan ministeristö on tavallisesti heidän käskyläisiään. Usein ei ministeristö kuitenkaan kokoonpanonsa enemmistön puolesta vastaa täydellisesti suosikkikunnan vaatimuksia. Vedenpaisumuksentakaisen pedon, maaorjuuskauden pedon kilpailijana on tässä tapauksessa alkuperäisen kasaantumisen kauden peto, joka myöskin on raaka, ahne ja loismainen, mutta jolla on jonkin verran kulttuurisilausta ja — mikä tärkeintä — halu myöskin kahmaista suuri pala valtionpiirakkaa takeiden, avustusten, toimilupien, suojelutariffien y.m. muodossa. Tämä

maanomistaja- ja teollisuusporvariston kerros, joka on tyyppillinen alkuperäisen kasaantumisen kaudelle, saa ilmaisansa lokakuulaisuudessa ja siihen liittyvissä virtauksissa. Sillä on paljon intressejä, jotka ovat yhteisiä mustasotnialaisten kanssa sans phrases*, — taloudellinen loismaisuus ja etuoikeudet, pikkumainen patriotismi ovat lokakuulaiselta kannalta yhtä välttämättömiä kuin mustasotnialaiseltakin kannalta.

Niin muodostuu mustasotnialais-lokakuulainen enemmistö III Valtakunnanduumassa: se nousee huomattavaan lukuun — 284 henkeä 432:sta, s.o. 65,7 prosenttia, yli $\frac{2}{3}$ koko edustajaluvusta.

Se on linnoitus, joka turvaa hallitukselle mahdollisuuden auttaa agraaripolitiikassa taloudelliseen häviöön joutuneita tilanherroja likvidoimaan edullisesti maansa ja samalla ryöstämään vähämaiset talonpojat puti puhtaaksi, mahdollisuuden luoda työväenlainsäädännöstä ase pääomalle proletariaatin mitä epäinhimillisintä riistämistä varten ja turvata finanssipolitiikassa verojen päätaakan säilyttäminen kansanjoukon harteilla. Se on suojelustullijärjestelmän ja militarismin linnoitus. Lokakuulais-mustasotnialaisen enemmistön vastavallankumouksellista luonnetta ei kukaan kiistä.

Mutta siinähan se asia onkin, että se ei ole ainoa III Duumassa oleva enemmistö. On olemassa vielä toinen enemmistö.

Mustasotnialaiset ovat lokakuulaisten luotettavia liittolaisia, samaan tapaan kuin hovin suosikkikunta on ministeristön liittolainen tsarismin suojelemisessa. Mutta samoin kuin hovin suosikkikunta ilmaisee elimellistä pyrkimystä ei niinkään paljon liittoon ministeristön kanssa kuin herruuteen sen yli, samoin mustasotnialaisetkin haluavat diktaatturia lokakuulaisten yli, ahdistavat heitä, pyrkivät rusentamaan heidät alleen.

Kapitalismin edut, vaikka tuo kapitalismi olisikin raa'an petomaista ja loismaista, eivät sovi yhteen maaorjuudellisen maanomistuksen jakamattoman herruuden kanssa. Molemmat toisilleen sukua olevat yhteiskuntaryhmät pyrkivät kahmaisemaan itselleen suuremman ja rasvaisemman piirakkapalasan, — siitä johtuu niiden kiertämätön erimieli-

* — ilman fraaseja; tässä tapauksessa ilman kaunistelua. *Toim.*

syys paikallisen itsehallinnon ja valtiovallan keskusorganisaation kysymyksissä. Mustasotnialaiset eivät tarvitse zemstvossa ja kaupungin Duumassa mitään muuta kuin sen, mitä on olemassa, mutta keskuksessa — „alas kirottu perustuslaki”. Lokakuulaisten pitää voimistaa vaikutustaan sekä zemstvossa että Duumassa, ja keskuksessa heille on tarpeen „perustuslaki”, vaikkakin hyvin tyypistetty ja joukoille näennäinen.

„Russkoje Znamja”⁵⁰ ei suotta herjaa „lokakuulaisia”, mutta „Golos Moskvyy”⁵¹ on puolestaan sitä mieltä, että III Duumassa on oikeistolaisia enemmän kuin tarpeeksi.

Ja niinpä asioiden objektiivinen kulku pakoittaa lokakuulaisia etsimään tässä suhteessa liittolaisia. Niitä olisi jo kauan sitten voinut löytää vasemmistolaisesta (kadettilaisesta) keskustasta, joka on jo kauan puhunut vilpittömästi uskollisuudestaan perustuslaille, mutta juttu on siinä, että kapitalistisen kasaantumisen kauden Venäjän nuori porvaristo, jota kadetit nykyisin edustavat, on säilyttänyt menneisyydestä hyvin epämukavia ystäviä ja eräitä epämiellyttäviä perinteitä. Poliittisen alan perinteistä oli muuten helppo luopua: monarkisteiksi kadetit julistivat itsensä jo aikoja sitten, jo ennen ensimmäistä Duumaa, vastuuvollisesta ministeristöstä he luopuivat vaiteten toisessa Duumassa, kadettilaiset ehdotukset erilaisista „vapauksista” sisältävät niin paljon piikkisalpoja, piikkilankaesteitä ja sudenkuoppia noita vapauksia vastaan, että voidaan olla täysin varmoja edelleen tapahtuvasta edistyksestä tässä suhteessa. Kapiinaan ja lakkoon kadetit suhtautuivat ennenkin moittivasti — ensin lempeän, sitten melankolisen moittivasti; vuoden 1905 joulukuun jälkeen moite muuttui puolittain ylenkatseeksi, ja ensimmäisen Duuman hajotuksen jälkeen jyrkäksi kieltämiseksi ja tuomitsemiseksi. Diplomatia, kaupanhieronta ja kaupanteko vallanpitäjain kanssa — sellainen on kadettilaisen taktiikan perusta. Ja mitä epämuokaviin ystäviin tulee, niin heitä jo kauan nimitetään yksinkertaisesti „naapureiksi”, ja äskettäin heidät on kaikkien kuullen julistettu „vihollisiksi”.

Voidaan siis sopia, ja niin syntyy uusi, taaskin vastavallankumouksellinen enemmistö — lokakuulais-kadettilainen enemmistö. Tosin se on toistaiseksi jonkin verran pienempi kuin puolet valittujen edustajain määrästä — 214 432:sta, — mutta ensinnäkin siihen liittyvät

epäilemättömästi ellei kaikki puolueettomat, niin ainakin osa heistä, ja toiseksi, on täysi syy odottaa, että vaalien jatkumisen yhteydessä se suurenee, sillä ne kaupungit ja suuri osa niiden läänien vaalikokouksista, joissa vaaleja ei ole vielä toimitettu, antavat valtaenemmistön joko loka-kuulaisia tai kadetteja.

Hallitus pitää itseään tilanteen herrana. Liberaalinen porvaristo myöntää nähtävästi sen todellisuudeksi. Tällaisissa oloissa on sopimus kantava pahemmin kuin milloinkaan ennen halpamaisen ja petturimaisen kompromissin leimaa, tarkemmin sanoen kaikkien niiden liberalismien asemien luovuttamisen leimaa, joilla on edes jonkinlainen demokratismin varjo. Selvää on, että ilman uutta joukko-liikettä ei tuollaisen sopimuksen avulla voida saada aikaan vähänkään demokraattista paikallisen hallinnon ja lakiasäätävien keskuselinten rakennetta. Lokakuulais-kadettilainen enemmistö ei kykene sitä meille antamaan. Entä voidaananko mustasotnialais-lokakuulaiselta enemmistöltä, kapitalistirosvojen kanssa liittoutuneilta raakalais-tilanherroilta odottaa vähänkään tyydyttävää agraarikysymyksen ratkaisua ja työläisten aseman helpottamista? Tähän kysymykseen voidaan vastata vain katkeralla naurulla.

Tilanne on selvä: *meidän chambre introuvable'mme ei kykene toteuttamaan vallankumouksen objektiivisia tehtäviä edes kaikkein rujoumassakaan muodossa*. Se ei voi edes osittainkaan parantaa niitä ammottavia haavoja, joita vanha järjestelmä on Venäjään iskenyt,— se voi vain verhoata noita haavoja pahanpäiväisillä, äitelillä ja näennäisillä reformeilla.

Vaalien tulokset vielä kerran vahvistavat oikeaksi meidän varman vakaumuksemme: *Venäjä ei voi päästä rauhallista tietä siitä kriisistä, jota se parhaillaan kokee*.

Tällaisissa oloissa ovat sosialidemokratian lähivuoron tehtävät nykyhetkellä aivan selviä. Asettaen lopulliseksi päämääräkseen sosialismin voiton, vakuuttuneena siitä, että tämän päämäärän saavuttamiseksi tarvitaan poliittinen vapaus, ja ottaen huomioon sen seikan, että nykykautena on tuon vapauden saavuttaminen rauhallista tietä, ilman avoimia joukkoesiintymisiä mahdoton,— sosialidemokratia on velvollinen asettamaan nyt edelleenkin lähivuoroon demokraattiset ja vallankumoukselliset tehtävät luopumatta tietysti hetkeksikään enempää sosialismin propagandasta

kuin proletariaatin luokkaetujen puolustuksestakaan niiden suppeassa mielessä. Edustaen nykyaikaisen yhteiskunnan edistyneintä ja vallankumouksellisinta luokkaa — proletariaattia, joka on Venäjän vallankumouksessa osoittanut teoissa kykynsä joukkotaistelun johtajan tehtävään, — sosialidemokratia on velvollinen tekemään kaikkensa sen hyväksi, että tämä tehtävä jäisi proletariaatille myös siinä vallankumoustaistelun uudessa vaiheessa, joka koittaa, — vaiheessa, jolle tulee olemaan luonteenomaista tietoisuuden entistä paljoo suurempi ylivoima vaistonvaraisuuteen nähden. Tässä tarkoituksessa *sosialidemokratian on pyrittävä kaikin voimin saamaan johtoonsa demokraattiset joukot ja kehittämään noissa joukoissa vallankumouksellista tarmoa.*

Tällainen pyrkimys johtaa proletariaatin puolueen kärkevään yhteentörmäykseen muiden poliittisten luokkajärjestöjen kanssa, joille niiden edustamien ryhmien etujen mukaisesti demokraattinen vallankumous on vihattu ja vaarallinen ei ainoastaan sellaisenaan, vaan erikoisesti myöskin siksi, että siinä on proletariaatilla hegemonia, jossa piilee sosialistinen vaara.

On aivan selvää ja täysin epäilemätöntä, että kumpikin duumaenemmistö — mustasotnialais-lokakuulainen ja lokakuulais-kadettilainen —, joihin vuorotellen nojautuen Stolypinin hallitus aikoo tasapainon säilyttää, kumpikin enemmistö, kumpikin omalla tavallaan — eri kysymyksissä — tulee olemaan vastavallankumouksellinen. *Taistelusta* toisen taikka toisen enemmistön ministeristöä tai jopa niiden erillisiä aineksia vastaan — taistelusta, joka olisi edes jossain määrin systemaattista ja suunnitelmallista — ei voi olla puhettakaan. Mahdollisia ovat vain erinäiset, tilapäiset selkkaukset. Tällaiset selkkaukset ovat mahdollisia ennen kaikkea ensimmäisen enemmistön mustasotnialaisen aineksen ja hallituksen välillä. Mutta ei pidä unohtaa, että ne eivät voi olla edes jossain määrin syviä, ja hallitus, vastavallankumoukselliselta perustalta lainkaan poistumatta, voi täysin mukavuuksin ja aivan helposti päästä noista selkkauksista voittajana nojautumalla toiseen enemmistöön. Vallankumouksellinen sosialidemokratia ja yhdessä sen kanssa kaikki muut III Duuman vallankumousmieliset ainekset eivät voi parhaalla tahdollaankaan käyttää noita selkkauksia vallankumouksen hyväksi muutoin kuin

puhtaasti agitatorisiin tarkoituksiin; kummankaan yhten-
törmäävän puolen „tukemisesta” tässä ei voi olla puhetta-
kaan, sillä itse sellainen tukeminen olisi vastavallan-
kumouksellinen teko.

Jonkin verran enemmän ja paremmin voidaan ehkä
käyttää hyväksi mahdollisia selkkauksia toisen enemmistön
eri ainesten välillä,— toisaalta kadettien ja toisaalta loka-
kuulaisten ja hallituksen välisiä selkkauksia. Mutta tilanne
on tässäkin sellainen, ettei ainoastaan subjektiivisten mieli-
alojen ja aikomusten, vaan myöskin objektiivisten olojen
vuoksi selkkaukset tulevat olemaan sekä pinnallisia että
tilapäisiä, tulevat olemaan vain keinona, joka auttaa
poliittisia kaupanhieroja tekemään kauppoja ulkonaisesti
säädylisemmillä ehdoilla, mutta jotka asiallisesti ovat risti-
riidassa demokratian etujen kanssa. *Sosialidemokratian on*
siis, kieltäytymättä käyttämästä hyväkseen näitäkään pin-
nallisia ja harvoja selkkauksia, *taisteltava sitkeästi demo-*
kraattisten ja vallankumouksellisten tehtävien puolesta ei
ainoastaan hallitusta, mustaa sotniaa ja lokakuulaisia vas-
taan, vaan myöskin kadetteja vastaan.

Tällaisia ovat perustarkoituserät, jotka sosialidemokra-
tian on kolmannessa Valtakunnanduudessa itselleen ase-
tettava. On aivan ilmeistä, että nämä tarkoituserät ovat
samat, jotka olivat proletariaatin puolueella toisessa Duu-
massa. Ne on täydellä selvyydellä muotoiltu Lontoon
edustajakokouksen hyväksymän Valtakunnanduuma koske-
van päätöslauselman ensimmäisessä kohdassa. Tuossa
kohdassa sanotaan: „socialidemokratian välittömästi poliit-
tisenä tehtävänä Duumassa on: a) sen selittäminen kan-
salle, että proletariaatin ja vallankumouksellisen pikku-
porvariston, erikoisesti talonpoikaiston, vaatimusten täyt-
tämiskeinona Duuma on aivan kelpaamaton; b) sen
selittäminen kansalle, että parlamentaarista tietä ei poliit-
tista vapautta voida saavuttaa niin kauan kuin reaalinen
valta jää tsaarihallituksen käsiin, että kansanjoukkojen
avoin taistelu absolutismin aseellisia voimia vastaan on
kiertämätön, taistelu, jonka päämääränä on täydellisen
voiton turvaaminen — vallan siirtäminen kansanjoukkojen
käsiin ja perustavan kokouksen koollekutsuminen yleisen,
yhtäläisen, välittömän ja salaisen äänestyksen pohjalla”.

Tässä päätöslauselmassa, etenkin sen viimeisissä
sanoissa, on muotoiltu myös sosialidemokratian toiminnan

tärkein *erityinen* tehtävä kolmannessa Duumassa, tehtävä, jonka sosialidemokraattiset edustajat ovat velvollisia täyttämään kesäkuun 3 päivän rikoksen koko halpamaisuuden paljastamisen yhteydessä. Tuota rikosta heidän ei pidä paljastaa tietenkään liberaaliselta näkökannalta perustuslain muodollisena rikkomisena, vaan laajojen kansanjoukkojen etujen julkeana ja karkeana rikkomisena, kansanedustuksen häikäilemättömänä ja kuohuttavana väärentämisenä. Tästä pitääkin johtua sen, *että laajoille kansanjoukoille selitetään III Duuman olevan täysin kansan etuja ja vaatimuksia vastaamattoman ja että tämän yhteydessä propagoidaan laajasti ja tarmokkaasti aatetta täysivaltaisesta perustavasta kokouksesta, joka pohjautuu yleiseen, välittömään, yhtäläiseen ja salaiseen äänestykseen.*

Sama Lontoon päätöslauselma määrittelee sangen selvästi Valtakunnanduumassa suoritettavan sosialidemokraattisen puoluetyön luonteen seuraavin sanoin: „etutilalle on nostettava sosialidemokraattisen duumaryhmän arvosteleva, propagandistinen, agitatorinen ja organisatorinen tehtävä”; „duumataistelun yleinen luonne on alistettava sille taistelulle, jota proletariaatti käy Duuman ulkopuolella, ja erikoisen tärkeää on taloudellisen joukkotaistelun käyminen ja sen tarpeiden palveleminen”. Aivan selvää on, kuinka kiinteässä, erottamattomassa yhteydessä duumatyön tällainen luonne on niihin tarkoituseriin, jotka, kuten ylempänä on mainittu, sosialidemokratian on Duumassa nykyhetkellä itselleen asetettava. Sosialidemokraattien rauhallinen lainlaadintatyö kolmannessa Duumassa sellaisissa oloissa, jotka tekevät joukkoliikkeet mitä todennäköisimmiksi, ei olisi ainoastaan epätarkoituksenmukaista, ei olisi ainoastaan naurettavaa donquijotelaisuutta, vaan myös proletariisten etujen suoranaista pettämistä. Se johtaisi sosialidemokratian kiertämättömästi „omien tunnustensa madaltamiseen, mikä voisi vain saattaa sosialidemokratian huonoon valoon joukkojen silmissä ja irrottaa sen proletariaatin vallankumouksellisesta taistelusta”. Suurempaa rikosta eivät proletariaatin edustajat voisi Duumassa tehdä.

Sosialidemokratian arvosteleva toiminta pitää kehittää koko laajuuteensa ja kärkevöittää äärimmilleen sitäkin suuremmalla syyllä, kun III Duumassa tulee sitä varten olemaan aineistoa tavattoman runsaasti. Sosialidemokraattien täytyy Duumassa paljastaa pohjiaan myöten niiden

toimenpiteiden ja ehdotuksien luokkaperusta, joita niin hallitus kuin liberaalitkin tulevat Duumassa esittämään, ja samalla, täysin edustajakokouksen päätöslauselmaa vastaavasti, on kiinnitettävä erikoinen huomio niihin toimenpiteisiin ja ehdotuksiin, jotka koskevat laajojen kansanjoukkojen taloudellisia etuja; siihen kuuluvat työväen- ja agraarikysymys, budjettikysymys j.n.e. Kaikissa näissä kysymyksissä sosialidemokratian on asetettava hallituksen ja liberaalien katsantokantoja vastaan omat sosialistiset ja demokraattiset vaatimuksensa, nuo kysymykset ovat kansan elämän herkin hermo ja samalla hallituksen ja niiden yhteiskunnallisten ryhmien kipein kohta, joihin kumpikin duumaenemmistö nojautuu.

Sosialidemokraatit tulevat Duuman puhujalavalta pitämiensä puheiden lisäksi toteuttamaan Duumassa kaikkia näitä agitaatio-, propaganda- ja organisaatiotehtäviä vielä esittämällä lakiehdotuksia ja välikysymyksiä hallitukselle. Mutta siinä on eräs suuri vaikeus: lakiehdotuksen tai välikysymyksen esittämiseen tarvitaan vähintään *kolmenkymmenen* edustajan allekirjoitus.

Kolmeakymmentä sosialidemokraattia ei III Duumassa ole eikä tule olemaan. Se on epäilemätöntä. Siis sosialidemokratia *yksin*, ilman muiden ryhmien myötävaikutusta, ei voi esittää lakiehdotuksia eikä tehdä myöskään välikysymyksiä. On epäilemätöntä, että se suuresti vaikeuttaa ja mutkistaa asiaa.

Kysymys on tietenkin luonteeltaan johdonmukaisen demokraattisista lakiehdotuksista ja välikysymyksistä. Voiko sosialidemokratia tässä suhteessa odottaa myötävaikutusta perustuslaillis-demokraattiselta puolueelta? Ei tietenkään. Eiväthän kadetit, jotka ovat nykyään jo täysin suostuvaisia millään verhoamattomaan kompromissiin sellaisilla ehdoilla, ettei heidän ohjelmavaatimuksistaan, jotka jo ilman sitäkin ovat niin mitättömiä ja erilaisilla varauksilla ja poikkeuksilla supistettuja vähimmäismäärään, jää mitään jäljelle,— eiväthän kadetit rohkene ärsyttää hallitusta demokraattisilla välikysymyksillä. Kaikki me muistamme, että jo toisessa Duumassa välikysymysten yhteydessä esiintyneiden kadettilaisten puhujien puheet suuresti vaalenivat ja muuttuivat tämän tästä joksikin lapselliseksi leperrykseksi tai kohteliaiksi ja jopa kunnioitaviksi kysymyksiksi puolittaisine kumarruksineen. Ja nyt,

jolloin Duuman „työkykyisyydestä” lujempien ja varmempien verkkojen kutomisessa kansalle — että noista verkoista tulisi kahleita — on tullut yleinen puheenaihe, nyt heidän ylhäisyytensä herrat ministerit voivat nukkua rauhassa: kadettien puolelta heitä tullaan häiritsemään harvoin — tietenkin, sillä pitää säätää lakeja! — ja jos tullaankin häiritsemään, niin kaikkia kohteliaisuussääntöjä noudattaen. Eihän Miljukov suotta lupaa vaalikokouksissa „varjella liekkiä”. Niin, ja yksistäänkö Miljukov? Mitä merkitsee danilainen „alas Duuma” tunnuksen ehdoton hylkääminen? Eiköhän samaa liekin varjelemista? Ja eikö sitten Plehanov kehota sosialidemokratiaa kulkemaan juuri samaa „kohteliaisuuden” suuntaa, kun hän „tukee liberaalista porvaristoa”, jonka „taistelu” ei ole mitään muuta kuin reveransseja ja syviä kumarruksia?

Turhaa on puhuaakaan kadettien yhtymisestä sosialidemokraattien lakiehdotuksiin: näille lakiehdotuksillehan tulee olemaan ominaista selvästi ilmaistu agitatorinen luonne, ne tulevat ilmaisemaan johdonmukaisen demokraattisia vaatimuksia täydellisinä, ja se tulee tietysti herättämään kadettilaisissa piireissä yhtä suurta ärtymystä kuin loka-kuulaisissa ja jopa mustasotnialaisissakin.

Siis kadetit on tässäkin suhteessa heitettävä laskuista pois. Välikysymysten ja lakiehdotusten esittämisessä sosialidemokratia voi odottaa myötävaikutusta vain kadeteista vasemmalla olevilta ryhmiltä. Yhdessä sosialidemokraattien kanssa heitä nähtävästi kerääntyy 30 henkeä, ja siten saadaan siis täysi teknillinen mahdollisuus aloitteen ilmaisemiseen tässä suhteessa. Kysymys ei ole tietenkään jostain liitosta, vaan niistä „yhteistoiminnoista”, joiden „tulee”, Lontoon edustajakokouksen päätöslauselman sanojen mukaan, „sulkea pois kaikenlainen sosialidemokraattisesta ohjelmasta ja taktiikasta poikkeamisen mahdollisuus ja palvella vain sen yhteisen rynnäkön tarkoituksperiä, joka on suunnattu niin taantumusta vastaan kuin myös liberaalisen porvariston petturimaista taktiikkaa vastaan”.

PLEHANOVIN KIRJOITUKSESTA ⁵²

Kirjoituksessaan „Tovarishtsh” lehden lokakuun 20 pn numerossa Plehanov jatkaa valhekamppailuaan ja pilkan-tekoa sosialidemokraattisen puolueen kurista. Esitämme näytteitä tuosta valheesta: „Kuten tunnettua, „Tovarishtsh” oli vasemmistoblokin äänenkannattaja”, vastaa Plehanov siihen syytteeseen, että hänestä oli tullut herrojen Prokopovitshin, Kuskovan ja kumpp. vakituinen avustaja. Se on valhe. Ensinnäkään vasemmistoblokin äänenkannattajana „Tovarishtsh” ei ole milloinkaan ollut. Vasemmistoblokilla ei voinut olla yhteistä äänenkannattajaa. Toiseksi bolshevikit eivät milloinkaan eivätkä minkäänlaista poliittista kamppailua „Tovarishtsh” lehdessä käyneet, eivät milloinkaan esiintyneet tuollaisessa lehdessä sosialidemokraattisen puolueen kanssajäseniään vastaan. Kolmanneksi järjestettyään vasemmistoblokin bolshevikit *hajottivat* „Tovarishtsh” lehden *häätäen* siitä (tosin vain viikoksi) ne, jotka olivat kadettien kannalla. Mutta Plehanov *vetää* sekä proletariaattia että pikkuporvarillista demokratiaa lakeijamaisuuteen kadettien edessä. Osallistumatta „Tovarishtsh” lehteen bolshevikit työnsivät sitä vasemmalle. Plehanov osallistuu ja työntää sitä oikealle. Onnistunut viittaus vasemmistoblokkiin, muuta ei voi sanoa!

Kiertäen näin ollen sen kysymyksen, että hänet otetaan porvarilliseen sanomalehteen porvaristolle mieluisten juttujen kirjoittelemisen takia, Plehanov tuottaa liberaaleille vieläkin enemmän mielihyvää tekemällä pilkkaa työväenpuolueen kurista. Minä en ole velvollinen tottelemaan, huudahtaa hän, jos minulta vaaditaan periaatteiden pettämistä!

Se on äitelä anarkistinen fraasi, korkeasti kunnioitettava herra, sillä *puolueen* periaatteita varjelee ja tulkitsee edustajakokouksesta toiseen Keskuskomitea. Teillä on oikeus kieltäytyä tottelemasta, jos Keskuskomitea rikkoo edustajakokouksen tahtoa, puolueen sääntöjä j.n.e. Mutta tässä tapauksessa ei ainoakaan henkilö ole edes yrittänyt väittää, että Keskuskomitea on vaaleja koskevilla direktiiveillään rikkonut edustajakokouksen tahtoa. Siis sanoilla „periaatteiden pettämisestä” Plehanov yksinkertaisesti verhoaa *puolueen pettämistään*.

Lopuksi Plehanov haluaa pistellä Pietarin komiteaa: sehän muka itse ei totellut Keskuskomiteaa II Duuman vaaleissa. Ensiksikin vastaamme: Pietarin komitea kieltäytyi täyttämästä vaatimusta järjestön jakamisesta, s.o. ei hyväksynyt sekaantumista autonomiansa, *joka on puolueen sääntöjen turvaama*. Toiseksi, II Duuman vaaleissa menshevikit *hajottivat* järjestön kahteen osaan: silloisen selkkauksen tästä puolesta Plehanov vaikenee porvarillisessa sanomalehdessä! Perusteluillaan Plehanov puhuu vain seuraavaa: II Duuman vaaleissa menshevikit hajottivat puolueen pietarilaisen osan kahteen osaan — siis minulla on nyt oikeus hajottaa koko puolue!! Sellainen on Plehanovin logiikka ja sellaisia ovat Plehanovin edesottamukset. Panokoot kaikki tämän visusti mieleensä: *Plehanov kylvää kahtiajakoa*. Hän vain pelkää nimittää asiaa sen oikealla nimellä.

„Proletari” № 18,
lokakuun 29 pnä 1907

Julkaistaan „Proletari” lehdessä
tekstin mukaan

VSDTP:n PIETARIN JÄRJESTÖN KONFERENSSI ⁵³

SANOMALEHTISELOSTUKSESTA

1

SELOSTUS III VALTAKUNNANDUUMASTA

Selostaja luonnehti ennen kaikkea III Duuman kokoonpanoa. Hallitus rakensi kesäkuun 3 p:n vaalilain yksinkertaisella empiirisellä pohjalla siten, että Duumassa osoittautui olevan *kaksi mahdollista enemmistöä*: lokakuulais-mustasotnialainen ja lokakuulais-kadettilainen. Molemmat ovat ehdottoman vastavallankumouksellisia. Taantumuksellisessa politiikassaan hallitus tulee nojautumaan milloin edelliseen, milloin jälkimmäiseen. Tällöin hallitus tulee verhoamaan itsevaltiudellisiä-maaorjuudellisia tekojaan fraaseilla paperi-„reformista”. Tällöin kadetit, ajaen tosiasiaa vastavallankumouksen petturipolitiikkaa, tulevat esiintymään sanoissa tosidemokraattisen opposition puolueena.

Kadettien sopimus lokakuulaisten kanssa Duumassa on kiertämätön, ja ensimmäiset askelet siihen suuntaan — kuten selostaja monilla kadettien ja lokakuulaisten puoluelehdistä otetuilla sitaateilla, monilla noiden puolueiden elämästä otetuilla tosiasioilla ja kadettipuolueen viimeistä edustajakokousta koskevilla tiedotuksilla todistaa — on jo otettu. Kadettien politiikka, joka pyrkii sopimukseen vanhan järjestelmän kanssa, hahmottuu III Duumassa vieläkin selvemmin kuin aikaisemmin, ja sen todelliseen luonteeseen nähden ei kenelläkään jää epäilyksiä.

Mutta objektiivisesti ei edellinen enempää kuin jälkimmäinenkään duumaenemmistö kykene tyydyttämään proletariaatin, talonpoikaiston ja kaupungin demokratian vähänkään laajempien joukkojen elintärkeitä taloudellisia ja poliittisia vaatimuksia. Näiden kansankerrosten tarpeiden ilmaisijana tulee olemaan, samoin kuin tähänkin asti, ennen kaikkea sosialidemokratia. Kolmannen Duuman kokoonpano

ja toiminta lupaavat antaa sosialidemokratialle runsaan ja erinomaisen agitaatioaineiston, jota on käytettävä mustasotnialaista hallitusta, ilmeisiä maaorjuuttajatilanherroja, lokakuulaisia ja kadetteja vastaan. Sosialidemokratian tehtäväksi jää edelleenkin yleisen j.n.e. äänioikeuden perusteella valittavan yleiskansallisen perustavan kokouksen aatteen kansanomaistaminen mitä laajimpien kansanjoukkojen keskuudessa. „Vasemmistolaisten” lokakuulaisten tai kadettien tukemisesta Duumassa ei sen vuoksi voi olla puhettakaan. Niin vähälukuisia kuin sosialidemokraatit III Duumassa ovatkin, heidän on ajettava itsenäistä sosialistista ja johdonmukaisesti demokraattista linjaa käyttäen hyväkseen Duuman puhujalavaa, välikysymysten esittämisen oikeutta j.n.e. Eräät sopimukset ovat sallittuja vain vasemmistoedustajain ryhmän kanssa (varsinkin sen vuoksi, että välikysymyksen esittämiseen tarvitaan 30 allekirjoitusta), mutta vain sellaiset sopimukset, jotka eivät ole ristiriidassa sosialidemokratian ohjelman ja taktiikan kanssa. Tätä tarkoitusta varten on tarpeen perustaa informaatiotoimikunta, joka ei ketään sido, mutta antaa sosialidemokraateille vain mahdollisuuden vaikuttaa vasemmistolaisiin edustajiin.

Socialidemokraattien riveistä — mainitsi selostaja edelleen — kuuluu jo nyt ääniä „vasemmistolaisten” lokakuulaisten tukemisesta (esim. puhemiehistön vaalien yhteydessä), informaatiotoimikunnan perustamisesta yhdessä kadettien kanssa ja duumaryhmämme niin sanotusta „varjelemisesta”. Puheet lokakuulaisten tukemisesta, joita kuuluu menshevikkien taholta, ovat mitä havainnollisimpana osoituksena menshevikkien taktiikan täydellisestä romahduksesta. Oli kadettilainen Duma, ja menshevikit huusivat kadettien tukemisesta. Stolypinin tarvitsi vain muuttaa vaalilakia lokakuulaisille otolliseen suuntaan, kun menshevikit olivat valmiit tukemaan lokakuulaisia. Mihinkään menshevikit tällä tiellä loppujen lopuksi menevät?

Selostaja katsoo informaatiotoimikunnan perustamisen yhdessä kadettien kanssa sallimattomaksi, sillä se merkitsisi ilmeisten vihollistensa informoimista.

Duumaryhmän „varjelemisen” johdosta selostaja sanoi: ryhmää täytyy todellakin varjella. Mutta mitä varten? Vain sitä varten, että se pitäisi Duumassa korkealla sosialidemokratian lippua, vain sitä varten, että se kävisi Duumassa

leppymätöntä taistelua kaiken lajisia ja vivahteisia vastavallankumouksellisia vastaan liittolaisista kadetteihin saakka. Mutta ei missään tapauksessa sitä varten, että se tukisi „vasemmistolaisia” lokakuulaisia ja kadetteja. Jos sen olemassaolon ehtona olisi välttämättömyys tukea noita ryhmiä, s.o. kannattaa sopimusta stolypinilaisen itsevaltiuden kanssa, niin silloin sen olisi parempi kunnialla lopettaa tyyten olemassaolonsa selitettään koko kansalle, minkä vuoksi se joutui karkotetuksi Duumasta, jos tuo karkotus tapahtuu.

Loppulausunnossaan Lenin pysähtyi pääasiallisesti menshevismin perusvirheeseen — „yleiskansallisen opposition” aatteeseen. Venäjän porvaristo ei sanan varsinaisessa mielessä ole koskaan ollut vallankumouksellinen ja aivan ymmärrettävästä syystä: sen aseman vuoksi, mikä työväenluokalla Venäjällä on, ja sen osuuden vuoksi, mikä työväenluokalla on vallankumouksessa. Eriteltyään kaikki muut menshevikkien perustelut hän ehdotti päätöslauselman, joka on julkaistu „Proletarin” 19. numerossa.

„Proletari” № 20,
marraskuun 19 pñä 1907

Julkaistaan „Proletari” lehden
tekstin mukaan

2

PÄÄTÖSLAUSELMA III VALTAKUNNANDUUMASTA

Tunnustaen sen, että III Duuman sosialidemokraattinen ryhmä on velvollinen pitämään ohjeenaan Lontoon edustajakokouksen päätöslauselmaa Valtakunnanduumasta ja myös päätöslauselmaa ei-proletaarisista puolueista,—

VSDTP:n Pietarin järjestön konferenssi katsoo tarpeelliseksi lausua näiden päätöslauselmien kehittämiseksi seuraavaa:

1. Kolmannessa Duumassa on jo käynyt selväksi kaksi enemmistöä: mustasotnialais-lokakuulainen ja lokakuulaiskadettilainen. Edellinen on vastavallankumouksellinen ja puoltaa erikoisesti vainotoimenpiteiden voimistamista ja tilanherrojen etuoikeuksien suojelemista mennessä aina siihen saakka, että pyrkii itsevaltiuden täydelliseen ennallistamiseen. Myöskin jälkimmäinen enemmistö on ehdottomasti vastavallankumouksellinen, mutta se on taipuvainen verhoamaan vallankumousta vastaan käytävää taistelua eräillä näennäisillä byrokraattisilla „reformeilla”.

2. Tällainen tilanne Duumassa on erittäin otollinen niin hallituksen kuin kadettienkin kaksinaiselle poliittiselle pelille. Voimistaessaan vainotoimenpiteitä ja jatkaessaan Venäjän „valloittamista” sotilaallisilla voimilla hallitus haluaa esittää itsensä perustuslaillisten reformien kannattajaksi. Äänestäessään todellisuudessa vastavallankumouksellisten lokakuulaisten mukana kadetit haluavat esittää itsensä ei ainoastaan oppositioksi, vaan myöskin demokration edustajaksi. Näissä oloissa sosialidemokratialle lankeaa erikoisella voimalla tehtävä paljastaa armottomasti tuo peli, paljastaa kansalle niin mustasotnialaisten tilanherrain ja hallituksen harjoittama väkivalta kuin myöskin kadettien vastavallankumouksellinen luonto. Suoranainen tai välillinen kadettien tukeminen (tapahtukoonpa se sitten oikeisto-isten kadettien tai „vasemmistolaisten” lokakuulaisten

äänestämisenä puhemiehistöön, informaatiotoimikuntana, johon kadetit osallistuvat, tekojensa yhdenmukaistamisena kadettien politiikan kanssa j.n.e.) olisi sosialidemokratian puolelta nyt työväenjoukkojen luokkahenkisen kasvatuksen ja vallankumouksen asian suoranaista vahingoittamista.

3. Puolustaan mitenkään tyypistämättömiä sosialistisia päämääriään ja arvostellen tältä kannalta kaikkia, jopa kaikkein demokraattisimpiakin ja „työhenkisimpiäkin” porvarillisia puolueita sosialidemokratian on asetettava agitaatiossaan etutilalle sen selittäminen laajoille kansanjoukoille, että III Duuma ei lainkaan vastaa kansan etuja ja vaatimuksia, ja sen yhteydessä [on harjoitettava] yleiseen, välittömään, yhtäläiseen ja salaiseen äänestykseen pohjautuvan perustavan kokouksen aatteen laajaa ja tarmokasta propagoimista.

4. Sosialidemokratian perustehtäviin III Duumassa kuuluu hallituksen ja liberaalien ehdotusten luokkapohjan paljastaminen kiinnittäen erikoista huomiota kysymyksiin, jotka koskevat laajojen kansanjoukkojen taloudellisia etuja (työväenkysymys, agraarikysymys, budjetti j.n.e.),— sitäkin suuremmalla syyllä, kun III Duuman kokoonpano lupaa sosialidemokraattien agitaatiotoiminnalle poikkeuksellisen runsasta aineistoa.

5. Sosialidemokratian on käytettävä Duumassa myöskin välikysymysten esittämisen oikeutta, jota varten ovat välttämättömiä yhteiset toimenpiteet muiden kadeteista vasemmalla olevien ryhmien kanssa ilman minkäänlaisia peräntymisiä sosialidemokratian ohjelmasta ja taktiikasta ja ilman minkäänlaisen liittoutuman solmimista.

Ollakseen toistamatta sosialidemokratian II Duumassa tekemää virhettä sosialidemokraattisen ryhmän on viipymättä kehotettava Duuman vasemmistolaisia ja vain vasemmistolaisia (s.o. kadetteja vastaan taistelemaan kykeneviä) edustajia perustamaan informaatiotoimikunta, joka ei mitenkään sido siihen osallistujia, mutta antaa työläisedustajille mahdollisuuden vaikuttaa jatkuvasti demokratiaan sosialidemokraattisen politiikan hengessä.

3

SELOSTUS SOSIALIDEMOKRAATTIEN OSALLISTUMISESTA
PORVARILLISEEN LEHDISTÖÖN

Tov. Leninin toinen selostus koski kysymystä sosialidemokraattien osallistumisesta porvarilliseen lehdistöön. Selostaja esitti kansainvälisen sosialidemokratian kahden siiven kannan tämän kysymyksen suhteen ja erikoisesti Saksan sosialidemokraattisen puolueen ortodoksien ja revisionistien mielipiteet. Dresdenin puoluepäivillä⁵⁴ ortodoksit suostuivat sanamuotoon, joka salli sellaiseen lehdistöön osallistumisen, joka ei ole sosialidemokratialle vihamielinen, perustellen sitä sillä, että käytännöllisesti se on samaa kuin täydellinen kielto, sillä nykyisessä kehittyneessä kapitalistisessa yhteiskunnassa ei ole porvarillisia sanomalehtiä, jotka eivät olisi vihamielisiä sosialidemokratialle.

Selostaja on sillä kannalla, että *poliittinen* osallistuminen porvarilliseen lehdistöön, erittäinkin muka puolueettomaan, on ehdottoman sallimatonta. Sellaiset sanomalehdet kuin esimerkiksi „Tovarishtsh” tuottavat verhotun ulkokultaisella taistelullaan sosialidemokratiaa vastaan viimeksi mainitulle paljon enemmän vahinkoa kuin sosialidemokratialle avoimesti vihamieliset porvarilliset puoluelehdet. Parhaana esimerkkinä siitä ovat Plehanovin, Martovin, Hornin, Koganin y.m. esiintymiset „Tovarishtsh” lehdessä. Kaikki nuo esiintymiset ovat suunnatut puoluetta vastaan, ja itseasiassa eivät toverit sosialidemokraatit käyttäneet porvarillista „Tovarishtsh” lehteä, vaan tuo lehti käytti mainittuja tovereita vihaamaansa VSDTP:tä vastaan. Ainoatakaan sosialidemokraattien kirjoitusta, joka ei olisi miellyttänyt „Tovarishtsh” lehden toimitusta, ei tähän mennessä ole ilmestynyt.

VSDTP:n NELJÄS KONFERENSSI („KOLMAS YLEISVENÄLÄINEN“) ⁵⁵

SANOMALEHTISELOSTUKSESTA

I

SELOSTUS III VALTAKUNNANDUUMAN SOSIALIDEMOKRAATTISEN RYHMÄN TAKTIIKASTA

Tov. Lenin otti lähtökohdaksi sen, että Venäjän vallankumouksen objektiiviset tehtävät ovat ratkaisematta, että alkanut taantumuskausi asettaa proletariaatille tehtävän puolustaa, vastapainoksi yleiselle horjunnalle, erikoisen lujasti demokratian ja vallankumouksen asiaa. Siitä seuraa mielipide, että Duumaa on käytettävä vallankumouksen tarkoituksiin, käytettävä pääasiallisesti puolueen poliittisten ja sosialististen katsantokantojen laajan levittämisen suuntaan eikä lainsäädännöllisten „reformien” suuntaan, jotka tulevat joka tapauksessa olemaan vastavallankumouksen tukemista ja demokratian kaikkinaista typistämistä.

Tov. Leninin sanojen mukaan tulee Duumaa koskevan kysymyksen „keskiönä” olla kolmen seuraavan seikan selvittäminen: a) minkälainen on Duuman luokkakokoonpano, b) minkälaisen tulee olla ja minkälainen tulee olemaan duumakeskustojen suhtautuminen vallankumoukseen ja demokratiaan ja c) mikä merkitys on duumatoiminnalla Venäjän vallankumouksen kehityksen kulussa.

Ensimmäisen kysymyksen suhteen, Duuman kokoonpanosta suorittamansa analyysin perusteella (niiden tietojen mukaan, jotka ovat olemassa duumaedustajain kuulumisesta määrättyihin puolueisiin) tov. Lenin korosti, että paljonpuhutun niin sanotun „opposition” katsantokantojen ajaminen on III Duumassa mahdollista vain yhdellä ehdolla: vähintään 87 lokakuulaisen toimiessa yhdessä kadettien ja vasemmistolaisten kanssa. Välttämättömän enemmistön saamiseen lakiehdotuksista äänestettäessä

ei kadeteilla ja vasemmistolaisilla riitä 87 ääntä. Siis tosiasiallisesti Duuman lainsäädännöllistä toimintaa voidaan toteuttaa vain lokakuulaisten valtaenemmistön välttämättömällä osanotolla siihen. On selvää, millaiseksi tuollainen lainsäädännöllinen toiminta voi valautua ja minkälaiseen häpeäpaaluun lokakuulaisten kanssa marssiminen sosialidemokratian naulitsee. Kysymys ei ole tässä abstraktisesta periaatteesta. Abstraktisesti puhuen voidaan ja toisinaan täytyykin tukea suurporvariston edustajia. Mutta tässä tapauksessa täytyy ottaa huomioon Venäjän porvarillisdemokraattisen vallankumouksen konkreettiset kehityshehdot. Venäjän porvaristo on jo kauan sitten lähtenyt vallankumousta vastaan taistelemisen ja itsevaltiuden kanssa tehtävien kompromissien tielle. Kadettien viime edustajakokous repi lopullisesti alas viimeisetkin viikunalehdet, joilla herrat Miljukovit olivat itseään verhonneet, ja tuo kokous on suuri poliittinen tapahtuma, sillä kadetit ilmoittivat kyynillisen avomielisesti, että lokakuulais-mustasotnialaiseen Duumaan he menevät tehdäkseen lainsäädäntätyötä, mutta „vasemmalla olevia vihollisia” vastaan he ryhtyvät taistelemaan. Näin ollen kaksi Duumassa mahdollista enemmistöä, lokakuulais-mustasotnialainen ja kadettilais-lokakuulainen, yrittävät kumpikin eri teitä sitoa taantumuksen solmua tiukemmaksi: edellinen — pyrkimällä itsevaltiuden ennallistamiseen, jälkimmäinen — sopimuksilla hallituksen kanssa ja näennäisillä reformeilla, jotka verhoavat porvariston vastavallankumouksellisia pyrkimyksiä. Näin ollen sosialidemokratia ei voi asettua lainsäädännöllisten reformien tukemisen kannalle, mikä olisi samaa kuin lokakuulaisten *hallitus*puolueen tukeminen. Tällaisella poliittisella maaperällä ja tällaisten voimasuhteiden vallitessa „reformien” tie ei ole joukkojen aseman parantamista eikä vapauden laajentamista, vaan vapauden puuttumisen ja joukkojen orjuuttamisen byrokraattista säännöstelemistä. Sellaisia ovat esimerkiksi Stolypinin agraarireformit 87. pykälän mukaan⁵⁶. Ne ovat edistyksellisiä, koska ne raivaavat tietä kapitalismille, mutta sellaista edistystä ei yksikään sosialidemokraatti ryhtynyt tukemaan. Menshevitkin ovat pöntänneet päähänsä yhden kaavan: porvariston luokkaintressit *tulevat* törmäämään yhteen itsevaltiuden kanssa! Mutta tuossa vulgäärissa muka-marxilaisuudessa ei ole hituistakaan historiallista totuutta. Eivätkö Napoleon III

ja Bismarck kyenneet väliaikaisesti tyydyttämään suurporvariston ruokahalua? Eivätkö he „reformillaan” kiristäneet silmukkaa pitkiksi ajoiksi työtätekevien joukkojen kaulaan? Mitä perusteita on sitten luulla, että Venäjän hallitus kaupoissaan porvariston kanssa voisi myöntyä toisenlaisiin reformeihin?

*„Proletari” № 20,
marraskuun 19 pnä 1907*

*Julkaistaan „Proletari” lehden
tekstin mukaan*

2

**PÄÄTÖSLAUSELMA III VALTAKUNNANDUUMAN
SOSIALIDEMOKRAATTISEN RYHMÄN TAKTIIKASTA**

Pitäen lähtökohtanaan Lontoon edustajakokouksen päätöslauselmaa Valtakunnanduumasta ja ei-proletaarisista puolueista VSDTP:n Yleisvenäläinen konferenssi katsoo tarpeelliseksi lausua noiden päätöslauselmien kehittämiseksi seuraavaa:

1) Kolmannessa Duumassa, joka on kesäkuun 3 päivän valtiokaappauksen tulos, on mahdollista kaksi enemmistöä: mustasotnialais-lokakuulainen ja lokakuulais-kadettilainen. Edellinen, ilmentäen etupäässä maaorjuuttajatilanherröjen intressejä, on vastavallankumouksellinen ja puoltaa pääasiallisesti tilanherröjen intressien suojelemista ja vainotoimenpiteiden voimistamista mennessä aina siihen saakka, että pyrkii itsevaltiuden täydelliseen ennallistamiseen. Jälkimmäinen enemmistö, ilmentäen pääasiallisesti suurporvariston intressejä, on myös ehdottomasti vastavallankumouksellinen, mutta se on taipuvainen verhoamaan vallankumousta vastaan käytävää taistelua eräillä näennäisillä byrokraattisilla reformeilla;

2) tällainen tilanne Duumassa on erittäin otollinen niin hallituksen kuin kadettienkin kaksinaiselle poliittiselle pelille. Voimistaessaan vainotoimenpiteitä ja jatkaessaan Venäjän „valloittamista” sotilaallisilla voimilla hallitus haluaa esittää itsensä perustuslaillisten reformien kannattajaksi. Äänestäessään todellisuudessa vastavallankumouksellisten lokakuulaisten mukana kadetit haluavat esittää itsensä ei ainoastaan oppositioksi, vaan myöskin demokration edustajaksi. Näissä oloissa sosialidemokratialle lankeaa erikoisella voimalla tehtävä paljastaa armottomasti tuo peli, paljastaa kansalle niin mustasotnialaisten tilanherrain ja hallituksen harjoittama väkivalta kuin myöskin kadettien vastavallankumouksellinen politiikka. Suoranainen tai

välillinen kadettien tukeminen — tapahtukoonpa se sitten informaatiotoimikuntana, johon kadetit osallistuvat, tai tekojensa yhdenmukaistamisena kadettien politiikan kanssa j.n.e.— olisi sosialidemokratian puolelta nyt työväenjoukkojen luokkahenkisen kasvatuksen ja vallankumouksen asian suoranaista vahingoittamista;

3) puolustaen sosialistisia päämääriään ja arvostellen tältä kannalta kaikkia porvarillisia puolueita sosialidemokratian on asetettava agitaatiossaan etutilalle sen selittäminen laajoille kansanjoukoille, että III Duuma ei lainkaan vastaa kansan etuja ja vaatimuksia, ja harjoitettava sen yhteydessä yleiseen, välittömään, yhtäläiseen ja salaiseen äänestykseen pohjautuvan perustavan kokouksen aatteen laajaa ja tarmokasta propagoimista;

4) sosialidemokratian perustehtäviin III Duumassa kuuluu hallituksen ja liberaalien ehdotusten luokkapohjan paljastaminen ja sosialidemokratian minimi-ohjelman vaatimusten systemaattinen asettaminen niitä vastaan ilman minkäänlaisia typistyksiä, kiinnittäen erikoista huomiota kysymyksiin, jotka koskevat laajojen kansanjoukkojen taloudellisia etuja (työväenkysymys, agraarikysymys, budjetti j.n.e.),— sitäkin suuremmalla syyllä, kun III Duuman kokoonpano lupaa sosialidemokraattien agitaatiotoiminnalle poikkeuksellisen runsasta aineistoa;

5) sosialidemokraattisen ryhmän on huolehdittava erikoisesti siitä, että sosialidemokraattien äänestysten yksiä taikka toisia ulkonaisia yhteensattumisia mustasotnialaislokakuulaisen tai lokakuulais-kadettilaisen liittoutuman äänestysten kanssa ei voitaisi käyttää jommankumman liittoutuman tukemisen mielessä;

6) sosialidemokraattien on esitettävä Duumassa lakiehdotuksia ja käytettävä välikysymysten esittämisen oikeutta, jota varten ovat välttämättömiä yhteiset toimenpiteet muiden kadeteista vasemmalla olevien ryhmien kanssa ilman minkäänlaisia perääntymisiä sosialidemokratian ohjelmasta ja taktiikasta ja ilman minkäänlaisen liittoutuman solmimista. Sosialidemokraattisen ryhmän on viipymättä kehotettava Duuman vasemmistolaisia edustajia perustamaan informaatiotoimikunta, joka ei mitenkään sido siihen osallistujia, mutta antaa työläisedustajille mahdollisuuden vaikuttaa jatkuvasti demokratiaan sosialidemokraattisen politiikan hengessä;

7) sosialidemokraattisen duumaryhmän ensimmäisistä konkreettisista askelista konferenssi katsoo tarpeelliseksi korostaa erikoisesti välttämättömyyttä: 1) antaa erikoinen julkilausuma, 2) esittää välikysymys kesäkuun 3 päivän valtiokaappauksen johdosta, 3) nostaa Duumassa tarkoituksenmukaisimmassa muodossa kysymys II Valtakunnanduuman sosialidemokraattisen ryhmän oikeusjutusta.

*„Proletari“ № 20,
marraskuun 19 p:nä 1907*

*Julkaistaan „Proletari“ lehden
tekstin mukaan*

„INHOTTAVIEN ORGIOIDEN“ VALMISTELU

Arvioidessaan sosialidemokratian tehtäviä Venäjän toisessa Duumassa ja venäläisten liberaalien pyrkimyksiä tunnettu saksalainen marxilainen Frans Mehring⁵⁷ kirjoitti, että saksalainen liberalismi on jo 60 vuotta kulkenut viheliäistä ja häpeällistä tietä verhoutuen tunnuksella: „myönteinen työ”. Kun Kansalliskokous kesällä vuonna 1789 yhdessä yössä vapautti Ranskan talonpojat, niin nerokas ja lahjottava seikkailija Mirabeau, perustuslaillisen demokratian suurin sankari, nimitti tuon tapauksen siivekkäällä sanoilla: „inhottavat orgiat”. Mutta meidän mielestämme (sosialidemokraattien mielestä) se oli myönteistä työtä. Sitävastoin Preussin talonpoikain vapauttaminen, joka tapahtui kilpikongan askelin 60 vuoden kuluessa, vuodesta 1807 vuoteen 1865, ja jonka yhteydessä julmasti ja säälimättömästi tuhottiin lukematon määrä talonpoikia, oli liberaalimme näkökannalta „myönteistä työtä”, josta he toittivat koko maailmalle. Meidän mielestämme se oli „inhottavat orgiat” *.

Näin kirjoitti Mehring. Eikä voida olla palauttamattomalle mieleen hänen sanojaan nyt, jolloin avataan III Duuma,— jolloin lokakuulaiset haluavat käydä välittömästi käsiksi inhottavien orgioiden järjestämiseen,— jolloin kadetit ovat lakeijamaisen innokkaina valmiit osallistumaan niihin,— jolloin sosialidemokraattienkin keskuudessa (häpeäksemme) löytyy plehanovilaisia, jotka ovat suostuvaisia edesauttamaan noita orgioita. Tarkastelkaamme lähemmin kaikkia noita valmisteluja.

Kolmannen Duuman edellä käytiin eri puolueiden välillä innokkaita neuvotteluja duumataktiikasta. Lokakuulaiset laativat Moskovan neuvottelukokouksessa lokakuun 17 päivän liiton parlamenttiryhmän ohjelmaluonnoksen, ja heidän

* Ks. Teokset, 12. osa, ss. 372—373. *Toim.*

puhujansa, hra Plevako, nosti juhlapäivällisillä Moskovassa „Venäjän liberaalis-perustuslaillisen puolueen lipun”. Kadetit lopettivat kolmessa tai neljässä päivässä niin sanotun V „puolue”-kokouksensa. Vasemmistokadetit on lyöty täydellisesti hajalle ja karkotettu kokonaan kadettien Keskuskomiteasta (ja Keskuskomiteaan heillä kuuluu 38 henkilöä, jotka määräävät täydellisesti „puolueesta”). Oikeistokadetit saivat täydellisen toimintavapauden — „III Duumassa toteutettavasta taktiikasta tehdyn selostuksen”, tuon „inhottavien orgioiden” kuuluisan, „historiallisen” puolustelun hengessä. Sosialidemokraatit ovat alkanet käsitellä III Duumassa toteutettavaa taktiikkaa Keskuskomiteassa ja VSDTP:n Pietarin järjestön konferenssissa.

Lokakuulaisten parlamenttiohjelmalle on ominaista sen vastavallankumouksellisen politiikan avoin *tunnustaminen*, jota itse asiassa myöskin kadetit toteuttivat II Duumassa verhoutuen kaikenlaisilla fraaseilla ja varauksilla. Lokakuulaiset esimerkiksi sanovat avoimesti, että perustuslakien ja vaalilain tarkistaminen on „ennenaikaista”: saatakoon muka ensin „eräillä kiireellisillä reformeilla” aikaan „tyynnytytys ja hävitettyä intohimojen ja luokkaintressien taistelu”. Kadetit eivät sitä sanoneet, mutta he toimivat II Duumassa nimenomaan siten eikä toisin. Vielä esimerkki. Lokakuulaiset ovat sillä kannalla, että „itsehallintoon on saatava osalliseksi mahdollisimman laajoja henkilöpiirejä”, mutta että samalla aatelistolle „on turvattava vastaavanlainen edustus”. Tämä avoin vastavallankumouksellisuus on rehellisempää kuin kadettien politiikka: luvata yleinen, välitön, yhtäläinen, salainen äänioikeus, mutta todellisuudessa taistella sekä I että II Duumassa kiivaasti tämän äänioikeuden mukaista paikallisten maakomiteoiden valitsemista vastaan ja ehdottaa, että noissa komiteoissa olisi talonpoikia ja tilanherroja yhtä paljon, se on sitä samaa „edustuksen turvaamista aatelistolle”. Vielä esimerkki. Lokakuulaiset hylkäävät avoimesti tilanherrojen maiden pakollisen luovutuksen. Kadetit sen „hyväksyvät”, hyväksyvät siten, että kysymyksessä agraarikeskustelujen päättämisestä yleiseen lausumaan, jossa tunnustetaan pakollinen luovutus, he äänestävät II Duumassa yhdessä oikeistolaisten kanssa trudovikkeja ja sosialidemokraatteja vastaan.

Vastavallankumouksen „voittojen” lujittamisen ehdolla lokakuulaiset ovat suostuvaisia lupaamaan kuinka

liberaalisia reformeja hyvänsä. Siinä on sekä „Duuman budjettioikeuksien laajentaminen” (leikki pois!), „Duuman oikeuksien laajentaminen viranomaisten toimenpiteiden lainmukaisuuden valvomisessa”, tuomioistuimen itsenäisyyden turvaaminen, „työläisten taloudellisten järjestöjen ja taloudellisten lakkojen” („jotka eivät uhkaa valtion ja yhteiskunnan intressejä”) „ahdistelun lopettaminen” että „oikeudenmukaisten kansalaisvapauksien periaatteiden lujittaminen” j.n.e., y.m.s. „Lokakuulaisten” hallituspuolue jakaa „liberaalisia” fraaseja yhtä auliisti kuin itse hra Stolypinin hallituskin.

Miten kadetit asettivat edustajakokouksessaan kysymyksen suhtautumisesta lokakuulaisiin? Kourallinen vasemmistokadetteja osoittautui kirkujiksi, jotka eivät kyenneet edes kunnolla asettamaan kysymystä. Mutta valepukuun pukeutuneen lokakuulaisuuden oikeistoritarien joukko liittyi mitä halpamaisinta totuuden hämäämistä varten tiiviisti yhteen. Vasemmistokadettien avuttomuus on ilmaistu selväpiirteisemmin heidän päätöslauselmaehdotuksessaan: sen ensimmäinen pykälä kehottaa kadetteja „pysymään jyrkästi oppositiomaaperällä suostumatta lähentymään sille (kadettipuolueelle) hengen ja ohjelman puolesta vieraita lokakuulaisia”. Mutta toinen pykälä kehottaa „olemaan kieltäytymättä kannattamasta lakiehdotuksia, jotka vievät maata vapautukseen ja demokraattisiin reformeihin, tulivatpa ne miltä taholta hyvänsä”. Se on koomillisuutta, sillä keltään muilta kuin lokakuulaisilta *eivät* III Duumassa *voi* tulla lakiehdotukset, jotka voivat saada enemmistön! Herrat vasemmistokadetit ansaitsivat täydellisesti tappionsa, sillä he käyttäytyivät kuin raukkamaiset pelkurit tai tyhmyrit, jotka eivät osaa selvään ja suoraan sanoa, että moisen Duuman on säädytöntä hankkiutua säätämään lakeja, että äänestäminen yhdessä lokakuulaisten kanssa on vastavallankumouksen tukemista. Erinäiset henkilöt vasemmistokadeteista nähtävästi ymmärsivät asian, mutta salonkidemokraatteina he arkailivat edustajakokouksessa. Joka tapauksessa hra Zhilkin kertoo „Tovarishtsh” lehdessä kadetti Safonovin tällaisen *yksityisluontoisen* puheen: „Kadettilaisen ryhmän on mielestäni otettava nyt I Duuman Työryhmän asema. Oppositio, voimakkaita puheita — eikä mitään muuta. *Mutta he hankkiutuvat säätämään lakeja.* Entä millä tavalla? Ystävyys, *liitto lokakuulaisten*

kanssa? Kummallista vetoa oikealle. Koko maa on vasemmistolainen, mutta me menemme oikealle” („Tovarishtsh” № 407). Hra Safonovilla on nähtävästi häpeän ja oman-tunnon valoisia pilkahduksia... mutta vain yksityisesti!

Hra Miljukov ja hänen koplakuntansa on sen sijaan ilmaissut häpeämättömien ja tunnottomien kiipeilijöiden tavanomaisia ominaisuuksiaan kaikessa loistossaan. Hyväksytyssä päätöslauselmassa on asian ydin hämätty, jotta voitaisiin pettää laajaa yleisöä, kuten parlamentaarisen prostituution liberaaliset sankarit ovat aina ennenkin kansaa pettäneet. Edustajakokouksen päätöslauselmassa („teeseissä”) *ei ole sanaakaan lokakuulaisista!!* Se on uskomatonta, mutta totta. Kadettien edustajakokouksen keskiönä on kysymys kadettien äänestyksestä yhdessä lokakuulaisten kanssa. Kaikki keskustelut liikkuvat tämän kysymyksen ympärillä. Mutta porvarillisten politikoitsijain koko taito onkin juuri joukkojen *pettämisessä*, parlamenttivehkeilyjensä *verhoamisessa*. Kadettien edustajakokouksen lokakuun 26 p:nä hyväksymät „Teesit taktiikasta” ovat klassillinen asiakirja, joka osoittaa ensinnäkin, kuinka kadetit sulautuvat lokakuulaisiin, ja toiseksi sen, kuinka kirjoitetaan päätöslausemia, joiden tarkoituksena on joukkojen pettäminen liberaalien toimesta. Tätä asiakirjaa pitää rinnastaa lokakuun 17 päivän liiton „parlamenttiohjelmaan”. Tätä asiakirjaa pitää verrata „alustukseen taktiikasta”, jonka Miljukov piti kadettien edustajakokouksessa („Retsh” № 255). Esitämme tärkeimmät kohdat tuosta alustuksesta:

„Opposition asemaan saatettuna puolue ei kuitenkaan” (nimenomaan: kuitenkaan!) „tule esittämään vastuuttoman vähemmistön osaa siinä mielessä, missä se itse on käyttänyt tätä termiä luonnehtiakseen äärimmäisten vasemmistolaisien käyttäytymistä Duumassa” (parlamenttikielestä tavalliselle ja selvälle kielelle käännettynä: olkaa armeliaita ja antakaa meille paikka, herrat lokakuulaiset, sillä meidän olemme vain nimellisesti oppositio!). „Duumaa se ei tule pitämään keinona Duuman ulkopuolisten esiintymisten valmistelemiseksi, vaan korkeimpana valtioelimenä, jolla on lain tarkasti määrittelemä osa korkeinta valtaa” (eivätköhän lokakuulaiset ole rehellisempiä, kun sanovat suoraan: perustuslakien tarkistaminen on ennenaikaista?). „Kolmanteen Duumaan, samoin kuin kahteen edelliseenkin, puolue menee horjumattomana aikomuksenaan osallistua

aktiivisesti sen lainsäädännölliseen työhön. Senlaatuisen toiminnan puolue on aina katsonut pääasialliseksi ja tärkeimmäksi, asettaen sen vastapainoksi sekä vasemmistolaisten agitatorisille tarkoituserille että oikeistolaisten konspiraatiiviselle toiminnalle”. „Konspiraation” suhteen te myös valehtelette, herrat, sillä *kummassakin* Duumassa te *konspiroitte* ministerien tai ministerien lakeijain kanssa! Ja agitaatiosta luopuminen on täydellistä ja peruuttamatonta luopumista *demokratiasta*.

Jotta voitaisiin harjoittaa lainsäädännöllistä toimintaa III Duumassa, pitää tavalla tai toisella, suoraan tai välillisesti yhtyä lokakuulaisten kanssa ja asettua täydellisesti vastavallankumouksen ja sen voittojen suojelemisen kannalle. Kadetit yrittävät vaieta tuosta ilmeisestä tosiasiaista. He hairahtuvat kuitenkin sanomaan sen alustuksen toisessa kohdassa: „Lainsäädännöllisen aloitteellisuuden käyttäminen on asetettava riippuvaiseksi siitä, että etukäteen otetaan selville puolueen lakiehdotusten *käytännöllinen läpiviemismahdollisuus*”. Käytännöllinen läpiviemismahdollisuus riippuu lokakuulaista. Läpiviemismahdollisuuden selvilleottaminen merkitsee sitä, että poiketaan takaoven kautta lokakuulaisten luo. Aloitteentekonsa asettaminen riippuvaisuuteen tuosta selvilleottamisesta merkitsee sitä, että lokakuulaisten *mieliksi* tyypistetään omia lakiehdotuksia, että asetetaan oma politiikka „lokakuulaista” riippuvaiseksi.

Keskitetiä ei ole, herrat. Joko todellisen opposition puolue, ja silloin — vastuuton vähemmistö. Tahä aktiivisen vastavallankumouksellisen lainsäädännön puolue, ja silloin — lakeijamaisuus lokakuulaisten edessä. Kadetit valitsivat jälkimmäisen, ja palkinnoksi siitä mustasotnialainen Duuma vie, kuten puhutaan, oikeistokadetti Maklakovin puhemiehistöön! Maklakov on ansainnut sen.

· Mutta kuinka saattoi löytyä sosialidemokraatteja, jotka voivat vielä nytkin puhua kadettien tukemisesta? Sellaisia sosialidemokraatteja on synnyttänyt intelligenssin poroporvarillisuus, koko venäläisen elämän poroporvarillisuus. Sellaisia sosialidemokraatteja on kasvattanut plehanovilainen marxilaisuuden mataloittaminen. Sosialidemokraattien Pietarin järjestön konferenssissa tuli selville, että menshevikit kulkevat oikeistolaisen Duuman perässä vieläkin enemmän oikealle. He ovat valmiita tukemaan lokakuulaisia, siis *hallituspuoluetta*! Minkä vuoksi sosialidemokraatit

eivät voisi äänestää Homjakovia, joka on parempi kuin Bobrinski? Se on tarkoituksenmukaisuuden kysymys! Miksi ei voisi äänestää Bobrinskia, jos valittavissa on vain joko hän tai Purishkevitch? Miksi ei voitaisi tukea lokakuulaisia mustasotnialaisia vastaan, kun Marx opetti, että pitää tukea porvaristoa feodaaleja vastaan ⁵⁸?

Niin, häpeä on tunnustaa ja synti on salata, että Plehanov on vienyt menshevikkinsä sosialidemokratian äärettömään häpäisemiseen saakka. Todellisen koteloihmisen lailla hän on jankuttanut ulkooopittuja sanoja „porvariston tukemisesta” ja *pänttäämisellään* hämännyt kaiken käsityksen proletariaatin taistelun erikoisista tehtävistä ja erikoisista oloista vallankumouksessa ja taistelussa vastavallankumousta vastaan. Koko vallankumouksellisten aikakausien analyysi liikkuu Marxilla sen taistelun ympärillä, jota todellinen demokratia ja erikoisesti proletariaatti käy perustuslaillisia illuusioita vastaan, liberaalismin petturuutta vastaan, vastavallankumousta vastaan. Plehanov tunnustaa Struven mukaiseksi väärennetyn Marxin. Niitäköön Plehanov nyt sitä, mitä on kylvänyt!

Liberalismin vastavallankumouksellisen luonteen on Venäjän vallankumouksessa todistanut tapahtumien koko kulku lokakuun 17 päivän edellä ja erittäinkin lokakuun 17 päivän jälkeen. Kolmas Duuma panee sokeatkin näkemään. Kadettien lähentyminen lokakuulaisiin on poliittinen tosiasia. Mitkään verukkeet ja kieräilyt eivät voi sitä hämätä. Rajoittukoon tylsäjärkisten bernsteiniläisten sanomalehti „Tovarishtsh” tämän johdosta avuttomaan ruikutukseen, sekoittaen tuon ruikutuksen kadettien työntämiseen lokakuulaisten luo ja poliittiseen paritukseen. Sosialidemokratian on ymmärrettävä Venäjän liberalismin vastavallankumouksellisuuden luokkakantaiset syyt. Sosialidemokratian on armotta paljastettava Duumassa kadettien kaikki lokakuulaisiin lähentymiset, muka demokraattisen liberalismin koko halpamaisuus. Työväenpuolue heittää inholla sivuun kaikenlaiset näkökohdat „liekin varjelemisesta” ja nostaa sosialismin ja vallankumouksen lipun!

ENTÄ KEITÄ OVAT TUOMARIT?

Vahingoniloinen hihitys porvarillisessa lehdistössä sen kahtiajakaantumisen johdosta yleensä, joka on tapahtunut menshevikkien ja bolshevikkien välillä VSDTP:ssa, ja Lontoon edustajakokouksessa käydyn kärkevän taistelun johdosta erikoisesti on tullut vakinaiseksi ilmiöksi. Kukaan ei ajattele erimielisyyksien tutkimista, kahden suunnan analysoimista, lukevan yleisön tutustuttamista kahtiajakaantumisen historiaan sekä menshevikkien ja bolshevikkien erimielisyyden koko luonteeseen. „Retshin” ja „Tovarishtshin” publisistit, herrat Vergezhskit ja J. K:t, Perejaslavskit ja muut penny-a-liner’it (rivipalkkakirjoittelijat) sieppaavat suorastaan lennosta kaikenlaisia huhuja, keräävät kyllästyneille salonkilörpöttelijöille „pikanteja” „skandaalien” yksityiskohtia ja yrittävät kaikin keinoin ajaa mieliin roskaa kertomalla joutavia anekdoottipahasia taistelustamme.

Tuohon typerään irvailuun syyllyistyvät myöskin sosialistivallankumoukselliset. „Znamja Trudan”⁵⁹ 6. numeron pääkirjoituksessa vedetään esiin Tsherevaninin kertomus hysteriakohtauksesta Lontoon edustajakokouksessa, hihitetään „kymmenten tuhansien” kuluttamisen johdosta, natustellaan nautinnolla „hyvää kuvaa Venäjän sosialidemokratian nykyisestä sisäisestä tilasta”. Liberaaleille tuollaiset johdannot ovat siirtymistä Plehanovin tapaisten opportunistien ylistelemiseen, eserrille — heidän ankaraan höyhentämiseen (eserrät toistelevat *nyt* vallankumouksellisten sosialidemokraattien perusteluja työväen edustajakokousta vastaan! hoksasivat!). Mutta kummatkin ovat yhtä vahingonilaisia sosialidemokratian sisällä käyvän vaikean taistelun johdosta.

Sanomme muutaman sanan tuon sotaretken liberaalistista sankareista ja pysähdymme yksityiskohtaisesti

„opportunistinvastaisen taistelun” eserräläisiin sankareihin.

Liberaalit hihittävät sosialidemokratian sisällä käyvän taistelun johdosta voidakseen verhota sen, että he jatkuvasti *pettävät* yleisöä kadettipuolueen suhteen. Petos on heillä jatkuvaa, kadettien oma sisäinen taistelu ja heidän neuvottelunsa viranomaisien kanssa salataan systemaattisesti. Kaikki tietävät, että vasemmistokadetit nuhtelevat oikeistolaisia, kaikki tietävät, että herrat Miljukovit, Struвет ja kumpp. ovat käyneet herrojen Stolypinin eteisissä. Mutta tarkat tosiasiat on salattu. Erimielisyydet on hämärtetty, herrojen Struvein ja vasemmistokadettien kiistoista ei ole tiedotettu sanaakaan. Kadettien edustajakokousten pöytäkirjoja ei ole. Puolueensa jäsenten määrää kokonaisuudessaan kuin myöskään järjestöittäin liberaalit eivät tiedota. Erilaisten komiteoiden suunta ei ole tiedossa. Yhtämittäisiä pimentoja, „Retshin” yhtämittäistä virallista valhetta, demokratian yhtämittäistä pettämistä ministerien keskustelukumppanien taholta, sellainen on kadettipuolue. Asianajajat ja professorit, jotka käyttävät parlamentarismia virkakiipeilyyn, tuomitsevat farisealaisesti maanalaisuuden ja ylistävät puolueiden avointa toimintaa, mutta todellisuudessa tekevät pilkkaa demokraattisesta julkisuusperiaatteesta ja salaavat yleisöltä puolueensa erilaiset poliittiset tendenssit. Tarvitaan Miljukovin edessä polvistuneen Plehanovin koko lyhytnäköisyys, jotta voitaisiin olla näkemättä tuota karkeaa, likaista, kulttuurisuudella silattua petosta, jota kadetit demokratian suhteen harjoittavat.

Entä eserrät? Täyttävätkö he rehellisten *demokraattien* (sosialisteista emme puhu, kun kysymys on eserristä) velvollisuuden — antaa kansalle *selvä ja totuudenmukainen* selitys erilaisten poliittisten suuntien taistelusta niiden keskuudessa, jotka haluavat viedä kansan mukanaan?

Tarkastelkaamme tosiasioita.

Eserräpuolueen joulukuun edustajakokous v. 1905. Se oli ensimmäinen ja ainoa edustajakokous, joka julkaisi pöytäkirjansa. Hra Tutshkin, Pää-äänenkannattajan edustaja, huudahtaa: „Aikoinaan sosialidemokraatit olivat nähtävästi aivan vilpittömästi vakuuttuneita siitä, että poliittisten vapauksien ajan koittaminen tuo poliittisen kuoleman puolueellemme... Vapauksien aikakausi on todistanut toista” (lisäyksiä pöytäkirjoihin, s. 28). Tokkohan, hra Tutshkin?

Sitäköhän vapauksien kausi todisti? Sitäköhän todisti eserräpuolueen todellinen politiikka v. 1905? v. 1906? v. 1907?

Tarkastelkaamme tosiasioita!

Eserrien edustajakokouksen pöytäkirjoissa (joulukuu 1905, julkaistu vuonna 1906!) sanotaan, että eräs kirjailijaryhmä, jolla oli tuossa edustajakokouksessa neuvotteleva äänioikeus, lokakuun 17 päivän jälkeen „vaati eserrien Keskuskomitealta julkisen puolueen muodostamista” (pöytäkirjojen sivu 49; seuraavat sitaatit on myös samoista pöytäkirjoista). Eserrien Keskuskomiteaa „kehotettiin muodostamaan, ei eserräpuolueen julkista järjestöä, vaan sille rinnakkainen erikoinen kansansosialistinen puolue” (51). Keskuskomitea kieltäytyi ja esitti asian edustajakokoukselle. Edustajakokous *hylkäsi* kansansosialistien ehdotuksen äänten enemmistöllä yhtä vastaan seitsemän pidättyessä (66). „Onko mahdollista olla rinnan kahdessa puolueessa?” huudahti rintoihinsa lyöden hra Tutshkin (s. 61). Hra Shevitsh vuorostaan vihjasi kansansosialistien ja liberaalien läheisyyteen, jolloin kansansosialisti hra Rozhdestvenski *oli menettää malttinsa* (s. 59) ja vakuutti, että „kenelläkään ei ole oikeutta” nimittää heitä „*puoliliberaaleiksi*” (59)*.

Sellaisia ovat tosiasiat. Vuonna 1905 eserrät *tekivät eron* „puoliliberaaleista” kansansosialisteista. Tekivätkö?

Joukkoihin julkisen vaikuttamisen tärkeimpänä keinona oli puolueella vuonna 1905 lehdistö. Lokakuun „vapauksien päivinä” eserrät julkaisivat sanomalehteä *liitossa kansansosialistien kanssa*, tosin joulukuun edustajakokoukseen saakka. *Muodollisesti* eserrät ovat siinä oikeassa. Mutta suurimpien vapauksien kautena, julkisimman joukkoihin vaikuttamisen kautena he itse asiassa *salasivat* yleisöltä kahden erilaisen tendenssin olemassaolon puolueen sisällä. Erimielisyydet eivät olleet sen pienempiä kuin sosialidemokratian sisällä, mutta sosialidemokraatit pitivät huolta niiden selville saamisesta, eserrät taas niiden diplomaattisesta salaamisesta. Sellaisia ovat vuoden 1905 tosiasiat.

Ottakaamme vuosi 1906. Ensimmäisen Duuman „pienien vapauksien” kausi. Ilmaantuu jälleen sosialistisia lehtiä. *Eserrillä on taaskin liitto kansansosialistien kanssa, lehti*

* Hra Shevitsh vähän perääntyi tuon malttinsa menettäneen kansansosialistin loukkaantumisen vuoksi ja „teki oikaisun”, — s. 63 — sanoen „henkilökohtaisena (!) selityksenä”: „en aikunut lukea puhujaa liberaaliseen puolueeseen kuuluvaksi”.

on heillä yhteinen. Eronteko „puoliliberaaleista” edustajakokouksessa ei suotta ollut diplomaattinen: jos haluatte, niin eronteko; jos haluatte, ei minkäänlaista erontekoa! Ehdotus hylättiin, pilkattiin ajatusta „olla rinnan kahdessa puolueessa” ja... ja istuttiin edelleenkin rinnan kahdessa puolueessa huudahdellen hurskaasti: kiitämme sinua, luoja, ettemme ole noiden toistensa kanssa tappelevien sosdemien kaltaisia! Sellaisia ovat tosiasiat. Painovapauden kummallekin kaudelle Venäjällä oli merkittävää se, että eserrät olivat liitossa kansansosialistien kanssa ja petoksella („diplomatialla”) salasivat demokratialta kaksi syvällisesti erilaista ja heidän puolueensa sisällä ilmennyttä tendenssiä.

Ottakaamme vuosi 1907. Ensimmäisen Duuman jälkeen kansansosialistit perustivat muodollisesti oman puolueensa. Se oli välttämätöntä, sillä I Duumassa, puolueiden esiintyessä ensi kerran *koko* Venäjän talonpoikain edustajain edessä kansansosialistit ja eserrät esiintyivät *erilaisilla* agraarilakiehdotuksilla (104:n ja 33:n). Kansansosialistit *voittivat* eserrät trudovikki-edustajain edessä saaden lakiehdotukseensa, agrariohjelman yllä kolme kertaa enemmän allekirjoituksia. Ja tämä ohjelma, eserrä Vihljajevin tunnustuksen mukaan („Nasha mysl”, kokoelma № 1. Pietari, 1907, kirjoitus: „Kansansosialistinen puolue ja agraarikysymys”), „*samalla tavalla*” kuin vuoden 1906 marraskuun 9 päivän laki „päätyy yhteisöllisen maankäyttöjärjestelmän peruseräilyksen hylkäämiseen”. Tämä ohjelma laillistaa „*itsekkään individualismin ilmenemisen*” (hra Vihljajevin kirjoituksen s. 89), „*likaa laajan aatteellisen virran individualistisella loalla*” (saman kirjoituksen s. 91), lähtee „*edistämään individualistisia ja egoistisia virtauksia kansanjoukoissa*” (sama, s. 93).

Nähtävästi on selvä? Talonpoikaisedustajat ilmaisivat *valtaosaltaan* porvarillista individualismia. Eserrien ensimmäinen esiintyminen koko Venäjän talonpoikaiston edustajien edessä vahvasti loistavasti sosialidemokraattien teorian tehden eserristä tosiasiallisesti pikkuporvarillisen demokration äärimmäisen vasemmistosiiven.

Mutta ehkäpä eserrät edes sen jälkeen, kun kansansosialistit olivat loitonneet heistä ja vieneet Työryhmässä läpi oman ohjelmansa, erottautuivat kansansosialisteista täysin määritellysti? Ei. II Duuman vaalit Pietarissa todistivat päinvastaista. Liitot kadettien kanssa olivat

silloin sosialistisen opportunistin huomattavimpana ilmenemismuotona. Mustasotniaisvaara oli luulottelua, joka *verhosi* liberaalien alaiseksi alistamisen politiikkaa. Kadettilainen lehdistö toi sen varsin selvästi esiin tähdentämällä menshevikkien ja kansansosialistien „kohtuullisuutta”. Miten käyttäytyivät eserrät? Meidän „vallankumouksellisemme” kulkivat liitossa kansansosialistien ja trudovikkien kanssa; tuon liiton ehdot salattiin yleisöltä. *Vallankumouksellisemme laahustivat kadettien perässä* aivan kuin menshevikit. Eserrien edustajat ehdottivat kadeteille liittoa (neuvottelukokous tammikuun 18 p:nä 1907. Vrt. N. Leninin kirjasta „Kun kuulet tyhmyrin tuomion”, Pietari, tammikuun 15 p:nä 1907 *, jossa todetaan, että sopimuksia koskevassa kysymyksessä eserrät käyttäytyivät *poliittisesti epärehellisesti* käymällä samanaikaisesti neuvotteluja sekä sosialidemokraattien kanssa, jotka olivat tammikuun 7 p:nä 1907 julistaneet kadeteille sodan, että *kadettien kanssa*). Vasemmistoblokkiin eserrät joutuivat *vasten* tahtoaan, kadettien kieltäytymisen vuoksi.

Siis tehtyään täydellisen eron kansansosialisteista eserrät toteuttavat *todellisuudessa* kansansosialistien ja menshevikkien, s.o. opportunistien, politiikkaa. Heidän „etevämmyytensä” on siinä, että he salaavat maailmalta tämän politiikan motiivit ja puolueen sisällä olevat virtauksensa.

Eserräpuolueen ylimääräinen edustajakokous helmikuussa 1907 ei ollut ainoastaan nostamatta tätä kysymystä liitoista kadettien kanssa, ei ollut ainoastaan arvioimatta sellaisen politiikan merkitystä, vaan päinvastoin *vahvisti* sen! Palautamme mieleen puheen, jonka tässä edustajakokouksessa piti G. A. Gershuni ja jota „Retsch” aikoinaan kehui aivan samalla tavalla kuin se aina kehuu Plehanovia. Gershuni sanoi, että hän pysyy „entisessä mielipiteessään: kadetit eivät ole toistaiseksi vihollisiamme” (11 sivulla kirjasessa: „G. A. Gershunin puhe eserräpuolueen ylimääräisessä edustajakokouksessa”, 1907, ss. 1—15, varustettuna eserrien puoluetunnuksella: „taistelussa saavutat sinä oikeutesi”). Gershuni varoitti keskinäisestä taistelusta opposition sisällä: „eiköhän kansa lakkaa luottamasta kansanedustuksen kautta tapahtuvan hallinnan koko mahdollisuuteen” (sama).

* Ks. Teokset, 11. osa, ss. 441—459. *Toim.*

Ilmeistä on, että tämän kadettiystävän hengessä eserrien edustajakokous hyväksyi päätöslauselman, jossa muun muassa sanotaan:

„Edustajakokous on sitä mieltä, että jyrkkä puoluerhmittyminen Duuman sisällä jokaisen ryhmän esiintyessä eristyneenä ja duumaryhmien välisen kärkevän taistelun oloissa voisi kokonaan herpauttaa oppositioenemmistön toiminnan ja saattaa siten kansanedustuksen koko aatteen huonoon valoon työtätekevien luokkien silmissä” (eserräpuolueen „Partiinije Izvestija” № 6, maaliskuun 8 pnä 1907).

Tuo on jo mitä aidointa opportunismia, pahempaa kuin meidän menshevismimme. Gershuni pani eserrien edustajakokouksen toistamaan vähän puisevammin *plehanovilaisuutta*. Ja eserrien duumaryhmän koko toiminta kuvasti tuota kansallisen opposition yhtenäisyydestä huolehtivan kadettilaisen taktiikan henkeä. Sosialidemokraatti Plehanovin ja eserrä Gershunin välinen ero on *vain* siinä, että edellinen on sellaisen puolueen jäsen, joka ei peittele tuollaista dekadenttisuutta, vaan paljastaa sen ja taistelee sitä vastaan, jälkimmäinen taas on sellaisen puolueen jäsen, jossa kaikki taktilliset periaatteet ja teoreettiset katsomukset ovat sotkuisia ja peitettyjä yleisöltä kerholaisdiplomatian tiiviillä verholla. „Riitaa ei saa viedä tuvasta maailmalle”, sen herrat eserrät ovat omaksuneet. Mutta sitä *ei voidakaan* viedä, koska siellä ei ole muuta kuin riitaa! He eivät voineet sanoa koko totuutta suhteistaan kansansosialisteihin vuosina 1905, 1906 ja 1907. He eivät voi antaa ilmi sitä, kuinka *puolue...* puolue, eikä kerho... saattaa tänään 67 äänellä 1 vastaan hyväksyä äärimmäisen opportunistisen päätöslauselman, mutta huomenna olla läikähtymäisillään „vallankumouksellisiin” huudahduksiin.

Niin, herrat „tuomarit”, me emme kadehdi teidän muodollista oikeuttanne riemuita sosialidemokratian sisällä käyvän ankaran taistelun ja jakaantumisten johdosta. Tässä taistelussa on paljon paha, se on totta. Noissa jakaantumisissa on paljon tuhoisaa sosialismin asialle, se on kiistatonta. Mutta siitä huolimatta emme hetkeksikään haluaisi vaihtaa tätä raskasta totuutta teidän „keveään” valheeseen. Puolueemme vaikea sairaus on *joukkopuolueen* kasvun sairautta. Sillä ei voi olla joukkopuoluetta, luokan puoluetta ilman oleellisten suuntavivahteiden täydellistä selvyyttä, ilman eri tendenssien välistä avointa taistelua, ilman *joukkojen* tutustuttamista siihen, mitkä puolueen

toimihenkilöt ja mitkä puoluejärjestöt ajavat sitä tai tätä linjaa. Ilman sitä ei voida rakentaa puoluetta, joka olisi tämän sanan arvoinen, ja me *rakennamme* sitä. Me olemme päässeet siihen, että kummankin virtauksemme katsantokannat ovat kaikkien tiedossa totuudenmukaisina, selvinä ja tarkkoina. Henkilökohtainen pistely, ryhmäkuntalainen rettelöinti ja torailu, skandaalit ja jakaantumiset,— kaikki ne ovat pikkuseikkoja siihen verrattuna, mitä *kahden taktikan* kokemuksesta oppivat todella proletaariset joukot, oppivat todella kaikki, jotka pystyvät tietoisesti suhtautumaan politiikkaan. Meidän tappelumme ja jakaantumisemme unohdetaan. Meidän hiotut ja karaistut taktilliset periaatteemme jäävät kulmakivinä Venäjän työväenliikkeen ja sosialismin historiaan. Kuluu vuosia, ehkä vuosikymmeniäkin, ja satojen erilaisten käytännöllisten kysymysten perusteella tullaan tarkastelemaan yhden taikka toisen suunnan vaikutusta. Ja Venäjän työväenluokka ja koko kansa *tietävät*, kenen kanssa ne ovat tekemisissä, kun on kysymys bolshevismista tai menshevismistä.

Tuntevatko ne kadetteja? Kadettipuolueen koko historia on yhtämittaista poliittista temppuilua ja pääasiasta vaikenemista samoine ainaisine huolineen: salata totuus hinnalla millä hyvänsä.

Tuntevatko ne eserriä? Menevätkö eserrät huomenna jälleen liittoon sosialikadettien kanssa? Eivätkö eserrät ole siinä jo nyt? Erottavatko eserrät itsensä trudovikkien „individualistisesta loasta” vai täyttävätkö he puolueensa yhä enemmän tuolla loalla? Ovatko he entiseen tapaan kansallisen opposition yhtenäisyyden teorian kannalla? Hyväksyivätkö he tuon teorian vasta eilen? Hylkäävätkö he sen muutamaksi viikoksi huomenna? Sitä ei kukaan tiedä, sitä eivät herrat eserrät itsekään tiedä, sillä heidän puolueensa koko historia on erimielisyyksien alituista, systemaattista ja herkeämätöntä hämäämistä, sotkemista ja peittelemistä sanoilla, fraaseilla ja fraaseilla.

Miksi se on niin? Siksikö, että eserrät ovat porvarillisia kiipeilijöitä, kuten kadetitkin. Ei, heidän vilpittömyyttään kerhona *ei voida* epäillä. Heidän onnettomuutenaan on mahdottomuus luoda joukkopuoluetta, mahdottomuus tulla *luokan* puolueeksi. Objektiivinen tilanne on sellainen, että heidän on oltava vain talonpoikaisen demokratian *siipenä*, epäitsenäisenä, ei-tasavertaisena lisäkkeenä, trudovikkeihin

„liittyvänä ryhmänä” eikä omintakeisena koostumana. Myrskyn ja rynnäkön kausi ei auttanut eserriä suoristautumaan täyteen mittaansa,— tuo kausi viskasi heidät kansansosialistien lujaan syleilyyn, niin lujaan, ettei edes jakaantumisenkaan voi heitä erottaa. Vastavallankumouksellisen sodan kausi ei karaissut heidän siteitään määrättyihin yhteiskuntakerroksiin — se aiheutti vain uusia (eserrien nyt innokkaasti salaamia) horjuntuja ja epäilyksiä talonpojan sosialistisuuden suhteen. Ja kun nyt luet „Znamja Truda” lehden ylenpalttisen mahtipontisia kirjoituksia eserräläisen terrorin sankareista,— niin tahtomattasikin sanot itsekseksi: teidän terrorisminne, hyvät herrat, ei ole vallankumouksellisuutenne seurausta. Teidän vallankumouksellisuutenne rajoittuu terrorismiin.

Ei, tuollaiset tuomarit ovat kaukana siitä, että voisivat tuomita sosialidemokratiaa!

„Proletari” № 19,
marraskuun 5 pnä 1907

Julkaistaan „Proletari” lehden
tekstiin mukaan

**ESIPUHE VOINOVIN (A. V. LUNATSHARSKIN)
KIRJASEEN PUOLUEEN SUHTEESTA
AMMATTILIITTOIHIN ⁶⁰**

Tov. Voinovin kirjanen proletariaatin sosialistisen puolueen suhteesta ammattiliittoihin saattaa synnyttää paljon vääriä tulkintoja. Niin voi tapahtua kahdesta syystä: ensinnäkin viehättyessään taisteluun marxilaisuuden ahdasta ja väärää ymmärtämistä vastaan, sitä vastaan, ettei haluta ottaa huomioon työväenliikkeen uusia vaatimuksia ja katsahtaa aineeseen laajemmalti ja syvemmältä, tekijä puhuu usein liian yleistävästi. Hän hyökkää ortodoksian,— tosin lainausmerkeissä otetun ortodoksian, s.o. valeortodoksian,— tai yleensä saksalaisen sosialidemokratian kimppuun siellä, missä hänen hyökkäyksensä koskevat itse asiassa vain ortodoksian vulgarisoijia, vain sosialidemokratian opportunistista siipeä. Toiseksi tekijä kirjoittaa venäläistä yleisöä varten ottaen käsittelemänsä kysymyksen asettelussa venäläisellä maaperällä hyvin vähän huomioon erilaisia suuntavivahteita. Tov. Voinovin katsantokanta on äärettömän kaukana venäläisten syndikalistien, menshevikkien ja sosialistivallankumouksellisten mielipiteistä. Mutta asiaan syventymätön tai epätunnollinen lukija voi helposti tarrautua Voinovin erinäisiin lauseisiin ja ajatuksiin käyttäen hyväkseen sitä, että tekijä on välittömästi tarkoittanut pääasiallisesti ranskalaisia ja italialaisia eikä ole asettanut tehtäväkseen autautumista kaikenlaisista venäläisistä sekäpäistä.

Esimerkkinä noista viimeksi mainituista otamme vaikkapa sosialistivallankumoukselliset. „Znamja Trudan” 5. numerossa he tavanomaisella rentoudellaan kirjoittavat: „sosialistinen Internationale hyväksyi sen katsantokannan ammattiliikkeen suhteen, jota me (!) olemme aina (!) nou-

dattaneet". Ottakaamme esimerkiksi „Kirjoituskokoelma” № 1 (v. 1907), kustantamo „Nasha mysl”. Hra Viktor Tshernov haukkuu Kautskya, *mutta vaikenee* sekä Mannheimin päätöslauselmasta että Kautskyn taistelusta opportunistisia neutralisteja vastaan! Kautskyn kirjoitus, jonka kimppuun tyhmänjulkea eserräläinen hyökkää, on kirjoitettu Mannheimin⁶¹ edellä. Mannheimissa Kautsky taisteli neutralisteja vastaan. Mannheimin päätöslauselma „iskee huomattavan aukon ammattiliittojen neutraalisuuteen” (Kautskyn sanat kirjoituksessa Mannheimin edustajakokouksesta, „Neue Zeit”⁶², lokakuun 6 pttä 1906). Ja nyt ilmestyy vuonna 1907 arvostelija, joka tekeytyy vallankumoukselliseksi, nimittää Kautskya „marxilaisuuden suureksi dogmaatikoksi ja inkvisiittoriksi” ja syyttää häntä — aivan samaan ääneen opportunististen neutralistien kanssa! — ammattiliittojen merkityksen tendenssimäisestä väheksymisestä, pyrkimyksestä „alistaa” ne puolueelle y.m.s. Kun tähän lisäämme, että eserrät ovat aina olleet ammattiliittojen puolueettomuuden kannalla, että jo „Znamja Trudan” 2. numeron pääkirjoituksessa (heinäkuun 12 pnä 1907) sanotaan: „puoluepropagandalla on paikansa liittojen *ulkopuolella*”, niin saamme selvän kuvan eserrien vallankumouksellisuuden piirteistä.

Kun Kautsky kävi taistelua opportunistista neutralismia vastaan ja kehitti marxilaisuuden teoriaa edelleen ja syvemmälle, vieden ammattiliittoja vasemmalle, niin silloin nuo herrat höyhensivät Kautskya toistaen opportunistien sanasia ja puolustaen salavihkaa edelleenkin liittojen puolueettomuutta. Kun *tämä sama Kautsky* vei ammattiliittoja vieläkin enemmän vasemmalle korjaten Stuttgartissa Beerin päätöslauselmaa, korostaen tässä päätöslauselmassa trade unionien sosialistisia tehtäviä, niin silloin herrat eserrät alkoivat huutaa: sosialistinen Internationale hyväksyi meidän katsantokantamme!

Herää kysymys, ovatko tuollaiset menettelytavat sosialistisen Internationalen jäsenille sopivia? Eikö tuollainen arvostelu ole todistuksena periaatteettomuudesta ja häikäilemättömyydestä?

Häikäilemättömyyden mallinäytteenä sosialidemokraattien keskuudessa on liberaalien syvästi kunnioittama entinen vallankumouksellinen Plehanov. Esipuheessaan kirjaseen „Me ja he” hän sanoo suurenmoisella,

verrattomalla omahyväisyydellä: Stuttgartin päätöslauselma (ammattiliitoista), jossa on minun tekemä korjaus, tekee merkityksettömäksi Lontoon (VSDTP:n Lontoon edustajakokouksen) päätöslauselman. Luettuaan tämän meidän mainion Narkissoksemme ilmoituksen monet lukijat nähtävästi luulevat, että taistelua käytiin Stuttgartissa nimenomaan tuosta Plehanovin korjauksesta ja että yleensä tuolla korjauksella oli jokin vakava merkitys.

Todellisuudessa tuolla korjauksella („täytyy aina pitää silmällä taloudellisen taistelun yhtenäisyyttä”) ei ollut mitään vakavaa merkitystä, se ei lainkaan edes koskenut Stuttgartin kiistakysymysten ydintä, kansainvälisen sosialismin erimielisyyksien ydintä.

Todellisuudessa Plehanovin riemulla „hänen” korjauksensa johdosta on hyvin vulgääri merkitys: johtaa lukijoita harhaan kääntämällä heidän huomionsa sivuun ammattillisen liikkeen todellisista kiistakysymyksistä, peittää neutralismaatteen Stuttgartissa kärsimä tappio.

VSDTP:n Tukholman edustajakokous (1906), jossa menševikit voittivat, oli ammattiliittojen neutraalisuuden kannalla. VSDTP:n Lontoon edustajakokous otti toisen asenteen julistaen välttämättömäksi pyrkiä ammattiliittojen puoluekantaisuuteen. Stuttgartin kansainvälinen kongressi hyväksyi päätöslauselman, joka „tekee ainaiseksi lopun neutraalisuudesta”, kuten K. Kautsky oikein sanoi*. Stuttgartin edustajakokouksen valiokuntaan Plehanov lähti puolustamaan neutraalisuutta, kuten siitä Voinov seikka-peräisesti kertoo. Ja Klara Zetkin kirjoittaa Saksan työläisnaisliikkeen äänenkannattajassa „Die Gleichheit”, että „Plehanov yritti aika epäonnistuneilla perusteluilla puolustella tuon periaatteen” (s.o. ammattiliittojen mitä kiinteimmän puolueeseen lähentämisen periaatteen) „vissinlaista rajoittamista”**.

Siis Plehanovin puolustama neutraalisuusperiaate kärsi tappion. Hänen perustelunsa saksalaiset vallankumoukselliset sosialidemokraatit katsoivat „epäonnistuneiksi”. Mutta hän ilmoittaa itseään ihailen: hyväksyttiin „minun” kor-

* „Vorwärts”, 1907, № 209, Beilage („Eteenpäin”, 1907, № 209, Liite. Toim.), Kautskyn selostus Leipzigin työläisille Stuttgartin kongressista. Ks. „Kaikkien kalenteria” vuodeksi 1908, kustannusl. „Zerno”, s. 173 kirjoituksessani Stuttgartin kansainvälisestä sosialistikongressista. (Ks. tätä osaa, ss. 73—74. Toim.)

** Ks. samaa „Kaikkien kalenteria”, s. 173, ja myös kokoelmaa „Zarnitsy”⁴ (Pietari, 1907), jossa tuo kirjoitus on käännetty kokonaan „Die Gleichheit’istä” („Tasavertaisuus”. Toim.).

jausehdotukseni, Lontoon päätöslauselma menettää merkityksensä...

Niin, niin, mutta sen sijaan liberaalien kunnioittaman sosialistin nozdrevilainen häikäilemättömyys ei nähtävästi menetä vähääkään merkitystään.

Tov. Voinov ei ole mielestäni oikeassa, kun hän sanoo, että saksalaiset ortodoksit katsovat rynnäkköaatteen vahingolliseksi, että ortodoksia „oli vähällä hyväksyä uuden ekonomismin koko hengen”. Kautskysta sitä ei voida sanoa, ja itse tov. Voinov tunnustaa Kautskyn katsomukset oikeiksi. Tov. Voinov itse, moittiessaan saksalaisia siitä, että he „puhuivat liian vähän ammattiliittojen merkityksestä sosialistisen tuotannon järjestäjinä”, muistuttaa toisessa kohdassa *isä-Liebknechtin* mielipiteestä, joka tunnusti tuon merkityksen mitä selvimmin sanoin. Suotta tov. Voinov uskoi Plehanovia myös siinä, että Bebel oli muka tervehdyspuheessaan *tahallaan* vaiennut Venäjän vallankumouksesta, että Bebel muka *ei halua* puhua Venäjästä. Nuo Plehanovin sanat olivat yksinkertaisesti liberaalien syvästi kunnioittaman sosialistin karkeaa narrimaisuutta, eikä niitä olisi pitänyt ottaa hetkeksikään vakavalta kannalta, ei olisi saanut edes pitää mahdollisena, että noissa sanoissa olisi edes hitunen totta. Omasta puolestani voin todistaa, että Bebelin puheen aikana puhemiehistössä vieressäni istunut Van Kol, sosialistien oikeistosiiven edustaja, seurasi juuri sitä, mainitseeko Bebel Venäjästä. Ja heti kun Bebel oli lopettanut puheensa, Van Kol kääntyi puoleeni lausuen ihmettelynsä; hän ei epäillyt sitä (kuten sitä ei epäillyt ainoakaan kongressin vakava edustaja), että Bebel oli *vahingossa* unohtanut mainita Venäjästä. Hairahduksia sattuu kaikkein parhaimmille ja kokeneimmillekin puhujille. Vanhan Bebelin muistamattomuuden nimittäminen „kuvaavaksi” on tov. Voinovin puolelta mielestäni mitä suurimmassa määrin epäoikeudenmukaista. Aivan yhtä epäoikeudenmukaista on yleensä puhua „nykyisestä” opportunistisesta Bebelistä. Sellaista yleistystä varten ei ole perustaa.

Mutta ollakseni herättämättä väärinkäsityksiä sanon heti tässä, että jos joku yrittäisi käyttää näitä tov. Voinovin sanoja saksalaisia vallankumouksellisia sosialidemokraatteja vastaan, niin se olisi epärehellistä erillisten sanojen

yhteydestään irrottamista. Tov. Voinov on *koko* kirjasellaan riittävästi osoittanut, että hän on saksalaisten vallankumouksellisten marxilaisten (kuten Kautskyn) puolella, että hän työskentelee *yhdessä näiden kanssa* vanhojen ennakkoluulojen, opportunististen kaavojen ja lyhytnäköisen omahyväisyyden hävittämiseksi. Juuri siksi olin Stuttgartissakin solidaarinen tov. Voinovin kanssa kaikessa oleellisessa ja nyt olen solidaarinen hänen kanssaan hänen vallankumouksellisen kritiikkinsä koko luonteessa. Hän on tuhat kertaa oikeassa sanoessaan, että meidän pitää nyt ottaa oppia ei ainoastaan saksalaisilta, vaan myöskin saksalaisten *kokemuksesta*. Vain valistumattomat ihmiset, jotka eivät ole vielä saksalaisilta mitään oppineet, eivätkä sen vuoksi tiedä aakkosia, voivat johtaa siitä „erimielisyyden” vallankumouksellisten sosialidemokraattien keskuudessa. Meidän on rohkeasti ja avoimesti arvosteltava saksalaisten johtomiesten virheitä, jos haluamme pysyä uskollisena Marxin hengelle ja auttaa venäläisiä sosialisteja pääsemään työväenliikkeen nykyisten tehtävien tasolle. Epäilemätöntä on, että Bebel erehtyi myöskin Essenissä, kun hän puolusti Noskea, kun hän puolsi hyökkäys- ja puolustussodan toisistaan erottamista, kun hän hyökkäsi „radikaalien” Van Kolia vastaan käyttämän taistelukeinon kimppuun, kun hän (yhdessä Zingerin kanssa) ei tunnustanut sitä, että Stuttgartissa saksalaisen edustajiston taktiikka epäonnistui ja oli väärä. Meidän ei pidä salata noita virheitä, vaan niitä esimerkkinä käyttäen osoittaa, että venäläisten sosialidemokraattien on opittava välttämään niitä, että heidän on vastattava vallankumouksellisen marxilaisuuden tiukempia vaatimuksia. Ja älkööt venäläiset anarkistit ja syndikalistit, liberaalit ja eserrät yrittäkö vahingoniloisina ilkkua Bebeliin kohdistamamme arvostelun johdosta. Me sanomme noille herroille: kotkat lentää kyllä joskus alahalla, mutta kanat eivät koskaan korkealla!

Yli kaksi vuotta sitten hra Struve, joka puolusti siihen aikaan vallankumousta, kirjoitti silloin avointen vallankumouksellisten tekojen välttämättömyydestä ja vakuutti silloin, että vallankumouksen täytyy tulla vallaksi,— tämä hra Struve kirjoitti ulkomaisen „Osvobozhdenijen”⁶³

71. numerossa: „verrattuna herrojen Leninin ja hänen toveriensa vallankumouksellisuuteen on Bebelin ja vieläpä Kautskynkin länsieurooppalaisen sosialidemokratian vallankumouksellisuus opportunistia”. Minä vastasin silloin hra Struvelle: „milloin ja missä olen pyrkinyt jonkin erikoissuunnan luomiseen kansainvälisessä sosialidemokratiassa, suunnan, joka ei olisi yhtäpitävä Bebelin ja Kautskyn suunnan kanssa?” („Kaksi taktiikkaa”, venäläisen painoksen 50. sivu)*.

Kesällä v. 1907 minun täytyi sanoa, kirjasessa kolmannen Duuman boikotoinnin kysymyksestä, että olisi perinjuurin väärää samaistaa bolshevismi boikotismiin tai taisteluryhmäläisyyden kanssa.

Nykyään täytyy ammattiliittoja koskevassa kysymyksessä yhtä päättäväisesti korostaa, että bolshevismi noudattaa vallankumouksellisen sosialidemokratian taktiikkaa taistelun kaikilla aloilla, kaikilla toimintakentillä. Bolshevismiin ero menshevismistä ei ole siinä, että edellinen „ei tunnusta” ammattiliitoissa tai osuuskunnissa j.n.e. työskentelemistä, vaan siinä, että se *noudattaa* propaganda- ja agitaatiotyössä ja työväenluokan järjestämisessä *toisenlaista linjaa*. Nykyään saa toiminta ammattiliitoissa epäilemättä valtavan merkityksen. Vastoin menshevikkien neutralismia meidän on harjoitettava tuota toimintaa liittojen puolueeseen lähentämisen hengessä, sosialistisen tietoisuuden kehittämisen ja proletariaatin vallankumouksellisten tehtävien käsittämisen hengessä. Monissa Länsi-Euroopan maissa oli vallankumouksellinen syndikalismi opportunistin, reformismien ja parlamenttikretinismien suoraista ja kiertämätöntä seurausta. „Duumatoiminnan” ensimmäiset askelet voimistivat myöskin meillä valtavasti opportunistia, saattoivat menshevikit matelemaan kadettien edessä. Plehanov esimerkiksi on arkipäiväisessä poliittisessa toiminnassaan tosiasiallisesti *yhtynyt* herrojen Prokopovitshien ja Kuskovain kanssa. Vuonna 1900 hän löi heitä bernsteiniläisyydestä, siitä, että he tutkiskelevat vain Venäjän proletariaatin „takalista” („Vademecum** „Rabotsheje Delon” toimitukselle”, Geneve, v. 1900). Vuosina 1906—1907 ensimmäiset vaaliliput heittivät Plehanovin näiden herrojen syliin, jotka nykyisin tutkiskelevat Venäjän liberalismiin

* Ks. Teokset, 9. osa, s. 51. *Toim.*

** — Matkaopas. *Toim.*

„takalistoa”. Syndikalismi ei voi olla kehittymättä venäläisellä maaperällä vastavaikutuksena tuolle „huomattavien” sosialidemokraattien häpeälliselle käyttäytymiselle.

Tov. Voinov ottaa sen vuoksi linjansa aivan oikein, kehottaen venäläisiä sosialidemokraatteja ottamaan oppia opportunistin *antamasta* esimerkistä ja syndikalistin *antamasta* esimerkistä. Vallankumouksellinen työ ammatti-liitoissa, painopisteen siirtäminen parlamenttioveluuksista proletariaatin kasvatukseen, puhtaasti luokkakantaisten järjestöjen tiivistämiseen, parlamentin ulkopuolella käytävään taisteluun, taitoon käyttää yleislakkoa ja myöskin Venäjän vallankumouksen „joulukuun taistelumuotoja” (ja joukkojen valmistamiseen niiden menestyksellisen käyttämisen varalta),— kaikki se työntyy esiin erikoisella voimalla bolshevistisen suunnan tehtävänä. Ja Venäjän vallankumouksen antama kokemus helpottaa suunnattomasti tätä tehtävää, antaa mitä runsaimpia käytännöllisiä ohjeita, antaa suuren määrän historiallista aineistoa, joka tekee mahdolliseksi arvostaa kaikessa konkreettisuudessaan uudet taistelukeinot, joukkolakon ja suoranaisen väkivallan soveltamisen. Vähimmin „uusia” nämä taistelukeinot ovat venäläisille bolsheveille, Venäjän proletariaatille. „Uusia” ne ovat opportunisteille, jotka pyrkivät kiihkeästi juurimaan työläisten muistosta lännessä Kommuunin ja Venäjällä vuoden 1905 joulukuun. Lujittaa noita muistoja, tutkia tieteellisesti tuo suurenmoinen kokemus*, levittää joukkojen keskuudessa sen opetuksia ja tietoisuutta tämän kokemuksen toistumisen kiertämättömyydestä uudessa mitassa — tämä vallankumouksellisten sosialidemokraattien tehtävä Venäjällä nostaa etemme näköaloja, jotka ovat sisällöltään verrattomasti rikkaampia kuin syndikalistien yksipuolinen „antioportunisti” ja „antiparlamentarismi”.

Syndikalismia *vastaan* erikoisena suuntana tov. Voinov esitti neljä syytöstä (hänen kirjasensa s. 19 ja seuraavat), jotka kuvaavat täysin selväpiirteisesti sen valheellisuuden: 1) „organisaation anarkistinen löyhyys”; 2) työläisten her-

* Luonnollista on, että kadetit tutkivat nyt rakkaudella kummankin Duuman historiaa. Luonnollista on, että he näkevät luomistyön helmen roditševilaiskutilerovtlaisen liberalismiin äitelyyksissä ja kavalluksissa. Luonnollista on, että he väärentävät historiaa vaikeumalla neuvotteluistaan taantumuksen kanssa j.n.e. Epäluonnollista on, että sosialidemokraatit eivät tutki rakkaudella vuoden 1905 loka—joulukuuta, vaikka tämän kauden jokaisella päivällä oli Venäjän kaikkien kansojen ja erittäinkin työväenluokan kohtaloille sata kertaa suurempi merkitys kuin roditševilaisilla „lojaaleilla” fraaseilla Duumassa.

mojen kiihdyttäminen lujan „luokkajärjestön linnakkeen” luomisen asemesta; 3) ihanteen ja proudhonilaisen teorian poroporvarillis-individualistiset piirteet; 4) järjetön „vasenmielisyys politiikkaa kohtaan”.

Siinä on paljon piirteitä yhdenmukaisuudesta Venäjän sosialidemokraattien keskuudessa ilmenneen vanhan „ekonomismin” kanssa. Sen vuoksi en ole niin optimistinen kuin тов. Voinov sen suhteen, että ne ekonomistit, jotka ovat siirtyneet syndikalismiin, „tulevat sopimaan” vallankumouksellisen sosialidemokratian kanssa. Olen myöskin sitä mieltä, että тов. Voinovin tuulentupasuunnitelmat superarbitraashin osaa suorittavasta „Työläisten pääneuvostosta”, eserrien osallistuessa tuollaiseen neuvostoon, ovat aivan epäkäytännöllisiä. Se on „tulevaisuuden musiikin” sekoittamista nykyisyyden organisaatiomuotoihin. Mutta en lainkaan pelkää тов. Voinovin perspektiiviä: „poliittisten järjestöjen alistamista luokkakantaiselle yhteiskunnalliselle järjestölle”... „*vain silloin* (siteeraan edelleenkin тов. Voinovia alleviivaten oleelliset sanat), *kun... kaikki ammattiliittomiehet ovat sosialisteja*”. Proletaaristen joukkojen luokkavaisto on jo nykyisin alkanut ilmetä Venäjällä täydellä voimalla. Jo nykyään tämä luokkavaisto antaa valtavia takeita sekä eserrien pikkuporvarillista löyhyyttä vastaan että menshevikkien nöyristelyä vastaan kadettien edessä. Jo nykyään me voimme rohkeasti sanoa, että joukkoluontoinen *työväen* järjestö Venäjällä (jos se muodostuisi ja mikäli sen hetkeksi muodostavat esimerkiksi vaalit, lakot, mielenosoitukset y.m.) tulee *varmasti* olemaan lähimpänä bolshevismia, vallankumouksellista sosialidemokratiaa.

„Työväen edustajakokous”-seikkailuun тов. Voinov aivan oikein suhtautuu kuin „kevytmieliseen” yritykseen. Työskennelkäämme tarmokkaasti ammattiliitoissa, työskennelkäämme *kaikilla* toimikentillä marxilaisuuden vallankumouksellisen teorian levittämiseksi proletariaatin keskuuteen ja *luokkajärjestön* „linnakkeen” luomiseksi. Kaikki muu seuraa myötä.

Kirjoitettu marraskuussa 1907

*Julkaistu ensi kerran v. 1933
XXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

**AGRAARIKYSYMYS
JA „MARXIN ARVOSTELIJAT“⁶⁴**

Kirjoitettu syksyllä 1907

*Julkaistu ensi kerran v. 1908:
luvut X—XI kokoelmassa: VI. Iljin.
„Agraarikysymys“, I osa, Pietari,
ja XII luku kokoelmassa „Nykyhet-
ken elämää“, Pietari*

*Julkaistaan kokoelmien
tekstiin mukaan*

X

SAKSALAISEN BULGAKOVIN, E. DAVIDIN „TEOS”

Ed. Davidin kirja „Sosialismi ja maatalous” on erittäin kömpelö ja sullottu yhteenveto niistä virheellisistä menetelmistä ja järkeilyistä, joita olemme nähneet herroilla Bulgakovilla, Hertzillä ja Tshernovilla. Sen vuoksi voisimme sivuuttaa Davidin kokonaan vaikenemalla. Mutta koska hänen „teoksensa” on nykyään epäilemättä revisionismin pääteos agraarikysymyksen alalla, niin pidämme tarpeellisena luonnehtia vielä kerran sitä, miten herrat revisionistit kirjoittavat tieteellisiä teoksia.

Kysymykselle koneiden käytöstä maataloudessa David on omistanut kirjansa IV luvun kokonaan (ss. 115—193 venäjänk. käännöksessä) sen lisäksi, että muissa luvuissa on runsaasti erillisiä huomautuksia samasta aiheesta. Tekijä tarkastelee mitä seikkaperäisimmin satoja *teknillisiä* yksityiskohtia ja hukuttaa niihin asian poliittis-taloustieteellisen ydinajatuksen. Maanviljelyksessä ei koneilla ole sitä merkitystä kuin teollisuudessa; maanviljelyksessä ei ole keskusmoottoria; suurin osa koneista on käytössä vain ajoittaisesti; osa koneista ei anna säästöä tuotantokustannuksissa j.n.e., j.n.e. Davidin mielestä tällaiset johtopäätökset (vrt. ss. 190—193, yhteenveto koneita koskevasta kysymyksestä) kumoavat marxilaisen teorian! Mutta sehän on pelkkää kysymyksen sotkemista eikä sen selittämistä. Maanviljelyksen takapajuisuutta verrattuna jalostavaan teollisuuteen ei voida epäillä hituistakaan. Tätä takapajuisuutta ei tarvitse edes todistella. Luettelemalla kohta kohdalta, missä tämä takapajuisuus ilmenee, latelemalla esimerkkejä esimerkkien päälle ja casuksia casuksien päälle David vain lykkää kauemmaksi todellista tutkimusaihetta: onko koneiden käytöllä kapitalistinen luonne? onko koneiden käytön lisääntyminen yhteydessä kapitalistisen maanviljelyksen kasvuun?

David ei lainkaan käsitä marxilaiselle välttämätöntä kysymyksen asettelua sinänsä. Itse asiassa Davidin kat-
santokanta on pikkuporvarin katsantokanta, pikkuporvarin,
joka lohduttelee itseään kapitalismin verrattain hitaalla
edistyksellä peläten tarkastella koko yhteiskunnallista kehi-
tystä kokonaisuutena. David esimerkiksi siteeraa maatalous-
koneita koskevassa kysymyksessä Bensingiä, siteeraa luke-
mattomia kertoja⁶⁵ (ss. 125, 135, 180, 182, 184, 186,
189, 506 y.m. venäjänk. käännöksessä). Voidaan sanoa, että
Davidimme suorastaan tuskastuttaa lukijaa siirtymällä
yksityiskohdasta toiseen, lainkaan muokkaamatta aineistoa,
ilman mitään yhteyttä, ilman harkittua kysymyksen aset-
telua, ilman tarkoituspäämäärää. Sen vuoksi David ei tee mitään
yhteenvedoa Bensingin johtopäätöksistä. Sama, mitä sanoin
v. 1901 hra Bulgakovia vastaan, koskee täydellisesti myös-
kin Davidia*. Ensiksikin yhteenvedo Bensingin johtopää-
töksistä osoittaa koneita käyttävien talouksien kiistämättö-
män etevämmyyden niihin talouksiin verraten, jotka eivät
käytä koneita. Mitkään Bensingin „oikomiset” pikkusei-
koissa, joita David on ahtanut kirjansa täyteen, eivät
muuta johtopäätöstä. *David vaikenee kokonaan tästä ylei-
sestä johtopäätöksestä aivan samoin kuin hra Bulgakovkin!*
Toiseksi, siteeratessaan Bensingiä loppumattomasti, ilman
mitään järkeä ja keskinäistä yhteyttä, David *ei ole* myös-
kään, samoin kuin hra Bulgakovkaan, *huomannut* Bensin-
gin porvarillisia katsomuksia koneisiin nähden enempää
teollisuudessa kuin maanviljelyksessäkään. Sanalla sanoen,
kysymyksen yhteiskunnallis-taloudellista puolta David ei
edes ymmärrä. Hän ei osaa yleistää eikä sitoa toisiinsa
niitä faktatietoja, jotka todistavat suurtalouden eteväm-
myyttä pientalouteen verraten. Tuloksena jäljelle ei jää
mitään muuta kuin poroporvarin taantumuksellista ruiku-
tusta, poroporvarin, joka rakentaa toiveensa tekniikan taka-
pajuisuuteen ja kapitalismin kehityksen hitauteen. Oikeisto-
kadetti ja „kristillinen” luopio hra Bulgakov on teoreettisesti
aivan samaa maata opportunistisen sosialidemokraatin
Davidin kanssa.

David ei ymmärrä asian yhteiskunnallis-taloudellista
puolta muissakaan kysymyksissä, se jää häneltä auttamat-
tomasti ymmärtämättä. Ottakaa hänen perusteetinsä, hänen

* Ks. Teokset, 5. osa, s. 123. *Toim.*

mielijaatuksensa, koko teoksen „ydin”: *pientuotannon* elin-
kykyisyys maanviljelyksessä ja sen etevämyys suurtuo-
tantaan verraten. Kysykää Davidilta, mitä on pientuotanto?

Sivulta 29, huomautuksesta, te löydätte säntillisen vas-
tauksen: „Kaikissa niissä tapauksissa, joissa puhumme
pientuotannosta, tarkoitamme sellaista taloudellista kate-
goriaa, joka toimii ilman vakinaista vierasta apua ja ilman
sivuammatin harjoittamista”. Tämä on sanottu kömpelösti
ja hra Grossman on sen kääntänyt taitamattomasti, mutta
se on kuitenkin jossain määrin selvä. Tämän jälkeen teillä
on oikeus odottaa, että David tarkastelisi pienmaanviljelyk-
sen (*pienen — maa-alan puolesta*) ehtoja maanviljelijän
harjoittaman palkkatyön käytön tai sen myymisen *kannalta*.
Ei sinne päinkään.

Davidin porvarillisuus ei tule missään niin selvästi esiin
kuin siinä, että hän sivuuttaa kokonaan kysymyksen palkka-
työn käytöstä „pien”-viljelijöillä ja näiden viimeksi mainit-
tujen muuttumisesta palkkatyöläisiksi. Se on kirjaimellisesti
niin, että sivuuttaa kokonaan sen. Saksalaisissa tilastoissa
on olemassa vastaavia tilastotietoja; Kautsky esittää ne
lyhyesti „Agraarikysymyksessään” (olen esittänyt nämä
numerotiedot yksityiskohtaisesti *). David tuntee nämä
tilastot, mutta ei analysoi noita numerotietoja. David tekee
joukottain viittauksia eri monografioihin, mutta *sivuuttaa*
kokonaan niissä olevat numerotiedot tästä kysymyksestä.
Sanalla sanoen, se on pikkuporvarin kertakaikkista *vaikene-*
mista yrittäjätalonpojalla olevia „työmiehiä” koskevasta
kysymyksestä.

Tässä esimerkkejä.

Sivulla 109 sanotaan: „Yleensä puhuen puutarhaviljelyk-
sessä, samoin kuin maataloudessakin, kukoistaa pientuo-
tanto”.

Te odotatte todistuksia. Teille tarjotaan seuraavat *ja vain*
seuraavat tiedot:

„Vuoden 1895 teollisuustilaston ** tietojen mukaan
32.540:stä hedelmä- ja vihannestarhasta 13.247 = 40% oli
kooltaan pienempiä kuin 20 aaria; 8.257 = 25% oli 20—50
aaria; 5.707 = 14% oli 50 aarista 1 hehtaariin; 3.397 = 10%

* Ks. Teokset, 5. osa, ss. 183—184. *Toim.*

** Nähtävästi hra Grossman, käännöksen toimittaja, on tällä tavalla kääntänyt
sanon: Betriebsstatistik. Venäläisten käännösten kanssa on ihan helisemässä!
Pitää sanoa: „maatalouden tuotantolaitoksista tehdyn tilaston”.

oli kooltaan 1—2 hehtaaria ja vain 1.932:lla = 6%:lla oli tarhamaan pinta-ala 2 ha tai sitä suurempi”.

Siinä kaikki. Sen pitäisi todistaa pientuotannon kukoistusta puutarhaviljelyksessä. Sitä olisi pidettävä agronomiaa tuntevan Davidin tieteellisenä teoksena. Jos asia on siten, niin emme enää ymmärrä, mitä sitten on puoskaroiminen tieteessä.

Vain 6%:lla on 2 ha tai enemmän, sanoo David. Rinnalla, tuossa samassa tilastossa, josta hän nämä numerot ottaa, on tiedot näillä 6%:lla olevasta *maan määrästä*. *David vaikenee noista numeroista*. Ja hän vaikenee niistä sen vuoksi, että ne hävittävät hänen teoriansa. „1.932 isännälle, s.o. 5,94%:lle kaikista puutarhaviljelijöistä”, kirjoitin minä juuri näiden numerotietojen johdosta *, „on keskittynyt enemmän kuin puolet, 51,39%” kaikesta siitä maasta, joka on kaupallisessa puutarhanhoidossa. Näistä 1.932:sta puutarhurista 1.441:llä on 2—5 ha kasvitarhamaata; heillä on keskimäärin 2,76 ha puutarhaviljelyksiä kullakin ja *kaikkiaan maata* 109,6 ha kullakin. Viisi hehtaaria tai enemmän puutarhaviljelyksiä on 491 isännällä, ja heillä on keskimäärin 16,54 ha tarhaviljelyksiä sekä *kaikkiaan maata* 134,7 ha kullakin (sama tietolähde).

Siis *yksistään* 6%:lle puutarhureista on keskittynyt 51,39% koko tarhamaasta. He ovat suurkapitalisteja, joilla puutarhat ovat kapitalistisen maanviljelyksen *lisänä* (taloudet käsittävät 100—135 hehtaaria). Kaupallinen puutarhanhoito on siis kapitalistisesti äärettömän keskittynyttä. Mutta Davidilla on... rohkeutta väittää, että „kukoistaa pientuotanto”, s.o. tuotanto, jota harjoitetaan ilman palkkatyön käyttöä. *Hän ei esitä tietoja siitä*, miten suuret taloudet kaupallisessa puutarhanhoidossa vaativat avukseen palkkatyöläisiä.

Sillä tavalla tiedemies David suhtautuu tilastotietoihin. Esimerkkinä siitä, miten hän käyteele erikoistutkielmia, on se samainen paljon puhuttu Hecht ⁶⁶, johon herrat Bulgakov, Hertz ja Tshernov ovat vedonneet **. „Teoksessaan” David toistaa Hechtiä kahdella sivulla (ss. 394—395). Ja *miten* hän toistaa? *Ei hiiskahdustakaan palkkatyöstä*. Ei hiiskahdustakaan siitä, että Hecht kaunistelee maatilkun omistavan tehdastyöläisen „*asuinpaikan vakinaisuutta*” ja sekoittaa

* Ks. Teokset, 5. osa, s. 204. *Toim.*

** Ks. Teokset, 5. osa, ss. 153—157. *Toim.*

työläiset ja vauraat talonpojat toisiinsa. Ei hiiskahdustakaan siitä, että samalla kun pieni määrä vauraita talonpoikia „kukoistaa”, ovat suuret joukot sellaisessa asemassa, että kun maito myydään, niin täytyy sen asemesta käyttää margariinia, joka on halvempaa.

David ei ainoastaan vaikene tästä, vaan vieläpä sanoo, että „Hecht esittää hyvin mielenkiintoisia tietoja näiden talonpoikien suurista elinvaatimuksista” (s. 395). Tämän räikeämpää porvarillista apologeettisuutta on vaikea kuvitellakaan.

Muuten sivumennen siitä Hechtin maininnasta, että talonpojat myyvät maitoa ostaakseen margariinia, joka on halvempaa. Sen luulisi olevan taloustieteilijälle aivan yleisesti tunnetun tosiasian. Marx sanoi jo vuonna 1847 „Filosofian kurjuudessa” siitä, kuinka kapitalismi huonontaa kansan ravintotilaa⁶⁷. Venäjällä ovat tämän ilmiön todenneet moneen kertaan jo Engelhardtin⁶⁸ ajoista saakka (70-luvulta) kaikki ne, jotka ovat edes jossain määrin tunnollisesti tutkineet kapitalismin edistystä lypsykarjataloudessa. „Tiedemies” David ei ole huomannut sitä. Hän vieläpä hihittääkin sosialistien maininnoille siitä.

Davidin kirjan sivuilla 427—428 näemme pilkattavan Kautskya, joka sanoo, että maitola-asetat, jotka kehittävät maidon myyntiä talonpoikain taholta, huonontavat talonpoikien ravintoa. Jotta lukija voisi asettaa oikeaan arvoonsa saksalaisen narodnikki Davidin, esitämme hänen omat sanansa:

„...,Kaikilla muilla ihmisillä on tapana suurempia tuloja saatuaan käyttää niistä jonkin verran myöskin vatsaansa varten. Sellainen nyt on, niin sanoaksemme, ihmisen luonto, että hän sangen mielellään syö jotain parempaa, jos hänellä vain on siihen hiukankin rahaa. Senpä takia onkin äärimmäisen kummallista, että yksinomaan vain talonpoika, joka saa osuuskunnan avulla maidostaan ja sioistaan enemmän tuloja kuin aikaisemmin, mikä on yleisesti tunnustettu asia, menettelee vallan toisin kuin muut kuolevaiset” j.n.e., j.n.e., j.n.e.

Tähän taantumuksellisen poroporvarin ilveilyyn ei tietenkään kannata vastata. Riittää, kun hänet näytetään lukevalle yleisölle, riittää, kun hänet vedetään päivän valoon niiden sekavien agronomisten sitaattien röykkiöstä, joita on ripoteltu 550:lle sivulle. Riittää, kun mainitsemme, että yksinpä porvariston apologeetta Hechtkin, jota David siteeraa, tunnustaa ravinnon huononemisen *tosiasiaksi*, joka johtuu siitä, että maito myydään pois ja sen tilalle tulee

halpa margariini. Tämä koskee etelä-Saksaa, aluetta, jossa on vallitsevana talonpoikainen pientalous. Toiselta seudulta — Itä-Preussista — meillä on Klawkin * antama aivan samanlainen lausunto, että pikkutalonpojat „hyvin vähän käyttävät voita ja kuorimatonta maitoa”.

Davidin porvarillisen apologeettisuuden voi huomata poikkeuksetta kaikissa kysymyksissä, joita hän koskettelee. Hän ylistelee esimerkiksi Saksan ja Tanskan maito-osuuskuntia käyttäen siihen kymmeniä sivuja (413—435 y.m.). Hän esittää tilastojakin... mutta vain osuuskuntien lukumäärän lisääntymisestä! Hän *ei esitä* saksalaisten tilastojen numerotietoja „osuuskunnallisen” maitotuotannon keskittymisestä kapitalististen suurtalouksien käsiin **. Davidit eivät huomaa tällaisia numeroita niissä tilastoissa, joita he käyttävät!

„Osuuskunniksi järjestyneet tanskalaiset talonpojat”, sanoo David, „ovat sivuuttaneet jopa suurmaanomistajien yksityisfarmitkin”. Sitten seuraa esimerkki: sitaatti kokeilulaboratorion 46. selostuksesta, jonka mukaan osuuskuntien voi on parempaa kuin tilanherrojen voi. Ja David jatkaa:

„Tällaisia tuloksia saavuttivat talonpojat, jotka aikoinaan pienissä talouksissaan valmistivat ainoastaan huonoimman lajin voita, josta he saivat tuskin puolet siitä hinnasta, minkä suuromistajat saivat. Sitä paitsi tässä on oikeastaan kysymys keski- ja pientalonpojista (kursivointi Davidin). Vuonna 1898 Tanskassa oli 179.740 karjanavetta; tästä määrästä ainoastaan 7.544:ssä, s.o. 4%:lla, oli 30 lehmää tai enemmän; 49.371:ssä, s.o. 27,82%:lla, oli kussakin 10—29 lehmää. Vähemmän kuin 10 päätä karjaa oli 122.589 karjanavetassa, s.o. 68,97%:lla. Enemmällä kuin puolella näistä viimeksi mainituista, nimittäin 70.218 karjanavetassa, mikä tekee 39,85% niiden kokonaisuudesta,—oli vain 1—3 päätä karjaa, t.s. ne kuuluivat pientalouksille. Sitä, että huomattava enemmistö pienistä talonpoikaistalouksista osallistuu osuuskuntajärjestöihin, osoittaa se tosiasia, että vuonna 1900, jolloin Tanskassa oli kaikkiaan noin 1.110.000 lypsylehmää, osapuilleen 900.000 lehmän maito annettiin maito-osuuskuntiin” (s. 424).

Sellaisia ovat tiedemies Davidin perustelut. Hän välttää tarkkoja numerotietoja lehmien määrän jakaantumisesta eri ryhmien talouksissa, niiden esittäminen on hänelle vastenmielistä. Mutta jo niistäkin hajallisista numeroista, jotka hän on esittänyt, näkyy, että hän kokonaan vääristelee tosiloja. Vertailemalla lehmien yleistä lukumäärää siihen, kuinka karjanavettain määrä jakaantuu karjan luvun

* Ks. Teokset, 5. osa, ss. 165—166. *Toim.*

** Ks. Teokset, 5. osa, s. 206. *Toim.*

mukaan, saamme seuraavanlaisen, *tosin likimääräisen* *, mutta yleensä kuitenkin epäilemättä tosioloja vastaavan kuvan:

T a n s k a	Talouksien määrä tuhansissa	Niillä lehmiä tuhansissa	1 taloutta kohti lehmiä
Taloudessa on 1—3 lehmää	70	100	1,43
” ” 4—9 ”	52	250	4,81
” ” 10—29 ”	49	550	11,22
” ” 30 lehmää tai enemmän	8	200	25,00
<i>Yhteensä</i>	179	1.100	6,14

Näistä numeroista näkyy ensinnäkin, että lypsykarjanhoidon keskittyminen on Tanskassa *erittäin suuri*. 750.000 lehmää 1.100.000:sta, s.o. *yli kaksi kolmasosaa koko määrästä*, kuuluu *suurtalouksille*, 57.000:lle 179.000:sta, t.s. vähemmälle kuin kolmannekselle isäntien koko lukumäärästä. Tällaiset taloudet eivät nähtävästi tule toimeen ilman palkkatyötä, koska niissä kussakin on 10 lehmää tai enemmän. Siis David „ei ole huomannut” sitä, ettei karjanhoitotalouden koko tässä ole suinkaan pieni; tanskalaisista isännistä ei voida tehdä johtopäätöksiä maan määrän perusteella. David „ei ole huomannut” sitä, että valtavalla määrällä pientalouksia on tässä, kuten kaikkialla ja aina kapitalistisessa maanviljelyksessä, mitättömän pieni osa yleisestä tuotannosta. Pikkuisäntiä on 70.000, s.o. melkein 40%, mutta heillä on $\frac{1}{11}$ lehmien kokonaismäärästä.

Toiseksi, nämä esitetyt numerot osoittavat, että *osuuskuntien tarjoamista eduista* Tanskassakin, samoin kuin Saksassa, nauttivat *pääasiassa kapitalistit*. Kun 1.100.000 lehmästä 900.000 lehmän maito menee maito-osuuskunnille, niin 200.000 lehmää jää siis *syryään* osuuskunnallisen myynnin antamista „eduista”. Ne ovat pääasiassa kaikkein pienimpien isäntien lehmiä, sillä Saksaa koskevista tiedoista

* Nämä numerot ovat likimääräisiä ensinnäkin siksi, että lehmien lukumäärä on otettu vuodelta 1900, mutta talouksien määrä vuodelta 1898; toiseksi sen takia, että lehmien lukumäärä talousryhmittäin on täytynyt määrittellä likipitien, koska Davidilla ei ole tarkkoja numeroita. Suurtalouksien ominaispalnon määrittelimme todellisuutta pienemmäksi: 7.544 taloudessa on kussakin 30 lehmää tai enemmän. Siinäkin tapauksessa, jos otetaan vähin määrä, minimum, t.s. 30 lehmää taloutta kohti, niin se tekee $7.544 \times 30 = 226.320$ lehmää. Me otimme *pienimmän* numeron, sillä muussa tapauksessa pientalouksien koko olisi joutunut liian lähelle ryhmien minimi- eikä maksimirajaa.

me jo näimme, että korkeintaan 2 hehtaarin talouksista vain 0,3% talouksien yleismäärästä osallistuu maito-osuuskuntiin, mutta 100 ha ja sitä suuremmista talouksista — 35,1%. Kaikki seikat panevat siis oletamaan, että pikkuisännät (70.000 isäntää, joilla on 100.000 lehmää) nauttivat vähimmin osuuskunnallisen myynnin tarjoamista eduista.

Tanskan esimerkki lyö täydellisesti nurin Davidin ja osoittaa, että maitotuotteiden tuotannossa eivät ole vallitsevina pien- eikä keskitaloudet, vaan suurtaloudet.

Antaaksemme jonkin verran eloisuutta näille kuolleille numeroille ja taulukoille, näyttääksemme porvarillisen maanviljelyksen luokkaluonteen (jonka tylsä pikkuporvari David sivuuttaa kokonaan) esitämme erään merkkitapauksen Tanskan työväenliikkeen historiasta. Vuonna 1902 Tanskan laivanomistajat alensivat lämmittäjien palkkoja. Nämä vastasivat siihen lakolla. Yleinen satamatyöläisten liitto tuki heitä lopettamalla niin ikään työt. Mutta... lakkoa ei onnistuttu saamaan yleislakoksi eikä ulottumaan Tanskan kaikkiin satamiin. „Esbjergin satamaa (Tanskan länsirannikolla, tärkeä kaupankäynnissä Englannin kanssa), jolla on niin tavattoman suuri merkitys tanskalaisten maataloustuotteiden viennissä, ei onnistuttu saamaan mukaan lakkoon, sillä Tanskan maatalousosuuskunnat ilmoittivat lähettävänsä viipymättä tarvittavan määrän jäseniään laivoja lastaamaan; Tanskan talonpojat eivät salli tuotteidensa maastaviennin pysäyttämistä” *.

Tanskan osuuskunnat asettuivat siis laivanomistajaisäntien puolelle työläisiä vastaan ja saattoivat lakon häviöön. On tietysti täysin selvää, että kapitalistifarmarit, joilla on 10 lehmää tai enemmän, tukivat samoin kapitalisteja työläisiä vastaan. Se vain on käsittämätöntä, että Davidin tapaiset kirjailijat, jotka hämäävät luokkataistelua, nimittävät itseään sosialisteiksi.

Kysymyksessä maanviljelystalouksien yhteydestä teknillisiin tuotantoaloihin (sokerinvalmistus, viinapolttimot j.n.e.) David tekee *aivan saman* virheen kuin hra Bulgakovkin. Saksalainen „oppinut” opportunisti aivan venäläisen professorin tapaan *kopioi yksinkertaisesti* taulukot saksalaisen kyselykaavan antamista tiedoista ajattelematta

* Emil Helms. „Die socialdemokratische und gewerkschaftliche Bewegung in Dänemark”. Lpz. 1907. S. 138 (Emil Helms. „Sosialidemokraattinen ja ammatillinen liike Tanskassa”. Leipzig, 1907, s. 138. Toim.).

lainkaan, mitä nämä taulukot tarkoittavat! Kautsky vakuuttaa, että sokerintuotanto on maataloudellisen suurteollisuuden esikuva. Kumotakseen tämän väitteen David esittää Bulgakovin tapaan numeroita, jotka osoittavat, että sellaisia pientalouksia, jotka ovat yhteydessä teknillisiin tuotantoloihin, on enemmän kuin suurtalouksia (ss. 406, 407, 410 Davidilla). Oppinut tilastotieteilijä on unohtanut sen, että pientalouksia on yleensä enemmän kuin suurtalouksia. Sen sijaan, että olisi määritellyt teknillisiin tuotantoloihin yhteydessä olevien talouksien prosenttisuhteen kyseisen ryhmän talouksien kokonaismäärään verraten, hän jäljensi taulukon, jossa on osoitettu tällaisten talouksien prosenttisuhte ryhmittäin niiden yleiseen määrään verraten. Tämän hra Bulgakovin tekemän virheen olen edellä jo osoittanut yksityiskohtaisesti *. Lisäksi on vain huomautettava, että E. David, joka on yhtä tunnollinen tieteellisyydessään, ei ole myöskään vaivautunut sen enempää vilkaisemaan numerotietoihin siitä, mikä osa kapitalistien hallussa olevasta *maamäärästä* on sokerijuurikasviljelyksinä.

Miten koomillisen pitkälle saksalaisen opportunistin ja venäläisen liberaalisen professorin hengenheimolaisuus menee, näkyy siitä, etteivät he ainoastaan käytä yhtä huolimattomasti ja taitamattomasti tilastotietoja, vaan myöskin yhtä huolimattomasti siteeraavat Marxia. Samoin kuin Bulgakov David tunnustaa „maan vähenevän hedelmällisyyden lain”. Tosin hän yrittää selitellä sitä erikoisin rajoituksin, sovitella sitä erikoisin ehdoin, mutta asia ei siitä parane hituistakaan. Esimerkiksi sivulla 476 David sanoo, että „tämä laki ei yleensä koske kysymystä tuottoisuuden vaihtelusta siirryttäessä tieteellis-teknilliseltä asteelta toiselle. Laki koskee yksinomaan tuottoisuuden vaihtelua samalla tieteellis-teknillisellä asteella”. Tämä on juuri sitä paljonpuhutun lain *rajoitusta*, josta mainitsin hra Bulgakovia vastaan **, ja lisäsin heti samalla, että se on oleva „laki”, joka on „niin suhteellinen, ettei mistään laista eikä edes mistään *maanviljelyksen kardinaalisesta erikoisuudesta voi olla puhettakaan*”.

Siitä huolimatta David yrittää edelleenkin nostaa tämän lain maanviljelyksen erikoisuudeksi. Syntyy kuvaamatonta sekasotkua, sillä „tieteellis-teknillisten” ehtojen pisyessä

* Ks. Teokset, 5. osa, ss. 199—200. *Toim.*

** Ks. Teokset, 5. osa, ss. 98—99. *Toim.*

muuttumattomina ovat pääoman lisäsijoitukset teollisuudessaakin äärimmäisen rajoitettuja.

„Maatalouden takapajuisuus”, sanoo David viimeisessä luvussa, „on selitettävissä ensinnäkin *organisten luonnonvoimien konservatiivisuudella*, mikä ilmenee pienenevien satojen lakina” (501). Tässä johtopäätöksessä on jo heitetty yli laidan vastikään esitetty väittäjä, että „laki” ei koske korkeammalle teknilliselle asteelle siirtymisen tapauksia! „Luonnonvoimien konservatiivisuus” on pelkkää taantumuksellisen poroporvarillisuuden sanakieroilua, poroporvarillisuuden, joka ei pysty käsittämään niitä *yhteiskunnallisia* oloja, jotka jarruttavat erikoisesti maatalouden kehitystä. David ei näy ymmärtävän sitä, että näihin *yhteiskunnallisiin* oloihin kuuluvat: ensinnäkin feodalismiin jätteet maanviljelyksessä, batrakkien epätasa-arvoisuus j.n.e., j.n.e., ja toiseksi *maankorko*, joka paisuttaa hintoja ja *vakiinnuttaa maan hintaan* korkean maankoron.

„Käsityksemme on se”, kirjoittaa David, „että Saksan maanviljelys ei voisi nykyään tuottaa tarvittavaa määrää viljaa sillä tuottoisuudella, jota valtamerentakaisen tuotannon takia pidetään normaalina maailmantalouden kannalta. Pienenevien satojen laki ei salli rajattomasti suurentaa tuotteiden määrää rajoitetulla maa-alalla ilman tuottoisuuden alenemista” (519)— viimeisen lauseen on David alleviivannut.

Olkaa hyvä ja katsokaa tuota taloustieteilijää! Hän sanoo, että pienenevien satojen „laki” koskee *yksinomaan* tuottoisuuden vaihteluja samalla tieteellis-teknillisellä asteella (476). Mutta johtopäätös kuuluu: „laki ei salli „rajattomasti” suurentaa tuotteiden määrää” (519)! Mistä sitten johtuu, että Saksan maanviljelys *ei voisi tulla nostetuksi* seuraavalle „tieteellis-teknilliselle asteelle”, ellei esteenä olisi yksityinen omistusoikeus maahan, ellei esteenä olisi paisutettu maankorko, ellei esteenä olisi batrakin oikeudettomuus, poljettu asema ja nöyryytys, elleivät esteenä olisi junkkerikunnan villit keskiaikaiset etuoikeudet??

Porvarillinen apologeetta yrittää luonnollisesti olla huomioimatta maanviljelyksen takapajuisuuden yhteiskunnallisia ja historiallisia syitä säilyttäen syyn „luonnonvoimien konservatiivisuuden” ja „vähenevän hedelmällisyyden lain” kontolle. Tuo surullisen kuuluisuuden saanut laki ei sisällä mitään muuta kuin apologeettisuutta ja tylsäjarkisyyttä.

Ja verhotakseen häpeällistä perääntymistään porvarillisen taloustieteen vanhojen ennakkoluulojen helmaan David aivan samoin kuin Bulgakovkin tarjoaa meille panettelevan viittauksen Marxiin. David siteeraa „Pääoman” III osasta *sitä samaa sivua* (III. B., II Theil, S. 277), jonka myöskin hra Bulgakov on esittänyt! (Ks. s. 481 Davidilla ja ylempänä esitettyä hra Bulgakovin käsittelyä *.)

Se, mitä olen sanonut hra Bulgakovin *tieteellisestä tunnollisuudesta*, koskee *täydellisesti* myöskin Davidia. Hra Bulgakov vääristeli Marxilta ottamaansa sitaattia. David rajoittui esittämään ensimmäiset sanat samasta sitaatista: „Maan alenevasta tuottavuudesta peräkkäisiä pääoman sijoituksia tehtäessä katso Liebigiltä” („Das Kapital”, III. B., II. Theil, S. 277 **) ⁶⁹. Samoin kuin Bulgakovkin David vääristeli Marxia esittämällä asian lukijalle siten, ikään kuin tämä olisi Marxin ainoa maininta asiasta. Toistamme, että todellisuudessa jokainen, joka on lukenut „Pääoman” III osan (ja teoksen „Theorien über den Mehrwert” ⁷⁰ toisen osan II niteen), tietää asian olevan päinvastoin. Marx osoittaa *kymmeniä kertoja*, että pääoman lisä-sijoitusten tuottavuuden *alenemistapausta* hän pitää täysin tasavertaisena, yhtä mahdollisena kuin sitäkin tapausta, että pääoman lisä-sijoitukset aiheuttavat tuottavuuden *kohoamisen*.

Sivulla 481 olevassa huomautuksessa David lupaa tulevaisuudessa käsitellä tämän lain yhteyttä maankorkoon sekä „käsitellä arvostelevasti Marxin yritystä kehittää ja laajentaa maankorkoteoriaa kumoten Malthusin ja Ricardon antamat perusteet”.

Rohkenemme ennustaa, että Davidin arvosteleva käsittely tulee olemaan porvarillisten ennakkoluulojen toistamista à la hra Bulgakov tahi... à la toveri Maslov.

Siirtykäämme käsittelemään vielä erästä Davidin kerrassaan väärää väittämää. Hänen apologeettisuutensa tahi vääristelemiensä tilastotietojen kumoaminen on jo kovin epäkiitollista työtä. Kysymyksestä, jonka käsittelyyn nyt siirrymme, meillä on eräitä uusia tietoja, jotka antavat mahdollisuuden rinnastaa tosiolojen *faktillista* kuvaa nyky-
aikaisen poroporvarillisuuden teorioihin.

* Ks. Teokset, 5. osa, ss. 106—108. *Toim.*

** — „Pääoma”, III osa, II nide, s. 277. *Toim.*

XI

KARJANHOITO PIEN- JA SUURTALOUDESSA

Puolustaessaan pientuotantoa „arvostelijat” eli bernsteiniläiset vetoavat agraarikysymyksessä varsin usein seuraavaan seikkaan. Pienviljelijät pitävät maa-alan määrättyä yksikköä kohti paljon enemmän karjaa kuin suurviljelijät. Siis pienviljelijät lannoittavat maata paremmin, sanovat he. Heidän taloutensa on teknillisessä suhteessa korkeammalla tasolla, sillä lannoituksella on ratkaiseva merkitys nykyaikaisessa maanviljelyksessä, ja taloudessa olevasta karjasta saatava lanta on monta kertaa parempaa kuin mitkään ja minkäänlaiset keinolannoitteet.

Ed. David kirjassaan „Sosialismi ja maatalous” antaa tälle perustelulle ratkaisevan merkityksen (ss. 326, 526, 527 venäjänk. käännöksessä). Hän kirjoittaa kursiivilla: „lanta on maanviljelyksen sielu” (s. 308) ja ottaa tämän totuuden pääperusteekseen puolustaessaan pienviljelystä. Hän esittää saksalaisia tilastotietoja, jotka osoittavat, että pientalouksissa pidetään määrättyä maa-alaa kohti paljon enemmän karjaa kuin suurtalouksissa. David on vakuuttunut siitä, että nämä tiedot ratkaisevat lopullisesti hänen edukseen kysymyksen suur- ja pientuotannon etuisuuksista maanviljelyksessä.

Tarkastelkaamme lähemmin tätä teoriaa ja maatalouden lantasielua.

Davidin ja hänen lukuisten porvarillisiin taloustieteilijöihin kuuluvien kannattajiensa pääasiallisena perusteena ovat tilastolliset perusteet. Vertaillaan karjan määrää (maa-alayksikköä kohti) erisuuruuksissa talouksissa. Tällöin vaihteliaasti oletetaan, että vertailtavana ovat samanlaatuiset suureet, s.o. että samalla määrällä jotain vissiä karjalajia on sekä suur- että pientalouksissa niin sanoaksemme yhdenvertainen maataloudellinen arvo. Oletetaan, että sama määrä karjaa antaa saman verran lantaa ja että karja on laadultaan enemmän tai vähemmän samanlaista sekä suur- että pientalouksissa j.n.e.

On ilmeistä, että käsiteltävänä olevan perusteen todistuspätevyys riippuu kokonaan tämän tavallisen sanomatta ymmärretyn olettamuksen oikeellisuudesta. Onko tuo oletamus oikea? Jos siirrymme paljaista ja tökeröistä summitaistilastoista analysoimaan pien- ja suurmaanviljelystuo-

tannon yhteiskunnallis-taloudellisia ehtoja kokonaisuudessaan, niin huomaamme heti, että juuri sitä, mikä olisi todistettava, pidetään tuossa olettamuksessa jo todistettuna. Marxilaisuus väittää, että karjanhoidon ehdot (ja samoin maanhoitoehdot ja maanviljelijätyöläisen ylläpito, kuten olemme nähneet) ovat pientuotannossa *huonommat* kuin suurtaloudessa. Porvarillinen poliittinen taloustiede ja sen jälkeen myöskin bernsteiniläiset väittävät päinvastaista: pienviljelijän *ahkeruuden* vuoksi karjan hoitamisehdot ovat pientaloudessa paljon paremmat kuin suurtaloudessa. Tätä kysymystä valaisevien tilastotietojen löytämiseksi tarvitaan kokonaan toisenlaisia tilastoja kuin ne, joita David käyttää. Siihen tarvitaan tilastotutkimuksia karjan laadusta erisuuruisissa talouksissa eikä sen määrästä. Saksalaisessa taloustieteellisessä kirjallisuudessa on olemassa sellainen tutkielma, ehkäpä useampikin. Ja erittäin luonteenomaista on, että David, joka on ahtanut kirjaansa lukemattoman määrän asiaan kuulumattomia sitaatteja kaikenlaisista agronomisista teoksista, onkin sivuuttanut visusti vaikenevilla kirjallisuudessa tavattavat yritykset osoittaa seikka-peräisten tutkimusten nojalla pien- ja suurtalouden sisäiset olosuhteet. Me tutustutamme lukijaa erääseen näistä teoksista, jonka David on aivan suotta kokonaan kiertänyt.

Tunnettu saksalainen maatalouskirjailija Drechsler on julkaissut erään monografisen „maataloudellisen tilastotutkimelman” tulokset; tästä tutkielmasta hän on aivan oikein sanonut, että „tulostensa täsmällisyyden kannalta sillä tuskin on vertaistaan”. Hannoverin maakunnassa tutkittiin 25 asutusta (22 kylää ja kolme tilanherrakartanoa) ja jokaisesta taloudesta koottiin erikseen tiedot sekä maan ja karjan määrästä että *myöskin karjan laadusta*. Karjan laadun määrittelemiseksi käytettiin erittäin täsmällistä menetelmää: määriteltiin jokaisen eläimen *elävä paino** kilogrammoissa „eri eläinten mahdollisimman täsmällisen arvioimisen nojalla, jonka suorittivat asiantuntijat”. Näin saatiin tiedot kunkin lajin eläinten elävästä painosta erisuuruisissa talouksissa. Sitä paitsi tutkimus suoritettiin

* David tuntee mainiosti tuon agronomien keinon — eri elukoiden elävän painon määrittelyn. Sivulla 367 hän kertoo yksityiskohtaisesti, millainen on liha-, maito- ja työnautakarjaan j.n.e. kuuluvien eläinten eri rotujen elävä paino. Hän kopioi nämä tiedot agronomeilta. Hänen päähänsäkään ei pälkähä, ettei taloustieteilijälle yleensä ja varsinkaan sosialistille ole tärkeää eri karjarotujen välinen ero, vaan *karjan hoitoehtojen* erilaisuus pien- ja suurtaloudessa, „talonpoikaissa” ja kapitalistisessa taloudessa.

kahdesti: ensimmäisen kerran vuonna 1875, toisen kerran vuonna 1884. Drechsler julkaisi numerotiedot * muokkaamattomina, kolmesta kartanosta kustakin erikseen ja kyllistä kolmena ryhmänä, jolloin kylien talonpoikaistaloudet jaettiin seitsemään ryhmään maan määrän mukaan (yli 50 hehtaaria, 25—50, 12,5—25, 7,5—12,5, 2,5—7,5, 1,25—2,5 ja korkeintaan 1,25 hehtaaria). Kun otetaan huomioon, että Drechslerillä on numerotiedot yhdestätoista eri karjalajista, niin lukijalle käy selväksi kaikkien näiden taulukkojen monimutkaisuus. Saadaksemme yhteenlasketut tiedot, jotka antaisivat mahdollisuuden nähdä yleiset ja perusjohtopäätökset, me jaamme *kaikki* taloudet *viiteen* perusryhmään: a) suurkanatot; b) talonpoikaistaloudet, joilla on maata yli 25 ha (hehtaaria); c) joilla on 7,5—25 ha; d) 2,5—7,5 ha ja e) vähemmän kuin 2,5 ha.

Talouksien lukumäärä näissä ryhmissä ja maan määrä niillä oli vuosina 1875 ja 1884 seuraava:

	Vuonna 1875			Vuonna 1884		
	Talouksien lukumäärä	Niillä maata	Maata 1 taloutta kohti	Talouksien lukumäärä	Niillä maata	Maata 1 taloutta kohti
	(Hehtaareissa = ha)					
a) Kartanot	3	689	229	3	766	255
b) Taloudet, joilla on maata 25 ha tai enemmän	51	1.949	38	58	2.449	42
c) Taloudet, joilla on maata 7,5—25 ha	274	3.540	13	248	3.135	12
d) Taloudet, joilla on maata 2,5—7,5 ha	442	1.895	4,3	407	1.774	4,3
e) Korkeintaan 2,5 ha	1.449	1.279	0,88	1.109	1.027	0,92
<i>Yhteensä</i>	2.219	9.352	4,2	1.825	9.151	5,0

Selittääksemme näitä numeroita pysähdymme ennen kaikkea tarkastelemaan erisuuruisten talouksien taloustyyppiä. Drechslerin mielestä mitkään taloudet, joilla on maata 7,5 hehtaaria tai enemmän, eivät tule toimeen ilman

* Vuodelta 1875 teoksessa „Schriften des Vereins für Sozialpolitik“, Band XXIV, S. 112 („Bäuerliche Zustände“, B. III) ja vuodelta 1884 teoksessa „Thiel's landwirtschaftliche Jahrbücher“, Band XV (1886) („Sozialpolitik der liiton teokset“, XXIV osa, s. 112 („Talonpoikain asema“, III osa) ja vuodelta 1884 „Thielin maataloudellisissa vuosikirjoissa“, XV osa (1886). Toim.).

palkkatyötä. Siten saadaan (v. 1875) 325 talonpoikaistaloutta, joihin palkataan työläisiä. Kaikista talouksista, joilla on korkeintaan $2\frac{1}{2}$ ha, on pakko palkkautua sivutöihin. Drechslerin laskelmien mukaan puolet niistä talouksista, joilla on maata 2,5—7,5 ha (keskimäärin = 4,3 ha), tulee toimeen ilman palkkatöissä käyntiä, toisen puolen sen sijaan täytyy antaa työläisiä palkkatöihin. Siis yhteensä talonpoikaistalouksista on kapitalistisia 325 taloutta, pieniä „työrahvaan” talouksia (kuten meidän narodnikkimme sanoisivat) eli sellaisia, jotka eivät palkkaa työläisiä eivätkä palkkaudu itse, on 221 taloutta, ja puoliproletaarisia, joista palkkautuu väkeä muualle, 1.670 taloutta.

Valitettavasti Drechslerin tekemä ryhmittely eroaa yleisten saksalaisten tilastojen ryhmittelystä, joissa keskitalonpoikaistona pidetään niitä isäntiä, joilla on maata 5—20 ha. Mutta epäilemättömäksi tosiasiaksi kuitenkin jää se, että suurin osa näistä keskitalonpojista ei tule toimeen ilman palkkatyöläisten käyttöä. Saksassa „keski”-talonpojat ovat pikkukapitalisteja. Ne talonpojat taas, jotka eivät palkkaa työläisiä eivätkä itse palkkaudu, muodostavat mitättömän pienen vähemmistön: 2.216:sta heitä on 221, s.o. yksi kymmenesosa.

Näin siis ottamamme talousryhmät voidaan niiden taloustyyppin mukaan luonnehtia seuraavalla tavalla: a) kapitalistiset suurtaloudet; b) keskisuuret kapitalistiset taloudet („grossbauerit”); c) pienet kapitalistiset taloudet; d) pienet talonpoikaistaloudet ja e) puoliproletaariset taloudet.

Talouksien yleinen lukumäärä ja niillä olevan maan kokonaisuus on vuosien 1875 ja 1884 välisenä aikana supistunut. Se on tapahtunut pääasiassa pientalouksien kohdalta: korkeintaan $2\frac{1}{2}$ hehtaaria omistavien talouksien määrä on supistunut 1.449:stä 1.109:ään, s.o. 340 taloudella, melkein neljänneksellä. Sitävastoin suurimpien talouksien (yli 25 ha) määrä on lisääntynyt 54:stä 61:een ja niillä olevan maan määrä 2.638 ha:sta 3.215 hehtaariin, s.o. 577 hehtaarilla. Tällä paikkakunnalla tapahtunut yleinen talouden parantuminen ja kulttuurin kohoaminen, josta Drechsler on haltioissaan, merkitsee siis maatalouden keskittymistä *pienenevän* omistajamäärän käsiin. „Edistys” on työntänyt pois maanviljelyksestä miltei 400 isäntää 2.219:stä (vuoteen 1884 mennessä oli jäänyt 1.825 isäntää)

ja jäljellejääneillä se on kohottanut maanomistuksen keskimäärää taloutta kohti 4,2 hehtaarista 5 hehtaariin. Yhdellä paikkakunnalla kapitalismi keskittää kyseellistä maanviljelyksen alaa ja työntää monia pienenäntiä proletariaatin joukkoon. Toisella paikkakunnalla kaupallisen maanviljelyksen kasvu luo joukon uusia pientalouksia (esimerkiksi maitokarjatalous kaupunkien lähikylissä ja kokonaisissa maissa, jotka toimittavat elintarvikkeita ulkomaille, kuten Tanskassa). Kolmansilla paikkakunnilla keskitalouksien pirstoutuminen lisää pientalouksien määrää. Summittaiset tilastot hämäävät kaikki tällaiset prosessit, joiden tutkimiseksi tarvitaan yksityiskohtaisia tutkielmia.

Kuvatulla paikkakunnalla on maatalouden edistys ilmennyt varsinkin karjanhoidon parantumisena. Eläinten yleinen lukumäärä on tällöin pienentynyt. Vuonna 1875 oli karjan lukumäärä 7.208 (suureksi karjaksi muunnettuna), vuonna 1884 — 6.993. Summittaisille tilastoille tämä karjan määrän pieneminen olisi merkinä karjanhoidon lamaan-tumisesta. Itse asiassa karjan laatu on parantunut, ja ellei oteta karjan kappalelukua, vaan eläinten yhteinen „elävä paino”, niin tulokseksi saadaan, että vuonna 1875 se oli 2.556.872 kiloa ja vuonna 1884 2.696.107 kg.

Karjanhoidon kapitalistinen edistys ei ilmene yksinomaan ja toisinaan niinkään paljon lukumäärän lisääntymisenä kuin laadun parantumisena, huonomman karjan vaihtamisena parempaan, rehun lisääntymisenä j.n.e.

*Karjan keskimääräinen lukumäärä
yhtä taloutta kohti oli:*

	Vuonna 1875			Vuonna 1884		
	Suurta karjaa	Pientä	Yhteensä	Suurta karjaa	Pientä	Yhteensä
	(Suureksi muunnettuna)					
a) Kartanot	105	69	174	110	41	151
b) Taloudet, joilla on maata 2 ¹ / ₂ ha tai enemmän	13,2	11,0	24,2	13,7	10,5	24,2
c) Taloudet, joilla on 7,5—25 ha	5,4	3,8	9,2	4,9	4,2	9,1
d) " " " 2,5—7,5 "	2,2	1,4	3,6	2,2	1,8	4,0
e) " " " kork. 2,5 "	0,3	0,6	0,9	0,4	0,7	1,1
<i>Yhteensä</i>	1,7	1,5	3,2	2,0	1,8	3,8

Suurimmissa talouksissa on karjan määrä pienentynyt. Kaikkein pienimmissä talouksissa se on kasvanut, ja kasvanut sitä nopeammin, mitä pienempi talous on. Siis näyttäisi siltä ikään kuin pientuotanto edistyisi ja suurtuotanto taantuisi? siis ikään kuin Davidin teoria saisi vahvistuksen?

Mutta ei tarvitse muuta kuin ottaa numerotiedot karjan keskipainosta, kun illuusio katoaa.

	Yhden eläimen keskipaino (kilogrammoissa)					
	Vuonna 1875			Vuonna 1884		
	Suuri karja	Pieni *	Yhteensä	Suuri karja	Pieni	Yhteensä
a) Kartanot	562	499	537	617	624	619
b) Taloudet, joilla on maata 25 ha tai enemmän	439	300	376	486	349	427
c) Taloudet, joilla on 7,5—25 ha	409	281	356	432	322	382
d) 2,5—7,5 .	379	270	337	404	287	352
e) kork. 2,5 .	350	243	290	373	261	301
<i>Keskiarvo</i>	412	256	354	446	316	365

Ensimmäinen johtopäätös näistä numerotiedoista on se, että karja on sitä parempaa laadultaan, mitä suurempi on talous. Tässä suhteessa on äärettömän suuri ero kapitalististen talouksien ja talonpoikaisten pientalouksien e'i puoliproletaaristen talouksien välillä. Esimerkiksi vuonna 1884 tämä ero suurimpien ja pienimpien talouksien välillä oli enemmän kuin *sata prosenttia*: keskinkertaisen eläimen keskipaino kapitalistisissa suurtalouksissa oli 619 kiloa, mutta puoliproletaarisissa talouksissa 301, s.o. enemmän kuin puolta pienempi! Tästä jo voidaan päätellä, kuinka pinnallisesti David ja hänen aatekumppaninsa ajattelevat, kun he edellyttävät karjan olevan laadultaan samanlaista sekä suur- että pientaloudessa.

Edellä olemme jo maininneet, että pientaloudessa hoidetaan karjaa yleensä huonommin. Nyt se on meillä saanut faktillisen vahvistuksen. Tiedot karjan elävästä painosta antavat mitä tarkimman käsityksen *kaikista* karjan hoitamiseen

* Erilainen pieni karja on muunnettu suureksi karjaksi tavanomaisten normien mukaan. Yhden vuoden kohdalla on yhden karjalajin kappaleluku näistä 11 karjalajista määritetty likipitään: on olemassa tiedot ainoastaan painosta, mutta ei kappalemäärästä.

liittyvistä ehdoista: rehu, karjasuoja, työ, hoito — kaikki tämä niin sanoaksemme summeerataan niissä tuloksissa, jotka ovat saaneet tilastollisen ilmaisunsa Drechslerin tutkielmassa. Osoittautuu, että pientalonpojan koko „ahkeruus” karjan hoitamisessa — ahkeruus, jota meidän hra V. V:mme⁷¹ ja saksalainen David niin ylistelevät, — ei pysty edes lähimainkaan korvaamaan suurtuotannon etuisuuksia, suurtuotannon, joka antaa laadultaan kaksi kertaa parempia tuotteita. Kapitalismi tuomitsee pientalonpojan ikuiseen rehkimiseen, hyödyttömään työnsä tuhlaamiseen, — sillä huolellisinkin karjan hoitaminen silloin, kun ei riitä varoja, kun ei riitä rehua, kun karja on laadultaan huonoa, kun karjasuoja on huono j.n.e., on turhaa työn tuhlaamista. Porvarillinen poliittinen taloustiede ei aseta arvioinnissaan etutilalle tätä kapitalismin harjoittamaa talonpojan taloudelliseen häviöön saattamista ja sortoa, vaan työtätekevän henkilön „ahkeruuden” (työtätekevän, joka tekee mitä huonoimmista riisto-oloissa työtä *pääoman hyväksi*).

Toisena johtopäätöksenä yllä esitetyistä numerotiedoista on se, että karjan laatu mainitun vuosikymmenen aikana on parantunut keskimääräisesti ja parantunut myös kaikissa talusluokissa. Mutta tämän yleisen parantumisen tuloksena ei karjanhoidon ehtojen erilaisuus suur- ja pientaloudessa ole vähentynyt, vaan on käynyt *entistä* tuntuvammaksi. Yleinen parannus ei ole tasoittanut suur- ja pientalouden välistä eroa, vaan syventänyt niiden välillä olevaa kuilua, sillä suurtalous menee tässä paranemisprosessissa edelle pientaloudesta. Seuraavassa vertaillaan keskinkertaisen eläimen keskipainoa ryhmittäin vuosina 1875 ja 1884.

	Keskinkertaisen eläimen keskipaino kilogrammoissa		Lisääntynyt	Lisääntymisen prosenteissa
	1875	1884		
a) Kartanot	537	619	+82	+15,2
b) Taloudet, joilla on maata 25 ha tai enemmän	376	427	+51	+13,6
c) Taloudet, joilla on 7,5— 25 ha	356	382	+26	+ 7,3
d) 2,5— 7,5 ”	337	352	+15	+ 4,4
e) kork. 2.5 ”	280	301	+21	+ 7,5
<i>Keskiarvo</i>	354	385	+31	+ 8,7

Parannus on suurinta kapitalistisissa suurtalouksissa ja sitten keskisuurissa kapitalistisissa talouksissa, aivan mitä-töntä se on pienissä talonpoikaistalouksissa ja hyvin vähäistä muissa talouksissa. Drechsler, samoin kuin valta-osa kaikista maatalousekonomiikan kysymyksistä kirjoittelevista agronomeista, on pannut merkille vain asian teknillisen puolen. Viidennessä johtopäätöksessään vuosien 1875 ja 1884 vertailemisesta hän sanoo: „Karjanhoidon alalla on havaittavissa sangen tuntuva edistystä *: karjan pääluvun väheneminen ja laadun parantuminen; keskinkertainen elävä paino yhtä elukkaa kohti on suurentunut tuntuvasti kussakin kolmessa kyläryhmässä **. Se merkitsee, että *kaikkiällä on enemmän tai vähemmän* (ziemlich allgemein) tapahtunut oleellista parannusta karjan kasvattamisen, ruokinnan ja hoitamisen alalla”.

Alleiviivamamme sanat: „kaikkiällä enemmän tai vähemmän” todistavat juuri sitä, että tekijä jättää huomioonottamatta kysymyksen yhteiskunnallis-taloudellisen puolen; „enemmän” koskee suurtalouksia, „vähemmän” taas pientalouksia. Drechsler ei ole huomannut tätä seikkaa, sillä hän kiinnitti huomiota ainoastaan kyläryhmiä koskeviin tietoihin eikä tietoihin eri tyyppin talousryhmistä.

Siirtykäämme nyt työkarjaa koskeviin tietoihin, jotka valaisevat maanviljelystalouden olosuhteita sanan ahtaassa mielessä. Työkarjan määrän kannalta tarkasteltavana olevia talouksia luonnehtivat seuraavat numerot:

	Työkarjaa keskimäärin 1 taloutta kohti	
	1875	1884
a) Kartanot	27	44
b) Taloudet, joilla on maata 25 ha tai enemmän	4,7	5,5
c) Taloudet, joilla on maata 7,5—25 ha	2,1	2,4
d) Taloudet, joilla on maata 2,5—7,5 ha	1,3	1,5
e) Taloudet, joilla on maata kork. 2,5 ha	0,07	0,16
<i>Keskiarvo</i>	0,7	1,0

* Drechsler puhuu tässä koko karjasta, lukuunottamatta työjuhtia (n.s. Nutzvieh). Alempana esitämme työkarjaa koskevat tiedot erikseen. Yleinen johtopäätös pysyy samana, otimmepa mitkä karjalajit tai mitkä karjalajien ryhmät tahansa.

** Drechsler jakaa 22 kylää kolmeen ryhmään maantieteellisen sijainnin ja talouden muiden olosuhteiden kannalta. Me olemme ottaneet vain yhteenlasketut tulokset, ettei kirjoitus kuormittuisi liikaa numeroilla. Johtopäätökset eivät siitä muutu, otimmepa mitkä kyläryhmät tahansa.

Siis puoliproletaaristen talouksien (2,5 hehtaariin saakka, jollaisia v. 1884 oli 1.109 taloutta 1.825:stä taloudesta) valtaosalta puuttuu kokonaan työkarjaa. Näitä talouksia ei voidakaan pitää maanviljelystalouksina sanan varsinaisessa merkityksessä. Joka tapauksessa työkarjan käytön kannalta ei suurtalouksiin voida rinnastaa niitä talouksia, joista 93% tai 84% ei käytä lainkaan työkarjaa. Kun vertailemme tässä suhteessa kapitalistisia suurtalouksia ja pieniä ta' onpoikaistalouksia toisiinsa, niin havaitsemme, että ensin mainituissa (ryhmä a) on 132 työjuhtaa maa-alan ollessa 766 ha ja viimeksi mainituissa (ryhmä d) on 632 työjuhtaa 1.774 ha kohti (v. 1884), s.o. edellisissä on yksi työjuhta likipitäen *kuutta* hehtaaria kohti, jälkimmäisissä likipitäen *kolmea* hehtaaria kohti. On selvää, että pientalouksilla on *kaksi* kertaa suuremmat menot työkarjan ylläpitoon. Pientuotanto merkitsee talouden teknillisten välineiden pirstomista ja työn tuhlaamista tämän pirstoutuneisuuden vuoksi.

Tämän pirstoutuneisuuden syynä on osittain se, että pientalouksien täytyy turvautua *laadultaan huonomman* työkarjan käyttämiseen, nimittäin käyttämään lehmiiä työjuhtina. Työkarjan yleismäärästä oli seuraava prosenttiosa lehmiiä:

	V. 1875	V. 1884
a) Kartanot	—	—
b) Taloudet, jolla on maata 25 ha tai enemmän	—	2,5%
c) Taloudet, jolla on 7,5—25 ha	6,3%	11,4%
d) " " " 2,5—7,5 "	60,7%	64,9%
e) " " " kork. 2,5 "	67,7%	77,9%
<i>Keskiarvo</i>	27,0%	33,4%

Tästä nähdään selvästi, että lehmien käyttö peltotöihin kasvaa ja että puoliproletaarisissa ja pienissä talonpoikaistalouksissa ovat lehmät tärkeimpänä työkarjana. David on taipuvainen pitämään tätä edistykseenä,— aivan samoin kuin täysin porvarillisella näkökannalla oleva Drechsler, joka kirjoittaa johtopäätöksissään: „Suuri määrä pientalouksista on siirtynyt *näille talouksille tarkoituksenmukaisempaan* menetelmään — käyttämään työjuhtina

lehmii”. Se on pienisännille „tarkoituksenmukaisempaa” siksi, että *se käy halvemmaksi*. Ja halvempaa se on sen vuoksi, että paremman työkarjan asemesta käytetään huonompaa. Drechslereitä ja Davideja ihastuttava pientalonpoikien edistys on täysin samaa kuin häviämässä olevien käsinkutojien edistys, jotka siirtyvät käyttämään yhä huonompia ja huonompia raaka-aineita, kutomateollisuuden jätteitä.

Työlehmien keskipaino oli vuonna 1884 381 kiloa *, kun taas työhevosten paino oli 482 kg ja työhärkien 553 kg. Tätä viimeksi mainittua työkarjan lajia, joka on voimakainta, oli vuonna 1884 enemmän kuin puolet kapitalististen suurisäntien koko työkarjasta; — keski- ja pienkapitalisteilla sitä oli noin neljännes, — pientalonpojilla vähemmän kuin viidesosa ja puoliproletaarisissa talouksissa vähemmän kuin kymmenesosa. Siis mitä suurempi on talous, sitä parempaa on työkarjan laatu. Yhden keskinkertaisen työeläimen keskipaino on tällainen:

	V. 1875	V. 1884
a) Kartanot	554	598
b) Taloudet, joilla on maata 25 ha tai enemmän	542	537
c) Taloudet, joilla on 7,5–25 ha	488	482
d) . . . 2,5–7,5 „	404	409
e) . . . kork. 2,5 „	377	378
<i>Keskiarvo</i>	464	460

Yleensä työkarja on siis *huonontunut*. Mutta itse asiassa kapitalistisissa suurtalouksissa me näemme tuntuvaa parannusta, kaikissa muissa seisausta tai huononemista. Työkarjan laadun kannalta on suur- ja pientuotannon välinen ero vuosien 1875 ja 1884 välisenä aikana samoin *suurentunut*. Se on Saksassa yleinen ilmiö, että pientaloudet alkavat käyttää lehmii työjuhtina **. Ja meidän numerotietomme osoittavat asiakirjan täsmällisyydellä, että tämä siirtyminen merkitsee maataloustuotannon ehtojen huonontumista, merkitsee talonpoikaiston puutteenalaisuuden lisääntymistä.

* Niiden lehmien keskipaino, joita ei käytetä peltotöihin, on 421 kg.

** Katso tästä ylempänä, VIII lukua: „Saksalaisen maataloustalouden yleiset tiedot”. (Ks. Teokset, 5. osa, ss. 183–194. *Toim.*)

Päätäksemme katsauksen Drechslerin tutkielmassa oleviin numerotietoihin esitämme vielä laskelmat koko karjan määrästä ja painosta maa-alan yksikköä kohti, t.s. ne laskelmat, jotka David tekee saksalaisen maataloustilaston yleisten tietojen pohjalla:

	Yhtä hehtaaria kohti on:			
	Kaikkiaan karjaa kap- paletta (suureksi muunnettuna)		Karjan kokonaispaino kilogrammoissa	
	1875	1884	1875	1884
a) Kartanot	0,77	0,59	408	367
b) Taloudet, joilla on maata 25 ha tai enemmän	0,63	0,57	238	244
c) Taloudet, joilla on 7,5–25 ha	0,71	0,72	254	277
d) " " " 2,5–7,5 "	0,85	0,94	288	328
e) " " " kork. 2,5 "	1,02	1,18	286	355
<i>Keskiarvo</i>	0,77	0,76	273	294

Tiedot eläinten lukumäärästä maa-alan yhtä hehtaaria kohti ovatkin ne tiedot, joihin David rajoittuu. Esimerkissämme, samoin kuin yleensä Saksan maataloudessa, nämä numerotiedot osoittavat karjan määrän *vähentämistä* maa-alan yksikköä kohti suurtalouksissa. Esimerkiksi puoliproletaarisissa talouksissa oli vuonna 1884 tasan kaksi kertaa enemmän karjaa 1 ha kohti kuin kapitalistisissa suurtalouksissa (1,18 ja 0,59). Mutta nyt me jo tiedämme, että tällaisessa laskelmassa rinnastetaan asioita, joita ei voi rinnastaa toisiinsa. Karjan painoa koskevat numerotiedot osoittavat talouksien todellisen suhteen: suurtuotanto osoittautuu olevan paremmassa asemassa tässäkin suhteessa, kun sillä on *maximum* karjaa painon mukaan maa-alan yksikköä kohti ja siis myöskin *maximum* lannoitteita. Näin siis se Davidin tekemä johtopäätös, että pientaloudet ovat yleensä paremmin turvatut lannoitteilla, on aivan päinvastainen kuin on tilanne todellisuudessa. Ja tällöin on otettava huomioon ensinnäkin se, etteivät meidän numerotietomme koske keinolannoitteita, joita pystyvät ostamaan vain varakkaat isännät, ja toiseksi se, että karjamäärän vertailu painon mukaan rinnastaa samanarvoiseksi suuren ja pikkukarjan, rinnastaa toisiinsa esimerkiksi 45.625 kg — 68 eläimen painon suurtaloudessa — ja 45.097 kg — 1.786 *vuohen*

painon pientalouksissa (1884). Todellisuudessa suurtalouksien etuisuus karjanlannan saannin kannalta on huomattavampi kuin mitä numeromme osoittavat*.

Tulos: tuolla fraasilla „lanta on maatalouden sielu” David on sivuuttanut varsinaisen karjanhoitotalouden yhteiskunnallis-taloudelliset suhteet ja esittänyt asian aivan vääristeltynä.

Suurtuotannolla kapitalistisessa maanviljelyksessä on äärettömän suuret etuisuudet pientuotantoon verraten karjan laadun kannalta yleensä ja myöskin työkarjan laadun kannalta, karjan hoitamisehtojen kannalta, sen parantamisen sekä lannansaantiin käyttämisen kannalta.

XII

„IHANNEMAA” NIIDEN KANNALTA, JOTKA VASTUSTAVAT MARXILAISUUTTA AGRAARIKYSYMYKSESSÄ**

Tanskan maanviljelyssuhteissa ja -järjestelmässä on paljon sellaista, mikä on taloustieteilijälle sangen mielenkiintoista. Edellä jo näimme***, kuinka revisionismin tärkein edustaja nykyisessä agrariikysymystä käsittelevässä kirjallisuudessa Ed. David käyttää runsaasti esimerkkinä tanskalaisia maatalousliittoja ja tanskalaista (muka) „pientalonpoikaista” maanviljelystä. Heinrich Pudor, jonka teosta Ed. David käyttää, nimittää Tanskaa „maatalousosuuskuntien ihannemaaksi”****. Meillä Venäjälläkin liberaalis-narodnikkilaisten katsomusten edustajat pitävät yhtä usein Tanskaa „valttinaan” marxilaisuutta vastaan

* Palautamme mieleen edellä mainitut (VI luku) (ks. Teokset, 5. osa, s. 161. *Toim.*) Klawkin maininnat: „lannan tulo on pienisännillä huonompaa: heidän viljastaan ovat oljet lyhyempiä, suurin osa oljista menee karjan rehuksi (siis taaskin rehun laatu on huonompaa) ja karjan aluseksi käytetään vähemmän olkia”.

** Tämä artikkeli on eräs kirjoittajan teoksen „Agrariikysymys ja „Marxin arvostelijat”” luvuista (XII), joka kuuluu hänen äskettäin ilmestyneeseen kirjaansa „Agrariikysymys”, I osa (Pietari, 1908). Tämä luku jäi pois mainitusta kirjasta vain siitä syystä, että sen toimittaminen perille vilvästy i sattumalta. Sen vuoksi kaikki viittaukset tässä nyt julkaistavassa katkelmassa tehdään tuohon teokseen.

*** VI. Iljin. „Agrariikysymys”, I osa, kirjoitus „Agrariikysymys ja „Marxin arvostelijat””, luvut X ja XI. (Ks. tätä osaa, ss. 159—181. *Toim.*)

**** Dr. Heinrich Pudor. „Das landwirtschaftliche Genossenschaftswesen im Auslande”, I. B. Lpz. 1904, S. V (Tohtori Heinrich Pudor. „Maatalousosuuskunnat ulkomailla”, I osa, Leipzig, 1904, s. V. *Toim.*). Pudor on raivokas marxilaisuuden vihollinen.

todistuksena teorialle pientalouden elinkykyisyydestä maanviljelyksessä — esimerkkinä mainitsemme vaikkapa liberaali Herzensteinin puheen I Duumassa ja narodnikki Karavajevin puheen II Duumassa.

Euroopan muihin maihin verrattuna näemme Tanskassa todellakin „pientalonpoikaisen” talouden levinneen eniten ja eniten kukoistavan maanviljelyksen, joka on osannut mukautua markkinain uusiin vaatimuksiin ja ehtoihin. Jos on mahdollista pienmaanviljelyksen „kukoistus” tavaratuotannon maissa, niin Tanska on tietysti kaikista Euroopan maista tässä suhteessa parhaimmassa asemassa. Sen vuoksi yksityiskohtainen tutustuminen Tanskan agraarijärjestelmään on kiintoisaa kahdessa suhteessa. Saamme nähdä kokonaisen maan tarjoaman esimerkin valossa, millaisia ovat revisionismin käyttämät menetelmät agraarikysymyksessä ja millaisia ovat kapitalistisen agraarijärjestelmän todelliset peruspiirteet kapitalismin „ihanne”-maassa.

Tanskan maataloustilasto on järjestetty muiden Euroopan maiden malliin. Mutta eräissä suhteissa se tarjoaa seikka-peräisempiä tietoja ja paremmin muokattuja numeroita, jotka antavat mahdollisuuden ottaa huomioon kysymyksen sellaiset puolet, jotka tavallisesti jäävät varjoon. Aloitamme yleisistä tiedoista, jotka koskevat talouksien jakaantumista ryhmiin maa-alan suuruuden mukaan. Tanskassa yleisen maa-alamitan „hartkornin” me muutamme hehtaareiksi (ha) laskien Tanskan maataloustilastossa olevien mainintojen nojalla, että 10 hehtaaria tekee 1 hartkornin*.

Tanskan maataloustilasto sisältää tiedot talouksien jakaantumisesta vuosina 1873, 1885 ja 1895, ja tällöin on kaikki taloudet jaettu 11 ryhmään: maattomat, korkeintaan 0,3 ha (tarkemmin: korkeintaan $\frac{1}{32}$ hartkornia) omistavat, 0,3—2,5 ha, 2,5—10 ha, 10—20, 20—40, 40—80, 80—120, 120—200, 200—300, 300 ha tai enemmän. Jotta emme hajottaisi liiaksi lukijan huomiota, yhdistelemme nämä ryhmät 6:ksi suuremmaksi ryhmäksi.

* „Danmarks Statistik. Statistik Aarbog” 8-de aargang, 1903, p. 31 („Tanskan tilastot. Tilastollinen vuosikirja”. 8. vuosikerta, 1903, s. 31. Toim.), huomautus. Kaikki alla esitetyt tiedot koskevat Tanskaa varsinaisessa mielessä, s.o. ilman Bornholmia.

	1873				1885				1895			
	Talouksien luku	%	Maata ha	%	Talouksien luku	%	Maata ha	%	Talouksien luku	%	Maata ha	%
Maattomia	31.253	13,3	—	—	35.329	13,6	—	—	32.946	12,4	—	—
Korkeint. 2,5 ha	65.490	27,9	54.340	1,5	82.487	31,8	62.260	1,7	92.656	34,8	63.490	1,8
2,5—10 „	65.672	27,9	333.760	9,1	67.773	26,2	345.060	9,5	66.491	25,0	341.020	9,4
10 — 40 „	41.671	17,7	928.310	25,5	43.740	16,9	966.850	26,5	44.557	16,8	981.070	26,8
40 — 120 „	29.288	12,5	1.809.590	49,6	27.938	10,8	1.722.820	47,1	27.301	10,3	1.691.950	46,4
120 ha tai enemmän	1.856	0,7	522.410	14,3	1.953	0,7	551.530	15,2	2.031	0,7	568.220	15,6
<i>Yhteensä</i>	235.230	100,0	3.648.410	100,0	259.220	100,0	3.648.520	100,0	265.982	100,0	3.645.750	100,0

Näistä tiedoista juontuu ennen kaikkea se perusjohtopäätös, jonka porvarillinen poliittinen taloustiede ja sen jälkiä kulkevat revisionistit jättävät aina huomaamatta. Se on sellainen johtopäätös, että valtaosa maasta Tanskassa on kapitalistisesti taloutta harjoittavien maanviljelijäin käsissä. Siitä ei ole epäilystäkään, että eivät ainoastaan ne isännät, joilla on maata 120 hehtaaria tai enemmän, vaan nekin isännät, joilla on maata 40 hehtaaria tai enemmän, hoitavat taloutta palkkatyön avulla. Nämä kaksi ylintä ryhmää käsittivät vuonna 1895 ainoastaan 11% talouksien yleisestä määrästä, mutta niiden haltuun oli keskittynyt 62% koko maamäärästä, s.o. enemmän kuin kolme viidesosaa. Tanskan maatalouden perustana on suuri ja keskisuuri *kapitalistinen* maanviljelys. Puheet „talonpoikaismaasta” ja „pienviljelyksestä” ovat pelkkää porvarillista apologetiikkaa ja tosiasiaa vääristelyä, jota kaikenlaiset tittelöidyt ja tittelöimättömät pääoman ideologit harjoittavat.

Tällöin on huomautettava, että Tanskassa, kuten muissakin sellaisissa Euroopan maissa, joissa maatalouden kapitalistinen järjestelmä on jo täysin vakiintunut, ylimpien kapitalististen ryhmien osa kansallistalouden yleisessä summassa muuttuu ajanmittaan sangen vähän. Vuonna 1873 kapitalististen farmien 13,2%:lla oli 63,9% kaikesta maasta; vuonna 1885 oli farmien 11,5%:lla 62,3% maasta. Tämä suurmaanviljelyksen vakiintuneisuus on pidettävä aina mielessä, kun tulee kysymys eri vuosilta olevien tietojen vertailusta, sillä kirjallisuudessa voidaan hyvin usein havaita, kuinka tällaisten *yksityiskohdissa* tapahtuneiden muutosten vertailulla hämätään kyseessäolevan yhteiskunnallisen talousmuodon *peruspiirteet*.

Pientalouksilla, joiden määrä on suuri, on Tanskassa, samoin kuin muissakin Euroopan maissa, mitättömän pieni merkitys maataloustuotannon yleissummassa. Korkeintaan 10 ha maata omistavien talouksien yleinen lukumäärä vuonna 1895 oli 72,2% talouksien kokonaismäärästä, mutta maata niillä oli vain 11,2%. Tämä suhde pysyy samoin pääpiirteissään muuttumattomana myös vuosina 1885 ja 1873. Pientaloudet kuuluvat useinkin puoliproletaareille,—saksalainen tilasto on todistanut sen pitävän paikkansa korkeintaan 2 ha omistavien talouksien suhteen ehdotto-

masti ja osittain myöskin korkeintaan 5 ha omistavien talouksien suhteen, kuten olemme nähneet. Kun alempana esitämme numerotietoja karjan määrästä eri ryhmiin kuuluvissa talouksissa, niin saamme nähdä, ettei voi olla puhettakaan todella itsenäisestä ja edes missään määrin vanhasta maanviljelyksestä kysymyksen ollessa näiden paljon puhuttujen „pienviljelyksen” edustajain suuresta joukosta. 47,2% talouksista, s.o. miltei puolet, on proletaareja ja puoliproletaareja (maattomia tai korkeintaan 2,5 ha omistavia); 25%, s.o. vielä neljäsosa talouksista (2,5—10 ha), on puutteenalaisia pikkutalonpoikia,— sellainen on Tanskan maatalouskapitalismin „kukoistuksen” perusta. Maan määrää koskevien numerotietojen nojalla voidaan tietenkin tehdä vain aivan yleispiirteisiä, summittaisia johtopäätöksiä korkealle kehittyneen kaupallisen karjanhoidon maasta. Mutta karjanhoitoa koskevat numerotiedot, joita käsittelemme seikkaperäisesti alempana, vain *vahvistavat* tehtyjä johtopäätöksiä, kuten lukija tulee näkemään.

Katsokaamme nyt, miten on maan jakaantuminen suurten ja pienten talouksien kesken muuttunut Tanskassa vuosien 1873 ja 1895 välisenä aikana. Siinä pistää heti silmään kapitalismille tyypillinen äärimmäisyyksien voimistuminen ja keskitalouksien heikkeneminen. Maanviljelystalouksien lukumäärän (s.o. jättäen pois maattomat taloudet) prosenttiosana *suurenee* kaikkein pienimpien, korkeintaan 2,5 hehtaarin talouksien osalta: 27,9% vuonna 1873, 31,8% vuonna 1885 ja 34,8% vuonna 1895. Tämä prosenttiosana *pienenee* edelleen *kaikissa* keskiryhmissä ja pysyy muuttumattomana (0,7%) *ainoastaan* ylimmässä ryhmässä, jonka talouksilla on maata 120 ha tai enemmän. Prosenttisuhde koko maan määrästä *suurenee* suurimpien talouksien osalta, 120 ha ja sitä isommissa talouksissa: 14,3%—15,2%—15,6% noina mainittuina kolmena vuotena, sitten se *suurenee* vähemmän tuntuvasti keskitalonpoikain talouksissa (10—40 hehtaarin talouksissa: 25,5%—26,5%—26,8%), samalla kun talouksien prosenttisuhde kokonaisuudesta on tässä ryhmässä pienentynyt; edelleen se *kasvaa* epäsäännöllisesti 2,5—10 hehtaarin talouksissa (9,1%—9,5%—9,4%) ja *suurenee herkeämättä* kaikkein pienimmissä talouksissa (1,5—1,7—1,8). Tuloksena on suurimpien ja pienimpien talouksien mitä ilmeisin kasvutendenssi. Tämän ilmiön

käsittämiseksi selvemmin on otettava talouksien keskimääräiset mittasuhteet ryhmittäin eri vuosilta. Tässä on sen lajin tiedot:

	Talouksien keskikoko (hehtaareissa)		
	1873	1885	1895
Taloudet, jolla on kork. 2,5 ha	0,83	0,75	0,68
" " " 2,5—10 "	5,08	5,09	5,13
" " " 10—40 "	22,28	22,08	22,01
" " " 40—120 "	61,00	61,66	61,97
" " " 120 ha tai enemmän	281,40	282,30	279,80
<i>Keskimäärin</i>	15,50	14,07	13,70

Näistä numerotiedoista näemme, että useimmissa ryhmissä on talouksien koko erittäin pysyväinen. Vaihtelut ovat mitättömän vähäisiä: 1—2% (esimerkiksi 279,8—282,3 ha taikka 22,01—22,28 ha j.n.e.). Poikkeuksena ovat *ainoastaan* kaikkein pienimmät taloudet, jotka epäilemättä *pirstoutuvat*: näiden (korkeintaan 2,5 ha) talouksien keskikoko on pienentynyt vuosien 1873 ja 1885 välisenä aikana 10%:lla (0,83 hehtaaresta 0,75 hehtaariin), samoin vuosien 1885 ja 1895 välisenä aikana. Talouksien kokonaismäärä Tanskassa yleensä lisääntyy maan kokonaismäärän pysyessä miltei muuttumattomana (vuosien 1885—1895 välisenä aikana on maan kokonaismäärä jopa jonkin verran vähentynytkin). Ja tällöin on kasvu ollut suurinta kaikkein pienimpien talouksien osalta. Niinpä vuosien 1873 ja 1895 välisenä aikana talouksien yleinen lukumäärä kasvoi 30.752 taloudella; mutta korkeintaan 2,5 ha omistavien talouksien luku kasvoi 27.166 taloudella. On ymmärrettävää, että asiain ollessa näin kaikkien talouksien keskikoon pienentyminen yleensä Tanskassa (vuonna 1873 se oli 15,5 ha, vuonna 1885 — 14,1 ha ja vuonna 1895 — 13,7 ha) merkitsee itse asiassa *yksinomaan kaikkein pienimpien talouksien pirstoutumista*.

Kun ryhmät jaetaan vieläkin pienemmiksi, niin mainitsemamme ilmiö käy sitäkin havainnollisemmaksi. Alkulau-

seessa Tanskan maanviljelystilastoon vuodelta 1895 („Danmarks Statistik etc. Danmarks Jordbrug”. 4-de Række, Nr. 9, litra C *) sen laatijat esittävät seuraavat laskelmat talouksien lukumäärissä tapahtuneista muutoksista ryhmittäin:

	Suurenemis- tai pienemisyprosentti	
	Vuosina 1885—1895	Vuosina 1873—1885
Taloudet, joilla on 300 ha tai enemmän	+ 4,2	+ 5,0
Taloudet, joilla on 200 —300 ha	0	+ 6,1
" " " 120 —200 "	+ 5,2	+ 5,1
" " " 80 —120 "	- 1,5	- 2,1
" " " 40 — 80 "	- 2,4	- 5,0
" " " 20 — 40 "	+ 1,0	+ 3,6
" " " 10 — 20 "	+ 2,8	+ 6,5
" " " 2,5— 10 "	- 1,9	+ 3,2
" " " 0,3— 2,5 "	+ 2,1	+17,8
" " " 0 — 0,3 "	+25,1	+37,9

Näin muodoin lisääntyy niiden kääpiötalouksien lukumäärä, jotka joko viljelevät joitain erikoiskasveja tai joilla tarkoitetaan *palkkatyöläisten* „talouksia”.

Tämä johtopäätös kannattaa panna merkille, sillä apologettin professori-„tiede” on taipuvainen tekemään yleensä kaikkien talouksien yleisen keskkoon pienemisestä sen johtopäätöksen, että pientuotanto maanviljelyksessä syrjäyttää suurtuotantoa. Itse asiassa me näemme kaikkein suurimman maanviljelyksen edistyvän, talouksien koon säilyvän pysyväänä kaikissa ryhmissä, paitsi kaikkein pienimpien talouksien ryhmää, ja talouksien *pirstoutuvan* tässä viimeksi mainitussa ryhmässä. Tämä pirstoutuminen on katsottava pienmaanviljelyksen lamaantumisesta ja kurjistumisesta johtuvaksi: toista mahdollista selitystä, siirtymistä agrikulttuurista sanan supeassa merkityksessä karjanhoitoon, ei voida pitää pätevänä kaikkiin pienimpiin talouksiin nähden, sillä tätä siirtymistä tapahtuu *kaikissa*

* — „Tanskan tilastot j.n.e. Tanskan maanviljelys”. 4. sarja, № 9, kohta C. *Toim.*

ryhmissä, kuten heti saamme nähdä. Sellaisessa maassa kuin Tanskassa ovat maataviljelevien talouksien koosta tehtäviä johtopäätöksiä varten paljon tärkeämpiä tiedot karjanhoidosta kuin maa-alasta, sillä karjanhoidon ja maitokarjatalouden kehittyessä erikoisen nopeasti voidaan samansuuruisella maa-alalla harjoittaa erisuuruista taloutta.

Juuri tämä ilmiö, kuten tunnettua, onkin Tanskassa havaittavissa. Tanskan maatalouden „kukoistus” riippuu pääasiassa kaupallisen karjanhoidon nopeasta menestyksestä ja maitotuotteiden, lihan, munien y.m.s. viennistä Englantiin. Tässä tapaamme Pudorin juhlallisen lausunnon, että Tanska „saa kiittää maitokarjataloutensa valtavasta noususta juuri karjanhoitonsa ja karjanhoitotaloutensa desentralisaatiota” (l.c.*, s. 48, kursivointi Pudorin). Ei ole ihme, että Pudor saattaa tuolla tavalla vääristellä tosiasioita, sillä hän on koko katsomusjärjestelmänsä kannalta kaupustelija mitä selvintä lajia ja kaikkalainen kapitalististen ristiriitojen ymmärtäminen on hänelle vallan vierasta. Mutta erittäin kuvaavaa on, että Pudorin jälkiä laahustaa ilman arvostelua myöskin pikkuporvari David, jota vain väärinkäsityksestä pidetään sosialistina!

Todellisuudessa juuri Tanska on meille erittäin havainnollinen esimerkki karjanhoidon *keskittymisestä* kapitalistisessa maassa. Pudor on saattanut tulla päinvastaiseen johtopäätökseen vain äärimmäisen tietämättömyytensä vuoksi ja siksi, että hän vääristelee niitä tilastotietojen *palasia*, joita hän kirjapahasessaan esittää. Pudor esittää — ja David toistaa orjallisesti — numeroita, jotka osoittavat karjanhoitotalouksien kokonaismäärän jakaantumisen Tanskassa karjan määrän mukaan. Pudorin mukaan asia on niin, että *karjaa omistavien* talouksien kokonaismäärästä 39,85%:lla on karjaa vain 1—3 kappaletta, sitten 29,12%:lla on 4—9 kappaletta j.n.e. Suurin osa talouksista on siis „pieniä”, päättelee Pudor; vallitsee „desentralisaatio” j.n.e.

Ensinnäkin Pudor esittää *vääriä* numeroita. Se on todettava, koska tämä samainen Pudor sanoo kehaisten, että hänen teoksestaan voidaan löytää kaikki „uusimmat” tilastotiedot, ja revisionistit „kumoavat marxilaisuutta” vedoten

* — loco citato — siteeratussa kohdassa. *Totm.*

tyhmiin porvarillisiin töhertäjiin. Toiseksi, ja se on tärkeintä,— kadettimme ja narodnikkimme käyttävät liian usein Pudorien ja Davidien todistelumenetelmää, että siihen voitaisiin olla pysähtymättä. Sellaisen päätelymenetelmän mukaan joudutaan kiertämättä tekemään johtopäätös *teollisuuden* „desentralisaatiosta” edistyneimmissä kapitalistisissa maissa, sillä pienimpien ja pikkuliikkeiden prosenttimäärä on *aina ja kaikkialla* suurin ja suurliikkeiden prosenttimäärä on mitättömän pieni. Pudorit ja Davidit unohtavat „pikkuseikan”: sen, että valtaosa koko tuotannosta on keskittynyt suurliikkeille, joiden osuus on lukumäärällisesti aivan pieni.

Koko nautakarjan todellinen jakaantuminen Tanskassa viimeisen, heinäkuun 15 pnä 1898 suoritetun laskelman mukaan oli seuraava *:

		Talouksia	%	Nautakarjaa, kappaletta	%
On	1 kpl. nautakarjaa	18.376	10,2	18.376	1,0
„	2 „	27.394	15,2	54.788	3,1
„	3 „	22.522	12,5	67.566	3,9
„	4—5 „	27.561	15,2	121.721	7,0
„	6—9 „	26.022	14,4	188.533	10,8
„	10—14 „	20.375	11,3	242.690	13,9
„	15—29 „	30.460	16,9	615.507	35,3
„	30—49 „	5.650	3,1	202.683	11,6
„	50—99 „	1.498	0,8	99.131	5,7
„	100—199 „	588	0,3	81.417	4,7
„	200 tai enemmän „	195	0,1	52.385	3,0
<i>Yhteensä</i>		180.641	100,0	1.744.797	100,0

Tästä näemme, mikä osuus Tanskan karjanhoitotaloudessa yleensä on lukuisilla pientalouksilla ja vähälukuisilla suurtalouksilla, millaista on se paljonpuhuttu tuotannon „desentralisaatio” „ihannemaassa”. Pientalouksia, joilla on 1—3 kappaletta nautakarjaa, on 68.292, s.o. 37,9% kokonaisuudesta; niillä on 140.730 kappaletta nautakarjaa, s.o.

* „Danmarks Statistik. Statistik Tabelvaerk”. Femte Raekke, litra C, № 2. Kreaturholdet d. 15 Juli 1898. København, 1901 („Tanskan tilastot. Tilastolliset taulukot”. 5. sarja, kohta C, № 2. Karjanhoito vuoden 1898 heinäkuun 15 päivän tietojen mukaan. Kööpenhamina, 1901. Toim.).

vain 8% yleissummasta. 783 suurisännällä, eli 0,4%:lla isäntien yleisluvusta, on melkein saman verran, 133.802 kappaletta, s.o. 7,7%. Edellisillä on keskimäärin vähän enemmän kuin kaksi kappaletta nautakarjaa, siis ilmeisen riittämätön määrä, jolloin kaupallista karjanhoitoa voidaan harjoittaa ja maito- ja lihatuotteita myydä vain oman ravintonsa kustannuksella (muistakaamme tunnetut tosiasiat: myydään voita, mutta itselle ostetaan margariinia, joka on halvempaa, j.n.e.). Jälkimmäisillä on keskimäärin 171 kappaletta nautakarjaa kullakin. Nämä ovat kapitalistisia suurfarmareita, maito- ja liha-, „tehtailijoita”, teknillisen edistyksen ja kaikenlaisten maatalousliittojen „johtajia”, joita pikkuporvarilliset „sosiaalisen rauhan” ihailijat niin ylistävät.

Kun laskemme yhteen pienet ja keskisuuret isännät, niin saamme korkeintaan 9 kappaletta nautakarjaa omistavien yleiseksi lukumääräksi — 121.875 isäntää, s.o. kaksi kolmasosaa isäntien yleisestä lukumäärästä (67,5%). Heillä on 450.984 kappaletta nautakarjaa, s.o. neljännes kokonaisuudesta (25,8%). Melkein saman verran, nimittäin 435.616 kappaletta (25%) on isännillä, jotka omistavat 30 kappaletta tai enemmän nautakarjaa ja näitä isäntiä on 7.931, s.o. 4,3% isäntien koko lukumäärästä. On sekini „desentralisaatiota”.

Kun nämä yllä esitetyt tanskalaisen tilaston pienoistryhmittä yhdistellään kolmeksi suureksi ryhmäksi, niin saadaan:

	Talouksien lukumäärä	%	Nautakarjaa, kappaletta	%	Keskim. l. taloutta kohti
Taloudet, joilla on 1—3 kappaletta nautakarjaa	68.292	37,9	140.730	8,0	2,1
Taloudet, joilla on 4—9 kappaletta nautakarjaa	53.523	29,6	310.254	17,8	5,8
Taloudet, joilla on 10 tai enemmän nautakarjaa	58.766	32,5	1.293.813	74,2	22,0
<i>Yhteensä</i>	180.641	100,0	1.744.797	100,0	9,7

Näin siis kolme neljäsosaa Tanskan koko karjanhoitotaloudesta on keskittynyt 58.766 isännän käsiin, s.o. vajaalle kolmannekselle isäntien koko määrästä. Tämä kolmasosa

isännistä juuri saakin valtaosan siitä hyödystä, minkä koko kapitalismin „kukoistus” Tanskan maataloudessa tarjoaa. Tällöin on otettava huomioon, että noin korkea varakkaiden talonpoikien ja rikkaiden kapitalistien prosenttimäärä (32,5%, s.o. melkein kolmannes) saadaan keinotekoisella laskutavalla, jolloin on jätetty pois laskuista *kaikki karjat-tomat isännät*. Todellisuudessa tämä prosentti on paljon pienempi. Vuoden 1895 väenlasku määritteli Tanskan maalaisisäntien koko lukumäärän olevan, kuten olemme nähneet, 265.982, mutta heinäkuun 15 p:nä 1898 suoritettu karjan laskenta osoittaa isäntien yleisen lukumäärän olevan 278.673. Tähän maalaisisäntien todelliseen kokonaismäärään verrattuna 58.766 varakasta ja rikasta tekee vain 21,1%, s.o. *ainoastaan viidennen osan*. Kun maattomia „isäntiä” on 12,4% Tanskan maalaisisäntien kokonaismäärästä (v. 1895: 32.946 isäntää 265.982:sta), niin karjattomia * isäntiä on 35,1% *Tanskan maalaisisäntien koko määrästä, s.o. yli kolmanneksen* (v. 1898 oli 98.032 isäntää 278.673:sta). Tästä voidaan päätellä, minkä sortin sosialismia se herrojen Davidien „sosialismi” oikein on, kun he eivät huomaa, että Tanskan maatalouden kapitalistinen kukoistus perustuu maalaisväestön *joukkoluontoiseen proletarisoitumiseen*, siihen, että „maalaisisäntien” *suuret joukot* menettävät tuotantovälineensä.

Siirtykäämme nyt käsittelemään tietoja, jotka luonnehtivat kokonaisuudessaan sekä Tanskan maanviljelystaloutta että sen koko karjanhoitotaloutta. Vuoden 1898 heinäkuun 15 päivän laskenta tarjoaa yksityiskohtaiset tiedot karjan määrästä eri ryhmiin kuuluvilla maalaisisännillä, joilla on jokin vissi määrä maata. Näitä ryhmiä on tanskalaisessa tilastossa sangen paljon (14 ryhmää: maattomat, korkeintaan $\frac{1}{32}$ hartkornia, $\frac{1}{32} - \frac{1}{16}$, $\frac{1}{16} - \frac{1}{8}$, $\frac{1}{8} - \frac{1}{4}$, $\frac{1}{4} - \frac{1}{2}$, $\frac{1}{2} - 1$, $1 - 2$, $2 - 4$, $4 - 8$, $8 - 12$, $12 - 20$, $20 - 30$, 30 tai enemmän), mutta me yhdisteemme tiedot kuudeksi suuremmaksi ryhmäksi, jotka olemme jo ottaneet pohjaksi.

* Tarkemmin sanoen isäntiä, joilla ei ole nautakarjaa, sillä valitettavasti tanskalainen tilasto ei osoita niiden isäntien lukumäärää, joilla ei ole *minkäänlaista* karjaa. Tästä tilastosta saamme tietää ainoastaan kutakin eri karjalajia omistavien määrän. Mutta nautakarja on epäilemättä Tanskan koko karjanhoitotalouden tärkein perusta.

Maanviljelys ja karjanhoito Tanskassa heinäkuun

Talouksien ryhmät	Talouksien lukumäärä	%	Maata ha	%	Hevosia	%
Maattomat	13.435	4,8	—	—	1.970	0,5
Maan määrä on tuntematon	45.896	16,5	?	?	28.909	6,4
Korkeintaan 2,5 ha	80.582	28,9	55.272	1,5	24.540	5,5
2,5—10 "	63.420	22,8	323.430	8,9	54.500	12,2
10—40 "	45.519	16,3	984.983	27,0	133.793	29,8
40—120 "	27.620	9,9	1.692.285	46,4	168.410	37,5
120 ha tai enemmän	2.201	0,8	588.318	16,2	36.807	8,1
<i>Yhteensä</i>	278.673	100,0	3.644.288	100,0	449.329	100,0

Huomaus. Vuoden 1898 tiedot eroavat vuoden 1895 tiedoista talouksien jakaantumis-erilaisista menetelmistä tietojen keräämisessä. Mutta yleiset suhteet eri ryhmien välillä maata, vielä 45.860 ha maata, jota ei ole jaettu. Se talousryhmä, jossa „maan määrä osoittaa.

Näistä numerotiedoista näemme ennen kaikkea, kuinka suurta on *koko* karjanhoidon keskittyminen Tanskassa. Kapitalistisia suurisäntiä, joilla on yli 40 ha maata, on ainoastaan *kymmenesosa* isäntien kokonaismäärästä (10,7%), mutta samanaikaisesti heidän käsiinsä on keskittynyt *enemmän kuin kolme viidesosa* koko maasta (62,6%) ja *melkein puolet* koko karjasta: 45,6% kaikista hevosista, 48,4% koko nautakarjasta, 32,7% kaikista lampaista, 44,6% kaikista sioista.

Jos näihin kapitalistisiin isäntiin lisätään varakas talonpoikaisto, s.o. ne, jotka omistavat 10—40 hehtaaria maata, niin saadaan hiukan yli neljännes isäntien koko lukumäärästä (27,0%), ja tämä määrä on keskittynyt käsiinsä yhdeksän kymmenesosa koko maasta, kolme neljäsosa kaikista hevosista, neljä viidesosa koko nautakarjamäärästä, seitsemän kymmenesosa kaikista sioista, melkein puolet koko siipikarjamäärästä. Suunnattoman suurella osalla „maalaisisäntiä”, melkein kolmella neljäsosalla (73%), on vähemmän kuin 10 hehtaaria maata isäntää kohti, se muodostaa yleensä proletarisoituneen ja puolittain proletarisoituneen joukon, jolla on mitättömän pieni osuus koko maan maanviljelys- ja karjanhoitotalouden yleisessä summassa.

Ja sitten, mitä tulee eri karjalajien jakaantumiseen, niin siinä suhteessa ansaitsee erikoista huomiota lampaan- ja

15 pnä 1898 suoritettun laskennan mukaan

Lehmiä	%	Yhteensä nauta- karjaa	%	Lampaita	%	Sikoja	%	Siipi- karjaa	%
3.707	0,3	4.633	0,3	8.943	0,8	8.865	0,8	220.147	2,5
28.072	2,6	42.150	2,4	42.987	4,0	42.699	3,7	780.585	8,9
66.171	6,2	88.720	5,1	99.705	9,3	94.656	8,1	1.643.452	18,8
175.182	16,4	247.618	14,2	187.460	17,5	191.291	16,4	1.871.242	21,4
303.244	28,5	515.832	29,6	383.950	35,7	309.863	26,4	1.957.726	22,3
361.669	33,9	639.563	36,6	310.696	28,9	409.294	35,0	1.593.595	22,8
129.220	12,1	206.281	11,8	40.682	3,8	112.825	9,6	289.155	3,3
1.067.265	100,0	1.744.797	100,0	1.074.413	100,0	1.168.493	100,0	8.766.902	100,0

nessa maan määrän mukaan. Se saattaa johtua niin aikaerosta kuin myös jonkin verran pysyvät samoina. Vuoden 1895 laskennan mukaan on, paitsi 3.645.750 ha ryhmiin jaettua on tuntematon* (v. 1898), kuuluu pääosataan alimpiin ryhmiin, kuten karjan lukumäärä

sianhoito. Edellinen kuuluu karjanhoidon lamaan tuviin aloihin, se on nykyään epäedullinen useimmille Euroopan maille markkinaehtojen takia, valtamerentakaisten maiden kilpailun vuoksi. Kansainväliset markkinaolot vaativat karjanhoidon muiden alojen ottamista lampaanhoidon tilalle. Sianhoito taas päinvastoin kuuluu lihakarjanhoidon erittäin edullisiin ja nopeasti kehittyviin aloihin Euroopassa. Tilastot osoittavat meille, että Tanskassakin lampaanhoito lamaan tuu, mutta sianhoito lisääntyy erittäin nopeasti. Vuosien 1861 ja 1898 välisenä aikana lampaiden lukumäärä Tanskassa väheni 1,7 miljoonasta 1,1 miljoonaan kappa-leeseen. Nautakarjan lukumäärä lisääntyi 1,1 miljoonasta 1,7 miljoonaan. Sikojen lukumäärä lisääntyi 0,3 miljoonasta 1,2 miljoonaan, s.o. suureni melkein nelinker-taisesti.

Ja vertaillessamme nyt lampaiden ja sikojen jakaantu-mista pien- ja suurtalouksien kesken näemme selvästi, että pientalous on piintyneempää, se mukautuu vähimmin markkinain vaatimukseen, siinä talous uudestijärjestäytyy hitaasti uusia olosuhteita vastaavaksi. Kapitalistiset suurtaloudet (40—120 ha, 120 ha tai sitä suuremmat) ovat eniten supistaneet epäedullista lampaanhoidoa (28,9% ja 3,8% lampaita muiden karjalajien prosenttimäärän ollessa 33—37% ja 8—12%). Pientaloudet ovat mukautuneet vähemmän: ne pitävät yhä vieläkin enemmän lampaita;

esimerkiksi korkeintaan 2,5 ha omistavilla talouksilla on 9,3% kaikista lampaista, kun muista karjalajeista niillä on 6—5%. Sikoja niillä on 8,1% — *pienempi* osa kuin lampaita. Kapitalisteilla on 35% ja 9,6%, s.o. *suurempi* osa kuin lampaita. Kapitalistinen maanviljelys voi mukautua paljon paremmin kansainvälisten markkinain vaatimuksiin. Talonpojasta taas täytyy vielä nytkin sanoa Marxin sanoilla: talonpojasta tulee kauppias ja teollisuudenharjoittaja vailla niitä ehtoja, joiden vallitessa voi tulla todelliseksi kauppiaaksi ja teollisuudenharjoittajaksi⁷². Markkinat *vaativat jokaiselta* isännältä, että hänen on ehdottomasti alistuttava uusiin ehtoihin ja nopeasti mukauduttava niihin. Mutta tuo nopea mukautuminen on mahdoton ilman *pääomaa*. Pientalous on näin ollen kapitalismin oloissa tuomittu kiertämättä olemaan eniten rutii-nia ja takapajuista, mukautumaan huonoimmin markki-noihin.

Saadaksemme konkreettisemmän käsityksen tämän puutetta kärsivän laajan joukon ja pienen varakkaan vähemmistön todellisesta taloudellisesta olemuksesta esitämme numerotiedot maan ja karjan keskimäärästä eri ryhmien talouksissa. Porvarilliselle poliittiselle taloustieteelle (ja herroille revisionisteille) on luonnollista kapitalististen ristiriitojen hämääminen; sosialistisen poliittisen taloustieteen pitää ottaa selville taloustyyppien ja elintason erilaisuus kukoistavilla kapitalistisilla isännillä ja puutetta kärsivillä pienisännillä.

Talouksien ryhmät	Yhtä taloutta kohti tulee keskimäärin						
	Maata ha	Hevo- sia	Leh- miä	Kaik- kiaan nauta- karjaa	Lam- paita	Siko- ja	Silpi- karjaa
Maattomat	—	0,1	0,3	0,3	0,7	0,7	16,4
Maan määrä on tunte- maton	?	0,6	0,6	0,9	0,9	0,9	17,0
Korkeint. 2,5 ha	0,6	0,3	0,8	1,1	1,2	1,2	20,4
2,5— 10 "	5,1	0,9	2,7	3,9	2,9	3,0	29,5
10 — 40 "	21,6	2,9	6,6	11,3	8,4	6,8	43,0
40 —120 "	61,3	6,1	13,8	23,1	11,2	14,9	72,4
120 ha tai enemmän	267,3	16,7	58,7	93,7	18,5	51,2	131,3
<i>Keskimäärin</i>	13,1	1,6	3,8	6,3	3,9	4,2	31,5

Nämä numerotiedot osoittavat aivan selvästi, että kaikki kolme alinta ryhmää, jotka muodostavat puolet talouksien yleisestä lukumäärästä, ovat köyhälistöä. Enemmistönä ovat hevoseettomat ja lehmättömät „isännät”. Vain siinä ryhmässä, jossa talouksilla on korkeintaan 2,5 ha maata, on nautaeläimiä, lampaista ja sikoja yksi kokonainen eläin kutakin lajia. On selvää, ettei voi olla puhuttakaan siitä, että nämä puolet talouksien koko määrästä voisivat hyötyä maito- ja lihakarjanhoidosta. Tanskan maatalouden kukoistus merkitsee tälle puoliskolle riippuvaisuutta suurisännistä, välttämättömyyttä etsiä „lisäansioita”, s.o. tavalla tai toisella myydä työvoimaansa, se merkitsee heille ikuista puutetta ja puolittain rappiolle joutunutta taloutta.

On selvää, että tämä johtopäätös on oikea ainoastaan koko köyhimpien talouksien suureen joukkoon nähden. Olemme jo osoittaneet Saksan, Ranskan ja Venäjän maataloustilastojen tarjoamien numerotietojen nojalla, että maan määrän kannalta pientenkin talouksien joukossa on suuria karjanomistajia, tupakanviljelijöitä y.m.s. Differentioituminen ulottuu syvemmälle kuin mitä tanskalaisten tilastojen numerotietojen nojalla voimme kuvitella. Mutta tämä differentioituminen, kun se erottaa jokaisessa ryhmässä mitättömän pienen vähemmistön erikoisviljelyksiä harjoittavia talouksia, vain lisää isäntien enemmistön kurjuutta ja puutetta köyhimmissä ryhmissä.

Edelleen, esitetyistä numerotiedoista näkyy sekin, ettei pientalonpoikien sitäköön ryhmää, jossa on 2½—10 hehtaaria maata taloutta kohti, voida pitää missään määrin turvattuna eikä taloudellisesti varmalla kannalla olevana. Muistutamme, että tässä ryhmässä on 63.000 taloutta, s.o. 22,8% niiden kokonaismäärästä. Ja tässä ryhmässä on taloutta kohti keskimäärin 0,9 hevosta. Hevoseettomat käyttävät nähtävästi lehmiä vetoeläiminä huonontaen siten sekä maanviljelystalouden (matalampi kyntö) että karjatalouden ehtoja (nautakarjan heikkeneminen). Taloutta kohti on keskimäärin 2,7 lehmää. Jos taas vähennetään maito- ja lihatuotteiden käyttöä omassa perheessä, ja tuollainen käytön supistaminen todistaa jo suoranaisesti mitä katkerinta puutetta, niin mainitusta lehmämäärästä voidaan saada vain aivan mitättömiä määriä tuotteita myytäväksi.

Tuollaiset taloudet, joilla on keskimäärin 2,7 lehmää ja 3,0 sikaa taloutta kohti, *voivat* osallistua „kansallisesti” „kukoistavaan” maidon ja lihan myyntiin Englantiin *vain* kerrassaan mitättömässä määrässä. Kun talouden mittasuhteet ovat tuollaiset, niin kaupallinen maanviljelys ja karjanhoito merkitsevät osaksi aivan välttämättömien hyödykkeiden ottamista pois perheeltä, ravinnon huononemista, puutteen kärjistymistä, osaksi hyödykkeiden toimittamista myyntiin pikkuerinä, s.o. kaikkein epäedullisimmilla ehdoilla, ja sitä, ettei ole mahdollisuutta pitää rahavaroja äkillisten kiertämättömien menojen varalta. Ja nykyaikaisten kapitalististen maiden oloissa pientalonpojan luontais-talous voi vain kitua ja kuolla tuskallisella kuolemalla, mutta ei mitenkään kukoistaa. Porvarillisen ja revisionistisen poliittisen taloustieteen koko „tempu” onkin siinä, ettei tutkita erikoisesti juuri sen tyyppisten pientalouksien olosuhteita, jotka ovat „keskitasoa” alempana (tanskalaisella „keskitason” isännällä on 1,6 hevosta ja 3,8 lehmää) ja jotka muodostavat *valtavan enemmistön* isäntien koko lukumäärästä. Eikä ainoastaan olla erikseen tutkimatta tätä taloustyyppiä, vaan sitä hämätään vetoamalla yksinomaan „keskimääräisiin” numeroihin, „tuotannon” ja „myynnin” yleiseen kasvuun, ja vaikenemalla siitä, että vain varakkaat taloudet, jotka muodostavat pienen vähemmistön, *voivat* myydä tuotteitaan edullisesti.

Vain 10—40 hehtaaria omistavilla isännillä on sellaiset määrät karjaa, mitkä merkitsevät „kukoistuksen” *mahdollisuutta*. Mutta sellaisia talouksia on kaikkiaan 16% yleisestä lukumäärästä. Ja se on vielä kyseenalaista, tulevatko ne täysin toimeen ilman palkkatyötä, kun niillä on maata keskimäärin 21,6 hehtaaria. Tanskan maanviljelyksen ollessa hyvin intensiivistä ei yritys, jolla on tuollaiset mittasuhteet, ole nähtävästi mahdollinen ilman palkollisten tahi päiväläisten osanottoa. Valitettavasti sekä tanskalainen tilasto että useimmat Tanskan maanviljelyksestä kirjoittelevat kirjailijat ovat kokonaan porvarillisella näkökannalla, he eivät tutki kysymystä palkkatyöstä, sen käyttöä vaativien talouksien suuruudesta j.n.e. Tanskassa v. 1901 suoritetusta ammattien harjoittamista koskevasta tilastotiedustelusta saamme tietää vain sen, että „päiväläisten” y.m.s. ryhmään lasketaan kuuluvan 60.000 miestä ja 56.000 naista, s.o.

116.000 henkilöä niistä 972.000:sta maaseutuasukkaasta, jotka on jaoteltu sen mukaan, mikä asema heillä on tuotannossa. Ovatko nämä kymmenet tuhannet palkkатыöläiset (ja paitsi heitä on palkkатыössä „lisäänsiotyön” nimellä vielä pientalonpoikiakin) työssä yksinomaan 30.000 kapitalistisella suurisännällä (40—120 ha omistavia isäntiä on 27.620 ja yli 120 ha omistavia 2.201) vai osittain myös 10—40 ha omistavalla varakkaalla talonpoikaistolla, siitä meillä ei ole tietoja.

Kahdesta ylimmästä ryhmästä eli Tanskan maatalouden ylimmistä „30 tuhannesta” ei tarvitse paljon puhua: niiden maanviljelyksen ja karjanhoidon kapitalistista luonnetta on alussa kuvattu havainnollisesti numerotiedoilla.

Lopuksi viimeiset numerotiedot, joilla on yleistä mielenkiintoa, joihin Tanskan maataloustilastoissa on kajottu ja joita on osittain muokattu, koskevat sitä kysymystä, onko käynnissä karjanhoidon desentralisaatio vai konsentraatio sitä mukaa kuin tämä „ihannemaamme” „kukoistuksen” tärkein perusta kehittyi. Vuoden 1898 tilasto, jota olemme jo siteeranneet, tarjoaa erittäin mielenkiintoisia numerotietoja vuoteen 1893 verrattuna, ja yhden karjalajin, tosin tärkeimmän karjalajin, nimittäin koko nautakarjan suhteen voimme vertailla toisiinsa myöskin vuosien 1876 ja 1898 tietoja.

Vuosien 1893 ja 1898 välisenä aikana karjanhoidon kaikista aloista Tanskassa eniten edistyi sianhoito. Sikojen lukumäärä kasvoi tuona aikana 829.000:sta 1.168.000:een, s.o. 40 prosentilla, kun taas hevosten lukumäärä lisääntyi vain 410.000:sta 449.000:een, nautakarjan lukumäärä 1.696.000:sta 1.744.000:een ja lampaiden lukumäärä jopa pieneni. Kuka sitten on etupäässä hyötynyt tästä lukemattomiin osuuskuntiin yhdistyneiden tanskalaisten isäntien valtavasta edistyksestä? Vuoden 1898 tilastojen laatijat vastaavat tähän kysymykseen vertailemalla toisiinsa vuosien 1893 ja 1898 tietoja. Kaikki sikojen omistajat on jaettu neljään ryhmään: suurtilat, joilla on 50 kappaletta tai enemmän sikoja; suurenpuoleiset keskitaloudet, joilla on 15—49 kappaletta; pienenpuoleiset keskitaloudet, joilla on 4—14 kappaletta, ja pikkutaloudet, joilla on sikoja 1—3 kappaletta. Tilaston laatijat antavat näistä neljästä ryhmästä seuraavanlaisia tietoja:

Talouksien ryhmät	1893		1898		Lisäys pro- senteissa tahi luku- määrän pie- neneminen		Sikojen lukumäärän jakaantumi- nen prosen- teissa	
	Lukumäärä		Lukumäärä		Tal.	Sik.	1893	1898
	Talouk- sia	Sikoja	Talouk- sia	Sikoja				
Taloudet, joilla on 50 kpl. tai enem- män	844	79.230	1.487	135.999	76,2	71,7	9,6	11,6
15—49 kpl.	20.602	350.277	30.852	554.979	48,2	58,4	42,3	47,5
4—14 „	33.357	211.868	50.668	282.642	32,1	33,4	25,5	24,2
1—3 „	108.820	187.756	108.544	194.873	0,3	3,8	22,6	16,7
<i>Yhteensä</i>	168.623	829.131	191.551	1.168.493	13,6	40,9	100,0	100,0

Nämä numerotiedot osoittavat meille selvästi, että on käynnissä karjanhoidon nopea *keskittyminen*. Mitä suurempia taloudet ovat, sitä enemmän ne ovat hyötyneet karjanhoidon „edistyksestä”. Suurtaloudet ovat lisänneet karjan määrää 71,7 prosentilla, suurenpuoleiset keskitaloudet 58,4 prosentilla, pienuoleiset keskitaloudet 33,4 prosentilla, mutta pientaloudet vain 3,8 prosentilla. Rikkauden lisääntyminen lankeaa pääasiallisesti pienuoleisille „huippukerroksille”. Sikojen lukumäärän koko lisäys viiden vuoden aikana on 339.000; niistä 261.000, s.o. *yli kolme neljänestä*, lankeaa suurtalouksien ja suurenpuoleisten keskitalouksien osalle, joita on 32.000 (talouksien koko määrästä, joka on 266.000—277.000!). Tällä karjatalouden alalla suurtuotanto *tunkee* syrjään pientuotantoa: viiden vuoden kuluessa on suurtalouden osuus *kasvanut* (9,6 prosentista 11,6 prosenttiin) ja suurenpuoleisen keskitalouden osuus (42,3 prosentista 47,5 prosenttiin), pienuoleisen keskitalouden osuus on *vähentynyt* (25,5 prosentista 24,2 prosenttiin) ja pientalouden osuus vieläkin enemmän (22,6 prosentista 16,7 prosenttiin).

Jos *maa-aloja* koskevien summittaistilastojen asemesta voitaisiin saada maanviljelystaloudestakin sellaiset tilastot, jotka osoittaisivat itse tuotannon mittasuhteet yhtä täsmällisesti kuin karjan lukumäärä osoittaa * karjatalouden

* Edellä Drechslerin tietojen nojalla jo osoitimme, että suurtalouksissa on karja kooltaan isompaa. Tässäkin kokonaistilastot antavat sils pienennetyn kuvan keskittymisestä.

mittasuhteet, niin epäilemättä silloin näkisimme siinäkin *keskittymis*prosessin, jonka porvarilliset professorit ja opportunistit kieltävät.

Vieläkin mielenkiintoisempia ovat vastaavat tiedot koko nautakarjan määrästä, ja tällöin me voimme vuosien 1893 ja 1898 vertailua, jonka vuoden 1898 tilaston laatijat ovat tehneet, täydentää heinäkuun 17 pnä 1876 suoritetun laskennan antamalla tiedoilla („Danmarks Statistik. Statistik Tabelvaerk“, 4-de Raekke, litra C. Nr. 1. Kreaturholdet d. 17 juli 1876. København, 1878 *). Tässä ovat vastaavat tiedot noilta kolmelta vuodelta. (Taulukko seuraavalla sivulla.)

Nämä numerotiedot osoittavat meille laajemmalta ajanjaksolta ja tärkeämmän karjalajin suhteen yhtä havainnollisesti kuin edellä esitetyt numerotiedotkin *kapitalistisen keskittymis*prosessin. Tanskan karjanhoitotalouden kasvu, karjanhoidon kasvu on *miltei yksinomaan* kapitalistisen suurtalouden edistystä. Karjan määrän koko lisäys vuodesta 1876 vuoteen 1898 tekee 424.000 kappaletta. Tästä kasvusta tulee 76.000 niiden talouksien osalle, joilla on karjaa 50 kpl. tai enemmän, ja 303.000 niiden talouksien osalle, joilla on 15—49 kpl., s.o. kaikkiaan näiden ylimpien 38.000 talouden osalle tulee lisäyksestä 379.000 *eli melkein* $\frac{9}{10}$ *koko kasvusta*. Tämän selvempää kuvaa kapitalistisesta keskittymisestä ei voida edes kuvitellakaan.

Nautakarjaa omistavien talouksien kokonaismäärä lisääntyi vuosien 1876 ja 1898 välisenä aikana 12.645 taloudella (180.641—167.996), s.o. 7,5%. Tanskan koko väkiluku sen sijaan suureni vuosien 1880 ja 1901 välisenä aikana (s.o. jopa jonkin verran lyhyemmän aikajakson kuluessa) 1.969.039:stä 2.449.540:een henkilöön **, s.o. 24,4%. On selvää, että „omistavien“, s.o. karjaa omistavien, suhteellinen lukumäärä *on supistunut*. Omistajien joukkoon kuuluu *pienempi* osa väestöstä. Kaikkein pienimpien omistajien (1—3 kappaletta omistavien) määrä pienenee absoluuttisesti ja jatkuvasti. Pienenpuoleisten keskitalouksien (4—14 kappaletta omistavien) määrä kasvaa tavattoman hitaasti (+ 12,5% vuosina 1876—1893, + 2,5% vuosina 1893—1898) jääden jälkeen väestön kasvusta. Todellista ja

* „Tanskan tilasto. Tilastolliset taulukot“, 4. sarja, kohta C, № 1. Karjanhoito heinäkuun 17 pnä 1876. Kööpenhamina, 1878. *Toim.*

** Kaupunkiläisväestön prosentti oli v. 1880—28 % ja v. 1901—38 %.

Talouksien ryhmät	1876		1893		1898		Lisäys prosentteissa tai pieneneminen				Nautakarjan luku- määrän jakaantuminen prosentteissa		
	Lukumäärä		Lukumäärä		Lukumäärä		Vuosina 1876—1898		Vuosina 1893—1898				
							Luvut		Luvut				
	Talouksia	Nautakarjaa	Talouksia	Nautakarjaa	Talouksia	Nautakarjaa	Talouksia	Nautakarjaa	Talouksia	Nautakarjaa	1876	1893	1898
Taloudet, joilla on 50 kpl. tai enemmän	1.634	156.728	2.209	221.667	2.281	232.933	35,2	41,4	3,3	5,1	11,8	13,0	13,4
15—49 kpl.	24.096	514.678	35.200	793.474	36.110	818.190	46,1	54,1	2,6	3,1	39,0	46,8	46,8
4—14 .	64.110	504.193	72.173	539.301	73.958	552.944	12,5	6,9	2,5	2,5	38,2	31,8	31,7
1—3 .	78.156	144.930	70.218	141.748	68.292	140.730	10,2	2,2	2,7	0,7	11,0	8,4	8,1
<i>Yhteensä</i>	167.996	1.320.529	179.800	1.696.190	180.641	1.744.797	7,0	28,4	0,5	2,9	100,0	100,0	100,0

nopeaa kasvua havaitaan ainoastaan kapitalistisessa suurkarjanhoidossa, ja sitä paitsi vuosina 1876—1893 suurempoiset keskitaloudet lisääntyvät nopeammin kuin suur-taloudet, mutta vuosina 1893—1898 suurimmat taloudet lisääntyvät kaikkein nopeimmin.

Kun otamme vuosien 1876 ja 1898 tietojen mukaan suurimpien talouksien ryhmän, niiden, jotka omistavat 200 kappaletta tahi enemmän nautakarjaa, niin näemme, että vuonna 1876 niitä oli 79 (0,05% karjanomistajien koko määrästä) ja niillä oli 18.970 kappaletta nautakarjaa (1,4% nautakarjan kokonaismäärästä), mutta vuonna 1898 oli runsaasti kaksi kertaa enemmän — 195 (0,1% koko määrästä) ja niillä 52.385 kappaletta nautakarjaa (3,0% kokosummasta). Kaikkein suurimpien isäntien luku on määrällisesti enemmän kuin kaksinkertaistunut ja ne ovat laajentaneet tuotantoaan melkein kolminkertaiseksi.

Suurtuotanto on vuosien 1876 ja 1898 välisenä aikana koko ajan työntänyt syrjään pientuotantoa. Pientalouden osuus yleissummassa pienenee herkeämättä: 11,0%:sta vuonna 1876 8,4%:iin vuonna 1893 ja 8,1%:iin vuonna 1898. Keskitalouksien osuus niinkään koko ajan pienenee, vaikkakin jonkin verran hitaammin (38,2%—31,8%—31,7%). Suurenpuoleinen keskitalous lisäsi osuuttaan vuodesta 1876 vuoteen 1893 39,0%:sta 46,8%:iin, mutta vuosina 1893—1898 se pysyi samalla tasolla. Vain kaikkein suurimmat taloudet ovat lisääntyneet herkeämättä työntäen syrjään kaikkia muita ryhmiä (11,8%—13,0%—13,4%).

Mitä suotuisammiksi muodostuvat karjanhoitotalouden olosuhteet, sitä nopeammin käy kaupallisen karjanhoidon kehitys ja sen edistys, sitä voimakkaampaa on myöskin kapitalistinen keskittymisprosessi. Esimerkiksi Kööpenhaminan piirikunnassa, jossa vuonna 1880 oli 234.000 asukasta ja vuonna 1901 378.000 asukasta, on maito- ja lihatuotteille ollut luonnollisesti kaikkein taatuimmat myyntimahdollisuudet. Tämän piirikunnan maalaisisännät olivat rikkaampia nautakarjan omistajia kuin Tanskan muut isännät sekä vuonna 1876 että 1898, ja heillä oli karjaa keskimäärin 8,5 kappaletta ja 11,6 kappaletta, kun koko maassa oli keskimäärin 7,9 ja 9,7 kappaletta. Ja tässä piirikunnassa, jossa on suotuisimmat ehdot karjanhoidon kehittämiseksi, näemme keskittymisprosessin käyvän kaikkein voimakkaimmin.

Tässä on numerotiedot tuosta piirikunnasta vuosilta 1876 ja 1898 ylempänä käytetyn ryhmäjaon mukaan:

	1876		1898	
	Lukumäärät		Lukumäärät	
	Talouk- sia	Nauta- karjaa	Talouk- sia	Nauta- karjaa
Taloudet, joilla on 50 kpl. tai enemmän	44	4.488	86	9.059
Taloudet, joilla on 15—49 kpl.	1.045	22.119	1.545	35.579
" " " 4—14 "	2.011	16.896	1.900	14.559
" " " 1—3 "	2.514	4.468	1.890	3.767
<i>Yhteensä</i>	5.614	47.971	5.421	62.964

Tässä on omistajien absoluuttinenkin lukumäärä vähentynyt 22 vuoden kuluessa! Karjarikkauudet ovat keskittyneet yhä pienemmän isäntämäärän käsiin. Sekä pienisäntiä että keskisuuria isäntiä oli 22 vuoden kuluttua määrällisesti *vähemmän* ja heillä oli *vähemmän* karjaa. Suurenpuoleiset keskitaloudet olivat lisänneet omaisuuttaan puolitoistakertaiseksi (22.000 ja 35.000). Suurisännät — *enemmän kuin kaksinkertaisesti*. Kaikkein suurimpia isäntiä, joilla on 200 kappaletta tai enemmän nautakarjaa, oli vuonna 1876 *kaksi* isäntää ja heillä 437 kappaletta nautakarjaa, mutta vuonna 1898 oli 10 isäntää ja heillä 2.896 kappaletta nautakarjaa.

Kaikenlaisten Pudorien, Davidien ynnä muiden tietoisten ja tiedottomien pääoman palvelijain puuhilla myyntiehtojen parantamiseksi, isäntien liittoihin yhdistymisen kehittämiseksi sekä karjanhoidon ja maanviljelyksen teknillisen edistyksen hyväksi saattaa olla vain yksi merkitys: lähentää koko maassa ja maatalouden kaikilla aloilla samanlaisen järjestelmän aikaansaamista kuin on Kööpenhaminan piirikunnassa, s.o. erikoisen nopeaa tuotannon keskittymistä kapitalistien käsiin sekä väestön pakkoluovutusta, sen proletarisoitumista, omistajain osuuden supistumista yleisessä väkiluvussa, ja niiden osuuden kasvamista, joita kapitalismi työntää pois maaseudulta kaupunkiin j.n.e.

Yhteenveto: maa, joka on „ihannemaa” niiden kannalta, jotka vastustavat marxilaisuutta agraarikysymyksessä, näyttää meille (sosiaalitaloudellisten tilastojen alhaisesta

tasosta ja heikosta käsittelystä huolimatta) mitä selvimmin kapitalistisen agraarijärjestelmän, räikeinä ilmenevät kapitalistiset ristiriidat maanviljelyksessä ja karjanhoidossa, maataloustuotannon kasvavan keskittymisen ja sen, että suurtuotanto tunkee tieltään pientuotantoa, sekä maalaisväestön valtavan enemmistön proletarisoitumisen ja kurjuuden.

**SOSIALIDEMOKRATIAN AGRAARIOHJELMA
VENÄJÄN ENSIMMÄISESSÄ VALLANKUMOUKSESSA
VUOSINA 1905—1907⁷³**

Kirjoitettu marras—joulukuussa 1907

*Julkaistu ensi kerran v. 1908
(takavarikoitu); v. 1917 julkaistu
erillisenä kirjana kustantamossa
„Zhizn i Znanije“*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
tekstistä, joka on tarkistettu
vuoden 1917 julkaisun
mukaan*

Kaksi vallankumousvuotta, vuoden 1905 syksystä vuoden 1907 syksyyn, on antanut valtavan suuren historiallisen kokemuksen talonpoikaisliikkeestä Venäjällä sekä sen taistelun luonteesta ja merkityksestä, jota talonpoikaisto käy maasta. Niin sanotun „rauhallisen” kehityksen (s.o. sellaisen, jonka aikana miljoonat ihmiset antavat ylimpien kymmenien tuhansien rauhallisesti kyniä itseään) vuosikymmenet eivät koskaan voi antaa niin runsasta aineistoa yhteiskunnallisen järjestelmämme sisäisen mekanismin valaisemiseksi, kuin ovat antaneet nämä kaksi vuotta sekä sen taistelun mielessä, jota talonpoikaisjoukot välittömästi käyvät tilanherroja vastaan, että talonpoikaiston vaatimusten edes jossain määrin vapaan ilmaisemisen mielessä kansan edustajien kokouksissa. Sen vuoksi Venäjän sosialidemokraattien agraariohjelman tarkistus tämän kaksivuotisen kokemuksen kannalta on ehdottoman välttämätöntä erikoisesti siksi, että VSDTP:n nykyinen agraariohjelma on hyväksytty Tukholman edustajakokouksessa vuoden 1906 huhtikuussa, s.o. koko Venäjän talonpoikaiston edustajain ensimmäisen avoimen esiintymisen aattona, jolloin he esiintyivät talonpoikaisella agraariohjelmalla hallituksen ohjelmaa ja liberaalisen porvariston ohjelmaa vastaan.

Sosialidemokratian agraariohjelman tarkistamisen perustaksi on asetettava uusimmat tiedot maanhallinnasta Venäjällä, jotta saataisiin mahdollisimman tarkasti selville se, mikä oikeastaan on aikakautemme kaikkien agraariohjelmien taloudellinen pohja, mistä oikeastaan käydään suurta historiallista taistelua. Tähän todellisen taistelun taloudelliseen perustaan on verrattava sen aatteellis-poliittista heijastusta eri luokkien edustajain ohjelmissa, lausunnoissa,

vaatimuksissa ja teorioissa. Sellaista ja vain sellaista tietä on marxilaisen kuljettava erotukseksi pikkuporvarillisesta sosialistista, joka lähtee „abstraktisesta” oikeudenmukaisuudesta, „työperustan” teoriasta y.m.s., ja erotukseksi myöskin liberaalisesta byrokraatista, joka järkeilyillä reformin käytännöllisestä toteutettavuudesta ja „valtakunnallisesta” näkökannasta verhoaa riistäjien etujen puolustusta kaikenlaisten uudistusten yhteydessä.

I LUKU

AGRAARIKUMOUKSEN
TALOUDELLISET PERUSTAT
JA OLEMUS VENAJALLA

1. MAAOMAISSUUS EUROOPAN-VENAJALLA

Keskustilastokomitean vuonna 1907 julkaisema „Vuoden 1905 maanhallintatilasto” suo mahdollisuuden saada tarkan kuvan talonpoikain ja tilanherrain maanhallinnan laajuudesta Euroopan-Venäjän 50 läänissä. Mutta aluksi esitämme yleiset tiedot. Koko Euroopan-Venäjän alue (50 lääninä) lasketaan (ks. vuoden 1897 tammikuun 28 päivän väenlaskua) 4.230.500 neliövirstaksi, s.o. 440,8 miljoonaksi desjatiinaksi. Vuoden 1905 maanhallintatilasto huomioi 395,2 miljoonaa desj., jotka jakaantuvat seuraavaan kolmeen suureen ryhmään:

	Miljoonaa desjatiinaa
A) yksityisomistuksessa olevat maat	101,7
B) osuusmaat	138,8
C) kruunun, kirkon ja virastolaitosten maat	154,7
<hr/>	
<i>Yhteensä maata Euroopan-Venäjällä</i>	395,2

Tästä yleisluvusta on erotettava pois ennen kaikkea ne kruunun maat, jotka sijaitsevat aivan pohjoisessa ja ovat osaksi tundraa, osaksi sellaisia metsiä, joiden maataloudellista käyttämistä ei lähitulevaisuudessa voida pitää mahdollisena. Sellaisia maita on „pohjoisella alueella” (Arkan-

gelin, Aunuksen ja Vologdan lääni) 107,9 milj. desj. Selvää on, että heittäessämme pois kaikki nämä maat, me paisutamme huomattavasti maanviljelykseen kelpaamattomien maiden määrää. Riittää kun mainitsemme, että sellainen varovainen tilastomies kuin hra A. A. Kaufmann laskee Vologdan ja Aunuksen läänissä olevan 25,7 milj. desjatiinaa metsiä, jotka voitaisiin käyttää (metsäisyyden 25% ylittävinä) talonpoikain maiden lisäämiseksi*. Mutta koska otamme yleiset tiedot maan määrästä erottamatta erikseen metsää koskevia tietoja, niin oikeampaa on määritellä maataloudelle kelvollinen maavaranto varovaisemmin. Vähentämällä 107,9 milj. desj. jää 287,3 milj. desj., ja pyöristäen sen otamme luvun 280 milj. desj. jättäen pois osan kaupunkien maista (kaikkiaan niitä on 2,0 milj. desj.) ja osan Vjatkan ja Permin läänin kruununmaista (kummassakin läänissä on kruununmaita yhteensä 16,3 milj. desj.).

Tulokseksi saadaan maanviljelykseen kelvollisen maan määrän seuraavanlainen yleispiirteinen jako Euroopan-Venäjäällä:

A) yksityisomistukselliset maat	101,7 milj. desj.
B) osuusmaat	138,8 . .
C) kruunun ja virastolaitosten maat	39,5 . .

Yhteensä Euroopan-Venäjäällä 280,0 milj. desj.

Nyt on erotettava erikseen tiedot pienestä ja suuresta (ja erikoisesti suurimmasta) maanomistuksesta, jotta saataisiin konkreettinen käsitys niistä olosuhteista, joissa talonpoikaiston taistelu maasta Venäjän vallankumouksessa käy. Mutta tämänlaatuiset tiedot eivät ole täydellisiä. Osuusmaiden 138,8 milj. desjatiinasta on jaoteltu maaomaisuuden suuruuden mukaan 136,9 milj. desj. Yksityisomistuksellisten maiden 101,7 milj. desjatiinasta — 85,9 milj. desj.; jäljelle jäävät 15,8 milj. desj. kuuluvat „yhtymille ja yhdistyksille”. Tarkastellessamme näiden viimeksi mainittujen maiden kokoonpanoa huomaamme, että 11,3 milj. desj. niistä kuuluu

* „Agraarikysymys”, Dolgorukovin ja Petrunkevitchin kustantama. II osa. Kirjoituskokoelma, M. 1907. S. 305.

talonpoikaisyhtymille ja -yhdistyksille; siis yleensä ottaen se on pienmaanomistusta, jota ei valitettavasti ole jaoteltu sen suuruuden mukaisesti. Edelleen, 3,7 milj. desj. kuuluu „kauppa- ja teollisuus-, tehdas- y.m.” yhtiöille, joita on 1.042. Niistä 272 yhtiöllä on yli 1.000 desj. kullakin ja kaikilla 272 yhteensä 3,6 milj. desj. Ne ovat ilmeisesti tilanherrojen latifundioita. Suurin osa tällaisista maista on Permin läänissä: siellä on *yhdeksällä* tuollaisella yhtiöllä maata 1.448.902 desjatiinaa! On tunnettua, että Uralin tehtailla on kymmeniä tuhansia desjatiinoja maata,—maaorjuudellisten, seniorlatifundioiden suoranainen jäte porvarillisella Venäjällä.

Erotamme siis yhtymien ja yhtiöiden maista 3,6 milj. desj. suurimpana maanomistuksena. Muuta osaa ei ole jaoteltu, mutta yleensä se on pienomistusta.

Kruunun y.m. maiden 39,5 milj. desjatiinasta voidaan suuruuden mukaan erottaa erilleen vain hallitsijasuvun maat (5,1 milj. desj.). Tämä on myöskin puoleksi keski-aikaista, suurinta maanomistusta. Saamme seuraavanlaisen yhteenvedon maaomaisuuden suuruuden mukaan jaotelluista ja jaottelemattomista maista:

	Maaomaisuuden suuruuden mukaan	
	jaotellut maat	jaottelemattomat maat
A) yksityisomistukselliset maat	89,5* milj. desj.	12,2 milj. desj.
B) osuusmaat	136,9 „ „	1,9 „ „
C) kruunun ja virastolaitosten maat	5,1 „ „	34,4 „ „
<i>Yhteensä</i>	231,5 „ „	48,5 „ „
<i>Kaikkiaan</i>		280,0

Siirtykäämme tarkastelemaan osuusmaiden jakaantumista maaomaisuuden suuruuden mukaan. Yhdistämällä tietolähteemme tiedot vähän suuremmiksi ryhmiksi saamme:

* 85,9 milj. desj. yksityisomistuksellista maata ynnä 3,6 milj. desj. latifundioita tehdas- sekä kauppa- ja teollisuusyhtymillä ja yhtiöillä.

Talouksien ryhmät	O s u u s m a a		Keskimäärin yhtä taloutta kohti desjatiinaa
	Talouksia	Maata desj.	
5 desj. saakka	2.857.650	9.030.333	3,1
5—8 „ „	3.317.601	21.706.550	6,5
Yhteensä 8 desj. saakka	6.175.251	30.736.883	4,9
8—15 „ „	3.932.485	42.182.923	10,7
15—30 „ „	1.551.904	31.271.922	20,1
yli 30 „	617.715	32.695.510	52,9
<i>Yhteensä Euroopan- Venäjällä</i>	12.277.355	136.887.238	11,1

Näistä tiedoista näkyy, että enemmän kuin puolet talouksista (6,2 milj. 12,3 miljoonasta) ovat sellaisia, joilla on maata 8 desj. saakka taloutta kohti, s.o. maamäärä, joka yleensä ja keskimäärin otettuna on ehdottomasti riittämätön perheen ylläpitoon. 15 desjatiinaan saakka maata on yhteensä 10,1 milj. taloudella (niillä 72,9 milj. desj.),— siis yli neljä viidesosaa talouksien yleisestä määrästä on talonpoikaiston nykyisen maanviljelystekniikan tason vallitessa puolinäkkäisen toimeentulon rajalla. Keskiparakaat ja varakaat taloudet — oman maamäärän mukaan — tekevät vain 2,2 milj. 12,3 miljoonasta, ja niillä on 63,9 milj. desj. 136,9 miljoonasta desj. Rikkaiksi voidaan nimittää vain sellaisia, joilla on yli 30 desj.,— sellaisia on kaikkiaan 0,6 milj. taloutta — s.o. yksi kahdeskymmenesosa talouksien yleisluvusta. Maata niillä on lähes $\frac{1}{4}$ kokonaismäärästä: 32,7 milj. desj. 136,9 miljoonasta. Päätelmien tekemiseksi siitä, millaisista talonpoikain kategorioista tämä maamaisuutensa puolesta rikkaiden talouksien ryhmä muodostuu, mainitsemme, että etutilalla siinä ovat kasakat. Ryhmässä, jossa on maata yli 30 desj. taloutta kohti, heitä on 266.929 taloutta ja niillä 14.426.403 desj., s.o. valtava enemmistö kasakoiden kokonaismäärästä (Euroopan-Venäjällä on 278.650 taloutta ja niillä maata 14.689.498 desj., siis keskimäärin 52,7 desj. taloutta kohti).

Päätelmien tekemiseksi siitä, kuinka kaikki talonpoikaistaloudet likimääräisesti jakaantuvat talouksien suuruuden

mukaan, eikä osuusmaan hallinnan mukaan, meillä on koko Venäjää käsittävät tiedot vain hevosten omistamisesta. Viimeisten, vuosien 1888—1891, sotilaallisten hevostilastokyselyjen mukaan on talonpoikaistalouksien jakaantuminen Euroopan-Venäjän 48 läänissä seuraavanlainen:

Köyhälistö	{	Hevosettomia	2.765.970	taloutta
		1 hevosen omistajia	2.885.192	.
Keskivarakk.	{	2 . . .	2.240.574	.
taloudet		3 . . .	1.070.250	.
Varakkaat		4 tai useampia hevosia	1.154.674	.
<i>Yhteensä</i>			10.116.660	.

Yleensä otettuna tämä merkitsee: köyhälistöä on enemmän kuin puolet (5,6 milj. 10,1 miljoonasta), keskivarakkaita talouksia noin yksi kolmasosa (3,3 milj. 2—3 hevosen omistajaa) ja varakkaita vähän enemmän kuin yksi kymmenesosa (1,1 milj. 10,1 miljoonasta).

Tarkastelkaamme nyt yksityisen, henkilökohtaisen maanomistuksen jakaantumista. Tilastot erottavat tässä riittämättömän selvästi pienimmän maanomistuksen, mutta antavat sen sijaan mitä yksityiskohtaisimpia tietoja suurimmista latifundioista.

Omaisuusryhmät	Yksityinen, henkilökohtainen maanomistus Euroopan-Venäjällä		Keskimäärin 1 omaisuutta kohti desj.
	Omaisuuksia	Maata desj.	
10 desj. tai vähemmän	409.864	1.625.226	3,9
10— 50 desj. saakka	209.119	4.891.031	23,4
50— 500 . . .	106.065	17.326.495	163,3
500— 2.000 . . .	21.748	20.590.708	947
2.000—10.000 . . .	5.386	20.602.109	3.825
yli 10.000 . . .	699	20.798.504	29.754
<i>Yhteensä yli 500 desj.</i>			2.227
<i>Kaikkiaan Euroopan-Venäjällä</i>	752.881	85.834.073	114

Me näemme tässä ensinnäkin suurmaanomistuksen tavattoman valta-aseman: 619 tuhannella pienellä maanomistajalla (50 desj. saakka) on kaikkiaan 6½ milj. desj. Toiseksi, me näemme äärettömän suuria latifundioita: 699 omistajalla on melkein 30.000 desjatiinaa kullakin! Kahdellekymmenelle kahdeksalle tuhannelle omistajalle on keskittynyt 62 milj. desj., s.o. 2.227 desj. yhtä omistajaa kohti. Valtaosa näistä latifundioista kuuluu aatelisille, nimittäin 18.102 maaomaisuutta (27.833:sta) ja 44.471.994 desj. maata, s.o. yli 70% kaikesta latifundioihin kuuluvasta maa-alasta. Nämä tiedot kuvaavat täysin havainnollisesti maaorjuuttajatilanherrain keskiaikaista maanomistusta.

2. MISTÄ KÄYDÄN TAISTELUA?

Kymmenellä miljoonalla talonpoikaistaloudella on maata 73 milj. desj. Kahdellakymmenellä kahdeksalla tuhannella jalosukuisella ja maalaispösöihin kuuluvalla landlordilla — 62 milj. desjatiinaa. Sellainen on sen taistelukentän perustausta, jolla talonpoikaiston taistelu maasta kehittyy. Tässä perustaustassa on kiertämätöntä tekniikan tyrmistyttävä takapajuisuus, maanviljelyksen hunninkotila, talonpoikaisjoukkojen poljettu asema ja pimeys, maaorjuudellisen, veropäivätyöriiston muotojen ääretön moninaisuus. Ollaksemme poikkeamatta sivuun aiheestamme meidän on rajoitettava tässä viittaamaan aivan lyhyesti näihin yleisesti tunnettuihin tosiasioihin, joita on kuvattu mitä seikkaperäisimmin talonpoikaistaloutta koskevassa valtavan laajassa kirjallisuudessa. Nuo hahmottelemamme maaomaisuuksien suuruudet eivät missään tapauksessa vastaa talouksien suuruutta. Puhtaasti venäläisissä lääneissä kapitalistinen suurviljelys on ehdottomasti taka-alalla. Vallitsevana on pienviljelys suurilla latifundioilla: erilaisia maaorjuudenaikaisen velkaorjuudellisen vuokrauksen, työllämaksu- (veropäivätyö-) talouden, „talvipestauksen”, syöttövahingon perustalla velkaorjuuttamisen, poisleikattujen maiden, otrezkien, perustalla velkaorjuuttamisen j.n.e. muotoja loputtomiin. Maaorjuudellisen riiston kuristamat talonpoikaisjoukot joutuvat taloudelliseen häviöön ja antavat osittain itse maaosuutensa vuokralle „vakavaraisille” isännille. Pieni vähemmistö varakkaita talonpoikia muovautuu talonpoikaisporvaristoksi.

vuokraa maata kapitalistista taloutta varten, riistää satoja tuhansia batrakkeja ja päiväläisiä.

Ottaen huomioon nämä venäläisen taloustieteen täysin toteamat tosiasiat meidän on kysymyksessä, joka koskee nykyistä talonpoikaiston taistelua maasta, erotettava maaomaisuuksien *neljä perusryhmää*. 1) Maaorjuudellisten latifundioiden kuristamien talonpoikaistalouksien massa, talouksien, jotka ovat välittömästi kiinnostettuja noiden latifundioiden pakkoluovutuksesta ja välittömästi sekä eniten hyötyvät sellaisesta pakkoluovutuksesta. 2) Keski-talonpoikaiston pieni vähemmistö, jolla on jo nykyään likipitään keskinkertainen, siedettävään taloudenhoitoon riittävä määrä maata. 3) Varakkaan talonpoikaiston pieni vähemmistö, joka muuttuu talonpoikaisporvaristoksi ja on useiden asteittaisten siirtymismuotojen kautta yhteydessä kapitalistisesti hoidettuun maaomaisuuteen. 4) Maaorjuudelliset latifundiot, jotka ovat paljon suurempia kuin nykykauden kapitalistiset maatilat Venäjällä ja saavat eniten tuloja talonpoikaiston riistosta velkaorjuuden ja työllä-maksun perustalla.

On itsestään selvää, että maaomaisuuksia koskevien tietojen mukaan nämä perusryhmät voidaan erottaa vain hyvin summittaisesti, likimääräisesti, kaavallisesti. Mutta meidän on joka tapauksessa erotettava nämä ryhmät, sillä muutoin ei voida antaa ehjää kuvaa siitä taistelusta, jota Venäjän vallankumouksessa käydään maasta. Ja etukäteen voidaan täydellä varmuudella sanoa, että numeroiden osittaiset korjaamiset, joidenkin ryhmien puitteiden osittaiset siirtämiset *eivät voi* vähääkään oleellisesti muuttaa yleistä kuvaa. Tärkeätä eivät ole nuo osittaiset korjaukset, tärkeätä on se, että olisi selvästi vertailtu toisiinsa pienmaanomistusta, joka pyrkii saamaan maata, ja maaorjuudellisia latifundioita, jotka monopolisoivat suuria maamääriä. Niin hallituksen (stolypinilaisen) kuin liberaalisenkin (kadettilaisen) taloustieteen tärkein petollisuus on siinä, että ne peittelevät tai hämäävät tätä selvää vertailua.

Olettakaamme, että mainituilla neljällä ryhmällä on seuraavanlaiset maaomaisuuksien määrät: 1) 15 desj. saakka; 2) 15—20 desj.; 3) 20—500 desj. ja 4) yli 500 desj. maaomaisuutta kohti. Saadaksemme jotenkin yhtenäisen kuvan siitä taistelusta, jota käydään maasta, meidän on tietysti yhdistettävä kaikissa näissä ryhmissä osuusmaanhallinta ja

yksityinen maanomistus. Viimeksi mainittu on tietolähtees-
sämme jaettu ryhmiin: 10 desj. saakka ja 10—20 desj., joten
15 desj. saakka omistavien ryhmä täytyy erottaa likimääräi-
sesti. Epätarkkuus, joka tästä likimääräislaskelmasta ja
suorittamastamme lukujen pyöristämisestä voi johtua, on
aivan mitätön (siitä lukija tulee heti vakuuttuneeksi) eikä
voi muuttaa johtopäätöksiä.

Maan jakaantuminen Euroopan-Venäjäällä on esittämis-
sämme ryhmissä nykyään tällainen:

	Omaisuuksien luku (miljoonissa)	Maata desjatiinaa	Keskimäärin 1 omaisuutta kohti desjatiinaa
a) Köyhtynyt talonpoikaisto, joka on maaorjuudellisen riiston puristuksessa	10,5	75,0	7,0
b) Keskitalonpoikaisto	1,0	15,0	15,0
c) Talonpoikaistorvaristo ja kapitalistinen maanomistus	1,5	70,0	46,7
d) Maaorjuudelliset latifundiot	0,03	70,0	2.333,0
<i>Yhteensä</i>	13,03	230,0	17,6
Omaisuuksien mukaan jakamatonta	—	50	—
<i>Yhteensä *</i>	13,03	280,0	21,4

Sellaisia ovat ne suhteet, jotka synnyttävät talonpoikaiston taistelun maasta. Sellainen on talonpoikain (7—15 desj. maata taloutta kohti ynnä velkaorjuudellista vuokramaata j.n.e.) taistelun lähtökohta suurtilanherroja (2.333 desj.

* Kuten on jo sanottu, tämän taulukon luvut ovat pyöristettyjä. Tässä ovat tarkat luvut. Osuusmaa: a) 10,1 milj. maaomaisuutta ja 72,9 milj. desj.; b) 874 tuhatta maaomaisuutta ja 15,0 milj. desj. Yksityismaanomistus 10 desj. saakka — 410 tuhatta maaomaisuutta ja 1,6 milj. desj.; 10—20 desj. — 106 tuhatta maaomaisuutta ja 1,6 milj. desjatiinaa. Kummankin summa a + b: 11,5 milj. maaomaisuutta ja 91,2 milj. desjatiinaa. Tarkka luku c-ryhmälle: 1,5 milj. maaomaisuutta ja 69,5 milj. desj. maata. Tarkka luku d-ryhmälle — 27.833 maaomaisuutta ja 61,99 milj. desj. maata. Viimeksi mainittuihin on lisätty, kuten edellä on mainittu, 5,1 milj. desj. hallitsijasuvun maita ja ne 3,6 milj. desj., jotka ovat suurimmilla tehdas- sekä kauppa- ja teollisuusyhtiöillä. Maaomaisuuksien mukaan jakamattoman maan tarkka luku — 48,5 milj. desj. — on esitetty edellä. Lukija näkee tästä, että kaikki meidän pyöristelymme ja likimääräislaskelmamme koskevat aivan mitättömiä luvullisia muutoksia eivätkä voi hituistakaan horjuttaa johtopäätöksiä.

tilaa kohti) vastaan. Mikä on objektiivisena tendenssinä tämän taistelun päätekohtassa? Ilmeistä on, että tänä tendenssinä on suurtilanherrain maaorjuudellisen maanomistuksen hävittäminen, sen siirtäminen (yksillä tai toisilla perusteilla) talonpojille. Tämä objektiivinen tendenssi johuu aivan kiertämättömästi siitä tosiasiasta, että maaorjuudellisten latifundioiden orjuuttama *pienviljelys* on vallitsevana. Tämän tendenssin ilmaisemiseksi yhtä havainnollisella kaaviolla kuin se, jonka esitimme taistelun lähtökohdan, s.o. asiain nykyisen tilan, kuvaamiseksi, on otettava *paras ajateltavissa* oleva tapaus, s.o. edellytettävä, että kaikki maaorjuudellisten latifundioiden maat ja kaikki maaomaisuuksien mukaan jakamattomat maat ovat siirtyneet taloudelliseen häviöön saatetun talonpoikaiston käsiin. Tämä on se paras tapaus, joka kangastaa enemmän tai vähemmän selvästi *jokaiselle* nykyiseen agraaritaisteluun osallistujalle: niinpä hallituskin puhuu „tarvitsevien” „maalla turvaamisesta”, myöskin liberaalinen virkamies (samoin kadetti) puhuu vähämaisten turvaamisesta lisämaalla, trudovikki-talonpoikakin puhuu maaomaisuuden määrän suurentamisesta „kulutus-” tai „työhön perustuvaan” normiin saakka ja myöskin sosialidemokraatti, ollen eri mieltä maan käyttämisen muodoista, hyväksyy yleensä narodnikkilaiset suunnitelmat köyhimpien talonpoikain turvaamisesta maalla (II Duuman 47. istunnossa, toukokuun 26 p:nä 1907, Tsereteli hyväksyi narodnikki Karavajevin numeroluvut: 57 milj. desj. luovutettavaa maata 6½ miljardista, siitä köyhimpien osalle, joilla on korkeintaan 5 desj. kullakin, 2½ miljardia, ks. pikakirjoitus-pöytäkirjojen s. 1221). Sanalla sanoen, niin eri tavalla kuin tilanherrat, virkamiehet, porvaristo, talonpoikaisto ja proletariaatti suhtautuvatkin uudistusten tehtäviin ja ehtoihin, niin kaikki hahmottelevat saman tendenssin: suurten tilanherramaiden siirtämisen maata kipeimmin tarvitsevalle talonpoikaistolle. Siitä, minkälaisia ovat eri luokkien väliset peruseroavaisuudet tällaisen siirtämisen määrää ja ehtoja koskevissa mielipiteissä, tulemme puhumaan sille kuuluvassa kohdassa erikseen. Nyt täydennämme taistelun lähtökohdan kaaviotamme samanlaisella tämän taistelun mahdollisen päätekohtan kaaviolla. Me osoitimme edellä, mitä on *nykyään*. Osoitamme nyt, mitä voi olla *silloin*. Oletta-
kaamme, että 0,03 milj. tilanherralle jää 100 desj. kullekin,

s.o. 3 milj. desj., mutta muut 67 milj. sekä jakamattomien maiden 50 milj. siirtyvät talonpoikaisköyhälistön 10,5 miljoonalle taloudelle. Saamme:

	Nyt			Silloin		
	Omaisuuksia (miljoonissa)	Maata desjatiinaa	Keskimäärin yhtä omaisuutta kohti desjatiinaa	Omaisuuksia (miljoonissa)	Maata desjatiinaa	Keskimäärin yhtä omaisuutta kohti desjatiinaa
a) Pieni, köyhtynyt talonpoikaisto	10,5	75	7,0	—	—	—
b) Keskitalonpoikaisto	1,0	15	15,0	11,5	207	18,0
c) Rikas talonpoikaisto ja porvaristo	1,5	70	46,7	1,53	73	47,7
d) Maaorjuuttajatilanherrat	0,03	70	2.333,0	—	—	—
<i>Yhteensä</i>	13,03	230	17,6	13,03	280	21,4
Jakamattomat maat	—	50	—	—	—	—
<i>Yhteensä</i>	13,03	280	21,4	—	—	—

Sellainen on maasta käytävän taistelun taloudellinen perusta Venäjän vallankumouksessa. Sellainen on tämän taistelun lähtökohta ja sen tendenssi, s.o. sen päätekohta, sen tulos parhaassa — taistelevien kannalta — tapauksessa.

Ennen kuin siirrymme tarkastelemaan tätä taloudellista perustaa ja sen aatteellista (ja aatteellis-poliittista) ilmenemismuotoa, pysähdymme vielä mahdollisiin väärinkäsityksiin ja vastaväitteisiin.

Ensinnäkin. Voidaan sanoa, että antamassani kuvassa on oletettu maiden *jakaminen*, vaikka en ole vielä käsitellyt kysymystä kunnallistamisesta, jakamisesta, kansallistamisesta ja sosialisoinimisesta.

Se olisi väärinkäsitystä. Esittämässäni kuvassa on maanhallinnan *ehdot* jätetty kokonaan sivuun, maan talonpojille siirtymisen *ehtoja* ei ole kosketeltu lainkaan (yhden vai toisen tyyppiseksi omaisuudeksi vaiko käytettäväksi). Olen ottanut vain *yleensä maan siirtämisen* pientalonpoikaistolle, eikä agraritaistelumme sellaista tendenssiä ole

syytä epäillä. Taistelua käy pientalonpoikaisto, se taistelee maan siirtämiseksi *sille*. Taistelua käy pieni (porvarillinen) viljelys suurta (maaorjuudellista) maanomistusta vastaan *. Muuta kumouksen tulosta kuin se, minkä olen hahmotellut, *ei* parhaassa tapauksessa *voi* olla.

Toiseksi. Voidaan sanoa, että minulla ei ollut oikeutta olettaa kaikkien konfiskoitujen (tai pakkoluovutettujen, sillä esityksessäni ei ole vielä puhe pakkoluovutuksen ehdoista) maiden siirtämistä vähämaisimmalle talonpoikaistolle. Voidaan sanoa, että maiden *täytyy* taloudellisen välttämättömyyden vuoksi siirtyä rikkaammille talonpojille.— Mutta sellainen vastaväite olisi väärinkäsitystä. Todistaakseni kumouksen porvarillisen luonteen minun on otettava *paras* tapaus narodnikkilaisuuden kannalta, minun on *oletettava mahdolliseksi* sen päämäärän saavuttaminen, jonka taistelevat itselleen asettavat. Minun on otettava se momentti, joka on lähinnä niin sanottua „mustaa jakoa”, eikä agraarikumouksen myöhempiä seurauksia. Jos joukot voittavat taistelussa, niin ne ottavat itselleen myöskin voiton hedelmät. Se on toinen kysymys, kenelle nuo hedelmät myöhemmin joutuvat.

Kolmanneksi. Voidaan sanoa, että köyhälle talonpoikaistolle poikkeuksellisen otollinen tulos (sen koko massan muuttuminen keskitalonpojiksi, joilla on maata 18 desj. taloutta kohti) on minulla syntynyt sen seurauksena, että olen *liioitellut* vapaan maavarannon määrää. Voidaan sanoa, että olisi pitänyt vähentää pois *metsät*, jotka eivät muka voi kuulua talonpoikien maaosuuteen. Sellaiset vastaväitteet ovat mahdollisia ja kiertämättömiäkin hallituksen ja kadettien leirin taloustieteilijäin taholta, mutta ne ovat väärinä. Ensinnäkin täytyy olla virkamies, joka on koko elämänsä ajan pokkuroinut maaorjuuttajatilanherran edessä, voidakseen kuvitella, että talonpoika ei kykene muka käyttämään metsiä oikein ja saamaan niistä tuloja *omaksi* hyväkseen eikä tilanherrojen hyväksi. Poliisivirkamiehen ja venäläisen liberaalin katsantokanta: millä tavalla talonpoika voidaan turvata maaosuudella? Tietoisen työläisen katsantokanta: millä tavalla talonpoika voidaan vapauttaa maaorjuudellisesta suurmaanomistuksesta? millä tavalla voidaan hävittää maaorjuudelliset latifundiot? Toiseksi,

* Sitä, minkä mainitsen suluissa, eivät narodnikkilaisuuden pikkuporvarilliset ideologit käsitä tai kieltävät sen. Siitä tulee puhe myöhemmin.

jätin pois *koko* pohjoisen alueen (Arkangelin, Vologdan ja Aunuksen läänin) sekä osan Vjatkan ja Permin läänistä, s.o. sellaiset seudut, joissa metsien peittämien alueiden maataloudellista käyttämistä lähitulevaisuudessa on vaikea kuvitella mahdolliseksi. Kolmanneksi, metsäalueiden erityinen luettelointi, joka vaikeuttaisi tavattomasti laskelmaa, ei paljoakaan muuttaisi tuloksia. Esim. hra Kaufmann, kadetti — siis mies, joka suhtautuu tilanherrojen maihin riittävän *varovaisesti* — laskee, että se, mikä on metsäisyyden 25%:n yli, voidaan ottaa maanpuutteen katteeksi, ja hän saa siten 44 läänissä 101,7 milj. desj. varannon. Minä sain 47 läänissä varannoksi suunnilleen 101 milj. desj., nimittäin 67 milj. desj. maaorjuudellisten latifundioiden 70:stä miljoonasta ja 34 milj. desj. kruunun ja erilaisten virastolaitosten maita. Jos pakkoluovutettavaksi oletetaan kaikki se maa, mikä on yli 100 desjatiinan, niin tämä varanto suurenee vielä 9—10 miljoonalla desjatiinalla*.

3. KADETTIKIRJAILIJAT HÄMÄÄVÄT TAISTELUN OLEMUSTA

Esitettyjä tietoja siitä, mikä osuus suurimmilla tilanherratalouksilla on taistelussa, jota Venäjällä käydään maasta, tulee eräässä suhteessa täydentää. Porvaristomme ja pikkuporvaristomme agrariohjelmien luonteenomaisena piirteenä on se, että „normeja” koskevilla mielipiteillä niissä sotketaan kysymys siitä, *mikä* luokka on talonpoikaiston voimakkain vastustaja, *minkälaiset maaomaisuudet*

* Luovutuksen rajan — 500 desj. — olen ottanut tekstissä aivan olettamuksellisesti. Jos otamme tuoksi rajaksi 100 desj. — myöskin aivan olettamuksellisesti, niin kumouksesta saadaan seuraava kuva:

n y t		s i l l o i n	
a) 10,5 milj. taloutta	75 milj. desj.	a) — —	
b) 1,0 „ „	15 „ „	b) 11,5 217 milj. desj.,	18,8 desj. taloutta kohti
c) 1,4 „ „	50 „ „	c) 1,53 63 „ „	41,1 „ „ „
d) 0,13 „ „	90 „ „	d) — —	—
	13,03		
	230		
	+50	13,03 230	21,4 „ „ „

Perusjohtopäätökset kumouksen luonteesta ja olemuksesta ovat kummassakin tapauksessa samat.

muodostavat pakkoluovutettavan varannon perusosan. Puhutaan (niin kadettien kuin trudovikkienkin taholta) pääasiallisesti siitä, kuinka paljon talonpojat tarvitsevat maata yhden taikka toisen „normin” mukaan,— sen sijaan, että puhuttaisiin paljoa konkreettisemmasta ja elävämmästä asiasta: miten paljon *on* sellaista maata, joka *voidaan* pakkoluovuttaa. Edellinen kysymyksen asettelu hämää luokkataistelun, jättää kysymyksen *ytimen* tyhjänpäiväisen „valtakunnalliseen” näkökantaan vetoamisen varjoon. Jälkimmäinen kysymyksen asettelu siirtää kysymyksen koko painopisteen luokkataisteluun, määrätyn maanomistajakerroksen luokkaetuihin, kerroksen, joka eniten edustaa maaorjuudellisia tendenssejä.

Tähän „normi”-kysymykseen kajoamme vielä toisessa kohdassa. Tässä panemme merkille vain erään „onnellisen” poikkeuksen trudovikkien joukosta ja erään tyypillisesti kadettilaisen kirjaailijan.

Toisessa Duumassa kansansosialisti Delarov kosketti kysymystä siitä, minkälaista maanhaltijain prosenttimäärää luovuttaminen tulee koskemaan (47. istunto, toukokuun 26 pnä 1907). Puhuja puhui nimenomaan *luovutuksesta* (pakollisesta) asettamatta kysymystä konfiskoinnista ja otti nähtävästi luovutuksen *normiksi sen saman*, jonka minä oletuksellisesti otin taulukossani, nimittäin: 500 desjatiinaa. II Duuman pikakirjoituspöytäkirjoissa on Delarovin puheen vastaava kohta (s. 1217) valitettavasti vääristetty,— tai hra Delarov on itse tehnyt virheen. Pöytäkirjassa sanotaan, että pakollinen luovutus koskee yksityisten maaomaisuuksien 32% ja 96% niiden koko maa-alasta,— muilla, maanhaltijain 68%:lla on muka vain 4% yksityisomistuksellista maata. Tosiasiassa täytyy 32%:n asemesta olla 3,7%, sillä 27.833 omistajaa 752.881:stä on 3,7%, ja maata heillä on 62 milj. 85,8 miljoonasta, s.o. 72,3%. Tietämättömäksi jää, hairahtuiko hra Delarov puheessaan vai ottiko hän väärät luvut. Joka tapauksessa vain hän, ellemme erehdy, *on* Duuman monilukuisista puhujista *tullut välittömästi* siihen kysymykseen, mistä välittömimmässä ja konkreettisimmassa mielessä taistelua käydään.

Kadettikirjaailija, jonka „teoksista” tämän kysymyksen selostamisen yhteydessä ei voida olla mainitsematta, on hra S. Prokopovitsh. Tosin hän on oikeastaan „bezzaglavijalainen”, joka esiintyy — porvarillisen „Tovarishtsh” lehden

kirjailijain enemmistön tapaan — milloin kadetin, milloin menshevikkisocialidemokraatin ominaisuudessa. Hän on Venäjän porvarillisen intelligenssin keskuudessa olevien johdonmukaisten bernsteiniläisten ryhmän tyypillinen edustaja, ryhmän, joka häilyy kadettien ja socialidemokraattien välillä, ei kuulu (suurimmalta osaltaan) mihinkään puolueeseen ja veisaa liberaalisessa lehdistössä järjestelmällisesti hieman oikeistolaisempaa nuottia kuin Plehanov. Hra Prokopovitshista pitää mainita tässä siksi, että hän eräänä ensimmäisistä esitti lehdistössä maanhallintatilaston numerotietoja vuodelta 1905 ja asettui tosiasiallisesti *kadettilaisen* agraarireformin perustalle. Kahdessa kirjoituksessaan „Tovarishtsh” lehdessä (v. 1907, № 214 maaliskuun 13 piltä ja № 238 huhtikuun 10 piltä) hra Prokopovitsh polemisoi virallisen tilaston laatijaa kenraali Zolotarjovia vastaan, joka todistelee, että hallitus voi vallan hyvin suoriutua maareformista ilman minkäänlaista pakollista luovutusta ja että talouden hoitamiseksi on talonpojalle täysin riittävää 5 desjatiinaa taloutta kohti! Hra Prokopovitsh on *liberaalisempi*: hän ottaa 8 desj. taloutta kohti. Hän huomauttaa ja monestikin, että sellainen maalla turvaaminen „on kokonaan riittämätöntä”, että sellainen laskelma on „vaatimattomin” j.n.e., mutta „maantarpeen laajuuden” (hra Prokopovitshin edellä mainittujen kirjoitusten ensimmäisen kirjoituksen otsikko) määrittelemiseksi hän kuitenkin ottaa nimenomaan tuon luvun. Hän selittää ottavansa sen „*välttääkseen tarpeettomia kiistoja*”... nähtävästi „tarpeettomia kiistoja” herrojen Zolotarjovien kanssa? Laskiessaan tällä tavoin „ilmeisen vähämaisten” talonpoikaistalouksien luvun tekevän puolet yleisestä lukumäärästä hra Prokopovitsh laskee oikein, että niiden maaosuuden kohottamiseksi 8 desjatiinaan tarvitaan 18,6 milj. desj., mutta kun hallituksella on muka vain 9 milj. desj. maavaranto, niin „ilman pakollista luovutusta ei voida selviytyä”.

Laskelmillaan ja päätelmillään hra menshevikkimielinen kadetti eli kadettimielinen menshevikki on ilmaissut mainiosti liberaalisen agraariohjelman hengen ja ajatuksen. Kysymys varsinaisista maaorjuudellisista latifundioista ja latifundioista yleensä on kokonaan hämätty. Hra Prokopovitsh on esittänyt tiedot vain kaikesta 50 desjatiinaa suuremmasta yksityisestä maanomistuksesta. Niin muodoin se, mistä todenteolla käydään taistelua, tuli hämättyksi.

Harvalukuisten, kirjaimellisesti harvalukuisten landlordien edut on verhottu salaisuuden huntuun. Niiden paljastamisen asemesta edessämme on „valtakunnallinen näkökanta”: kruunun mailla „ei selviydytä”. Jos niillä voitaisiin selviytyä, niin hra Prokopovitshilla — sellainen johtopäätös seuraa hänen päätelmistään — ei olisi mitään maaorjuudellisia latifundioita vastaan...

Talonpoikaisen maaosuuden määräksi (8 desj.) otetaan nälkäpalsta. Tilanherrojen osalta „pakollisen luovutuksen” määräksi otetaan mitätön luku (18—9 = 9 milj. desjatiinaa yli 500 desjatiinaa omistavien 62 miljoonasta!). *Tällaisen* „pakollisen luovutuksen” suorittamiseksi on tarpeen, että *tilanherrat* pakoittavat talonpoikia — kuten oli asia vuonna 1861!

Tahtoen tai tahtomattaan, tietoisesti tai tietämättään hra Prokopovitsh ilmaisi *oikein* kadettilaisen agrariohjelman *tilanherramaisen* olemuksen. Kadetit ovat vain varovaisia ja viekkaita: he pitävät parempana *kokonaan vaieta* siitä, *nimenomaan minkä verran* he ovat taipuvaisia pakko-luovuttamaan tilanherrojen maista.

4. AGRAARIKUMOUKSEN TALOUDELLINEN OLEMUS JA SEN AATTEELLISET ILMENEMISMUODOT

Olemme nähneet, että tapahtuvan kumouksen olemus on maaorjuudellisten latifundioiden hävittämisessä ja sellaisen vapaan ja (mikäli se nykyisissä oloissa on mahdollista) varakkaan maanviljelystalonpoikaiston luomisessa, joka ei kidu eikä näänny maallaan, vaan kykenee kehittämään tuotantovoimia, edistämään maatalouskulttuuria. Tämä kumous ei lainkaan kajoa eikä voi kajota pieneen *taloudenpiitoon* maanviljelyksessä, *markkinoiden* herruuteen tuottajan suhteen eikä siis myöskään *tavaratuotannon* vallintaan, sillä taistelu maiden *uudelleenjakamisesta* ei kykene muuttamaan tällä maalla harjoitettavan talouden tuotantosuh-teita. Ja olemme nähneet, että tämän taistelun erikoisuutena on pienviljelyksen voimakas kehitys maaorjuudellisten latifundioiden mailla.

Käynnissä olevan taistelun aatteellisena ilmenemismuotona ovat narodnikkilaisuuden teoriat. Koko Venäjän talonpoikaiston edustajain avoin esiintyminen I ja II Duumassa agrariohjelmilla on vahvistanut lopullisesti sen, että

narodnikkilaiset teoriat ja ohjelmat ovat todella talonpoikaiston maasta käymän taistelun aatteellisena ilmenemismuotona.

Me osoitimme, että maaorjuudelliset suurtilat muodostavat tärkeimmän elimellisen osan siitä maavarannosta, josta talonpojat taistelevat. Pakkoluovutuksen normin me otimme hyvin korkean: 500 desj. Mutta on helppoa vakuutautua, että tekemämme johtopäätös jää täysin voimaan alennettakoonpa tätä normia missä määrin hyvänsä,— sanoikaamme 100:aan tai 50:n desjatiinaan. Jakakaamme ryhmä c)—20—500 desj.— kolmeen alaryhmään: aa) 20—50 desj.; bb) 50—100 desj. ja cc) 100—500 desj., ja katsokaamme minkälaisia ovat osuusmaan ja yksityismaanomistuksen määrät näissä alaryhmissä:

O s u u s m a a					
Alaryhmät	Omaisuuksien luku	Maan määrä	Keskimäärin 1 omaisuutta kohti		
			desjatiinaa		
20— 50 desj.	1.062.504	30.898.147	29,1		
50—100 .	191.898	12.259.171	63,9		
100—500 .	40.658	5.762.276	141,7		
Yksityismaa		Yhteensä			
		Euroopan-Venäjäällä			
Omaisuuksien luku	Maan määrä	Keskimäärin 1 omaisuutta kohti	Omaisuuksien luku	Maan määrä	Keskimäärin 1 omaisuutta kohti
	desjatiinaa			desjatiinaa	
103.237	3.301.004	32,0	1.165.741	34.199.151	29,3
44.877	3.229.858	71,9	236.775	15.489.029	65,4
61.188	14.096.637	230,4	101.846	19.858.913	194,9

Tästä näkyy ensinnäkin, että 100 desj. yli olevien maiden konfiskointi lisää maafondia, kuten edellä on jo mainittu, 9—10 miljoonalla desjatiinalla, ja 50 desj. yli olevien maiden konfiskointi, kuten I Valtakunnanduuman edustaja Tshizhevski oletti, lisää maafondia 18½ miljoonalla desjatiinalla. Siis maafondin *perustaksi* jäävät tässäkin

tapauksessa maaorjuudelliset latifundiot. Niissä on nykyisen agraarikysymyksen „keskiö”. Tunnettua on myös tämän suurmaanomistuksen yhteys korkeimpaan virkavaltaan: G. A. Aleksinski esitti II Duumassa hra Rubakinin numerotietoja siitä, kuinka suuria ovat Venäjällä ylimpien virkamiesten maatilat. Toiseksi, noista tiedoista näkyy, että sittenkin, vaikka vähennetään pois *yli 100 desjatiinan* maaosuudet *ja maatilat*, jää suuria eroavaisuuksia suurimpien maaosuuksien (ja pienten maatilojen) välillä. Kumous tapaa talonpoikaiston jo differentioituneena sekä maanhallinnan suuruuden että, vieläkin enemmän, pääoman määrän, karjan pääluvun, elottomien inventaarien määrän ja laadun puolesta j.n.e. Se, että differentioituminen on talonpoikain niin sanoaksemme maaosuuden ulkopuolisen omaisuuden alalla paljon huomattavampaa kuin osuusmaan hallinnan alalla, on riittävästi todistettu taloudellisessa kirjallisuudessamme.

Mutta minkälainen merkitys on narodnikkilaisilla teorioilla, jotka enemmän tai vähemmän oikein heijastavat talonpoikain mielipiteitä taistelusta, jota he käyvät maasta? Näiden narodnikkilaisten teoriain olemuksen muodostaa kaksi „periaatetta”: „työperusta” ja „tasasuhtaisuus”. Noiden periaatteiden pikkuporvarillinen luonne on niin selvä, ja se on niin usein ja seikkaperäisesti todistettu marxilaisessa kirjallisuudessa, ettei siitä ole syytä enää tässä puhua. Tärkeää on mainita näiden „periaatteiden” siitä piirteestä, jota venäläiset sosialidemokraatit eivät ole tähän mennessä asiaankuuluvalla tavalla arvioineet. Epäselvässä muodossa nuo periaatteet *todella* ilmaisevat jotain reaalista ja *progressiivista* historian nykyisellä ajankohdalla. Nimittäin: ne ilmaisevat hävitystaistelua maaorjuudellisia latifundioita vastaan.

Silmäilkää edellä esitettyä kaaviota, jossa esitetään agraarijärjestelmämme kehitys sen nykyisestä tilasta nykyaikaisen, porvarillisen vallankumouksen „lopulliseen päämäärään”. Te näette selvästi, että tuleva „silloin” eroaa nykyisestä „nyt” siinä, että maanhallinta on verrattomasti „tasasuhtaisempaa” ja maan *uusi* jaotus vastaa verrattomasti enemmän „työperustaa”. Eikä se ole satunnaista. Se ei voi toisin ollakaan talonpoikaismaassa, jonka porvarillinen kehitys vapauttaa maaorjuudesta. Maaorjuudellisten latifundioiden hävittäminen on tällaisessa maassa

ehdottomasti kapitalistisen kehityksen vaatimaa. Ja pienviljelyksen ollessa vallitsevana tällainen hävittäminen merkitsee kiertämättömästi maanhallinnan suurempaa „tasa-suhtaisuutta”. Hajottaessaan keskiaikaiset latifundiot kapitalismi *aloittaa* „tasa-suhtaisemmasta” maanhallinnasta ja luo sitten *siitä* uuden suurmaanviljelyksen, — luo sen palkkatyön, koneiden ja korkean maanviljelystekniikan perustalla, eikä työllämaksun ja velkaorjuutuksen perustalla.

Kaikkien narodnikkien virhe on siinä, että rajoittuessaan pikku isännän ahtaaseen näköpiiriin he eivät näe niiden yhteiskunnallisten suhteiden porvarillisuutta, joihin talonpoika maaorjuuden ikeestä siirtyy. *Pikkuporvarillisen* maanviljelyksen „työperustan” ja „tasa-suhtaisuuden” he muuttavat *maaorjuudellisten* latifundioiden murskaamisen tunnuksesta joksikin, joka on absoluuttista, itsekohteista, ja tarkoittaa erikoista, ei porvarillista, järjestelmää.

Eräiden marxilaisten virhe on siinä, että arvostellessaan narodnikkien *teoriaa* he eivät huomaa sen historiallisesti reaalista ja historiallisesti lainmukaista *sisältöä taistelussa maaorjuutta vastaan*. Arvostellaan ja aivan oikein arvostellaan „työperustaa” ja „tasa-suhtaisuutta” takapajuksena, taantumuksellisenä, pikkuporvarillisenä *sosialismina*, mutta unohdetaan se, että nuo teoriat ilmaisevat edistyksellistä, vallankumouksellista pikkuporvarillista *demokratismia*, että nuo teoriat ovat mitä päättäväisimmän taistelun lippuna vanhaa, maaorjuudellista Venäjää vastaan. Tasa-arvoisuuden aate on vallankumouksellisin aate taistelussa absoluuttismin vanhaa järjestelmää vastaan yleensä ja vanhaa maaorjuudellista, suurtilallista maanomistusta vastaan erikoisesti. *Tasa-arvoisuuden* aate on pikkuporvaritalonpojalla oikeutettu ja progressiivinen, mikäli se ilmaisee taistelua feodaalista, maaorjuudellista eriarvoisuutta vastaan. Maanhallinnan „tasa-suhtaisuuden” aate on oikeutettu ja progressiivinen, mikäli se ilmaisee seitsemän desjatiinan maaosuudella olevan ja tilanherrain puille paljaille saattaman 10 miljoonan talonpojan pyrkimystä 2.300 desjatiinan suuristen maaorjuudellisten latifundioiden *jakamiseen* *. Ja historian nykyisellä ajankohdalla tuo aate *todella* ilmaisee

* Tässä ei tarkoiteta jakamista omaisuudeksi, vaan jakamista taloudellista käyttöä varten. Tällainen jako on mahdollinen — ja pienviljelyksen vallitessa kiertämätön vissiksi ajaksi — sekä kunnallistettaessa että kansallistettaessa.

sellaista pyrkimystä, se sysää johdonmukaiseen *porvarilliseen* vallankumoukseen, pukien sen virheellisesti epäselvään *quasi-sosialistiseen* fraseologiaan. Ja huono olisi se marxilainen, joka porvarillisten tunnusten valheellisia sosialistisia pukimia arvostellessaan ei osaisi antaa arvoa sille historiallisesti progressiiviselle merkitykselle, mikä noilla tunnuksilla päättäväisimpinä *porvarillisina* tunnuksina on taistelussa *maaorjuutta vastaan*. Sen kumouksen reaalisenä sisältönä, joka narodnikista näyttää „sosialisomiselta”, tulee olemaan johdonmukaisin tien raivaaminen kapitalismia varten, päättäväisin maaorjuuden poisjuuriminen. Edellä esittämäni kaavio osoittaa nimenomaan maksimin maaorjuudellisuuden poistamisessa, maksimin tällöin saavutettavasta „tasasuhtaisuudesta”. Narodnikki kuvittelee, että tuo „tasasuhtaisuus” poistaa porvarillisuuden, vaikka se todellisuudessa *ilmaisee* radikaalisimman porvariston pyrkimyksiä. Ja kaikki muu „tasasuhtaisuudessa” on ideologista *savua*, pikkuporvarin illuusiota.

Eräiden venäläisten marxilaisten lyhytnäköinen ja epähistoriallinen mielipide narodnikkilaisten teorioiden merkityksestä Venäjän porvarillisessa vallankumouksessa johtuu siitä, etteivät he ole syventyneet ajattelemaan puoltamansa tilanherrain maaomaisuuden „konfiskoinnin” merkitystä. Ei tarvitse muuta kuin tehdä itselleen selväksi tällaisen kumouksen taloudellinen perusta maanhallintamme nykyisissä oloissa — ja me emme käsitä ainoastaan narodnikkilaisten teorioiden illusorisuutta, vaan myöskin määrätyn historiallisen tehtävän rajoittaman taistelun totuuden, taistelun totuuden, jota käydään maaorjuudellisuutta vastaan ja joka on noiden illusoristen teorioiden reaalisenä sisältönä.

5. PORVARILLISEN AGRAARIKEHITYKSEN KAKSI TYYPIÄ

Menkäämme edelleen. Me osoitimme, että narodnikkilaiset teoriat, jotka sosialismin puolesta porvaristoa vastaan käytävän taistelun kannalta ovat tolkuttomia ja taantumuksellisia, osoittautuvat „järkeviksi” (erikoisen historiallisen tehtävän mielessä) ja progressiivisiksi porvarillisessa taistelussa maaorjuutta vastaan. Nyt herää kysymys, tuleeko maaorjuuden häviämisen kiertämättömyys maanhallinnassa

Venäjällä ja Venäjän koko yhteiskunnallisessa järjestelmässä, porvarillis-demokraattisen agraarikumouksen kiertämättömyys käsittää siinä mielessä, että se voi tapahtua vain yhdessä määrättyssä muodossa? vai voiko se tapahtua erilaisissa muodoissa?

Tällä kysymyksellä on kardinaalimerkitys oikeiden käsityskantojen muovaamiseksi vallankumouksestamme ja sosialidemokraattisesta agraariohjelmasta. Ja tämä kysymys meidän tulee ratkaista pitäen lähtökohtana niitä vallankumouksen taloudellista perustaa koskevia tietoja, jotka edellä on esitetty.

Taistelun keskinä on maaorjuudelliset latifundiot maaorjuuden jätteiden huomattavimpana olennoitumana ja lujimpana tukena Venäjällä. Tavaratalouden ja kapitalismin kehitys tekee ehdottoman kiertämättömästi lopun noista jätteistä. *Tässä* suhteessa on Venäjän edessä *vain yksi* porvarillisen kehityksen tie.

Mutta tämän kehityksen muoto voi olla kahdenlaista. Maaorjuuden jätteet voivat hävitä sekä tilanherratalouksien uudistamisen tietä että tilanherralatifundioiden hävittämisen tietä, s.o. reformin tietä ja vallankumouksen tietä. Porvarillinen kehitys voi tapahtua siten, että sen kärjessä ovat suuret tilanherrataloudet, jotka muuttuvat vähitellen yhä enemmän porvarilliseksi ja vaihtavat vähitellen maaorjuudelliset riistomenetelmät porvarillisiin,— se voi tapahtua myös siten, että sen kärjessä ovat pienet talonpoikaistaloudet, jotka vallankumouksellista tietä poistavat yhteiskuntaelimestöstä maaorjuudellisten latifundioiden „kasvannaisen” ja kehittyvät sitten vapaasti ilman latifundioita kapitalistisen farmaritalouden tietä.

Näitä kahta porvarillisen kehityksen objektiivisesti mahdollista tietä voisimme nimittää tyypiltään preussilaiseksi tieksi ja amerikkalaiseksi tieksi. Edellisessä tapauksessa maaorjuudellinen tilanherratalous kasvaa hitaasti porvarilliseksi, junkkeritaloudeksi tuomiten talonpojat vuosikymmeniksi mitä tuskallisimpaan pakkoluovutukseen ja velkaorjuuteen, samalla kun heistä erottuu pieni vähemmistö „grossbauereita” („suurtalonpoikia”). Jälkimmäisessä tapauksessa tilanherrataloutta ei ole tai sen murskaa vallankumous, joka konfiskoi ja pirstoo feodaaliset suurtilat. Tässä tapauksessa vallitsevana on talonpoika, josta tulee maanviljelyksen ainoa tekijä ja kehittyä kapitalistinen farmari. Edellisessä

tapauksessa kehityksen perussisältönä on maaorjuuden muuttuminen velkaorjuudeksi ja kapitalistiseksi riistoksi feodaalien — tilanherrojen — junkkerien mailla. Jälkimmäisessä tapauksessa perustaustana on patriarkaalisen talonpojan kasvaminen porvarilliseksi farmariksi.

Venäjän talouden historiassa nämä molemmat kehitystyytit tulevat aivan selvästi esiin. Ottakaa maaorjuuden luhistumisen kausi. Tilanherrojen ja talonpoikain välillä käytiin taistelua reformin toteuttamistavasta. Niin toiset kuin toisetkin puolsivat talouden porvarillisen kehityksen ehtoja (käsittämättä sitä), mutta edelliset — sellaisen kehityksen ehtoja, joka turvaisi tilanherratalouksien, tilanherrain tulojen, tilanherramaisten (velkaorjuudellisten) riistomuotojen maksimaalisen säilymisen. Jälkimmäiset — sellaisen kehityksen intressejä, joka turvaisi talonpoikaiston hyvinvoinnin, tilanherratalifundioiden hävittämisen, kaikkien maaorjuudellisten ja velkaorjuudellisten riistomuotojen hävittämisen, vapaan talonpoikaisen maanomistuksen laajentamisen niin maksimaalisessa mitassa, kuin yleensä on mahdollista kyseisen kulttuuritason vallitessa. On itsestään selvää, että jälkimmäisessä lopputuloksessa kapitalismin kehittyminen ja tuotantovoimien kehittyminen olisi laajempaa ja nopeampaa kuin talonpoikaisreformin päättyessä tilanherramaiseen lopputulokseen *. Vain karrikatyyrimarxilaiset, jollaisiksi heitä marxilaisuutta vastaan taistelevat narodnikit ovat yrittäneet maalailta, voisivat pitää talonpoikain maattomiksi saattamista vuonna 1861 kapitalistisen kehityksen takeena. Päinvastoin, se olisi takeena — ja se oli todellisuudessa *velkaorjuudellisen*, s.o. puolittain maaorjuudellisen vuokrauksen ja työllämaksu-, s.o. veropäivätyötalouden takeena, talouden, joka on hidastanut

* Aikakauslehdessä „Nautshnoje Obozrenije” (vuosi 1900, touko—kesäkuu) kirjoitin tämän johdosta: „...mitä enemmän talonpojat olisivat saaneet maata vapautuksen yhteydessä ja mitä halvemmalla he olisivat sitä saaneet, sitä nopeampaa, laajempaa ja vapaampaa olisi kapitalismin kehitys Venäjällä, sitä korkeampaa olisi väestön elintaso, sitä laajempia olisivat sisämarkkinat, sitä nopeammin tapahtuisi koneiden soveltaminen tuotantoon, sitä enemmän, lyhyesti sanoen, Venäjän taloudellinen kehitys muistuttaisi Amerikan taloudellista kehitystä. Rajoitun osoittamaan kaksi seikkaa, jotka mielestäni vahvistavat tämän viimeksi mainitun mielipiteen oikeellisuuden: 1) maanpuutteen ja veromaksujen raskauden perustalla meillä on hyvin laajalla alueella kehittynyt yksityisomistajain tuloudessa työllämaksusysteemi, s.o. suoranainen maaorjuuden jäte eikä lainkaan kapitalismi; 2) juuri meidän reuna-alueillamme, joilla maaorjuutta ei tunneta lainkaan tai joilla se oli kaikkein heikointa, joilla talonpojat kärsivät maanpuutteesta, työllämaksusta ja veromaksujen painosta kaikkein vähimmin, juuri siellä on kapitalismi kehittänyt maanviljelyksessä voimakkaimmin”. (Ks. Teokset, 3. osa, ss. 558—559. *Toim.*)

tavattomasti kapitalismin kehitystä ja tuotantovoimien kasvua Venäjän maanviljelyksessä. Talonpoikien ja tilanherrojen etujen välinen taistelu ei ollut „kansantuotannon” tai „työperustan” taistelua porvaristoa vastaan (kuten ovat luulleet ja luulevat meidän narodnikkimme),— se oli taistelua porvarillisen kehityksen amerikkalaisen tyyppin puolesta samaisen porvarillisen kehityksen preussilaista tyyppiä vastaan.

Venäjän niillä seuduilla, joilla ei ollut maaorjuutta, joilla maanviljelyksen aloitti kokonaisuudessaan tai pääasiallisesti vapaa talonpoika (esim. reformin jälkeen asuteuilla Volgantakaisilla, Novorossijan ja Pohjois-Kaukasian aroilla), tuotantovoimien kehitys ja kapitalismin kehitys on tapahtunut verrattomasti nopeammin kuin maaorjuuden jätteiden painamassa keskiosassa*.

Mutta kun maanviljelystä harjoittava keski-Venäjä ja sen maataviljelevät reuna-alueet osoittavat meille niin sanoakseni niiden seutujen alueellisen eli maantieteellisen jakaantumisen, joissa on vallitsevana ensimmäinen tai toinen agraarikehityksen tyyppi, niin kummankin kehityksen peruspiirteet näkyvät myös selvästi *kaikilla* seuduilla, joissa tilanherra- ja talonpoikaistaloutta on rinnakkain. Narodnikilaisen taloustieteen eräs perusvirhe oli siinä, että agraarikapitalismin lähteenä pidettiin yksinomaan tilanherrataloutta, kun taas talonpoikaistaloutta tarkasteltiin „kansantuotannon” ja „työperustan” näkökulmasta (kuten trudovikit, „kansansosialistit” ja sosialistivallankumoukselliset tekevät nykyisinkin). Me tiedämme, että se on väärin. Tilanherratalous kehittyy kapitalistisesti ottaen työllämaksun sijaan vähitellen „vapaan palkkatyön”, kolmi-vuoroviljelyksen sijaan intensiivisen viljelyksen ja talonpoikaisten aataminaikuisten inventaarien tilalle yksityisomistuksellisen suurtilan uudenaikaiset työvälineet. Talonpoikaistalous *kehittyy myöskin kapitalistisesti* erittäen maalaisporvaristoa ja maalaisproletariaattia. Mitä parempi on „yhteisön” asema, mitä korkeammalla on yleensä talonpoikaiston hyvinvoinnin taso, sitä *nopeammin* käy

* Venäjän reuna-alueiden merkityksestä maavarantona siirtoasuttamista varten kapitalismin kehittyessä puhuin seikkaperäisesti „Kapitalismin kehityksessä”. (Pietari. 1899, ss. 185, 444 ja monet muut) (Ks. Teokset, 3. osa, ss. 221—222, 496, 525—529. *Toim.*) Niiden merkityksestä sosialidemokratian agraariohjelmaa koskevassa kysymyksessä tulee puhe tuonnempaan erikseen.

tämä talonpoikaiston jakaantuminen kapitalistisen maatalouden antagonistisiksi luokiksi. Agraarikehityksen kaksi virtausta on siis havaittavissa kaikkialla. Talonpoikain ja tilanherrojen etujen välinen taistelu, joka kulkee punaisena lankana Venäjän koko reforminjälkeisessä historiassa ja muodostaa vallankumouksemme tärkeimmän taloudellisen perustan, on taistelua porvarillisen agraarikehityksen jommastakummasta tyypistä.

Vasta sitten, kun olemme varmasti käsittäneet näiden tyyppien välisen eron ja *kummankin* porvarillisen luonteen, voimme selittää maakysymyksen Venäjän vallankumouksessa oikein ja ymmärtää eri puolueiden esittämien erilaisien agraariohjelmien luokkamerkityksen *. Toistamme, että taistelun keskiönä ovat maorjuudelliset latifundiot. Niiden kapitalistinen kehitys on aivan kiistatonta, mutta se on mahdollista kahdessa muodossa: siinä muodossa, että farmaritalonpojat poistavat, hävittävät ne vallankumouksellisesti, ja siinä muodossa, että ne muuttuvat vähitellen junkkeritalouksiksi (orjuutetun talonpojan muuttuessa vastaavasti orjuutetuksi knechtiksi).

6. AGRAARIOHJELMIEN KAKSI LINJAA VALLANKUMOUKSESSA

Jos me nyt vertaamme edellä hahmoteltuun taloudelliseen perustaan eri agraariohjelmiä, joita eri luokat ovat vallankumouksessa esittäneet, niin havaitsemme heti

* Sen, millainen sekaannus useinkin vallitsee venäläisten sosialidemokraattien käsityksissä, kun kysymyksessä on porvarillisen agraarikehityksen kaksi tietä Venäjällä, osoittaa P. Maslovin esimerkki. Aikakauslehdessä „Obrazovanije” (1907, № 3) Maslov hahmottelee kaksi tietä: 1) „kehittyvä kapitalismi”; 2) „hyödytön taistelu taloudellista kehitystä vastaan”. „Ensimmäinen tie”, — nähkääs, — „johtaa työväenluokan ja yhdessä sen kanssa koko yhteiskunnankin sosialismiin; toinen tie sysää (!) työväenluokan porvariston käsiin (!), suur- ja pienomistajain väliseen taisteluun, josta työväenluokalle ei koidu mitään muuta kuin tappio” (s. 92). Ensinnäkin, „toinen tie” on tyhjä fraasi, haave, eikä tie; se on vaiheellista ideologiaa, eikä kehityksen todellista mahdollisuutta. Toiseksi, Maslov ei huomaa sitä, että Stolypin ja porvaristo vievät talonpoikaistoa myöskin kapitalistista tietä, — siis reaallista taistelua käydään kapitalistisen kehityksen tyypistä eikä kapitalismista. Kolmanneksi, silkkaa pötyä on se, että Venäjällä olisi muka mahdollista jonkinlainen tie, joka ei „sysäisi” työväenluokkaa porvariston herruuteen... Neljänneksi, samanlaista pötyä on se, että jokin „tie” voisi olla muka ilman pien- ja suuromistajien välistä taistelua. Viidenneksi, yleiseurooppalaisilla kategoriolla (pien- ja suuromistajat) Maslov hämää Venäjän historiallisen erikoisuuden, jolla on mitä suurin merkitys tässä vallankumouksessa: pienten porvarillisten ja suurten feodaalisten omistajain välisen taistelun.

näiden ohjelmien kaksi linjaa, jotka vastaavat agraarikehityksen kahta yllämainittua tyyppiä.

Ottakaamme esimerkiksi Stolypinin ohjelma, jota oikeistolaiset tilanherrat ja lokakuulaiset kannattavat. Se on avoimesti tilanherrojen ohjelma. Mutta voidaanko sanoa, että se on taantumuksellinen taloudellisessa mielessä, s.o. että se sulkee tai pyrkii sulkemaan pois kapitalismin kehityksen? ettei se salli porvarillista agraarikehitystä? Ei missään tapauksessa. Päinvastoin Stolypinin kuuluisa agraarilainsäädäntö on 87. pykäläänsä saakka puhtaasti porvarillisen hengen läpitunkema. Se kulkee, siitä ei ole pienintäkään epäilystä, kapitalistisen kehityksen linjaa, helpottaa ja sysää eteenpäin tätä kehitystä, jouduttaa talonpoikaiston pakkoluovutusta, kyläyhteisön hajoamista, talonpoikaisporvariston muodostumista. Tuo lainsäädäntö on epäilemättömästi edistyksellistä taloustieteellisessä mielessä.

Merkitseekö se, että sosialidemokraattien olisi „kannattava” sitä? Ei. Siten voisi päätellä vain vulgäärinen marxilaisuus, jonka siemeniä niin ahkerasti kylvävät P. ehanov ja menshevikit, jotka laulavat, huutavat, kehottavat ja järkeilevät: täytyy tukea porvaristoa sen taistelussa vanhaa järjestelmää vastaan. Ei. Tuotantovoimien kehityksen etujen (tämän yhteiskunnallisen kehityksen korkeimman kriteerin) nimessä meidän ei ole kannatettava tilanherratyypistä porvarillista kehitystä, vaan talonpoikaisytyypistä porvarillista kehitystä. Edellinen merkitsee velka- ja maaorjuuden voimakkainta säilymistä (porvarilliseen muotoon muutettuna), tuotantovoimien heikointa kehitystä ja kapitalismin kehityksen hidastumista, merkitsee laajojen talonpoikaisjoukkojen, ja siis myöskin proletariaatin, äärettömästi suurempia onnettomuuksia ja kärsimyksiä, riistämistä ja sortamista. Jälkimmäinen merkitsee tuotantovoimien nopeinta kehitystä ja talonpoikaisjoukkojen toimeentulon parhaita ehtoja (mitkä suinkin ovat tavaratalouden oloissa yleensä mahdollisia). Sosialidemokratian taktiikkaa Venäjän porvarillisessa vallankumouksessa ei määrää liberaalin porvariston tukemisen tehtävä, kuten opportunistit ajattelevat, vaan taistelevan talonpoikaiston tukemisen tehtävä.

Ottakaamme liberaalisen porvariston, s.o. kadettien, ohjelma. Uskollisina tunnukselle: „mitä saisi olla?” (s.o. mitä

herrat tilanherrat haluavat), he esittivät ensimmäisessä Duumassa yhden, mutta toisessa Duumassa toisen ohje!man. Ohjelmien vaihtaminen on heille yhtä helppo ja pienimerkityksinen tehtävä kuin kaikille porvariston euroopalaisille periaatteettomille kiipeilijöille. Ensimmäisessä Duumassa tuntui voimakkaana vallankumous — ja liberaalinen ohjelma otti siltä kansallistamispalasen („yleisvaltakunnallinen maavaranto”). Toisessa Duumassa tuntui voimakkaana vastavallankumous — ja liberaalinen ohjelma viskasi yleisvaltakunnallisen maavarannon yli laidan, kääntyi stolypinilaiseen talonpoikaisomaisuuden vakavaraisuuden ajatukseen, voimisti ja laajensi tapauksia, jolloin poiketaan tilanherrojen maiden pakollisen luovutuksen yleisestä säännöstä. Tämän liberaalien kaksinaamaisuuden me panemme tässä merkille vain ohimennen. Tässä on tärkeää panna merkille muuta: se periaatteellinen perusta, joka on yhteistä liberaalien agrariohjelman molemmille „naamoille”. Tänä niiden yhteisenä periaatteellisena perustana ovat 1) lunastusmaksut; 2) tilanherratalouksien säilyttäminen; 3) tilanherrain etuoikeuksien säilyttäminen reformin suorittamisen yhteydessä.

Lunastusmaksu on yhteiskunnalliselle kehitykselle säilytetty pakkovero, maaorjuudellisten latifundioiden omistajille maksettava pakkovero. Lunastusmaksu on riiston maaorjuudellisten menetelmien virkavaltaisesti, poliisimaisesti turvattua realisointia porvarillisen „yleisen ekvivalentin” muodossa. Edelleen, tilanherratalouksien säilyttäminen pienemmässä tai suuremmissa määrin näkyy kadettien molemmissa ohjelmissa, niin kovin kuin porvarilliset poliitikoitsijat yrittävätkin tätä tosiasiaa kansalta salata. Kolmanneksi, tilanherrain etuoikeudet reformin toteuttamisen yhteydessä on ilmaistu täysin selvästi kadettien suhtautumisessa paikallisten maakomiteoiden valitsemiseen yleisellä, välittömällä, yhtäläisellä ja salaisella äänestyksellä. Me emme voi syventyä tässä yksityiskohtiin *, jotka kuuluvat

* Ks. I Duuman pöytäkirjoja, 14. istunto, toukokuun 24 pnä vuonna 1906, joissa kadetit Kokoškin ja Kotljarevski yhdessä (silloisen) lokakuulaisen Heidenin kanssa hylkäävät ajatuksen paikallisista maakomiteoista mitä halpamaisimmilla sofismeilla. II Duumassa: kadetti Saveljevin mutkailu (16. istunto, maaliskuun 26 pnä 1907) ja kadetti Tatarinovin avoin taistelu paikalliskomiteaan ajatusta vastaan (24. istunto, huhtikuun 9 pnä 1907, pikakirjoituspöytäkirjan sivu 1783). „Retsh” lehdessä № 82 toukokuun 25 pntä 1906 on oivallinen pääkir-

esityksemme toiseen kohtaan. Tässä meidän on selvitettävä vain kadettien agraariohjelman *linja*. Ja siinä suhteessa on tähdennettävä, että kysymyksellä paikallisten maakomiteoiden kokoonpanosta on *kardinaalimerkitys*. Vain poliittiset rintalapset voisivat viehättyä kadettilaisen „*pakollinen luovutus*” tunnuksen helinään. Kysymys on siinä, kuka ketä pakottaa: tilanherratko talonpoikia (maksamaan moninkertaisen hinnan hiekkamaista) vai talonpojat tilanherroja. Kadettien puheet „yhteentörmäävien etujen tasasuhteisesta edustuksesta” ja siitä, että „yksipuolinen väkivalta” ei ole toivottavaa, osoittavat selvääkin selvemästi asian olemuksen, nimittäin sen, että kadettilaisessa pakollisessa luovutuksessa tilanherrat pakottavat talonpoikia!

Kadettilainen agraariohjelma käy stolypinilaista, s.o. tilanherramaista porvarillisen edistyksen linjaa. Se on tosiasiassa. Tämän tosiasian ymmärtämättömyys on perusvirhe niillä sosialidemokraateilla, jotka eräiden menshevikkien tapaan saattavat pitää kadettilaista agraaripolitiikkaa narodnikkilaista edistyksellisempänä.

Talonpoikaiston edustajilla, s.o. trudovikeilla, sosialinarodnikeilla ja osaksi eserrillä, me näemme kummassakin Duumassa, *huolimatta* monista horjahteluista ja häilymistä, aivan selvän linjan talonpoikaiston etujen puolustamiseksi tilanherroja *vastaan*. Horjahtelua on ollut esimerkiksi kysymyksessä lunastusmaksusta, joka katsotaan trudovikkien ohjelmassa mahdolliseksi, mutta ensinnäkin siitä puhutaan usein työkyvyttömille tilanherroille annettavan yhteiskunnallisen avun mielessä*; toiseksi, te voitte

Joitus, jonka Miljukov on julkaissut uudestaan („God borby”, № 117, ss. 457—459). Tässä on ratkaiseva kohta tuosta valepukuisen lokakuulaisen kirjoituksesta: „Arvelemme, että näiden komiteain muodostaminen yleisen äänestyksen tietä ei merkitsisi niiden valmistamista maakysymyksen rauhalliseen ratkaisemiseen paikkakunnilla, vaan Johonkin kokonaan muuhun. Reformin yleisen suunnan ohjaus on jätettävä valtion huostaan... Paikallisissa komissioissa tulee olla edustettuina mahdollisimman tasasuhteisesti (sic!) (—sillä tavalla! *Toim.*) ne osapuolien vastakkaiset edut, jotka voidaan sovittaa rikkomatta toimeenpantavan reformin valtakunnallista merkitystä ja muuttamatta sitä yksipuolisen väkivallan teoksi”... (s. 459). Kadettien „Agraarikysymyksen” toisessa osassa hra Kutler julkaisee oman lakiehdotuksensa, *joka turvaa* tilanherroille ynnä virkamiehille *voiton* talonpojista *kaikissa* keskuksien, läänien ja kihlakuntien maakomissioissa ja komiteoissa (ss. 640—641), mutta hra A. Tshuprov — „liberaali”! — puolustaa periaatteellisesti tuota samaa tilanherrain katalaa talonpoikien pettämissuunnitelmaa (s. 33).

* Vertaa „Izvestija Krestjanskikh Deputatov” ja „Trudovaja Rossija”-kokoelmaa”. Pietari, 1906 — ensimmäisen Duuman trudovikkien *sanomalehti*-kirjoituskokoelmaa, esimerkiksi, kirjoitusta: „Korvaus, mutta ei lunastus” (ss. 44—49) ja monia muita.

löytää II Duuman pöytäkirjoista kokonaisen joukon *talonpoikain* mitä kuvaavimpia puheita, joissa *hylätään* lunastusmaksu ja julistetaan tunnus: kaikki maat koko kansalle*. Paikallisia maakomiteita koskevassa kysymyksessä — tässä tärkeimmässä kysymyksessä siitä, kuka ketä pakoittaa, — talonpoikaisedustajat ovat sen ajatuksen alkuunpanijoita ja kannattajia, että nämä komiteat tulee valita yleisellä äänestyksellä.

Emme toistaiseksi kajoa kysymyksen toisaalta *trudovikien* ja *sosialistivallankumouksellisten* ja toisaalta *sosialidemokraattien* *agraariohjelman* sisällöstä. Meidän on todettava ennen kaikkea se kiistaton tosiasia, että Venäjän vallankumouksessa avoimesti esiintyvien *kaikkien* puolueiden ja luokkien *agraariohjelmat* jakaantuvat selvästi *kahteen* perustyyppiin *porvarillisen* *agraarikehityksen* kahden tyyppin mukaisesti. „Oikeistolaisia” ja „vasemmistolaisia” *agraariohjelmiä* erottava rajalinja ei käy *lokakuulaisten* ja *kadettien* välistä, kuten *menshevikit* usein aivan virheellisesti luulevat (antaen „perustuslaillisdemokraattisen” sanahelinän pökerryttää itsensä ja ottaen *luokkanalyysin* tilalle *puolueiden nimien analyysin*). Erottava rajalinja kulkee *kadettien* ja *trudovikkien* välistä. Tuon linjan määräävät Venäjän yhteiskunnan *kahden* maasta taistelevan *perusluokan* — *tilanherrain* ja *talonpoikaiston* — *edut*. Kadetit säilyttävät *tilanherrojen* *maanomistuksen* ja puoltavat *maanviljelyksen kulttuurista*, *eurooppalaista*, mutta *tilanherramaista* *porvarillista kehitystä*. *Trudovikit* (ja *sosialidemokraattiset työläisedustajat*), s.o. *talonpoikaiston edustajat* ja *proletariaatin edustajat*, puoltavat *maanviljelyksen talonpoikaista* *porvarillista kehitystä*.

Agrariohjelmien *aatteellinen ulkokuori*, niiden erilaiset *poliittiset yksityiskohdat* j.n.e. on erotettava tarkasti näiden *ohjelmien taloudellisesta perustasta*. Vaikeus ei ole nykyään siinä, että ymmärrettäisiin sekä *tilanherrain että talon-*

* Vrt. *oikeistolaisen* talonpojan *Petrotschenkon* II Duumassa pitämää puhetta (22. istunto, huhtikuun 5 pnä 1907): *Kutler* esitti muka hyviä ehtoja... „Tietysti hän rikkaana miehenä voi tarjota kalliin hinnan, mutta me, köyhät talonpojat, emme voi maksaa niin paljoa” (s. 1616). *Oikeistolainen* talonpoika on *vasemmistolaisempi* kuin *liberalismia* näyttävä *porvarillinen politikoitsija*. Vertaa myös *puolueettoman* talonpojan *Semjonovin* puhetta (huhtikuun 12 pnä 1907), josta huokuu vaistonvaraisen *vallankumouksellisen talonpoikaistaistelun henki*, ja monia muita.

poikain maavaatimusten ja -ohjelmien porvarillinen luonne: marxilaiset suorittivat tämän työn jo ennen vallankumousta, ja vallankumous on vahvistanut sen. Vaikeus on siinä, että voitaisiin tehdä itselleen täysin selväksi sen taistelun perusta, jota kaksi luokkaa käy porvarillisen yhteiskunnan ja porvarillisen kehityksen *maaperällä*. Tätä taistelua ei voida ymmärtää lakimääräiseksi yhteiskunnalliseksi ilmiöksi, ellei sitä liitetä kapitalistisen Venäjän taloudellisen kehityksen objektiivisiin tendensseihin.

Nyt, osoitettuamme Venäjän vallankumouksen agraariohjelmien kahden tyyppin yhteyden porvarillisen agraarikehityksen kahteen tyyppiin, meidän on siirryttävä tarkastelemaan kysymyksen uutta, sangen tärkeää puolta.

7. VENÄJÄN MAA-ALA. SIIRTOASUTTAMISKYSYMYKS

Edellä mainitsimme, että kapitalismia koskevassa kysymyksessä taloudellinen analyysi pakoittaa erottamaan Venäjällä maataviljelevän keskiosan, jossa on runsaasti maaorjuuden jätteitä, — ja reuna-alueet, joissa noita jätteitä ei ole tai ne ovat heikkoja ja joissa vallitsevana ovat vapaatalonpoikaisen kapitalistisen kehityksen piirteet.

Mitä tulee ymmärtää reuna-alueilla? — Ilmeisestikin asuttamattomia tai riittämättömästi asutettuja, riittämättömästi maanviljelykseen otettuja maita. Ja nyt meidän onkin siirryttävä Euroopan-Venäjän tarkastelusta tarkastelemaan koko Venäjän valtakuntaa, jotta voisimme saada tarkan käsityksen siitä, minkälaisia nuo „reuna-alueet” ovat ja mikä on niiden taloudellinen merkitys.

Herrojen Prokopovitshin ja Mertvagon kirjasessa: „Kuinka paljon Venäjällä on maata ja kuinka me sitä käytämme” (M. 1907) viimeksi mainittu kirjoittaja yrittää tehdä yhteenvedon kaikista kirjallisuudessa löytyvistä tilastotiedoista, jotka koskevat maa-alaa *koko* Venäjällä ja tiedossamme olevan maan taloudellista käyttöä. Esitämme hra Mertvagon vertailut havainnollisuuden vuoksi taulun muodossa liittäen siihen tiedot väestöstä vuoden 1897 väenlaskun mukaan.

	Koko Venäjän maa-ala								Väestöä vuoden 1897 väenlaskun mukaan	
	Kaikkiaan maata		Siinä luvussa		Siinä luvussa käyttömaita				Kaikkiaan (tuhatta)	Yhtäneliö-virstaa kohti
	Neliö-virstaa tuhatta	Desjatiinaa mlj.	Malta, joista ei ole minkäänlaisia tietoja	Luetteloitujia maita	Peltoa	Niittyä	Metsää	Yhteensä		
									Miljoonaa desj.	Miljoonaa desjatiinaa
Puolan kuningaskunnan 10 lääniä	111,6	11,6	—	11,6	7,4	0,9	2,5	10,8	9.402,2	84,3
38 lääniä Volgan länsipuolella	1.755,6	183,0	—	183,0	93,6	18,7	34,0	146,3	—	—
12 lääniä Volgan pohjois- ja itäpuolella	2.474,9	258,0	—	258,0	22,3	7,1	132,0	161,4	—	—
Yhteensä Euroopan-Venäjän 50 läänissä	4.230,5	441,0	—	441,0	115,9	25,8	166,0	307,7	93.442,9	22,1
Kaukasia	411,7	42,9	22,1	20,8	6,5	2,2	2,5	11,2	9.289,4	22,6
Siperia	10.966,1	1.142,6	639,7	502,9	4,3	3,9	121,0	129,2	5.758,8	0,5
Keski-Aasia	3.141,6	327,3	157,4	169,9	0,9	1,6	8,0	10,5	7.746,7	2,5
Yhteensä Aasian-Venäjällä	14.519,4	1.512,8	819,2	693,6	11,7	7,7	131,5	150,9	—	—
Kaikkiaan Venäjän valtakunnassa*	18.861,5	1.965,4	819,2	1.146,2	132,0	34,4	300,0	469,4	125.640,0	6,7

* Ilman Suomea.

Nämä luvut osoittavat havainnollisesti, kuinka äärettömän paljon maata Venäjällä on ja kuinka vähän me vielä tiedämme reuna-alueista ja niiden taloudellisesta merkityksestä. Olisi tietysti perin virheellistä pitää noita maita nykyään ja niiden nykyisessä tilassa kelpoisina Venäjän talonpoikaiston maantarupeen tyydyttämiseen. Kaikilla sentapaisilla laskelmilla, joita taantumukselliset kirjailijat * usein tekevät, ei ole minkäänlaista tieteellistä arvoa. Tämän suhteen on täysin oikeassa hra A. A. Kaufmann, joka tekee pilaa siitä, että siirtoasuttamista varten etsitään vapaita maita neliövirstojen lukumäärää koskevien tietojen perusteella. Hän on epäilemättömästi täysin oikeassa myöskin osoittaessaan, kuinka vähän nykyään Venäjän reuna-alueilla on siirtoasuttamiselle kelpoisia maita ja kuinka väärä on se mielipide, että siirtoasuttamisilla voitaisiin muka päästä Venäjän talonpoikaiston maanpuutteesta **.

Mutta noissa liberaalisen hra Kaufmannin oikeissa päätelmissä on kuitenkin eräs sangen oleellinen virhe. Hra Kaufmann päättelee näin: „Siirtoväen nykyisen kokoonpanon, sen nykyisen varallisuusasteen, sen nykyisen kulttuuritason vallitessa” (mainittu teos, s. 129) — on maala venäläisten talonpoikain tarpeiden tyydyttämiseksi siirtoasuttamisella aivan riittämättömästi. Siis — päättelee hän kadettien agraariohjelman puolustukseksi — on välttämätöntä yksityisomistuksellisten maiden pakollinen luovutus Euroopan-Venäjällä.

Tuo on meidän taloustieteilijäimme tavallinen liberaalinen ja liberaalis-narodnikkilainen päätelmä. Se rakennetaan sillä tavalla, että siitä saadaan johtopäätös: jos olisi riittävästi siirtoasuttamiselle kelpoista maata, niin voitaisiin olla kajoamattakin maaorjuudellisiin latifundioihin! Herroilla kadeteilla ja heidän kaltaisillaan poliitikoilla, jotka ovat läpeensä hyvänsuovan virkamiehen katsantokannan vallassa, on pyrkimys asettua luokkien yläpuolelle, nousta luokkataistelua korkeammalle. Maaorjuudellisten

* Ja taantumukselliset edustajat. Lokakuulainen Teterevenkov esitti II Duumassa numerotietoja Shtsherbntan tutkimuksista, jotka koskivat Aro-alueen 65 milj. desj. suuruisia maa-alaa sekä numerotietoja Altain maa-alasta — 39 milj. desj. — todistellakseen pakollisen luovutuksen tarpeettomuuden Euroopan-Venäjällä. Mallinäyte porvarista, joka stolypinilaisenkistä yhteistä „edistystä” varten mukautuu maaorjuuttajattilanherran mukaiseksi (II Duuman pikakirjoituspöytäkirjat, 39. istunto, toukokuun 16 pnä 1907, sivut 658—661).

** „Agraarikysymys”, Dolgorukovin ja Petrunkevitchin julkaisu, I osa, hra Kaufmannin kirjoitus: „Siirtoasuttaminen ja sen merkitys agraariohjelmassa”. Vrt. myös saman tekijän kirja: „Siirtoasuttaminen ja kolonisaatio”, Pietari, 1905.

latifundioiden hävittäminen ei ole tarpeen siksi, että ne merkitsevät paikallisen väestön miljoonaisten joukkojen maaorjuudellista riistämistä, niiden velkaorjuuttamista ja tuotantovoimien kehityksen hidastamista, vaan siksi, että nykyään ei voida päästä miljoonista perheistä lähettämällä ne jonnekin Siperiaan tai Turkestaniin! Painopistettä ei siirretä venäläisten latifundioiden maaorjuudelliseen luokaluonteeseen, vaan luokkien sovittamisen mahdollisuuteen, talonpojan tyydyttämiseen tilanherraa loukkaamatta, sanalla sanoen, kuuluisan „sosiaalisen rauhan” mahdollisuuteen.

Hra Kaufmannin ja lukemattomien hänen kanssaan samoinajattelevien Venäjän intelligenttien päätelmä on käännettävä ylösalaisin, jotta siitä tulisi oikea. *Juuri sen vuoksi, kun* venäläinen talonpoika on maaorjuudellisten latifundioiden painon alla, vaikeutuu äärettömästi sekä väestön vapaa asumaan asettuminen Venäjän alueille että Venäjän reuna-alueiden suurten maa-alojen järkipäinen taloudellinen käyttäminen. *Juuri sen vuoksi, kun* maaorjuudelliset latifundiot pitävät venäläistä talonpoikaista poljetuna ja työllämaksun sekä velkaorjuuden avulla ikuistavat maalla harjoitettavan talouden takapajuisimpia tapoja ja menetelmiä, *juuri sen vuoksi* vaikeutuu myös teknillinen edistys ja talonpoikaisjoukkojen henkinen kehitys, niiden omatoimisuuden, valistuneisuuden ja aloitteellisuuden kehitys, mikä on välttämätöntä voidaksemme Venäjän maa-varoista ottaa taloudelliseen käyttöön verrattomasti suurempia maa-aloja kuin mitä nykyään käytämme. Sillä maaorjuudelliset latifundiot ja velkaorjuuden vallallaolo maanviljelyksessä merkitsevät myös vastaavaa poliittista päällysrakennusta, mustasotnialaisen tilanherran herruutta valtiossa, väestön oikeudettomuutta, Gurkon ja Lidvalin menetelmien levinneisyyttä hallintokoneistossa ⁷⁴ j.n.e. ynnä muuta sen tapaista.

Yleisesti tunnettua on se, että maaorjuudelliset latifundiot vaikuttavat maata viljelevällä keski-Venäjällä mitä turmiollisimmin koko yhteiskuntajärjestelmään, koko yhteiskunnalliseen kehitykseen, koko maanviljelyksen tilaan ja talonpoikaisjoukkojen koko elintasaan. Minä voin rajoittaa tässä viittaamaan siihen valtavan laajaan venäläiseen taloustieteelliseen kirjallisuuteen, jossa on todistettu työllämaksun, velkaorjuuden, velkaorjuudellisen maanvuokrauk-

sen, „talvipalkkauksen” ymnä muiden keskiaikaisten ihannuoksien vallallaolo keski-Venäjällä*.

Maaorjuuden kukistuminen loi sellaiset ehdot, joiden vallitessa (kuten „Kapitalismin kehityksessä” olen seikka-peräisesti osoittanut) väestö *pakeni* tältä maaorjuuttajien jälkeläistön pesimäseudulta kaikille tahoille. Keskiseltä maanviljelysvyöhykkeeltä väestö pakeni sekä teollisuuslääneihin, pääkaupunkeihin että Euroopan-Venäjän eteläisille ja itäisille reuna-alueille asuttaen siellä ennen asumattomia maita. Mainitsemassani kirjasessa hra Mertvago muun muassa huomauttaa aivan oikein, että käsitykset maanviljelykselle kelvottomista maista voivat nopeasti muuttua:

„Taurian arot”, kirjoittaa hän, „tulevat ilmastonsa ja vedenpuutteen vuoksi *aina* kuulumaan köyhimpiin ja vaikeimmin viljeltäviin seutuihin”. Niin puhuivat vuonna 1845 sellaiset arvovaltaiset luonnontutkijat kuin akateemikot Baer ja Helmersen. Siihen aikaan Taurian läänin väestö, joka oli puolta pienempi kuin nykyään, tuotti eri viljalajeja 1,8 milj. tshetverttiä... Kului 60 vuotta ja kaksinkertaistunut väestö tuotti vuonna 1903 17,6 milj. tshetverttiä, s.o. miltei 10 kertaa enemmän” (s. 24).

Tämä ei pidä paikkaansa ainoastaan Taurian läänin, vaan myöskin Euroopan-Venäjän eteläisten ja itäisten reuna-alueiden monien läänien suhteen. Eteläiset aroseudun sekä myös Volgantakaiset läänit, jotka 60- ja 70-luvuilla jäivät viljatuotannon määrässä jälkeen keskisen mustanmullan alueen lääneistä, *sivuuttivat* nämä läänit 80-luvulla („Kapitalismin kehitys”, s. 190)**. Koko Euroopan-Venäjän väestö lisääntyi vuodesta 1863 vuoteen 1897 53%:lla, siinä luvussa maaseutuväestö 48%:lla ja kaupunkiväestö 97%:lla,— kun taas Novorossijan, Ala-Volgan ja itäisten läänien väestö kasvoi tuona samana aikana 92%:lla, siinä luvussa maaseutuväestö 87%:lla ja kaupunkiväestö 134%:lla (sama, s. 452)***.

„Emme epäile sitä”, jatkaa hra Mertvago, „etteikö nykyinenkin virkamiesten arvio maavarojemme taloudellisesta merkityksestä olisi yhtä virheellinen kuin Baerin

* Vertaa „Kapitalismin kehitys”, III luku, veropäivätyötaloudesta kapitalistiin talouteen siirtymisestä ja työllämaksujärjestelmän levinneisyydestä. (Ks. Teokset, 3. osa, ss. 161–216. *Toim.*)

** Ks. Teokset, 3. osa, s. 222. *Toim.*

*** Ks. Teokset, 3. osa, s. 501. *Toim.*

ja Helmersenin arvio vuonna 1845 Taurian läänistä” (sama).

Se on aivan oikein sanottu. Mutta hra Mertvago ei huomaa Baerin virheiden *alkulähdettä*, kaikkien virkamiesarvioiden virheiden *alkulähdettä*. Noiden virheiden *alkulähde* on se, että otettaessa huomioon tekniikan ja kulttuurin kyseinen taso ei oteta varteen tuon tason edistystä. Baer ja Helmersen eivät nähneet ennakoita niitä muutoksia tekniikassa, jotka kävivät mahdolliseksi *maaorjuuden kukistumisen jälkeen*. Ja nykyisin ei voi olla pienintäkään epäilystä siitä, etteikö *maaorjuudellisten latifundioiden kukistumisen jälkeen Euroopan-Venäjällä* tapahdu kiertämättömästi tuotantovoimien valtavaa kehitystä, tekniikan ja kulttuurin tason valtavaa nousua.

Monet niistä, jotka pohtivat Venäjän agraarikysymystä, jättävät virheellisesti asian tämän puolen huomioonottamatta. Venäjän valtavan siirtoasuttamismaavarannon laajan käyttämisen ehtona on todella vapaan, maaorjuudellisten suhteiden ikeestä täysin vapautetun, talonpoikaiston luominen Euroopan-Venäjällä. Huomattavalta osaltaan tämä varanto ei ole nykyään kelpaamatonta niinkään paljon näiden tai noiden reuna-alueiden *luonnon* ominaisuuksien vuoksi kuin talouden *yhteiskunnallisten* ominaisuuksien vuoksi kanta-Venäjällä, ominaisuuksien, jotka tuomitsevat tekniikan pysähdystilaan ja väestön oikeudettomuuteen, poljettuun asemaan, sivistymättömyyteen ja avuttomuuteen.

Juuri tämä sangen tärkeä puoli asiasta jää hra Kaufmannilta huomaamatta, kun hän lausuu: „Sanon jo etukäteen: minä en tiedä, voidaanko siirtoasuttaa miljoona, kolme tai kymmenen miljoonaa” (mainitun teoksen s. 128). Hän viittaa maan kelpaamattomuuskäsitteen suhteellisuuteen. „Suolapitoiset maat eivät ole ainoastaan ehdottoman kelpaamattomia, vaan vissejä teknillisiä menetelmiä käyttämällä niistä voidaan saada varsin hedelmällisiä maita” (129). Turkestanissa, jossa asuu 3,6 henkeä 1 neliövirstalla, „äärettömät maa-alat ovat jääneet asuttamattomiksi” (137). „Turkestanin monilla „nälkäaavikoilla” maaperä on kuuluisaa keskiaasialaista lössimaata, jonka erikoisuutena kastelun ollessa riittävää on suuri hedelmällisyys... Kysymystä, onko kastelukelpoisia maita olemassa, ei kannata edes asettaakaan: riittävää on kulkea tämän alueen poikki

mihin suuntaan tahansa, nähdäkseen satoja vuosia sitten hyljättyjen monilukuisten kylien ja kaupunkien raunioita, joiden ympärillä on usein kymmeniä neliövirtoja jolloinkin toimineiden kastelukanavien ja -ojien verkostoja, ja lössi-aavikoiden koko ala, joka odottaa keinokastelua, käsittää varmasti monia miljoonia desjatiinoja” (mainitun teoksen s. 137).

Niin Turkestanissa kuin Venäjän useilla muillakin seu-
duilla nuo monet miljoonat desjatiinat eivät „odota”
ainoastaan kastelua ja erilaisia maanparannustöitä, vaan
ne „odottavat” myöskin Venäjän maanviljelysväestön
vapautumista maaorjuuden jätteistä, aateliston latifun-
dioiden sorrosta, mustasotnialaisesta diktatuurista val-
tiossa.

Hyödyttöntä on arvailla, nimenomaan kuinka suuri maa-
ala Venäjällä voitaisiin muuttaa „kelvottomasta” kelvollis-
seksi. Mutta on selvästi käsitettävä se tosiasia, josta on
todistuksena Venäjän koko taloudellisen kehityksen historia
ja joka muodostaa Venäjän porvarillisen kumouksen tär-
keän erikoisuuden. Venäjällä on hallussaan valtavan laaja
siirtoasuttamismaavaranto, jonka asuttaminen ja viljelyk-
seen ottaminen käy mahdolliseksi ei ainoastaan jokaisen
maanviljelystekniikassa yleensä saavutetun edistysaskelen
mukaisesti, vaan myöskin jokaisen edistysaskelen mukai-
sesti, mikä saavutetaan Venäjän talonpoikaiston vapautu-
misessa maaorjuudellisesta ikeestä.

Tämä seikka on taloudellisena perustana Venäjän
maanviljelyksen porvarilliselle kehitykselle amerikkalaisen
esikuvan mukaan. Länsi-Euroopan valtioissa, joita meidän
marxilaisemme niin usein käyttävät harkitsemattomiin
kaavamaisiin vertailuihin,— oli koko maa-ala porvarillis-
demokraattisen kumouksen kaudella jo käytössä. Jokainen
maanviljelystekniikan edistysaskel loi uutta vain sen, että
kävi mahdolliseksi sijoittaa maahan uusia työ- ja pääoma-
määriä. Venäjällä porvarillis-demokraattinen kumous
tapahtuu sellaisissa oloissa, jolloin jokainen edistysaskel
maanviljelystekniikassa ja jokainen askel väestön todellisen
vapauden edistyksessä ei luo ainoastaan mahdollisuutta
sijoittaa vanhoihin maihin lisää työtä ja pääomia, vaan
myös mahdollistaa rinnalla olevien uusien „äärettömien”
maa-alojen käyttämisen.

8. YHTEENVETO I LUVUN TALOUDELLISISTA
JOHTOPÄÄTÖKSISTÄ

Teemme yhteenveton niistä taloudellisista johtopäätöksistä, joiden tulee olla meille johdantona sosialidemokratian agraariohjelmaa koskevan kysymyksen tarkistamiseen.

Olemme nähneet, että agraaritaistelun „keskiönä” vallankumouksessamme ovat maaorjuudelliset latifundiot. Talonpoikaiston taistelu maasta on ennen kaikkea ja eniten taistelua noiden latifundioiden hävittämiseksi. Niiden hävittäminen ja siirtyminen täydellisesti talonpoikaiston käsiin käy epäilemättömästi Venäjän maatalouden kapitalistisen kehityksen linjaa. Tuon kehityksen tällainen tie merkitsisi tuotantovoimien nopeinta kasvua, parhaimpia työehtoja väestöjoukoille, kapitalismin nopeinta kehitystä vapaan talonpoikaiston muuttuessa farmaristoksi. Mutta mahdollinen on maanviljelyksen porvarillisen kehityksen toinenkin tie: tilanherratalouksien ja -latifundioiden säilyminen niiden muuttuessa maa- ja velkaorjuuteen perustuvista talouksista hitaasti junkkeritalouksiksi. Niiden agraariohjelmien kahden tyyppin perustana, joita eri luokat ovat Venäjän vallankumouksessa esittäneet, ovat nimenomaan nämä mahdollisen porvarillisen kehityksen kaksi tyyppiä. Tämän yhteydessä Venäjän erikoisuus, joka esiintyy eräänä „amerikkalaisen” kehityksen mahdollisuuden taloudellisena perustana, on valtavan laajan siirtoasuttamismaavarannon olemassaolo. Aivan keipaamattomana Venäjän talonpoikaiston vapauttamiseen maaorjuudellisesta sorrosta Euroopan-Venäjällä tuo varanto tulee sitä laajemmaksi ja sen käyttö helpottuu sitä enemmän, mitä vapaampaa tulee talonpoikaisto olemaan kanta-Venäjällä ja mitä suuremman vapauden saa tuotantovoimien kehitys.

II LUKU

VSDTP:n AGRAARIOHJELMAT JA NIIDEN TARKISTUS
ENSIMMAISESSÄ VALLANKUMOUKSESSA

Siirtykäämme tarkastelemaan sosialidemokraattista agraariohjelmaa. Tärkeimmät historialliset momentit venäläisten sosialidemokraattien agraarikysymystä koskevien katsomusten kehityksessä olen osoittanut kirjaseini: „Työväenpuolueen agraariohjelman tarkistus” ensimmäisessä

pykälässä *. Jonkin verran yksityiskohtaisemmin meidän tulee pysähtyä selvittämään sitä, missä oli Venäjän sosialidemokratian entisten agraariohjelmien, s.o. vuosien 1885 ja 1903 ohjelmien virhe.

1. MISSÄ ON VENÄLAISTEN SOSIALIDEMOKRAATTIEN ENTISTEN AGRAARIOHJELMIEN VIRHE?

Siinä „Työn vapautus” ryhmän luonnoksessa, joka ilmestyi vuonna 1885, agraariohjelma on esitetty seuraavalla tavalla: „Agraarisuhteidemme, s.o. maan lunastamisen ja talonpoikaisyhtymien maalla-varustamisen ehtojen, radikaalinen tarkistus. Oikeus maaosuudesta kieltäytymiseen ja yhteisöstä eroamiseen niille talonpojille, jotka katsovat sen itselleen edulliseksi, j.n.e.”.

Siinä kaikki. Tämän ohjelman virhe ei ole se, että siinä olisi virheellisiä periaatteita tai virheellisiä osavaatimuksia. Ei. Sen periaatteet ovat oikeita, ja sen asettama ainoa osavaatimus (oikeus maaosuudesta kieltäytymiseen) on niin kiistaton, että se on tullut nykyään tyydytetyksi omalaatuisella stolypinilaisella lainsäädännöllä. Tämän ohjelman virheellisyytenä on sen abstraktisuus, se, että siitä kokonaan puuttuu konkreettinen mielipide kysymyksestä. Se ei ole oikeastaan ohjelma, vaan mitä yleisluontoisin marxilainen lausunto. Olisi tietysti tolkutonta syyttää tästä virheestä ohjelman laatijoita, jotka ensi kertaa esittivät vissejä periaatteita kauan ennen työväenpuolueen perustamista. Päinvastoin, tulee erikoisesti korostaa sitä, että tässä ohjelmassa on kaksikymmentä vuotta ennen Venäjän vallankumousta tunnustettu talonpoikaisreformin „radikaalisen tarkistuksen” välttämättömyys.

Tämän ohjelman kehittämisen tuli olla teoreettisesti — sen selvittämistä, minkälaisia ovat agraariohjelmamme taloudelliset perustat, mihin *radikaalisen* tarkistuksen vaatimus voi ja mihin sen tulee nojautua erotukseksi ei-radikaalisesta, reformaattorisesta vaatimuksesta, ja vihdoin tämän tarkistuksen sisällön konkreettista määrittelyä proletariaatin näkökannalta (joka itse olemuksensa puolesta eroaa radikaalisesta näkökannasta yleensä). Käytännöllisesti — ohjelman kehittämisessä tuli huomioida

* Ks. Teokset, 10. osa, ss. 161—166. *Tolm.*

talonpoikaisliikkeen antama *kokemus*. Ilman joukkoluontoisen, enemmänkin, ilman yleiskansallisen talonpoikaisliikkeen kokemusta sosialidemokraattisen työväenpuolueen ohjelma *ei voinut* tulla konkreettiseksi, sillä yksistään teoreettisten näkökohtien perusteella olisi ollut liian vaikeaa tai mahdotontakin ratkaista kysymystä siitä, missä määrin meidän talonpoikaistomme on jo kapitalistisesti jakaantunut, missä määrin se on kyvykäs vallankumouksellisdemokraattiseen kumoukseen.

Vuonna 1903, jolloin puolueemme II edustajakokous hyväksyi VSOT:n ensimmäisen agraariohjelman, meillä ei niinkään ollut sellaista kokemusta talonpoikaisliikkeen luonteesta, laajuudesta ja syvyydestä. Keväälliset talonpoikaiskapinat etelä-Venäjällä v. 1902 jäivät erillisiksi purkauksiksi. Tämän vuoksi on ymmärrettävää sosialidemokraattien varovaisuus agraariohjelmaa laadittaessa: sen „sepittäminen” porvarillista yhteiskuntaa varten ei ole lainkaan proletariaatin asia, ja nimenomaan missä määrin kykenee kehittymään talonpoikaiston liike maaorjuuden jätteitä vastaan, liike, joka on proletariaatin tuen arvoinen, se jäi tuntemattomaksi.

Vuoden 1903 ohjelmassa yritetään määritellä konkreettisesti sen „tarkistuksen” sisältö ja ehdot, josta sosialidemokraatit puhuivat vuonna 1885 yleisessä muodossa. Tämä yritys — ohjelman pääkohdassa: „otrezkamaista” — perustui maa- ja velkaorjuudellista riistoa palvelevien maiden („v. 1861 talonpojilta poisleikatut maat”) sekä kapitalistisesti eksploatoitujen maiden likimääräiseen erilleen erottamiseen. Tällainen likimääräinen erilleen erottaminen oli aivan virheellistä, sillä käytännössä talonpoikaisjoukkojen liike ei voinut suuntautua tilanherrojen maiden erikoisia kategorioita vastaan, vaan ainoastaan tilanherramaanomistusta vastaan yleensä. Vuoden 1903 ohjelma *asettaa* kysymyksen, jota vuonna 1885 ei oltu vielä asetettu, nimittäin: kysymyksen talonpoikain ja tilanherrain etujen välisestä taistelusta agraarisuhteiden tarkistuksen ajankohdalla, tarkistuksen, jonka kaikki sosialidemokraatit tunnustivat kiertämättömäksi. Mutta vuoden 1903 ohjelma ratkaisee tämän kysymyksen väärin, sillä sen sijaan, että asettaisi vastakkain porvarillisen kumouksen suorittamisen johdonmukaisesti-talonpoikaisen ja johdonmukaisesti-junkkerimaisen menetelmän, ohjelma konstruoi keinotekoisesti jotain

keskivälillä olevaa. Tosin tässäkin on otettava huomioon, että avoimen joukkoliikkeen puuttuminen ei antanut silloin mahdollisuutta ratkaista kysymystä pohjautumalla tarkkoihin tietoihin eikä fraaseihin, viattomiin toivomuksiin tai poroporvarillisiin utopioihin, kuten eserrät sen ratkaisivat. Kukaan ei voinut etukäteen varmuudella sanoa, missä määrin talonpoikaisto oli jakaantunut sen vaikutuksesta, että tilanherrat olivat osittain siirtyneet työllämaksusta palkkatyön käyttöön. Kukaan ei voinut laskea, kuinka suuri oli se maataloustyöläisten kerros, joka oli muodostunut vuoden 1861 reformin jälkeen, missä määrin sen edut olivat eristyneet taloudelliseen häviöön joutuneiden talonpoikaisjoukkojen eduista.

Vuoden 1903 agraariohjelman perusvirheenä oli joka tapauksessa tarkan käsityksen puuttuminen siitä, mistä agraaritaistelu Venäjän porvarillisen vallankumouksen kulussa voi ja tulee kehittymään,—minkälaisia ovat ne kapitalistisen agraarikehityksen *tyypit*, jotka ovat objektiivisesti mahdollisia näiden tai noiden yhteiskunnallisten voimien voittaessa tässä taistelussa.

2. VSDTP:n NYKYINEN AGRAARIOHJELMA

Tukholman edustajakokouksessa hyväksytty sosialidemokraattisen puolueen nykyinen agraariohjelma ottaa eräässä tärkeässä kysymyksessä suuren askelen eteenpäin edelliseen ohjelmaan verraten. Nimittäin: hyväksyessään tilanherrojen * maiden konfiskoinnin sosialidemokraattinen puolue astui siten päättäväisesti *talonpoikaisen* agraarivallankumouksen tunnustamisen tielle. Ohjelman sanat: „tukien talonpoikaiston vallankumouksellista esiintymistä aina tilanherrojen maiden konfiskointiin asti”... ilmaisevat tämän ajatuksen täysin määritellysti. Tukholman edustajakokouksessa käydyissä keskusteluissa eräs selostaja, Plehanov, joka yhdessä John'in⁷⁵ kanssa vei tämän ohjelman läpi, puhui suoraan siitä, että on lakattava pelkäämästä „*talonpoikaista agraarivallankumousta*” (ks. Plehanovin selostusta Tukholman edustajakokouksen Pöytäkirjoista, M. 1907, s. 42).

* Ohjelman tekstissä (4. pykälä) puhutaan *yksityisomistuksellisista* maista. Ohjelmaan liitettyssä päätöslauselmassa (agraariohjelman 2. osa) puhutaan *tilanherrain* maiden konfiskoinnista.

Näytti siltä, että tuo tunnustus siitä, että meidän porvarillinen vallankumouksemme on maasuhteiden alalla katsottava „*talonpoikaiseksi* agraarivallankumoukseksi”, tekee lopun mitä suurimmista erimielisyyksistä sosialidemokraattien keskuudessa agraariohjelmaa koskevassa kysymyksessä. Todellisuudessa kuitenkin erimielisyyksiä nousi esiin kysymyksessä, onko sosialidemokraattien kannatettava tilanherrojen maiden jakamista talonpoikain omaisuudeksi, tilanherrojen maiden kunnallistamista vaiko kaikkien maiden kansallistamista. Ja meidän on siis ennen kaikkea hyväksyttävä se väittämä, jonka sosialidemokraatit hyvin usein unohtavat, että nämä kysymykset voidaan ratkaista oikein vain Venäjän *talonpoikaisen* agraarivallankumouksen kannalta. Kysymys ei ole tietenkään siitä, että sosialidemokratia kieltäytyisi itsenäisesti määrittelemästä, mitä intressejä proletariaatilla erikoisena luokkana on tässä talonpoikaisessa vallankumouksessa. Ei. Kysymys on siitä, että voitaisiin selvästi käsittää nimenomaan talonpoikaisen agraarivallankumouksen luonne ja merkitys eräänä porvarillisen vallankumouksen muotona yleensä. Me emme saa „keksiä” jotain erikoista reformi-„ehdotusta”. Meidän on tutkittava talonpoikaisen agraarikumouksen objektiiviset ehdot kapitalistisesti kehittyvällä Venäjällä, erotettava tämän objektiivisen analyysin perusteella näiden tai noiden luokkien virheellinen ideologia taloudellisten muutosten reaalista sisällöstä — ja määriteltävä, mitä näiden reaalisten taloudellisten muutosten maaperällä vaativat tuotantovoimien kehityksen edut ja proletariaatin luokkataistelun intressit.

VSDTP:n nykyisessä agraariohjelmassa on (erikoisessa muodossa) tunnustettu konfiskoitavien maiden yhteiskunnallinen omistus (metsien, vesistöjen ja siirtoasuttamisvarannon kansallistaminen, yksityisomistuksellisen maan kunnallistaminen) — ainakin „vallankumouksen voittoisan kehityksen” varalta. „Epäedullisten ehtojen” varalta on tunnustettu tilanherrojen maiden *jakaminen* talonpoikain omaisuudeksi. Kaikissa tapauksissa on tunnustettu talonpoikain ja yleensä pienmaanomistajain omistusoikeus heidän nykyisiin maihinsa. Siis ohjelmassa noudatetaan *kahdenlaista* maanjärjestelyä uudistetulla porvarillisella Venäjällä: maan yksityisomistus ja (ainakin vallankumouksen voittoisan kehityksen varalta) maan yhteiskunnallinen omistus kunnallistamisen ja kansallistamisen muodossa.

Millä ohjelman laatijat selittivät tämän kaksinaisuuden? Ennen kaikkea ja pääasiallisesti talonpoikaiston eduilla ja vaatimuksilla, levottomuudella sen suhteen, että voidaan joutua eroon talonpoikaistosta, nostaa talonpoikaisto proletariaattia vastaan ja vallankumousta vastaan. Esittäessään *tällaisen* perustelun ohjelman laatijat ja kannattajat asettuivat siten *talonpoikaisten* agraarivallankumouksen tunnustamisen perustalle, sille perustalle, että proletariaatti kannattaa määrättyjä talonpoikaiston vaatimuksia. Ja tämän perustelun esittivät ohjelman vaikutusvaltaisimmat kannattajat, joiden etunensä oli tov. John! Tästä vakuuttuakseen tarvitsee vain katsahtaa Tukholman edustajakokouksen pöytäkirjoja.

Tov. John esitti selostuksessaan tämän perustelun suoraan ja päättäväisesti. „Jos vallankumous”, sanoi hän, „johtaisi yritykseen kansallistaa talonpoikain osuusmaat tai kansallistaa konfiskoidut tilanherrain maat, kuten tov. Lenin ehdottaa, niin sellaisen toimenpiteen seurauksena olisi vastavallankumouksellinen liike ei ainoastaan reuna-alueilla, vaan myöskin keskuksessa. Meillä ei olisi silloin yksistään Vendée, vaan talonpoikaiston yleinen kapina valtion yrityksiä vastaan sekaantua talonpoikaiston *omien* (kursivointi Johnin) osuusmaiden hallintaan, niiden kansallistamisen yrityksiä vastaan” (Tukholman edustajakokouksen pöytäkirjat, s. 40).

Eikö ole selvää? Talonpoikien *omien* maiden kansallistaminen johtaisi talonpoikaiston yleiseen kapinaan! Juuri tässä onkin syy siihen, minkä vuoksi Iksin alkuperäisen kunnallistamisehdotuksen tilalle, jossa hän esitti siirrettäväksi zemstvoille *ei vain* yksityisomistuksellisia maita, vaan myöskin, „jos se on mahdollista”, kaikki maat (tämän olen siteerannut kirjasesäni: „Työväenpuolueen agraariohjelman tarkistus” *), otettiin Maslovin kunnallistamisehdotus, *joka sulki pois* talonpoikaiston maat. Todellakin, kuinka voitaisiin olla huomioonottamatta tuota vuoden 1903 jälkeen havaittua tosiasiaa talonpoikaiskapinan kiertämättömyydestä täydellisen kansallistamisen yrityksiä vastaan! Kuinka silloin voitaisiin olla asettumatta toisen huomattavan men-shevikin Kostrovin ⁷⁶ kannalle, joka huudahti Tukholmassa:

* Ks. Teokset, 10. osa, s. 164. *Toim.*

„Talonpoikain keskuuteen meneminen sen (kansallistamisen) kanssa merkitsee heidän sysäämistä pois luotaan. Talonpoikaisliike menee meistä sivu tai kääntyy meitä vastaan, ja me joudumme heitetyiksi vallankumouslaivan laidan yli. Kansallistaminen heikentää sosialidemokratiaa, erottaa sen talonpoikaistosta ja heikentää siten myös vallankumousta” (s. 88).

Ei voida kieltää tuon perustelun vakuuttavuutta. Talonpoikaisessa agraarivallankumouksessa yritetään vastoin talonpoikaiston tahtoa kansallistaa sen *omat* maat! Ei ole ihme, että Tukholman edustajakokous hylkäsi tämän aatteen, koska se uskoi Johnia ja Kostrovia.

Mutta eiköhän se uskonut heitä suotta?

Siitä ei ole haitaksi esittää pieni historiaselitys, koska kysymys yleisvenäläisestä Vendéesta⁷⁷ kansallistamista vastaan on tärkeä.

3. KUNNALLISTAJIEN TÄRKEIMMÄN PERUSTELUN TARKISTUS ELÄMÄSSÄ

Esittämäni Johnin ja Kostrovin jyrkät lausunnot on annettu huhtikuussa vuonna 1906, s.o. ensimmäisen Duuman edellä. Minä todistelin (ks. kirjastani „Tarkistuksesta” *), että talonpoikaisto on kansallistamisen kannalla. Minua vastaan väitettiin, että Talonpoikaisliiton⁷⁸ edustajakokousten päätöslauselmat eivät ole todistusvoimaisia, että niissä on eserrä:äisyyden ideologiiden vaikutusta, että talonpoikaisjoukot eivät milloinkaan tule kannattamaan sellaisia vaatimuksia.

Sen jälkeen ovat ensimmäinen ja toinen Duuma asiakirjallisesti ratkaisseet tämän kysymyksen. Ensimmäisessä ja erikoisesti II Duumassa esiintyi talonpoikaiston edustajia Venäjän kaikilta kulmilta. Vain „Rossijan”⁷⁹ ja „Novoje Vremjan” sanomalehtimiehet ehkä voisivat olla tunnustamatta sitä, että talonpoikaisjoukkojen poliittiset ja taloudelliset vaatimukset löysivät ilmaisuksensa näissä kummassakin Duumassa. Luulisi, että talonpoikaismaiden kansallistamisen aate on nyt, talonpoikaisedustajain itsenäisten esiintymisten jälkeen muiden puolueiden edessä, lopullisesti haudattu? Luulisi, että Johnin ja Kostrovin kannattajain

* Ks. Teokset, 10. osa, ss. 157—187. *Toim.*

olisi ollut aivan helppoa nostaa Duumassa talonpoikaisedustajien taholta parku kansallistamisen sallimattomuudesta? Luulisi, että menshevikkien johtaman sosialidemokratian olisi pitänyt todellakin „leikata” vallankumouksesta irti kansallistamisen kannattajat, jotka nostattavat vastavallankumouksellisen yleisvenäläisen Vendéen?

Mutta todellisuudessa ilmeni jotain toista. Ensimmäisessä Duumassa ilmaisivat huolenpitoa talonpoikain *omista* (kursivointi John:n) maista Stishinski ja Gurko. Kummassakin Duumassa äärimmäiset oikeistolaiset puolsivat yhdessä hallituksen edustajain kanssa maan yksityisomistusta hyläten maan yhteiskunnallisen omistuksen kaikenlaiset muodot, niin kunnallistamisen, kansallistamisen kuin sosialisoinnin. Kummassakin Duumassa talonpoikaisedustajat Venäjän kaikilta kulmilta esiintyivät *kansallistamisen* puolesta.

Tov. Maslov kirjoitti vuonna 1905: „Maan kansallistamista agraarikysymyksen ratkaisemisen (?) keinona ei voida Venäjällä hyväksyä nykyään ennen kaikkea” (huomatkaa tämä „ennen kaikkea”) „siksi, että se on toivottoman utopistinen. Maan kansallistaminen edellyttää *kaikkien* maiden siirtämistä valtion käsiin. Mutta suostuvatkohan talonpojat, erikoisesti lohkotilatalonpojat, luovuttamaan maitaan jollekin vapaaehtoisesti?” (P. Maslov: „Agraariohjelmien arvostelua”, M. 1905, s. 20).

Siis vuonna 1905 kansallistaminen oli „ennen kaikkea” toivottoman utopistinen siksi, että talonpojat eivät siihen suostu.

Maaliskuussa vuonna 1907 samainen Maslov kirjoitti: „Kaikki narodnikkilaiset ryhmät (trudovikit, kansansosialistit ja sosialistivallankumoukselliset) puoltavat maan kansallistamista muodossa taikka toisessa” („Obrazovanije”, 1907, № 3, s. 100).

Siinä on teille myös uusi Vendée! Siinä on teille talonpoikain yleisvenäläinen kapina kansallistamista vastaan!

Mutta sen sijaan, että olisi ajatellut sitä naurettavaa asemaa, mihin olivat joutuneet henkilöt, jotka kahden Duuman kokemuksen jälkeen puhuivat ja kirjoittivat talonpoikaisesta Vendéestä kansallistamista vastaan,—sen sijaan, että olisi etsinyt selitystä vuonna 1905 tekemälleen virheelle, P. Maslov käyttäytyi kuin Ivan Muistamaton. Hän katsoi parhaaksi *unohtaa* siteeraamani sanat ja

Tukholman edustajakokouksessa pidetyt puheet! Eikä siinä kaikki. Yhtä helposti kuin hän vuonna 1905 väitti, *etteivät talonpojat suostu*,— hän on nyt alkanut väittää *päinvastaista*. Kuulkaa:

....,Narodnikkien, jotka heijastavat pienomistajain etuja ja toiveita (kuulkaa!), täytyi puoltaa kansallistamista” („*Obrazovanije*”, sama kirjoitus).

Siinä teille näyte meidän kunnallistajiemme tieteellisestä tunnollisuudesta! Ratkaistessaan vaikeaa kysymystä *ennen* koko Venäjän talonpoikaiston edustajien poliittisia esiintymisiä he väittivät pienomistajain *puolesta* yhtä, mutta näiden esiintymisten *jälkeen* kahdessa Duumassa, he väittivät noiden samojen „pienomistajain” puolesta aivan *päinvastaista*.

Erikoisena kummallisuutena tulee mainita siitä, että tämän venäläisten talonpoikain taipumuksen kansallistamiseen Maslov selittää johtuvan pienomistajain *yleisistä ominaisuuksista* kapitalistisessa yhteiskunnassa, eikä talonpoikaisen agraarivallankumouksen erikoisista ehdoista. Se on uskomatonta, mutta kuitenkin tosiasia:

„Pienomistaja”, kuuluttaa Maslov, „pelkää eniten suuromistajan kilpailua ja herruutta, pääoman herruutta”... Sotkette, hra Maslov! Kun suuri (*maaorjuudellinen*) maanomistaja ja pääoman omistaja asetetaan rinnakkain, niin se merkitsee pikkuporvariston ennakkoluulojen kertaamista. Talonpoika juuri sen vuoksi taisteleekin niin tarmokkaasti maaorjuudellisia latifundioita vastaan, että hän on historian nykyisellä ajankohdalla vapaan kapitalistisen kehityksen edustaja maanviljelyksessä.

....,Ollen voimaton taistelemaan pääomaa vastaan taloudellisella maaperällä pienomistaja asettaa toiveensa hallitusvaltaan, jonka on tultava pienomistajan avuksi suuromistajaa vastaan... Kun venäläinen talonpoika vuosisatojen ajan luotti keskusvallan suojeluksen tilanherroja ja virkamiehiä vastaan, kun Napoleon Ranskassa kuristi tasavallan nojautuen talonpoikaistoon, niin hän saattoi tehdä sen siksi, että talonpoikaisto luotti keskusvallan tukeen” („*Obrazovanije*”, s. 100).

Suurenmoisesti päättelee Pjotr Maslov! Ensinnäkin, jos venäläisessä talonpojassa historian nykyisellä ajankohdalla ilmenee samoja ominaisuuksia kuin ranskalaisessa talonpojassa Napoleonin aikana, niin mitä tekemistä siinä on maan kansallistamisella? Ranskalainen talonpoika ei ollut eikä voinutkaan Napoleonin aikana milloinkaan olla kan-

sallistamisen kannalla. Sekavastihan se teiltä käy, hra Maslov!

Toiseksi, mitä tekemistä siinä on taistelulla pääomaa vastaan? Kysymys on talonpoikaisen maanomistuksen verstaamisesta koko maan, siinä luvussa myös talonpojan maan, kansallistamiseen. Ranskalainen talonpoika piti Napoleonin aikana fanaattisesti kiinni pienomistuksesta nähden siinä suojan pääomaa vastaan, mutta venäläinen... Vieläkin kerran, missä teillä on yhteys alun ja lopun välillä, kunnioitettava herra?

Kolmanneksi, puhuessaan toiveesta hallitusvaltaan Maslov esittää asian siten, ikään kuin talonpojat eivät käsittäisi virkavallan vahingollisuutta, eivät käsittäisi itsehallinnon merkitystä, mutta hän, edistynyt Pjotr Maslov, pitää sitä arvossa. Tuo on kovin yksinkertaistettua arvos-
telua narodnikeista! Huomatakseen Maslovin päätelmän (tai viittauksen?) vääryyden ei tarvitse muuta kuin tutustu-
tuu trudovikkien tunnettuun maalakiehdotukseen (104:n lakiehdotus), joka on esitetty sekä ensimmäiselle että toiselle Duumalle. Tosiasiat puhuvat *päinvastoin* siitä, että itsehallinnon periaatteet ja vihamielisyys maakysymyksen virkavaltaista ratkaisua kohtaan on trudovikkien ehdotuksessa ilmaistu *selvemmin* kuin Maslovin mukaan kirjoitettussa sosialidemokraattien ohjelmassa! Meidän ohjelmassamme puhutaan nimittäin vain paikallisten elinten vaalien „demokraattisista periaatteista”, mutta trudovikkien ehdotuksessa (16. §) puhutaan täsmällisesti ja suoraan paikallisten itsehallintojen valitsemisesta „yleisellä, yhtäläisellä, välittömällä ja salaisella äänestyksellä”. Eikä siinä kaikki. Samassa lakiehdotuksessa on esitetty vaatimus paikallisista maakomiteoista, jota vaatimusta, kuten tunnettua, sosialidemokraatit kannattivat. Nämä komiteat tuli valita samantalaisella äänestyksellä ja niiden tehtävänä oli (§§ 17—20) maareformin käsittelemisen järjestäminen ja sen valmisteleminen. Agraarireformin toteuttamisen virkavaltaista menettelmää ovat puolustaneet *kadetit* eivätkä trudovikit, liberaaliset porvarit eivätkä talonpojat. Minkä vuoksi Maslovin on pitänyt vääristellä näitä yleisesti tunnettuja tosiasioita?

Neljänneksi, erinomaisessa „selityksessään”, minkä vuoksi pienomistajien „tuli esiintyä kansallistamisen puolesta”, Maslov korostaa talonpojan toivetta *keskusvallan* suojelukseen. Tämä on kohta, missä kunnallistaminen

eroaa kansallistamisesta; edellisessä — paikalliset valta-elimet, jälkimmäisessä — keskusvalta. Se on Maslovin mieliajatus, jonka olennaista taloudellista ja poliittista merkitystä käsittelemme yksityiskohtaisesti tuonnempana. Tässä panemme merkille, että Maslov *välittelee* kysymystä, jonka vallankumouksemme historia on hänelle asettanut, nimittäin kysymystä siitä, minkä vuoksi talonpojat *eivät pelkää oman* maansa kansallistamista. Siinä on asian ydin!

Mutta siinä ei ole vielä kaikki. Erikoisen pikanttia tuossa Maslovin yrityksessä selittää trudovikkilaisen kansallistamisen luokkajuuria erotukseksi kunnallistamisesta on seuraava seikka. Maslov *salaa lukijalta* sen, että kysymyksen välittömästä määräysvallasta maahan narodnikit ratkaisivat *samoin paikallisten itsehallintojen hyväksi!* Maslovin järkeilyt talonpojan „toiveesta” keskusvaltaan ovat aivan yksinkertaisesti intelligenssijuoruja talonpojasta. Lukekaa kummallekin Duumalle esitetyn trudovikkien maalakiehdotuksen 16. §. Tässä on tuon pykälän sanamuoto:

„Yleiskansallisen maavarannon hoitaminen tulee antaa paikallisten itsehallintojen tehtäväksi, jotka on valittu yleisen, yhtäläisen, välittömän äänioikeuden perustalla ja salaisella äänestyksellä ja jotka toimivat itsenäisesti lain säätämässä puitteissa”.

Verratkaa tähän meidän ohjelmamme vastaavaa vaatimusta: „...VSDTP vaatii... 4) yksityisomistuksellisten maiden, pientä maanomistusta lukuunottamatta, konfiskointia ja niiden siirtämistä demokraattisilla perusteilla valittujen suurten paikallisten itsehallintoelimien määräysvaltaan (jotka yhdistävät — 3. pykälä — kaupunki- ja maaseutupiirikuntia)”...

Mikä ero tässä on keskus- ja paikallisen vallan oikeuksien kannalta? Miten „hoitaminen” eroaa „määräysvallasta”?

Minkä vuoksi Maslovin, puhuessaan trudovikkien suhtautumisesta kansallistamiseen, piti salata lukijoilta — ja ehkä itseltäänkin? — tuon 16. pykälän sisältö? Sen vuoksi, että se lyö *täydellisesti* hajalle koko hänen tolkkuttoman „kunnallistamisensa”.

Tarkastelkaa niitä perusteluja, joita Maslov esitti tuon kunnallistamisen puolesta Tukholman edustajakokouksen edellä, lukekaa tuon edustajakokouksen pöytäkirjat, niin

löydätte lukemattomia viittauksia siihen, ettei saa alistaa kansallisuuksia, sortaa reuna-alueita, sivuuttaa paikallisten intressien eriäväisyyttä j.n.e. Huomautin jo ennen Tukholman edustajakokousta Masloville (ks. edellä „Tarkistus”, s. 18 *), että *kaikki* tuontapaiset perustelut ovat „pelkkää väärinkäsitystä”, sillä ohjelmamme — minä sanoin — on jo tunnustanut sekä kansojen itsemääräämisoikeuden että *laajan* paikallisen ja *alueellisen* itsehallinnon. Siis *tältä* kannalta ei ole syytä eikä voida keksiä minkäänlaisia lisää „takeita” liiallista keskitystä, virkavaltaistamista ja säännöstelyä vastaan, sillä se on joko sisällyksetöntä tahi tulee tulkituksi proletariaatinvastaisessa, federalistisessä hengessä.

Trudovikit todistivat kunnallistajille, että minä olin oikeassa.

Maslovin on nyt tunnustettava, että *kaikki* ryhmät, jotka ilmaisevat talonpoikaiston etuja ja katsantokantaa, puolsivat kansallistamista *sellaisessa muodossa*, että paikallisten itsehallintojen oikeudet ja valtuudet tulivat niillä suojatuiksi yhtä hyvin kuin Maslovillakin! Keskusparlamentin tulee antaa laki paikallisten itsehallintojen oikeuksien puitteista,— Maslov ei siitä puhu, mutta minkäänlainen päänsä siipien alle piilottaminen ei tässä auta, sillä muunlaista järjestystä ei voida kuvitellakaan.

Sanat: „siirtää *määräysvaltaan*” — tuovat pahaa sekaannusta. Ei tiedetä, kuka on konfiskoitujen tilanherramaiden *omistaja* **! Ja kun se on tietämätöntä, niin omistajana voi olla *vain* valtio. Mitä tuo „määräysvalta” tulee merkitsemään, minkälaisia ovat sen puitteet, muodot ja ehdot,— on taaskin *keskusparlamentin* määriteltävä. Se on itsestään selvää, ja sen lisäksi puolueemme ohjelmassa erotetaan erikseen sekä „metsät, joilla on yleisvaltakunnallinen merkitys”, että „siirtoasuttamisvaranto”. Ymmärrettävää on, että vain valtiollinen keskusvalta pystyy *erottamaan* erikseen metsämassiivista ne metsät, „joilla on yleisvaltakunnallinen merkitys”, ja maiden yleisestä määrästä „siirtoasuttamisvarannon”.

* Ks. Teokset, 10. osa, s. 175. *Toim.*

** Menshevikit *hyökkäsivät* Tukholman edustajakokouksessa korjauksen, jossa ehdotettiin sana „määräysvaltaan” vaihdettavaksi sanaan: „omaisuudeksi” (pöytäkirjojen s. 152). Ainoastaan *taktilisessa päätöslauselmassa* on sanottu: „hallintaan” „vallankumouksen voittoaikojen kehityksen” tapauksessa, tarkemmin sitä mitenkään määrittelemättä.

Sanalla sanoen maslovilainen ohjelma, josta on nykyään tullut erittäin vääristellyssä muodossa puolueemme ohjelma, on aivan tolkuton trudovikkien ohjelmaan verrattuna. Ei ole ihme, että Maslovin täytyi kansallistamisen johdosta puhua jopa Napoleonin ajan talonpojastakin saadakseen vain salatuksi yleisöltä sen, kuinka tolkuttomaan asemaan me sekavalla „kunnallistamisella” olemme itsemme saattaneet porvarillisen demokratian edustajain edessä!

Ainoa eroavaisuus, joka on täysin reaalin ja ehdoton, on suhtautuminen talonpoikain osuusmaihin. Nämä maat Maslov erotti erikseen vain siksi, että pelkäsi „Vendéeta”. Ja osoittautui, että I ja II Duumaan lähetetyt talonpoikaisedustajat tekivät pilkkaa perässälaahustavista sosiaalidemokraateista puoltamalla *omien* maidensa kansallistamista!

Kunnallistajain on nyt lähdettävä trudovikki-talonpoikia vastaan ja *todistettava* heille, ettei heidän pidä kansallistaa omia maitaan. Historian ironia on kääntänyt Maslovin, Johnin, Kostrovin ja kumpp. perustelut heitä itseään vastaan.

4. TALONPOIKAISTON AGRAARIOHJELMA

Koettakaamme ottaa selvää siitä kysymyksestä (minkä vuoksi kaikkien poliittisten ryhmien, jotka ilmaisevat pienomistajain etuja ja toiveita, oli esiinnyttävä kansallistamisen puolesta), minkä edessä P. Maslov niin avuttomana räpisteli.

Ennen kaikkea otamme selvää, missä määrin 104:n, s.o. ensimmäisen ja toisen Duuman trudovikkien, maalakiehdotus todella ilmaisee koko Venäjän talonpoikaiston vaatimuksia. Siitä on osoituksena edustuksen luonne kummassakin Duumassa ja sen poliittisen taistelun luonne, joka alkoi maakysymyksestä „parlamentaarisella” areenalla eri luokkien etujen ajajien välillä. Ajatus maanomistuksesta yleensä ja talonpoikaisesta omistuksesta erikoisesti ei joutunut Duumassa työnnetyksi taka-alalle, vaan päinvastoin tietyt puolueet työnsivät sitä herkeämättä etualalle. Myös hallitus herrojen Stishinskin, Gurkon, kaikkien ministerien ja koko virallisen lehdistön ominaisuudessa puolsi tätä ajatusta kääntyen varta vasten talonpoikaisedustajien puoleen. Myös oikeistolaiset poliittiset puolueet, aina II Duuman „kuului-

sasta" Svjatopolk-Mirskistä alkaen, jankkasivat talonpojille herkeämättä talonpoikaisen maanomistuksen hyvyyksistä. Voimien tosiasiallinen jakaantuminen tässä kysymyksessä hahmottui niin laajan aineiston pohjalla, ettei ole pienintäkään mahdollisuutta epäillä, etteikö se olisi oikea (luokkaetujen näkökannalta). Yleinen virta vei myös kadettipuolueen I Duumassa, jolloin liberaalit pitivät vallankumouksellista kansaa voimana ja mielistelivät sitä, maiden kansallistamisen puolelle. Kuten tunnettua, kadettien ensimmäisen Duuman maalakiehdotuksessa esiintyvät „valtion maavarat”, joihin kaikki luovutettavat maat siirretään ja joista ne annetaan pitkäaikaiseen käyttöön. Kadetit eivät tietenkään asettaneet tuota vaatimusta I Duumassa jonkinlaisen periaatteen vuoksi — naurettavaa olisi puhua kadettipuolueen periaatteellisuudesta — ei, tuo vaatimus ilmaantui liberaaleilla talonpoikaisjoukkojen vaatimusten heikkona kaikuna. Talonpoikaisedustajat alkoivat jo heti ensimmäisessä Duumassa erottautua erikoiseksi poliittiseksi ryhmäksi, ja „104:n” maalakiehdotus oli tietoisena yhteiskunnallisena voimana esiintyvän koko Venäjän talonpoikaiston tärkein ja perusohjelma. Talonpoikaisedustajain puheet I ja II Duumassa, „trudovikkilaisten” sanomalehtien („Izvestija Krestjanskij Deputatov”, „Trudovaja Rossiija”) kirjoitukset osoittivat, että 104:n ehdotus ilmaisee oikein talonpoikaiston etuja ja toiveita. Siksi on tämän ehdotuksen tarkastelemiseen pysähdyttävä yksityiskohtaisemmin.

Mielenkiintoista on muun muassa tarkastella niiden edustajain kokoonpanoa, jotka allekirjoittivat sen. I Duumassa me näemme siinä 70 trudovikkia, 17 puolueetonta, 8 talonpoikaa, jotka eivät antaneet minkäänlaisia tietoja poliittisesta suunnastaan, viisi kadettia *, kolme sosialidemokraattia ** ja yhden liettualaisen autonomistin. II Duumassa on „104:n” lakiehdotuksessa 99 allekirjoitusta, ja toiskertalaiset pois laskettuna — 91; niistä 79 trudovikkia, 4 kansansosialistia, 2 sosialistivallankumouksellista, 2 kasakoiden ryhmästä, 2 puolueetonta, 1 kadetteja vasemmistolaisempi (Peterson) ja 1 kadetti (Odnokozov, talonpoika). Talonpojat ovat enemmistönä allekirjoittajain joukossa

* Gavr. Zubtshenko, T. Volkov, I. Gerasimov — kaikki kolme talonpoikia; lääkäri S. Lozhkin ja pappi Afanasjev.

** Antonov, työläinen Permin läänistä, Jershov, työläinen Kasaanin läänistä ja V. Tshurjukov, työläinen Moskovan läänistä.

(vähintään 54 91:stä II Duumassa, vähintään 52 104:stä I Duumassa). Tässä on mielenkiintoista, että P. Maslovin erikoiset odotukset lohkotilatalonpoikien suhteen (siteerattu edellä *), jotka eivät voi suostua kansallistamiseen, tulivat samoin täydellisesti kumotuiksi talonpoikaisedustajiston taholta kummassakin Duumassa. Esimerkiksi Podolian läänissä melkein kaikki talonpojat ovat maanviljelijä-lohkotilallisia (vuonna 1905 oli lohkotilatalonpoikien talouksia 457.134, yhteisötalonpoikia kaikkiaan 1.630). „104:n” maalakiehdotuksen allekirjoitti I Duumassa 13 podolilaista (suurin osa maanviljelijätalonpoikia) ja 10 toisessa! Muista lääneistä, joissa on lohkotilamaanomistus, mainitsemme Vilnon, Kovnon, Kievin, Poltavan, Bessarabian ja Volynian, joiden edustajat allekirjoittivat 104:n lakiehdotuksen. Yhteisötalonpoikien ja lohkotilatalonpoikien välinen ero maan kansallistamisen kannalta voi näyttää tärkeältä ja oleelliselta vain niistä, jotka ovat narodnikkilaisten ennakkoluulojen kannalla,— ja ohimennen sanoen koko Venäjän talonpoikaisedustajien ensimmäinen maaohjelmalla esiintyminen antoi yleensä mitä voimakkaimman iskun noille ennakkoluuloille. Tosiasiassa maan kansallistamisen vaatimus ei johdu lainkaan maanomistuksen erikoisesta muodosta eikä talonpoikain „yhteisöllisistä tottumuksista ja vaistoista”, vaan maaorjuudellisten latifundioiden painon alla olevan koko talonpoikaisen pienmaanomistuksen (sekä yhteisöllisen että lohkotilallisen) yleisistä ehdoista.

Niiden I ja II Duuman edustajain joukossa, jotka esittivät kansallistamishenkisen 104:n lakiehdotuksen, näemme Venäjän kaikkien seutujen edustajia, ei ainoastaan maatalviljelevän keskusosan ja teollisten, ei-mustanmullan läänien, ei ainoastaan pohjoisten (Arkangelin, Vologdan — II Duumassa), itäisten ja eteläisten reuna-alueiden (Astrakanin, Bessarabian, Donin, Jekaterinoslavin, Kubanin, Taurian ja Stavropolin läänit ja alueet), vaan myöskin vähävenäläisten, lounaisten, luoteisten läänien, Puolan (Suvalkin läänin) ja Siperian (Tobolskin läänin) edustajia. Ilmeistä on, että se maaorjuudellisen tilanherramaanomistuksen paino, jonka alla pientalonpoika on ja joka ilmenee voimakkaimmin ja välittömimmin puhtaasti venäläisessä maatalviljelevässä keskusosassa, tuntuu koko Venäjällä ja aiheuttaa sen, että

* Ks. tätä osaa, s. 249. *Totm.*

pienviljelijät kannattavat kaikkialla taistelua maan kansallistamisen puolesta.

Tämän taistelun luonteella on selvät pikkuporvarillisen individualismin piirteet. Tässä suhteessa on välttämätöntä korostaa erikoisesti sitä seikkaa, joka meidän sosialistisessa lehdistössämme jätetään liian usein huomioonottamatta, nimittäin: että sosialistivallankumouksellisten „socialismi” sai mitä ankarimman iskun heti, kun talonpojat astuivat ensi kerran avoimelle yleisvenäläiselle poliittiselle areenalle itsenäisellä maaohjelmallaan. Maan sosialisoinnin eserräläisen lakiehdotuksen („33:n” ehdotus I Duumassa) puolesta esiintyi etumaisten talonpoikaisedustajien *vähemmistö*. Valtava *enemmistö* osoittautui olevan 104:n kannalla, *enessien* lakiehdotuksen kannalla, joiden ohjelmasta eserrät itse puhuvat, että se on *individualistinen* ohjelma.

Eserrien „Kirjoituskokoelmasta” (kirjakustantamo „Nasha mysl”, Pietari. 1907, № 1) löydämme esimerkiksi hra P. Vihljajevin kirjoituksen: „Kansansosialistien puolue ja agraarikysymys”. Kirjoittaja arvostelee enessä, n.—s., kansansosialisti, Peshehonovia ja esittää itse hänen sanansa, että „104:n lakiehdotuksessa heijastuu meidän (enessien) katsantokantamme siitä, millä tavalla maat voidaan ottaa” (mainitun „Kokoelman” s. 81). Sosialistivallankumoukselliset sanovat suoraan, että 104:n ehdotus „päätyy yhteisöllisen maankäytön perusperiaatteen kieltämiseen”, — „*samalla tavalla kuin*” (sic!) Stolypinin agraarilainsäädäntö, vuoden 1906 marraskuun 9 päivän laki (sama, s. 86; myöhemmässä esityksessämme osoitamme, kuinka eserrien ennakkoluulot estivät heitä arvioimasta kummankin — stolypinilaisen ja trudovikkilaisen — tien reaalisen taloudellisen eron). Sosialistivallankumoukselliset näkevät Peshehonovin ohjelmallisissa katsomuksissa „itsekkään individualismin ilmenemistä” (s. 89), „laajan aatteellisen virran liikaamista individualistisella loalla” (s. 91), „individualististen ja egoististen virtausten edistämistä kansanjoukoissa” (sama, s. 93).

Kaikki se on aivan oikein. Turhaan vain eserrät luulevat „lujilla” sanoilla voivansa hämätä sen tosiasian, että asian ydin ei ole lainkaan herrojen Peshehonovien ja kumpp. opportunistissa, vaan *pienviljelijän* individualismissa. Asia ei ole siinä, että Peshehonovit liikaavat eserräläisyyden aatteellisen virran, vaan siinä, että *etumaisten*

talonpoikaisedustajain enemmistö on tuonut esiin narodnikkilaisuuden todellisen taloudellisen sisällön, pienviljelijäin todelliset pyrkimykset. Eserräläisyyden vararikon, sen esiintyessä talonpoikaisjoukkojen laajan, todella yleisvenäläisen, edustuksen edessä — juuri sen näyttivät meille 104:n maalakiehdotukset I ja II Duumassa*.

Puhuessaan maan kansallistamisen puolesta trudovikit tuovat lakiehdotuksessaan hyvin selvästi ilmi pienviljelijöiden „egoistiset ja individualistiset” pyrkimykset. Osuusmaat ja pienet yksityisomistukselliset maat he jättävät nykyisten omistajain käsiin (104:n maalakiehdotuksen 3. §) sillä varauksella, että ryhdytään lainsäädännöllisiin toimenpiteisiin, jotka turvaavat „niiden asteittaisen siirtymisen koko kansan omaisuudeksi”. Käännettynä todellisten taloudellisten suhteiden kielelle se merkitsee seuraavaa: me lähdemme todellisten *isäntien*, todellisten, eikä vain nimellisten, maanviljelijäin intresseistä, mutta me haluamme, että heidän taloudellinen toimintansa kansallistetulla** maalla kehityisi täysin vapaasti. Lakiehdotuksen 9. pykälä, jossa sanotaan, että „vuorojärjestyksessä annetaan etusija paikalliselle väestölle muualta tulleeseen nähden ja maanviljelysväestölle ei-maanviljelysväestöön nähden”, osoittaa vielä kerran, että pikkuisäntien edut ovat trudovikeilla ensi tilalla. „Yhtäläinen oikeus maahan”, se on fraasi; lainoja ja avustuksia valtiolta „henkilöille, joilla ei ole riittävästi varoja kaiken

* Toisen Duuman pikakirjoituspöytäkirjoista näkyy, että eserrä Mushenko esitti 105 edustajan allekirjoittaman maalakiehdotuksen. Valitettavasti en ole onnistunut saamaan tuota ehdotusta. Duuman aineistoista on käytettävissäni ollut vain myöskin toisessa Duumassa esitetty trudovikkien 104:n lakiehdotus. Eserrren 105:n lakiehdotus, kun on olemassa nämä kaksi (I ja II Duuman) trudovikkien 104:n lakiehdotusta, osoittaa siis parhaassa tapauksessa vain eräiden talonpoikien häilymistä kansansosialistien ja sosialistivallankumouksellisten välillä, mutta ei kumoa tekstissä sanomaani.

** Sivumennen sanoen A. Finn-Jenotajevski, kiistäen Talonpoikaisliiton ja yleensä talonpoikaiston kansallistamispyrkimysten vakavuuden ja tietoisuuden, on siteerannut hra V. Gromanin maininnan, että talonpoikaisedustajakokousten edustajat „eivät edellyttäne maasta minkäänlaista maksua” eivätkä käsitä, että differentiaalikoron täytyy tulla kollektiiviselle kokonaisuudelle (A. Finn. „Agraarikysymys ja sosialidemokratia”, s. 69). 104:n ehdotuksen 7. ja 14. pykälä osoittaa, että tuo mielipide on *virheelinen*. Noissa pykälissä trudovikit edellyttävät sekä maksua maasta (maasuuden suuruuden mukaan kohoavaa maaveroa) että differentiaalikoron siirtymistä valtiolle („rajoitettua oikeutta” maan „kasvaneeseen arvoon”, „mikäli arvon kasvu ei riipu heidän, maanhaltijain, työstä ja pääomasta, — NB tämä (Nota Bene — huomatkkaa. Toim.) Trudovikit eivät ole pääomaa vastaan! — vaan yhteiskunnallisista oloista”). Kaupunkien maiden ja muiden maiden suhteen 7. pykälässä on tosin sanottu: „siihen saakka, kunnes nämä omaisuudet siirtyvät koko kansan omaisuudeksi”, tulee haltijain j.n.e. oikeuksia rajoittaa. Mutta tämä on nähtävästi sanahairahdus: muutoin käy niin, että trudovikit ottavat omistajilta koron pois, mutta palauttavat koron haltijoille, koko kansalle kuuluvan maan vuokraajille!

taloudessa tarvittavan hankkimiseen" (104:n maalakiehdotuksen 15. §), se on viaton toivomus, mutta todellisuudessa välttämättömästi ja kiertämättömästi hyötyvät ne, jotka nyt *voivat tulla* vakavaraisiksi isänniksi, voivat muuttua velkaorjuutetusta maanviljelijästä vapaaksi ja vauraaksi maanviljelijäksi. Ymmärrettävää on, että proletariaatin edut vaativat sellaisten toimenpiteiden tukemista, jotka parhaiten edistävät maanviljelyksen siirtymistä Venäjällä maaorjuuttajatilanherrain ja velkaorjuutettujen, tietämättömyyden, puutteen ja rutiinin painamien maanviljelijäin käsistä farmarien käsiin. Eikä 104:n lakiehdotus ole mikään muu kuin taisteluohjelma velkaorjuutetun talonpoikaiston vauraan osan muuttamiseksi vapaaksi farmaristoksi.

5. KESKIAIKAINEN MAANHALLINTA JA PORVARILLINEN VALLANKUMOUS

Nyt kysytään, onko Venäjän porvarillis-demokraattisen agraarikumouksen taloudellisissa ehdoissa aineellisia perustoja, jotka pakoittavat pienomistajia vaatimaan maan kansallistamista, vai onko tuo vaatimus niin ikään vain fraasi, vain sivistymättömän talonpojan viaton toivomus, patriarkaalisen maanviljelijän turha unelma?

Voidaksemme vastata tähän kysymykseen meidän on ensiksi selvitettävä konkreettisemmin itsellemme jokaisen porvarillis-demokraattisen kumouksen ehdot maanviljelyksessä ja verrattava sitten näihin ehtoihin niitä kapitalistisen agraarikehityksen *kahta tietä*, jotka Venäjällä ovat mahdollisia, kuten edellä olemme osoittaneet.

Porvarillisen kumouksen ehdoista maanviljelyksessä maanomistussuhteiden kannalta Marx puhuu hyvin selväpiirteisesti „Lisäarvoteorioiden” viimeisessä osassa („Theorien über den Mehrwert”, II. Band, 2. Teil, Stuttgart, 1905).

Eriteltyään Rodbertuksen katsantokannat, osoitettuaan tämän pommerilaisen tilanherran teorian koko typeryyden, lueteltuaan yksityiskohtaisesti jokaisen hänen tylsäjärkisyytensä erillisen ilmauksen (II, 1. Teil, S. 256—258, erster Blödsinn — sechster Blödsinn des Herrn Rodbertus *) Marx

* — II osa, 1. osasto, ss. 256—258, ensimmäinen järjettömyys — herra Rodbertuksen kuudes järjettömyys. *Toim.*

siirtyy tarkastelemaan Ricardon korkoteoriaa (II, 2. Teil, § 3 b) „Ricardon teorian historialliset edellytykset”)⁸⁰.

„Kumpikin”, sanoo Marx Ricardosta ja Andersonista, „kumpikin lähtee katsomuksesta, joka mannermaalla tuntuu hyvin kummalliselta, nimittäin siitä, että 1) ei ole lainkaan olemassa maanomistusta, joka häittäisi millaista tahansa pääoman maahansijoittamista; 2) että maanviljelijät siirtyvät paremmilta mailta huonommille. Ricardolla tämä edellytys omaa absoluuttisen merkityksen, ellei oteta huomioon keskeytyksiä kehityksessä, jotka johtuvat tieteen ja teollisuuden puuttumisesta asiaan; Andersonilla tämä edellytys on suhteellinen, sillä huonoin maaperä muuttuu jälleen parhaaksi; 3) että aina on olemassa pääomaa, on riittäviä määriä pääomia, jotta sitä voidaan käyttää maanviljelykseen.

Mitä tulee 1. ja 2. kohtaan, niin mannermaan asukkaista täytyy ehdottomasti tuntua sangen kummalliselta, että sellaisessa maassa, jossa heidän käsitystensä mukaan feodaalinen maanomistus on voimakkaimmin säilynyt, taloustieteilijät — sekä Ricardo että Anderson — pitävät lähtökohtanaan maanomistuksen puuttumisen olettamusta. Tämä seikka johtuu:

ensinnäkin, englantilaisen „law of enclosures” (aitauksia, s.o. yhteisömaiden aitauksia koskevan lain) erikoisuuksista, jolla ei ole kerrassaan mitään yhteistä yhteisten maiden mannermaisen jaon kanssa;

toiseksi, kapitalistinen tuotanto, Henrik VII:n kaudesta alkaen, ei ole missään maailmassa tehnyt niin armottomasti selvää perinteellisestä maanviljelysjärjestelmästä, missään se ei ole luonut itselleen niin täydellisiä (adekvaattisia = ihanteellisen vastaavia) ehtoja, missään se ei ole alistanut noita ehtoja siinä määrin alaisekseen. Englanti on siinä suhteessa maailman vallankumouksellisin maa. Koko historiallisesti periytyneet järjestelmä hajotettiin armotta siellä, missä se oli ristiriidassa kapitalistisen tuotannon ehtojen kanssa maanviljelyksessä tai ei vastannut näitä ehtoja: ei ainoastaan muutettu maaseutusutusten sijaintia, vaan hävitettiin itse nuo asutuksetkin; ei hävitetty ainoastaan maatalousväestön asumuksia ja asuinpaikkoja, vaan itse tuo väestökin; ei hävitetty ainoastaan ikivanhoja talouskeskuksia, vaan itse tuo talouskin. Saksalaisilla esimer-

kiksi taloudellinen järjestelmä oli määräytynyt yhteisömaiden (Feldmarken) perinteellisistä suhteista, taloudellisten keskusten sijainnista, väestön visseistä kokoontumiskeskuksista. Englantilaisilla historiallinen maanviljelysjärjestelmä osoittautui pääoman asteittaisesti luomaksi, XV vuosisadalta alkaen. Yhtyneessä Kuningaskunnassa tavallista teknillistä sanontaa „clearing of estates” (kirjaimellisesti = maatilojen puhdistaminen eli maiden puhdistaminen) ei tavata yhdessäkään mannermaisessa valtiossa. Mutta mitä tuo „clearing of estates” merkitsee? Se merkitsee, ettei välitetty lainkaan enempää paikallisesta väestöstä,— se ajettiin pois,— kuin myöskään o'levista kylistä — ne hajotettiin maan tasalle,— taousrakennuksista — ne purettiin, — maatalouden vallinneista muodoista — ne vaihdettiin yhdellä iskulla muuttamalla esimerkiksi kyntömaat karjanlaitumiksi,— sanalla sanoen mitään tuotannon ehtoja ei otettu vastaan sellaisina, kuin ne perinteiden mukaisina olivat olemassa, vaan *luotiin* historiallisesti nuo ehdot sellaiseen muotoon, että ne vastaisivat jokaisessa kyseisessä tapauksessa pääoman edullisimman käytön vaatimuksia. Sikäli ei siis todellakaan *ole olemassa maanomistusta*, sillä tuo omistus antaa pääomalle — farmarille — vapauden hoitaa talouttaan vapaasti, kiinnostuneena yksinomaan rahatulon saannista. Jokin pommerilainen tilanherra, jonka päässä on vain vaarinaikaiset (angestamnten) yhteisömaat, talouskeskukset, maanviljelyskollegio j.n.e., saattaa tämän vuoksi lyödä kauhuissaan kätensä yhteen Ricardon sen „epähistoriallisen” katsomuksen johdosta, joka koskee maanviljelysjärjestelmän kehitystä. Mutta siten hän vain osoittaa sekoittavansa naiivisti pommerilaiset ja englantilaiset olot. Toisaalta ei lainkaan voida sanoa, että Ricardo, joka tässä tapauksessa ottaa lähtökohdaksi englantilaiset olot, olisi yhtä lyhytnäköinen kuin pommerilainen tilanherra, jonka ajatukset liikkuvat pommerilaisten suhteiden puitteissa. Sillä englantilaiset olosuhteet ovat ainoita olosuhteita, joiden vallitessa on adekvaattisesti (ihanteellisen täydellisesti) kehittynyt nykyinen maanomistus, s.o. maanomistus, jolle kapitalistinen tuotanto on antanut *toisen muodon*. Englantilainen teoria on tässä kohdassa klassillinen nykyiselle, s.o. kapitalistiselle tuotantotavalle. Pommerilainen teoria taas päinvastoin käsittelee kehittyneitä olosuhteita suhteiden historiallisesti

alemman, vielä täysin vakiintumattoman (ei adekvaattisen) muodon näkökannalta” (Seiten * 5—7).

Tämä on Marxin erinomaisen syvälinen päätelmä. Ovatkohan „kunnallistajamme” milloinkaan mietiskelleet sitä?

Marx osoitti jo „Pääoman” III osassa (2. Teil, S. 156), että se maanomistuksen muoto, jonka kehittymään alkava kapitalistinen tuotantotapa historiassa tapaa, *ei vastaa* kapitalismia. Kapitalismi *itse luo* itselleen vastaavat maanomistussuhteiden muodot vanhoista muodoista — tilanherrojen feodaalisesta, talonpoikais-yhteisöllisestä, suku-yhteisön maanhallinnasta j.n.e.⁸¹ Esitetyssä kohdassa Marx vertaa *erilaisia keinoja*, joilla pääoma luo itseään vastaavat maanomistussuhteet. Saksassa keskiaikaisten maanhallintamuotojen uudestiluominen tapahtui niin sanoaksemme reformaattorisesti, soveltautumalla rutiiniin, perinteisiin, maaorjuudellisiin tiloihin, jotka muuttuivat hitaasti junkkeritalouksiksi, laiskuri-talonpoikain** rutiineihin palstoihin, talonpoikain, jotka saivat kokea vaikean siirtymisen veropäivityöstä knechteiksi ja grossbauereiksi. Englannissa tämä uudestiluominen tapahtui vallankumouksellisesti, väkivaltaisesti, mutta väkivaltaa harjoitettiin tilanherrojen hyväksi, väkivaltaa harjoitettiin talonpoikaisjoukkoja kohtaan, joita näännytettiin verotuksilla, ajettiin pois kylistä, häädettiin maalta, ja jotka kuolivat tai muuttivat pois maasta. Amerikassa tuo uudestiluominen tapahtui väkivaltaisesti etelävaltojen orjatilojen suhteen. Siellä sovellettiin väkivaltaa orjanomistajatilanherröjä vastaan. Heidän maansa pirstottiin, maanomistus alkoi muuttua feodaalisesta suuromistuksesta pieneksi porvarilliseksi. Ja Amerikan „vapaiden” maamassiivien suhteen tuona uuden maankäyttöjärjestelmän luoja uutta tuotantotapaa (s.o. kapitalismia) varten oli „amerikkalainen musta jako”, 40-luvun liike maankorkoa vastaan (Anti-Rent-Bewegung), lainsäädäntö homestead'eista⁸³ j.n.e. Kun saksalainen kommunisti Hermann Kriege vuonna 1846 propagoi maan tasasuhtaista uudestijakoa Amerikassa, niin Marx teki pilaa tuon kvasisosialismin eserräläisistä ennakkoluuloista ja poroporvarillisesta teoriasta, mutta *arvosti maanomistusta vastaan*

* — sivut. *Toim.*

** Vertaa „Theorien über den Mehrwert”, II. Band, I. Teil. Seite 280: kapitalistisen tuotantotavan ehto maanviljelyksessä — „teollisuudenharjoittajan (Geschäftsmann) tuleminen laiskuri-talonpoijan tilalle”⁸².

suunnatun amerikkalaisen liikkeen * historiallisen merkityksen liikkeenä, joka toi edistyksellisesti ilmi tuotanto-voimien kehityksen edut, kapitalismin edut Amerikassa.

6. MINKÄ VUOKSI PIENOMISTAJAIN OLI VENÄJÄLLÄ ESIINNYTTÄVÄ KANSALLISTAMISEN PUOLESTA?

Luokaa silmäys mainitulta näkökannalta Venäjän agraarikehitykseen XIX vuosisadan toiselta puoliskolta alkaen.

Mitä on meidän „suuri” talonpoikaisreformimme, maiden leikkaaminen talonpojilta, talonpoikain siirtäminen „hiekkamaille”, uuden maankäyttöjärjestelmän voimaansaattaminen sotavoiman, ampumisten ja rankaisutoimenpiteiden avulla? Se on ensimmäistä joukkoluontoista väkivaltaa talonpoikaista kohtaan maanviljelyksen alalla syntyvän kapitalismin hyväksi. Se on tilanherramaista „maiden puhdistamista” kapitalismia varten.

Mitä on stolypinilainen agraarilainsäädäntö 87. pykälän mukaan, tuo kulakkien toimeenpaneman yhteisöjen ryöstämisen kannustaminen, tuo vanhojen maanhallintasuhteiden hävittäminen varakkaiden isäntien mitättömän pienen ryhmän hyväksi joukkojen nopean taloudellisen häviön hinnalla? Se on toinen suuri askel joukkoluontoisessa väkivallassa talonpoikaista kohtaan kapitalismin hyväksi. Se on toinen *tilanherramainen* „maiden puhdistaminen” kapitalismia varten.

Mutta mitä on trudovikkilainen maan kansallistaminen Venäjän vallankumouksessa?

Se on *talonpoikaista „maiden puhdistamista” kapitalismia varten.*

Juuri siinä onkin kaikkien typeryyksien peruslähde meidän kunnallistajillamme, että he eivät käsitä Venäjän

* „Vperjod”, 1905, № 15 (Geneve, huhtikuun 7/20), kirjoitus: „Marx amerikkalaisesta „mustasta jaosta”” (ks. Teokset, 8. osa, ss. 313—319. *Toim.*) (Marxin ja Engelsin Koottujen teosten *mehringiläisen* laitoksen toinen osa). „Me tunnustamme täydellisesti”, kirjoitti Marx vuonna 1846, „amerikkalaisten kansallismiestien liikkeen sen historiallisen laimukaisuuden puolesta. Me tiedämme, että tuo liike pyrkii saavuttamaan sellaisen tuloksen, joka tosin tällä hetkellä antaisi syyä nykyisen porvarillisen yhteiskunnan industrialismin kehitykselle, mutta joka, ollen proletaarisen liikkeen tulosta, on rynnäkkönä maanomistusta vastaan yleensä ja erikoisesti Amerikassa nykyään vallitsevissa oloissa johtava omien seuraustensa vuoksi kiertämättömästi etemmäksi, kommunismiin. Kriege, joka on yhdessä saksalaisten kommunistien kanssa liittynyt New-Yorkissa maan-korkoa vastaan tähdättyyn liikkeeseen (Anti-Rent-Bewegung), pukee tuon yksinkertaisen tosiasian mahtipontisiin fraaseihin ryhtymättä tarkastelemaan itse liikkeen sisältöä”⁸⁴.

porvarillisen agraarikumouksen *taloudellista* perustaa tuon kumouksen kahdessa mahdollisessa muodossa, tilanherramais-porvarillisessa ja talonpoikais-porvarillisessa muodossa. Ilman sitä, että „puhdistetaan” keskiaikaiset maanhallintasuhteet ja keskiaikainen maankäyttäjärjestelmä, jotka ovat osaksi feodaalisia, osaksi aasialaisia, *ei* porvarillinen kumous maanviljelyksessä *voi* tapahtua, sillä pääoman *täytyy*,—taloudellisen välttämättömyyden mielessä *täytyy*,—luoda itselleen *uusi* maankäyttäjärjestelmä, joka on sopeutettu vapaan kauppamaanviljelyksen uusiin ehtoihin. Tuon keskiaikaisen rojun „puhdistuksen” agraarisuhteiden alalla yleensä ja ennen kaikkea vanhan maanhallinnan alalla tulee koskea pääasiallisesti tilanherrojen maita ja talonpoikain osuusmaita, sillä kumpikin maanhallinta on nykyään, nykyisessä muodossaan, sopeutettu työllämaksuun, veropäivätyön perintöön, velkaorjuuteen eikä vapaaseen kapitalistisesti kehittyvään talouteen. Stolypinilainen „puhdistus” käy epäilemättä Venäjän edistyksellisen kapitalistisen kehityksen linjaa, mutta tuo puhdistus on vain sopeutettu kokonaisuudessaan tilanherrojen etujen mukaiseksi: maksakoot rikkaat talonpojat moninkertaisen hinnan „talonpoikais”- (lue: tilanherra-) pankille,— me annamme heille siitä hyvästä vapauden ryöstää yhteisöä, väkivaltaisesti pakkoluovuttaa joukkoja, pyöristää palstojaan, häätää talonpoikaisköyhälistöä, horjuttaa kokonaisten kylien elämän perustoja, luoda hinnalla millä hyvänsä, mistään välittämättä, vaikka kuinka suurilukuisten „ikivanhojen” osuusmaanviljelijöiden talouksista ja elämästä huolimatta, luoda uusia lohkotilapalstoja, uuden kapitalistisen maanviljelyksen perustaa. Tuossa linjassa on ehdottomasti taloudellista järkeä, se ilmaisee *oikein* kehityksen *todellisen* kulun, millaisen sen on oltava junkkereiksi muuttuvien tilanherrojen *herruuden aikana*.

Entä minkälainen on toinen, talonpoikainen linja? Joko se on taloudellisesti mahdoton — ja silloin kaikki puheet tilanherrojen maiden konfiskoinnista talonpoikain toimesta, talonpoikaisesta agraarivallankumouksesta ynnä muusta ovat pelkkää petkutusta tai tyhjänpäiväistä haaveilua. Tahise on taloudellisesti mahdollinen ehdolla, että porvarillisen yhteiskunnan toinen aines saa voiton porvarillisen yhteiskunnan toisesta aineksesta,— ja silloin meidän itsemme on selvästi käsitettävä ja selvästi osoitettava kansalle tämän

kehityksen konkreettiset ehdot, ne ehdot, joissa talonpoikaisto muuttaa vanhat maanhallintasuhteet uuteen, kapitalistiseen tapaan.

Tässä herää luonnollisesti ajatus: tämä talonpoikainen linja juuri onkin tilanherrojen maiden *jakamista* talonpoikaiston omaisuudeksi. Mainiota. Mutta sitä varten, että tuo omaisuudeksi jakaminen todella vastaisi maanviljelyksen uusia, kapitalistisia oloja, on jakaminen suoritettava uuteen eikä vanhaan tapaan. Jakamisen perustana ei saa olla vanha osuusmaa, joka jaettiin talonpoikain kesken sata vuotta sitten tilanherrojen pehtoorien tai aasialaisen despotian virkamiesten tahdon mukaan,— perustana täytyy olla vapaan, kauppamaanviljelyksen vaatimukset. Tyydyttääkseen kapitalismin vaatimukset jakamisen on oltava jakamista *farmarien* kesken eikä jakamista „laiskuri”-talonpoikain kesken, joista valtava enemmistö hoitaa talouttaan totunnaisesti, perimätietojen mukaan, patriarkaalisia eikä kapitalistisia olosuhteita vastaavasti. Entisten normien mukainen jakaminen, s.o. entistä, osuusmaanhallintaa vastaava jakaminen, ei ole vanhan maanhallinnan *puhdistusta*, vaan sen *ikuistamista*, ei ole tien vapauttamista kapitalismille, vaan sen *rasittamista* soveltautumattomien ja soveltumattomien „laiskajaakkujen” joukolla, joista ei voi tulla farmareita. Ollakseen edistyksellinen, jakamisen on perustuttava *uuteen* lajitteluun maanviljelijätalonpoikain kesken, lajitteluun, joka erottaa farmarit tarpeettomasta romusta. Ja tuo uusi lajittelu juuri onkin maan kansallistamista, s.o. maan yksityisomistuksen täydellistä lakkauttamista, maalla harjoitettavan talouden täyttä vapautta, vapautta farmarien muodostumiselle entisestä talonpoikaistosta.

Kuvitelkaa mielessänne nykyistä talonpoikaistaloutta ja osuusmaanhallinnan, s.o. vanhan talonpoikaisen maanhallinnan, luonnetta. „Talonpoikia, joita yhteisö yhdistää pienen pieniin hallinnollis-fiskaalisiin ja maanhallintaliittoihiin, pirstovat monet erilaiset jaot, jotka jakavat heidät ryhmiin ja kategorioihin maaosuuden suuruuden, verojen suuruuden y.m.s. mukaan. Ottakaamme vaikkapa Saratovin läänin zemstvotilastokokoelma; talonpoikaisto jaetaan siinä seuraaviin ryhmiin: lahjamaatalonpojat, isäntätalonpojat, yksityisomistajatalonpojat, valtion talonpojat, yhteisöhallinnalliset valtion talonpojat, tshetverttihallinnalliset valtion talonpojat, valtion talonpojat entisistä tilanherrain

talonpojista, apanaasitalonpojat, valtionmaiden vuokraajat, maattomat, isäntätalonpojat entisistä tilanherrain talonpojista, lunastustilojen talonpojat, isäntätalonpojat entisistä apanaasitalonpojista, omistajatalonpojat, siirtolaiset, lahjamaatalonpojat entisistä tilanherrojen talonpojista, isäntätalonpojat entisistä valtion talonpojista, vapautetut talonpojat, verottomat talonpojat, vapaat viljelijät, väliaikaisvelvolliset talonpojat, entiset tehtaantalonpojat j.n.e. ja sitten vielä kiinnitettyt talonpojat, muualtatuleet talonpojat y.m. Nämä kaikki ryhmät eroavat toisistaan agraarisuhteiden historian, maaosuuden ja verojen suuruuden y.m., y.m. puolesta. Ja ryhmien sisällä on samantapaisia eroavaisuuksia suuri määrä: toisinaan on jopa saman kylän talonpojat jaettu kahteen aivan erilaiseen kategoriaan: „entiset herra N. N:n” ja „entiset rouva M. M:n”. Kaikki tuo kirjavuus oli luonnollista ja välttämätöntä keskiaikana” *.

Jos tilanherrojen maiden *uusi* jakaminen tapahtuisi tätä feodaalista maanhallintaa vastaavasti — saman tekevää, yhtenäiseen normiin saakka lisäämisen, s.o. tasanjakamisen, mielessä tai jonkinlaisen uuden ja vanhan keskinäisen tasasuhtaisuuden mielessä tai jotenkin muuten, — niin tuo jakaminen ei ainoastaan olisi takaamatta sitä, että jaetut palstat vastaisivat kapitalistisen agrikulttuurin vaatimuksia, vaan päinvastoin *varmistaisi* ilmeisen *vastaamattomuuden*. Sellainen jakaminen *vaikeuttaisi* yhteiskunnallista kehitystä, sitoisi uuden vanhaan, sen sijaan että vapauttaisi uuden *vanhasta*. Todellisena vapautuksena on *vain* maan kansallistaminen, joka tekee mahdolliseksi farmarien *muovautumisen*, farmaritalouden *muodostumisen* ilman yhteyttä vanhaan, ilman minkäänlaista suhdetta keskiaikaiseen osuusmaanhallintaan.

Kapitalistinen kehitys talonpoikaiston keskiaikaisilla osuusmailla tapahtui reforminjälkeisellä Venäjällä siten, että edistykselliset taloudelliset ainekset *vapautuivat* maaosuuden määräävästä vaikutuksesta. Toisaalta vapautui proletaareja, jotka luovuttivat maaosuuden, hylkäsivät sen, jättivät sen ilman hoitoa. Toisaalta vapautui *isäntiä*, nämä vapautuivat ostamalla ja vuokraamalla maata, rakentamalla *uuden* talouden vanhan, keskiaikaisen maanhallinnan *eri palasista*. Se maa, jolla nykyinen vähänkin vauras

* „Kapitalismin kehitys”, V luku, IX: „Muutamia huomautuksia maaseutumme esikapitalistisesta ekonomiikasta”, s. 293. (Ks. Teokset, 3. osa, ss. 335—336. Toim.)

venäläinen talonpoika hoitaa talouttaan, s.o. sellainen talonpoika, joka vallankumouksen otollisen lopputuloksen tapauksessa kykenee todella muuttumaan vapaaksi farmariksi,— se maa on osaksi hänen omaa maaosuuttaan, osaksi naapurin, yhteisötalonpojan, maaosuudesta vuokrattua, osaksi, mahdollisesti, kruunulta pitemmäksi aikaa vuokrattua maata, tilanherralta vuodeksi vuokrattua maata, parkilta ostettua maata j.n.e. Kapitalismi vaatii, että *kaikki* nuo luokituserilaisuudet raukenisivat, että jokainen talous maalla rakentuisi poikkeuksetta markkinain uusia vaatimuksia ja ehtoja vastaavasti, agrikulttuurin vaatimuksia vastaavasti. Maan kansallistaminen täyttää tuon vaatimuksen vallankumouksellisin talonpoikaisin menetelmin, ravistellen kansasta kerralla ja täydellisesti pois keskiaikaisen maanhallinnan *kaikkien* muotojen *kaikki* lahonneet rääsyt. Ei saa olla enempää tilanherran maanomistusta *kuin myöskään osuus* maanhallintaa, täytyy olla vain uusi, vapaa maanhallinta,— sellainen on radikaalisen talonpojan tunnus. Ja tämä tunnus ilmaisee oikeimmalla, johdonmukaisimmalla ja ratkaisevimmalla tavalla kapitalismin etuja (kapitalismin, jolta radikaalinen talonpoika naiiviudessaan varjelee itseään ristinmerkillä), maan tuotantovoimien voimakkaimman kehityksen etuja tavaratalouden vallitessa.

Tämän perusteella voidaan tehdä päätelmiä Pjotr Maslovin teräväjärkisyydestä, hänellä kun agraariohjelman *koko* eroavaisuus trudovikkilaisesta talonpoikaisesta agraariohjelmasta sisältyy vanhan, keskiaikaisen, osuusmaanhallinnan *lujittamiseen!* Talonpoikainen osuusmaa on ghetto, jossa talonpoikaisto on menehtymäisillään ja josta se pyrkii kiihkeästi vapaalle* maalle. Mutta vaikka talonpojat vaativat vapaata, s.o. kansallistettua, maata, Pjotr Maslov ikuistaa tuon gheton, lujittaa vanhaa, alistaa parhaat maat, jotka konfiskoidaan tilanherroilta ja siirretään yleiseen käyttöön, vanhan maanhallinnan ja vanhan talouden ehtoihin. Trudovikki-talonpoika on *teoissa* päättäväisin porvarillinen vallankumouksellinen, sanoissa hän on

* „Sosialistivallankumouksellinen” hra Mushenko, joka II Duumassa esitti puolueensa katsantokannat täydellisimmin, julisti suoraan: „*Me nostamme maan vapauttamisen lipun*” (47. istunto, toukokuun 26 pnä 1907, s. 1174). Täytyy olla sokea voidakseen olla näkemättä ei ainoastaan tämän muka „*sosialistisen*” lipun *kapitalistista* reaalista luonnetta (sen näkee Pjotr Maslovkin), vaan myöskin *tällaisen* agraarivallankumouksen taloudellista edistyksellisyyttä stolypinilaiskadettilaiseen verrattuna (sitä Pjotr Maslov ei näe).

poroporvarillinen utopisti, joka kuvittelee, että „musta jako” on sopusoinnun ja veljeyden* eikä kapitalistisen farmariston lähtökohta. Pjotr Maslov on käytännössä taantumuksellinen, joka, peläten tulevan vastavallankumouksen Vendéetä, lujittaa vanhan maanhallinnan nykyisiä vallankumousvastaisia aineksia, ikuistaa talonpoikaista ghettoa, mutta sanoissa hänellä on harkitsemattomia, mielettömästi ulkoopittuja sanasia porvarillisesta edistyksestä. Venäjän maanviljelyksen edistyksen todella vapaa-porvarillisia, eikä stolypinilais-porvarillisia, todellisia ehtoja Maslov ja kumpp. eivät ole lainkaan ymmärtäneet.

Pjotr Maslovin vulgääriin marxilaisuuden ja Marxin todella käyttämien tutkimusmenetelmien välinen eroavaisuus voidaan selvimmin havaita suhtautumisessa narodnikkien (siinä luvussa myös eserrien) pikkuporvarillisiin utopioihin. Vuonna 1846 Marx paljasti armotta amerikkalaisen eserrän Hermann Kriegen poroporvarillisuuden tämän ehdottaessa Amerikkaa varten todellista mustaa jakoa ja nimittäessä tuota jakoa „kommunismiksi”. Marxin dialektinen ja vallankumouksellinen kritiikki lakaisi pois poroporvarillisen doktriinin akanat ja *erotti erikseen* „maanomistusta vastaan suunnatun hyökkäyksen” ja „maankorkoa vastaan suunnatun liikkeen” terveen ytimen. Mutta meidän vulgäärit marxilaiset arvostellessaan „tasasuhtaista uusintajakoa”, „maan sosialisointia”, „yhtäläistä oikeutta maahan”, *rajoittuvat* doktriinin kumoamiseen ja tuovat siten itse esiin tylsän doktrinäärisyytensä, joka narodnikkilaisen teorian elottoman doktriinin takaa ei näe talonpoikaismuusvallankumouksen elävää elämää. Tuossa tylsässä doktrinäärisyydessään, joka on ilmaistu takapajuisinta keskiaikaista maanomistusta varmentavassa „kunnallistamis”-ohjelmassamme, Maslov ja menshevikit menivät niin pitkälle, että saattoivat sosialidemokraattisen puolueen nimessä puhua toisessa Duumassa seuraavanlaisia todella häpeällisiä asioita:Joskin me (socialidemokraatit) maanluovutusmenetelmää koskevassa kysymyksessä olemme paljon lähempänä näitä (narodnikkilaisia) ryhmiä kuin kansanvapauden ryhmää, niin kysymyksessä maankäytön

* Katso tämän porvarillis-vallankumouksellisen katsantokannan näivä ilmaisuja puheesta, jonka „kansansosialisti” Volk-Karatševski piti „tasa-arvoisuudesta, veljeydestä ja vapaudesta” (II Duuma, 16, istunto, maaliskuun 26 pnä 1907, ss. 1077—1080).

muodoista me olemme heistä kauempana” (47. istunto, toukokuun 26 pnä 1907, pikakirjoituspöytäkirjan s. 1230).

Todellakin, talonpoikaisessa agraarivallankumouksessa menshevikit ovat kauempana vallankumouksellisesta talonpoikaisesta kansallistamisesta ja lähempänä liberaaltilanherramaista osuusmaanomistuksen (eikä yksistään osuusmaanomistuksen) säilyttämistä. Osuusmaanomistuksen säilyttäminen on poljetun aseman, takapajuisuuden ja velkaorjuuden säilyttämistä. On luonnollista, että lunastuksesta haaveillessaan liberaalinen tilanherra puoltaa innokkaasti osuusmaanomistusta * ...jonka ohella säilyisi runsaalta osaltaan tilanherramaanomistus! Mutta sosialidemokraatti, jonka „kunnallistajat” ovat saattaneet tolaltaan, ei käsitä sitä, että sanahelinä häipyä, mutta asia jää. Sanahelinä tasasuhtaisuudesta, sosialisoinimisesta j.n.e. häipyä, sillä tavaratuotannossa *ei voi olla* tasasuhtaisuutta. Mutta *asia* jää. s.o. jää pisimmälle menevä, mikä vain kapitalismin vallitessa on mahdollista, eronteko feodaalisesta vanhanaikaisuudesta, keskiaikaisesta osuusmaanhallinnasta, kaikesta ja kaikenlaisesta rutiinista ja perinteellisestä. Kun sanotaan: „tasasuhtaisesta uudelleenjaosta ei tule mitään”, niin marxilaisen on ymmärrettävä, että tuo „ei mitään” koskee *yksinomaan* sosialistisia tehtäviä, yksinomaan sitä, että kapitalismia se ei poista. Mutta tuollaisen uudelleenjaon yrityksistä, jopa tuollaisen uudelleenjaon ajatuksestakin koituu *hyvin paljon* porvarillisdemokraattisen kumouksen hyödyksi.

Sillä tämä kumous voi tapahtua joko tilanherrain ollessa voitolla talonpojista — ja se vaatii vanhan omistuksen säilyttämistä ja sen stolypinilaista reformoimista yksinomaan ruplan voimalla. Tahi se tapahtuu sitä tietä, että talonpoikaisto saa voiton tilanherroista, — mutta kapitalistisen talouden objektiivisten ehtojen vuoksi se on mahdollonta ilman koko keskiaikaisen maanomistuksen, sekä tilanherra- että talonpoikaisen maanomistuksen, hävittämistä.

* Sivumennen sanoen. Menshevikit (ja siinä luvussa tov. Tsereteli, jonka puhetta siteerasin) erehtyvät suuresti luullessaan, että kadetit edes jossain määrin johdonmukaisesti puolustavat talonpoikain *vapaata* omistusta. Asia *ei ole* niin. Kadetti puolueen nimessä hra Kutler puhui toisessa Duumassa omistuksen puolesta (erotukseksi kadettien ensimmäisessä Duumassa esittämästä valtion maavaroja koskevasta luonnoksesta), mutta samalla sanoi: „*puolue aikoo rajoittaa heitä (talonpoikia) vain (!) luovutus-oikeudessa ja panitaamisoikeudessa, s.o. ehkäistä tulevaisuudessa maan oston ja myynnin laaja kehittyminen*” (12. Istunto, maaliskuun 19 pnä 1907, pikakirjoituspöytäkirjan s. 740). Se on liberaaliksi pukeutuneen *byrokraatin aitoaantumuksellinen* ohjelma.

Joko stolyprinilainen agraarireformi tahi talonpoikaisvallankumouksellinen kansallistaminen. *Vain* nämä ratkaisut ovat taloudellisesti reaalisia. Kaikki keskivälillä oleva, menshevistisestä kunnallistamisesta alkaen kadettilaiseen lunastukseen saakka, on taas poroporvarillista rajoittuneisuutta, doktriinin tylsää vääristelyä, huonoa keksintöä.

7. TALONPOJAT JA NARODNIKIT OSUUSMAAN
KANSALLISTAMISESTA

Sen, että osuusmaan omistuksen lakkauttaminen on vapaan, uusia kapitalistisia ehtoja vastaavan talonpoikais-talouden luomisen ehto, sen tajuavat itse talonpojat aivan selvästi. Hra Groman, joka seikkaperäisesti ja tarkasti kuvailee talonpoikaiston edustajakokouksissa käytyjä keskusteluja*, esittää talonpojan seuraavan erinomaisen mielipiteen:

„Käsiteltäessä kysymystä lunastuksesta eräs edustaja oleellisia vastaväitteitä kohtaamatta sanoi: „sanottiin, että ilman lunastusta monet niistä talonpojista, jotka ovat ostaneet maata työllä ansaitsemillaan rahoilla, joutuvat kärsimään. Sellaisia on vähän, maatakaan heillä ei ole paljon, *jaon yhteydessä he yhtäkaikki saavat maata*”. Juuri siitä juontuu valmius luopua omistusoikeudesta sekä osuus- että ostomaihin”.

Ja vähän myöhemmin (s. 20) hra Groman toistaa tämän talonpoikain yleisenä mielipiteenä.

„*Jaon yhteydessä he yhtäkaikki saavat!* Eikö ole selvää, millainen *taloudellinen* välttämättömyys on sanellut tuon perustelun? Kaiken maan, sekä tilanherra- että osuusmaan uusi jako ei voi pienentää talonpoikaiston yhdeksän kymmenesosan (ja oikeammin yhdeksänkymmentä yhdeksän sadasosan) maaomaisuutta; sitä on turhaa pelätä. Mutta jako on tarpeen siksi, että se tekee todellisille, kunnollisille isännille mahdolliseksi järjestää maankäyttönsä uusia olosuhteita vastaavaksi, kapitalismin vaatimuksia („markkinoiden käskyjä” eri tuottajille) vastaavaksi alistumatta niihin keskiaikaisiin suhteisiin, jotka määräsivät nimenomaan osuusmaaomaisuuden suuruuden, sijainnin ja jakaantumisen.

* „Aineistoa talonpoikaiskysymykseen” (Selostus Yleisvenäläisen talonpoikaisliiton edustajakokouksen istunnoista marraskuun 6—10 piltä 1905. V. Gromanin johtava kirjoitus. Kustannusliike „Novyi Mir”, Pietari, 1905, s. 12).

Hra Peshehonov, käytännöllinen ja selväjärkinen „kansansosialisti” (lue: sosiaalikaladetti), joka kykeni, kuten olemme nähneet, sopeutumaan pienisäntien yleisvenäläisten joukkojen vaatimuksiin, ilmaisee tuon katsantokannan vieläkin määritellymmin.

„Osuusmaa”, kirjoittaa hän, „tämä tuotannollisessa suhteessa tärkein maa-alan osa on kiinnitetty säädylle, ja mikä vielä pahempi: sen pikkuryhmille, eri talouksille ja kylille. Sen vuoksi talonpoikaisto joukkona otettuna ei voi edes osuusmaa-alan puitteissa asettua vapaasti asumaan... Väestön vääärä, *markkinoiden* (tämä pankaa merkille!) *vaatimuksia vastaamaton sijoitus*... Kruununmaita koskeva kielto täytyy poistaa, *osuusmaa täytyy vapauttaa omistuksen kahleista*, yksityisomistuksellisten maiden *erilleen aitaaminen täytyy hävittää*. Venäjän kansalle täytyy palauttaa sen maat, ja silloin se sijoittuu tälle maalle siten kuin sitä vaativat sen taloudelliset tarpeet” (A. V. Peshehonov: „Agraariprobleemi talonpoikaissiikkeen yhteydessä”, Pietari, 1906, ss. 83, 86, 88—89. Kursivointi meidän).

Eikö ole selvää, että tämän „kansansosialistin” suulla puhuu farmari, joka haluaa nousta omille jaloilleen? Eikö ole selvää, että „osuusmaan vapauttaminen omistuksen kahleista” on tälle todella välttämätön uutta sijoittautumista varten, maapalstojen uutta järjestelyä varten, joka „vastaa markkinoiden vaatimuksia”, s.o. *kapitalistisen maanviljelyksen* vaatimuksia? Hra Peshehonovhan — muistutamme vielä kerran — on niin selväjärkinen, että hylkää kaikkinaisen sosialisoinen, hylkää kaikkinaisen yhteisöoikeuteen sopeutumisen — sosialistivallankumoukselliset eivät suotta julista häntä pannaan individualistina! — *hylkää kaikkinaisen palkkatyön käytön kieltämisen talonpoikaistaloudessa*.

Talonpoikaisen osuusmaan omistuksen kannattamisen taantumuksellisuus käy talonpoikaiston *tämän*laatuisten kansallistamispyrkimysten aikana täysin ilmeiseksi. A. Finn, joka esittää kirjassaan eräitä esittämiämme hra Peshehonovin päätelmiä, arvostelee häntä narodnikkina, todistelee hänelle kapitalismin kehittyvän kiertämättömästi talonpoikaistaloudesta ja talonpoikaistalouden sisällä (siteeratun kirjasan s. 14 ja seuraavat). Se on epätyydyttävää arvostelua, sillä kapitalismin kehitystä koskevan yleisen kysymyksen takaa A. Finniltä jää huomaamatta konkreettinen kysymys kapitalistisen maanviljelyksen vapaamman kehityksen ehdoista *osuusmailla!* A. Finn

rajoittuu vain asettamaan kysymyksen kapitalismista *yleensä* ja saa helpon voiton jo kauan sitten voitetusta narodnikkilaisuudesta. Mutta puhe on konkreettisemmasta * kysymyksestä: tilanherramaisesta ja talonpoikaisesta „erilleen aitaamisen hävittämisen” (hra Peshehonovin sanonta) tyypistä, maan „puhdistamisesta” kapitalismia varten.

Toisessa Duumassa eserräpuolueen virallinen puhuja hra Mushenko, joka piti yhteenvetopuheen agraarikysymyksestä, ilmaisi yhtä määritellysti kuin hra Peshehonovkin maan sellaisen kansallistamisen *kapitalistisen* olemuksen, jota pikkuporvarilliset sosialistit suvaitsevat nimittää „sosialisoinniseksi”, „yhtäläisen oikeuden maahan” säätämiseksi j.n.e.

„Oikea erikseen asumaan asettuminen”, sanoi hra Mushenko, „on mahdollista vasta silloin, kun maa vapautetaan erilleen aitaamisesta, kun poistetaan kaikki väliaidat, joita maan yksityisomistuksen periaate on sille pystyttänyt” (47. istunto, toukokuun 26 pnä 1907, pikakirjoituspöytäkirjan s. 1172). „Oikea” erikseen asumaan asettuminen on sitä, mitä vaativat markkinat, vaatii kapitalismi. „Oikeiden” isäntien „oikeaa” erikseen asumaan asettumista estää sekä tilanherramaan- että osuusmaanhallinta.

Vielä eräs havainto Talonpoikaisliiton edustajain lausunnoista on huomiomme arvoinen. Hra Groman kirjoittaa mainituksessa kirjassessa:

„Kuulua kysymystä „yhteisöstä” — tätä vanhan- ja uusnarodnikkilaisuuden kulmakiveä — ei nostettu lainkaan ja se vaieten ratkaistiin kielteisesti: maan tulee olla yksilöiden ja yhtymien käytössä, sanotaan sekä ensimmäisen että toisen edustajakokouksen päätöksissä” (s. 12).

Siis talonpojat esiintyivät selvästi ja päättäväisesti vanhaa yhteisöä vastaan vapaiden yhtymien puolesta ja

* „Mihin tuo peshehonovlainen työhön perustuva talous saattaa loppujen lopuksi johtaa?” — kysyy A. Finn ja vastaa alvan oikein: „kapitalismiin” (mainitun kirjasen s. 19). Tuosta epäilemättömästä totuudesta, joka oli todellakin selvitettävä narodnikille, olisi pitänyt mennä *etemmäksi*, niiden erikoisten muotojen selittämiseen, joissa kapitalismin vaatimukset tulevat esiin talonpoikaisen agraarivallankumouksen oloissa. Sen asemesta A. Finn lähti *takaisin* päin: „Herää kysymys”, kirjoittaa hän, „minkä vuoksi meidän sitten olisi palattava takaisin, harhailtava joillain omaperäisillä teillä, tullaksemme loppujen lopuksi taas sille tielle, jota me nyt jo kuljemme? Se on turhaa työtä, hra Peshehonovi!” (sama lähde). Ei, se ei ole turhaa työtä eikä „loppujen lopuksi” kapitalismiin johtavaa, vaan sellaista, joka *kulkee suorimmin, vapaimmin ja nopeimmin kapitalismin tietä*. A. Finn ei ajatellut Venäjän maanviljelyksen stolyppinilaisen kapitalistisen kehityksen ja Venäjän maanviljelyksen talonpoikais-vallankumouksellisen kapitalistisen kehityksen suhteellisia erikoisuuksia.

erillisten henkilöiden maankäytön puolesta. Siitä, että tämä on todella koko talonpoikaiston ääni, ei voi olla epäilystä, sillä myöskään Työryhmän (104:n) lakiehdotus *ei sano sanaakaan yhteisöstä*. Ja yhteisö on liitto osuusmaan hallintaa varten!

Stolypin hävittää tätä yhteisöä väkivaltaisesti pihat-
tojen pienen ryhmän hyväksi. Talonpoikaisto haluaa hävittää sen ottamalla tilalle vapaat *yhtymät* ja „erillisten yksilöiden” maankäytön *kansallistetulla* osuusmaalla. Mutta Maslov ja kumpp. asettuvat porvarillisen edistyksen nimessä poikkiteloin juuri tämän edistyksen perusvaatimuksen suhteen ja puoltavat keskiaikaista maanhallintaa. Varjelkoon meitä jumala tuollaiselta „marxilaisuudelta”!

8. M. SHANININ JA JAKAMISEN MUIDEN KANNATTAJIEN VIRHE

M. Shanin, joka ottaa kirjassaan * kysymyksen jonkin verran toiselta kannalta, on tahtomattaan antanut vielä erään vahvistuksen niin kovasti vihaamalleen kansallistamiselle. Ottamalla Irlannin esimerkiksi, analysoimalla maanviljelyksen porvarillisen *reformaattoruuden* ehtoja M. Shanin on todistanut vain sen, että maanomistuksen perusteet ovat yhteensoveltumattomia maan yhteiskunnallisessa tai valtion hallinnassa olemisen kanssa (mutta tämä yhteensoveltumattomuus täytyy todistaa myöskin yleisellä teoreettisella analyysillä, josta Shanin ei ole edes maininnut),— edelleen hän on ehkä vielä todistanut välttämättömäksi tunnustaa omistus kaikenlaista valtiollis-reformaattorista toimintaa varten kapitalistisesti kehittyvän maanviljelyksen alalla. Mutta kaikki nuo Shaninin todisteet ampuvat kokonaan yli maalin: porvarillisen reformaattoruuden oloissa on tietenkin mahdollista *vain* maan yksityisomistus; yksityisomistuksen säilyttäminen Yhdistyneen Kuningaskunnan maiden valtaosassa ei tietenkään jättänyt Yhdistyneen Kuningaskunnan osalle muuta tietä kuin yksityisomistuksen tien. Mutta mitä tekemistä sillä on Venäjän „talonpoikaisen agraarivallankumouksen” kanssa? M. Shanin osoitti, jos niin halutaan, oikean tien, mutta hän osoitti oikean tien stolypinilaiselle agraarireformille eikä

* „Kunnallistaminen tai omaisuudeksi jakaminen”. M. Shanin, Vilna, v. 1907.

talonpoikaiselle agraarivallankumoukselle *. M. Shaninilla ei ole hituisen vertaakaan käsitystä niiden erilaisuudesta,— mutta ilman tuon erilaisuuden itselleen selvittämistä on naurettavaa puhuakin sosialidemokratian agraariohjelmasta Venäjän vallankumouksessa. Ja kun M. Shanin, seuraten tietenkin mitä parhaimpia vaikuttimia, puolustaa konfiskointia lunastusta vastaan, niin häneltä katoaa koko historiallinen perspektiivi. Hän unohtaa, että porvarillisessa yhteiskunnassa konfiskaatio, s.o. pakkoluovutus ilman lunastusmaksua, on absoluuttisesti yhtä yhteensopimaton *reformaattoruuden* kanssa kuin maan kansallistaminenkin. Kun puhutaan konfiskoinnista ja oletetaan agraarikysymyksen reformaattorinen eikä vallankumouksellinen ratkaisu, niin se on samaa kuin esitettäisiin Stolypinille pyyntö tilanherramaanomistuksen hävittämisestä.

Shaninin kirjasen toisena puolena on se, että siinä korostetaan voimakkaasti maanviljelyskriisimme *agrikulttuurista* luonnetta, ehdotonta välttämättömyyttä siirtyä korkeampiin talousmuotoihin, Venäjällä tavattoman alhaisen maanviljelystekniikan kohottamiseen j.n.e. Näitä oikeita väittämiä on Shanin kehittänyt niin uskomattoman yksipuolisesti, hän on siinä määrin vaieten sivuuttanut maaorjuudellisten latifundioiden hävittämisen ja maanhallintasuhteiden muuttamisen tämän teknillisen kumouksen ehtona, että tuloksena on kokonaan valheellinen perspektiivi. Sillä maanviljelyksen teknilliseen nousuun kulkee, ja tilanherrojen etujen kannalta oikein kulkee, myöskin stolypinilainen agraarireformi. Yhteisön väkivaltainen pirstominen vuoden 1906 marraskuun 9 päivän y.m.s. laeilla, huuttorien juurruttaminen ja lohkotilatalouden tukeminen avustuksilla,— se ei ole laisinkaan kangastusta, kuten eräät demokraattisen lehdistön kevytmieliset löppöttelijät toisi-

* Ja Shaninin viittaus Irlannin esimerkkiin, joka todistaa yksityisomistuksen ylivoimaa vuokraukseen nähden (mutta ei kaiken maan kansallistamiseen nähden), ei ole uusi. „Liberaalinen” professori hra A. I. Tshuprov *aiwan samalla tavalla* argumentoi Irlannin esimerkillä maan talonpoikaisomistuksen paremmuutta („Agraarikysymys”, II osa, s. 11). Mutta mikä on tuon „liberaalin” ja jopa „perustuslaillisen *demokraatin*” todellinen luonto, se näkyy hänen kirjoituksensa 33. sivulta. Siinä hra Tshuprov uskomattomalla julkeudella, vain Venäjällä mahdollisella liberaalisella julkeudella ehdottaa, että *kaikissa* maanjärjestelykomisioissa talonpojat alistettaisiin *tilanherranemmistön* alaisuuteen! Viisi jäsentä talonpoijista ja 5 tilanherroista, mutta puheenjohtajan „määrää zemstvokokous”, s.o. *tilanherrain kokous*. I Duumassa Irlannin esimerkkiin viittasi *oikeistolainen ruhtinas* Drutski-Ljubetski todistukseksi maan yksityisomistuksen välttämättömyydestä ja kadettien lakiehdotusta vastaan (istunto toukokuun 24 p:nä 1906, pikakirjoituspöytäkirjan s. 626).

naan puhuvat, se on tilanherravallan ja tilanherrojen intressien säilyttämisen perustalla tapahtuvan taloudellisen edistyksen reaalisuutta. Tuo tie on tavattoman hidas ja tavattoman tuskallinen mitä laajimmille talonpoikaisjoukoille ja proletariaatille, mutta se on kapitalistiselle Venäjälle ainoa mahdollinen tie, jos talonpoikainen agraarivallankumous ei pääse voitolle.

Katsahtakaapa Shaninin asettamaa kysymystä *tällaisen* vallankumouksen kannalta. Uusi maanviljelystekniikka vaatii osuusmaalla harjoitettavan esi-isien aikaisen, luutuneen, takapajuisen, pimeän ja kurjan talonpoikaistalouden *kaikkien* ehtojen uudestiluomista. On heitettävä yli laidan sekä kolmivuoroviljelys, alkukantaiset työvälineet, maanviljelijän patriarkaalinen rahattomuus, rutiini karjatalous että markkinaolojen ja -vaatimusten naiivi ja härkämäinen tuntemattomuus. Ja kuinka on? Onko tuo talouden vallankumouksellistaminen mahdollista maanhallinnan ollessa jäädytettyä? Ja jakaminen nykyisten osuusmaanomistajain kesken on keskiaikaisen maanhallinnan puoliksi * jäädyttämistä. Jakaminen voisi olla edistyksestä, jos se varmistaisi *uuden* talouden, *uuden* agrikulttuurin heittäen vanhan yli laidan. Mutta jakaminen ei voi olla sysäyksenä uuteen agrikulttuuriin, jos se pohjautuu vanhaan osuusmaanhallintaan. Tov. Borisov⁸⁵, jakamisen kannattaja, puhui Tukholmassa: „Meidän agraariohjelmamme on ohjelma kehittyvän vallankumouksen kautta varten, vanhan järjestyksen murtamisen ja uuden yhteiskunnallis-poliittisen järjestelmän perustamisen kautta varten. Siinä on sen perusajatus. Sosialidemokratia ei saa sitoa käsiään päätöksillä, jotka velvoittaisivat sitä kannattamaan jotain talousmuotoa. Tässä uusien yhteiskunnallisten voimien taistelussa vanhan järjestelmän perustoja vastaan on sotkeutunut solmu lyötävä auki päättävällä iskulla” (pöytäkirjojen s. 125). Kaikki se on aivan oikein ja erinomaisesti sanottu. Ja kaikki se puhuu kansallistamisen puolesta, sillä vain se todella „murtaa” koko vanhan keskiaikaisen maanhallinnan, vain se todella lyö auki sotkeutuneen solmun tarjoten uusille talouksille täyden vapauden muodostua kansallistetulla maalla.

* Edellä osoitin, että Euroopan-Venäjän 280 milj. desj. käsittävstä maavarannosta puolet — 138,8 milj. desj.— on osuusmaata. (Ks. tätä osaa, s. 209. *Toim.*)

Herää kysymys, mikä on sen kriteeri, onko uusi maanviljelys jo siinä määrin vakiintunutta, että maan jakaminen voidaan sopeuttaa *sen mukaiseksi*, eikä kiinnitetä jakamisella vanhoja haittoja uuteen talouteen? Sen kriteerinä voi olla yksistään — käytäntö. Minkäänlainen tilasto maailmassa ei voi huomioonottaa sitä, nimenomaan missä määrin talonpoikaisporvariston ainekset ovat kyseisessä maassa „kovettuneet”, jotta maanhallinta voitaisiin saattaa maalla harjoitettavan talouden mukaiseksi. Sen voivat ottaa huomioon *ainoastaan* itse isännät joukkona. Ja sellaisen huomioonottamisen mahdottomuus nykyhetkellä *on tullut todistetuksi* sillä, että talonpoikaisjoukot ovat esiintyneet vallankumouksessamme maan kansallistamisen ohjelmalla. Pienviljelijä kasvaa aina ja koko maailmassa siinä määrin kiinni omaan talouteensa (jos se on todella *hänen* taloutensa, eikä tilanherran työllämaksutalouden palanen, kuten asia Venäjällä usein on), — että maaomaisuuden „fanaattinen” puolustaminen on hänelle vissillä historiallisella kaudella ja vissiksi ajaksi kiertämätöntä. Kun venäläisten talonpoikain laajoissa joukoissa on *nykykaudella* omistajain fanatismiin asemesta — fanatismiin, jota kaikki vallassaolevat luokat, kaikki liberaalis-porvarilliset politikoitsijat juurruttavat, — levinyt ja lujittunut maan kansallistamisen vaatimus, niin olisi lapsellisuutta tai tylsäjärkistä pedanttisuutta selittää se „Ruskoje Bogatstvo”⁸⁶ publisistien tai hra Tshernovin kirjasten vaikutukseksi. Se johtuu siitä, että pienviljelijän, pikkuisännän reaaliset elämänehdot maaseudulla eivät aseta hänelle taloudelliseksi tehtäväksi varmistaa jo vakiintunutta uutta agrikulttuuria jakamalla maa omaisuudeksi, vaan *puhdistaa* maaperä uuden agrikulttuurin muodostumista varten (olevista aineksista) „vapaalla”, s.o. kansallistetulla maalla. Omistajan fanatismi voi ja sen tulee aikoinaan ilmaantua jo *ilmoille kuoriutuneen* farmarin vaatimuksena taloutensa turvaamiseksi. Maan kansallistamisen täytyi Venäjän vallankumouksessa tulla talonpoikaisjoukkojen vaatimukseksi farmarien tunnuksena, farmarien, *jotka tahtovat lyödä* rikki keskiaikaisuuden kuoren. Sen vuoksi sosialidemokraattien harjoittama jakamisen *propaganda*, jolla he kääntyvät kansallistamismielisten talonpoikaisjoukkojen puoleen, jotka juuri vasta alkavat astua lopullisen „lajittelun” oloihin, lajittelun, jonka tulee nostaa esiin kapitalistisen agrikulttuurin luomiseen pystyviä farma-

reita, sellainen propaganda on huutavaa historiallista tahdittomuutta, kyvyttömyyttä konkreettisen historiallisen ajankohdan huomioimiseen.

Meidän sosialidemokraatti-„razdelistit”*, toverit Finn, Borisov, Shanin, ovat vapaita siitä teoreettisesta dualismista, johon „kunnallistajat” lankeavat aina heidän tyyperään Marxin maakorkoteorian arvosteluunsa asti (siitä tuonnempana), mutta he tekevät toisenlaatuisen virheen, historiallista perspektiiviä koskevan virheen. Ollen teoreettisessa suhteessa yleisellä oikealla kannalla (ja eroten siinä „kunnallistajista”) he toistavat vuoden 1903 „otrezka”-ohjelmamme virheen. Tämän viimeksi mainitun virheen alkulähteenä oli se, että arvioidessamme oikein kehityksen *suunnan* me arvioimme väärin kehityksen *ajankohdan*. Me oletimme, että kapitalistisen maanviljelyksen ainekset olivat Venäjällä jo täydellisesti muodostuneet, muodostuneet sekä tilanherrataloudessa (miinus velkaorjuudelliset „otrezkat” — siitä otrezkien vaatimus) että talonpoikaistaloudessa, joka näytti nostaneen itsestään lujan talonpoikaisporvariston ja siksi olevan kykenemätön „talonpoikaiseen agraarivallankumoukseen”. Virheellistä ohjelmaa ei synnyttänyt talonpoikaisen agraarivallankumouksen „pelko”, vaan kapitalistisen kehityksen *tason yllärvioiminen* Venäjän maanviljelyksessä. Maaorjuuden jätteet näyttivät meistä silloin pieneltä erikoiselta, — kapitalistinen talous osuus- ja tilanherramaalla taas täysin kypsyttyneeltä ja lujittuneelta ilmiöltä.

Vallankumous paljasti tuon virheen. Kehityksen suunnan, jonka olimme määritelleet, se vahvisti. Tapahtumain koko kulku yleensä ja kaksi ensimmäistä Duumaa erikoisesti ovat vahvistaneet marxilaisen analyysin Venäjän yhteiskunnan luokista niin loistavasti, että ei-marxilainen sosialismi on murrettu lopullisesti. Mutta maaorjuuden jätteet osoittautuivat maaseudulla paljon voimakkaammiksi kuin olimme luulleet, ne aiheuttivat talonpoikaiston yleiskansallisen liikkeen, ne tekivät *tästä* liikkeestä koko porvarillisen vallankumouksen koetinkiven. Hegemoniatehtävä, jonka vallankumouksellinen sosialidemokratia on aina selittänyt kuuluvan porvarillisessa vapausliikkeessä proletariaatille, piti määritellä täsmällisemmin sellaisen johtajan tehtäväksi,

* — разделисты — jakajat, jakamisen kannattajat. Suom.

joka vie mukanaan *talonpoikaiston*. Vie mukanaan mihin? Porvarilliseen vallankumoukseen sen johdonmukaisimmassa ja päättäväisimmässä muodossa. Virheen korjaaminen oli siinä, että maanviljelysjärjestelmässä olevan *entisyyden jätteitä* vastaan käytävän taistelun osatehtävän asemesta meidän oli asetettava *koko entistä maanviljelysjärjestelmää* vastaan käytävän taistelun tehtävät. Tilanherratalouden puhdistamisen asemesta me asetimme sen *hävittämisen*.

Mutta tämä korjaus, joka tehtiin tapahtumain kulun voimakkaan vaikutuksen alaisena, ei pannut monia meistä loppuun saakka mietiskelemään uutta määritelmäämme kapitalistisen kehityksen tasosta Venäjän maanviljelyksessä. Jos tilanherrojen kaikkien maiden konfiskoinnin vaatimus osoittautui historiallisesti oikeaksi,— ja se epäilemättömästi osoittautui sellaiseksi,— niin se merkitsi, että kapitalismin laaja kehitys vaatii uusia maanhallintasuhteita, että kapitalismin idut tilanherrataloudessa voidaan ja täytyy uhrata kapitalismin laajan ja vapaan kehityksen hyväksi uudistetun pientalouden pohjalla. Tilanherrojen maiden konfiskointi-vaatimuksen hyväksyminen merkitsee sitä, että tunnustetaan pienen maanviljelystalouden uudistamisen mahdollisuus ja välttämättömyys kapitalismin vallitessa.

Onko se sallittavaa? Eikö pientalouden tukeminen kapitalismin vallitessa ole seikkailua? Eikö tuo pienviljelyksen *uudistaminen* ole tyhjä haave? Eikö tuo ole demagogista „*talonpoikien pyydystämistä*”, Bauernfang? On, on ehdottomasti, ajattelivat monet toverit. Mutta he erehtyivät. Pientalouden uudistaminen on mahdollista kapitalisminkin vallitessa, jos historiallisena tehtävänä on taistelu esikapitalistista järjestelmää vastaan. Siten uudisti pientalouden Amerikka, joka murskasi vallankumouksellisesti orjanomistajain latifundiot ja loi ehdot kapitalismin nopeimmalle, vapaimmalle kehitykselle. Taistelu maasta Venäjän vallankumouksessa ei ole mitään muuta kuin taistelua kapitalistisen kehityksen uudistetusta tiestä. Tällaisen uudistamisen johdonmukainen tunnus on maan kansallistaminen. Osuusmaiden jättäminen siitä pois on taloudellisesti taantumuksellista (me tulemme puhumaan erikseen sellaisen poijättämisen poliittisesta taantumuksellisuudesta). Mutta „*razdelistit*” *hyppäävät* kyseisen vallankumouksen historiallisen tehtävän yli, edellyttävät ratkaistuksi sen, mistä on

vasta alettu käydä talonpoikain joukkoluontoista taistelua. Sen sijaan, että sysäisivät eteenpäin uudistamisprosessia, sen sijaan, että selittäisivät talonpoikaistolle johdonmukaisen uudistamisen ehtoja, he leikkaavat jo mekkoa rauhoituneelle ja uudistuneelle farmarille*.

„Jokaiselle kasvixselle oma aikansa”. Sosialidemokratia ei voi etukäteen kieltäytyä jakamisen kannattamisesta. Historian toisella ajankohdalla, agraarikehityksen muulla asteella jakaminen voi osoittautua kiertämättömäksi. Mutta vuoden 1907 porvarillis-demokraattisen vallankumouksen *tehtävät* Venäjällä jakaminen ilmaisee aivan väärin.

III LUKU

KANSALLISTAMISEN JA KUNNALLISTAMISEN TEORETTISET PERUSTAT

Miltei koko sosialidemokraattisen lehdistön suurena puutteellisuutena agraariohjelmaa koskevassa kysymyksessä yleensä ja muun muassa Tukholman edustajakokouksessa käytyjen keskustelujen puutteellisuutena on se, että käytännölliset näkökohdat ovat olleet vallitsevina teoreettisiin nähden, poliittiset taloudellisiin nähden**.

* Jakamisen kannattajat siteeraavat usein Marxin sanoja: „Itsensä maata muokkaavan talonpojan vapaa omaisuus, joka on nähtävästi normaalin maanomistuksen muoto pientuotantoa varten... Maanomistus on tämän tuotantotavan täydelliselle kehitykselle yhtä välttämätöntä kuin työkalun omistaminen käsityötuotannon vapaalle kehitykselle” („Das Kapital”, III, 2, 341)⁸⁷. Tästä johdetaan vain se, että vapaan talonpoikaisen viljelyksen täydellinen voitto voi vaatia yksityisomistusta. Mutta nykyinen pienviljelys ei ole vapaata. Kruununmaanhallinta on „pikemminkin ase tilanherran kuin talonpojan käsissä, paremminkin väline työllämaksun käyttämiseksi kuin vapaan työn väline talonpojalle”. Feodaalisen maanhallinnan kaikkien muotojen murskaaminen ja vapaa erikseen asumaan asettuminen on vapaan pienviljelyksen luomiselle välttämätöntä.

** Kirjasessani „Työväenpuolueen agraariohjelman tarkistus”, jota Tukholmassa puolsin, on täysin selviä (joskin lyhyitä, koska koko kirjanenkin on lyhyt) osoituksia marxilaisen agraariohjelman *teoreettisiin* lähtökohtiin. Minä sanon siinä, että „kansallistamisen peikkä kieltäminen” olisi „marxilaisuuden teoreettista vääristelyä” (vanhan painoksen s. 16, nykyisen s. 41). (Ks. Teokset, 10. osa, ss. 172—173. *Toim.*) Vertaa myös Tukholman edustajakokouksesta kirjoittamaani „Selostusta”, vanhan painoksen ss. 27—28 (nykyisen s. 63). (Ks. Teokset, 10. osa, s. 342. *Toim.*) „Ja tarkasti tieteelliseltäkin kannalta, kapitalismin kehitysheitojen kannalta yleensä, mieldän on ehdottomasti sanottava, jos emme halua toimia vastoin „Pääoman” III osaa, että maan kansallistaminen on mahdollista porvarillisessa yhteiskunnassa, että se jouduttaa taloudellista kehitystä, helpottaa kilpailua ja pääoman virtaamista maanviljelykseen, alentaa viljan hintoja y.m.”. Edelleen sama selostus, s. 59 (ks. Teokset, 10. osa, s. 376. *Toim.*): „Lupauksestaan huolimatta se (socialidemokratian oikeistosisipi) ei vie „loogilliseen” päätökseen porvarillis-demokraattista kumousta maanviljelyksessä, sillä tällaisena „loogillisena” (ja *taloudellisena*) päätökseenä kapitalismin oloissa on vain maan kansallistaminen, joka hävittää absoluuttisen maankoron”.

Suurimmalle osalle meistä ovat tietysti puolustuksena ne kireän puolueuuden olosuhteet, joiden vallitessa me käsitteimme vallankumouksen agraarikysymystä: ensin vuoden 1905 tammikuun 9 päivän jälkeen, muutamaa kuukautta ennen purkausta (bolshevikkien keväällinen „VSDTP:n 3. edustajakokous” Lontoossa v. 1905 ja samanaikainen vähemmistön konferenssi Genevessä), sitten toisena päivänä joulukuun kapinan jälkeen⁸⁸ ja ensimmäisen Duuman edellä Tukholmassa. Mutta joka tapauksessa tuo puutteellisuus on nyt korjattava, ja muun muassa on erittäin välttämätöntä kansallistamista ja kunnallistamista koskevan kysymyksen teoreettisen puolen käsittely.

1. MITÄ ON MAAN KANSALLISTAMINEN?

Edellä me esitimme nykyään yleisesti hyväksytyyn väittämän tavanomaisen sanamuodon: „kaikki narodnikki'aiset ryhmät puoltavat maan kansallistamista”. Mutta tosiasiaa tuo tavanomainen sanamuoto on hyvin epätarkka, ja „yleisesti hyväksyttyä” siinä on hyvin vähän, jos pideään silmällä eri poliittisten suuntien edustajilla tästä „kansallistamisesta” olevan käsityksen todellista samanlaisuutta. Talonpoikaisjoukot vaativat maata vaistonvaraisesti maorjuudellisten latifundioiden sortamina ja liittämättä maan kansalle siirtymiseen minkäänlaisia vähänkään täsmällisiä taloudellisia käsityksiä. Talonpojalla on vain täysin kypsynt, niin sanoaksemme kärsimysten perustalla syntynyt ja pitkien sortovuosien karaisema vaatimus uudistaa, lujittaa, vakinaistaa ja laajentaa pienmaanviljelystä, tehdä se valitsevaksi, ja siinä kaikki. Talonpojalle hämmöttää vain tilanherrain latifundioiden siirtyminen hänen käsiinsä; talonpoika pukee sen hämärän aatteen, että kaikkien talonpoikien on joukkona oltava yhtenäisiä tässä taistelussa, sanoihin maan kansanomistuksesta. Talonpoikaa johtaa isännän vaisto, isännän, jota haittaa keskiaikaisen maanhallinnan nykyisten muotojen ääretön pirstoutuneisuus ja maanviljelyksen järjestämisen mahdottomuus „isännän” vaatimuksia täysin vastaavasti, jos tuo maanhallinnan koko keskiaikainen kirjavuus säilyy. Tilanherramaanomistuksen hävittäminen *samoin kuin osuusmaan hallinnan „kahleiden” hävittäminen* taloudellisen välttämättömyyden pakosta,— juuri sellaiset *kieltävät* käsitteet

muodostavat *talonpoikaisen* kansallistamisaahteen koko sisällön. Minkälaiset maanhallintamuodot osoittautuvat myöhemmin välttämättömiksi uudistettua pientaloutta varten, joka on niin sanoaksemme sulattanut tilanherrojen latifundiot, sitä talonpoika ei ajattele.

Myöskin narodnikkilaisessa ideologiassa, joka ilmaisee talonpoikaiston vaatimuksia ja toiveita, kansallistamiskäsitteen (tai hämärän aatteen) kieltävät puolet ovat ehdottomasti vallitsevina. Vanhojen esteiden poistaminen, tilanherrojen raivaaminen pois tieltä, „aitojen hävittäminen” maalta, osuusmaanhallinnan kahleiden murskaaminen, pientalouden lujittaminen, „epätasa-arvoisuuden” (tilanherrain latifundiot) korvaaminen „tasa-arvoisuudella, veljeydellä ja vapaudella” — juuri tämä muodostaa yhdeksän kymmenesosaa narodnikkilaisen ideologian sisällöstä. Yhtäläinen oikeus maahan, tasasuhtainen maankäyttö, sosiaalisointi,— kaikki ne ovat vain samojen aatteiden erilaisia ilmaisumuotoja ja kaikki ne ovat pääasiallisesti kieltäviä käsitteitä, sillä uutta järjestelmää yhteiskunnallis-taloudellisten suhteiden vissinä muotona narodnikki ei voi kuvitella. Narodnikista on nykyinen agraarikumous siirtymistä maaorjuudesta, epätasa-arvoisuudesta, yleensä sorrosta tasa-arvoisuuteen ja vapauteen, ja siinä kaikki. Se on tyypillistä lyhytnäköisyyttä, mikä on ominaista porvarilliselle vallankumoukselliselle, joka ei näe sen uuden yhteiskunnan kapitalistisia ominaisuuksia, jota hän luo.

Narodnikkilaisuuden naiivien katsomusten vastakohtana marxilaisuus tutkii muodostuvaa uutta järjestelmää. Talonpoikaistalouden mitä täydellisimmän vapauden vallitessa, yleiskansallisella, ei kenenkään tai „jumalan” maalla olevien pikkuisäntien mitä täydellisimmän tasa-arvoisuuden vallitessa,— meillä on tavaratuotannon järjestelmä. Pientuottajia sitovat ja alistavat alaisekseen markkinat. Tuotteiden vaihdosta muodostuu rahan valta, maanviljelystuotteen rahaksi muuttumista seuraa työvoiman rahaksi muuttuminen. Tavaratuotanto muuttuu kapitalistiseksi tuotannoksi. Ja tämä teoria ei ole dogmi, vaan yksinkertainen kuvaus ja yleistävä yhteenvedo siitä, mitä tapahtuu myös venäläisessä talonpoikaistaloudessa. Mitä vapaampi tämä talous on maa-ahtaudesta, tilanherran sorrosta, keskiaikaisten maanhallintasuhteiden ja -järjestelmien painosta, velkaorjuudesta ja mielivallasta,— sitä voimakkaammin kehittyvät

kapitalistiset suhteet itse talonpoikaistalouden sisällä. Se on tosiasia, josta on mitä varmimpana todistuksena Venäjän koko reforminjälkeinen historia.

Maan kansallistamisen käsite on siis *taloudellisten tosiojien* maaperälle saatettuna tavarataloudellisen ja kapitalistisen yhteiskunnan kategoria. Reaalista tässä käsitteessä ei ole se, mitä talonpojat ajattelevat tai narodnikit puhuvat, vaan se, mikä johtuu kyseisen yhteiskunnan taloudellisista suhteista. Maan kansallistaminen kapitalististen suhteiden vallitessa on maankoron siirtämistä valtiolle, ei sen enempää eikä vähempää. Mutta mitä on korko kapitalistisessa yhteiskunnassa? Se ei ole lainkaan tulo maasta yleensä. Se on se lisäarvon osa, joka jää jällelle, kun lisäarvosta vähennetään keskimääräinen voitto pääomalle. Siis korko edellyttää palkkatyötä maanviljelyksessä, maanviljelijän muuttamista farmariksi, liikeyrittäjäksi. Kansallistaminen (puhtaassa muodossa) edellyttää, että valtio saa koron maanviljelysalan liikeyrittäjiltä, jotka maksavat palkkatyöläisille työpalkan ja saavat pääomalleen keskimääräisen voiton,— keskimääräisen suhteessa kyseessäolevan maan tai maiden ryhmän kaikkiin sekä maanviljelysalan että ei-maanviljelysalan liikeyrityksiin.

Näin ollen kansallistamisen teoreettinen käsite on sidottu erottamattomasti korkoteoriaan, s.o. nimenomaan kapitalistiseen korkoon erikoisen luokan (maanomistajaluokan) erikoislajisena tulona kapitalistisessa yhteiskunnassa.

Marxin teoria erottaa maankoron kaksi lajia: differentiaalisen ja absoluuttisen. Edellinen on seuraus siitä, että maata on rajoitettu määrä, että se on otettu käyttöön kapitalististen talouksien toimesta riippumatta laisinkaan siitä, onko maanomistusta olemassa ja minkälainen on maanhallintamuoto. Maan perustalla toimivien eri talouksien välillä on kiertämättömiä erilaisuuksia, jotka johtuvat erilaisuuksista maan hedelmällisyydessä, palstojen sijainnissa markkinoiden suhteen, maahan lisäsijoitettujen pääomien tuottavuudessa. Esityksen lyhyiden hyväksi voidaan nuo erilaisuudet summeerata (unohtamatta kuitenkin, että näiden tai noiden erilaisuuksien lähteet eivät ole samanlaisia) parhaimpien ja huonoimpien maiden erilaisuuksina. Edelleen. Maanviljelystuotteen tuotantohintaa eivät määrää keskinkertaisten, vaan huonoimpien maiden tuotantoehdot, koska yksistään

vain parhaiden maiden tuotteet eivät riitä kysynnän tyydyttämiseen. Yksilöllisen tuotantohinnan ja korkeimman tuotantohinnan välinen ero juuri muodostaakin differentiaalikoron. (Muistakaamme, että tuotantohinnaksi Marx nimittää tuotteen tuottamiseen kulutettua pääomaa ynnä keskimääräistä voittoa pääomalle.)

Differentiaalikorkeus muodostuu kapitalistisessa maanviljelyksessä kiertämättömästi, vaikka maan yksityisomistus olisi poistettu täydellisesti. Maanomistuksen vallitessa tämän koron saa maanomistaja, sillä pääomien kilpailu pakottaa farmarin (vuokraajan) tyytymään keskimääräiseen voittoon pääomalle. Kun maan yksityisomistus on poistettu, niin tuon koron saa valtio. *Tämän* koron hävittäminen on mahdotonta niin kauan kuin kapitalistinen tuotantotapa on olemassa.

Absoluuttinen korko syntyy maan yksityisomistuksesta. Tässä korossa on monopolin ainesta, monopolihinnan ainesta*. Maan yksityisomistus estää vapaata kilpailua, estää voiton tasaantumista, keskimääräisen voiton muodostumista maanviljelysalan ja ei-maanviljelysalan liikeyrityksissä. Ja koska maanviljelyksessä tekniikka on alemmalla tasolla, koska pääoman rakenteelle on ominaista vaihtelevan pääoman suurempi osuus pysyvään pääomaan verrattuna kuin teollisuudessa, niin maanviljelystuotteen *yksilöllinen arvo* on keskimääräistä suurempi. Sen vuoksi maan yksityisomistus, pidättäen voiton vapaata tasaantumista maanviljelysalan liikeyrityksissä ei-maanviljelysalan liikeyritysten tasolle, tekee mahdolliseksi maanviljelystuotteen myymisen ei korkeimmasta tuotantohinnasta, vaan tuotteen vieläkin korkeammasta yksilöllisestä arvosta (sillä tuotantohinnan määrää keskimääräinen voitto pääomalle, mutta absoluuttinen korko ei anna tuon „keskimääräisen” muodostua vakiinnuttaessaan monopolisesti keskimääräistä korkeamman yksilöllisen arvon).

Näin ollen differentiaalikorkeus on kiertämättömästi ominaista kaikkinaiselle kapitalistiselle maanviljelykselle. Absoluuttinen ei ole ominaista kaikkinaiselle kapitalistiselle

* „Lisäarveteorian” toisen osan toisessa niteessä Marx tuo esiin „erilaisten korkoteorioiden olemuksen”: maanviljelystuotteen monopolihinnan teorian ja differentiaalikorkeuden teorian. Hän osoittaa sen, mitä kummassakin teoriassa on oikeaa, mikäli absoluuttisessa korossa on monopolin ainesta. Vrt. s. 125 Adam Smithin teoriasta: „se pitää täysin paikkansa”, että korko on monopolihinta, mikäli maan yksityisomistus estää voiton tasoittumista ja varmistaa keskimääräistä korkeamman voiton⁶⁹.

maanviljelykselle, vaan ainoastaan maan yksityisomistuksen ehdolla, vain maanviljelyksen historiallisesti * muodostuneen jälkeenjääneisyyden vallitessa, jälkeenjääneisyyden, jonka monopoli vakiinnuttaa pysyväksi.

Seuraavissa väittämissä Kautsky asettaa vertaillen vastakkain nämä molemmat korkolajit, muun muassa niiden suhteessa erityisesti maan kansallistamiseen:

„Mikäli maankorko on differentiaalikorkoa, se syntyy kilpailusta. Mikäli se on absoluuttista korkoa, se syntyy monopolista... Käytännössä olemme tekemisissä maankoron kanssa, joka esiintyy osiin jakaantumattomana; ei voida tietää, mikä osa siitä on differentiaalikorkoa, mikä — absoluuttista. Sen lisäksi siihen sekoitetaan tavallisesti maanomistajan suorittamien kulunkien pääomakorko. Siellä, missä maanomistaja on samalla myös maalaisisäntä, maankorko liittyy yhteen maataloudesta tulevan voiton kanssa.

Siitä huolimatta koron kummankin muodon välisellä erilaisuudella on mitä tärkein merkitys.

Differentiaalikorko syntyy tuotannon kapitalistisesta luonteesta eikä maan yksityisomistuksesta.

Tämä korko säilyisi maan kansallistamisen tapauksessakin, jota vaativat (Saksassa) maareformin kannattajat, jotka säilyttävät kapitalistisen maatalouden. Silloin vain tuo korko ei tulisi yksityishenkilöille, vaan valtiolle.

Absoluuttinen korko syntyy maan yksityisomistuksesta, maanomistajan ja yhteiskunnan muun osan etujen vastakohtaisuudesta. *Maan kansallistaminen antaisi mahdollisuuden tämän koron hävittämiseen ja maanviljelystuotteiden hintojen alenemiseen tämän koron summalla* (kursivointi meidän).

Edelleen, toinen erilaisuus differentiaalikoron ja absoluuttisen koron välillä on siinä, että edellinen ei vaikuta oleellisena osana maanviljelystuotteiden hintaan, mutta jälkimmäinen vaikuttaa. Edellinen syntyy tuotantohinnasta, jälkimmäinen — siitä, että markkinahinnat ylittävät tuotantohinnat. Edellinen syntyy siitä lisästä, ylivoitosta, jonka tuottavampi työ paremmalla maalla tai maan paremman sijainnin perustalla antaa. Jälkimmäinen ei johdu eräiden maanviljelystyön lajien lisätulosta; se on mahdollinen vain vähennyksenä arvojen olevasta määrästä maanomistajan hyväksi, vähennyksenä lisäarvon määrästä. — siis, joko voiton aleneminen taikka vähennys työpalkasta. Jos viljanhinnat kohoavat ja kohoaa myöskin työpalkka, niin pääomalle tuleva voitto alenee. Jos viljanhinnat kohoavat ilman työpalkan kohoamista, niin vahingon kärsivät työläiset. Vihdoin voi käydä niin, — ja se on katsottava jopa yleiseksi säännöksi, — että absoluuttisesti koron tuottaman vahingon kärsivät työläiset ja kapitalistit yhdessä” **.

* Vertaa „Lisäarvoteoriaa”, II osa, I. nide (saksalainen originaali), s. 259: „Maanviljelyksessä on käsityövoima vielä vallitsevana, mutta porvarilliselle tuotantotavalle on ominaista kehittää teollisuutta nopeammin kuin maanviljelystä. Se on muuten *historiallinen* eroavaisuus, joka voi hävitä”. (Sama, s. 275 ja II osa, 2. nide, s. 15)¹⁰.

** „Agraarikysymys”, saksalainen originaali, Seiten (svut. Toim.) 79—80.

Näin siis kysymys maan kansallistamisesta kapitalistisessa yhteiskunnassa jakaantuu kahteen oleellisesti erilaiseen osaan: kysymykseen differentiaalikorosta ja absoluuttisesta korosta. Kansallistaminen vaihtaa edellisen omistajaa ja murtaa jälkimmäisen olemassaolon. Kansallistaminen on siis toisaalta osittainen reformi kapitalismin puitteissa (lisäarvon erään osan omistajan vaihtumista),— toisaalta taas sen monopolin lakkauttamista, joka haittaa yleensä kapitalismin koko kehitystä.

Tekemättä eroa näiden kahden puolen välillä, s.o. differentiaalikoron ja absoluuttisen koron kansallistamisen välillä, ei voida ymmärtää täydellisesti kansallistamiskysymyksen taloudellista merkitystä Venäjällä. Mutta tässä me tapaamme P. Maslovilla absoluuttisen koron kieltämisen.

2. PJOTR MASLOV KORJAILEE
KARL MARXIN LUONNOSHAHMOTELMIA *

Vuonna 1901 ulkomaisessa „Zarjassa” jouduin jo mainitsemaan aikakauslehdessä „Zhizn” julkaistun Maslovin kirjoituksen johdosta, että hän ymmärtää korkoteorian väärin*.

Väittelyt ennen Tukho!maa ja Tukholmassa keskittyivät, kuten olen jo maininnut, aivan suhdattomasti kysymyksen poliittiseen puoleen. Mutta Tukholman jälkeen M. Olenov kirjoituksessa „Maan kunnallistamisen teoreettisista perustoista” („Obrazovanije”, 1907, № 1) eritteli Maslovin kirjan agraarikysymyksestä Venäjällä ja korosti erikoisesti Maslovin *taloustieteellisen teorian* virheellisyyttä, kun hän kieltää yleensä absoluuttisen koron.

Maslov vastasi Olenoville kirjoituksella „Obrazovanijen” №№ 2 ja 3. Hän syytti vastaväittäjäänsä „julkeudesta”, „uhkarohkeista ryntäilyistä”, „ylimie isyydestä” j.n.e. Todellisuudessa juuri Pjotr Maslov on *marxilaisen teorian* alalla julkea ja typerä ryntäilijä, sillä vaikeaa on kuvitella itselleen jotain tyhempää kuin vanhoista virheistään kiinnipitävän Maslovin omahyväinen Marxin „arvosteleminen”.

„Absoluuttisen koron teorian ja koko jakoteorian välinen ristiriitaisuus, joka on esitetty III osassa”, kirjoittaa hra Maslov, „pistää niin

* Ks. „Agraarikysymys”, I osa, Pietari, 1908, kirjoitus „Agraarikysymys ja „Marxin arvostelijat”, huomautus sivuilla 178—179. (Ks. Teokset, 5. osa, s. 117. *Toim.*)

räikeästi silmään, että se voidaan selittää johtuvan vain siitä, että III osa on tekijän jälkeensä jäänyt teos, johon on otettu tekijän luonnoshahmotelmatkin" („Agraarikysymys", 3. painos, s. 108, huomautus).

Tuollaista saattoi kirjoittaa yleensä vain henkilö, joka ei ole käsittänyt mitään Marxin korkoteoriasta. Mutta suuremoinen Pjotr Maslovin armahtavainen ylenkatseellisuus luonnoshahmotelmien tekijään on todella verrattonta! Tuo „marxilainen" on liian korkealla pitääkseen tarpeellisena muiden ihmisten opettamiseksi *tutustua* Marxiin, tutkia edes vuonna 1905 ilmestynyttä teosta „Lisäarvoteoriat", jossa korkoteoria on selitetty niin perinpohjaisesti, että se, voidaanko sanoa, on Maslovienkin tajuttavissa!

Tässä Maslovin perustelut Marxia vastaan:

„Absoluuttinen korko syntyy muka maanviljelyspääoman alhaisen kokoonpanon vuoksi... Koska pääoman kokoonpano ei vaikuta enempää tuotteen hintaan kuin voiton suhdeluukuunkaan ja yleensä lisäarvon jakaantumiseen liikkeenharjoittajain *kesken*, niin se ei voi luoda minkäänlaista korkoa. Jos maanviljelyspääoman kokoonpano on teollisuuspääoman kokoonpanoa alempi, niin differentiaalikorko syntyy lisäarvosta, joka saadaan samaisessa maanviljelyksessä, mutta sillä ei ole merkitystä koron *muodostumiselle*. Siis, jos pääoman „kokoonpano" muuttuisi, niin se ei vaikuttaisi vähääkään korkoon. Koron määrä ei määräydy vähääkään sen syntymisen luonteesta, vaan yksistään vain yllämainitusta työn tuottavuuden erilaisuudesta erilaisissa oloissa" (mainitun teoksen ss. 108—109. Kursivointi Maslovin).

Mielenkiintoista olisi tietää, ovatko porvarilliset „Marxin arvostelijat" jolloinkin päässeet kumoamisen tuollaiseen helppouteen asti? Meidän suuremoinen Maslovimmehan sotkee läpeensä, sotkee jo silloin, kun *esittää* Marxin *kantaa* (se on muuten sekä hra Bulgakovin että kaikkien niiden marxilaisuuden porvarillisten parjaajien tapa, jotka eroavat Maslovista suuremman tunnollisuuden puolesta siinä suhteessa, että he eivät nimitä itseään marxilaisiksi). Ei ole totta, että absoluuttinen korko syntyy Marxin mukaan maanviljelyspääoman alhaisen kokoonpanon vuoksi. Absoluuttinen korko syntyy maan yksityisomistuksen vuoksi. Tuo yksityisomistus luo erikoisen monopolin, jolla ei ole mitään yhteistä kapitalistiseen tuotantotapaan, joka voi olla ole-massa sekä yhteisömaalla että kansallistetulla maalla*.

* Vertaa „Lisäarvoteoriat", II osa, I. nide, s. 208, jossa Marx selittää sen, että maanomistaja on aivan tarpeeton tekijä kapitalistiselle tuotannolle, että tämän viimeksi mainitun tarkoituksena „saavutetaan täydellisesti", jos maa kuuluu valtiolle*.

Maan yksityisomistuksen ei-kapitalistinen monopoli estää voiton tasoittumista niillä tuotantoaloilla, jotka ovat tuon monopolin suojaamia. Sitä varten, ettei „pääoman kokoonpano vaikuttaisi voiton suhdeluun” (täytyy lisätä: yksilöllisen pääoman tai erillisen tuotantoalan pääoman kokoonpano; Maslov sotkee tässäkin, esittäessään Marxin kantaa),— sitä varten, että voiton *keskimääräinen* suhdeluku muodostuisi, on välttämätöntä kaikkien eri liikelaitosten ja kaikkien eri teollisuusalojen voiton *tasoittaminen*. Tasoittamisen suorittaa vapaa kilpailu, pääomien vapaa sijoittaminen kaikille tuotantoaloille erotusta tekemättä. Voiko sellaista vapautta olla siellä, missä on olemassa ei-kapitalistinen monopoli? Ei, ei voi. Maan yksityisomistuksen monopoli *estää* pääomien vapaata sijoittamista, haittaa kilpailun vapautta, estää suhteettoman korkean (maanviljelyspääoman alhaisen kokoonpanon seurauksena korkean) maanviljelysvoiton tasoittumista. Maslovin vastaväite on silkkaa järjettömyyttä, ja tuo järjettömyys tulee erikoisen selvästi esiin kun luemme paria sivua myöhemmin viittauksen... *tiilituotantoon* (s. 111), jossa tekniikka on myöskin takapajuista, pääoman elimellinen kokoonpano on myöskin keskinkertaista alempi, kuten maanviljelyksessäkin, mutta korkoa ei ole!

Eikä korkoa voi tiilituotannossa ollakaan, arvoisa „teoreetikko”, sillä absoluuttista korkoa ei synnytä maanviljelyspääoman alhainen kokoonpano, vaan maan yksityisomistuksen monopoli, joka estää kilpailua tasoittamasta sitä voittoa, joka saadaan „alhaisen kokoonpanon” pääomasta. Absoluuttisen koron kieltäminen merkitsee maan yksityisomistuksen taloudellisen merkityksen kieltämistä.

Maslovin toinen perustelu Marxia vastaan:

„Korko „viimeksi” käytetystä pääomasta, Rodbertuksen korko ja Marxin absoluuttinen korko katoaa, sillä vuokraaja voi aina tehdä „viimeisen” pääoman „viimeistä edelliseksi”, jos se antaa jotain muuta kuin tavallisen voiton” (s. 112).

Pjotr Maslov sotkee, sotkee „julkeasti”.

Ensinnäkin, Rodbertuksen ja Marxin rinnastaminen korkokysymyksessä on täydellistä typeryyttä. Rodbertuksen teoria perustuu olettamukseen, että pommerilaisen tilanherran virheellinen laskelma („olla laskematta” raaka-tuotetta maanviljelyksessä!) on välttämätön myös

kapitalistifarmarille. Rodbertuksen teoriassa ei ole hiventäkään *historiallisuutta*, ei hiventäkään historiallista reaalisuutta, sillä hän ottaa maanviljelyksen yleensä ajan ja paikan ulkopuolella, minkä maan ja minkä aikakauden maanviljelyksen hyvänsä. Marx ottaa erikoisen historiallisen kauden, jolloin kapitalismi kehitti teollisuuden tekniikkaa nopeammin kuin maanviljelyksen tekniikkaa. Marx ottaa *kapitalistisen* maanviljelyksen, jota ahdistaa maan *ei-kapitalistinen* yksityisomistus.

Toiseksi, viittaus vuokraajaan, joka „voi aina” tehdä viimeisen pääoman viimeistä edelliseksi, osoittaa, ettei suurenmoiselta Pjotr Maslovilta ole jäänyt ymmärtämättä ainoastaan Marxin absoluuttinen korko, *vaan myöskin differentiaalikorko!* Se tuntuu uskomattomalta, mutta se on tosiasia. Sen ajan kuлуessa, joksi vuokraaja on maan vuokrannut, hän „voi aina” omistaa itselleen ja *aina omistaakin itselleen kaikenlaisen* koron, *koska* hän „tekee viimeisen pääoman viimeistä edelliseksi”, koska hän, yksinkertaisemmin ja (näemme sen heti) oikeammin sanoaksemme, sijoittaa maahan uutta pääomaa. Vuokrasopimuksen voimassaolon ajaksi maan yksityisomistus lakkaa olemasta vuokraajaa varten: hän on jo „ostanut itsensä vapaaksi” tuosta monopolista maksamalla vuokramaksun, tuo monopoli ei voi olla enää hänelle esteenä*. Siitä johtuu, että kun vuokraajan uusi pääomasijoitus palstalleen antaa hänelle sekä uuden voiton *että uuden koron*, niin tuon koron saa *vuokraaja, eikä maanomistaja*. Maanomistaja alkaa saada tuota uutta korkoa vasta sen jälkeen, kun vanhan vuokrasopimuksen aika on kulunut umpeen, sen jälkeen, kun solmitaan uusi vuokrasopimus. Mikä mekanismi vetää silloin uuden koron farmarin taskusta maanomistajan taskuun? Vapaan kilpailun mekanismi, sillä se seikka, että vuokraaja saa, paitsi keskimääräistä voittoa, myöskin ylivoiton (= koron), vetää pääomia tavattoman tuottavaan yritykseen. Tästä käy selväksi toisaalta se, minkä vuoksi vuokraajille on muiden ehtojen ollessa yhtääisiä edullista pitkäaikainen, mutta maanomistajille lyhytaikainen vuokra. Siitä käy selväksi toisaalta se, minkä vuoksi esimerkiksi englantilaiset maanomistajat viljalakien kumoa-

* Как Maslov olisi edes vähänkin huolellisemmin lukenut III osan „luonnos-hahmotelmat”, niin hän ei olisi voinut olla huomaamatta, kuinka usein Marx sitä selittää.

misen jälkeen Englannissa velvoittivat farmareita sopimuksen perustalla käyttämään palstansa jokaiseen acreen kahdeksan punnan asemesta vähintään kaksitoista puntaa (noin 110 rpl.). Maanomistajat ottivat siten huomioon yhteiskunnallisesti välttämättömän maanviljelystekniikan, joka oli edistynyt viljalakien kumoamisen seurauksena.

Nyt herää kysymys, minkälaisen uuden koron vuokraaja vuokrasopimuksen voimassaolon aikana itselleen omistaa? Ainoastaanko absoluuttisen, vai myöskin differentiaalisen? Sekä edellisen että jälkimmäisen. Sillä jos Pjotr Maslov olisi huolehtinut Marxin ymmärtämisestä ennen kuin lähti lystikkäästi „arvostelemaan luonnoshahmotelmia”, niin Maslov tietäisi, että differentiaalikorkeaa eivät anna ainoastaan erilaiset maapalstat, vaan myöskin pääoman erilaiset sijoitukset yhdellä ja samalla palstalla*.

Kolmanneksi (pyydämme anteeksi, että väsyttämme lukijaa luettelemalla näin pitkälti Maslovin virheitä hänen jokaisen lauseensa johdosta, mutta mitäpä tehdä, kun edesämme on sellainen „hedelmällinen” Konfusionsrat, „sotkuneuvos”, kuten saksalaiset sanovat), — kolmanneksi, Maslovin järjkeily viimeisestä ja viimeisen edellisestä pääomasta on rakennettu kuulun „maan vähenevän hedelmällisyyden lain” pohjalle. Porvarillisten taloustieteilijäin tapaan Mas'ov tunnustaa tuon lain (nimittäen jopa tuota tyhmää keksintöä „tärkeyden vuoksi” tosiasiksi). Porvarillisten taloustieteilijäin tapaan Maslov sitoo tuon lain korkoteoriaan ja teoriasta täysin tietämättömän rohkeudella julistaa: „ellei olisi viimeisten pääomasijoitusten tuottavuuden vähenemisen tosiasiaa, niin ei olisi maankorkokaan” (114).

Tuon typerän porvarillisen „maan vähenevän hedelmällisyyden lain” arvostelusta viittaa lukijalle siihen, mitä sanoin vuonna 1901 hra Bulgakovia vastaan**. Tässä kysymyksessä ei Bulgakovin ja Maslovin välillä ole oleellisesti minkäänlaista eroa.

* Differentiaalikorkeaa, joka saadaan eri maiden erilaisuuden johdosta, Marx nimittää I lajin differentiaalikoroksi, ja sitä, joka saadaan samalla maalla suoritettujen lisäsijoitusten erilaisen tuottavuuden johdosta — II lajin differentiaalikoroksi. Kolmannen osan „luonnoshahmotelmissa” tuota erotusta on noudatettu äärimmäisen tarkasti yksityiskohtia myöten (VI osasto, 39—43 luku), ja täytyy olla herrojen Bulgakovien tapainen „Marxin arvostelija” voidakseen „olla huomauttamatta” sitä⁹³.

** Ks. Teokset, 5. osa, ss. 97—109. Toim.

Bulgakovia vastaan sanotun lisäksi esitämme vielä vain yhden kohdan III osan „luonnoshahmotelmista”, joka tuo erikoisen havainnollisesti esiin maslovilais-bulgakovilaisen arvostelun suurenmoisuuuden:

„Sen sijaan, että tarkasteltaisiin maan ehtymisen todellisia luonnonhistoriallisia syitä — nuo syyt olivat muuten differentiaalikorosta kirjoittaneille taloustieteilijöille heidän aikansa maanviljelyskemian tilan vuoksi tuntemattomia, — sen sijaan turvaututtiin sellaiseen typerään näkökohtaan, ettei voida sijoittaa rajatonta määrää pääomia alueellisesti rajoitetulle maapalstalle; esimerkiksi „Westminster Review” („Westminsterin Katsauksia”) väitti Richard Jonesia vastaan, ettei koko Englantia voida ruokkia Coxo-puistikon viljelemisellä *” ...⁹⁴

Tuo vastaväite on se ainoa perustelu, jolla niin Maslov kuin kaikki muutkin „vähenevän hedelmällisyyden lain” kannattajat argumentoivat: jos tuota lakia ei olisi, jos seuraavat pääomasijoitukset voisivat olla yhtä tuottoisia kuin edelliset, niin silloin ei nähkääs olisi syytä laajentaa viljelysalaa, silloin voitaisiin saada rajaton määrä maataloustuotteita mitä pienimmältä alalta lisäämällä uusien pääomien sijoitusta maahan, s.o. silloin voitaisiin „koko Englanti ruokkia yksistään Coxo-puistikolla” tai „koko maapallon maanviljelys sovittaa yhdelle desjatiinalle” ** j.n.e. Marx ottaa siis analysoitavakseen vähenevän hedelmällisyyden „lain” puolesta esitetyn tärkeimmän perustelun.

„...Jos se katsotaan”, jatkaa Marx, „maanviljelyksen erikoiseksi epäedullisuudeksi, niin oikea on juuri päinvastainen väittäjä. Maanviljelyksessä voidaan käyttää toisiaan seuraavia pääomasijoituksia tuottoisesti, sillä maa itse toimii tuotantovälineenä, kun taas tehtaassa, jolle maa on vain perustana, sijaintipaikkana, alueellisena operaatio- baasiksena, se on mahdotonta tai se on mahdollista vain hyvin ahtaissa puitteissa. Totta kyllä, suuri tuotanto voidaan keskittää hajanaiseen käsityöhön verrattuna pienelle alalle, ja suurteollisuus tekee juuri siten. Mutta kun otetaan tuotantovoiman kehityksen vissi taso, niin tarvitaan aina

* Pieni puistikko Lontoossa.

** Ks. edellä: „Agraarikysymys ja „Marxin arvostelijat” ” vähenevän hedelmällisyyden laista. Sama typeryys on Maslovilla: „Yrittäjä sijoittaa asteittaisesti koko (!) pääomansa esimerkiksi yhdelle desjatiinalle, jos uudet sijoitukset antavat samanlaisen voiton” (107) j.n.e.

myös määrätty ala, ja ylöspäin rakentamisella on myös omat määrätyt käytännölliset rajansa. Tuotannon laajentaminen noiden rajojen ulkopuolelle vaatii myös maa-alan laajentamista. Kiinteä pääoma, joka on sijoitettu koneisiin y.m., ei tule käytön seurauksena paremmaksi, vaan päinvastoin kuluu. Uudet keksinnöt voivat tässäkin saada aikaan erinäisiä parannuksia, mutta jos otetaan tuotantovoiman kyseinen taso, niin kone voi vain huonontua. Tuotantovoiman kehittyessä nopeasti kaikki vanhat koneet on korvattava edullisemmilla, s.o. ne on kokonaan hyljättävä. Maa sitävastoin tulee aina paremmaksi, jos sitä käytetään oikealla tavalla. Maan siihen etuisuuteen, että toisiaan seuraavat pääomasijoitukset voivat antaa voittoa ilman edellisten sijoitusten minkäänlaista häviötä, tähän etuisuuteen sisältyy myös toisiaan seuraavien pääomasijoitusten erilaisen tuottavuuden mahdollisuus” („Das Kapital”, III. Band, 2. Teil, Seite 314 *)⁹⁵.

Maslov katsoi paremmaksi kerrata porvarillisen taloustieteen ulkoaoittua satua vähenevän hedelmällisyyden laista kuin syventyä miettimään Marxin antamaa arvostelua. Ja Maslovilla on vielä rohkeutta siinä samassa, noissa samoissa kysymyksissä, Marxia vääristellen, väittää selostavansa marxilaisuutta!

Se, missä määrin Maslov aito porvarillisella katsantokannallaan vähenevän hedelmällisyyden „luonnonlaista” runtelee korkoteorian, näkyy myös seuraavasta lauselmasta, jonka Maslov kirjoittaa kursiivilla: „Jos toisiaan seuraavat pääomasijoitukset samalle maa-alalle, johtaen talouden voimaperäistymiseen, olisivat yhtä tuottoisia, niin uusien maiden kilpailu häviäisi heti, sillä kuljetuskustannukset tulevat tuotantokustannusten lisäksi viljan hintaan” (s. 107).

Niinpä siis valtamerentakainen kilpailu on selitettävissä vain vähenevän hedelmällisyyden lain avulla! Aivan samoin kuin porvarilliset taloustieteilijät väittävät! Mutta jos Maslov ei osannut lukea tai ei kyennyt ymmärtämään III osaa, niin hänen olisi pitänyt tutustua vaikkapa Kautskyn „Agraarikysymykseen” tai Parvuksen kirjaseen maatalouspulasta. Maslov olisi ehkä ymmärtänyt näiden marxilaisten kansantajuisista selityksistä sen, että kapitalismi *paisuttaa*

* — „Pääoma”, III osa, 2. osasto. s. 314. *Toim.*

korkoa lisäten teollisuusväestön määrää. Ja maan hinta (= kapitalisoitu korko) *varmistaa* tavattomasti paisutetut korot. Se koskee myös differentiaalikorkoa, joten me havaitsemme toistamiseen sen, että Maslov ei ole ymmärtänyt Marxilta kerrassaan mitään edes koron yksinkertaisimmasta muodostakaan.

Porvarillinen taloustiede selittää „uusien maiden kilpailun” „vähenevän hedelmällisyyden lailla”, sillä tahtoen tai tahtomattaan porvari jättää huomioimatta asian yhteiskunnallis-historiallisen puolen. Sosialistinen taloustiede (s.o. marxilaisuus) selittää valtamerentakaisen kilpailun sillä, että korkoa maksamattomat maa-alat horjuttavat niitä tavattoman korkeita viljan hintoja, jotka maankoron tavattomiin mittasuhteisiin paisuttanut eurooppalaisten vanhojen maiden kapitalismi on varmistanut. Porvarillinen taloustieteilijä ei ymmärrä (tai salaa itseltään ja muilta), että koron suuruus, joka on varmistettu maan yksityisomistuksen avulla, on maanviljelyksen edistyksen *esteenä*, ja vierittää syyt „luonnolliseen” esteeseen, jona on vähenevän hedelmällisyyden „tosiasia”.

3. PITÄÄKÖ NARODNIKKILAISUUDEN KUMOAMISEKSI KUMOTA MARX?

Pjotr Maslovin mielestä pitää kumota. „Kehitellen” edelleen tyhmää „teoriaansa” hän opettaa meitä „Obrazovaniijessa”:

„Ellei olisi olemassa sitä „tosiasiaa”, että samalla maa-alalla suoritettujen toisiaan seuraavien työnkulutusten tuottavuus laskee, niin voitaisiin vielä ehkä toteuttaa se idylli, jota sosialistivallankumoukselliset ja sosialinarodnikit kuvailevat: jokainen talonpoika käyttää hänelle kuuluvaa maatilkkua ja sijoittaa siihen työtä niin paljon kuin haluaa, ja maa „antaa takaisin” hänelle jokaisesta „sijoituksesta” vastaavan määrän tuotetta” (№ 2, 1907, s. 123).

Niinpä siis, ellei Pjotr Maslov olisi kumonnut Marxia, niin oikeassa olisivat olleet ehkä narodnikit! Siitä näkyy, millaisiin helmiin „teoretikkomme” puheissaan päätyy. Ja me kun olemme tähän saakka yksinkertaisesti, marxilaisesti, luulleet, että pientuotannon ikuistamisen idylliä ei kumoa lainkaan porvarillisen tylsä „vähenevän hedelmällisyyden laki”, vaan tavaratuotannon olemassaolo, markkinoiden herruus, kapitalistisen suurmaanviljelyksen eteväm-

myydet pienviljelykseen verraten j.n.e. Maslov on tuon kaiken muuttanut! Maslov on saanut selville sen, että ellei olisi olemassa Marxin kumoamaa porvarillista lakia, niin oikeassa olisivat narodnikit!

Eikä siinä kaikki. Oikeassa olisivat myös revisionistit. Tässä vielä eräs meidän kotikasvuisen taloustieteilijämme järkeily:

„Ellen erehdy, niin minä (Pjotr Maslov) jouduin ensimmäisenä (sillä tavalla sitä mel) erikoisen selvästi korostamaan maanviljelyskulttuurin ja teknillisen edistyksen merkityksen erilaisuutta talouden kehityksessä ja muun muassa suur- ja pientuotannon välisessä taistelussa. Jos maanviljelyksen voimaperäistäminen, työn ja pääoman myöhemmät sijoitukset ovat samalla tavalla vähemmän tuottoisia sekä suur- että pientaloudessa, niin teknillinen edistys, joka kohottaa maanviljelystyön tuottavuutta kuten teollisuudessakin, antaa suurtaloudelle valtavan suuria ja poikkeuksellisia etuisuuksia. Nuo etuisuudet ovat riippuvaisia miltei yksinomaan teknillisistä ehdoista”... Sotkette, herttainen: suurtuotannon etevämmyyksillä on kaupallisessa suhteessa hyvin tärkeä merkitys.

...„Sitävastoin maanviljelyskulttuuria voidaan tavallisesti soveltaa yhtäläisesti sekä suur- että pientaloudessa”... Maanviljelyskulttuuria „voidaan” soveltaa.

Syvämiettein Maslov nähtävästi tietää sellaisen talouden, jossa voidaan olla soveltamatta maanviljelyskulttuuria. ...„Esimerkiksi kolmivuoroviljelyksen vaihtaminen monivuoroviljelykseen, lannoitusainemäärän lisääminen, syvämpi kyntö y.m. ovat yhtäläisesti sovellettavissa sekä suur- että pientaloudessa ja samalla tavalla vaikuttavat työn tuottavuuteen. Mutta esimerkiksi leikkuukoneen käytäntöön ottaminen kohottaa työn tuottavuutta vain suuremmissa talouksissa, sillä pienet viljasarat voidaan helpommin leikata tai niittää”...

Niin, epäilemätöntä on, että Maslovin onnistui „ensimmäisenä” tuoda kysymykseen tuollaista ääretöntä sekasotkua! Ajatelkaahan vain: höyryaura (syvämpi kyntö) — se on „maanviljelyskulttuuria”, leikkuukone — se on „tekniikkaa”. Käy niin, että meidän verrattoman Maslovimme opin mukaan höyryaura *ei* ole tekniikkaa. Käy niin, että leikkuukone *ei* ole työn ja pääoman edelleen sijoittamista. Keinolannoitteet, höyryaura, heinäviljelys ovat

„voimaperäistämistä”. Leikkuukone ja yleensä „suuri osa maatalouskoneita” ovat „teknillistä edistystä”. Tuollaisen typeryyden Maslov „joutui” keksimään sen vuoksi, että piti hän hänen jollain tavoin päästä pulasta „vähenevän hedelmällisyyden lakineen”, jonka teknillinen edistys *kumoaa*. Bulgakov pääsi pulasta sillä, että sanoi: teknillinen edistys on väliaikaista, pysähdys — vakinaista. Maslov pääsee pulasta keksimällä maanviljelyksen teknillisen edistyksen mitä huvittavimman jakamisen „voimaperäistämiseksi” ja „tekniikaksi”.

Mitä on voimaperäistäminen? Työn ja pääoman edelleen sijoittamista. Suurenmoisen Maslovin keksinnön mukaan leikkuukone *ei* ole pääoman sijoittamista. Rivikylvökone *ei* ole pääoman sijoittamista! „Kolmivuoroviljelyksen vaihtaminen monivuoroviljelykseen” on *yhtäläisesti* sovellettavissa sekä suur- että pientalouteen? Se *ei* ole totta. Monivuoroviljelyksen käytäntöön ottaminen vaatii samoin pääoman lisäsijoituksia, ja se on *paljon suuremmassa määrin* sovellettavissa suurtaloudessa. Tämän suhteen voidaan muuten katsoa edellä esitettyjä tietoja Saksan maanviljelyksestä („Agraarikysymys ja „Marxin arvostelijat” **). Ja venäläiset tiedot todistavat sitä samaa. Yksinkertaisinkin ajattelu osoittaa teille, että muutoin *ei* voi olla, monivuoroviljelystä *ei* voida soveltaa *yhtäläisesti* pieneen ja suureen talouteen. Lannoitemäärän lisääminen *ei* voi olla „yhtäläisesti sovellettavissa”, sillä suurtaloudessa 1) on enemmän nautakarjaa, joka tässä suhteessa on tärkeintä, 2) karja ruokitaan paremmin eikä niin „säästetä” olkia y.m., 3) on paremmat laitteet lannoitteiden säilyttämiseksi, 4) käytetään enemmän keinolannoitteita. Maslov todellakin „julkeasti” vääristelee yleisesti tunnettuja tietoja nykyaikaisesta maanviljelyksestä. Vihdoin pien- ja suurtaloudessa *ei* voida *yhtäläisesti* soveltaa myöskään syvempää kyntöä. Riittää, kun viittaa kahteen tosiasiaan: ensinnäkin, suurtaloudessa kasvaa höyryauran käyttö (vrt. edellä esitettyjä tietoja Saksasta; nykyisin luultavasti myös sähköauran käyttö)**. Ehkäpä Maslovkin käsittää, että sitä *ei* voida soveltaa „yhtäläisesti” suur- ja pientaloudessa. Tuossa viimeksi mainitussa taloudessa lisääntyy *lehmien* käyttö vetojuhtina. Ajatelkaahan, suurenmoinen Maslov, *voiko* se merkitä sitä,

* Ks. Teokset, 5. osa, s. 170. *Toim.*

** Ks. Teokset, 5. osa, ss. 120—121. *Toim.*

että syvempi kyntö on yhtäläisesti sovellettavissa? Toiseksi, silloinkin, kun suur- ja pientaloudessa käytetään saman lajin työjuhtia, nämä työjuhdat ovat pientaloudessa *heikompia* ja siksi ei voi olla samanlaisuutta kynnon syvyyden ehdoissa.

Sanalla sanoen, Maslovilta on vaikea löytää „teoreettisen” ajattelun pinnistyksiä sisältävää lausetta kohtaamatta ääretöntä määrää mitä uskomattominta sekavuutta ja mitä ihmeellisintä tietämättömyyttä. Mutta Maslov tekee hämentymättä yhteenvedon:

„Ken on tehnyt itselleen selväksi maatalouden kehityksen mainitujen kahden puolen erilaisuuden (maanviljelyskulttuurin parantaminen ja tekniikan parantaminen), hän voi helposti kumota revisionismin, ja meillä narodnikkilaisuuden, koko perustelun” („Obrazovanije”, 1907, № 2, s. 125).

Niinpä niin. Maslov on *ainoastaan* siksi ei-narodnikki ja ei-revisionisti, että hän on pystynyt nousemaan Marxin luonnoshahmotelmien yläpuolelle aina raihnaan porvarillisen taloustieteen raihnaiden ennakkoluulojen itselleen „selvittämiseen” saakka. Vanha laulu uudella nuotilla! Marx Marxia vastaan — huudahtivat Bernstein ja Struve. Ei voida kumota revisionismia kumoamatta Marxia, — tiedoittaa Maslov.

Lopuksi — luonteenomainen pikkuseikka. Jos Marx, joka loi absoluuttisen koron teorian, on väärässä, jos korkoa ei voi olla ilman „vähenevän hedelmällisyyden lakia”, jos narodnikit ja revisionistit olisivat saattaneet tämän lain puuttumisen tapauksessa olla oikeassa, — niin luulisi, että Maslovin „teoriassa” täytyisi hänen tekemillään marxilaisuuden „*korjauksilla*” olla kulmakiven asema. Niin, sellainen asema niillä onkin. Mutta Maslov on kuitenkin katsonut paremmaksi piilottaa ne. Hiljattain ilmestyi hänen kirjansa „Agraarikysymys Venäjällä” saksalainen käännös. Minua kiinnosti katsoa, *missä muodossa* Maslov tarjoilee eurooppalaisille sosialidemokraateille tavattomia teoreettisia tyyppityksiään. Osoittautui, *ettei missään muodossa*. Eurooppalaisilta Maslov *piilotti „koko” teoriasensa taskuun*. Hän oli heittänyt pois kaiken sen, mikä koskee absoluuttisen koron kieltämistä, vähenevän hedelmällisyyden lakia j.n.e. Tämän yhteydessä muistui tahtomattakin mieleeni kertomus eräästä tuntemattomasta, joka oli ensi kertaa läsnä antiikin filosofien keskustelutilaisuudessa ja oli tällöin koko ajan

vaiti. Jos olet viisas, sanoi tälle tuntemattomalle eräs filosofeista, niin menettelet tyhmästi. Jos olet tyhmä, niin menettelet viisaasti.

4. ONKO ABSOLUUTTISEN KORON KIELTÄMINEN YHTEYDESSÄ KUNNALLISTAMISOHJELMAAN?

Niin täynnä kuin Maslov onkin niiden erinomaisten keksintöjensä tärkeyden tajuamista, joita hän on tehnyt poliittisen taloustieteen teorian alalla, niin kuitenkin hän nähtävästi jonkin verran epäilee sitä, onko sellaista yhteyttä olemassa. Ainakin siteeratussa kirjoituksessa („Obrazovanije”, № 2, s. 120) hän kieltää kunnallistamisen olevan yhteydessä vähenevän hedelmällisyyden „tosiasiaan”. Syntyy jotain kummallista: „vähenevän hedelmällisyyden laki” on yhteydessä absoluuttisen koron kieltämiseen, se on myös yhteydessä narodnikkeja vastaan käytävään taisteluun, mutta ei ole muka yhteydessä maslovilaiseen agraariohjelmaan! Mutta tuon mielipiteen paikkansapitämättömyydestä, mielipiteen, jonka mukaan Maslovin yleisen agraariteorian ja hänen venäläisen agraariohjelmansa välillä ei ole yhteyttä, voidaan välittömästikin helposti vakuuttautua.

Absoluuttisen koron kieltäminen on maan yksityisomistuksen taloudellisen merkityksen kieltämistä kapitalismin vallitessa. Ken tunnustaa vain differentiaalikoron olemassaolon, hän tulee kiertämättömästi johtopäätökseen, että kapitalistisen talouden ja kapitalistisen kehityksen ehdot eivät lainkaan muutu sen johdosta, onko maa valtion tai yksityishenkilöiden omaisuutta. Sen teorian kannalta, joka kieltää absoluuttisen koron, kummassakin tapauksessa on vain yksinomaan differentiaalikorko. Ymmärrettävää on, että sellaisen teorian *täytyy* johtaa kansallistamisen kaiken merkityksen kieltämiseen toimenpiteenä, joka vaikuttaa kapitalismin kehitykseen sen jouduttamisen mielessä, sille tien raivaamisen mielessä j.n.e. Sillä tällainen mielipide kansallistamisesta johtuu siitä, että tunnustetaan koron kaksi muotoa, kapitalistinen, s.o. sellainen, jota kapitalismin vallitessa ei voida hävittää edes kansallistetulla maallakaan (differentiaalikorko), ja *ei*-kapitalistinen, sellainen, joka on sidottu kapitalismille tarpeettomaan ja kapitalismin täydellistä kehitystä haittaavaan monopoliin (absoluuttinen korko).

Siksipä pitäen lähtökohtanaan omaa „teoriaansa” Maslov tuli kiertämättä siihen johtopäätökseen, että „on aivan samantekevää, nimitetäänkö sitä (maankorkoa) absoluuttiseksi tai differentiaaliseksi” („Obrazovanije”, № 3, s. 103), että kysymys on vain siitä, siirretäänkö tuo korko paikallisille hallintolaitoksille vai keskusvallalle. Mutta sellainen mielipide on teoreettisen sivistymättömyyden tulos. Kokoanaan riippumatta siitä, kenen käsiin korko tullaan siirtämään ja minkälaisiin poliittisiin tarkoituksiin se tullaan käyttämään, on olemassa vielä verrattomasti syvällisempi kysymys, joka koskee niitä muutoksia kapitalistisen talouden ja kapitalistisen kehityksen yleisissä ehdoissa, joita maan yksityisomistuksen hävittäminen aiheuttaa.

Tätä puhtaasti taloustieteellistä kysymystä Maslov ei ole edes asettanutkaan, hän ei ole sitä käsittänyt eikä ole voinutkaan käsittää kieltäessään absoluuttisen koron. Siitä johtuu, että tilanherrojen maiden konfiskointia koskeva kysymys supistetaan rujon yksipuolisesti, voisimpa sanoa „*politikoitsijamaisesti*” yksinomaan siihen, kuka ottaa koron. Siitä johtuu rujo *dualismi* ohjelmassa, jonka tarkoituksena on „vallankumouksen voittoisa kehittäminen” (Tukholman edustajakokouksessa maslovilaiseen ohjelmaan lisätyn taktillisen päätöslauselman sanamuoto). Porvarillisen vallankumouksen *voittoisa* kehittäminen edellyttää ennen kaikkea *taloudellisia* perusuudistuksia, jotka todella lakaisevat pois kaikki ja kaikenlaiset feodalismien jätteet ja keskiaikaisten monopolien jätteet. Mutta kunnallistamisessa me sen sijaan näemme todellisen *agraaribimetallisin*: kaikkein vanhimman, vanhentuneen ja aikansa eläneen, keskiaikaisen osuusmaanomistuksen yhdistämistä maan yksityisomistuksen puuttumiseen, s.o. maanhallintasuhteiden edistyksellisimpään, teoreettisesti ihanteelliseen järjestykseen kapitalistisessa yhteiskunnassa. Tuo agraaribimetallismi on teoreettinen järjettömyys, puhtaasti taloustieteellisesti näkökannalta jotain mahdotonta. Maan yksityisomistuksen yhdistäminen yhteiskunnalliseen omistukseen on siinä aivan mekaanista, sellaisen ihmisen „keksimää”, joka ei näe minkäänlaista eroa itse kapitalistisessa talousmuodossa maan yksityisomistuksen vallitessa ja yksityisomistuksen puuttuessa. Sellaisen „teoreetikon” mielestä kysymys on yksinomaan siitä, millä tavalla sijoitella korko, „saman

tekevää, nimitetäänkö sitä absoluuttiseksi tai differentiaali-koroksi”.

Todellisuudessa on kapitalistisessa maassa mahdotonta jättää puolet maasta (138 milj. desj. 280:stä) yksityisomaisuudeksi. Kumpi hyvänsä. Joko maan yksityisomistus on taloudellisen kehityksen kyseiselle asteelle todella tarpeen, todella vastaa kapitalististen maanviljelijäisäntien luokan perusetuja. Silloin on maan yksityisomistus kiertämätöntä kaikkialla ja joka paikassa määrätynlaisen tyypin mukaisesti muodostuneen porvarillisen yhteiskunnan *perustana*.

Tahi maan yksityisomistus ei ole kapitalistisen kehityksen kyseisellä asteella välttämätön, ei johdu kiertämättömästi farmariluokan eduista, vaan on jopa ristiriidassakin niiden etujen kanssa,— silloin tuon omistuksen säilyttäminen vanhentuneessa muodossaan on mahdotonta.

Monopolin säilyttäminen maan viljelysalan *toisella* puoliskolla, etuoikeuksien luominen pikkuisäntien erästä kategoriaa varten, niiden „*asumisrajojen*” ikuistaminen vapaassa kapitalistisessa yhteiskunnassa, jotka erottavat omistajat ja yhteiskunnallisen maan vuokraajat, on järjetömyys, joka liittyy kiinteästi Maslovin taloudellisen teorian järjettömyyteen.

Nyt meidän onkin siirryttävä tarkastelemaan kansallistamisen *taloudellista* merkitystä, jonka Maslov ja hänen kannattajansa ovat työntäneet taka-alalle*.

5. MAAN YKSITYISOMISTUKSEN ARVOSTELUA KAPITALISMIN KEHITYKSEN KANNALTA

Absoluuttisen koron, tuon kapitalistisissa tuloissa tapahtuvan maan yksityisomistuksen realisoimismuodon, virheelinen kieltäminen on johtanut erääseen pahaan puutteellisuuteen sosialidemokraattien kirjallisuudessa ja koko heidän asenteessaan Venäjän vallankumouksen agraarikysymyksen suhteen. Sen sijaan, että meidän sosialidemokraattimme olisivat ottaneet maan yksityisomistuksen arvostelun omiin käsiinsä, sen sijaan, että olisivat asettaneet tämän arvostelun taloudellisen analyysin perustalle, määrätyn taloudellisen kehityksen analysoinnin perustalle,— he,

* Näiden kannattajien joukkoon joutui Tukholmassa myös Plehanov. Historian ironia sai aikaan sen, että tuo muka ankara oikeaoppisuuden suojeilija *ei huomannut tai ei halunnut huomata* sitä, että Maslov vääristelee Marxin taloudellista teoriaa.

seuraten Maslovia, jättivät tämän arvostelun narodnikkien käsiin. Tuloksena oli marxilaisuuden ääretön teoreettinen mataloittaminen ja sen propagandatehtävien vääristeleminen vallankumouksessa. Duumapuheissa, propaganda- ja agitaatiokirjallisuudessa j.n.e. on arvosteltu maan yksityisomistusta *vain* narodnikkilaiselta, s.o. pikkuporvarilliselta, quasi-sosialistiselta katsantokannalta. Marxilaiset eivät osanneet pelkistää tuosta pikkuporvarillisesta ideologiasta sen reaalista ydintä, kun he eivät käsittäneet tehtäväkseen tuoda kysymyksen käsittelyyn historiallista ainesta ja ottaa pikkuporvarien näkökannan (abstraktinen tasasuhtaisuuden, oikeudenmukaisuuden y.m.s. idea) tilalle proletariaatin näkökanta niiden todellisten alkusyiden suhteen, joista johtuu taistelu maan yksityisomistusta vastaan kehittyvässä kapitalistisessa yhteiskunnassa. Narodnikki luulee, että maan yksityisomistuksen kieltäminen on kapitalismin kieltämistä. Se ei pidä paikkaansa. Maan yksityisomistuksen kieltäminen on aidoimman kapitalistisen kehityksen vaatimusten ilmaus. Siksi meidän täytyy virkistää marxilaisten tietoisuudessa Marxin „unohdettuja sanoja”, Marxin, joka arvosteli maan yksityisomistusta kapitalistisen talouden ehtojen kannalta.

Tätä arvosteluaan Marx ei kohdistanut ainoastaan suurmaanomistusta, vaan myös pienmaanomistusta vastaan. Pientalonpojan vapaa maanomistus on pientuotannon välttämätön seuralainen maanviljelyksessä vissien historiallisten olojen vallitessa. Korostaessaan tätä A. Finn oli täysin oikeassa Maslovia vastaan. Mutta tällainen *kokemuksen* todistaman historiallisen välttämättömyyden tunnustaminen ei vapauta marxilaista velvollisuudesta arvioida pienmaanomistusta kaikinpuolisesti. Sellaisen omistuksen todellinen vapaus on mahdotonta ilman maan osto- ja myyntivapautta. Maan yksityisomistus merkitsee välttämättömyyttä käyttää pääomia maan ostoon. Marx kirjoitti siitä „Pääoman” III osassa: „Siellä, missä pienviljelys on yhteydessä maan vapaaseen omistukseen, sen eräs omalaatuinen puutteellisuus johtuu siitä, että maata viljelevä sijoittaa pääomia maan ostoon” (III, 2, 342)⁹⁶. „Pääoman käyttäminen maan ostoon riistää tuon pääoman maanviljelykseltä” (ib. *, 341)⁹⁷.

* — *ibidem* — sama. *Toim.*

„Rahapääoman käyttäminen maan ostoon ei ole lainkaan maanviljelyspääoman käyttämistä. Päinvastoin, se merkitsee sen pääoman vastaavaa pienenemistä, minkä pientalonpojat voivat käyttää oman tuotantonsa piirissä. Se vähentää vastaavasti heidän tuotantovälineidensä määrää ja supistaa siten uusintamisen taloudellista perustaa. Se alistaa pientalonpojan koronkiskonnan alaiseksi, sillä tällä alalla yleensä harvemmin tavataan todellisia luottosuhteita. Se on haittana agrikulttuurille silloinkin, kun ostetaan suuria tilanherratalouksia. Todellisuudessa se on ristiriidassa kapitalistisen tuotantotavan kanssa, jolle kokonaisuudessaan otettuna maanviljelijän velkaantuneisuus on saman tekevää, siitä riippumatta, onko tämä perinyt paltansa tai ostanut sen” (344—345)⁹⁸.

Näin muodoin sekä maan panttaus että koronkiskuruus ovat niin sanoakseni *kiertämismuotoja*, joilla pääoma kiertää ne vaikeudet, joita maan yksityisomistus asettaa pääoman vapaalle maanviljelykseen tunkeutumiselle. Tavara tuotantoyhteiskunnassa ei voida hoitaa taloutta ilman pääomaa. Sekä talonpoika että hänen narodnikki-ideologinsa eivät voi olla tajuamatta tätä. Siis kysymys on siitä, voiko pääoma täysin vapaasti päästä maanviljelykseen suoraa ja välitöntä tietä vaiko koronkiskurin ja luottolaitoksen välityksellä. Talonpojalla ja narodnikilla, jotka osaksi eivät tajua pääoman täydellistä herruutta nykyisessä yhteiskunnassa ja osaksi vetävät silmilleen illuusioiden ja haaveilujen hatun ollakseen näkemättä vastenmielistä todellisuutta,— ajatus suuntautuu raha-avun saamiseen ulkoapäin. „Henkilöille, jotka ovat saaneet maata yleiskansallisesta varannosta”, sanotaan 104:n maalakiehdotuksen 15. §:ssä, „ja joilla ei ole riittäviä varoja kaiken taloudessa tarvittavan hankkimiseksi, on annettava apua valtion laskuun lainojen ja avustusten muodossa”. Epäilemätöntä on, että voittoisan talonpoikaisvallankumouksen järjestäessä uudestaan Venäjän maanviljelystä tuollainen raha-apu olisi tietysti tarpeen. Teoksessaan „Agraarikysymys Venäjällä” Kautsky aivan oikein korostaa sitä. Mutta meillä on nyt kysymys siitä, minkälainen on kaikkien noiden „rahalainojen ja -avustusten” yhteiskunnallis-taloudellinen merkitys, jota narodnikki ei huomaa. Valtio voi olla vain välittäjänä varojen siirtämisessä kapitalisteilta, mutta itse se voi saada varoja vain

kapitalisteilta. Siis parhain mahdollinen valtionavun järjestäminen ei laisinkaan poista pääoman herruutta, ja kysymys jää samaksi: minkälaisia ovat pääoman maanviljelykseen käyttämisen mahdolliset muodot.

Ja tämä kysymys johtaa kiertämättömästi maan yksityisomistuksen marxilaiseen arvosteluun. Tuo omistus on pääoman vapaan maahan sijoittamisen *haitta*. Joko tuon sijoittamisen täysi vapaus,— ja silloin maan yksityisomistuksen lakkauttaminen, s.o. maan kansallistaminen. Tahi maan yksityisomistuksen säilyttäminen,— ja silloin pääomien tunkeutumisen *kiertomuodot*: tilanherran ja talonpojan maanpanttaus, talonpojan orjuuttaminen koronkiskurin toimesta, maan vuokralleantaminen pääomia omistavalle vuokraajalle.

„Pienviljelyksessä”, sanoo Marx, „maan hinta, tuo maan yksityisomistuksen muoto ja sellaisen omistuksen tulos, esiintyy itse tuotannon rajoituksena. Suurmaanviljelyksen ja kapitalistiseen tuotantotapaan perustuvan suurmaanomistuksen vallitessa omistus on myöskin rajoituksena, koska se haittaa farmaria pääomien tuotannollisissa sijoittamisissa, jotka tuottavat loppukädessä hyötyä maanomistajalle eikä hänelle” (346—347, 2. Teil, III. Band, „Das Kapital” *)⁹⁹.

Maan yksityisomistuksen lakkauttaminen on siis kaikkien ja kaikenlaisten, pääomien vapaata maanviljelykseen sijoittamista ja pääomien vapaata siirtymistä yhdeltä tuotantalalta toiselle haittaavien esteiden maksimaalista poistamista siinä määrin, kuin se suinkin on mahdollista kapitalistisessa yhteiskunnassa. Kapitalismin kehityksen vapaus, laajuus ja nopeus, luokkataistelun täysi vapaus, kaikkien liikojen välikäsien poisjääminen, jotka tekevät maanviljelyksen „hiotus”-teollisuuden kaltaiseksi — sellaista on maan kansallistaminen kapitalistisen tuotannon vallitessa.

6. MAAN KANSALLISTAMINEN JA „RAHA”-KORKO

Mielenkiintoisen taloustieteellisen perustelun kansallistamista vastaan esitti jakamisen kannattaja A. Finn. Sekä kansallistaminen että kunnallistaminen, — sanoo hän,— on koron siirtämistä määrätyle yhteiskunnalliselle

* — „Pääoma”, III osa, 2. nide, ss. 346—347. Toim.

kollektiiville. Mutta herää kysymys, minkälaisesta korosta tässä on puhe. Puhe ei ole kapitalistisesta korosta, sillä „talonpojat eivät tavallisesti saa maastaan korkoa kapitalistisessa mielessä” („Agraarikysymys ja sosialidemokratia”, s. 77, vrt. s. 63), vaan *esikapitalistisesta* rahakorosta.

Rahakorolla Marx tarkoittaa sitä, että talonpoika luovuttaa koko lisätuotteen tilanherralle rahassa. Talonpojan taloudellisen tilanherrasta riippuvaisuuden alkuperäisenä muotona on esikapitalistisen tuotantotavan vallitessa työllämaksukorko (Arbeitsrente), s.o. veropäivätyö, sitten korko tuotteina eli luontaiskorko ja vihdoin rahakorko. Tämä korko,— sanoo A. Finn,— „on meillä yleisin nykyäänkin” (s. 63).

Epäilemätöntä on, että maa- ja velkaorjuudellinen vuokraus on meillä tavattoman yleistä ja että Marxin teorian mukaan talonpoikain suorittama maksu on tällaisen vuokran aikana suurelta osaltaan rahakorkoa. Mikä voima antaa mahdollisuuden puristaa talonpojilta *tällaista* korkoa? Porvariston ja kehittyvän kapitalismin voimako? Ei lainkaan. Maaorjuudellisten latifundioiden voima. Sikäli kuin viimeksi mainitut tullaan hajottamaan,— ja se on talonpoikaisen agraarivallankumouksen lähtökohta ja perusehto,— sikäli ei voida puhua „rahakorosta” esikapitalistisessa mielessä. Finnin vastaväitteellä on siis vain se merkitys, että se vieläkin kerran korostaa, että on järjetöntä *erottaa* talonpoikain osuusmaita muista maista vallankumouksellisen agraarikumouksen yhteydessä: koska osuusmaat ovat usein tilanherrain maiden ympäröimiä, koska talonpoikain ja tilanherrain maiden *nykyisistä* jako-oloista johtuu velkaorjuus, niin tuon jaon säilyttäminen *on taantumuksellista. Mutta erotukseksi niin jakamisesta kuin myöskin kansallistamisesta kunnallistaminen säilyttää sen.*

Pienmaanomistuksen, tai oikeammin pientalouden ole-massaolo aiheuttaa tietenkin vissejä muutoksia kapitalistista korkoa koskevan teorian yleisiin väittämiin, mutta ei kumoa tuota teoriaa. Marx osoittaa esimerkiksi, että absoluuttista korkoa sellaisenaan ei tavallisesti ole pienviljelyksessä, jossa työskennellään pääasiallisesti itse maanviljelijän tarpeiden tyydyttämiseksi (III, 2, 339, 344)¹⁰⁰. Mutta mitä

pitemmälle tavaratalous kehittyy, sitä soveltuvammiksi käyvät taloustieteellisen teorian *kaikki* väittämät talonpoikaistaloudenkin suhteen, kun se on kerran astunut kapitalistisen maailman oloihin. Ei pidä unohtaa sitä, että minkäänlainen maan kansallistaminen, minkäänlainen maankäytön tasanaisuus ei hävitä sitä Venäjällä täysin vakiintunutta ilmiötä, että varakas talonpoikaisto jo hoitaa talouttaan kapitalistisesti. Osoitin „Kapitalismin kehityksessä”, että viime vuosisadan 80- ja 90-luvun tietojen mukaan noin $\frac{1}{5}$ talonpoikaistalouksista on keskittänyt käsiinsä *lähes puolet* talonpoikaisesta maanviljelystuotannosta ja paljon suuremman osan *vuokrasta*, että tällaisten talonpoikain talous on nyt jo enemmän tavarataloutta kuin luontaistaloutta,— ja lopuksi, että *tämä* talonpoikaisto ei voi olla olemassa ilman batrakkien ja päiväläisten miljoonaista kontingenttiä *. *Tässä* talonpoikaistossa on *kapitalistisen* koron ainekset olemassa jo etukäteen. *Tämä* talonpoikaisto ilmaisee intressinsä herrojen Peshehonovien suun kautta, jotka „tervejärkisesti” hylkäävät sekä palkkatyön käytön kieltämisen että „maan sosialisoinen”, tervejärkisesti puoltavat itselleen tietä raivaavan talonpojan taoudellisen individualismin katsantokantaa. Jos erotamme tarkasti narodnikkien utopioiden reaalisen taloudellisen momentin väärästä ideologiasta, niin huomaamme heti, että maaorjuudellisten latifundioiden hävittämisestä — niin jakamisen, kansallistamisen kuin kunnallistamisenkin tapauksessa — hyötyy eniten nimenomaan porvarillinen talonpoikaisto. Valtiolta saatavat „lainat ja avustukset” eivät myöskään voi olla koitumatta hyödyksi ennen kaikkea juuri tälle talonpoikaistolle. „Talonpoikainen agraarivallankumous” ei ole mitään muuta kuin koko maanhallinnan alistamista nimenomaan näiden farmaritalouksien edistyksen ja kukoistuksen ehdoille.

Rahakorko on poiskuoleva menneisyys, joka ei voi olla kuolematta pois. Kapitalistinen korko on syntyvä tulevaisuus, joka ei voi olla kehittymättä niin köyhimmän talonpoikaiston stolypinilaisen pakkoluovutuksen oloissa („87. pykälän mukaan”) kuin myöskään mitä rikkaimpien tilanherrojen talonpoikaisen pakkoluovutuksen oloissa.

* Ks. Teokset, 3. osa, ss. 112—115. *Toim.*

7. MINKÄLAISISSA OLOISSA KANSALLISTAMINEN
VOIDAAN TOTEUTTAA?

Marxilaisten keskuudessa ollaan usein sitä mieltä, että kansallistaminen on toteutettavissa vain kapitalismin korkean kehityksen asteella, jolloin se valmistaa täydellisesti ehdot „maanomistajain eroamiselle maanviljelyksestä” (vuokran ja hypoteekin avulla). Oletetaan, että suuren kapitalistisen maanviljelyksen täytyy olla *jo* muodostunut, ennen kuin on mahdollista maan kansallistaminen, joka karsii pois koron eikä kajoa taloudelliseen organisiin*.

Onko sellainen mielipide oikea? Teoreettisesti sitä ei voida perustella; sitä ei voida tukea suoranaisilla vetoamisilla Marxiin; kokemuksen antamat tiedot puhuvat pikemminkin sitä vastaan.

Teoreettisesti kansallistaminen on kapitalismin „ihanteellisen” puhdasta kehitystä maanviljelyksessä. Toinen asia on kysymys siitä, kuinka usein historiassa ovat mahdollisia ehtojen sellaiset yhteenpunoutumiset ja sellaiset voimasuhteet, jotka sallivat kansallistamisen kapitalistisessa yhteiskunnassa. Mutta se ei ole vain kapitalismin nopean kehityksen seuraus, vaan myöskin sen ehto. Sellainen ajatus, että kansallistaminen on mahdollista vain silloin, kun kapitalismi on kehittynyt maanviljelyksessä hyvin korkealle,—merkitsee nähtävästi kansallistamisen kieltämistä *porvarillisen* edistyksen toimenpiteenä, sillä maanviljelyskapitalismin korkea kehitys kaikkialla on jo asettanut (ja asettaa aikanaan kiertämättömästi uusissakin maissa) päiväjärjestykseen „maanviljelystuotannon sosialisoinnin”, s.o. sosialistisen kumouksen. Porvarillisen edistyksen toimenpide porvarillisena toimenpiteenä ei ole ajateltavissa proletariaatin ja porvariston välisen luokkataistelun voimakkaan kärjistymisen oloissa. Sellainen toimenpide on uskottavaa pikemminkin „nuorena” porvarillisessa yhteiskunnassa, joka ei ole vielä kehittänyt voimiaan, ei ole vielä kehittänyt ristiriitojaan loppuun saakka, ei ole vielä luonut sellaista voimakasta proletariaattia, joka pyrkii välittömästi

* Tässä tuon mielipiteen eräs tarkimmista ilmaisuista, jonka on antanut jakamisen kannattaja тов. Борисов: „....Myöhemmin historia tulee asettamaan sen (maan kansallistamisen vaatimuksen), tulee asettamaan sen silloin, kun pikku-porvarillinen talous taantuu, kun kapitalismi voittaa maanviljelyksessä itselleen lujat asemat ja Venäjä ei tule olemaan enää talonpoikaismaa” (Tukholman edustajakokouksen Pöytäkirjat, s. 127).

sosialistiseen kumoukseen. Ja Marx piti kansallistamista mahdollisena, osaksi sitä suorastaan puoltikin, ei ainoastaan porvarillisen vallankumouksen kaudella Saksassa v. 1848, vaan myöskin Amerikassa v. 1846, jonka suhteen hän juuri silloin täydellä tarkkuudella sanoi, että se *vasta alkaa* „teollisen” kehityksen. Eri kapitalististen maiden kokemus ei näytä meille maan kansallistamista edes jossain määrin puhtaassa muodossa. Jotain analogista me näemme Uudessa Seelannissa,—nuoressa kapitalistisessa demokraatiassa, jossa ei ole puhettakaan maanviljelyskapitalismin korkeasta kehityksestä. Jotain analogista oli myös Amerikassa, kun valtio antoi lainhomesteadeista ja jakoi pikkuisännille maapalstoja nimelliskorosta.

Ei. Kansallistamisen asettaminen korkealle kehittyneen kapitalismin aikakauden yhteyteen merkitsee sen kieltämistä porvarillisen edistyksen toimenpiteenä. Ja sellainen kieltäminen on suoranaissessa ristiriidassa taloustieteellisen teorian kanssa. Minusta näyttää, että seuraavassa „Lisäarvoteorioissa” olevassa mietelmässään Marx hahmottee kansallistamisen toteuttamisen ehdot, jotka ovat *toisenlaisia* kuin tavallisesti luullaan.

Osoitettuaan, että kapitalistista tuotantoa varten maanomistaja on aivan tarpeeton tekijä ja että kapitalistisen tuotannon tarkoitusperä „saavutetaan täydellisesti”, jos maa kuuluu valtiolle, Marx jatkaa:

„Siitä syystä radikaalinen porvari päättyy teoriassa maan yksityisomistuksen kieltämiseen... Käytännössä hänellä ei kuitenkaan riitä rohkeutta, sillä hyökkäys yhtä omistumuotoa vastaan, työehtoihin kohdistuvan yksityisomistuksen muotoa vastaan, olisi hyvin vaarallista myöskin toiselle muodolle. Porvari on sitä paitsi itse territorialisoinut itsensä” („Theorien über den Mehrwert”, II. Band, 1. Teil, S. 208)¹⁰¹.

Marx ei osoita tässä kapitalismin kehittymättömyyttä maanviljelyksessä esteeksi maan kansallistamisen toteuttamiselle. Hän osoittaa *kaksi* muuta estettä, jotka puhuvat paljon enemmän sen ajatuksen puolesta, että kansallistamisen toteuttaminen on mahdollista *porvarillisen vallankumouksen* kaudella.

Ensimmäinen este: radikaalisella porvarilla *ei riitä rohkeutta* hyökätä maan yksityisomistusta vastaan sen

vuoksi, että on olemassa sosialistisen hyökkäyksen vaara kaikkea yksityisomistusta vastaan, s.o. sosialistisen kumouksen vaara.

Toinen este: „porvari on itse territorialisoinut itsensä”. Marx tarkoittaa nähtävästi sitä, että nimenomaan porvarillinen tuotantotapa on jo lujittanut itsensä maan yksityisomistuksessa, s.o. että tämä yksityisomistus on tullut paljon enemmän porvarilliseksi kuin feodaaliseksi. Kun porvaristo luokkana, laajoissa ja vallitsevissa mittasuhteissa, on jo sitonut itsensä maanomistukseen, on jo „itse territorialisoinut itsensä”, „asettunut maalle”, alistanut maanomistuksen täydellisesti alaisekseen,— niin silloin porvariston todellista yhteiskunnallista liikettä kansallistamisen hyväksi ei voi olla. Sitä ei voi olla siitä yksinkertaisesta syystä, ettei mikään luokka lähde itseään vastaan.

Yleensä puhuen nämä molemmat esteet ovat poistettavissa vain alkavan eikä päättyvän kapitalismin kaudella, porvarillisen vallankumouksen kaudella eikä sosialistisen vallankumouksen aattona. Mielipidetä, jonka mukaan kansallistamisen toteuttaminen on mahdollista vain korkealle kehittyneen kapitalismin vallitessa, ei voida sanoa marxilaiseksi. Se on ristiriidassa sekä Marxin teorian yleisten perustojen että hänen edelläesitettyjen sanojensa kanssa. Se yksinkertaistaa kysymyksen kansallistamisen historiallisesti konkreettisista oloista, kansallistamisen, joka on määrättyjen luokkien ja voimien toteuttama toimenpide, kaavamaiseksi ja paljaaksi abstraktioksi.

Voimakkaasti kehittyneen kapitalismin kaudella „radikaalinen porvaristo” ei voi olla rohkea. Tällä kaudella tuo porvaristo valtaosaltaan on jo kiertämättömästi vastavallankumouksellista. Tällä kaudella on kiertämätöntä porvariston jo miltei täydellinen „territorialisoituminen”. Sitä vastoin porvarillisen vallankumouksen kaudella objektiiviset olot pakottavat „radikaalista porvaristoa” olemaan rohkea, sillä täyttäessään kyseisen ajan historiallista tehtävää se ei voi vielä luokkana pelätä proletaarista vallankumousta. Porvarillisen vallankumouksen kaudella porvaristo ei ole vielä territorialisoinut itseään: maanhallinta on tällä kaudella vielä liiaksi feodalismiin kyllästämää. Tällöin käy mahdolliseksi se ilmiö, että porvarillisten maanomistajain, farmarien, joukko taistelee maanhallinnan perusmuotoja vastaan ja päätyy sen vuoksi täydellisen porvarillisen

„maan vapauttamisen”, s.o. kansallistamisen, käytännölliseen toteuttamiseen.

Näissä kaikissa suhteissa Venäjän porvarillisella vallankumouksella on erittäin otolliset ehdot. Puhtaasti taloustieteelliseltä näkökannalta päätellen meidän on ehdottomasti tunnustettava, että Venäjällä on maanhallinnassa, sekä tilanherramaanomistuksessa että talonpoikaisessa osuusmaanhallinnassa, maksimaalinen määrä feodalismiin jätettä. Tällaisissa oloissa käy teollisuudessa verrattain kehittyneen kapitalismin ja maaseudun hirvittävän takapajuisuuden välinen ristiriita huutavaksi ja sysää objektiivisten syiden vuoksi syvällisempään porvarilliseen vallankumoukseen, ehtojen luomiseen agrikulttuurin nopeimmalle edistykselle. Maan kansallistaminen on nimenomaan ehto nopeimmalle kapitalistiselle edistykselle meidän maanviljelyksessämme. Meillä Venäjällä on sellainen „radikaalinen porvaristo”, joka ei ole vielä „territorialisoinut” itseään, joka ei voi nykyaikana pelätä proletaarista „hyökkäystä”. Tämä radikaalinen porvari on venäläinen talonpoika.

Tältä näkökannalta käy täysin ymmärrettäväksi venäläisten liberaalisten porvarien valtaosan ja venäläisten talonpoikain valtaosan erilainen suhtautuminen maan kansallistamiseen. Liberaalinen tilanherra, asianajaja, suuri teollisuudenharjoittaja, kauppias — kaikki he ovat aivan riittävästi „territorialisoineet” itsensä. He eivät voi olla pelkäämättä proletaarista hyökkäystä. He eivät voi olla pitämättä parempana stolypinilais-kadettilaista tietä. Ajatelkaahan vain, millainen kultajoki virtaa nykyään tilanherroille, virkamiehille, asianajajille ja kauppiaille niiden miljoonien muodossa, joita „talonpoikais”-pankki jakaa pahoin pelästyneille tilanherroille! Kadettilaisen „lunastuksen” tapauksessa tämä kultajoki olisi hieman toisin suunnattu, ehkä hieman vähemmän vuolas, mutta sekin käsittäisi kuitenkin satoja miljoonia ja virtaisi samoihin käsiin.

Kaikkien vanhojen maanhallintamuotojen vallankumouksellisesta kukistamisesta voi olla tipahtamatta kopeekkaakaan virkamiehille enempää kuin asianajajillekaan. Ja kauppias (kauppiaat valtaosaltaan) ei voi nähdä niin pitkälle, että voisi pitää parempana talonpoikain sisäisten markkinain tulevaa laajenemista kuin mahdollisuutta

kahmaista herralta heti. Vain talonpoika, jota vanha Venäjä ajaa ruumisarkkuun, kykenee pyrkimään maanhallinnan täydelliseen uudistamiseen.

8. ONKO KANSALLISTAMINEN SIIRTYMISTÄ JAKAMISEEN?

Jos kansallistamista tarkastellaan toimenpiteenä, joka on parhaiten toteutettavissa porvarillisen vallankumouksen kaudella, niin sellainen katsantokanta johtaa kiertämättömästi siihen oletukseen, että kansallistaminen voi osoittautua pelkäksi jakamiseen siirtymiseksi. Realisena taloudellisena tarpeena, joka pakottaa talonpoikaisjoukkoja pyrkimään kansallistamiseen, on välttämättömyys uudistaa perusteellisesti kaikki vanhat maanhallintasuhteet, „puhdistaa” kaikki maat, sopeuttaa ne uudella tavalla uuteen, farmaritalouteen. Asian näin ollen on selvää, että sopeutuneet farmarit, jotka ovat uudistaneet *koko* maanhallinnan, saattavat vaatia tämän *uuden* maankäyttöjärjestyksen *varmentamista*, s.o. valtiolta vuokraamiensa maapalstojen muuttamista omaisuudekseen.

Niin, se on aivan kiistatonta. Me emme johda kansallistamista abstraktisista käsityksistä, vaan konkreettisen kauden konkreettisten etujen konkreettisesta huomioimisesta. Ja naurettavaa tietysti olisi, jos pikkuisäntien joukkoa pidettäisiin „idealisteina”, naurettavaa olisi luulla, että pikkuisännät pysähtyvät jakamisen edessä, jos kerran heidän etunsa sitä vaativat. Meidän täytyy siis tarkastella 1) voivatko heidän etunsa vaatia jakamista, 2) minkälaisissa oloissa ja 3) miten sen on kuvastuttava proletaarisessa agrariohjelmassa.

Ensimmäiseen kysymykseen me jo vastasimme myöntävästi. Toiseen kysymykseen ei tänä aikana voida antaa varmaa vastausta. Vallankumouksellisen kansallistamisen kauden jälkeen jakaminen voi aiheutua pyrkimyksestä lujittaa suurimmassa mahdollisessa määrässä uusia, kapitalismin vaatimuksia vastaavia maanhallintasuhteita. Se voi aiheutua *puheenaolevien* maanhaltijain pyrkimyksestä suurentaa tulojaan yhteiskunnan muun osan kustannuksella. Vihdoin se voi aiheutua pyrkimyksestä „rauhoittaa” (tai, kun puhutaan suoraan, tukahduttaa) proletariaatti ja puoliproletaariset kerrokset, joille maan kansallistaminen tulee olemaan tekijänä, joka „kiihottaa ruokahalua” koko

yhteiskunnallisen tuotannon sosialisointiin. Kaikki nämä kolme mahdollisuutta sisältyvät samaan taloudelliseen perustaan, sillä uusien farmarien uuden kapitalistisen maanhallinnan lujittumisesta aiheutuu itsestään myöskin proletaarisvastainen mieliala ja pyrkimys luoda *itselleen* uusi erikoisetu omistusoikeuden muodossa. Siis kysymys on juuri tästä taloudellisesta lujittumisesta. Vakituksena vastaivaikutuksena sille tulee olemaan kapitalismin kehitys, joka voimistaa suurmaanviljelyksen etevämmyyttä ja vaatii pienten farmaripalstojen suuriksi „konsolidoinnin” vakinaista helppoutta. Tilapäisenä vastaivaikutuksena tulee olemaan Venäjän siirtoasuttamismaavaranto: uuden talouden lujittaminen merkitsee sitä, että kohotetaan maanviljelystekniikkaa. Mutta me olemme jo osoittaneet, että jokainen edistysaskel maanviljelystekniikan kohottamisessa „avaa” Venäjälle yhä uusia ja uusia maa-aloja sen siirtoasuttamismaavarannosta.

Asettamamme toisen kysymyksen erittelyn yhteenvedona tulee tehdä johtopäätös: etukäteen ei voida tarkalleen osoittaa niitä oloja, jolloin uusien farmarien vaatimus maiden jakamisesta saa yliotteen *kaikista* vastustavista vaikutuksista. On välttämättä otettava huomioon, että edelleen tapahtuva kapitalistinen kehitys luo kiertämättömästi porvarillisen vallankumouksen jälkeen sellaiset olot.

Viimeiseen kysymykseen, työväenpuolueen suhtautumisesta uusien farmarien mahdolliseen jakamisvaatimukseen, voidaan sen sijaan antaa täysin määritelty vastaus. Proletariaatti voi ja sen velvollisuus on tukea taisteluhenkistä porvaristoa, kun se käy todella vallankumouksellista taistelua feodalismia vastaan. Mutta rauhoittuvan porvariston tukeminen ei ole proletariaatin asia. Jos on epäilemättömää, että voittoa porvarillinen vallankumous Venäjällä on mahdoton ilman maan kansallistamista, niin vieläkin epäilemättömämpää on se, että sitä seuraava käänös jakamiseen ei ole mahdollista ilman jonkinlaista „restauraatiota”, ilman talonpoikaiston (oletettujen suhteiden kannalta oikeammin: farmariston) kääntymistä vastavallankumouksen puolelle. Proletariaatti tulee puoltamaan vallankumouksellista perinnettä kaikkia sellaisia pyrkimyksiä vastaan eikä auttamaan niitä.

Joka tapauksessa olisi kuitenkin syvästi virheellistä luulla, että siinä tapauksessa, jos uusi farmaristo kääntyy

jakamiseen, kansallistaminen jää ohimeneväksi ja vakavaa merkitystä vailla olevaksi ilmiöksi. Joka tapauksessa sillä olisi valtavan suuri, sekä aineellinen että moraalinen merkitys. Aineellinen — siinä suhteessa, ettei mikään kykene lakaisemaan Venäjältä keskiaikaisuuden jätteitä niin täydellisesti, uudistamaan raakalaisuudessa puolittain lahonnutta maaseutua niin täydellisesti, viemään eteenpäin agrikulttuurin edistystä niin nopeasti kuin kansallistaminen. Jokainen muunlainen agraarikysymyksen ratkaiseminen vallankumouksessa luo myöhemmälle taloudelliselle kehitykselle vähemmän otolliset lähtökohdat.

Vallankumouskaudella suoritetun kansallistamisen moraalinen merkitys on siinä, että proletariaatti auttaa antamaan „yksityisomistuksen eräälle muodolle” sellaisen iskun, että sen vastakaiku on kiertämätöntä koko maailmassa. Proletariaatti puoltaa johdonmukaisinta ja päättäväisintä porvarillista kumousta, kapitalistisen kehityksen otollisimpia ehtoja toimien siten suurimmalla menestyksellä kaikenlaista puolinaisuutta, holtittomuutta, selkärangattomuutta ja passiivisuutta vastaan, noita ominaisuuksia vastaan, jotka eivät voi olla ilmenemättä porvaristossa.

IV LUKU

POLIITTISET JA TAKTILLISET NÄKÖKOHDAT AGRAARIOHJELMAN KYSYMYKSISSÄ

Juuri sen laatuiset näkökohdat ottavat, kuten edellä jo mainittiin, suhteettoman paljon tilaa agraariohjelmaa koskevassa puolueväittelyssämme. Meidän tehtävänämme on tarkastella tällaisia näkökohtia mahdollisimman järjestelmällisesti ja lyhyesti, osoittaen erilaisten poliittisten toimenpiteiden (sekä katsantokantojen) ja agraarikumouksen taloudellisten perustojen välisen suhteen.

1. „TAKEET RESTAURAATIOTA VASTAAN”

Tukholman edustajakokousta koskevassa „Selostuksessa” käsittelin tuota perustelua palauttaen mieleen keskustelun muistin perustalla. Nyt on edessämme pöytäkirjojen tarkka teksti.

„Asenteeni avain”, huudahti Plehanov Tukholman edustajakokouksessa, „on maininnassa restauraation mah-

dollisuudesta" (115). Tarkastelkaamme lähemmin tuota avainta. Tässä on ensimmäinen maininta siitä Plehanovin ensimmäisessä puheessa:

„Lenin puhuu: „me teemme kansallistamisen vaarattomaksi”, mutta sitä varten, että kansallistaminen voitaisiin tehdä vaarattomaksi, on löydettävä tae restauraatiota vastaan; mutta sellaista taetta ei ole eikä voikaan olla. Palauttakaa mieleenne Ranskan historia; palauttakaa mieleenne Englannin historia; näissä molemmissa maissa vallankumouksellista laajakantoisuutta seurasi restauraatio. Samoin voi käydä meilläkin; ja ohjelmamme on oltava sellainen, että sen toteutumisen tapauksessa voitaisiin saattaa minimiin se vahinko, minkä restauraatio saattaa aiheuttaa. Meidän ohjelmamme tulee poistaa tsarismien taloudellinen perusta; mutta maan kansallistaminen vallankumouskaudella ei poista tuota perustaa. Siksi pidän kansallistamisvaatimusta vallankumousvastaisena vaatimuksena” (44). Mikä on tuo „tsarismien taloudellinen perusta”, siitä Plehanov sanoo samassa puheessa: „Meillä asiat kehittyivät siten, että maa yhdessä maanviljelijöiden kanssa tuli valtiolle kiinnitetyksi ja tuon kiinnityksen perustalla kehittyi Venäjän despotismi. Tämän despotismin murskaamiseksi on poistettava sen taloudellinen perusta. Sen vuoksi vastustan kansallistamista nyt” (44).

Katsahtakaa ensiksi tämän *restauraatiota* koskevan päätelmän *logiikkaan*. Ensimmäinen: „taetta restauraatiota vastaan ei ole eikä voikaan olla!” Toinen: on „saatettava minimiin se vahinko, minkä restauraatio saattaa aiheuttaa”. Se tahtoo sanoa, että *täytyy keksiä* tae restauraatiota vastaan, vaikka sellaista taetta ei voi olla! Ja seuraavalla 45. sivulla (sama puhe) Plehanov lopullisesti keksii takeen: „Restauraation tapauksessa”, sanoo hän suoraan, „se (kunnallistaminen) ei luovuta maata (kuulkaa!) vanhan järjestelmän poliittisille edustajille”. Tae restauraatiota vastaan on löydetty, vaikkakaan sellaista taetta „ei voi olla”. Silmänkääntötemppele on suoritettu loistavasti, ja menshevistinen kirjallisuus on täynnä riemua tämän silmänkääntäjän kätevyuden johdosta.

Puhuessaan Plehanov laskee sukkeluuksia ja leikkiä, hällisee ja pärisee, pyörii ja loistaa aivan kuin ilotulituspyörä. Mutta onnettomasti käy, jos tuollainen puhuja

kirjoittaa tarkasti oman puheensa ylös ja se otetaan sitten loogillisen erittelyn alaiseksi.

Mitä on restauraatio? Valtiovallan siirtyminen vanhan järjestelmän poliittisten edustajien käsiin. Voiko olla takeita tuollaista restauraatiota vastaan? Ei, takeita ei voi olla. *Sen vuoksi* me keksimme *sellaisen* takeen: kunnallistamisen, joka „ei luovuta maata”... Mikä on se este, kysymme edelleen, jonka kunnallistaminen asettaa „maan luovuttamiselle”? Yksinomaan laki, jonka on antanut vallankumouksellinen parlamentti ja joka julistaa sellaiset ja sellaiset (entiset tilanherran y.m.) maat alue-eduskuntien *omaisuudeksi*. Entä mitä on laki? Niiden luokkien tahdon ilmaus, jotka ovat saavuttaneet voiton ja joiden käsissä on valtiotalta.

Ymmärrättekö nyt, että sellainen laki „ei luovuta maata” „vanhan järjestelmän edustajille”, kun valtiotalta siirtyy *heille*?

— Ja tuota mahdotonta typeryyttä saarnasivat Tukholman jälkeen sosialidemokraatit tarjoillen sitä jopa Duuman puhujalavaltakin! *

Tästä „taetta restauraatiota vastaan” koskevasta kuuluisasta kysymyksestä on sanottava seuraavaa. Koska meillä ei voi olla takeita restauraatiota vastaan, niin tämän kysymyksen herättäminen agrariohjelman yhteydessä merkitsi kuulijoiden huomion *johtamista syrjään, heidän ajatuksensa hämmentämistä*, väittelyn sotkemista. Me emme kykene oman halumme mukaan saamaan aikaan sosialistista kumousta Lännessä — tuota ainoata ehdotonta taetta restauraatiota vastaan Venäjällä. Mutta suhteellisena, ehdollisena „takeena”, s.o. mahdollisimman suurena restauraation *haittana*, on vallankumouksellisen mullistuksen mahdollisimman syvälinen, johdonmukainen ja päättäväinen suorittaminen Venäjällä. Mitä pitemmälle vallankumous menee, sitä vaikeampaa tulee olemaan vanhan restauraatio, sitä enemmän jää restauraation tapauksessakin jälelle. Mitä syvemmillä vallankumous myllertää vanhan maaperän, sitä vaikeampaa tulee olemaan restauraatio. Poliittisella alalla demokraattinen tasavalta on syvällisempi kumous kuin paikallinen demokraattinen itsehallinto, se edellyttää (ja se kehittää) suurten kansanjoukkojen suurempaa vallanku-

* Tseretelin puhe toukokuun 26 pnä 1907, toisen Duuman pikakirjoituspöytäkirjat, s. 1234.

mouksellista tarmoa, tietoisuutta ja järjestyneisyyttä, se jättää perinnäistavat, joiden poisjuuriminen on paljon vaikeampaa. Sen vuoksi esimerkiksi nykyiset sosialidemokraatit pitävät arvossa Ranskan vallankumouksen suuremmissa tuloksia kaikista restauraatioista huolimatta,—eroten siinä kadeteista (ja kadettimielisistä sosialidemokraateista?), jotka antavat etusijan demokraattisille zemstvoille monarkian vallitessa „takeena restauraatiota vastaan”.

Taloudellisella alalla pisimmälle menee porvarillisen agraarikumouksen aikana kansallistaminen, sillä se murtaa *koko* keskiaikaisen maanhallinnan. Talonpoika harjoittaa *nykyään* taloutta omalla osuusmaatilkullaan, vuokratulla osuusmaatilkulla, vuokratulla tilanherramaan tilkulla j.n.e. Kansallistaminen antaa maksimaaliset mahdollisuudet maanhallinnan *kaikkien* esteiden murskaamiseksi ja kaiken maan „puhdistamiseksi” *uutta taloutta* varten, joka vastaa kapitalismin vaatimuksia. Tällaiseenkaan puhdistuksen oloissa ei tietenkään ole takeita vanhan palauttamista vastaan — sellaisen „takeen restauraatiota vastaan” lupaminen kansalle olisi petkutusta. Mutta vanhan *maanhallinnan* tällaisesta puhdistuksesta uusi *talous* lujittuu siinä määrin, että palaaminen vanhaan maanhallintaan vaikeutuu maksimaalisesti, sillä kapitalismin kehitystä *ei voida* pysäyttää minkäänlaisin voimin. Kunnallistamisen oloissa taas paluu vanhaan maanhallintaan *helpottuu*, sillä se *ikuistaa* „asumisrajan”, väliaidan, joka erottaa keskiaikaisen maanhallinnan uudesta, kunnallistetusta. Kansallistamisen jälkeen restauraation on hajotettava miljoonia uusia, kapitalistisia (farmari-) talouksia voidakseen palauttaa vanhan maanhallinnan. Kunnallistamisen jälkeen restauraation ei tarvitse hajottaa minkäänlaisia talouksia, ei tarvitse suorittaa minkäänlaista uutta rajankäyntiä,— kirjaimellisessa mielessä ei tarvitse muuta kuin kynänpiirros paperipalan alle, *joka siirtää* X:n „kunnan” maat jalosukuisten tilanherrain Y:n, Z:n j.n.e. omaisuudeksi, tai siirtää tilanherroille korot „kunnallistetuista” maista.

Edelleen, Plehanovin loogillisesta virheestä restauraatiokysymyksessä, poliittisten käsitteiden sekavuudesta pitää siirtyä tarkastelemaan restauraation taloudellista olemusta. Tukholman edustajakokouksen pöytäkirjat vahvistavat täydellisesti sen, mitä „Selostuksessa” olen sanonut, että

Plehanov sallimattomasti sotkee ranskalaisen restauraation, joka tapahtui kapitalismin pohjalla, „meidän vanhan, puolittain aasialaisen järjestelmämme” restauraatioon (Tukholman edustajakokouksen Pöytäkirjat, s. 116). Siksi minun ei tarvitse tässä kysymyksessä lisätä mitään siihen, mitä „Selostuksessa” on sanottu. Pysähdymme vain tarkastelemaan „despotismin taloudellisen perustan poistamista”. Tässä on Plehanovin puheen tärkein kohta, joka koskee sitä:

„Restauraatio” (Ranskassa) „ei palauttanut feodalismin jätteitä, se on totta, mutta se, mikä meillä vastaa noita jätteitä, on meidän vanha maan ja maanviljelijän kiinnitys valtiolle, meidän vanha omalaatuinen maan kansallistaminen. Meillä restauraation on sitäkin helpompi palauttaa tuo (sic!) kansallistaminen, koska te itse vaaditte maan kansallistamista, koska te jätätte koskemattomaksi tuon meidän vanhan, puolittain aasialaisen järjestelmämme perinnön” (116).

Siis restauraation „on helpompi” palauttaa tuo, s.o. puolittain aasialainen, kansallistaminen, sillä Lenin (ja talonpoikaisto) vaativat *nyt* kansallistamista! Mitä tämä on? Historiallis-materialistista analyysia vaiko aito rationalistista „sanaleikkiä” *? „Kansallistamis”-*sanako* helpottaa puolittain aasialaisen järjestelmän palauttamista vaiko vissit *taloudelliset muutokset*? Jos Plehanov olisi miettinyt sitä, niin hän olisi havainnut, että kunnallistaminen ja jakaminen hävittävät aasialaisuuden *yhden* perustan, tilanherrojen keskiaikaisen maanhallinnan, mutta jättävät toisen: keskiaikaisen osuusmaanhallinnan. Siis asian *olemuksen* kannalta, kumouksen *taloudellisen olemuksen* (eikä sen yhdellä tai toisella termillä nimittämisen) kannalta nimenomaan kansallistaminen poistaa *paljon radikaalisemmin* aasialaisuuden *taloudelliset* perustat. Plehanovin „silmänkääntötempu” on siinä, että hän nimitti keskiaikaisen, riippuvaisen, veronalaisen, virka-aatellisen *maanhallinnan* „omalaatuiseksi kansallistamiseksi” hypäten *tämän* maanhallinnan *kahden* muodon: osuusmaanhallinnan ja tilanherramaanomistuksen yli. Tuon sanojen sotkemisen vuoksi reaalin historiallinen kysymys: minkälaisia keskiaikaisen maanhallinnan muotoja tämä tai tuo agraaritoimenpide

* Tov. Schmidt Tukholmassa, Pöytäkirjojen s. 122.

hävittää, tuli *hämätyksi*. Yksinkertaisiapa ovat plehanovilaiset ilotulitusmenetelmät!

Todellisenä selityksenä koko tuolle Plehanovin miltei uskomattomalle sekasotkulle restauraatiota koskevassa kysymyksessä on kaksi seikkaa. Ensinnäkin, puhuessaan „talonpoikaisesta agraarivallankumouksesta”, Plehanov ei ole laisinkaan selvittänyt itselleen sen omalaatuisuutta *kapitalistisena* kehityksenä. Hän sekoittaa narodnikkilaisuuden, opin *ei-kapitalistisen* kehityksen mahdollisuudesta ja marxilaisen mielipiteen *kapitalistisen* agraarikehityksen *kahden* muodon mahdollisuudesta. Plehanovilla kuultaa koko ajan epämääräinen „talonpoikaisvallankumouksen pelko” (kuten jo Tukholmassa hänelle sanoin, ss. 106—107 *), pelko siitä, että se saattaa osoittautua taloudellisesti taantumukselliseksi, sellaiseksi, joka ei johtaisi amerikkalaiseen farmaritalouteen, vaan keskiaikaiseen orjuutukseen. Todellisuudessa se on taloudellisesti mahdotonta. Sitä todistaa talonpoikaisreformi ja sen jälkeinen kehitys. Talonpoikaisreformilla on hyvin vahva feodalismiin (sekä tilanherrafeodalismiin että „valtiofeodalismiin”, josta Plehanovin jälkeen Tukholmassa puhui Martynov) kuori. Mutta taloudellinen kehitys osoittautui *voimakkaammaksi* ja täytti tuon feodaalisen kuoren *kapitalistisella* sisällöllä. Keskiaikaisen maanhallinnan haitasta huolimatta niin talonpoikais- kuin tilanherratalouskin on kehittynyt *porvarillista tietä*, joskin tavattoman hitaasti. Valtiontalonpoikain (80-luvulle asti) tai entisten valtiontalonpoikain (80-luvun jälkeen) maanhallinnan olisi pitänyt olla, jos plehanovilainen aasialaisuuden palaamisen pelko olisi ollut reaalinen, „valtiofeodalismiin” puhtain tyyppi. Todellisuudessa se osoittautui vapaammaksi kuin tilanherramaanhallinta, sillä feodaalinen riisto oli XIX vuosisadan jälkipuoliskolla jo mahdotonta. „Runsasmaisten” ** valtiontalonpoikain keskuudessa oli velkaorjuus vähäisempää ja talonpoikaisporvaristo kehittyi nopeammin. Venäjällä on nyt mahdollista joko hidas ja tuskallinen porvarillinen kehitys preussilaiseen, junkkeritalouden tapaan tai nopea ja vapaa — amerikkalaiseen tapaan. Kaikki muu on hourettä.

* Ks. Teokset, 10. osa, s. 277. *Toim.*

** „Runsasmaisia” ovat meidän entiset valtiontalonpoikamme tietenkin vain entisiin tilanherrain talonpoikiin verrattuna. Edellisillä oli vuoden 1905 tilastotietojen mukaan osuusmaata keskimäärin 12,5 desjattiinaa taloutta kohti, jälkimmäisillä 6,7 desjattiinaa.

Toinen syy, joka aiheutti „restauraatiopuuron” eräiden tovereiden ajatuksiin, oli tilanteen epämääräisyys keväällä vuonna 1906. Talonpoikaisto joukkona ei ollut vielä näyttänyt itseään lopullisesti. Sekä talonpoikaisliikettä että Talonpoikaisliittoa voitiin olla vielä pitämättä talonpoikain valtavien enemmistön pyrkimysten lopullisena osoittimena. Itsevaltainen byrokraatia ja Witte eivät olleet vielä menettäneet lopullisesti toivoa sen suhteen, että „maanjussi pelastaa” (witteläisen äänenkannattajan „Russkoje Gosudarstvo” klassillinen lausuma keväällä vuonna 1906), s.o. että talonpoika asettuu oikealle. Siitä johtui, että talonpoikaisedustus oli vuoden 1905 joulukuun 11 päivän lain mukaan niin voimakas. Monista sosialidemokraateista näytti vielä silloin mahdolliselta, että itsevaltiut tekee jonkinlaisen seikkailutempauksen pohjautumalla talonpoikaiseen aatteeseen: „mieluummin koko maat tsaarille kuin herralle”. Mutta kahden Duuman, vuoden 1907 kesäkuun 3 päivän lain ja Stolypinin agraarilainsäädännön täytyi avata kaikkien silmät. Pelastaakseen sen, mitä on mahdollista pelastaa, itsevaltiuden täytyi lähteä yhteisön väkivaltaisen hajottamisen polulle maan yksityisomistuksen hyväksi, s.o. ottaa vastavallankumouksen pohjaksi ei talonpoikain epämääräisiä kansallistamista koskevia puheita (maa on „kyläkunnan” j.n.e.), vaan tilanherravallan säilyttämisen *ainoa* mahdollinen *taloudellinen* perusta — preussilaismallinen *kapitalistinen* kehitys.

Nyt on tilanne täydellisesti selvinnyt, ja on aika antaa arkistoon epämääräinen pelko, joka koskee maan yksityisomistusta vastaan suunnattua „aasialaista” restauraatiota talonpoikaisliikkeen pohjalla*.

2. PAIKALLINEN ITSEHALLINTO „SUOJAMUURINA TAANTUMUSTA VASTAAN”

„...Yhteiskunnallisen itsehallinnon elimien muodossa, joiden hallinnassa maat ovat”, sanoi Plehanov Tukholmassa, „se (kunnallistaminen) luo suojamuurin taantumusta vastaan. Ja se tulee olemaan hyvin luja suojamuuri. Ottakaa meidän kasakkamme” (45)... Nyt „otamme kasakkamme”

* Minä en puhu tässä siitä, että restauraatiolla pelotteleminen on porvariston poliittinen ase proletariaattia vastaan, sillä tästä aiheesta on kaikki tarpeellinen sanottu jo „Selostuksessa”. (Ks. Teokset, 10. osa, s. 335. *Toim.*)

ja katsomme, mikä merkitys on viittauksella heihin. Mutta ensin tarkastelemme sen mielipiteen yleisiä perustoja, jonka mukaan paikallinen itsehallinto kykenee mukaan suojamuurina taantumusta vastaan. Kunnallistajamme ovat lukemattomia kertoja esittäneet tuon mielipiteen ja siksi Plehanovin määritelmän lisäksi riittää yksikin Johnin puheesta otettu sitaatti: „Mikä on maan kansallistamisen ja kunnallistamisen välinen ero, jos tunnustamme niin toisen kuin toisenkin olevan toteutettavissa ja samalla tavalla yhteydessä poliittisen järjestelmän demokratisoimiseen? Ero on siinä, että kunnallistaminen varmentaa paremmin vallankumouksen saavutukset, demokraattisen järjestelmän, ja on perustana sen edelleen kehittymiselle, kun taas kansallistaminen lujittaa vain valtiovaltaa” (112).

Totta totisesti, menshevikit kieltävät takeiden mahdollisuuden restauraatiota vastaan ja sitten he yleisön nähden leipovat „takeita” ja „suojamuureja” kuin silmäkääntäjät, jotka nielevät miekkoja. Ajatelkaapa edes hiukan, herrat, millä tavalla paikallinen itsehallinto voi olla suojamuurina taantumusta vastaan tai varmentaa vallankumouksen saavutukset! Suojamuurina taantumusta vastaan ja saavutusten varmennuksena voi olla ainoastaan proletariaatin ja talonpoikaiston joukkojen tietoisuus ja järjestyneisyys. Mutta kapitalistisessa valtiossa, joka ei ole keskitetty byrokraatin mielivallan mukaan, vaan taloudellisen kehityksen vaatimusten vastustamattomalla voimalla, tämän järjestyneisyyden täytyy olla voimien yhteenliittämistä koko valtakunnassa. Ilman keskitettyä talonpoikaisliikettä, ilman talonpoikaiston keskitettyä poliittista taistelua koko valtakunnassa, talonpoikaiston, joka kulkee keskitetyn proletariaatin mukana, *ei voi olla* minkäänlaisia vakavia „vallankumouksen saavutuksia”, joita kannattaisi „varmentaa”, ei voi olla minkäänlaista „suojamuuria taantumusta vastaan”.

Todella vähänkin demokraattinen paikallinen itsehallinto *on mahdoton* ilman tilanherravallan täydellistä kukistamista ja tilanherramaanhallinnan hävittämistä; — tunnustaen tämän sanoissa menshevikit hämmästyttävän kevytmielisesti kieltäytyvät ajattelemasta, mitä se merkitsee käytännössä. Todellisuudessa sitä on mahdoton toteuttaa ilman, että vallankumoukselliset luokat valloittavat poliittisen vallan koko valtiossa, ja kahden vallankumousvuoden olisi luullut opettaneen härkäreisimmillekin „koteloihmisille”

sen, että noina luokkina voivat Venäjällä olla vain proletariaatti ja talonpoikaisto. Jotta „talonpoikainen agraarivallankumous”, josta te puhutte, herrat, voitaisi, on sen sellaisenaan, talonpoikaisvallankumouksena, tultava keskusvallaksi koko valtiossa.

Demokraattiset itsehallinnot voivat olla vain tämän demokraattisen talonpoikaiston keskusvallan *osasina* ja vain *taistellen* talonpoikaiston paikallista ja alueellista pirstoutuneisuutta vastaan, vain propagoiden, valmistellen ja järjestäen yleisvaltiollista, yleisvenäläistä ja keskitettyä liikettä voidaan todella palvella „talonpoikaisen agraarivallankumouksen” asiaa eikä talonpoikaiston pitäjäläistä luutuneisuutta ja paikallis-alueellista tylsistymistä. Juuri sellaista tylsistymistä palvelette te, hra Plehanov ja hra John, propagoidessanne järjetöntä ja patataantumuksellista ajatusta, ikään kuin paikallinen itsehallinto kykenisi olemaan „suojamuurina taantumusta vastaan” tai „vallankumouksen saavutusten varmennuksena”. Nimenomaan se kokemus, jonka Venäjän vallankumouksen kaksi vuotta on antanut, on osoittanut silmännähtävästi, että juuri talonpoikaisliikkeen (sotilaiden liike on osa talonpoikaisliikettä) paikallinen ja alueellinen pirstoutuneisuus olivat suurimpana tappion syynä.

Kun annetaan „talonpoikaisen agraarivallankumouksen” ohjelma ja sidotaan se *vain* paikallisen itsehallinnon eikä keskusvallan demokratisointiin, kun edellinen työnnetään esiin oikeana „suojamuurina” ja „varmennuksena”,— niin asiallisesti se ei ole mitään muuta kuin kadettien *sopimus taantumuksen kanssa* *. Kadetit korostavat paikallisen „demokraattisen” itsehallinnon merkitystä haluamatta kajota tai peläten kajota *tärkeämpiin* kysymyksiin. Menshevikit eivät ajatelleet sitä, kuinka tärkeän sanan he sanoivat tunnustaessaan ajan tehtäväksi „talonpoikaisen agraari-

* „Selostuksessa” kehittelin tätä seikkaperäisemmin. (Ks. Teokset, 10. osa. ss. 333—334. Toim.) Tässä lisään menshevikki Novosedskin edustajakokouksessa pitämän puheen, jota en kuullut (ks. „Selostusta”) ja joka mainiosti vahvistaa sen. Vastustaan korjausta: sanoa „demokraattinen tasavalta” „demokraattisen valtion” asemesta, Novosedski sanoi: „...Todella demokraattisten paikallisten itsehallintojen aikana voidaan nyt hyväksytyy ohjelma toteuttaa elämässä *keskusvallituksen demokratisoinnin sellaisenkin asteen välitessä, jota ei voida sunca sen demokratisoinnin korkeimmaksi asteeksi. Demokratisoinnin niin sanoakseni suhteellisenkin asteen välitessä kunnallistaminen ei tule olemaan vahingollinen, vaan hyödyllinen*” (138. Kursivointi meidän). Tämä on selvääkin selveempi. Talonpoikainen agraarivallankumous *ilman* itsevaltiuden kukistamista, juuri se on menshevikien mitä taantumuksellisin aate.

vallankumouksen” ja jumaloidessaan agraariohjelmaansa koskevissa poliittisissa mieltemissään nurkkakuntalaista luutuneisuutta.

Sallikaa esittää Johnin seuraava järkeily:

„Tov. Lenin pelkää, että taantumus tempaa paikalliselta itsehallinnolta pois konfiskoidut maat; jos sellaista voidaan sanoa valtion käsiin joutuneista maista, niin kunnallistetuista maista sellaista ei mitenkään voida sanoa. Ei edes Venäjän itsevaltiudellinen hallitukseen voinut ottaa pois maita Armenian itsehallinnolta, sillä se sai aikaan väestön päättäväisen vastarinnan” (113).

Verratonta, eikö totta? Koko itsevaltiuden historia on paikallisten, alueellisten ja kansallisten maiden yhtämittaista ryöstämistä, mutta meidän neropattimme rauhoittavat maaseudun takapajuisuudessa tylsistyvää kansaa: ei „edes itsevaltiuskaan” ottanut pois maita Armenian *kirkolta*, vaikka alkoi ottaa ja vaikka *vain* yleisvenäläinen vallankumous asiallisesti esti ottamasta... Keskuksessa itsevaltius, maakunnissa „armenialaiset maat”, joita „ei uskalleta ottaa pois”... Mistä löytyneekin tuollainen määrä poroporvarillista tylsäjärkisyyttä meidän sosialidemokratiassamme?

Tässä on teille Plehanovin kasakat.

„Ottakaa meidän kasakkamme. He käyttäytyvät aivan kuin aidot taantumukselliset, mutta kuitenkin, jos (itsevaltiudellinen) hallitus yrittäisi kajota heidän maahansa, niin he nousisivat yhtenä miehenä kapinaan sen puolesta. Siis, kunnallistaminen on juuri siitä hyvä, että se kelpaa jopa restauraation tapauksessakin” (45).

Todellakin, „siis”! Jos itsevaltius nousisi kapinaan itsevaltiuden puolustajia vastaan, niin itsevaltiuden puolustajat nousisivat kapinaan itsevaltiutta vastaan. Miten syvämieltestä! Mutta kasakoiden maanomistus ei ole sopiva ainoastaan restauraation varalta, vaan myös tukemaan sitä, mikä on kukistettava ennen kuin se voidaan restauroida. Tähän kunnallistamisen mielenkiintoiseen puoleen kiinnitti huomiota Plehanovia vastustanut Schmidt:

„...,Muistutan, että vielä kuukausi sitten itsevaltius antoi kasakoille helpotuksia, siis itsevaltius ei pelkää kunnallistamista, sillä kasakka-maita hallitaan nykyisinkin sillä tavalla, joka huomattavasti muistuttaa kunnallistamista... Sillä (kunnallistamisella) on vastavallankumouksellinen merkitys” (123—124).

Plehanov oli niin kiihottunut tuon puheen johdosta, että keskeytti kerran puhujan (aivan mitättömän kysymyksen vuoksi, puhe oli kai Orenburgin kasakoista) ja yritti rikkoa

kokousjärjestystä, saada ylimääräisen puheenvuoron selityksen antamiseksi. Tässä on hänen sitten myöhemmin antamansa kirjallisen selityksen teksti:

„Tov. Schmidt esitti väärin viittaukseni kasakkaväkeen. Orenburgin kasakkoihin minä en viittanut laisinkaan. Minä sanoin: katsokaa kasakkaväkeä; se käyttäytyy patataantumuksellisesti, mutta kuitenkin, jos hallitus yrittäisi kajota sen maahan, niin sekin nousisi yhtenä miehenä kapinaan hallitusta vastaan. Ja samoin, enemmän tai vähemmän suurella voimalla, tekevät sellaista yritettäessä kaikki ne alue-laitokset, joille vallankumous siirtäisi konfiskoidut tilanherramaat. Ja niiden tällainen käyttäytyminen olisi restauraation varalta eräänä takeena taantumusta vastaan” (127).

Tuo on tietysti nerokkain suunnitelma itsevaltiuden kaatamiseksi itsevaltiuteen kajoamatta: ottaa siltä pois eri alueita, ja koettakoonpa se sitten ottaa niitä takaisin. Se on melkein yhtä nerokasta kuin kapitalismin pakkoluovuttaminen säästökassojen avulla. Mutta kysymys ei ole nyt siitä. Kysymys on siitä, että alueellisella kunnallistamisella, jolla voittoisan vallankumouksen jälkeen „pitäisi” olla ihmeellisen merkitys, on *nyt* vastavallankumouksellinen merkitys. Juuri sen Plehanov sivuutti!

Kasakkamaat edustavat nykyään todellista kunnallistamista. Suuria alueita kuuluu erilliselle kasakkaväelle: Orenburgin, Donin y.m. kasakkaväelle. Kasakoilla on keskimäärin 52 desj. taloutta kohti, talonpojilla — 11 desj. Sen lisäksi Orenburgin kasakkaväelle kuuluu 1½ miljoonaa desj. kasakkajoukkojen maita, Donin — 1,9 milj. desj. j.n.e. Tuon „kunnallistamisen” pohjalla kehittyvät aito feodaaliset suhteet. Tuo todellisesti olemassaoleva kunnallistaminen merkitsee talonpoikien alueellista ja säätysulkeutuneisuutta, talonpoikien, jotka on pirstottu ryhmiin niiden erilaisuuksien mukaan, joita heillä on maanhallinnan määrissä, maksuissa, keskiaikaisissa maankäyttöoikeuksissa palveluksesta j.n.e. „Kunnallistaminen” ei auta yleisdemokraattista liikettä, vaan tämän pirstomista, sen alueellista heikentämistä, mikä voi voittaa vain keskitettynä voimana, alueiden vieroittamista toisistaan.

Ja toisessa Duumassa me näemme *oikeistolaisen kasakan* Karaulovin, joka *puolusti Stolypinia* (Stolypin nähkääs myöskin katsoo deklaraatiossaan mahdolliseksi rajojen pakkosiirtämisen), *höyhensi* kansallistamista eikä yhtään huonommin kuin Plehanov *sekä esiintyi suoraan alueittain*

toimitettavan kunnallistamisen puolesta (18. istunto, maaliskuun 29 pnä v. 1907, pikakirjoituspöytäkirjan s. 1366).

Oikeistolainen kasakka Karaulov käsitti asian ytimen tuhat kertaa oikeammin kuin Maslov ja Plehanov. Alueiden pirstoutuneisuus on *tae vallankumousta vastaan*. Jos Venäjän talonpoikaisto ei kykene murtamaan (keskitetyn eikä „alueellisen” proletaarisen liikkeen avulla) alueellisen eristyneisyytensä puitteita, ei kykene järjestämään yleisvenäläistä liikettä, niin vallankumouksen tulevat *aina* lyömään hajalle erillisten, hyvin järjestettyjen alueiden edustajat, joita vanhan vallan keskitetty voima tulee tarpeen mukaisesti lähettämään taisteluun.

Kunnallistaminen on *taantumuksellinen* tunnus, joka idealisoi alueiden keskiaikaista eristyneisyyttä ja tylsistää talonpoikaistossa tietoisuutta keskitetyn agraarivallankumouksen välttämättömyydestä.

3. KESKUSVALTA JA PORVARILLISEN VALTION LUJITTAMINEN

Nimenomaan valtiollinen keskusvalta herättääkin kunnallistajissa suurinta inhoa. Ennen kuin siirrymme erittelemään vastaavia päätelmiä, on otettava selvää siitä, mitä on kansallistaminen poliittiselta ja juridiselta kannalta (edellä otimme selvää sen taloudellisesta sisällöstä).

Kansallistaminen on kaiken maan siirtämistä valtion *omistukseen*. Omistus merkitsee oikeutta korkoon ja sitä, että valtiovalta määrittelee koko valtakunnalle *yleiset* maanhallintaa ja -käyttöä koskevat säännökset. Sellaisiin yleisiin säännöksiin kuuluvat ehdottomasti kansallistamisen vallitessa kaikkinaisen välitystoiminnan kieltäminen, s.o. maan siirtäminen alivuokraajalle, maan luovuttaminen sille, joka ei ole itse isäntä, j.n.e. Edelleen. Jos valtio, josta on puhe, on todella demokraattinen (ei menshevistisessä mielessä à la Novosedski), niin sen maanomistus ei lainkaan tee mahdottomaksi, vaan päinvastoin *vaatii* siirtämään paikallisille ja alueellisille itsehallintoelimille *oikeuden määrätä* maasta yleisvaltakunnallisten lakien puitteissa. Meidän minimiohjelmamme, kuten kirjassessa „Työväenpuolueen agraariohjelman tarkistus” * olen jo osoittanut,

* Ks. Teokset, 10. osa, ss. 173—175. *Toim.*

suoranaisesti vaatii sitä puhuessaan sekä kansallisuuksien itsemääräämisestä että laajasta alueellisesta itsehallinnosta j.n.e. Sen vuoksi paikallisia erikoisuuksia vastaavat yksityiskohtaiset säännökset, käytännöllinen maiden antaminen tai palstojen jakaminen eri henkilöille, yhtymille j.n.e.— kaikki se siirtyy *kiertämättömästi* valtiovallan paikallisten elinten, s.o. paikallisten itsehallintoelinten huostaan.

Jos tämän kaiken suhteen saattoikin olla väärinkäsityksiä, niin ne johtuivat joko siitä, ettei ymmärretä omistus-, hallinta-, määräysvalta- ja käyttö-käsitteiden välistä eroa tahi siitä, että demagogisesti liehitellään provinsialismia ja federalismia*. Kunnallistamisen ja kansallistamisen välisen eron perusta ei ole oikeuksien jakaantumisessa keskuksen ja provinssin välillä ja kaikkein vähiten keskuksen „byrokratismissa” — siten voivat ajatella ja puhua vain aivan tietämättömät ihmiset,— vaan siinä, että kunnallistettaessa säilytetään erästä maakategoriaa varten maan yksityisomistus ja että kansallistettaessa se lakkautetaan täydellisesti. Erilaisuuden perustana on „agraaribimetallismi”, jonka ensimmäinen ohjelma sallii ja toinen poistaa.

Jos tarkastelette *nykyistä* ohjelmaa keskusvallan *mielivallan* mahdollisuuden kannalta j.n.e. (tällä kannalla yrittävät kunnallistamisen vulgäärit puolustajat usein ratsastaa), niin huomaatte, että nykyistä ohjelmaa vaivaa tässä suhteessa hyvin suuri sekavuus ja epäselvyys. Riittävää on mainita, että nykyinen ohjelma siirtää „demokraattisen valtion hallintaan” sekä „siirtoasuttamisvarantoon tarvittavat maat” että „yleisvaltakunnallisen merkityksen omaavat metsät ja vesistöt”. On selvää, että nuo käsitteet ovat aivan epämääräisiä ja että siinä on rajaton maaperä selkkauksille.

* Sellaista liehittelyä me havaitsemme Maslovilla.„Mahdollisesti”, kirjoittaa hän „*Obrazovanijessa*”, 1907, № 3, s. 104, „eräillä seuduilla talonpojat suostulivatkin jakamaan maitaan keskenään, mutta jonkin suuren alueen (esimerkiksi Puolan) talonpoikien kieltäytyminen jakamasta maitaan on riittävää, jotta kaikkien maiden kansallistamisen ehdotus osoittautuisi järjettömyydeksi”. Mallinäyte vulgääristä perustelusta, jossa ei ole jälkeäkään *ajatuksesta*, jossa on ainoastaan sanarykelmä. Erikoisiin oloihin asetetun alueen „kieltäytyminen” ei voi muuttaa yleistä ohjelmaa eikä tee sitä järjettömyydeksi: jokin alue voi „kieltäytyä” myöskin kunnallistamisesta. Tärkeää ei ole se. Tärkeää on se, että yhtenäisessä kapitalistisessa valtiossa maan yksityisomistus ja kansallistaminen laajassa mitassa eivät viihdy yhdessä kahtena järjestelmänä. Toisen niistä on päästävä voitolle. Työväenpuolueen tehtävänä on puolustaa korkeampaa järjestelmää, joka tekee helpommaksi tuotantovoimien nopeamman kehityksen ja lisää luokkataistelun vapautta.

Ottakaa esimerkiksi hra Kaufmannin uusin kirjoitus kadettilaisen „Agraarikysymyksen” II osasta („Kysymykseen lisämaan antamisen normeista”), jossa on tehty laskelma 44 läänin niistä maavaroista, joista voidaan jakaa talonpojille lisämaata vuoden 1861 korkeimpien normien mukaan. „Osuusmaiden ulkopuolinen maavaranto” lasketaan ensin ilman metsiä, sitten metsien kanssa (metsäisyyden 25 %:n yli). Kuka määrittelee, mitkä näistä metsistä ovat sellaisia, joilla on „yleisvaltakunnallinen merkitys”? Tietenkin vain valtakunnan keskusvalta, — ja siis sen käsiin menshevikkien ohjelma antaa valtavan suuren maa-alueen — 57 milj. desj. 44 läänissä (Kaufmannin mukaan). Kuka määrittelee, mitä on „siirtoasuttamisvaranto”? Tietenkin vain porvarillinen keskusvalta. Vain se ratkaisee, ovatko esimerkiksi kasakka- maiden 1½ milj. desj. Orenburgin kasakoilla tai 2 milj. desj. Donin kasakoilla „siirtoasuttamisvarantoa” *koko maata varten* (sillä kasakoilla on 52,7 desj. taloutta kohti), vai eivätkö ole. On selvää, ettei kysymys ole lainkaan niin kuin Maslov, Plehanov ja kumpp. sen asettavat. Kysymys ei ole siitä, että paperipäätöksellä suojattaisiin paikalliset alueitsehallinnot keskuksen hyökkäyksiltä, — sitä ei voida tehdä paperilla eikä edes tykeillääkään, sillä kapitalistinen kehitys kulkee keskitystä kohti, keskittää porvarillisen keskusvallan käsiin sellaisen voiman, jota „alueet” *eivät milloinkaan voi vastustaa*. Kysymys on siitä, että *yhdellä ja samalla luokalla* olisi poliittinen valta sekä keskuksessa että paikkakunnilla, että niin siellä kuin täälläkin olisi täysin johdonmukaisesti toteutettu aivan sama demokratismin *aste*, joka turvaa, sanokaamme esimerkiksi, väestön enemmistön, s.o. talonpoikaiston *täydellisen herruuden*. Yksinomaan siinä on *reaalinen tae* keskuksen „liiallisilta” hyökkäyksiltä, alueiden „laillisten” oikeuksien rikkomisilta; kaikki muut takeet, joita menshevikit keksivät, ovat pelkkää tyhmyyttä, maalaisen poroporvarin suojelemista paperikupukalla kapitalismin keskittämän keskusvallan voimalta. Juuri sellaisen poroporvarillisen tyhmyyden tekeekin Novosedski, niin kuin koko nykyinen ohjelmakin sen tekee, kun hän pitää *mahdollisena* paikallisten itsehallintojen täydellistä demokratismia ja „ei-korkeinta” demokratismin astetta keskuksessa. Keskuksen epätäydellinen demokratismi merkitsee sitä, että valtaa keskuksessa *ei* turvata väestön enemmistölle, *niille* aineksille, jotka ovat vallitsevina paikallisissa itsehallinnoissa,

ja se ei merkitse ainoastaan *selkkausten* mahdollisuutta, vaan niiden *kiertämättömyyttä*, joista taloudellisten lakien vaikutuksesta voittajana selviytyy ehdottomasti *ei-demokraattinen* keskusvalta!

Kysymyksen tältä puolelta on „kunnallistaminen”, jonka „turvaamisena” alueille keskusvaltaa vastaan, pelkkää poroporvarillista typeryyttä. Jos se on „taistelua” keskitettyä porvarillista valtaa vastaan, niin se on korkeintaan vain sellaista „taistelua”, jota *antisemiitit* käyvät kapitalismia vastaan: samanlaisia suuria lupauksia, jotka vetävät puoleensa tyhmiä ja pimeitä joukkoja, ja noiden lupaus-ten *samanlaista taloudellista ja poliittista täyttämismahdottomuutta*.

Ottakaa kunnallistajien kaikkein „vetävin” perustelu kansallistamista vastaan: kansallistaminen voimistaa porvarillista valtiota (muistakaa Johnin suurenmoinen: „lujittaa *vain* valtiovaltaa”), suurentaa proletaarisvastaisen porvarillisen vallan tuloja, *mutta...* nimenomaan näin: *mutta* kunnallistaminen antaa tulot väestön tarpeisiin, proletariaatin tarpeisiin. Tuollainen perustelu panee häpeämään sosialidemokratian puolesta, sillä se on *aito antisemiittistä typeryyttä ja antisemiittistä demagogiaa*. En ota jotakuta niistä „pienimmistä”, jotka Plehanov ja Maslov ovat saattaneet tolaltaan, otan „itse” Maslovin:

„Sosialidemokratia”, opettaa hän „Obrazovanijen” luki-joita, „tekee laskelmansa aina sillä tavoin, että huonoimmissakin tilanteissa sen suunnitelmat ja tehtävät osoittautuisivat oikeiksi... Meidän on oletettava, että yhteiskunta-elämän kaikilla aloilla tulee olemaan vallalla porvarillinen järjestelmä kaikkine kielteisine puolineen. Itsehallinto tulee olemaan yhtä porvarillinen kuin koko valtiojärjestelmäkin, siinä tulee olemaan yhtä kärkevä luokkataistelu kuin länsieurooppalaisissa kunnallishallinnoissakin.

Mutta mikä ero on itsehallinnon ja valtiovallan välillä? Minkä vuoksi sosialidemokratia pyrkii siirtämään maat paikalliselle itsehallinnolle eikä valtiolle?

Määritelläksemme valtion ja paikallisen itsehallinnon tehtävät vertailemme kummankin budjettia” („Obrazovanije”, 1907, № 3, s. 102). Seuraa vertaus: eräässä kaikkein demokraattisimmassa tasavallassa, Amerikan Yhdysvalloissa, sotaväkeen ja sotalaivastoon käytetään budjetista 42%. Samoin Ranskassa, Englannissa j.n.e. „Tilanherra-

zemstvot” Venäjällä käyttävät lääkintäpalveluun 27,5%, kansanvalistukseen — 17,4%, teihin — 11,9%.

„Demokraattisimpien valtioiden ja vähimmin demokraattisten paikallisten itsehallintojen budjettien vertailusta me näemme, että tehtäviensä puolesta edelliset palvelevat vallassaolevien luokkien etuja, että valtionvarat käytetään *sorron välineisiin*, demokratian tukahduttamisen välineisiin; että epädemokraattisin, huonoin paikallinen itsehallinto on sitävastoin pakoitettu palvelemaan, vaikka huonostikin, mutta kuitenkin palvelemaan demokratiaa, tyydyttämään paikallisia tarpeita” (103).

„Sosialidemokraatin ei pidä olla niin naiivi, että suostuisi maan kansallistamiseen esimerkiksi sen vuoksi, että tulot kansallistetuista maista menevät *tasavallan* sotaväen ylläpitoon... Tavattoman naiivi on se lukija, joka uskoo Olenoviin, että Marxin teoria „sallii” ottaa ohjelmaan vain maan kansallistamisen vaatimuksen, s.o. maankoron (saman tekevää nimitetäänkö sitä absoluuttiseksi tai differentiaalikoroksi?) käyttämisen armeijaan ja sotalaivastoon ja ettei tuo teoria salli maan kunnallistamista, s.o. koron käyttämistä väestön tarpeisiin” (103).

Lienee selvää? Kansallistaminen — armeijaa ja laivastoa varten. Kunnallistaminen — väestön tarpeita varten. Juutalainen on kapitalisti. Alas juutalaiset — siis alas kapitalistit!

Kunnon Maslov ei käsitä, että paikallisten itsehallintojen kulttuurimenojen korkea prosenttimäärä on toisarvoisten menojen korkea ominaispainoa. Miksi se on niin? Siksi, että paikallisten itsehallintojen hallintopiirin puutteet ja niiden finanssivaltuudet määrittelee tuo sama valtiollinen keskusvalta ja määrittelee ne niin, että armeijalle y.m. ottaa kultakasoja, mutta „kulttuurille” antaa lantteja. Onko tuollainen jako porvarillisessa yhteiskunnassa välttämätön? Se on välttämätön, sillä porvarillisessa yhteiskunnassa porvaristo ei voisi pitää yllä herruuttaan, ellei se kuluttaisi kultakasoja luokkaherruutensa turvaamiseen ja jättäisi kulttuurimenoihin lantteja. Ja täytyy olla Maslov voidakseen keksiä nerokkaan ajatuksen: mutta entä jos minä julistan *uuden kultakasan* zemstvojen omaisuudeksi, sitenhän *sivouutan* porvariston herruuden! Kuinka yksinkertainen olisikaan proletaarien tehtävä, jos he järkeilisivät Maslovin tavalla: ei tarvitse muuta kuin vaatia, että rautateistä, postilaitoksesta, lennätinlaitoksesta ja viinamonopolista saatavia tuloja ei „kansallistettaisi”, vaan „kunnallistettaisiin” — ja silloin nuo varat eivät mene armeijalle ja laivastolle, vaan kulttuuritarkoituksiin. Keskusvaltaa ei tarvitse laisinkaan kukistaa tai perinpohjin uudistaa,— kaiken kaikkiaan on

saatava aikaan kaikkien suurten tuloerien „kunnallistaminen” ja asia on reilassa. Oi, te neropatit!

Kunnallistulot Euroopassa ja jokaisessa porvarillisessa maassa ovat sellaisia tuloja,—kunnon Maslov muistakoon sen! — jotka porvarillinen keskusvalta on suostuvainen uhraamaan kulttuuritarkoituksiin, *sillä nuo tulot ovat toisarvoisia*, sillä noiden tulojen kerääminen keskuksessa on epämukavaa, sillä porvariston ja porvarillisen herruuden tärkeimmät, pohjimmaiset, perustarpeet on jo tyydytetty *kultakasalla*. Sen vuoksi neuvo kansalle: hanki uusi kultakasa, satoja miljoonia kunnallistetuista maista, ja turvaa tuon kultakasan käyttö kulttuuritarpeisiin siirtämällä se zemstvojen eikä keskusvallan omaisuudeksi,— on puoskari-mainen neuvo. Porvarillisessa valtiossa porvaristo ei voi todella antaa kulttuuritarpeisiin *mitään muuta kuin lantteja*, sillä kultakasat se tarvitsee porvariston luokkaherruuden turvaamiseen. Minkä vuoksi keskusvalta ottaa itselleen yhdeksän kymmenesosaa maasta, kauppalaitoksista y.m. kannettavista veroista ja sallii zemstvojen ottaa yhden kymmenesosan säätäen lain, että kunnallinen lisäverotus ei saa ylittää sellaista ja sellaista alinta prosenttimäärää? Sen vuoksi, että valtaosa kultakasoja tarvitaan porvariston luokkaherruuden turvaamiseen, ja porvaristona ollen se ei voi lantteja enemmän kulttuuritarpeisiin luovuttaa*.

Eurooppalaiset sosialistit suhtaantuvat tuohon kultakasojen ja lanttien jakaantumiseen kuin tunnettuun tosiasiaan tietäen mainiosti, että toisin ei porvarillisessa yhteiskunnassa voi ollakaan. Suhtautuen tuohon jakaantumiseen kuin

* Mitä seikkaperäisimmästä Kaufmannin teoksesta (Kaufmann R. „Die Kommunalfinanzien”, 2 Bände. Lpz. 1906, II Abt. 5. Band des Hand- und Lehrbuches der Staatswissenschaften, begr. von Frankenstein, fortges. von Heckel) (Kaufmann R. „Paikalliset finanssit”, 2 osaa, Leipzig, 1906, II osasto 5. Frankensteinin perustaman ja Heckelin jatkaman yhteiskunnallisten tieteiden ohje- ja oppikirjasta. Toim.) näkyy, että Englannissa on paikallisten ja keskusvallan valtiollisten menojen jakaantuminen *edullisempaa* paikalliselle itsehallinnolle kuin Preussissa ja Ranskassa. Englannissa paikalliset laitokset käyttävät 3 miljardia markkaa, valtion keskusvalta 3,6 miljardia; Ranskassa 1,1 ja 2,9; Preussissa — 1,1 ja 3,5. Otamme erikseen *kulttuurimenot*, esimerkiksi menot kansanvalistukseen maassa, joka on (kunnallistajien näkökannalta) otollisimmin järjestetty, s.o. Englannissa. Me näemme, että paikallisista menoista meni kansanvalistukseen 16,5 miljoonaa punttaa 151,6 miljoonasta (1902—1903), s.o. vähän yli 1/10. Keskusvalta käyttää vuoden 1908 budjetin mukaan (ks. „Almanach de Gotha”) („Gothan almanakka”) valistukseen 16,9 milj. punttaa 178,6 miljoonasta, s.o. vajaan 1/10. Menot armeijaan ja laivastoon = 59,2 milj. punttaa, ja siihen lisätäkää menot valtionvelkoihin = 28,5 milj. punttaa ja 3,8 milj. oikeus- ja poliisilaitokseen, 1,9 milj. ulkoasioihin ja 19,8 milj. menoja veronkantokuluihin, ja te näette, että porvaristo käyttää kulttuuritarpeisiin *lantteja*, mutta *kultakasoja* herruutensa turvaamiseen luokkana.

tunnettuun tosiasiaan he sanovat: keskusvaltaan me emme voi osallistua, sillä se on sorron välikappale; kunnallishallintoihin voimme, sillä lantit käytetään siellä kulttuuritarpeisiin. Mutta mitä sanoisivat nuo sosialistit sille, joka neuvoisi työväenpuoluetta harjoittamaan agitaatiota sen puolesta, että eurooppalaiselle kunnallishallinnolle annettaisiin omaisuudeksi todella suuret tulot, koko maankorko paikallisista maista, koko voitto paikallisista postilaitoksista, paikallisista rautateistä j.n.e.? Häntä pidettäisiin mielipuolena tai „kristillisenä sosialistina”, joka on erehdyksessä joutunut sosialidemokraattien keskuuteen.

Henkilöt, jotka käsitellessään Venäjän nykyisen (s.o. porvarillisen) vallankumouksen tehtäviä sanovat: meidän ei pidä lujittaa porvarillisen valtion keskusvaltaa, paljastavat täydellisen ajattelukyvyttömyytensä. Saksalaiset voivat ja heidän pitääkin päätellä siten, sillä heillä on edessään vain junkkeri-porvarillinen Saksa; minkäänlaista muuta Saksaa ennen sosialismia ei voi olla. Meillä taas joukkojen jokapäiväisen vallankumoustaistelun sisältönä on se, onko Venäjästä tuleva junkkeri-porvarillinen (kuten Stolypin ja kadetit tahtovat) vaiko talonpoikaisporvarillinen (kuten talonpojat ja työläiset tahtovat). Tällaiseen vallankumoukseen ei voida osallistua tukematta toista porvarillista kerrosta, porvarillisen kehityksen toista tyyppiä toista vastaan. Objektiivisten taloudellisten syiden vuoksi meillä ei ole eikä voikaan olla nykyisessä vallankumouksessa muuta „valinnan varaa”, kuin valinta talonpoika-farmarien porvarillisen keskitetyn tasavallan ja tilanherra-junkkerien porvarillisen keskitetyn monarkian välillä. Tämän vaikean „valinnan” kiertäminen kääntämällä joukkojen huomiota siihen, että „kun meille saataisiin edes demokraattisemmat zemstvot”, on mitä suurinta poroporvarillista typeryyttä.

4. POLIITTISEN KUMOUKSEN KANTAVUUS JA AGRAARIKUMOUKSEN KANTAVUUS

„Valinta” on vaikeaa, sanoimme me, mutta emme tietenkään tarkoittaneet subjektiivista valintaa (mikä on toivottavampaa), vaan niiden yhteiskunnallisten voimien taistelun objektiivista lopputulosta, jotka ratkaisevat historiallisen kysymyksen. Missä oikeastaan on talonpoikaistolle edullisen lopputuloksen „vaikeus”, sitä eivät ole lainkaan

ajatelleet henkilöt, jotka puhuvat agraariohjelmani optimistisuudesta, ohjelman, joka sitoo tasavallan kansallistamiseen. Esitän Plehanovin päätelmän tästä aiheesta:

„Lenin kiertää kysymyksen vaikeuden optimististen olettamusten avulla. Se on utopistisen ajattelun tavallinen menetelmä; niinpä esimerkiksi anarkistit sanovat: „ei pidä olla mitään pakollista organisaatiota”, mutta kun väitämme heitä vastaan, että pakollisen organisaation puuttuminen antaisi yhteiskunnan eri jäsenille mahdollisuuden vahingoittaa tätä yhteiskuntaa, jos heillä ilmenisi sellaiseen halua, niin anarkistit vastaavat meille: „se on mahdotonta”. Mielestäni se merkitsee kysymyksen vaikeuden kiertämistä optimistisillä olettamuksilla. Ja Lenin tekee niin. Hän ympäröi ehdottamansa toimenpiteen mahdolliset seuraukset kokonaisella optimististen „jossien” sarjalla. Todistukseksi esitän sen, miten Lenin moitti Maslovia. Kirjasensa sivulla 23* hän sanoo: „itse asiassa Maslovin ehdotus edellyttää vaiteliaasti sitä, ettei meidän poliittisen minimiohjelmamme vaatimuksia ole täysin toteutettu, ettei ole taattu kansan itsevaltiutta, ei ole hävitetty vakinaista armeijaa eikä saatettu voimaan virkamiesten valinnallisuutta j.n.e. Toisin sanoen, ettei meidän demokraattinen vallankumouksemme ole mennyt loppuun saakka, samoin kuin suurin osa Euroopan demokraattisista vallankumouksistakaan, että se on samoin typistetty, väärennetty ja „käännetty takaisin” kuin kaikki nekin. Maslovin ehdotus on erikoisesti sovellettu puolinaiseen, epäjohdonmukaiseen, epätäydelliseen taikka typistettyyn ja taantumuksen „vaarattomaksi tekemään” demokraattiseen kumoukseen”. Olettakaamme, että hän on moitinnut Maslovia aiheellisesti, vaikka esitetty sitaatti osoittaa, että Leninin oma ehdotus on hyvä vain siinä tapauksessa, jos kaikki hänen osoittamansa „jossit” toteutuvat. Mutta jos siinä ei tule olemaan noita „josseja”, niin hänen ehdotuksensa** toteuttaminen tulee olemaan vahingollista. Mutta me emme tarvitse sellaisia ehdotuksia. Meidän ehdotuksemme täytyy olla kaikinpuolisesti taattu, s.o. epäedullisten „jos” tapausten varalta” („Tukholman edustajakokouksen Pöytäkirjat”, 44—45).

Kirjoitin tuon päätelmän kokonaisuudessaan, sillä se osoittaa selvästi Plehanovin virheen. Optimistisuutta, joka on hänet pelästyttänyt, hän ei ole laisinkaan ymmärtänyt. „Optimistisuus” ei ole siinä, että edellytetään virkamiehistön tulevan kansan valitsemaksi y.m., vaan siinä, että edellytetään talonpoikaisen agraarivallankumouksen voittavan. Todellinen „vaikeus” on siinä, että maassa, joka on ainakin vuodesta 1861 alkaen kehittynyt junkkeri-porvarillisen tyyppin mukaan, voitaisi talonpoikainen agraarivallankumous, ja kun te kerran oletatte tuon taloudellisen perus-

* Ks. Teokset, 10. osa, ss. 179—180. Toim.

** Mutta silloin se ei ole enää minun ehdotukseni! Plehanov päätelee epäloogillisesti!

vaikkeuden, niin naurettavaa on nähdä poliittisen demokra-
tismiin vaikeuksissa miltei anarkismia. Naurettavaa on
unohtaa, että agraari- ja poliittisten uudistusten kantavuu-
den välillä ei voi olla olematta vastaavaisuutta, että *talou-
dellinen* kumous edellyttää *vastaavaa* poliittista päällysrak-
ennusta. Siinä, ettei ymmärretä, mikä on *meidän yhteisen*,
sekä menshevikkien että bolshevikkien, agraariohjelman
„optimistisuuden” perusta, onkin Plehanovin perusvirhe
tässä kysymyksessä.

Todellakin, kuvitelkaapa mielessänne konkreettisesti,
mitä nykyisellä Venäjällä merkitsee „*talonpoikainen
agraarivallankumous*”, johon liittyy tilanherramaaomaisuuden
konfiskointi. Epäilemätöntä on, että puolen vuosisadan
kuluessa kapitalismi on raivannut itselleen tietä tilanherra-
talouden *läpi*, joka yleensä on nykyään talonpoikaistaloutta
ehdottomasti korkeammalla ei ainoastaan satoisuuden
tasossa (mikä osittain johtuu tilanherramaiden paremmasta
laadusta), vaan myöskin parannettujen työvälineiden ja
vuoroviljelyksen (heinänkylvö) levinneisyydessä *. Epäile-
mätöntä on, että tilanherratalous on tuhansin sitein sidottu
ei ainoastaan virkavaltaan, vaan myös porvaristoon. Kon-
fiskointi horjuttaa suurporvariston monia etuja, ja talon-
poikaisvallankumous vie, kuten Kautsky on oikein osoitta-
nut, myös valtion vararikkoon, s.o. ei yksistään Venäjän
porvariston, vaan koko kansainvälisen porvariston etujen
loukkaamiseen. Ymmärrettävää on, että sellaisissa oloissa
talonpoikaisvallankumouksen voitto, pikkuporvarien voitto
sekä tilanherroista että suurporvareista vaatii erittäin
otollista asiainkulkua, vaatii aivan epätavallisia, poropor-
varin tai poroporvarillisen historioitsijan näkökannalta
„optimistisiä” edellytyksiä, vaatii talonpoikaisen aloitteel-
lisuuden, vallankumouksellisen tarmon, tietoisuuden ja
järjestyneisyyden jättiläismäistä voimakkuutta ja laajuutta,
monipuolista kansan luomistyötä. Se on kiistämätöntä, ja
Plehanovin poroporvarilliset leikinlaskut tuon viimeisen
sanan johdosta ovat vakavan ** kysymyksen helppohintaista

* Vertaa Kaufmannin „Agraarikysymyksen” II osassa tehtyä yhteenvetoa
uusista ja joukkoluontoisista tiedoista, jotka koskevat tilanherratalouden parem-
muutta talonpoikaistalouden suhteen heinänkylvöjen levinneisyydessä.

** „Kansan luomistyö” („narodnoje tvortshestvo”), se on „narodnajavoljalai-
suutta” („kansantahtolaisuutta”) ilvehti Plehanov Tukholmassa. Se on saman
lajin arvostelua kuin se, jossa „Tshitshevikin seikkailuja” arvostellaan tekemällä
pölää nimestä: „Tshitshevik. ...Tshih... Tshih... oi kuinka hauskaa!”^{1,2}. Ajatusta

välittelemistä. Mutta koska tavaratuotanto ei yhdistä eikä keskitä talonpoikaista, vaan hajottaa ja erottaa sitä, niin *talonpoikaisvallankumous* porvarillisessa maassa voidaan toteuttaa vain proletariaatin johdolla,— ja se on seikka, joka yhä enemmän nostattaa koko maailman mitä mahtavimman porvariston vastustamaan sellaista vallankumousta.

Seuraako tästä sellainen johtopäätös, että marxilaisten on kokonaan hylättävä ajatus talonpoikaisesta agraarivallankumouksesta? Ei, sellainen johtopäätös olisi vain niiden ihmisten arvon mukaista, joiden maailmankäsityksenä on liberaalinen parodia marxilaisuudesta. Mainitusta johtuu vain ensinnäkin se, että marxilaisuus ei voi sitoa sosialismin kohtaloita Venäjällä porvarillis-demokraattisen kumouksen lopputulokseen; toiseksi se, että marxilaisuuden on otettava huomioon maanviljelyksen kapitalistisen kehityksen kumpikin mahdollisuus Venäjällä ja osoitettava selvästi kansalle kummankin mahdollisuuden ehdot ja merkitys; kolmanneksi se, että marxilaisuuden on taisteltava päättäväisesti sellaista mielipidettä vastaan, jonka mukaan radikaalinen agraarikumous Venäjällä on muka mahdollinen ilman radikaalista poliittista kumousta.

1) Sosialistivallankumoukselliset, kuten kaikki muutkin vähänkin johdonmukaiset narodnikit, eivät käsitä talonpoikaisvallankumouksen porvarillista luonnetta ja sitovat siihen koko quasi-sosialisminsa. Talonpoikaisvallankumouksen suotuisa lopputulos merkitsisi, narodnikkien mielestä, narodnikkilaisen sosialismin voittoa Venäjällä. Tosiasiassa sellainen lopputulos olisi narodnikkilaisen (talonpoikaisen) sosialismin mitä pikaisin ja mitä ratkaisevin romahdus. Mitä täydellisempi ja ratkaisevampi olisi talonpoikaisvallankumouksen voitto, sitä nopeammin talonpoikaisto muuttuisi vapaiksi porvarilliseksi farmareiksi, jotka „antavat virkaeron” narodnikkilaiselle „sosialismille”. Epäsuotuisa lopputulos sitävastoin pitkittää joksikin ajaksi narodnikkilaisen sosialismin kuolinkamppailua, tekee mahdolliseksi sen illuusion säilymisen joksikin ajaksi, että kapitalismin tilanherra-

„kansan luomistyön”, talonpoikaiston uusien taistelumuotojen ja uusien järjestymismuotojen välttämättömyydestä Venäjän vallankumouksessa voi pitää vakavissaan narodnajavoljalaisuutena vain se, jolle porvaristoa ja tilanherroja vastaan tähdätyn talonpoikaisvallankumouksen pelkkä mahdolliseksi katsominen näyttää narodnajavoljalaisuudelta.

mais-porvarillisen muunnoksen arvostelu on muka kapitalismin arvostelua yleensä.

Sosialidemokratia, proletariaatin puolue, ei millään muotoa sido sosialismin kohtaloita porvarillisen vallankumouksen tähän tai tuohon lopputulokseen. Kumpikin lopputulos merkitsee kapitalismin kehitystä ja proletariaatin sortamista niin tilanherrain monarkiassa, jossa vallitsee maan yksityisomistus, kuin myöskin farmarien tasavallassa, vaikka siinä maat olisivatkin kansallistettuja. Sen vuoksi ainoastaan ehdottoman itsenäinen ja puhtaasti proletaarinen puolue pystyy suojaamaan sosialismin asian „demokraattisten agraariuudistusten kaikenlaisissa tilanteissa” *, kuten agraariohjelmani loppuosassa on sanottu (tämä osa otettiin Tukholman edustajakokouksen taktiikkapäätöslauselmaan).

2) Mutta agraarikumouksen *kummankin* lopputuloksen porvarillinen luonne ei missään tapauksessa merkitse sitä, että sosialidemokraatit voivat suhtautua välinpitämättömästi taisteluun tämän taikka tuon lopputuloksen puolesta. Työväenluokan edut vaativat sitä ehdottomasti mitä voimaperäisimmin tukemaan talonpoikaisvallankumousta, — enemmänkin: sen johtavaa osuutta talonpoikaisvallankumouksessa. Taistelllessamme tämän vallankumouksen suotuisan lopputuloksen puolesta meidän on levitettävä joukkojen keskuuteen mitä selvintä käsitystä siitä, mitä agraarikehityksen tilanherratien säilyminen merkitsee, minkälaisia lukemattomia onnettomuuksia (jotka eivät johdu kapitalismista, vaan kapitalismin riittämättömästä kehityksestä) se tuottaa työtätekeville joukoille. Toisaalta meidän on myös selitettävä talonpoikaisvallankumouksen pikkuporvarillinen luonne ja tuohon vallankumoukseen liittyvien „socialististen” toiveiden perusteettomuus.

Tällöin meidän ohjelmamme — koska me emme sido sosialismin kohtaloita porvarillisen kumouksen tähän tai tuohon lopputulokseen — ei voi olla samanlainen sekä suotuisan että „epäsuotuisan tapauksen” varalta. Kun Plehanov sanoi, että me emme tarvitse ehdotuksia, joissa erikoisesti otetaan ennakolta huomioon niin toinen kuin toinenkin (siis rakentuisivat „jos”-sanaan), niin hän sanoi sen noin vain, ajattelematta. Sillä juuri hänen kannaltaan, huonoimman

* Ks. Teokset, 10. osa, s. 187. Toim.

lopputuloksen todennäköisyyden tai sen huomioonottamisen välttämättömyyden kannalta on erikoisen välttämätöntä jakaa ohjelma kahteen osaan, jotka minulla olivatkin. On välttämättä sanottava, että kyseisellä tilanherramais-porvarillisen kehityksen tiellä työväenpuolue puoltaa sellaisia ja sellaisia toimenpiteitä, mutta samalla se auttaa kaikin voimin talonpoikaistoa hävittämään täydellisesti tilanherramaanhallinnan ja avaamaan siten mahdollisuuden laajemmille ja vapaammille kehitysehdoille. Asian tästä puolesta olen seikkaperäisesti puhunut „Selostuksessa” (kohta vuokrauksesta, sen välttämättömyys ohjelmassa „pahimman tapauksen varalta”; sen puuttumisesta Maslovilla)*. Lisään vain, että juuri nyt, jolloin sosialidemokraattien toiminnan välittömät edellytykset kaikkein vähimmin muistuttavat optimistisia oletuksia, Plehanovin virhe tulee esiin vieläkin selvempänä. Kolmas Duuma ei missään tapauksessa voi saattaa meitä lopettamaan taistelua talonpoikaisen agraarivallankumouksen puolesta, mutta vissi ajanjakso joudutaan työskentelemään niiden agraarisuhteiden pohjalla, jotka tekevät mahdolliseksi mitä hillittömimmän riiston tilanherrojen taholta. Juuri Plehanov, joka huolehti erikoisesti pahimmasta tapauksesta, osoittautui nyt olevan ilman ohjelmaa pahimman tapauksen varalta!

3) Kun kerran asetamme tehtäväksemme talonpoikaisvallankumouksen auttamisen, niin on käsitettävä selvästi tehtävän vaikeus sekä poliittisten ja agraariuudistusten välisen *yhdennukaisuuden* välttämättömyys. Muutoin agraari-„optimismin” (konfiskointi ynnä kunnallistaminen tai jakaminen) ja poliittisen „pessimismin” (Novosedski: suhteellisen asteen demokratisointi keskuksessa) yhdistämisestä tulee tieteellisesti kestämaton, käytännöllisesti taantumuksellinen.

Menshevikit aivan kuin vasten tahtoaan myöntävät talonpoikaisvallankumouksen mahdolliseksi haluamatta kuvata kansalle selvästi ja määritellysti sen kaikkia piirteitä. Heidän puheistaan kuultaa mielipide, jonka menshevikki Ptitsyn ilmaisi Tukholmassa verrattoman naiivisti: „Vallankumouksen melske on menevä ohi, porvarillinen elämä palaava tavanomaisille raiteilleen, ja ellei Lännessä tapahdu työväenvallankumousta, tulee porvaristo meillä

* Ks. Teokset, 10. osa, ss. 339—340. *Toim.*

kiertämättömästi valtaan. Sitä tov. Lenin ei ryhdy kieltämään eikä voikaan kieltää" (Pöytäkirjojen s. 91). Kävi niin, että harkitsematon abstraktinen käsitys porvarillisesta kumouksesta on jättänyt varjoon kysymyksen tämän kumouksen siitä muunnoksesta, jona talonpoikaisvallankumous on! Kaikki se on pelkkää „melskettä", mutta reaalista on vain „tavanomaiset raiteet". Vaikeaa on selvemmin ilmaista porvarillista katsantokantaa ja sitä, ettei ymmärretä, mistä meidän porvarillisessa vallankumouksessamme oikeastaan taistellaan.

Talonpoikaisto ei voi suorittaa agraarikumousta ilman vanhan vallan, vakinaisen armeijan ja byrokratian hävittämistä, sillä ne kaikki ovat tilanherramaanhallinnan varmimpia tukipylväitä, jotka on sidottu siihen tuhansin sitein. Sen vuoksi tieteellisesti kestävä on käsitys, että talonpoikaiskumous on mahdollinen yksistään vain paikallisten laitosten demokratismien vallitessa ilman keskuslaitosten täydellistä murskaamista. Tuo käsitys on käytännöllisesti taantumuksellinen siksi, että se hyödyttää pikkuporvarillista tylsyyttä ja pikkuporvarillista opportunistia, joka käsittää asian „mutkattomasti": maa on tarpeen, mutta politiikka — herra ties! Koko maa pitää ottaa, mutta pitääkö ottaa kaikki valta, voidaanko ottaa kaikki valta, kuinka se otetaan, sitä talonpoika ei ajattele (tai oli ajattelemanut), kunnes kahden Duuman hajotus oli häntä opettanut). Mitä taantumuksellisinta on sen vuoksi „talonpoikaiskadetin" hra Peshehonovin katsantokanta, Peshehonovin, joka jo „Agraariprobleemissaan" kirjoitti: „nykyään on verrattomasti tarpeellisempaa vastata selvästi agraarikysymykseen kuin esimerkiksi kysymykseen tasavallasta" (s. 114). Ja tuo poliittisen heikkomielisyyden katsantokanta (taantumusasiain mestarin hra V. V:n perintö) tuli, kufen tunnettua, näkyviin „kansansosialistien" puolueen koko ohjelmassa ja koko taktiikassa. Sen sijaan, että enessät („kansansosialistit") taistelisivat talonpojan tyhmyyttä vastaan, talonpojan, joka ei ymmärrä agraariradikalismia ja poliittisen radikalismia välistä yhteyttä, he *mukaantuvat* tämän tyhmyyteen. Heistä tuntuu, että „se on käytännöllisempää", mutta tosiasiaa juuri sellainen kysymyksen asettaminen tuomitseekin talonpoikaiston agraariohjelman ehdottomaan epäonnistumiseen. Radikaalinen poliittinen kumous on vaikea — se on sanomattakin selvää, mutta vaikea on myös

agraarikumous; jälkimmäinen ei ole mahdollinen ilman yhteyttä edelliseen, ja sosialistien velvollisuutena on se, ettei salata sitä talonpojilta, ettei heitetä hämäävää huntua (riittämättömän selvillä, puolittain kadettalaisilla fraaseilla „demokraattisesta valtiosta”, kuten agraariohjelmassamme tehdään), vaan puhutaan asiat selviksi, opetetaan talonpojille, että menemättä loppuun saakka politiikassa he eivät voi vakavasti ajatella tilanherramaan konfiskointia.

Tässä eivät ole tärkeitä ohjelman „jossit”. Tärkeää on osoittaa se, että agraari- ja poliittisten uudistusten tulee olla *yhdenmukaisia*. „Jos”-sanan asemesta voidaan sama ajatus ilmaista toisin: „puolue selittää, että maanhallinnan parhaana muotona porvarillisessa yhteiskunnassa on maan yksityisomistuksen lakkauttaminen, maan kansallistaminen, sen siirtäminen valtion omaisuudeksi ja että tällainen toimenpide ei voi tulla toteutetuksi eikä tuottaa todellista hyötyä, ellei paikallisia laitoksia ja myöskin koko valtiotakennetta demokratisoida täydellisesti aina tasavaltaan saakka, vakinaisen armeijan hävittämiseen saakka, siihen saakka, että virkamiehistö tulee kansan valitsemaksi j.n.e.”.

Koska emme sisällyttäneet tällaista selitystä agraariohjelmaamme, niin herätimme kansassa *väärän* luulon, että tilanherramaan konfiskointi on muka mahdollista ilman keskusvallan täydellistä demokratismia. Me laskeuduimme opportunistisen pikkuporvariston, s.o. „kansansosialistien”, tasolle, sillä kummassakin Duumassa kävi niin, että sekä heidän ohjelmansa (104:n lakiehdotus) että meidän ohjelmamme tekivät varauksen agraariuudistusten yhteydestä *vain paikallisten* laitosten demokratismiin. Sellainen katsantokanta on poroporvarillista tylyyyttä, josta vuoden 1907 kesäkuun 3 päivän ja III Duuman piti parantaa monet, ja ennen kaikkea sosialidemokraatit.

5. TALONPOIKAISVALLANKUMOUS ILMAN SITÄ, ETTÄ TALONPOIKAISTO VALTAA VALLANP

Venäjän sosialidemokratian agraariohjelma on proletaarinen ohjelma talonpoikaisvallankumouksessa, joka on suunnattu maaorjuuden jätteitä vastaan, kaikkea agraarijärjestelmässämme olevaa keskiaikaisuutta vastaan. Teoreettisesti tämän teesin hyväksyvät, kuten olemme nähneet,

myöskin menshevikit (Plehanovin puhe Tukholmassa). Mutta menshevikit eivät ole laisinkaan harkinneet tätä teesiä, eivät ole huomanneet erottamatonta yhteyttä tämän teesin ja sen taktiikan yleisten perustojen välillä, jota sosialidemokratia noudatti Venäjän porvarillisessa vallankumouksessa. Ja juuri Plehanovin tuotteissa tuo harkinnan puuttuminen on tullut kaikkein selvimmin esiin.

Jokainen talonpoikaisvallankumous, joka on suunnattu keskiaikaisuutta vastaan koko yhteiskunnallisen talouden ollessa luonteeltaan kapitalistista, on porvarillinen vallankumous. Mutta ei jokainen porvarillinen vallankumous ole talonpoikainen vallankumous. Jos sellaisessa maassa, jossa maanviljelys on täysin kapitalistisesti järjestetty, maanviljelijä-kapitalistit suorittaisivat palkkatyöläisten avulla agraarivallankumouksen hävittäen, sanokaamme esimerkiksi, maan yksityisomistuksen, niin se olisi porvarillinen vallankumous, mutta ei lainkaan talonpoikaisvallankumous. Jos maassa, jonka agraarijärjestelmä on jo siinä määrin kasvanut yhteen kapitalistisen talouden kanssa yleensä, että tuon järjestelmän kukistaminen olisi mahdotonta ilman kapitalismin kukistamista, tapahtuisi vallankumous, joka asettaisi valtaan sanokaamme teollisuusporvariston itsevaltaisen byrokratian tilalle, niin se olisi porvarillinen vallankumous, mutta ei lainkaan talonpoikaisvallankumous. Toisin sanoen: porvarillinen maa ilman talonpoikaista on mahdollinen ja porvarillinen vallankumous on sellaisessa maassa mahdollinen ilman talonpoikaista. Mahdollista on porvarillinen vallankumous maassa, jossa on huomattava talonpoikaisväestö, ja kuitenkin se saattaa olla sellainen vallankumous, joka ei ole lainkaan talonpoikaisvallankumous, t.s. sellainen, joka ei vallankumouksellista erikoisesti talonpoikaista koskevia maanomistussuhteita eikä nosta talonpoikaista jossain määrin aktiivisten, vallankumousta luovien yhteiskunnallisten voimien joukkoon. Siis yleinen marxilainen käsite: „porvarillinen vallankumous” sisältää vissejä väittämiä, jotka ehdottomasti soveltuvat jokaiseen talonpoikaisvallankumoukseen maassa, jossa kapitalismi kehittyy, mutta tuo yleinen käsite ei sano vielä kerrassaan mitään siitä, täytyykö (objektiivisen välttämättömyyden mielessä) kyseisen maan porvarillisen vallankumouksen, saavuttaakseen täydellisen voiton, tulla talonpoikaisvallankumoukseksi vai eikö.

Plehanovin ja hänen mukanaan Venäjän vallankumouksen ensimmäisellä kaudella (s.o. vuosina 1905—1907) kulkeneiden menshevikkien koko taktillisen linjan virheellisyyden peruslähde on siinä, että he eivät ollenkaan ymmärtäneet tätä yleensä porvarillisen vallankumouksen ja talonpoikaisen porvarillisen vallankumouksen välistä suhdetta. Menshevistisessä kirjallisuudessa tavanomainen ankara hälinä * sen johdosta, että bolshevikit eivät muka ymmärrä tapahtuvan vallankumouksen porvarillista luonnetta, ei ole mitään muuta kuin tuon ajattelun keskeneräisyyden verho. Tosi-asiaassa ei kummankaan ryhmän ainoakaan sosialidemokraatti ole ennen vallankumousta eikä sen aikanakaan luopunut marxilaisista katsantokannoista vallankumouksen porvarilliseen luonteeseen nähden; vain ryhmäerimielisyyksien „yksinkertaistajat”, vulgarisoijat saattoivat väittää päinvastaista. Mutta osa marxilaisia, nimittäin oikeistosiiپی, on koko ajan rajoittunut porvarillisen vallankumouksen yleiseen, abstraktiseen, kaavalliseen käsitteeseen kykenemättä ymmärtämään kyseisen porvarillisen vallankumouksen *erikoisuutta* nimenomaan talonpoikaisvallankumouksena. On aivan luonnollista ja kiertämätöntä, että sosialidemokratian tämä siipi ei voinut käsittää sitä, mistä juontuu porvaristomme vastavallankumouksellisuus Venäjän vallankumouksessa, ei voinut selvästi määritellä, mitkä luokat kykenevät saavuttamaan tässä vallankumouksessa täydellisen voiton, ei voinut olla hairautumatta mielihiteeseen: porvarillisessa vallankumouksessa proletariaatin on tuettava porvaristoa, porvarillisessa vallankumouksessa on porvariston oltava päätekijänä, vallankumouksen kantavuus heikkenee, jos porvaristo siitä loittonee, j.n.e., y.m.s.

Bolshevikit sitävastoin heti vallankumouksen alusta lähtien keväällä ja kesällä vuonna 1905, jolloin ei voinut olla vielä puhettakaan siitä bolshevismien sekoittamisesta boikotismiin, taisteluryhmäläisyyteen (боевизм) j.n.e., jokatietämättömien ja typerien ihmisten keskuudessa on nyt niin yleinen, bolshevikit jo silloin osoittivat selvästi taktillisten erimielisyyksiemme *lähteen* esittäessään talonpoikaisvallan-

* Plehanovilla „Uusissa kirjeissä taktiikasta ja tahdittomuudesta” (Glagolevin kustantamo, Pietari) tuo hälinä on suorastaan koomillista. Ankarina sanoja, bolshevikkien haukkumista ja kieräilyä siinä on suunnattomasti, ajatusta — ei tippaakaan.

kumouskäsitteen eräänä porvarillisen vallankumouksen muotona ja määritellessään sen voiton: „proletariaatin ja talonpoikaiston vallankumouksellisdemokraattinen diktaattori”. Mitä suurimpana *aatteellisena* voittona, minkä bolshevismi on sen jälkeen saavuttanut kansainvälisessä sosialidemokratiassa, oli Kautskyn esiintyminen kirjoituksella Venäjän vallankumouksen liikkeellepanevista voimista (N. Leninin toimittama ja esipuheella varustama venäjännös: „Venäjän vallankumouksen liikkeellepanevat voimat ja perspektiivit”. M. 1907, kirjakustantamo „Novaja epoha”). Kuten tunnettua, bolshevikkien ja menshevikkien kahtiajakaantumisen alussa, vuonna 1903, Kautsky asettui viimeksi mainittujen puolelle. Vuonna 1907, tehtyään havaintoja Venäjän vallankumouksesta, josta Kautsky kirjoitti useampia kertoja, hän käsitti heti Plehanovin virheen, Plehanovin, joka oli lähettänyt hänelle tunnetun kysymyslistansa. Tuossa kysymyslistassa Plehanov esitti kysymyksiä *vain* Venäjän vallankumouksen porvarillisesta luonteesta erottamatta erikseen talonpoikaisen porvarillisen vallankumouksen käsitettä, menemättä yleisiä sulkumerkkejä pitemmälle: „porvarillinen demokratia”, „porvarilliset oppositiopuolueet”. Oikaisten tuon virheen Kautsky vastasi Plehanoville, että porvaristo ei ole Venäjän vallankumouksen liikkeellepaneva voima, että *siinä* mielessä porvarillisten vallankumousten aika on mennyt ohi, että „etujen kestävä yhteisyys koko vallankumoustaistelun kaudeksi on olemassa vain proletariaatin ja talonpoikaiston välillä” (mainittu kirjanen, ss. 30—31), että „juuri sen (tuon etujen kestävyuden) onkin tultava perustaksi Venäjän sosialidemokratian koko vallankumoukselliselle taktiikalle” (sama, s. 31). Tässä on täysin selvästi ilmaistu bolshevistisen taktiikan *perustat* menshevististä taktiikkaa *vastaan*. Plehanov on hirveän vihoissaan „Uusissa kirjeissä j.n.e.” tämän johdosta. Mutta hänen suuttumuksensa tuo vain selväpiirteisemmin esiin perustelun voimattomuuden. Kokemamme kriisi on „kuitenkin porvarillinen”,— jankkaa Plehanov herjaten bolshevikkeja „valistumattomiksi” (s. 127). Tuo herjaus on voimatonta kiukkua. Plehanov ei ole käsittänyt kysymystä, miten talonpoikainen porvarillinen vallankumous eroaa ei-talonpoikaista porvarillisesta vallankumouksesta. Sanoessaan, että Kautsky „liioittelee meidän talonpoikamme kehityksen nopeutta” (s. 131), että „erimielisyys meidän (Plehanovin

ja Kautskyn) välillämme voi olla vain vivahteissa” (131) j.n.e., Plehanov turvautuu viheliäisimpiin ja pelkurimaisimpiin verukkeisiin, sillä jokainen vähänkin ajatteleva henkilö näkee juuri päinvastaista. Asia ei ole „vivahteissa”, ei siinä, miten nopeaa on kehitys, ei vallan „valtaamisessa”, josta Plehanov kirkuu, vaan *peruskäsityksessä luokista*, jotka pystyvät olemaan Venäjän vallankumouksen liikkeellepanevana voimana. Tahtoen ja tahtomattaan Plehanov ja menshevikit luisuvat *kiertämättömästi* opportunistiseen porvariston tukemiseen, sillä he eivät käsitä porvariston vastavallankumouksellisuutta talonpoikaisessa porvarillisessa vallankumouksessa. Bolshevikit määrittelivät heti tämän vallankumouksen voiton yleiset ja tärkeimmät luokkaehdot proletariaatin ja talonpoikaiston demokraattiseksi diktatuuriksi. „Liikkeellepaneuvissa voimissa” Kautsky tuli asiallisesti samalle kannalle ja toisti sen teoksensa „Yhteiskunnallinen vallankumous” *toisessa* painoksessa, jossa hän sanoo: „Se (Venäjän sosialidemokratian voitto lähitulevaisuudessa) voi olla vain proletariaatin ja talonpoikaiston liiton (einer Koalition) asia” („Die soziale Revolution”, von K. Kautsky. Zweite Auflage. Berlin, 1907, Seite 62 *). (Tilan puute ei salli meidän pysähtyä toiseen Kautskyn lisäykseen, jonka hän teki toiseen painokseen, hänen arvioonsa vuoden 1905 joulukuun opetuksesta,— arvioonsa, joka *perusteellisesti* eroaa menshevismistä.)

Täten siis näemme, että Plehanov lasi täydellisesti aseensa kysymyksessä, joka koskee yleensä koko sosialidemokraattisen taktiikan *perustoja* sellaisessa porvarillisessa vallankumouksessa, joka voi voittaa vain talonpoikaisvallankumouksena. Tukholmassa lausumani sanat (huhtikuu v. 1906)**, että kieltäytyttyään hyväksymästä sitä, että talonpoikaisto valtaa vallan talonpoikaisvallankumouksessa, Plehanov on vienyt menshevismiin järjettömyyteen saakka, ovat saaneet mitä täydellisimmän vahvistuksen myöhemmässä kirjallisuudessa. Ja tuo taktillisen linjan perusvirhe ei voinut olla tuntumatta menshevikkien agrariohjelmassa. Kunnallistaminen, kuten edellä olen moneen kertaan osoit-

* — K. Kautsky. „Yhteiskunnallinen vallankumous”, 2. painos, Berliini, 1907, s. 62. *Toim.*

** Ks. Teokset, 10. osa, s. 277. *Toim.*

tanut, ei ilmaise täydellisesti enempää taloudellisella kuin poliittisellakaan alalla talonpoikaisvallankumouksen todellisen voiton ehtoja, proletariaatin ja talonpoikaiston todellisen vallanvaltaamisen ehtoja. Taloudellisella alalla tällaista voittoa ei voida sovittaa yhteen vanhan osuusmaanhallinnan varmentamisen kanssa; poliittisella alalla — yksistään vain alueellisen demokratismien kanssa keskusvallan ollessa epätäydellisesti demokraattinen.

6. ONKO MAAN KANSALLISTAMINEN RIITTAVAN JOUSTAVA KEINO?

Tov. John puhui Tukholmassa (pöytäkirjojen s. 111), että „maan kunnallistamissuunnitelma on joustavampana otollisempi, se huomioi taloudellisten olojen moninaisuuden, se sallii toteuttaa kunnallistamisen itse vallankumousprosessissa”. Kunnallistamisen peruspuutteellisuuden tässä suhteessa olen jo osoittanut: osuusmaan kiinnittäminen omaisuudeksi. Kansallistaminen on tässä suhteessa verrattomasti joustavampi, sillä se sallii järjestää uusia talouksia „aidoista vapautetulla” maalla paljon vapaammin. Tässä on vielä pantava lyhyesti merkille Johnin muut, vähemmän tärkeät näkökohdat.

„Maiden jakaminen”, sanoo John, „loisi eräin paikoin jälleen vanhat maanhallintasuhteet. Eräillä alueilla tulisi jokaista taloutta kohti 200 desjatiinaa, ja siten me loisimme esimerkiksi Uralilla uusien tilanherrain luokan”. Mallinäyte perustelusta, joka on oman järjestelmänsä syyttämistä! Ja tuollaiset perustelut ratkaisivat asian menshevistisessä edustajakokouksessa! Nimenomaan kunnallistamisen ja vain sen puutteellisuutena on se vika, johon tässä viitataan, sillä vain se kiinnittää maan eri alueille. Syyssä ei ole tässä jakaminen, kuten luulee John, joka tekee huvittavan loogillisen virheen, vaan kunnallistajain provinsialismi. Kunnallistetut Uralin maat jäisivät kuitenkin menshevikkien ohjelman mukaan uralilaisten „hallintaan”. Se olisi *uuden* taantumuksellisen kasakkaväen luomista, taantumuksellisen siksi, että etuoikeutetut pienviljelijät, jotka on turvattu maalla kymmenen kertaa paremmin kuin koko maanviljelijäin muu joukko, eivät voisi olla vastustamatta talonpoikaisvallankumousta, eivät voisi olla puolustamatta maan yksityisomistuksesta koituvia erikoisetuja. Voidaan vain

olettaa, että tuon samaisen ohjelman perustalla „demokraattinen valtio” voisi julistaa kymmenet miljoonat desjatiinat Uralin metsiä „yleisvaltakunnallisen merkityksen omaaviksi metsiksi” tai „siirtoasuttamisvarannoksi” (katsohan kadetti Kaufmann Uralin metsien sellaisen käytön mahdolliseksi metsäisyyden 25% puitteissa, mikä tekee 21 miljoonaa desjatiinaa Vjatkan, Ufan ja Permin läänissä!) ja ottaa ne tällä perustalla omaan „hallintaansa”. Kunnallistamiselle ei ole ominaista joustavuus, vaan sekavuus, siinä koko juttu.

Tarkastelkaamme edelleen kunnallistamisen toteuttamista itse vallankumousprosessissa. Tässä me kohtaamme hyökkäyksiä minun „vallankumouksellisia talonpoikaiskomiteoita” vastaan säätylaitoksina. Mehän olemme säätyläisyyttä vastaan — liberalisoivat menshevikit Tukholmassa. Halpahintaista liberalismia! Meidän menshevikkimme eivät kuitenkaan ole ajatelleet sitä, että ei-säätyläisen itsehallinnon voimaansaattamista varten on saavutettava jo voitto ja otettava pois valta etuoikeutetulta säädyltä, jota vastaan taistellaan. Nimenomaan „itse vallankumousprosessissa”, kuten John sanoo, s.o. tilanherrojen karkottamiseksi käytävän taistelun prosessissa, niiden „*talonpoikaiston vallankumouksellisten esiintymisten*” prosessissa, joista puhuu menshevikkien taktiikkapäätöslauselmakin, ovat mahdollisia vain talonpoikaiskomiteat. Meidän poliittinen ohjelmamme turvaa säätyperustasta vapaan itsehallinnon voimaansaattamisen, se tullaan kiertämättömästi pystyttämään ja se pitää pystyttää *hallinto*-organisaationa voiton jälkeen, kun koko väestön on jo pakko tunnustaa uusi järjestys. Mutta jos ohjelmamme sanat „talonpoikaiston vallankumouksellisten esiintymisten tukemisesta aina tilanherrain maiden konfiskointiin saakka” ei ole fraasi, niin täytyy huolehtia joukkojen järjestämisestä *näitä* „esiintymisiä” *varten!* Siitä menshevikkien ohjelma ei huolehdi. Se on rakennettu siten, että se voitaisiin kokonaisuudessaan muuttaa helposti parlamentaariseksi lakiehdotukseksi porvarillisten puolueiden lakiehdotusten rinnalle, puolueiden, jotka vihaavat kaikenlaisia „esiintymisiä” (kuten kadetit) tai opportunistisesti verukehtivat itsensä erilleen näiden esiintymisten ja niiden järjestämisen systemaattisen avustamisen tehtävästä (kuten kansansosialistit). Mutta ohjelman sellainen rakenne on sopimaton työväenpuolueelle, joka puhuu talonpoikaisesta

agraarivallankumouksesta, puolueelle, jonka tarkoitusperänä ei ole suurporvariston ja virkavallan tyynnyttäminen (niin kuin kadeteilla), ei pikkuporvariston tyynnyttäminen (niin kuin kansansosialisteilla), vaan yksinomaan laajojen joukkojen tietoisuuden ja omatoimisuuden kehittäminen niiden taistelussa maaorjuudellista Venäjää vastaan.

Palauttakaa mieleenne vaikkapa yleispiirteissään ne lukuisat talonpoikaiston „vallankumoukselliset esiintymiset”, jotka olivat Venäjällä vuoden 1905 keväällä, vuoden 1905 syksyllä ja vuoden 1906 keväällä. Lupaammeko me tukea sellaisia esiintymisiä vai emmekö lupaa? Jos emme lupaa, niin ohjelmamme osoittautuisi valhetta puhuvaksi. Jos lupaamme, niin on selvää, että *näitä* esiintymisiä varten ohjelma *ei anna* ohjeita *niiden* järjestämisestä. Tällaisten esiintymisten järjestäminen on mahdollista vain välittömästi taistelupaikalla, organisaation voivat luoda vain välittömästi joukot, jotka osallistuvat taisteluun, s.o. organisaation täytyy ehdottomasti olla talonpoikaiskomitean tyyppiä. Suurten alueitsehallintojen odottelemisen tällaisten esiintymisten aikana on suorastaan naurettavaa. Voittaneiden paikallisten komiteoiden, niiden vallan ja vaikutuksen puitteiden laajeneminen naapurikyliin, kihlakuntiin, lääneihin, kaupunkeihin, aluepiireihin ja *koko valtakuntaan* on tietysti toivottavaa ja välttämätöntä. Sitä vastaan, että ohjelmassa puhutaan tällaisen laajenemisen välttämättömyydestä, ei voida mitään sanoa, inutta tällöin ei saa rajoittua alueisiin, vaan on ehdottomasti mentävä keskusvaltaan asti. Se ensinnäkin. Toiseksi, silloin ei ole puhuttava *itsehallinnoista*, sillä tällainen termi viittaa hallinto-organisaation *riippuvaisuuteen* valtiorakenteen organisaatiosta. „Itsehallinto” toimii keskusvallan vahvistamien ohjesääntöjen mukaan ja myös sen määrittelemissä puitteissa. Mutta taistelevan kansan niiden organisaatioiden, joista meillä on puhe, on oltava täysin riippumattomia kaikista vanhan vallan laitoksista, taisteltava uuden valtiorakenteen puolesta, oltava kansan kaikkivallan (eli kansan itsevaltiuden) aseena ja sen turvaamisen keinona.

Sanalla sanoen, menshevikkien ohjelma, joka kuvastaa menshevikkien ajatusten sekavuutta kysymyksessä väliaikaisesta vallasta j.n.e., on kaikissa suhteissa epätydyttävä „itse vallankumousprosessin” kannalta.

7. MAAN KUNNALLISTAMINEN JA KUNNALLISSOSIALISMI

Kummankin lähentäminen toisiinsa kuuluu itse menshevikeille, jotka veivät Tukholmassa läpi agrariohjelman. Riittävää on mainita kaksi huomattavaa menshevikkiä, Kostrov ja Larin. „Eräät toverit”, puhui Kostrov Tukholmassa, „ovat ensi kertaa kuulevinaan kunnallisesta omaisuudesta. Muistutan heille, että Länsi-Euroopassa on kokonainen suunta” (! nimenomaan!), „kunnallissosialismi” (Englanti), joka tarkoittaa kaupunkien ja maaseudun kunnallishallintojen omaisuuden laajentamista ja jonka kannalla ovat myös meidän toverimme. Monet kunnallishallinnot omistavat kiinteistöomaisuutta eikä se ole ristiriidassa meidän ohjelmamme kanssa. Nyt meillä on mahdollisuus saada (!) kunnallishallinnoille ilmaiseksi (!!) kiinteistörikkauksia ja meidän on käytettävä tätä mahdollisuutta. Konfiskoidut maat täytyy tietysti kunnallistaa” (s. 88).

Naiivi kanta „mahdollisuudesta saada ilmaiseksi rikkautta” on siinä tuotu esiin suurenmoisesti. Puhuja ei vain ole ajatellut sitä, miksi tuo kunnallissosialismin „suunta” nimenomaan erikoisena suuntana ja etupäässä Englannissa, jonka hän otti esimerkiksi, — on *äärimmäisen opportunistin* suunta? Minkä vuoksi Engels, luonnehtiessaan Sorgelle kirjoittamissaan kirjeissä tuota Englannin fabianilaisten äärimmäistä intelligenttiopportunistia, puhui heidän „kunnallistamis”-pyrkimystensä pikkuporvarillisesta merkityksestä ^{103?}

Kommentaarissaan menshevikkien ohjelmaan Larin puhuu yhteen ääneen Kostrovin kanssa: „Mahdollisesti eräillä paikkakunnilla paikallinen kansanitsehallinto kykenee itse hoitamaan noita suuria talouksia omaan laskuunsa, kuten esimerkiksi kaupunkiduumat omistavat hevosraitioiteitä tai teurastamoja, ja silloin kaikki (!!) voitto tulee niistä koko (!) väestön käytettäväksi” *, — eiköhän sentään paikallisen porvariston, herttainen Larin?

Länsi-Euroopan kunnallissosialismin pikkuporvarillisten urhojen pikkuporvarilliset illuusiot tulevat jo heti näkyviin. Unohdettu on porvariston herruus, unohdettu on myös se, että vain sellaisissa kaupungeissa, joissa on suuri prosentti-

* „Talonpoikaikysymys ja sosialidemokratia”, s. 66.

määrä *proletaarista* väestöä, onnistutaan saamaan työtä-tekeville jotain kunnallishallinnon murusista! Mutta tämä sivumennen. Maan kunnallistamisen „kunnallissosialistisen” aatteen tärkein petos sisältyy seuraavaan.

Lännen porvarillinen sivistyneistö korottaa, Englannin fabianilaisten tapaan, kunnallissosialismin erikoiseksi „suunnaksi” nimenomaan siksi, että se haaveilee yhteiskunnallisesta rauhasta, luokkien sovittamisesta ja haluaa siirtää yhteiskunnallisen huomion koko taloudellisen järjestelmän ja koko valtiorakenteen peruskysymyksistä paikallisen itsehallinnon pikkukysymyksiin. Ensimmäisen lajin kysymysten alalla luokkaristiidat ovat kaikkein kärkevimpiä; juuri tämä ala, kuten olemme jo osoittaneet, koskee porvariston luokkaherruuden varsinaisia perustoja. Sen vuoksi juuri siinä on sosialismin osittaisen toteuttamisen pikkuporvarillinen, taantumuksellinen utopia erikoisen toivotonta. Huomio siirretään pienten paikallisten kysymysten alalle, ei kysymykseen porvariston herruudesta luokkana, ei kysymykseen tuon herruuden peruskeinoista,—vaan kysymykseen niiden *murujen* käyttämisestä, joita rikas porvaristo viskaa „väestön tarpeisiin”. Ymmärrettävää on, että kun sellaiset kysymykset mitättömien (lisäarvon yleiseen määrään ja porvariston valtionmenojen yleiseen summaan verrattuna) summien käyttämisestä on erotettu erilleen, summien, jotka *itse porvaristo on suostuvainen* luovuttamaan kansan terveyshuoltoon (Engels mainitsee „Asuntokysymyksessä”, että tarttuvat kulkutaudit pelottavat itse porvaristoa ¹⁰⁴),—kansanvalistukseen (täytyyhän porvaristolla olla koulutettuja työläisiä, jotka kykenevät mukaantumaan tekniikan korkeaan tasoon!) j.n.e., niin *sellaisten pienten* kysymysten alalla voidaan jaaritella „yhteiskunnallisesta rauhasta”, luokkataistelun vahingollisuudesta j.n.e. Mitä luokkataistelu se on, kun itse porvaristo käyttää varoja „väestön tarpeisiin”, lääkintähuoltoon, valistukseen? Miksi olisi tarpeen yhteiskunnallinen vallankumous, kun paikallisten itsehallintojen kautta voidaan vähitellen ja asteittaisesti laajentaa „kollektiivista omaisuutta”, „sosialisoida” tuotanto: hevosraitiotiet, teurastamot, joihin kunnioitettava J. Larin niin oikeaan aikaan viittaa?

Tämän „suunnan” pikkuporvarillinen opportunismi on siinä, että unohdetaan niin sanotun „kunnallissosialismin” (todellisuudessa kunnalliskapitalismin, kuten englantilaiset

sosialidemokraatit aivan oikein puhuvat fabianilaisia vastaan) *ahtaat puitteet*. Unohdetaan, että niin kauan kuin porvaristo luokkana pitää herruutta, se ei voi sallia kajottavan herruutensa todellisiin *perustoihin* edes „kunnalliseltakaan” kannalta,— että kun porvaristo sallii, sietää „kunnallissosialismia”, niin nimenomaan siksi, että se ei kajoa porvariston herruuden *perustoihin*, ei koske porvariston rikkauten *tärkeitä* lähteitä, vaan ulottuu vain siihen menojen paikalliseen, suppeaan alaan, jonka porvaristo itse *antaa* „väestön” hoidettavaksi. Vähäisinkin tutustuminen Lännen „kunnallissosialismiin” riittää, jotta voitaisiin tietää, kuinka *sosialististen* kunnallishallintojen pieninkin yritys hiukan ylittää tavallisen, s.o. vähäpätöisen, mitättömän, työläiselle *oleellista* helpotusta tuottamattoman taloudenhoidon puitteet, jokainen yritys kajota hiukan *pääomaan* aiheuttaa aina ja ehdottomasti porvarillisen valtion keskusvallan päättäväisen veto*.

Ja juuri tuon perusvirheen, tuon Länsi-Euroopan fabianilaisten, possibilistien ja bernsteinilaisten opportunistien meidän kunnallistajamme omaksuvat.

„Kunnallissosialismi” on sosialismia *paikallisen hallinnon* kysymyksissä. Kaikki se, mikä menee *paikallisten* etujen puitteiden ulkopuolelle, *valtiohallinnon* tehtävien ulkopuolelle, s.o. kaikki se, mikä koskee hallitsevien luokkien tulojen peruslähteitä ja näiden luokkien herruuden turvaamisen peruskeinoja, kaikki se, mikä ei koske valtion hallintoa, vaan valtion *rakennetta*, jää *siten* „kunnallissosialismiin” vaikutuspiirin ulkopuolelle. Mutta meidän nero-pattimme kiertävät yleiskansallisen ja hallitsevien luokkien perusetuihin mitä välittömimmin koskevan maakysymyksen kärkevyyden *lukemalla* tämän kysymyksen „paikallisen hallinnon kysymyksiin”! Lännessä kunnallistetaan hevosraitiotiet ja teurastamot,— miksi me emme voisi kunnallistaa runsasta puolta kaikista maista? — järkeilee venäläinen intelligenttipahanen. Se on hyvä olemassa sekä restauraation että keskusvallan epätäydellisen demokratismin varalta!

Tuloksena on agraarisosialismi porvarillisessa vallankumouksessa ja mitä poroporvarillisin sosialismi, joka panee toiveensa luokkataistelun *lievittämiseen* *kärkevissä* kysymyksissä *siirtämällä* nuo kysymykset niiden pikkukysy-

* — veto — kiellän (tässä tapauksessa — kiellon). *Toim.*

mysten joukkoon, jotka koskevat ainoastaan paikallista hallintoa. Käytännössä ei kysymys taloudenpidosta parhaiden maiden puoliskolla voi olla paikallinen kysymys eikä myöskään hallintokysymys. Se on yleisvaltakunnallinen kysymys, ei ainoastaan tilanherravaltion, vaan myöskin porvarillisen valtion rakenteen kysymys. Ja se, kun kansaa maanitellaan ajatuksella, että ennen sosialistisen kumouksen toteuttamista on maanviljelyksessä muka mahdollista „kunnallissosialismin” kehitys, on mitä sallimattomimman demagogian harjoittamista. Marxilaisuus sallii ottaa porvarillisen vallankumouksen ohjelmaan kansallistamisen, sillä kansallistaminen on porvarillinen toimenpide, sillä absoluuttinen korko estää kapitalismin kehitystä, maan yksityisomistus on kapitalismille haittana. Mutta marxilaisuus pitää muuttaa fabianilaiseksi intelligenttiopportunistiksi, jotta porvarillisen vallankumouksen ohjelmaan voitaisiin ottaa suurtilojen kunnallistaminen.

Juuri tässä tulee meille näkyviin pikkuporvarillisten ja proletaaristen menetelmien erilaisuus porvarillisessa vallankumouksessa. Radikaalisinkaan pikkuporvaristo,—meidän sosialistivallankumouksellistemme puolue mukaan luetuna,— ei odota porvarillisen vallankumouksen *jälkeen* luokkataistelua, vaan yleistä onnea ja rauhaa. Sen vuoksi se etukäteen „rakentaa itselleen pesäsen”, esittää pikkuporvarillisen reformaattoruuden suunnitelmia porvarillisessa vallankumouksessa, keskustelee erilaisista „normeista”, maanhallinnan „säännöstelemisestä”, työperustan ja työhön perustuvan pientalouden lujittamisesta j.n.e. Pikkuporvarillinen menetelmä on mahdollisimman suuren yhteiskunnallisen rauhan suhteiden rakentamisen menetelmä. Proletaarinen menetelmä on *yksinomaan* kaiken keskiaikaisuuden raivaamista, tien raivaamista *luokkataistelua* varten. Sen vuoksi kaikenlaisten maanhallinta-„normien” käsittelemisen proletaarit voivat jättää pikkuisännille: proletaaria kiinnostaa vain tilanherralatifundioiden hävittäminen, vain maan yksityisomistuksen hävittäminen luokkataistelun *viimeisenä* esteenä maanviljelyksen alalla. Porvarillisessa vallankumouksessa meitä ei kiinnosta pikkuporvarillinen reformaattoruus eikä rauhoittuneiden pikkuisäntien tuleva „pesänen”, vaan proletaarisen taistelun ehdot kaikenlaista porvarillisella maaperällä tapahtuvaa poroporvarillista rauhoittuneisuutta vastaan.

Juuri tämän antiproletaarisen hengen tuo kunnallistaminen *porvarillisen* agraarivallankumouksen ohjelmaan, sillä vastoin menshevikkien syvästi väärää mielipidettä kunnallistaminen ei laajenna eikä kärjistä luokkataistelua, vaan päinvastoin *tylsentää* sitä. Se tylsentyä sitä myös katsoamalla paikallisen demokratismin mahdolliseksi keskuksen demokratismin ollessa epätäydellinen. Tylsentyä myöskin „kunnallissosialismin” aatteella, sillä porvarillisessa yhteiskunnassa se on *ajatettavissa* vain *syrjässä* taistelun valtiesta, vain pienissä, paikallisissa, toisarvoisissa kysymyksissä, joissa *jopa* porvaristokin voi antaa myöten, voi tehdä sovinnon menettämättä mahdollisuutta luokkaherruutensa säilyttämiseen.

Työväenluokan on annettava porvarilliselle yhteiskunnalle porvarillisen kumouksen puhtain, johdonmukaisin, päättäväisin ohjelma, aina maan porvarilliseen kansallistamiseen asti menevä ohjelma. Pikkuporvarillista reformaattoruutta porvarillisessa vallankumouksessa proletariaatti väistää inhoten: meitä kiinnostaa taistelun vapaus eikä poroporvarillisen onnen vapaus.

Intelligenttiopportunisti työväenpuolueessa ajaa luonnollisesti toista linjaa. Porvarillisen kumouksen laajan vallankumouksellisen ohjelman asemesta huomio suunnataan pikkuporvarilliseen utopiaan: puoltaa paikallista demokratismia keskuksen ollessa epädemokraattinen, turvata pientä reformaattoruutta varten kunnallistalouden nurkkaus syrjässä suurista „melskeistä”, kiertää tavattoman kärkevän maaselkkauksen kärkevyys antisemiittien reseptin mukaisesti, s.o. laskemalla suuri kansallinen kysymys paikallisten pikkukysymysten alaan kuuluvaksi.

8. MUUTAMIA ESIMERKKEJÄ KUNNALLISTAMISEN AIHEUTTAMASTA SEKAANNUKSESTA

Millaista epäselvyyttä „kunnallistamis”-ohjelmalla on kylvetty sosialidemokraattien mieleen, minkälaiseen avuttomaan tilaan se on tuominut propagandistit ja agitaattorit, siitä ovat todistuksena seuraavat seikat.

J. Larin on epäilemättä eräs huomattava ja kirjallisuudessa tunnettu menshevikki. Tukholmassa hän, kuten pöytäkirjoista näkyy, osallistui mitä toimeliaimmin ohjelman läpiviemiseen. Hänen kirjasensa „Talonpoikaiskysymys ja sosialidemokratia”, joka on otettu „Novyi mirin” kirjasten

sarjaan, on miltei virallisena kommentaariona menshevikkien ohjelmaan. Ja katsokaa mitä tämä kommentoija kirjoittaa. Hänen kirjasensa viimeiset sivut on omistettu maaudistuskysymyksen yhteenvedoille. Tekijä otaksuu mahdolliseksi näiden uudistusten kolme eri lopputulosta: 1) lisäpalstoja talonpoikain yksityisomistukseen korvausta vastaan — „työväenluokalle, talonpoikaiston alemmille kerroksille ja kansantalouden koko kehitykselle epäedullisin lopputulos” (103). Toinen lopputulos — parhain ja 3., joskin epätodennäköinen, — „pakollisen tasasuhtaisen käytön julistaminen paperilla”. Luulisi meillä olevan oikeuden odottaa, että toisena lopputuloksena kunnallistamisohjelman kannattajan mielestä täytyy olla kunnallistamisen? Ei. Kuulkaa:

„Voi olla, että kaikki konfiskoidut tai jopa yleensä kaikki maat tullaan julistamaan yhteiseksi valtionomaisuudeksi ja antamaan paikallisen itsehallinnon määräysvaltaan niiden jakamiseksi maksutta (??) kaikkien sellaisten käyttöön, jotka todella harjoittavat taloutta noilla mailla, tietenkin ilman koko Venäjälle pakollisen tasasuhtaisen käytön voimaansaattamista ja ilman palkkatyön kieltämistä. Kysymyksen tällainen ratkaisu, kuten olemme nähneet, turvaa parhaiten, niin proletariaatin lähimmät edut kuin myöskin sosialistisen liikkeen ja työn tuottavuuden kohottamisen yleiset edut — Venäjän elämän peruskysymyksen. Sen vuoksi sosialidemokraattien on puollettava ja toteutettava nimenomaan tämän luontoista agraarireformia (?). Se tulee tapahtumaan silloin, kun korkeimman kehityksensä saavuttaneessa vallankumouksessa tulevat olemaan voimakkaita yhteiskunnallisen kehityksen tietoiset ainekset” (103. Kursivointi meidän).

Jos J. Larin tai muut menshevikit luulevat, että tässä on esitetty kunnallistamisohjelma, niin se on tragikoomillinen hairahdus. Kaikkien maiden siirtäminen valtion omaisuudeksi on maan kansallistamista, eikä voida kuvitellakaan, että maasta määrättäisiin muutoin kuin paikallisten itsehallintojen kautta, jotka toimivat yleisvaltakunnallisen lain puitteissa. Sellaisen ohjelman — ei tietenkään „reformien”, vaan vallankumouksen ohjelman — minä allekirjoitan kokonaisuudessaan, lukuunottamatta kohtaa „maksuttomasta” jakamisesta jopa palkkatyön avulla taloutta hoitaville. Sellaisen asian lupaaminen porvarillisen yhteiskunnan puolesta sopii paremmin antisemiitille kuin sosialidemokraatille. Sellaista lopputulosta kapitalistisen kehityksen puitteissa marxilainen ei voi olettaa mahdolliseksi, — ei ole myöskään perustaa katsoa toivottavaksi koron siirtämistä liikeyrittäjä-farmareille. Mutta paitsi tuota kohtaa, joka kaikesta päättäen on selitettävissä tekijän sanahairahduksesta

johtuvaksi, jää epäilemättömäksi, että kansantajuisessa menshevistisessä kirjasessa julistetaan *maan kansallistamista* parhaimpana lopputuloksena vallankumouksen korkeimman kehityksen yhteydessä.

Kysymyksestä, mitä tulee tehdä yksityisomistuksellisten maiden suhteen, samainen Larin kirjoittaa:

„Mitä taas tulee yksityisomistuksellisiin maihin, jotka ovat suurten tuottavien kapitalististen talouksien käytössä, niin niiden konfiskointia sosialidemokraatit eivät suunnittele lainkaan pikku isäntien kesken jakamista varten. Samaan aikaan kun pienen talonpoikaistalouden keskimääräinen tuottavuus omalla tai vuokratulla maalla ei kohoa 30 puutaan desjatiinalta, on kapitalistisen maatalouden keskimääräinen tuottavuus Venäjällä yli 50 puuta” (64).

Sanoessaan noin Larin heittää *talonpoikaisen* agraarivallankumouksen aatteen itse asiassa yli laidan, sillä hänen keskimääräislukunsa satoisuudesta koskevat *kaikkia* tilanherramaita. Ellei maaorjuudesta vapautetussa pienmaataloudessa pidetä mahdollisena työn tuottavuuden laajempaa ja nopeampaa kohottamista, niin silloin yleensä koko „talonpoikaiston vallankumouksellisten esiintymisten tukeminen aina tilanherramaiden konfiskointiin saakka” on vailla ajatusta. Ja edelleen Larin unohtaa, että siitä kysymyksestä, „mitä varten sosialidemokraatit suunnittelevat kapitalististen talouksien konfiskointia”, on olemassa Tukholman edustajakokouksen päätös.

Juuri tov. Strumilin esitti Tukholman edustajakokouksessa korjausehdotuksen — lisätä sanojen: taloudellinen kehitys (päättölauselmassa) jälkeen „puoltaen tämän vuoksi sitä, että konfiskoituja suurkapitalistisia tiloja käytettäisiin edelleenkin kapitalistisesti yleiskansallisten etujen hyväksi ja sellaisilla ehdoilla, jotka turvaisivat parhaiten maatalousproletariaatin tarpeet” (s. 157). Tämä korjausehdotus hylättiin *kaikilla äänillä yhtä vastaan* (sama).

Mutta propagandaa joukkojen keskuudessa kuitenkin harjoitetaan edustajakokouksen päätöksestä välittämättä! Kunnallistaminen on osuusmaiden yksityisomistukseen jättämisen vuoksi niin sotkuinen asia, että ohjelman kommentoiminen tahtomattakin eroaa edustajakokouksen päätöksestä.

K. Kautsky, jota on niin usein ja niin epäoikeutetusti siteerattu kummankin ohjelman hyväksi (epäoikeutetusti

siksi, että hän torjui päättäväisesti ehdotukset määritellyn kannan esittämisestä tässä kysymyksessä ja rajoittui eräiden yleisten totuuksien selvilleottamiseen), Kautsky, jota aivan kuin huvin vuoksi vedettiin jopa kunnallistamisen puolustamiseen, olikin, kuten osoittautui, kirjoittanut M. Shaninille huhtikuussa v. 1906:

„Ilmeisestikin olen kunnallistamisella ymmärtänyt jotain toista kuin Te ja ehkä Maslov. Olen ymmärtänyt sillä seuraavaa: suuret maaomaisuudet konfiskoidaan ja yhteisöt (!) tai suuremmat organisaatiot tulevat edelleenkin harjoittamaan näillä mailla suurta taloutta taikka sitten maa tullaan antamaan vuokralle tuotantoyhtymille. En tiedä, onko se Venäjällä mahdollista, en myöskään tiedä, suostuvatko talonpojat siihen. En sanokaan, että meidän olisi sitä vaadittava, mutta olen vain sitä mieltä, että jos toiset sitä vaativat, niin me voisimme huoletta siihen suostua. Se olisi mielenkiintoinen koe*.”

Nämä sitaattit ovat nähtävästi riittäviä sen osoittamiseksi, kuinka henkilöt, jotka ovat suhtautuneet tai suhtautuvat Tukholman ohjelmaan täysin myötämielisesti, *murskaavat* sen tulkinnoillaan. Syynä siihen on toivoton sekaavuus ohjelmassa, joka teoreettisesti on sidottu Marxin korkoteorian kieltämiseen, käytännöllisesti on sopeutettu mahdottomaan „keskivälin” tapaukseen, jolloin on olemassa paikallinen demokratismi keskusvallan ollessa epädemokraattinen ja joka taloudellisesti on pikkuporvarillisen muka sosialistisen reformaattoruuden tuomista porvarillisen vallankumouksen ohjelmaan.

V LUKU

LUOKAT JA PUOLUEET TOISESSA DUUMASSA AGRAARIKYSYMYKSESTÄ KÄYDYISSÄ KESKUSTELUISSA

Meistä tuntuu hyödylliseltä tarkastella kysymystä työväenpuolueen agraariohjelmasta Venäjän porvarillisessa vallankumouksessa hieman toiseltakin puolelta. Kumouksen taloudellisten ehtojen ja tämän tai tuon ohjelman hyväksi

* M. Shanin: „Kunnallistaminen vaiko omaisuudeksi jakaminen”. Vilna, v. 1907, s. 4. M. Shanin on oikeassa epäillessään sitä, voidaanko Kautsky lukea kunnallistamisen kannattajain joukkoon, ja esittäessään vastalauseensa menshevikkien harjoittamaa (vuoden 1906 menshevistisessä „Pravdassa”¹⁰⁶) Kautskyn reklamointia vastaan. Maslovin julkaisemassa Kautskyn kirjeessä Kautsky sanoo suoraan: „Me voimme jättää talonpoikien ratkaistavaksi kysymyksen niistä *muodoista*, joita suurmaanomistajilta poisotetun maaomaisuuden tulee saada. Pitäisin virheellisenä, jos tässä suhteessa aiottaisiin tyrkyttää heille jotain” (s. 16. „Agraariohjelman kysymyksestä”. Maslov ja Kautsky. Kustantamo „Novyi mir”, M. 1906). Tämä Kautskyn täysin selvä lausunto juuri sulkee pois kunnallistamisen, jota menshevikit *tyrkyttävät* talonpojille.

esitettyjen poliittisten näkökohtien analyysia on täydennettävä kuvalla eri luokkien ja puolueiden välisestä taistelusta, kuvalla, joka mahdollisuuksien mukaan käsittäisi kaikki välittömästi toisiaan vastaan asetetut intressit. Vain sellainen kuva voi antaa käsityksen tarkasteltavasta ilmiöstä (taistelu maasta Venäjän vallankumouksessa) *kokonaisuudessaan*, sulkea pois erillisten lausuntojen yksipuolisuuden ja satunnaisuuden, tarkastaa teoreettiset johtopäätökset itse kiinnostettujen henkilöiden käytännöllisellä vaistolla. Erillisinä henkilöinä voivat puolueiden ja luokkien mitkä edustajat hyvänsä erehtyä, mutta kun he esiintyvät julkisella areenalla, koko väestön edessä, niin vastaavat taistelusta kiinnostetut ryhmät tai luokat välttämättä korjaavat erilliset virheet. Luokat eivät erehdy: yleensä ottaen ne viitoittavat etunsa ja poliittiset tehtävänsä taistelu-ehdoista ja yhteiskunnallisen kehityksen ehtoja vastaavasti.

Sellaisen kuvan luomiseksi meillä on erinomainen aineisto kummankin Duuman pikakirjoituspöytäkirjoissa. Otamme toisen Duuman, sillä se heijastaa luokkien taistelua Venäjän vallankumouksessa epäilemättä täydellisemmin ja kypsyneemmin: toisen Duuman vaaleja ei boikotoinut ainoakaan vaikutusvaltainen puolue. Edustajien poliittinen ryhmittäminen on II Duumassa paljon selvempi, duumaryhmät ovat yhtenäisempiä ja kiinteämmin sidottuja vastaaviin puolueisiin. I Duuman kokemus antoi jo huomattavasti aineistoa, joka auttoi kaikkia puolueita harkitummin määrittelemään oman linjansa. Kaikkien näiden syiden perustalla täytyy etusija antaa toiselle Duumalle. I Duumassa käytyihin keskusteluihin me tulemme viittaamaan vain täydennykseksi tai toisessa Duumassa annettujen lausuntojen selittämiseksi.

Jotta luokkien ja puolueiden välisen taistelun kuva toisessa Duumassa käytyjen keskustelujen mukaan olisi täydellinen ja tarkka, on jokaista huomattavaa ja omalaatuista duumaryhmää tarkasteltava erikseen ja luonnehdittava sitä otteilla agrarikysymyksen peruskohdista pidetyistä tärkeimmistä puheista. Kaikkia toisarvoisia puhujia on mahdotonta ja tarpeetontakin siteerata, joten panemme merkille vain ne, jotka ovat tuoneet jotain uutta tai valaisevat huomiota ansaitsevalla tavalla asian jotakin puolta.

Duumaedustajain perusryhmät, jotka erottautuivat selvästi agrarikysymyksestä käydyissä väittelyissä, ovat

seuraavat: 1) oikeistolaiset ja lokakuulaiset,— niiden välinen ero, kuten tulemme huomaamaan, ei toisessa Duumassa tullut vähääkään oleellisemmin esiin; 2) kadetit; 3) oikeistolaiset ja lokakuulaiset talonpojat, jotka ovat, kuten tulemme huomaamaan, kadeteista vasemmalla; 4) puolueettomat talonpojat; 5) narodnikit eli trudovikki-intelligentit, jotka ovat vähän oikeammalla kuin 6) trudovikkitalonpojat, sitten 7) sosialistivallankumoukselliset; 8) „kansalliset”, ei-venäläisten kansallisuuksien edustajat, ja 9) sosialidemokraatit. Hallituksen kannan me panemme merkille sen duumaryhmän yhteydessä, johon hallitus asiallisesti yhtyy.

I. OIKEISTOLAISET JA LOKAKUULAISET

Oikeistolaisten kannan agraarikysymyksessä on epäilemättä parhaiten ilmaissut kreivi Bobrinski puheessaan maaliskuun 29 p:nä v. 1907 (II Duuman 18. istunto). Väiteltäen vasemmistolaista pappia Tihvinskiä vastaan pyhästä raamatusta ja sen käskyistä olla kuuliainen esivallalle, muistutettuaan „Venäjän historian puhtaimmasta ja valoimmasta sivusta” (1289)* — talonpoikain vapauttamisesta (puhumme siitä erikseen tuonnempana), kreivi tarttuu „avoimin kasvoin” agraarikysymykseen. „Noin 100—150 vuotta sitten talonpojat elivät Länsi-Euroopassa miltei kaikkialla yhtä köyhästi, yhtä poljettuina ja sivistymättöminä kuin meillä nykyisin. Siellä oli sama yhteisömaan uusintajakoineen sielujen mukaan kuin meillä Venäjällä, tuo feodaalisen järjestelmän tyypillinen jäte” (1293). Nykyään, jatkaa puhuja, talonpojat elävät Länsi-Euroopassa vauraasti. Herää kysymys, mikä ihme muutti „köyhän, poljetun talonpojan varakkaaksi, itseään ja muita kunnioitettavaksi, hyödylliseksi kansalaiseksi”? „Siihen on vain yksi vastaus: tuon ihmeen sai aikaan talonpojan henkilökohtainen omaisuus, omaisuus, joka täällä on vasemmalla niin vihattu, omaisuus, jota me, oikeistolaiset, tulemme puolittamaan älymme kaikella voimalla, vilpittömän vakaumuksemme kaikella voimalla, sillä me tiedämme, että Venäjän voima ja tulevaisuus on omistuksessa” (1294). „Viime vuosisadan puolivälin jälkeen agrokemia on tehnyt ihmeellisiä...

* Numerot ilman muita merkkejä tarkoittavat myöhemmin kaikkialla pika-
kirjoituspöytäkirjojen sivuja.

keksintöjä kasvien ravitsemisen alalla, ja ulkomaiden talonpojat — pienomistajat rinnan (??) suuromistajien kanssa — ovat kyenneet käyttämään hyväkseen noita tieteen keksintöjä ja saavuttaneet keinolannoitteiden soveltamisella satoisuuden vieläkin suuremman kohoamisen, ja nykyään, jolloin me erinomaisella mustanmullan seudullamme saamme 30—35 puutaa viljaa ja toisinaan emme saa edes siemeneksikään, ulkomailla saadaan vuodesta vuoteen maasta ja ilmastosta riippuen keskimäärin 70—120 puutaa. Siinä teille maakysymyksen ratkaisu. Se ei ole unelma eikä fantasia. Se on opettavainen historiallinen esimerkki. Ja venäläinen talonpoika ei lähde Pugatshevin ja Stenka Razinin jälkiä „Väki keulaan” („Сарынь на кичку”) huudoin” (oi, kreivi, älkää menkö takuuseen!), „hän lähtee yhtä ainoata oikeata tietä, jota ovat kulkeneet kaikki sivistyskansat, länsieurooppalaisten naapuriensa tietä ja, vihdoin, puolalaisten veljiemme tietä, niiden länsivenäläisten talonpoikien tietä, jotka ovat jo käsittäneet yhteisöllisen ja talouksien mukaisen sekasarkaisen maanhallinnan koko turmiollisuuden ja paikotellen jo ryhtyneet ottamaan käytäntöön huutoritaloutta” (1296). Kreivi Bobrinski sanoo edelleen, ja sanoo aivan oikein, että „tämä tie on osoitettu vuonna 1861 — talonpoikain maaorjuudellisesta riippuvaisuudesta vapauttamisen yhteydessä”. Hän kehottaa olemaan säälimättä „kymmeniä miljoonia” sen hyväksi, että voitaisiin „luoda omistaja-talonpoikain varakas luokka”. Hän sanoo: „siinä, herrat, on pääpiirteissään meidän agrariohjelmamme. Se ei ole vaali- eikä agitaatiolupausten ohjelma. Se ei ole vallitsevien yhteiskunnallisten ja juridisten normien murtamisen ohjelma” (se on miljoonien talonpoikien väkivaltaisen maailmasta hävittämisen ohjelma), „se ei ole vaarallisten haaveilujen ohjelma, vaan täysin toteutettavissa oleva” (se on vielä kyseenalaista) „ja koeteltu” (totta, mikä totta) „ohjelma”. „Ja olisi jo kauan sitten pitänyt hylätä haave Venäjän kansan jostain taloudellisesta omaperäisyydestä... Mutta kuinka on selitettävissä, että sellaiset lakiehdotukset kuin Työryhmän ehdotus ja kansanvapautuspuolueen ehdotus, joita on aivan mahdoton toteuttaa, on esitetty vakavalle lakiasäättävälle kokoukselle? Eihän maailman ainoassakaan parlamentissa ole milloinkaan kuultu kaiken maan ottamisesta pois kruunulle tai siitä, että maata pitäisi ottaa pois Ivanilta ja antaa

Pjotrille... Noiden ehdotusten ilmaantuminen on tulos hämmennyksestä" (selitys sekin!)... „Niinpä siis, Venäjän talonpoikaisto, valittavanasi on kaksi tietä: toinen tie on laeva ja näyttää helpolta — anastuksen ja pakollisen luovutuksen tie, johon sinua täällä kehoitettiin. Tuo tie on alkumatkasta maanitteleva, myötämäkeä kulkeva, mutta se päättyy kuuiluun" (tilanherroille?) „ja niin talonpoikaiston kuin koko valtakunnankin turmioon. Toinen tie on kaita ja ohdakkeinen, se on ylämäkeä, mutta se tie vie sinut totuuden, oikeuden ja pysyvän hyvinvoinnin kukkuloille" (1299).

Kuten lukija näkee, tämä on hallituksen ohjelma. Nimenomaan sitä toteuttaa Stolypin kuuluisan agraarilainsäädäntönsä 87. pykälän mukaan. Tuon samaisen ohjelman muotoili Purishkevitch agraariteeseissään (20. istunto, huhtikuun 2 pnä v. 1907, ss. 1532—1533). Tätä samaa ohjelmaa puolustivat osa osalta myöskin lokakuulaiset alkaen agraarikysymyksestä käytyjen keskustelujen ensimmäisenä päivänä (maaliskuun 19 pnä) esiintyneestä Svjatopolk-Mirskistä aina Kapustiniin saakka („talonpojat tarvitsevat maata omaisuudeksi eikä käyttöön, niin kuin sitä ehdotetaan" — 24. istunto, huhtikuun 9 pnä v. 1907, s. 1805 — Kapustinin puhe otettiin vastaan oikeiston ja „osaksi keskustan" suosionosoituksilla).

Mustasotnialaisten ja lokakuulaisten ohjelmassa ei ole vihaustakaan esikapitalististen talousmuotojen puolustamisesta, esimerkiksi maanviljelyksen patriarkaalisuuden ylis-telemisestä j.n.e. Yhteisön puolustaminen, yhteisön, jolla oli vielä aivan äskettäin kiihkeitä kannattajia korkeimman virkavallan ja tilanherrojen keskuudessa, on lopullisesti vaihtunut kiihkeäksi yhteisön vihaamiseksi. Mustasotnialaiset asettuvat täydellisesti kapitalistisen kehityksen maaperälle, hahmottelevat ehdottomasti taloudellisesti edistyksestä, eurooppalaista ohjelmaa; tätä on erikoisesti korostettava, sillä meillä on sangen laajalle levinnyt vulgääri ja yksinkertaistettu käsitys tilanherrojen taantumuksellisen politiikan luonteesta. Kun liberaalit kuvaavat mustasotnialaisia usein narreiksi ja tyhmyreiksi, niin täytyy sanoa, että sellainen luonnekuva sopii paljon paremmin kadetteihin. Taantumuksellisillemme sitä vastoin on ominaista luokkatietoisuuden tavaton selvyys. He tietävät mainiosti, mitä he haluavat, mihin kulkevat ja minkälaisen voimain varaan tekevät laskelmiaan. Heillä ei ole varjoakaan

puolinaisuudesta eikä epävarmuudesta (ainakaan toisessa Duumassa: ensimmäisessä oli „hämminkiä” — herroilla Bobrinskeilla!). Heillä tuntuu selvästi yhteys täysin määritelyyn luokkaan, joka on tottunut komentamaan, joka on arvioinut *oikein* herruutensa säilyttämisen ehdot *kapitalistisissa* oloissa ja puolustaa julkeasti etujaan — vaikka sen hintana olisi miljoonien talonpoikain tehostettu hävittäminen, näännyttäminen ja maalta karkottaminen. Mustasotnialaisen ohjelman taantumuksellisuus ei ole joidenkin esikapitalististen suhteiden tai järjestelmien lujittamisessa (siinä suhteessa kaikki puolueet ovat toisen Duuman kaudella jo oleellisesti kapitalismin tunnustamisen perustalla), vaan kapitalismin kehittämisessä *junkkerityyppiin* tilanherran tulojen ja vallan lujittamista *varten*, uuden, lujemman perustan laskemiseksi itsevaltiuden rakennusta varten. Näillä herroilla ei ole ristiriitaa sanan ja teon välillä: meidän taantumukselliset myös ovat „toimen miehiä”, kuten Lassalle sanoi saksalaisista taantumuksellisista erotukseksi liberaaleista.

Kuinka tuo väki suhtautuu maan kansallistamisaatteen? esimerkiksi siihen osittaiseen lunastusta edellyttävään kansallistamiseen, jota kadetit vaativat ensimmäisessä Duumassa, jättäen — menshevikkien tavoin — pienet palstat omaisuudeksi ja muodostaen muista maista valtion maavarat? eivätkö he havainneet kansallistamisaatteessa mahdollisuutta vahvistaa virkavaltaa, lujittaa porvarillista keskusvaltaa proletariaattia vastaan, palauttaa „valtiofeodalismi” ja „kiinalaistavat”?

Päinvastoin, jokainen vihjaus maan kansallistamiseen saattaa heidät raivoon, ja he taistelevat sitä vastaan sillä tavalla, aivan kuin olisivat ottaneet perustelunsa Plehanovilta. Tässä on teille esimerkiksi oikeistolainen tilanherra, aatelin Vettshinin. „Olen sitä mieltä”, sanoi hän 39. istunnossa, toukokuun 16 p:nä v. 1907, „että kysymys pakollisesta luovutuksesta on oikeudelliselta näkökannalta ratkaistava kielteisesti. Tuon ajatuksen kannattajat unohtavat, että yksityisomistajain oikeuksien loukkaaminen on ominaista niille valtioille, jotka ovat yhteiskunnallisen ja valtiollisen kehityksen alhaisella asteella. Ei tarvitse muuta kuin palauttaa mieleen Moskovan kausi, jolloin yksityisomistajilta otettiin usein maat pois tsaarille ja annettiin sitten tsaarin läheisille seuralaisille ja luostareille. Mihin

hallituksen sellainen suhtautuminen johti? Seuraukset olivat hirvittäviä” (619).

Näettekös, millaiseen maalailuun kelpasi Plehanovin „Moskovan Venäjän restauraatio”! Ja tuota nuottia ei vedä yksistään Vettshinin. Ensimmäisessä Duumassa tilanherra N. Lvov, joka vaaleissa oli kadetti, sitten meni oikealle ja I Duuman hajottamisen jälkeen keskusteli Stolypinin kanssa salkusta,— tuo subjekti asetti kysymyksen aivan samalla tavalla. „42:n lakiehdotuksessa”, puhui hän kadettien ensimmäisessä Duumassa esittämästä ehdotuksesta, „hämmästyttää sen samaisen vanhan virkavaltaisen despotismin leima, joka pyrkii tasoittamaan kaikki” (12. istunto, toukokuun 19 pnä v. 1906, ss. 479—480). Hän „puolusti” — aivan Maslovin hengessä — ei-venäläisiä kansallisuuksia: „kuinka siihen (tasasuhtaisuuteen) voidaan alistaa koko Venäjä, Vähä-Venäjä, Liettua, Puola, Itämeren maakunta?” (479). Hän pelotteli: „Pietariin teidän on luotava valtavan suuri maakanslia... jokaisella kulkunnalla pidettävä kokonainen virkamiehistö” (480).

Nuo huudahdukset virkavaltaisuudesta ja orjuutuksesta kansallistamisatteen yhteydessä — sopimattomasti saksalaista mallia jäljentäneiden kunnallistajiemme huudahdukset — ovat kaikissa oikeistolaispuheissa aivan perusmotiivina. Niinpä lokakuulainen Shidlovski vastustaa pakollista luovutusta, syyttää kadetteja „kiinnitysorjuutuksen” propagoimisesta (II Duuman 12. istunto, maaliskuun 19 pnä v. 1907, s. 752). Ja Shulgin ulvoo, että omistus on loukkaamatonta, että pakollinen luovutus on „kulttuurin ja sivilisaation hauta” (16. istunto, maaliskuun 26 pnä v. 1907, s. 1133). Shulgin vetoaa — eiköhän Plehanovin „Dnevnikin” mukaan, vaikkei sitä sano — XII vuosisadan Kiinaan, kansallistamisen kiinalaisen kokeilun surulliseen tulokseen (s. 1137). Ja Skirmunt I Duumassa: omistajaksi tulee valtio! „taaskin siunaus Eldoradon virkavallalle” (10. istunto, toukokuun 16 pnä v. 1906, s. 410). Ja lokakuulainen Tantsov huudahtaa II Duumassa: „paljon suuremmalla syyllä nuo syytökset (syytökset maaorjuutuksen kannattamisesta) voidaan suunnata vasemmistoon ja keskustaan. Mitä muuta nuo ehdotukset tosiaankin valmis-televat talonpojille, ellei maahan kiinnittämistä; ellei samaista maaorjuutta, mutta toisessa muodossa, jossa

tilanherrojen tilalle tulevat koronkiskurit ja virkamiehet” (39. istunto, toukokuun 16 pnä v. 1907, s. 653).

Tuon virkavaltaisuudesta ulvomisen ulkokultaisuus pistää tietysti silmään, sillä nimenomaan talonpojat, jotka vaativat kansallistamista, esittivät mainion aatteen yleisellä, välittömällä, yhtäläisellä ja salaisella äänestyksellä valittavista paikallisista maakomiteoista. Mutta mustasotnialaisten tilanherrojen *on pakko* tarttua kaikkiin ja kaikenlaisiin perusteluihin kansallistamista vastaan. Luokkavaisto kuiskaa heille, että kansallistaminen XX vuosisadan Venäjällä on sidottu erottamattomasti talonpoikaiseen tasavaltaan. Muissa maissa, joissa talonpoikainen agraarivallankumous on objektiivisten olojen vuoksi mahdoton, asia on tietenkin toisin,— esimerkiksi Saksassa, jossa kansallistamissuunnitelmia voivat kannattaa Canitzit, jossa sosialistit eivät halua kuullakaan kansallistamisesta ja jossa porvarillinen liike kansallistamisen puolesta rajoittuu intelligenttilahkolaisuuteen. Taistellakseen talonpoikaisvallankumousta vastaan *oikeistolaisten* oli esiinnyttävä talonpoikain edessä *talonpoikaisomaisuuden* puolustajina kansallistamista vastaan. Olemme nähneet erään esimerkin Bobrinskilta. Tässä on toinen esimerkki Vettshininiltä: „Tämä kysymys (maan kansallistamisesta) on ratkaistava tietenkin kielteisessä mielessä, koska se ei saa kannatusta edes talonpoikaispiireissäkään: he haluavat olla maan haltijoina omistusoikeuden eikä vuokraoikeuden perustalla” (39. istunto, s. 621). Talonpoikain *puolesta* saattoivat *noin* puhua vain tilanherrat ja ministerit. Koska tämä tosiasia on yleisesti tunnettu, pidän tarpeettomana esittää sitaatteja herrojen Gurkojen, Stolypinien ja muiden heidän kaltaistensa urhojen puheista, urhojen, jotka puolustavat viimeiseen asti omistusta.

Ainoan poikkeuksen tekee oikeistolaisista terekkiläinen kasakka Karaulov, josta olemme jo edellä maininneet*. Ollen osittain samaa mieltä myöskin kadetti Shingarevin kanssa Karaulov sanoi, että kasakkaväki on „valtavan suuri maayhteisö” (1363), „että „pikemminkin täytyy hävittää maan yksityisomistus”, kuin yhteisö, ja puolusti „maan laajaa kunnallistamista, maan antamista eri alueiden omaisuudeksi” (1367). Samalla hän valitti virka-

* Ks. tätä osaa, s. 321. *Toim.*

vallan koukuttelusta, siitä, että „me emme ole oman omaisuutemme isäntiä” (1368). Tuosta kasakoiden kunnallistamista kohtaan ilmaiseman myötätunnon merkityksestä olemme jo edellä puhuneet.

2. KADETIT

Kuten kaikki muutkin puolueet, kadetit ilmaisivat todellisen luonnonlaatunsa täydellisimmin ja ehjimminkin II Duumassa. He „löysivät itsensä” oftaen keskustan paikan, arvostellen „valtakunnalliselta näkökannalta” sekä oikeistolaisia että vasemmistolaisia. Vastavallankumouksellisen olemuksensa kadetit paljastivat selvällä käännöksellään oikealle. Ja millä he merkitsivät tuon käännöksen agrarikysymyksessä? Sillä, että heittivät lopullisesti yli laidan maan kansallistamisatteen viimeisetkin rippeet, luopuivat kokonaan „valtion maavarojen” suunnitelmasta ja asettuivat kannattamaan maan siirtämistä talonpoikaiston *omaisuudeksi*. Niin, olosuhteet ovat muodostuneet Venäjän vallankumouksessa nimenomaan sellaisiksi, että oikealle kääntyminen merkitsee kääntymistä maan yksityisomistuksen puoleen!

Kadettipuolueen virallinen puhuja agrarikysymyksestä, entinen ministeri Kutler, ryhtyi heti arvostelemaan vasemmistolaisia (12. istunto, maaliskuun 19 p:nä v. 1907). „Koska kukaan ei ehdota omistuksen hävittämistä yleensä”, huudahti tämä Witten ja Durnovon kunnianarvoisa virkaveli, „niin on tunnustettava täydellisesti maanomistuksen olemassaolo” (737). Tuo perustelu käy täydellisesti yhteen mustasotnialaisten järkeilyjen kanssa. Samalla tavalla kuin kadetti Kutler mustasotnialainen Krupenski huusi: „jos kerran jaetaan, niin jaettakoon kaikki” (784).

Aidon virkamiehen tapaan Kutler käsitteli erittäin seikkaeräisesti kysymystä talonpoikain „maalla varustamisen” erilaisista normeista. Nojautumatta mihinkään yhtenäiseen luokkaan liberaalinen intelligentti ja liberalisoiva virkamies *sivuuttaa* sen kysymyksen, *kuinka paljon nimenomaan tilanherroilla on maata ja kuinka paljon sitä voidaan ottaa pois*. Hän katsoo paremmaksi puhua „normeista”, jotta voisi kysymyksen valtakunnalliselle tasolle nostamisen varjolla *hämätä kysymyksen*, peittää sen, että kadetit *säilyttävät* tilanherratalouden. „Hallituskin on”, sanoi hra Kutler,

„astunut talonpoikaisen maankäytön laajentamisen tielle” (734).— siis kadettien samanlaisessa virkamiessuunnitelmassakaan ei ole mitään sellaista, jota olisi mahdoton toteuttaa! Vaatiessaan käytännöllisyyttä ja toteutettavuutta kadetti heittää tietenkin peitteen sen ylle, että kriteerinä on hänelle tilanherrain taivuttamisen mahdollisuus, siis toisin sanoen mahdollisuus sopeuttaa ehdotuksensa heidän etujensa mukaiseksi, tehdä luokkien suurimman sovittamisen varjolla *palvelus mustasotnialaisille*. „Luullakseni, herrat”, sanoi Kutler, „voidaan kuvitella ne poliittiset olosuhteet, joiden vallitessa lakiehdotus maan kansallistamisesta voisi saada lain voiman, mutta en voi kuvitella lähitulevaisuudessa sellaisia poliittisia olosuhteita, joiden vallitessa tuo laki olisi todella toteutettavissa” (733). Suoraan sanoen: voidaan kuvitella mustasotnialaisten tilanherrojen vallan kukistamista, mutta minä en sellaista kuvittele ja siksi pyrin nykyisen vallan suosioon.

Puoltaessaan talonpoikaisen maanomistuksen paremmuutta verrattuna trudovikkien suunnitelmaan yleensä ja „tasasuhtaiseen käyttöön” erikoisesti hra Kutler argumentoi näin: „Jos sitä (maan tasasuhtaistamista) varten tullaan nimeämään erikoiset virkamiehet, niin silloinhan tulee pystytetyksi sellainen tavaton despotismi, sellainen puuttuminen kansan elämään, jollaista emme ole ennen nähneet. Edellytetään tietysti, että tämä asia annetaan paikallisten itsehallintoelinten käsiin, itse väestön valitsemien henkilöiden käsiin, mutta voidaanko katsoa, että väestö on täysin turvattu noiden henkilöiden mielivallalta, että nuo henkilöt tulevat aina toimimaan väestön etujen mukaisesti, ettei väestö joudu kärsimään heidän taholtaan minkäänlaista räsitusta? Luulen, että täällä läsnäolevat talonpojat tietävät sen, että heidän itsensä valitsemat henkilöt, kunnanvanhimmat ja kylänvanhimmat ovat hyvin usein samanlaisia väestön sortajia kuin virkamiehetkin” (740). Voidaanko kuvitella iljettävämpää ulkokultaisuutta? Kadetit itse ehdottavat sellaisia maakomiteoita, joissa olisi enemmistö tilanherroja (sama määrä tilanherrojen sekä talonpoikien edustajia virkamiehen tai tilanherran ollessa puheenjohtajana), mutta talonpojille uskotellaan sellaista, että despotismin ja mielivallan vaara tulee heidän valitsemiltaan henkilöiltä! *Sillä tavalla* saattavat väittää maan tasasuhtaistamista vastaan vain häpeämättömät poliittiset puoskarit, sillä heillä ei ole

socialismin periaatteita (kuten on sosialidemokraateilla, jotka todistavat tasasuhtaistamisen mahdottomaksi, mutta kannattavat valinnallisia maakomiteoita täydellisesti) eikä myöskään tilanherrain kaikkipelastavan yksityisomistuksen periaatteita (kuten on Bobrinskeilla).

Erotukseksi oikeistolaisista ja vasemmistolaisista kadettien suunnitelmaa ei luonnehdi se, mitä he puhuvat, vaan se, mistä he vaikenevat: maakomiteoiden kokoonpano, maakomiteoiden, joiden on *pakoitettava* talonpojat hyväksymään „toinen vapautus”, s.o. ottamaan moninkertaisesta hinnasta „hiekkamaita”. Voidakseen hämätä tämän kysymyksen *ytimen* kadetit turvautuvat toisessa Duumassa (kuten ensimmäisessäkin) todellisiin petkutusmenetelmiin. Ottakaa esimerkiksi hra Shingarev. Hän tekeytyy edistysmieliseksi, toistaa tavanomaisia liberaalisia fraaseja oikeistolaisia vastaan, hän valittelee, kuten tapaan kuuluu, väkivallan ja anarkian johdosta, joista Ranska „joutui maksamaan raskaiden mullistusten vuosisadalla” (1355), mutta katso-kaapa, kuinka hän luikertelee maanjärjestelykomiteoita koskevassa kysymyksessä:

„Meitä vastaan”, sanoo hän, „väitti edustaja Jevreinov* maanjärjestelykomiteoita koskevassa kysymyksessä. En tiedä (sic!!), minkä varaan hän rakensi vastaväitteensä; tähän mennessä me emme ole puhuneet siitä lainkaan (*vale!*); en tiedä, mistä lakiehdotuksesta hän puhuu, miksi hän puhuu epäluottamuksesta kansaa kohtaan. Sellaista ehdotusta ei Valtakunnanduumalle ole vielä esitetty, ja hän perustaa vastaväitteensä nähtävästi väärinkäsityksiin. Yhdyn täydellisesti niihin edustajiin vasemmalta, Uspenskiin ja Volk-Karatshevskiin, jotka puhuivat väliaikaisista ohje-säännöistä, siitä, että on välttämättä muodostettava

* Sosialistivallankumouksellinen Jevreinov sanoi tuossa samassa Istunnossa (18. istunto, maaliskuun 29 pnä v. 1907): „Kansanvapauden puolueen oletuksen mukaan noiden (maa-) komiteoiden tulee olla kokoonpantu maanomistajista ja talonpojista, yhtä suuri määrä kumpiakin, ja näiden sovittelijoina tulevat olemaan virkamiehet, jotka epäilemättä kallistavat vaakalaudan ei-talonpoikien puolelle. Minkä vuoksi kansanvapauden puolue, nimittäessään itseään „kansanvapauden” puolueeksi, ei luota komiteoihin, jotka on valittu demokraattista tietä eikä virkamiesmäisin menetelmin? Nähtävästi siksi, että jos komiteat valitaan siten, niin on epäilemätöntä, että niihin tulee valtava enemmistö talonpoikia, s.o. talonpoikaisetujen ajajia. Ja silloin minä kysyn, luottaako kansanvapauden puolue silinä tapauksessa talonpoikiin? Mehän muistamme, että maareformin yhteydessä vuonna 1858 hallitus antoi tämän kysymyksen paikkakuntien, komiteoiden hoidettavaksi. Nuo komiteat olivat tosin aatelisiä, mutta eihän hallitus ole kansanvapauden puolue, vaan rikkaiden ihmisten ja yleensä omistavien luokkien edustaja. Se nojautuu aatelisiin ja luottaa näihin aatelisiin. Kansanvapauden puolue taas haluaa nojautua kansaan eikä luota tähän kansaan” (1326).

paikallisia elimiä maanjärjestelyä varten paikkakunnilla. Luulen, että sellaiset elimet tullaan muodostamaan, ja luultavasti lähipäivinä kansanvapauden puolue esittää vastaavan lakiehdotuksen, ja silloin me tulemme käsittelemään sitä" (1356).

No eikö tuo ole petkutusta? Saattoiko tuo mies olla todellakin tietämätön sekä niistä keskusteluista, joita käytiin I Duumassa paikallisia komiteoita koskevasta kysymyksestä, että silloisesta „Retshin” kirjoituksesta? Saattoiko hän olla ymmärtämättä Jevreinovin aivan selvää lausuntoa?

Mutta hän lupasi „lähipäivinä” esittää lakiehdotuksen, sanotte te. Ensinnäkin, lupaus petkutuksella hankitun palauttamisesta ei poista itse petkutusta. Ja toiseksi, kuunnelkaa, mitä „lähipäivinä” tapahtui. Hra Shingarev puhui maaliskuun 29 p:nä vuonna 1907. Huhtikuun 9 p:nä v. 1907 puhui kadetti Tatarinov ja sanoi: „Edelleen, herrat, koskettelen vielä erästä kysymystä, joka luullakseni” (vain „luullakseni”!) „herättää suurta kiistaa, nimittäin kysymystä, jonka kaikki vasemmalla olevat puolueet esittävät: kysymystä paikallisista maakomiteoista. Kaikki nuo puolueet esittävät välttämättömäksi paikallisten maakomiteoiden muodostamisen yleisen, yhtäläisen, välittömän ja salaisen äänestyksen pohjalla, tarkoituksena ratkaista maakysymys paikkakunnilla. Tässä suhteessa me jo viime vuonnakin olimme aivan kategorisesti komiteoita vastaan ja kategorisesti olemme niitä vastaan myöskin nyt” (1783).

Niinpä siis, tärkeimmästä kysymyksestä, joka koskee kadettilaisen „pakollisen luovutuksen” *reaalisia* ehtoja, kaksi kadettia puhuu eri tavalla, heittelehtii puoleen ja toiseen saadessaan iskuja vasemmistopuolueilta, jotka tekevät julkiseksi sen, minkä kadetit halusivat pitää salassa! Hra Shingarev sanoo ensin: „en tiedä”, sitten: „olen samaa mieltä vasemmistolaisten kanssa”, sitten: „lähipäivinä lakiehdotus”. Hra Tatarinov puhuu: „olimme ennenkin ja olemme nytkin kategorisesti vastaan”. Lisäksi hän järkeilee vielä siitä, että Duumaa ei saa pirstoa tuhanneksi duumaksi, että agrariikysymystä ei saa lykätä poliittisten reformien toteuttamiseen asti, yleisen j.n.e. äänioikeuden toteuttamiseen asti. Mutta nuohan taaskin ovat verukkeita. Kysymys ei lainkaan ole tämän tai tuon toimenpiteen toteuttamisen hetkestä: sen suhteen vasemmistolaisilla ei II Duumassa voinut olla minkäänlaisia epäilyksiä. Kysymys on siitä,

mitkä ovat kadettien *todelliset suunnitelmat*: kuka ketä pakoittaa heidän „pakollisessa luovutuksessaan”, tilanherrat talonpoikia vaiko talonpojat tilanherroja? Siihen antaa vastauksen vain maakomiteoiden kokoonpano. Tämän kokoonpanon kadetit ovat määritelleet sekä Miljukovin pääkirjoituksessa „Retshissä”, Kutlerin lakiehdotuksessa että Tshuprovin kirjoituksessa (siteerattu edellä)*,— mutta *Duumassa kadetit olivat vaiti tuosta kokoonpanosta*, eivätkä vastanneet Jevreinovin suoraan asettamaan kysymykseen.

Ei voida kylliksi korostaa sitä, että puolueen edustajain tuollainen toimintatapa parlamentissa on nimenomaan *kansan pettämistä liberaalien taholta*. Bobrinskien ja Stoly-pinien suhteen tuskin kukaan erehtyy. Kadettien suhteen erehtyvät hyvin useat, jotka ovat haluttomia erittelemään tai kyvyttömiä käsittämään poliittisten tunnusten ja fraasien todellista merkitystä.

Niinpä siis, kadetit ovat yhteiskunnallisen maankäytön kaikenlaisia muotoja vastaan **, korvauksetonta luovuttamista vastaan, sellaisia paikallisia maakomiteoita vastaan, joissa enemmistönä olisivat talonpojat, vallankumousta vastaan yleensä ja erikoisesti talonpoikaista agraarivallankumousta vastaan. Heidän asennettaan, joka on luovimista vasemmistolaisien ja oikeistolaisien välillä (talonpoikain saattamiseksi tilanherrojen käsiin) valaisee se, miten he suhtautuvat vuoden 1861 talonpoikais-„reformiin”. Kaikki vasemmistolaiset, kuten alempana näemme, puhuvat siitä inholla ja suuttumuksella, aivan kuin silmukasta, jonka tilanherrat ovat heittäneet talonpoikain kaulaan. Kadetit ovat solidaarisia oikeistolaisille ja haltioissaan tuollaisesta reformista.

Kreivi Bobrinski sanoi: „Täällä tahrattiin loalla Venäjän historian puhtain, valoisin sivu... Talonpoikain

* Ks. tätä osaa, s. 232. *Toim.*

** Erittäin merkillepantavia ovat tässä suhteessa I Duumassa käydyt keskustelut 3:n agraarilakiehdotuksen suuntaa koskevasta kysymyksestä (maan yksityistämisen lakkauttamisesta). Kadetit (Petrunkevitch, Muhanov, Shahovskoi, Frenkel, Ovtshinnikov, Dolgorukov, Kokoshkin) vastustivat raivokkaasti *sellaisen* ehdotuksen antamista valiokuntaan saaden Heideniltä täyden tuen. Edes vähänkin itseään kunnioittavan liberaalin taholta kadettien perustelut ovat sopimattomia; ne ovat jonkinlaisia taantumuksellisen hallituksen lakeijoiden poliisimaisia verukkeita. Valiokuntaan antaminen,—sanoi esimerkiksi hra Petrunkevitch,—merkitsee sen tunnustamista, että vississä määrin tuollaisessa ehdotuksessa esitetty katsantokanta on „mahdollinen”. Hra Zhilkin saattoi kadetit häpeään (23. istunto, kesäkuun 8 pnä v. 1906) sanoessaan, että hän antaisi valiokuntaan sekä tämän ehdotuksen että äärimmäisten oikeistolaisien ehdotuksen. Mutta 140 äänellä 78 vastaan kadetit ja oikeistolaiset hylkäsivät ehdotuksen valiokuntaan antamisen!

vapauttaminen on kaiken moitteen yläpuolella... vuoden 1861 helmikuun 19 päivä oli suuri ja valoisa päivä” (maaliskuun 29 pnä, ss. 1289, 1299).

Kutler puhui: „vuoden 1861 suuri reformi... hallitus, ministerineuvoston puheenjohtajan ominaisuudessa, kieltää Venäjän historian, sen parhaat ja valoisimmat sivut” (toukuun 26 pnä, ss. 1198—1199).

Tuo todella toimeenpannun pakollisen luovutuksen arvio luo kadettilaiseen agraariohjelmaan enemmän valoa kuin kaikki heidän lakiehdotuksensa ja puheensa, jotka on kirjoitettu omien ajatustensa salaamiseksi. Kun ihmiset pitävät valoisimpana sivuna talonpoikain maattomiksi tekemistä tilanherrojen toimesta, kolminkertaista lunastusta „hiekkamaista” ja säännöskirjojen (уставные грамоты) käytäntöönottamista sotilasmajoituksen voimalla, niin käy selväksi, että he pyrkivät saamaan aikaan „toisen vapautuksen”, talonpoikien toisen orjuutuksen lunastusmaksujen avulla. Bobrinski ja Kutler ovat keskenään solidaarisia vuoden 1861 reformin arvioinnissa. Mutta Bobrinskin arvio ilmaisee suoraan ja todenperäisesti tilanherrojen oikein käsitetyt edut, — siksi se selventää laajojen joukkojen luokkatietoisuutta. Bobrinskit kehuvat — siis tilanherrat ovat hyötäneet. Kutlerin arvio, joka ilmaisee tilanherrain edessä koko ikänsä pokkuroineen virkamiespahasen typeryyttä, on täynnä ulko-kultaisuutta ja pimittää joukkojen tietoisuutta.

Tämän yhteydessä on pantava merkille vielä eräs puoli siinä politiikassa, jota kadetit noudattavat agraarikysymyksessä. Kaikki vasemmistolaiset asettuvat avoimesti talonpoikain puolelle, koska se on taisteleva voima, selittävät taistelun välttämättömyyttä ja korostavat hallituksen tilanherramaista luonnetta. Kadetit ja oikeistolaiset asettuvat „valtakunnalliselle katsantokannalle” ja hylkäävät luokkataistelun.

Kutler sanoo, ettei pidä „muuttaa perusteellisesti maanhallintasuhteita” (732). Saveljev varoittaa „koskemasta moniin intresseihin” sanoen: „omistuksen täydellisen kumoamisen periaate olisi tuskin sopiva, ja sen toteuttamisessa voidaan kohdata hyvin suuria ja vakavia esteitä, erittäinkin, jos otamme huomioon sen, että yli 50 desj. omistavilla suuromistajilla on hyvin paljon maata, nimittäin 79.440.000 desjatiinaa” (26 pnä maaliskuuta 1907, s. 1088 — falonpoika viittaa latifundioihin todistaakseen niiden hävit-

tämisen välttämättömyyttä; liberaali — todistaakseen pokkurin välttämättömyyttä). Shingarev pitäisi „mitä suurimpana onnettomuutena” sitä, jos kansa ottaisi maan itse (1355). Roditshev visertää satakielen lailla: „me emme lietso luokkavihaa, me haluaisimme unohtaa menneisyyden” (632, 16 pnä toukokuuta 1907). Kapustin veisaa samaa: „tehtävämme on kylvää kaikkialle rauhaa ja oikeudenmukaisuutta eikä kylvää ja lietsoa luokkavihaa” (1810, huhtikuun 9 pnä). Krupenskia kuohuttaa sosialistivallankumouksellisen Ziminin puhe sen vuoksi, että se on „täynnä vihaa omistavia luokkia kohtaan” (783, maaliskuun 19 pnä). Sanalla sanoen, luokkataistelun tuomitsemisessa kadetit ja oikeistolaiset ovat yksimielisiä. Mutta oikeistolaiset tietävät, mitä tekevät. Sille luokalle, jota vastaan taistelu suuntautuu, luokkataistelun julistaminen ei voi olla olematta vahingollista ja vaarallista. Oikeistolaiset suojelevat uskollisesti maaorjuuttajatilanherröjen etuja. Entä kadetit? He *käyvät taistelua* — sanovat, että käyvät taistelua! — he tahtovat „pakoittaa” tilanherröjä, joiden käsissä on valta, ja he tuomitsevat luokkataistelun! Sitenkö käyttäytyi todella taisteleva eikä tilanherröjen edessä nöyristelevä porvaristo esimerkiksi Ranskassa? Eikö se kutsunut kansaa taisteluun, eikö se lietsonut luokkavihaa, eikö se luonut luokkataisteluteoriaa?

3. OIKEISTOLAISTALONPOJAT

Todellisia oikeistolaistalonpoikia tavataan toisessa Duumassa vain poikkeuksena — tuskinpa muita kuin Rementshik (Minskin lääni), joka ei halua tietääkään minkäänlaisista yhteisöistä eikä minkäänlaisista „varannoista” ja puolustaa horjumatta omistusta (I Duumassa oli omistuksen puolesta paljon puolalaisia ja länsivenäläisiä talonpoikia). Mutta myös tämä Rementshik esiintyi „oikeudenmukaisen hinnoittelun” perustalla tapahtuvan luovutuksen puolesta (648), siis asiallisesti osoittautui kadetiksi. Toisen Duuman muut „oikeistolaistalonpojat” me erotamme erikoiseksi ryhmäksi siksi, että he ovat epäilemättä kadeteista vasemmalla. Ottakaa Petrotshenko (Vitebskin lääni). Hän aloittaa siitä, että „henkeen ja vereen asti tulee puolustamaan tsaaria ja isänmaata” (1614). Oikeistolaiset osoittavat suosiota. Mutta sitten hän siirtyi kysymykseen

„maanpuutteesta”. „Väitelkää miten paljon hyvänsä”, sanoo hän, „toista maapalloa te ette luo. Tämä maa pitää siis luovuttaa meille. Täällä joku puhujista sanoi, että meidän talonpoikamme ovat sivistymättömiä ja tietämättömiä ja siksi on tarpeetonta ja hyödytöntä antaa heille paljon maata, sillä yhtäkaikki se ei tuota hyötyä. Tietysti, maa tuotti meille ennen vähän hyötyä, nimittäin niille, joilla ei sitä ollut. Mitä tulee sivistymättömyytemme, niin emmehän me muuta pyydäkään kuin maata, jotta voisimme tyhmyydessämme sitä tonkia. Omasta puolestani olen sitä mieltä, että aateliselle on tietysti sopimatontakin touhuta maan kanssa. Täällä puhuttiin, että lain mukaan yksityisomistuksellisiin maihin ei saa koskea. Olen tietysti samaa mieltä siitä, että lakia täytyy noudattaa, mutta sitä varten, jotta maanpuute voitaisiin poistaa, täytyy kirjoittaa sellainen laki, että tämä kaikki voitaisiin tehdä lain nojalla. Ja ettei ketään pahoitettaisi, niin edustaja Kutler esitti hyviä ehtoja. Rikkaana miehenä hän tietysti sanoi kalliin hinnan — emmekä me talonpojat, jotka olemme köyhiä, voi niin paljon maksaa, mutta siitä, miten meidän tulisi elää — yhteisöinä, lohkoiloina vaiko huuttoreina, olen omasta puolestani sitä mieltä, että on annettava kaikkien elää siten, kuin kukin parhaaksi näkee” (1616).

Tämän oikeistolaistalonpojan ja Venäjän liberaalin välillä on kokonainen kiulu. Edellinen on sanoissa uskollinen vanhalle vallalle, mutta todellisuudessa hän pyrkii saamaan maata, taistelee tilanherroja vastaan eikä suostu maksamaan kadettilaisia lunastushintoja. Jälkimmäinen taistelee sanoissa kansan vapauden puolesta, mutta todellisuudessa järjestää talonpoikain saattamista toistamiseen tilanherrojen ja vanhan vallan orjuuteen. Jälkimmäinen voi kulkea vain oikealle, I Duumasta toiseen, II:sesta III:teen. Edellinen, pettyneenä sen suhteen, että hänelle „luovutetaan” maata, lähtee toiseen suuntaan. Meillä osoittautuu nähtävästi olevan sama matka paremminkin „oikeistolais”-talonpojan kanssa kuin „liberaalisen”, „demokraattisen” kadetin kanssa...

Ottakaa talonpoika Shimanski (Minskin lääni). „Minä tulinkin tänne puolustamaan uskontoa, tsaaria ja isänmaata ja vaatimaan maata... ei tietenkään ryöväämällä, vaan rauhallista tietä, oikeudenmukaisella hinnalla... Siksi ehdotan kaikkien talonpoikain puolesta Duman jäsenille, tilan-

herroille, että he nousisivat tälle puhujakorokkeelle ja sanoisivat, että he haluavat antaa talonpojille maata oikeudenmukaisella hinnalla, ja silloin meidän talonpoikamme tulevat tietysti kiittämään heitä, ja luulen, että tsaari-isäkin kiittää. Niiden tilanherrojen suhteen taas, jotka eivät sellaiseen suostu, ehdotan, että Valtakunnanduuma verottaisi heidän maitaan progressiivisella verolla, ja ajan mittaan hekin epäilemättä myöntyvät, sillä he tulevat tuntemaan, että suuri pala tarttuu kurkkuun” (1617).

Pakollisella luovutuksella ja oikeudenmukaisella hinnoittelulla tämä oikeistolaistalonpoika ymmärtää kokonaan toista, kuin mitä kadetit niillä tarkoittavat. Kadetit eivät petä ainoastaan vasemmistolaistalonpoikia, vaan *myöskin oikeistolaisia*. Se, millä tavalla oikeistolaistalonpojat suhtautuisivat maakomiteain muodostamisen kadettilaisiin suunnitelmiin (kutlerilaisesti vaiko tshuprovilaisesti: ks. „Agraarikysymys”, II osa), jos he tutustuisivat niihin, näkyy talonpoika Melnikin seuraavasta ehdotuksesta (loka-kuulainen; Minskin lääni). „Katson velvoitukseksi”, sanoi hän, „että (agraari-) komissioon tulee 60% talonpoikia, jotka käytännöllisesti tietävät tarpeen (!) ja tuntevat talonpoikaissäädyn tilan, eikä sellaisia talonpoikia, jotka ehkä kantavat vain talonpojan nimeä. Tämä on talonpoikain ja yleensä köyhän kansan hyvinvoinnin kysymys eikä siinä ole mitään poliittista merkitystä. Pitää valita sellaisia ihmisiä, jotka kykenevät ratkaisemaan tämän kysymyksen kansan hyväksi käytännöllisesti eikä poliittisesti” (1285). Nämä oikeistolaistalonpojat menevät kauaksi vasemmalle, kun vastavallankumous näyttää heille „köyhän kansan hyvinvoinnin kysymysten” poliittisen merkityksen!

Osoittaakseni, kuinka äärettömän kaukana toisistaan ovat monarkistisen talonpoikaiston edustajat ja monarkistisen porvariston edustajat, esitän otteita „progressistin”, pappi Tihvinskin puheesta, joka paikoittain puhui Talonpoikaisliiton ja Työryhmän nimessä. „Talonpoikaistomme yleensä rakastaa tsaaria”, puhui hän. „Kuinka haluaisinkaan olla näkymätön hattu ja itselentävä matto, lentää valtaistuimen eteen ja sanoa, todistaa: hallitsija, ensimmäinen vihollisesi, kansan ensimmäinen vihollinen on vastuuton ministeristö... Työtätekevä talonpoikaisto vaatii ainoastaan sitä, että toteutettaisiin tiukasti periaate: „kaikki maa — koko kansalle...” (lunastuskysymyksestä:)... „Älkää peljätkö,

herrat oikeistolaiset, luottakaa kansaamme, se ei jätä teitä osattomaksi. (Ääniä oikealta: „kiitos! kiitos!“.) Nyt siirryn niihin sanoihin, joita täällä puhui kansanvapauden puolueen selostaja. Hän sanoi, että kansanvapauden puolueen ohjelma ei ole kaukana talonpoikaiston ja Työryhmän ohjelmasta. Ei, herrat, se ohjelma on kaukana. Me kuulimme selostajalta: „olettakaamme, että ohjelmamme onkin vähemmän oikeudenmukainen, mutta se on käytännöllisempi“. Herrat, oikeudenmukaisuus uhrataan käytännöllisyyden näkökohtien hyväksi!“ (789).

Poliittisen maailmankatsomuksensa puolesta tämä edustaja on kadetin tasolla. Mutta mikä ero onkaan hänen maalaisen naiiviutensa ja asianajajakunnan, virkamieskunnan, liberaalisen sanomalehdistön „hommamiesten“ välillä!

4. PUOLUEETTOMAT TALONPOJAT

Puolueettomat talonpojat ovat erikoisen mielenkiintoisia maaseudun tiedottomimpien ja järjestymättömmimpien joukkojen mielipiteiden ilmaisijoina. Siksi esitämme otteita kaikkien puolueettomien talonpoikain puheista*, sitäkin suuremmalla syyllä, kun heitä ei ole paljon: Sahnno, Semjonov, Moroz ja Afanasjev.

„Herrat kansanedustajat“,—puhui Sahnno (Kievin lääni). „talonpoikaisedustajien on vaikea nousta tälle puhujakorokkeelle ja väittää rikkaita tilanherroja vastaan. Nykyään talonpojat elävät hyvin köyhästi siksi, kun heillä ei ole maata... Talonpoika joutuu kärsimään tilanherrain vuoksi, näkee kurjuutta, sillä tilanherra sortaa häntä kauheasti... Minkä vuoksi tilanherra saa pitää paljon maata, mutta talonpojan osaksi jää vain taivaan valtakunta?.. Niinpä siis, herrat kansanedustajat, kun talonpojat lähettivät minut tänne, evästivät he minua, että puolustaisin heidän etujaan, että heille annettaisiin maata ja vapaus, että kaikki kruunun, hallitsijasuvun, apanaasi-, yksityisomistukselliset ja luostarien maat luovutettaisiin pakollisesti ja korvauksetta... Tietäkää, herrat kansanedustajat, että nälkäinen ihminen ei voi istua rauhallisesti, kun hän näkee, että hänen hädästään huolimatta valta pitää tilanherrojen puolta. Hän ei voi olla haluamatta maata, vaikka se olisikin lain vastaista; hänet pakottaa puute. Nälkäinen ihminen on valmis kaikkeen, sillä puute pakottaa hänet olemaan mistään välittämättä, koska hän on nälkäinen ja köyhä“ (1482—1486).

* Määritellessämme toisen Duuman edustajain kuuluvaisuutta eri ryhmiin tai puolueisiin käytimme itse Valtakunnanduuman virallista julkaisua: edustajaluetteloa puolueittain ja ryhmittäin. Eräät edustajat ovat siirtyneet puolueesta toiseen, mutta lehtitietojen perustalla noiden siirtymisten huomioiminen on mahdotonta. Erilaisien lähteiden käyttäminen tässä kysymyksessä olisi sitä paitsi merkinnyt vain sen sotkemista.

Yhtä vilpitön ja yhtä voimakas yksinkertaisuudessaan on puolueettoman talonpojan Semjonovin puhe (Podolskin lääni, talonpoikain edustaja):

...„Karvas surkeus on juuri niissä talonpoikain eduissa. Talonpojat kärsivät koko ikänsä ilman maata. Kaksisataa vuotta he ovat odottaneet, eikä taivaasta lankeaisi heille hyvyttä, mutta sitä ei ole tullut. Maa on herroilla suurmaanomistajilla, jotka ovat saaneet tuon maan yhdessä iso-isiemme ja isiemme mukana, mutta maa on jumalan eikä tilanherran... Minä ymmärrän mainiosti, että maa kuuluu koko työtätekeväälle kansalle, joka sitä viljelee... Edustaja Purishkevitch sanoo: „Vallankumous, apuun”, mitä se on? Ja jos heiltä otetaan maa pakollisella luovutuksella, niin he ovat vallankumous, emmekä me, me olemme kaikki taistelijoita, kohteliaita ihmisiä... Entä onko meillä 150 desjatiinaa niin kuin on papilla? entä luostareilla? entä kirkoilla? mitä varten ne sitä tarvitsevat? Ei, herrat, riittää aarteiden kokoamista ja niiden säilyttämistä taskuissa, pitää elää niin kuin kuuluu! Kyllä maa selvän ottaa, herrat, minä ymmärrän kaikki mainiosti, me olemme rehellisiä kansalaisia, me emme harjoita politiikkaa, kuten eräs edellisistä puhujista sanoi... He (tilanherrat) vain maleksivat ja ovat kasvattaneet itselleen ihamahan meidän verestämme, meidän elinnesteistämme. Me tulemme muistamaan, emme tule tekemään heille sellaista vääryyttä, me annamme maata heillekin. Jos ruvetaan laskemaan, niin meille tulee 16 desjatiinaa jokaista taloutta kohti, ja herroille suurmaanomistajille jää vielä 50 desjatiinaa kullekin... Kansan tuhannet ja miljoonat kärsivät, mutta herrat pitävät kekereitä... Mutta kun on kysymyksessä sotapalvelus, niin tiedämme senkin: kun joku sairastui, sanotaan: „hänellä on kotiseudulla maata”. Mutta missä se hänen kotiseutunsa on? Kotiseutua ei olekaan. Kotiseutu on vain siinä, että hän on kirjoilla siellä, missä on syntynyt, ja on kirjoitettu, mitä uskontoa hän on, mutta maata ei hänellä ole. Nyt minä sanon: kansa pyyssi minua, että kirkon, luostarien, kruunun ja hallitsijasuvun maat ja pakollisesti luovutetut tilanherrain maat annettaisiin työkansalle, joka on niillä raatava; ja annettaisiin paikkakunnille: siellä ne kyllä järjestävät asian. Minä sanon teille, että kansa lähetti minut vaatimaan maata, vapautta ja täydellistä kansalaisoikeutta; ja me tulemme elämään emmekä osoita, että nuo ovat herroja, mutta nuo talonpoikia, vaan olemme kaikki ihmisiä ja olemme kaikki omalla paikallamme herroja” (1930—1934).

Kun luet „politiikkaa harjoittamattoman” talonpojan tällaisen puheen, niin käy kouraantuntuvan selväksi, että paitsi stolypinilaisen, myöskin kadettilaisen agrariohjelman toteuttaminen vaatii vuosikymmeniä järjestelmällistä väkivaltaa talonpoikaisjoukkoja kohtaan, kaikkien ajattelevien ja vapaasti toimimaan pyrkivien talonpoikain järjestelmällistä pieksämistä sekä kidutuksilla, vankiloilla ja karkoituksilla tuhoamista. Stolypin käsittää sen ja toimii sen mukaisesti. Liberaalisille virkamiehille ja professoreille ominaisen

tylsäjärkisyytensä vuoksi kadetit eivät osaksi käsittä sitä, osaksi salaavat sen ulkokultaisesti, „kainosti vaikenivat siitä”,— kuten 1861:n ja sitä seuraavien vuosien sotilasrankaisuretkikunnista. Mutta jos tuo järjestelmällinen ja mitään kaihtamaton väkivalta pirstoutuu johonkin sisäiseen tai ulkoiseen esteeseen, niin puolueeton rehellinen talonpoika, joka „ei harrasta politiikkaa”, luo Venäjistä talonpoikaisen tasavallan.

Talonpoika Moroz sanoi lyhyessä puheessaan suoraan: „Papeilta ja tilanherroilta pitää maa ottaa pois” (1955) ja vetosi sitten Evankeliumiin (porvarilliset vallankumoukselliset eivät ensi kertaa ammenna tunnuksiaan Evankeliumista)... „Jos et tuo papille leipää ja puolituoppista viinaa, niin hän ei edes lasta risti... Ja he puhuvat vielä pyhästä Evankeliumista ja lukevat: „anokaa, niin teille annetaan, kolkuttakaa, niin teille avataan”. Me anomme anomistamme, mutta meille ei anneta, kolkutamme, mutta ei anneta; mikä neuvoksi, pitää särkeä ovet ja ottaa? Herrat, älkää laskeko asiaa ovien särkemiseen, luovuttakaa vapaaehtoisesti, ja silloin tulee vapaus, sekä meille että teille tulee hyvä elämä” (1955).

Ja tässä puolueeton talonpoika Afanasjev, joka ei arvioi kasakoiden „kunnallistamista” kasakan näkökannalta, vaan „miltei muualtatulleen” näkökannalta. „Minun on heti alussa, herrat, sanottava, että olen Donin alueen talonpoikaiston edustaja, jota siellä on yli 1.000.000 ja josta vain minä yksin pääsin tänne; tästä jo näkyy, että me olemme siellä miltei muualtatalleita... Minua äärettömästi ihmetyttää: elättääkö Pietari todellakin maaseutua? Ei, päinvastoin. Palvelin aikoinaan Pietarissa yli kaksikymmentä vuotta, ja huomasin jo silloin, ettei Pietari elätä maaseutua, vaan maaseutu Pietaria. Samaa huomaan nytkin. Kaikki nämä mitä kauniimmat arkkitehtuurit, kaikki nämä luomukset, rakennukset, kaikki nämä kauniit, ihanat talot, kaikki nämä pystytetään samoin talonpoikain voimilla kuin pystytettiin 25 vuotta sitten... Purishkevitch toi esimerkin, että kasakalla on yli 20 desjatiinaa maata, ja tämä myöskin näkee nälkää... Miksi hän ei sanonut, missä tuo maa on? On maata, maata on myöskin Venäjällä, mutta kuka sen omistaa? Jos hän tiesi, että siellä on niin paljon maata, eikä sanonut sitä, niin hän on siis epäoikeudenmukainen ihminen, mutta jos hän ei tiennyt, niin ei olisi pitänyt ruveta siitä puhumaankaan.

Mutta jos hän todellakaan ei ehkä tiennyt, niin pyydän teitä, herrat, saalikaa sanoa hänelle, missä tuo maa on, paljonko sitä on, ja kuka sen omistaa. Jos se lasketaan, niin osoittautuu, että Donin Kasakkaväen alueella on yksityisillä hevossiitoslaitoksilla 753.546 desj. Muistutan vielä kalmukkilaisista hevossiitoslaitoksista, niin sanotuista paimentolaisleireistä. Siellä on yleensä kaikkiaan 165.708 desj. Sitten väliaikaisesti vuokrattuna on rikkailla ihmisillä 1.055.919 desj. Kaikki nuo maat ovat ihmisten hallussa, mutta ei niiden ihmisten hallussa, joita Purishkevitch luetteli, vaan ne ovat kulakeilla, pohatoilla, jotka sortavat meitä; saavat karjaa — meiltä nylkevät puolet, ja rupla desjatiinalta, ja rupla siitä elukasta, jolla me kynnämme, samaan aikaan kun meidän pitää ruokkia omat lapsemme sekä kasakkanaisia ja -lapsia. Juuri sen vuoksi meille nälkäkin ilmaantuu”. Ja sitten puhuja kertoo, että 8 hevosen toimittamisesta „ratsuväkeen” vuokraajat saavat kukin 2.700 desj.; talonpojat voisivat toimittaa enemmän. „Minä kerron teille, että halusin vakuuttaa hallituksellemme, että jättämällä tämän tekemättä se erehtyy pahasti. Kirjoitin „Selski Vestnikin” toimitukseen, että he julkaisisivat sen. Minulle vastattiin, ettei ole meidän asiamme opettaa hallitusta”. Näin muodoin „kunnallistetulla” maalla, joka on annettu alueen omaisuudeksi „epädemokraattinen keskushallitus” luo de facto* uusia tilanherroja: kunnallistaminen on Plehanovin keksinnön mukaan tae restauraatiota vastaan...

„Hallitus avasi meille leveät ovet maan hankkimiseksi Talonpoikaishankin kautta,— ne ovat niitä länkiä, jotka pantiin kaulaamme vuonna 1861. Se tahtoo siirtoasuttaa meidät Siperian alueille. ...eikö olisi parempi tehdä näin: siirtää sinne se henkilö, jolla on tuhansia desjatiinoja ja jolta jää maa, ja kuinka suuri joukko voikaan siitä maasta olla kylläinen (suosionosoituksia vasemmalta; ääniä oikealta: „se on vanhaa ja kulunutta”)... Japanin sotaan vein mobilisoituja sotamiehiäni niiden (tilanherrojen) maiden kautta, joista olen tässä puhunut. Meidän piti kulkea kokoontumispaikalle yli 2 vuorokauden. Sotamiehet kyselivät minulta: „minne sinä meitä viet?” Sanoin: „Japanin rajalle”.— „Mitä sinne?” — „Isänmaata puolustamaan”. Sotilashenkilönä tiesin, että isänmaata pitää puolustaa. Sotamiehet sanoivat minulle: „Lisetskien, Bezulovien, Podkopailovien maat — mikä isänmaa se on? Missä siinä meidän maa on? Sitä ei ole laisinkaan”. He sanoivat minulle sen, jota en voi jo kolmatta vuotta saada pois sydämeltäni... Niinpä siis, herrat, ...minun on yleensä sanottava, että kaikkien niiden oikeuksien mukaan, joita meillä Venäjällä on,

* — tosiasiallisesti. Toim.

ruhtinaista alkaen aatelisia, kasakoita ja porvareita myöten talonpoika-sanaa mainitsematta, kaikkien on oltava Venäjän kansalaisia ja omat-tava maata — kaikkien niiden, jotka tekevät sillä työtä, panevat siihen työtään, vaalivat ja rakastavat sitä. Tee työtä, hikoile ja käytä sitä. Mutta jos et halua sillä elää, jos et halua tehdä sillä työtä, et halua panna siihen työtäsi, niin sinulla ei ole oikeutta myöskään sen omaa-miseen" (1974) (26. istunto, 12. IV. 1907).

„Talonpoika-sanaa mainitsematta"! Tuo erinomainen lausuma purkautui talonpojan „sydämen syvyydestä", talonpojan, joka haluaa repiä hajalle maanhallinnan säätyperus-tan („kaikki ne oikeudet, joita meillä Venäjällä on"), haluaa hävittää alimman säädyn, talonpoikaissäädyn nimenkin. „Tulkoot kaikki kansalaisiksi". Työätekevien yhtäläinen oikeus maahan ei ole mitään muuta kuin loppuun saakka johdonmukaisesti esitetty *isäntämiehen* katsantokanta maahan. *Ei minkäänlaisia muita* maanhallinnan *perustoja* (sen-tapaisia kuin maanhallinta „palveluksesta" kasakoilla j.n.e.), ei minkäänlaisia muita näkökohtia, ei minkäänlaisia muita suhteita kuin *isännän* oikeus maahan, maan „vaalimisen" näkökohdat, maahan „työtä panevan" suhteet. Juuri sellai-nen näkökanta pitääkin olla farmarilla, joka tahtoo vapaata taloutta vapaalla maalla, kaiken sivullisen, häiritsevän, vanhan hävittämistä, *kaikkien entisten maanhallintamuotojen* hävittämistä. Eikö marxilaisen puolelta olisi harkitse-mattoman doktriinin tyhmää soveltamista, jos hän neuvoisi tuollaista isäntää luopumaan kansallistamisesta ja opettaisi hänelle pitämään osuusmaan yksityisomistusta edullisena?

Ensimmäisessä Duumassa talonpoika Merkulov (Kurskin lääni) toi ilmi sen saman ajatuksen talonpoikain osuusmai-den kansallistamisesta, jonka esitimme edellä Talonpoikais-liiton edustajakokouksia koskevista tiedoista. „Pelotellaan sillä", sanoi Merkulov, „että talonpoikakaan ei eroa siitä maatilkusta, joka hänellä nykyään on. Siihen minä sanon: kuka sen heiltä ottaa? Sillä täydellisen kansallistamisen tapauksessakin menetetään vain se maa, jota isäntä ei viljele omin voimin, vaan palkkatyön avulla" (18. istunto, touko-kuun 30 pnä 1906, s. 822).

Näin puhuu talonpoika, jolla hänen omien sanojensa mukaan on 60 desj. maata omaisuutena; palkkatyön hävittä-minen tai sen kieltäminen kapitalistisessa yhteiskunnassa on tietenkin lapsellinen ajatus, mutta meidän on karsittava virheelliset ajatukset nimenomaan siellä, missä virheellisyys

alkaa,— alkaen „sosialisoimisesta” ja palkkatyön kieltämisestä * eikä kansallistamisesta.

Tämä sama talonpoika Merkulov väitti kadettilaista 42:n lakiehdotusta vastaan, joka lankeaa yhteen kunnallistamisen kanssa siinä suhteessa, että osuusmaat jäävät omaisuudeksi ja tilanherrojen maat luovutetaan käytettäväksi. Se on „jonkinlainen siirtymisaste järjestelmästä toiseen”... „yhden sijasta syntyy kaksi hallintaa: yksityisomistus ja vuokra-
käyttö, s.o. kaksi maanhallintamuotoa, jotka eivät ole ainoastaan yhteensopimattomia, vaan suorastaan vastakohtaisia” (823).

5. NARODNIKKI-INTELLIGENTIT

Narodnikki-intelligenttien, erittäinkin kansansosialistien, s.o. narodnikkilaisuuden opportunistien, puheissa pitää erottaa kaksi virtausta: toisaalta talonpoikaisjoukkojen etujen vilpittön puolustaminen — tässä suhteessa heidän puheensa tekevät ymmärrettävistä syistä verrattomasti heikkomman vaikutuksen kuin „politiikkaa harrastamattomien” talonpoikien puheet; toisaalta eräänlainen kadettilainen henki, jotain intelligenttimäisesti poroporvarillista, pyrkimystä valtakunnalliseen katsantokantaan. On itsestään selvää, että *erotukseksi talonpojista* heillä on havaittavissa *doktriini*: he eivät taistele välittömästi käsitettävien puutteen ja hädän nimessä, vaan tietyn opin, katsantokantojen systeemin nimessä, jotka esittävät taistelun sisälön vääristellyssä muodossa.

„Maa työtätekeville”, — julistaa hra Karavajev ensimmäisessä puheessaan ja luonnehtii stolypinilaisen agrarilainsäädännön sen 87. pykälän mukaan „yhteisön hävittämiseksi”, „poliittiseksi päämääräksi”: „erikoisen maalaisporvariston luokan muodostamiseksi”.

„Me tiedämme, että todellisuudessa nämä talonpojat ovat taantumuksen ensimmäinen tuki, ovat virkavallan varma tuki. Mutta noita laskelemaan tehdessä hallitus erehtyi pahasti: samalla tulee olemaan talonpoikaisproletariaatti. En tiedä, kumpi on parempi: talonpoikaisproletariaatti vaiko nykyinen vähämainen talonpoikaisto, joka vissien toimenpiteiden avulla voisi saada riittävän määrän maata” (722).

* Tuota virheellistä aatetta *meidän* ei tarvitse edes „karsiakaan”, sillä itse „tervejärkiset” trudovikit ovat „tervejärkisten” herrojen Peshehonovien johdolla ja heidän kanssaan *jo karsineet sen pois*.

Tässä kuultaa taantumuksellinen narodnikkilaisuus hra V. V:n hengessä: „parempi” kenelle? valtiolleko? tilanherravaiko porvarilliselle valtiolle? Ja miksi proletariaatti ei ole „parempi”? Siksi, että vähäinen talonpoikaisto „voisi saada” — s.o. että se voitaisiin helpommin rauhoittaa, helpommin siirtää järjestyksen leiriin kuin proletariaatti? Niin käy hra Karavajevilla: hän aivan kuin haluaa neuvoa Stolypinille ja kumppaneille varmemman „takeen” yhteiskunnallista vallankumousta *vastaan!*

Jos hra Karavajev olisi oleellisesti oikeassa, niin marxilaiset eivät voisi kannattaa tilanherrojen maiden konfiskointia Venäjällä. Mutta hra Karavajev on väärässä, sillä stolypinilainen „tie” luo enemmän paupereita kuin proletareja, hidastaen — talonpoikaisvallankumoukseen verrattuna — kapitalismin kehitystä. Itsehän Karavajev sanoi, ja sanoi aivan oikein, että stolypinilainen politiikka rikastuttaa (ei uusia, porvarillisia aineksia, ei farmari-kapitalisteja, vaan) *nykyisiä* tilanherroja, jotka hoitavat talouttaan puoltittain maaorjuudelliseen tapaan. Vuonna 1895 oli maan hinta „Talonpoikais”-pankin kautta myytessä 51 rpl. desjatiinalta, mutta vuonna 1906 — 126 rpl. (Karavajev 47. istunnossa, toukokuun 26 pnä 1907, s. 1189). Ja hra Karavajevin puoluekumppanit herrat Volk-Karatshevski ja Delarov valaisivat noiden numeroiden merkitystä vieläkin selväpiirteisemmin. Delarov osoitti, että „vuoteen 1905 mennessä yli 20 vuotisen olemassaolonsa aikana Talonpoikaispankki osti kaikkiaan vain 7,5 miljoonaa desj.”; vuoden 1905 marraskuun 3 päivästä vuoden 1907 huhtikuun 1 päivään pankki osti 3,8 milj. desj. Vuonna 1900 hinta oli 80 rpl. desjatiinalta, vuonna 1902 — 108; vuonna 1903, ennen agraariliikettä ja ennen Venäjän vallankumousta se oli 109 rpl. Nyt se on 126 rpl. „Samaan aikaan kun koko Venäjä kärsi suuria menetyksiä Venäjän vallankumouksen johdosta, samaan aikaan Venäjän suurmaanomistajat *kasasivat suuria pääomia*. Siinä ajassa heille siirtyi yli 60 miljoonaa ruplaa kansan rahoja” (1220 — pitäen „oikeana” hintana 109 rpl.). Mutta tunnustamatta minkäänlaista hintaa „oikeaksi” ja yksinkertaisesti todeten hra Volk-Karatshevski pitää paljoa totuudenmukaisempana, että hallitus on maksanut tilanherroille vuoden 1905 marraskuun 3 päivän jälkeen 52 milj. rpl. talonpoikain ostamien maiden laskuun ja 242 milj. rpl. omaan laskuunsa, yhteensä „*aate-*

lisille tilanherroille maksettiin kansan varoja 295 milj. rpl." (1080. Kursivointi kaikkialla meidän). Tuo kaikki on tietenkin vain pieni osanen siitä, mitä junkkerimainen porvarillinen agraarikehitys Venäjälle maksaa, minkälainen on se *pakkovero*, joka pannaan tuotantovoimien kasvun kannettavaksi maaorjuuttajatilanherrojen ja byrokraattien hyväksi! Tämän pakkoveron, joka tilanherroille maksetaan Venäjän kehityksen vapaudesta, säilyttävät myöskin kadetit (lunastus). Sitävastoin farmarien porvarillisen tasavallan olisi pakko käyttää tuollaiset summat maanviljelyksen tuotantovoimien kehittämiseen uuden järjestelmän aikana *.

Lopuksi, narodnikki-intelligenttien aktiiviin on merkittävä ehdottomasti se, että päinvastoin kuin Bobrinskit ja Kutlerit he käsittävät sen, että kansaa petettiin vuonna 1861, he eivät nimitä surullisen kuuluisaa reformia suureksi, vaan „tilanherrojen etujen mukaisesti toteutetuksi” reformiksi (Karavajev, 1193). Todellisuus — sanoi hra Karavajev aivan oikein reforminjälkeisestä kaudesta — „ylitti” niiden henkilöiden „synkimmätkin ennustukset”, jotka vuonna 1861 puolsivat talonpoikien etuja.

Kysymyksessä talonpoikaisesta maanomistuksesta hra Karavajev suoraan asetti sen huolenpidon vastapainoksi, jota hallitus on osoittanut tuota maanomistusta kohtaan, kysymyksen talonpojille: „Herrat talonpoikaisedustajat, te olette kansan edustajia. Elämäne on talonpoikaiselämää, tietoisuutenne talonpojan tietoisuutta. Kun te lähditte kotipaikoiltanne, niin valittivatko valitsijanne sitä, ettei heillä ole varmuutta maanhallintakysymyksessä? Asettivatko he ensimmäiseksi tehtäväksenne Duumassa, ensimmäiseksi vaatimukseksenne: „Katsokaa vain, että varmistatte maan yksityisomaisuudeksi, muutoin ette täytä meidän evästystämme”. Ei, te sanotte, sellaista evästystä meille ei annettu” (1185).

Talonpojat eivät kumonneet tuota lausuntoa, vaan vahvistivat sen puheidensa koko sisällöllä. Eikä niin käynyt

* Vertaa *Kautsky*: „Agraarikysymys Venäjällä” tavattoman suurten pääomien käyttämisen välttämättömyydestä talonpoikaiston agrikulttuurin edistämiseen. „Kunnallistajat” voivat väittää tätä vastaan: porvarillinen tasavalta käyttää varoja tasavallan sotajoukkoihin, mutta demokraattinen zemstvo sen sijaan... epädemokraattinen keskusvalta, herttaiset herrat kunnallistajat, ottaa siltä rahall Jo tuollaisen zemstvon syntyminenkin on epädemokraattisen keskusvallan aikana mahdotonta, se on poroporvarin kaino toivomus. Realista on vain suhde porvarillisen tasavallan (joka toisiin valtioihin verrattuna käyttää eniten tuotantovoimien kehittämiseen — esimerkiksi: Pohjois-Amerikka) ja porvarillisen monarkian väliillä (joka maksaa kymmeniä vuosia *pakkoveroa* junkkereille, esimerkki: Saksa).

tietenkään siksi, että venäläinen talonpoika olisi „yhteisömielinen”, „omistuksen vastustaja”, vaan siksi, että taloudelliset olot sanelevat hänelle *nykyään* kaikkien vanhojen maanhallintamuotojen hävittämisen tehtävän uuden talouden luomiseksi.

Narodnikki-intelligenttien passiiviin on merkittävä heidän suorialupaavat jaarittelunsa talonpoikaisen maanhallinnan „normeista”. „Luulen jokaisen olevan samaa mieltä siitä, että maakysymyksen oikein ratkaisemiseksi”, lausui hra Karavajev, „tarvitaan seuraavat tiedot: ennen kaikkea se maanormi, joka tarvitaan elämiseen, kulutukseen perustuva normi, ja siihen, että koko työmäärä tulisi käyetyksi — työhön perustuva normi. Täytyy tarkalleen tietää talonpojilla olevan maan määrä,— se tekee mahdolliseksi laskea, paljonko maata puuttuu. Edelleen täytyy tietää, paljonko maata voidaan antaa?” (1186).

Me olemme päättäväisesti tuollaista mielipidettä vastaan. Ja *talonpoikain Duumassa antamien lausuntojen perusteella* väitämme, että siinä on *talonpojille vieraan* intelligentti-byrokratismin ainesta. Talonpojat eivät puhu „normeista”. Normit ovat byrokraattista keksintöä, vuoden 1861 kirotun maaorjuudellisen reformin peruja. Varman luokkavaiston ohjaamat talonpojat panevat pääpainon tilanherrojen maanomistuksen hävittämiseen eivätkä „normeihin”. Kysymys ei ole siinä, paljonko maata „tarvitaan”. „Toista maapalloa ette luo”, kuten edellä mainittu puolueeton talonpoika erinomaisesti sanoi. Kysymys on siinä, että hävitetään *sortavat* maaorjuudelliset latifundiot, jotka ansaitsevat tulla hävitettyiksi siinäkin tapauksessa, että „normit” saavutetaan siitä huolimatta. Intelligentti-narodnikilla asia luisuu siihen, että jos „normi” on saavutettu, niin ehkä tilanherroihin ei tarvitse kajotakaan. Talonpoikien ajatuksenkulku on toinen: „talonpojat, *karistakaa heidät* (tilanherrat) harteiltanne” — sanoi talonpoika Pjanyh (eserrä) II Duumassa (16. istunto, maaliskuun 26 pnä 1907, s. 1101). Tilanherroja ei pidä karistaa harteilta siksi, että „normia” ei synny, vaan siksi, että maanviljelijäisäntä ei halua kantaa harteillaan aaseja eikä iilimatoja. Kumpikin päätelmä on „kaksi eri asiaa”.

Erinomaisella käytännöllisyyden vaistolla talonpoika normeista puhumatta „tarttuu härkää sarvista”. Kysymys on siitä, *kuka* nuo normit tulee säätämään? Pappi Pojarkov ilmaisi sen mainiosti I Duumassa. „Ihmiselle aiotaan säätää

maanormi”, sanoi hän. „*Kuka tuon normin tulee säätämään?* Jos talonpojat itse, niin he eivät tietysti tee itselleen vääryyttä, mutta jos yhdessä talonpoikain kanssa normia tulevat säätämään myös maanomistajat, niin on vielä kysymyksenalaista, kuka pääsee voitolle normia laadittaessa” (12. istunto, toukokuun 19 pnä 1906, s. 488).

Tämä antaa osuvan iskun koko normijaarittelulle.

Kadeteilla se ei ole jaarittelua, vaan talonpoikain etujen suoranaista *kavaltamista* tilanherrain hyväksi. Ja hyväsydäminen kyläpappi, hra Pojarkov, joka arvattavasti on nähnyt liberaalisia tilanherroja kotonaan maaseudulla teoissa, hoksasi vaistomaisesti, missä siinä on petos.

„Niin ikään pelätään”, sanoi samainen Pojarkov, „että tulee paljon virkamiehiä! Kyllä talonpojat jakavat maat itse!” (488—489). Juuri siinä on kysymyksen ydin. „Normit” todellakin tuoksahtavat virkamiehistöltä. Talonpojat puhuvat toista: jaamme itse paikkakunnilla. Siitä johtuu paikallisten maakomiteoiden aate, joka ilmaisee talonpoikaiston oikeita etuja vallankumouksessa ja herättää luonnollisesti liberaalisten heittoiden vihaa *. *Kansallistamisen tällaisen* suunnitelman perustalla valtion tehtäväksi jää vain määrittellä se, millainen maa voi olla *siirtoasuttamisvarantona* tai vaatia erikoista puuttumista („metsät ja vesistöt, joilla on yleisvaltakunnallinen merkitys”, kuten nykyisessä ohjelmassamme sanotaan), s.o. sen tehtäväksi jää *vain se*, minkä „*kunnallistajatkin*” katsovat *välttämättömäksi siirtää demokraattisen valtion*” (olisi pitänyt sanoa: tasavallan) hallintaan.

Verratessamme puheita normeista taloudellisiin tosioihin havaitsemme heti, että talonpojat ovat toimenmiehiä, mutta intelligentti-narodnikit — sanamiehiä. „Työhön perustuvalla” normilla olisi *vakava* merkitys, jos yritettäisiin kieltää palkkatyö. Talonpoikain enemmistö on viskannut nuo yritykset yli laidan, ja kansansosialistit ovat tunnustaneet ne mahdottomiksi. Kun kerran asia on siten, niin kysymys „normeista” raukeaa ja jäljelle jää jakaminen isäntien kyseisen lukumäärän kesken. „Kulutukseen perustuva” normi on kurjuusnormi, ja kapitalistisessa yhteiskunnassa

* Työläishallitukset kaupungeissa, talonpoikaismokiteat kylissä (jotka viisillä ajankohdalla muuttuvat yleisellä j.n.e. äänioikeudella valittaviksi).— sellainen on voittoaivan vallankumouksen, s.o. proletariaatin ja talonpoikaiston diktatuurin, organisaation ainoa mahdollinen muoto. Ei ole ihme, että liberaalit vihaavat näitä vapauden puolesta taistelevien luokkien organisaatiomuotoja!

talonpoikaisto tulee aina karkaamaan kaupunkeihin sellaista „normia” pakoon (siitä erikseen tuonnempana). Siis tässäkin kysymys ei ole laisinkaan „normista” (joka sitä paitsi muuttuu jokaisen kulttuurissa ja tekniikassa tapahtuvan muutoksen jälkeen), vaan jakamisesta kyseisen isäntämäärän kesken, „valikoinnista” todellisten, maata „vaalimaan” kykenevien isäntien (sekä työllä että pääomalla), ja niiden kelvottomien isäntien välillä, joita ei voida pidättää maanviljelyksessä ja joiden pidättämisen yritys olisi taantumuksellista.

Eriskummallisuutena, joka osoittaa, mihin narodnikkilaiset *teoriat* herroja narodnikkeja vievät, esitämme hra Karavajevin viittauksen *Tanskaun*. Eurooppa nähkääs „juuttui yksityisomistukseen”, mutta meidän yhteisömme „auttaa ratkaisemaan kooperaatiotehtävän”. „Tanska on tässä suhteessa loistava esimerkki”. Esimerkki on todellakin *loistava* — narodnikkeja vastaan. Tanskassa me näemme mitä tyypillisimmän *porvarillisen* talonpoikaiston, joka on keskittänyt sekä lypsykarjan (ks. „Agraarikysymys ja „Marxin arvostelijat””, X § *) että maan. Tanskan maanviljelystalouksien yleisestä lukumäärästä 68,3%:lla on maata 1 hartkorniin saakka, s.o. noin 9 desj. Niillä on yhteensä 11,1% kaikesta maasta. Vastakkaisella puolella on 12,6% talouksia, joilla on 4 hartkornia ja enemmän (*36 desjatiinaa ja enemmän*); niillä on 62% koko maasta (*N. S. „Agraariohjelmia”, „Novyi mir’in” julkaisu, s. 7*). Selitykset ovat tarpeettomia.

Mielenkiintoista on panna merkille, että I Duumassa liberaali Hertenstein käytti Tanskaa valttinaan, mutta oikeistolaiset väittivät vastaan (kummassakin Duumassa): Tanskassa on talonpoikainen *omistus*. Maan kansallistaminen on meillä tarpeen, jotta vanhat taloudet saisivat vapaasti uudelleenjärjestyä „aidoista vapautetulla” maalla „tanskalaiseen tapaan”, eikä asia ole kiinni vuokran muuttamisessa omistukseksi, jos itse talonpojat sitä vaativat, sillä koko porvaristo ja virkavalta aina auttavat talonpoikaistoa *sellaisessa asiassa*. Ja sitä paitsi kapitalismin kehitys (kehitys „tanskalaiseen tapaan”) käy kansallistamisen oloissa maan yksityisomistuksen lakkauttamisen seurauksena *nopeammin*.

* Ks. tätä osaa, ss. 159—169. *Toim.*

6. TALONPOIKA-TRUDOVIKIT (NARODNIKIT)

Asiallisesti *eivät* talonpoika-trudovikit ja talonpoikaeserrät *eroa* puolueettomista talonpojista. Vertaillianne kumpienkin puheita te näette selvästi samat tarpeet, samat vaatimukset, saman maailmankäsityksen. Puolueeseen kuuluvilla talonpojilla on vain enemmän tietoisuutta, selvempi esitystapa, täydellisempi käsitys kysymyksen eri puolten keskinäisestä riippuvaisuudesta.

Miltei parhain oli talonpoika Kiseljovin, trudovikin, puhe toisen Duuman 26. istunnossa (huhtikuun 12 p:nä 1907). Vastapainoksi liberaalisen virkamiespahasen „valtakunnalliselle näkökannalle” siinä siirretään välittömästi painopiste siihen, että „hallituksemme koko sisäpolitiikka, jota *tosiasiallisesti* ohjaavat tilanherra-maanomistajat, on kokonaan suunnattu maan säilyttämiseen sen nykyisten haltijain käsissä” (1943). Puhuja osoittaa, että juuri sen vuoksi kansaa pidetään „läpipääsemättömässä pimeydessä”, ja pysähtyy lokakuulaisen ruhtinas Svjatopolk-Mirskin puheeseen. „Te ette ole tietenkään unohtaneet hänen hirvittäviä sanojaan: „heittäkää pois kaikki ajatuksetkin talonpoikaisen maanhallinnan alan suurentamisesta. Säilyttäkää ja tukekaa yksityisomistajia. Ilman tilanherroja meidän harmaa, sivistymätön talonpoikaismassamme on lauma ilman paimenta”. Talonpoikatoverit, tarvitseeko tähän jotain lisätä, jotta te käsittäisitte, minkälaisia ovat ne pyrkimykset, joita noiden herrojen — meidän hyväntekijäimme — ajatuksissa piilee? Eikö teille ole selvää, että he yhä edelleenkin ikävöivät ja muistelevat maaorjuutta? Ei, herrat paimenet, riittää... Haluaisin vain, että koko harmaa talonpoikainen Venäjä, koko Venäjän maa painaisi visusti mieleensä nuo jalosukuisen Rurikovitshin sanat, että nuo sanat palaisivat tulena jokaisen talonpojan sisimmässä ja aurinkoakin kirkkaammin valaisisivat sitä kuilua, joka on meidän ja kutsumattomien hyväntekijäin välillä. Riittää, herrat paimenet... Riittää, me emme tarvitse paimenia, vaan johtajia, joita pystymme löytämään ilman teitäkin, ja heidän kanssaan me löydämme tien valoon, totuuteen, löydämme tien myöskin luvattuun maahan” (1947).

Trudovikki on kokonaisuudessaan vallankumouksellisen porvarin kannalla, joka pettyy luullessaan, että maan kansallistaminen antaa „luvatun maan”, mutta joka taistelee

uhrautuvaisesti *tämän* vallankumouksen puolesta ja suhtautuu suuttumuksella ajatukseen sen kantavuuden tyypistämistä: „Kansanvapauden puolue kieltäytyy agraarikysymyksen oikeudenmukaisesta ratkaisemisesta... Herrat kansanedustajat, voiko lakiasäättävä laitos, jollainen Valta-kunnanduuma on, luopua toiminnassaan oikeudenmukaisuudesta käytännöllisyyden hyväksi? Voitteko te säättää lakeja tietäen etukäteen, että ne ovat epäoikeudenmukaisia?.. Eivätkö teille todellakaan riitä ne epäoikeudenmukaiset lait, joilla virkavaltamme on meitä palkinnut, kun meidän pitäisi vielä itsemme niitä luoda?.. Te tiedätte mainiosti, että käytännöllisten näkökohtien vuoksi — Venäjän rauhoittamiseksi — meillä on lähetetty rankaisuretkikuntia, koko Venäjä on julistettu poikkeustilaan; käytännöllisten näkökohtien vuoksi on otettu käytäntöön kenttäoikeudet. Mutta sano-kaapa minulle, kuka meistä on ihastunut tuohon käytännöllisyyteen? Ettekö te kaikki ole kironneet sitä? Älkää asettako kysymystä, kuten täällä eräät asettivat” (puhuja viittaa nähtävästi kadettilaiseen tilanherraan Tatarinoviin, joka puhui 24. istunnossa, huhtikuun 9 pnä: „oikeudenmukaisuus, herrat, on verrattain ehdollinen käsite”, „oikeudenmukaisuus — se on sellainen ihanne, johon me kaikki pyrimme, mutta tuo ihanne jää” (kadetilla) „vain ihanteeksi, ja tuleeko mahdollisuutta sen tosiasiallista toteuttamista varten, se on minulle kysymys”, 1779) — „mitä on oikeudenmukaisuus? Ihminen — siinä on oikeudenmukaisuus. Kun ihminen on kerran syntynyt, niin on oikeudenmukaista, että hän eläisi, ja sitä varten on oikeudenmukaista, että hänellä olisi mahdollisuus hankkia itselleen työllä leipä-pala”...

Siinä näette: tämä talonpoikaiston ideologi on XVIII vuosisadan ranskalaisen valistajan tyypillisellä katsantokannalla. Hän ei ymmärrä *tämän valistajan* oikeudenmukaisuuden historiallista rajoittuneisuutta, historiallisesti määrättyä sisältöä. Mutta hän *tahtoo* — ja se luokka, jota hän edustaa, *voi* tämän abstraktisen oikeudenmukaisuuden nimessä *hävittää täydellisesti* kaikki keskiaikaisuuden jätteet. Juuri tuo *reaalinen* historiallinen sisältö onkin kysymyksen asettamisessa: ei mitään „käytännöllisiä” näkökohtia oikeudenmukaisuuden vahingoksi. Lue: ei mitään myönnytyksiä keskiaikaisuudelle, tilanherroille, vanhalle vallalle. Se on Konventin toimihenkilön kieltä. Mutta

liberaali Tatarinoville porvarillisen vapauden „ihanne” „jää vain ihanteeksi”, jonka puolesta hän ei vakavasti taistele, ei uhraa kaikkeaan sen toteuttamiseksi, vaan menee kauppoihin tilanherran kanssa. Kiseljovit voivat viedä kansan voittoisaan porvarilliseen vallankumoukseen, Tatarinovit vain petturuuteen.

„...Käytännöllisyyden nimessä kansanvapauden puolue ehdottaa, ettei luotaisi minkäänlaista oikeutta maahan. Se pelkää, että sellainen oikeus vetää maaseudulle suuria ihmisjoukkoja kaupungista, ja siinä tapauksessa kullekin tulee maata vähän. Haluaisin ennen kaikkea kysyä, mitä on oikeus maahan? Oikeus maahan on oikeus työhön, se on oikeus leipään, se on oikeus elämään, se on jokaisen ihmisen eittämätön oikeus. Kuinka me siis voisimme riistää joltain tämän oikeuden? Kansanvapauden puolue sanoo, että jos kaikille kansalaisille annettaisiin sellainen oikeus ja jaettaisiin maa heidän kesken, niin kullekin tulisi sitä vähän. Mutta eihän oikeus ja sen käytännöllinen toteuttaminen ole lainkaan yhtä ja samaa. Jokaisella teistä, jotka täällä istutte, on oikeus asua jossain Tshuhlomissa, mutta kuitenkin te asutte täällä, ja päinvastoin niillä, jotka asuvat Tshuhlomissa, on samanlainen oikeus asua Pietarissa, mutta kuitenkin he pysyttelevät pesässään. Sen vuoksi on kerrassaan aiheellonta pelätä, että maansaantioikeuden myöntäminen kaikille, jotka haluavat viljellä maata, vetää kaupungista suuria ihmisjoukkoja. Kaupungista lähtevät maalle vain ne, jotka eivät ole katkaisseet siihen yhteyksiään vielä nykyäänkään,— maalle lähtevät vain ne, jotka ovat vasta joku aika sitten tulleet kaupunkiin... Sellaiset ihmiset, joilla on kaupungissa todella pysyvä ja turvattu ansiotyö, eivät lähde maalle... Olen sitä mieltä, että vain maan yksityisomistuksen täydellinen ja lopullinen lakkauttaminen... j.n.e. ...vain sellaisen ratkaisun voimme tunnustaa tyydyttäväksi” (1950).

Tämä trudovikille tyypillinen lauselmä asettaa meille mielenkiintoisen kysymyksen: onko eroa *näiden* työoikeutta koskevien puheiden ja niiden puheiden välillä, joita vuoden 1848 ranskalaiset pikkuporvarilliset demokraatit pitivät oikeudesta työhön? Ne ovat kummatkin epäilemättömästi porvarillisen demokraatin dek'lamaatiota, joka ilmaisee *hämärästi* taistelun todellisen historiallisen sisällön. Mutta trudovikin deklamaatio ilmaisee *hämärästi porvarillisen* vallankumouksen todelliset *tehtävät*, vallankumouksen, joka objektiivisten ehtojen perustalla on mahdollinen (s.o. XX vuosisadan Venäjällä on mahdollinen talonpoikainen agraarivallankumous),— mutta vuoden 1848 ranskalaisen Kleinbürger'in * deklamaatio ilmaisee *hämärästi sosialistisen* vallankumouksen tehtäviä, vallankumouksen, joka

* — pikkuporvarin. Toim.

Ranskassa viime vuosisadan puolivälissä oli mahdoton. Toisin sanoen: XIX vuosisadan puolivälissä eläneen ranskalaisen työläisen oikeus työhön ilmaisi halua uudistaa *koko* pientuotanto kooperaation, sosialismin y.m. perustoilla, mutta se oli *taloudellisesti* mahdotonta. XX vuosisadan venäläisen talonpojan oikeus työhön ilmaisee halua uudistaa pieni *maanviljelystuotanto kansallistetulla* maalla, ja se on *taloudellisesti* täysin mahdollista. XX vuosisadan venäläisen talonpojan „oikeudessa työhön” on, paitsi väärää socialistista teoriaa, reaalinen porvarillinen sisältö. XIX vuosisadan puolivälin ranskalaisen pikkuporvarin ja työläisen oikeudessa työhön ei ole *mitään* muuta kuin väärä sosialistinen teoria. Juuri tätä eroa monet marxilaisistamme eivät huomaa.

Trudovikki itse osoittaa teoriansa *reaalisen* sisällön: maahan *eivät* käy käsiksi *kaikki*, vaikka kaikilla „on yhtäläinen oikeus” maahan. On selvää, että maahan käyvät käsiksi eli asettuvat sitä viljelemään *vain isännät*. Maan yksityisomistuksen lakkauttaminen on kaikkien esteiden poistamista *isäntien* asettumiselta maalle.

Ei ole ihme, että Kiseljov, joka on täynnä rajatonta uskoa talonpoikaisvallankumoukseen ja halua palvella sitä, puhuu inholla kadeteista, heidän halustaan ottaa pois vain osa maasta eikä kaikkea,— pakoittaa maksamaan maasta,— antaa asia „maaelimille, joiden nimitys on tuntematon” — sanalla sanoen „kansanvapauden puolueen kynimästä tiaisesti” (1950—1951). Ei myöskään ole ihme, että Struvesta ja hänen kaltaisissaan *täytyi* nousta viha trudovikkeja kohtaan erikoisesti II Duuman jälkeen: niin kauan kuin venäläinen talonpoika on trudovikki, eivät kadettien suunnitelmat voi onnistua. Mutta kun venäläinen talonpoika lakkaa olemasta trudovikki, niin silloin kadetin ja lokakuulaisen välinen ero katoaa lopullisesti!

Mainitsemme lyhyesti muista puhujista. Talonpoika Netshitailo: „Ne ihmiset, jotka ovat juoneet itsensä täyteen verta, imeneet kyllikseen talonpoikain ytimiä, nimittävät talonpoikia moukiksi” (779). Golovin keskeyttää: tilanherra saa loukata talonpoikaa, mutta talonpoika... tilanherraa? „Nämä maat ovat kansalle kuuluvia maita,— meille sanotaan: ostakaa niitä. Olemmeko me sitten ulkomaalaisia, tulokkaita Englannista, Ranskasta j.n.e.? Me olemme tšekäläistä kansaa, minkä vuoksi meidän pitäisi ostaa omaa

maatamme? Olemme ne jo lunastaneet kymmeniä kertoja verellämme, hiellämme ja rahoillamme” (780).

Talonpoika Kirnosov (Saratovin lääni): „Nykyään me emme puhu mistään muusta kuin maasta; meille taaskin sanotaan: se on pyhää, koskematonta. Minun mielestäni ei voi olla niin, että se olisi koskematonta; *kerran kansa sitä haluaa, niin ei voi olla mitään koskematonta* *. (Ääni oikealta: „ohhoh!”.) Oikein: ohhoh! (Suosionosoituksia vasemmalta.) Herrat aateliset, luuletteko te, ettemme me tiedä, kun te pelasitte meitä kortilla, kun te vaihdoitte meitä koiriin? Tiedämme, se kaikki oli teidän pyhää, koskematonta omaisuuttanne... Varastitte meiltä maan... Talonpojat, jotka minut lähettivät, sanoivat näin: maa on meidän, emme ole tulleet tänne sitä ostamaan, vaan ottamaan” (1144)**.

Talonpoika Vasjutin (Harkovin lääni): „Hra ministerineuvoston puheenjohtajan edustajan ominaisuudessa meillä ei ole täällä koko maan ministeri, vaan 130.000 tilanherran ministeri. 90 miljoonaa talonpoikaa eivät merkitse hänelle mitään... Te (kääntyen oikeistolaisiin) harjoitate riistoa, vuokraatte maanne korkeasta hinnasta ja nyljette talonpojasta viimeisenkin nahkan... Tietäkää, että kansa, ellei hallitus tyydytä tarvetta, ei myöskään pyydä suostumustanne, vaan ottaa maan... Olen ukrainalainen (kertoo kuinka Katariina lahjoitti Potjomkinille pikku lehdon: 27 tuhatta desjatiinaa ja 2.000 talonpoikaa)... Ennen myytiin maata 25—50 ruplasta desjatiina, mutta nyt on vuokramaksu 15—30 ruplaa desjatiinalta, ja heinäniitty 35—50 rpl. Se on nahkannylkyryyttä („derikozhestvo”). (Ääni oikealta: „Mitä? nahkannylkyryyttä?” Naurua.) Ei mitään, älkää ujostelko, olkaa rauhassa (suosionosoituksia vasemmalta); minä sanon sitä viimeisenkin nahkan nylkemiseksi talonpojista” (643, 39. istunto, touku-kuun 16 pnä).

* Tavallisen talonpojan luonteenomainen sanonta kansan itsevaltiuden vallankumouksellisesta aatteesta. Tämän proletaarisen ohjelman vaatimuksen toteuttamiseksi ei meidän vallankumouksessamme ole muuta porvaristoa kuin talonpoikaisto.

** Trudovikki-talonpoika Nazarenko (Harkovin lääni) sanoi I Duumassa: „Jos te tulette puhumaan siitä, mitä talonpojat ajattelevat maasta, niin sanon teille, että yhtä välttämätöntä kuin lapsille on äidin rinta, yhtä välttämätöntä on meille, talonpojille, maa. Täältä kannalta me vain puhummekin maasta. Te luultavasti tiedätte, että vielä hyvin läheisessä menneisyydessä herrat pakoittivat meidän äitejämme ruokkimaan rinnoillaan koiranpentuja. Samaa tehdään nytkin. Mutta nyt on vain asia niin, että herojen pennut eivät ime sitä äitiä, joka on synnyttänyt ja ruokkinut meidät, vaan sitä, joka meitä ruokkii — maata” (495).

Talonpoika-trudovikkien ja talonpoikaisintelligenssin yhteisenä piirteenä on maaorjuutta koskevien muistelmien elävyys. Kaikkia heitä yhdistää liekehtivä viha tilanherroja ja tilanherravaltiota kohtaan. Kaikissa heissä kuohuu vallankumouksellinen kiihko. Eräät, ponnistaen vaistonvaraisesti voimiaan „karistaakseen heidät harteiltaan”, eivät laisinkaan ajattele tulevaisuutta, järjestelmää, jota he luovat. Toiset kuvailevat utopisesti tuota järjestelmää, mutta kaikki vihaavat kompromissia vanhan Venäjän kanssa, kaikki taistelevat sen puolesta, ettei kirotusta keskiaikaisuudesta jätettäisi kiveä kiven päälle.

Kun vallankumouksellisten talonpoikain toisessa Duussa pitämiä puheita vertaa vallankumouksellisten työläisten puheisiin, niin tahtomattakin pistää silmään seuraava erilaisuus. Edellisillä on verrattomasti enemmän välitöntä vallankumouksellisuutta, tilanherravallan viipymättömän kukistamisen ja uuden järjestelmän viipymättömän luomisen kiihkoa. Talonpojan palavana haluna on syöksyä heti vihollisen kimppuun ja kuristaa se. Työläisellä on vallankumouksellisuus abstraktisempaa, se on ikään kuin siirretty kaukaisempiin päämääriin. Tämä erilaisuus on täysin ymmärrettävää ja luonnollista. Talonpoika suorittaa *omaa*, porvarillista vallankumousta juuri nyt, näkemättä sen sisäisiä ristiriitoja, sallimatta ajatustakaan sellaisista ristiriidoista. Sosialidemokraattityöläinen näkee ne ja asettaen itselleen yleismaailmallis-sosialistiset päämäärät hän *ei voi* sitoa työväenliikkeen kohtaloa porvarillisen vallankumouksen lopputulokseen. Tästä ei vain saa tehdä sellaista johtopäätöstä, että työläisen on tuettava porvarillisessa vallankumouksessa liberaalia. Siitä tulee tehdä sellainen johtopäätös, että sulauttamatta itseään *mihinkään* muuhun luokkaan työläisen on *kaikella tarmolla* autettava talonpoikaa viemään loppuun tämä porvarillinen vallankumous.

7. SOSIALISTIVALLANKUMOUKSELLISET

Intelligentti-eserrien puheet (talonpojista mainitsimme edellä trudovikkien joukossa) ovat täynnä samanlaista leppymätöntä kadettien arvostelua ja sotaa tilanherroja vastaan. Toistamatta jo edellä sanottua panemme merkille tämän edustajaryhmän *uuden* piirteen. Erotukseksi kansansosialisteista, jotka sosialismin ihanteen asemesta ovat

taipuvaisia kuvailemaan... Tanska-ihannetta, erotukseksi talonpojista, joille kaikki doktriinit ovat vieraita ja jotka ilmaisevat sorretun ihmisen välitöntä tunnetta, ihmisen, joka yhtä välittömästi idealisoi riiston nykyisestä muodosta vapautumista,— eserrät sisällyttävät puheisiinsa *oman* „sosialisminsa” doktriinin. Esimerkiksi Uspenski ja Sagateljan („dashnaktsutjun” — hyvin läheisiä eserrille, ja „nuoret” jopa kuuluvat eserräpuolueeseen) asettavat kysymyksen *yhteisöstä*. Viimeksi mainittu puhuja huomauttaa aika naiivisti: „suruksemme täytyy sanoa, ettei maan kansallistamisen laajaa teoriaa kehitettäessä kovinkaan korosteta todellista säilynyttä instituutiota, jonka perustalla vain voidaankin liikkua eteenpäin... Kaikilta noilta kauhuilta (Euroopan kauhuilta, pientalouden hajottamiselta j.n.e.) varjelee yhteisö” (1122).

Arvoisan yhteisön ritarin „suru” käy meille ymmärrettäväksi, kun otamme huomioon sen, että hän puhui *26:ntena* puhujana agraarikysymyksestä.

Ennen häntä esiintyi vähintään 14 vasemmistolaista, *trudovikkia* j.n.e., eikä kukaan heistä „erikoisesti korostanut todellista säilynyttä instituutiota”! Onhan siinä syytä „suruun”, kun näkee Duuman talonpoikaisedustajain suhtautuvan yhteisöön samanlaisella välinpitämättömyydellä kuin Talonpoikaisliiton edustajakokouksetkin. Sagateljan ja Uspenski tarttuivat yhteisöön kuin todelliset lahkolaiset talonpoikaisvallankumouksessa, joka ei halua tunnustaa *vanhoja* maaliittoja. „Minä vainuan jonkinlaista vaaraa yhteisölle”, valittaa Sagateljan (1123). „Juuri nyt täytyy hinnalla millä hyvänsä pelastaa yhteisö” (1124). „Tämä muoto (s.o. yhteisö) voi kehittyä maailmanliikkeeksi, joka pystyy viitoittamaan kaikkien taloudellisten kysymysten ratkaisun” (1126). Kaikkia noita järkeilyjä yhteisöstä hra Sagateljan vuodatteli ilmeisesti „alakuloisena ja sopimattomaan aikaan”. Mutta hänen virkaveljensä Uspenski, arvostellessaan *stolypinilaista* yhteisönvastaista lainsäädäntöä, lausui toivomuksen, „että maaomaisuuden mobilisointia rajoitettaisiin äärimmäisiin rajoihinsa, äärimmäiseen asteeseen” (1115).

Tuo *narodnikin* toivomus on epäilemättä taantumuksellinen. Mutta eriskummallista on, että eserräpuolue, jonka nimissä tuollainen toivomus Duumassa esitettiin, puoltaa maan yksityisomistuksen lakkauttamista tajuamatta sitä,

että sillä tavalla luodaan maan *suurin* mobilisointi, sen vapain ja helpoin siirtyminen isännältä toiselle, pääoman vapain ja helpoin tunkeutuminen maanviljelykseen! Maan yksityisomistuksen ja maanviljelyksessä vallitsevan pääoman herruuden sekoittaminen on porvarillisten maan kansallistajain (siinä luvussa Georgen ja monien muiden) luonteenomainen virhe. Pyrkimyksessä „supistaa mobilisointia” eserrät ovat yhdenmukaisia kadettien kanssa, joiden edustaja Kutler lausui selostuksessaan suoraan: „kansanvapauden puolue aikoo rajoittaa heitä (talonpoikia) ainoastaan luovutus oikeudessa ja panttausoikeudessa, s.o. ehkäistä tulevaisuudessa maan oston ja myynnin laaja kehitys” (12. istunto, maaliskuun 19 p:nä 1907, s. 740).

Kadetit sitovat tuon taantumuksellisen toivomuksen sellaisiin agraarikysymyksen ratkaisemisen menetelmiin (tilanherrojen ja virkavallan herruus), jotka tekevät mahdolliseksi järjettömät virkamiesmäiset kiellot ja talonpoikain orjuuttamista auttavan kansliabyrokratismin. Eserrät sitovat taantumuksellisen toivomuksen sellaisiin toimenpiteisiin, jotka sulkevat pois virkamiesmäisten ehdistelujen mahdollisuuden (paikalliset maakomiteat yleisen j.n.e. äänioikeuden perustalla). Edellisillä on taantumuksellista koko heidän (virkavaltaisesti tilanherramainen) politiikkansa porvarillisessa vallankumouksessa. Jälkimmäisillä on taantumuksellista pikkuporvarillinen „sosialismi”, jota väärin tyrkytetään johdonmukaiselle porvarilliselle vallankumoukselle.

Eserrien taloudellisia teorioita koskevan kysymyksen johdosta on mielenkiintoista panna merkeille heidän duumaedustajiensa päätelmiä agraariuudistuksen vaikutuksesta teollisuuden kehitykseen. Porvarillisten vallankumouksellisten naiivi katsantokanta, jota on hiukan peitelty narodnikkilaisen doktriinin kuorella, esiintyy erittäin selväpiirteisesti. Ottakaamme esimerkiksi eserrä Kabakov (Permin lääni), Uralilla tunnettu Talonpoikaisliiton järjestäjä, „Alapajevskin tasavallan presidentti”¹⁰⁶, hän myös „Pugatshev”*. Hän perustelee talonpoikien oikeutta maahan aito talonpoikaisesti, muun muassa sillä, että talonpojat eivät ole milloinkaan kieltäytyneet puolustamasta Venäjää vihollisilta (1953). „Minkä vuoksi maa pitäisi jakaa osingoiksi?” huudahtaa hän. „Me julistamme suoraan, että maan täytyy

* Ks. „II Valtakunnanduuman jäsenluetteloa”, tuntemattoman tekijän yksityisjulkaisu. Pietari, 1907.

olla työtätekevän talonpoikaiston yhteistä omaisuutta, ja talonpojat itse osaavat jakaa maan keskenään paikkakunnilla ilman, että siihen tarvitsisi millään tavalla sekaantua joidenkin virkamiesten, joista me jo kauan tiedämme, että he eivät ole tuottaneet talonpoikaistolle mitään hyötyä” (1954). „Meillä Uralilla on pysähtynyt kokonaisia tehtaita sen vuoksi, kun rautapellillä ei ole menekkiä, vaikka kaikki talonpoikaistuvat ovat Venäjällä olkikattoisia. Kaikki nuo talonpoikaistalot olisi pitänyt kattaa rautapellillä jo aikoja sitten... Markkinoita on, mutta ei ole ostajia. Ketkä meillä muodostavat ostajajoukon? Satamiljoonainen työtätekevä talonpoikaisto — se juuri onkin ostajajoukon perusta” (1952).

Niin, siinä on ilmaistu oikein ehdot todella kapitalistiselle tuotannolle Uralilla sen „possessio”-tuotannon puolifeodaalisen lamatilan asemesta, joka siellä on vallinnut vuosisatoja. Ei Stolypinin eikä kadettienkaan agraaripoliitiikka voi antaa huomattavaa parannusta *joukkojen* elämään, mutta ilman sitä todella „vapaa” teollisuus Uralille ei pääse kehkeytymään. Vain talonpoikaisvallankumous voisi nopeasti saada puisen Venäjän tilalle rautaisen Venäjän. Eserrä-talonpoika käsittää kapitalismin kehityksen ehdot oikeammin ja laajemmin kuin pääoman valantehneet lakeijat.

Toinen eserrä, talonpoika Hvorostuhin (Saratovin lääni), sanoi: „Niin, herrat, kansanvapauden puolueen puolelta puhuttiin tietysti paljon, puhuttiin, että Työryhmää syytetään siitä, että se haluaa antaa maan sille, joka haluaa sitä viljellä. He puhuvat, että silloin monet poistuvat kaupungeista ja tulee vieläkin pahempaa. Mutta olen sitä mieltä, herrat, että kaupungeista poistuvat vain ne, joilla ei ole mitään tekemistä, mutta ne, jotka työskentelevät, ne ovat tottuneet työhön, ja kun kerran heillä on työtä, niin he eivät poistu kaupungista. Todellakin, minkä vuoksi maata pitäisi antaa henkilöille, jotka eivät halua maata muokata?”... (774). Eikö ole selvää, että tämä „eserrä” ei lainkaan halua yleistä tasasuhtaista maankäyttöä, vaan tasavertaisen ja vapaan farmariston luomista vapaalla maalla?.. „On hinnalla millä hyvänsä päästettävä siteistä taloudellinen vapaus koko kansaa varten, erikoisesti kansaa varten, joka on niin pitkät vuodet kärsinyt ja nähnyt nälkää” (777).

Älkää luulko, että tämä eserräläisyyden *todellisen* sisällön („päästää siteistä taloudellinen vapaus”) *oikea* formulointi on *vain* talonpoikaisen ilmaisutavan kömpelyyden tulosta. Ei vain sen. Eserräläinen johtaja, intelligentti Mushenko, joka piti agraarikysymyksestä loppulausunnon eserräpuolueen nimessä, on verrattomasti vieläkin naiivimpi taloudellisissa katsantokannoissaan kuin talonpojat Kabakov ja Hvorostuhin.

„Me sanomme”, lausui Mushenko, „että oikea siirtoasuttaminen, oikea erikseen asumaan asuttaminen on mahdollista vain silloin, kun maa vapautetaan aidoista, kun poistetaan kaikki ne väliaidat, joita maan yksityisomistuksen periaate on sille pystyttänyt. Edelleen, ministeri puhui väestön kasvusta valtakunnassamme... Kävi niin, että yksistään tuota väestön lisäkasvua (1,6 milj.) varten tarvitaan noin 3½ miljoonaa desj. maata. Hän sanoo: siis jos te suoritate maan tasaamisen, niin mistä te otatte maata väestön tuollaista lisäkasvua varten? Mutta minä kysyn: missä sitten, missä valtakunnassa (sic!) koko väestökasvun imee itseensä maanviljelys? *Sillä lakihan, joka säännöstelee väestön jakaantumisen säädyttäin ja ammateittain, on juuri päinvastainen laki!*” (kursivointi meidän). „Ei valtio, ellei maa taannu, vaan kehittyä teollisessa suhteessa, niin se merkitsee, että välttämättömän ravinto- ja raaka-ainetarpeen tyydyttävän maatalouden perustalla nousee yhä uusia talouskerroksia. Tarpeet kasvavat, ilmaantuu tuotannon uusia tuotteita, ilmaantuu uusia tuotantoaloja; jalostava teollisuus vetää itseensä yhä suurempia määriä työkäsiä. Kaupunkilaisväestö kasvaa enemmän kuin maanviljelysväestö, ja se imee itseensä suurimman osan väestökasvusta. Käy toisinaan niinkin, herrat, että maanviljelysväestö ei vähene ainoastaan suhteellisesti, vaan jopa absoluuttisestikin. Jos meillä tämä (!) prosessi tapahtuu hitaasti, niin siten käy siksi, ettei ole mil'e rakentaa noita uusia talouskerroksia. Talonpoikaistalous — se perusta on liian horjutettu; markkinat teollisuutta varten ovat liian vähäiset. Antakaa maa kansan käyttöön ja sillä perustalla luokaa terve, suurilukuinen, täynnä elinvoimaa oleva maanviljelysväestö, ja te näette, minkälainen kysyntä tulee olemaan teollisuustuotteilla ja kuinka suuria työläisjoukkoja tarvitaan kaupungeissa tehtaisiin” (1173).

Eikö olekin mainio tuo „socialistivallankumouksellinen”, joka nimittää kapitalismin kehittämisen ohjelmaa maan sosialisoinnin ohjelmaksi? Hän ei aavistakaan, että laki kaupunkilaisväestön nopeammasta kasvusta on yksinomaan *kapitalistisen* tuotantotavan laki. Hänelle ei tule mieleenkään se, että tuo „laki” ei toimi eikä voisiakaan toimia muuten kuin talonpoikaiston porvaristoksi ja proletariaatiksi jakaantumisen välityksellä, maanviljelijäin kesken tapahtuvan „valikoinnin” välityksellä, t.s. sen välityksellä, että „todellinen isäntä” työntää syrjään „köyhimykset”.

Taloudellinen sopusointu, jota tuo eserrä kuvailee kapitalistisen lain pohjalla, on liikuttavan naiivi. Mutta se ei ole sen vulgäärin porvarillisen taloustieteilijän sopusointuisuutta, joka haluaa hämätä työn taistelua pääomaa vastaan. Se on sen valveutumattoman porvarillisen vallankumouksellisen sopusointuisuutta, joka haluaa lakaista kokonaan pois itsevaltiuden, maaorjuuden ja keskiaikaisuuden jätteet.

Voittoisa porvarillinen vallankumous, josta nykyinen agraariohjelmamme haaveilee, ei voi tapahtua muutoin kuin *moisen* porvarillisen vallankumouksellisen toimesta. Ja tietoisien työläisten on yhteiskunnallisen kehityksen eduksi *tuettava häntä* hurmaantumatta hetkeksikään narodnikkilaisten „taloustieteilijäin” lapsellisiin leperryksiin.

8. „KANSALLISET”

Ei-venäläisten kansallisuuksien edustajina puhuivat Duumassa agraarikysymyksestä puolalaiset, bielovenäläiset, latvialaiset ja eestiläiset, liettualaiset, tataarit, armeenialaiset, bashkiirit, kirgiisit ja ukrainalaiset. He esittivät oman katsantokantansa seuraavaan tapaan.

Kansallisdemokraatti¹⁰⁷ Dmovski puhui II Duumassa „puolalaisten — Puolan Kuningaskunnan ja sen viereisen, valtakunnan läntisen osan edustajain puolesta” (742): „vaikkakin agraarisuhteemme ovat jo siirtymistä länsieurooppalaisiin suhteisiin, niin siitä huolimatta agraarikysymys meillä on olemassa, ja maanpuute on elämämme mätähaava. Sosiaalisen ohjelmamme eräänä ensimmäisenä kohtana on talonpoikaisen maanhallinnan alan suurentaminen” (743).

„Kun meillä Puolan Kuningaskunnassa oli suuria agraarimellakoita tilanherramaiden valtaamisen muodossa, niin niitä oli vain itäisessä osassa, nimittäin Wlodawin kihlakunnassa, missä talonpojille puhuttiin, että oikeauskoisina heille tullaan jakamaan tilanherramaita. Noita mellakoita oli vain oikeauskoisen väestön keskuudessa” (745).

„...Siellä (Puolan Kuningaskunnassa) maakysymyksen, samoin kuin kaikki muutkin yhteiskunnalliset reformit... voi elämän vaatimuksia vastaavasti järjestää vain maakunnan edustajain kokous — vain autonominen eduskunta” (747).

Tämä puolalaisen kansallisdemokraatin puhe aiheutti bielovenäläisten oikeistotalonpoikain (Gavriltshik, Minskin läänistä, Shimanski, Grudinski) kiivaita

hyökkäyksiä puolalaisia tilanherroja vastaan, ja piispa Evlogi tietysti yhtyi tähän ja piti jesuiittamaisen poliisi-puheen Venäjän vuoden 1863 politiikan hengessä siitä, että puolalaiset tilanherrat sortavat venäläisiä talonpoikia (26. istunto, huhtikuun 12 pnä).

„Kuinka yksinkertaista se onkaan!” — vastasi kansallisdemokraatti Grabski (32. istunto, toukokuun 3 pnä). „Talonpojat saavat maata; venäläiset tilanherrat saavat pitää maansa; samoin kuin vanhaan hyvään aikaan talonpojat tulevat tukemaan vanhaa järjestelmää, mutta puolalaiset saavat ansaitun rangaistuksen siitä, että ryhtyivät puhumaan Puolan eduskunnasta” (62). Ja paljastettuaan kiihkeästi Venäjän hallituksen koko häpeämättömän demagogian puhuja vaati, että „agraarireformin ratkaiseminen annetaan meillä Puolan eduskunnalle” (75).

Lisäämme tähän, että edellä mainitut talonpojat vaativat jakamaan lisää maata *omaisuudeksi* (esimerkiksi s. 1811). Ja I Duumassakin Puolan ja läntisten alueiden talonpojat olivat maata vaatiessaan omaisuuden puolesta. Olen vähäinen talonpoika Lublinin läänistä, — sanoi Nakonetshny kesäkuun 1 pnä 1906. — Puolassakin on tarpeen pakollinen luovutus. Parempi on saada 1 desj. ainiiaaksi kuin 5 desj. epämääräiseksi ajaksi (881—882). Samoin puhui Ponjatovski (Volynian lääni) Läntisen alueen nimessä (toukokuun 19 pnä, s. 501) ja Trasun Vitebskin läänistä (418, toukokuun 16 pnä 1906). Girnius (Suvalkin lääni) oli tällöin yhtä yleisvaltakunnallista maavarantoa vastaan paikallisten maavarantojen puolesta (kesäkuun 1 pnä 1906, s. 879). Kreivi Tyshkevitch lausui samalla kertaa, että yleiskansallisen varannon muodostamisajatuksen hän katsoo „epäkäytännölliseksi ja vaaralliseksi” (874). Samoin puhui Stetski (toukokuun 24 pnä 1906, ss. 613—614: puoltaen henkilökohtaista omaisuutta ja vastustaen vuokrausta).

Itämeren alueelta esiintyi II Duumassa Jurashevski (Kuurinmaan lääni), joka vaati suurmaanomistajien feodaalisten etuoikeuksien kumoamista (toukokuun 16 pnä 1907, s. 670) ja määrätyn normin ylittävien tilanherramaiden luovutusta. „Vaikka onkin tunnustettava, että nykyinen maanviljelys on Itämeren alueella kehittynyt siellä käytännössä olleen yksityisomistuksen tai perinnöllisen vuokran veriaatteen pohjalla, täytyy kuitenkin tulla sellaiseen johto-

päätökseen, että maataloussuhteiden edelleen säännöstelemistä varten on Itämeren alueella otettava heti käytäntöön laajan demokratian perustalla itsehallinto, joka voisi ratkaista oikein tämän kysymyksen" (672).

Vironmaan läänin edustaja progressisti Jürine esitti erikoisen lakiehdotuksen Vironmaan lääniä varten (47. istunto, toukokuun 26 pnä 1907, s. 1210). Hän oli „kompromissin” puolesta (1213)— „perinnöllisen tai ikuisen vuokran” puolesta (1214). „Sillä, joka käyttää maata, joka käyttää sitä parhaiten, sillä tuleeikin olemaan maa käsissään” (sama lähde). Vaatien tässä mielessä pakollista luovutusta Jürine hylkää maan konfiskoinnin (1215). I Duumassa Tshakste (Kuurinmaan lääni) vaati tilanherramaiden lisäksi antamaan talonpojille kirkon (pastorin-) maat (4. istunto, toukokuun 4 pnä 1906, s. 195). Tenisson (Liivinmaan lääni) suostui äänestämään adressin puolesta, t.s. pakollisen luovutuksen puolesta, ollen sitä mieltä, että „kaikki maan individualisoimisen puoltajat” (sama, s. 209) voivat sen tehdä. Kreutzberg (Kuurinmaan lääni) vaati kuurinmaalaisen talonpoikaiston nimessä „latifundioiden pakko-luovutusta” ja maiden antamista maattomille ja vähämaisille ehdottomasti „omaisuudeksi” (12. istunto, toukokuun 19 pnä 1906, s. 500). Rütli (Liivinmaan lääni) vaati pakollista luovutusta j.n.e. „Mitä tulee maan muuttamiseen valtionvarannoksi”, sanoi hän, „niin meidän talonpojat käsittävät hyvin, että se on talonpoikain uutta orjuuttamista. Siitä syystä meidän on puolustettava pientä talonpoikais-taloutta, työn tuottavuutta ja suojeltava niitä kapitalismin hyökkäyksiltä. Sillä jos me muutamme maan valtionvarannoksi, niin me luomme mitä suurimman kapitalismin” (497, sama). Ozolin (Liivinmaan lääni) puhui latvialaisten talonpoikain nimessä pakollisen luovutuksen ja omistuksen puolesta; päättäväisesti yleisvaltakunnallista maavarantoa vastaan, katsoi sallittavaksi vain paikalliset aluevarannot (13. istunto, toukokuun 23 pnä 1906, s. 564).

Leonas, „Suvalkin läänin ja nimenomaan liettualaisen kansallisuuden edustaja” (39. istunto, toukokuun 16 pnä 1907, s. 654) puhui kadettipuolueen suunnitelman puolesta, johon puolueeseen hän kuuluu. Toinen liettualainen autonomisti samasta läänistä, Bulat, yhtyi trudovikkeihin, mutta päätöksen tekemisen lunastuksesta y.m. lykkäsi tämän kysymyksen käsittelyyn paikallisissa maakomiteoissa

(s. 651, sama). Povilius (Kovnon lääni) esitti „Liettuan sosialidemokraattien duumaryhmän” (sama, s. 681, liite) nimessä tämän ryhmän tarkasti muotoillun agraariohjelman, joka on yhtäpitävä meidän VSDTP:n agraariohjelmamme kanssa, *sillä erotuksella*, että „Liettuan puiteissa paikallinen maavaranto” siirretään „Liettuan autonomisen itsehallintoelimen” määräysvaltaan (sama, 2. kohta).

Muhamettilaisen ryhmän nimessä puhui II Duumassa Han Hoiski (Jelisavetpolin lääni): „Me, muhamettilaiset, joita on Venäjän valtakunnan yleisessä väkiluvussa yli 20 miljoonaa, kuuntelemme yhtä herkästi agraarikysymyksen kaikkia vaiheita ja yhtä kärsimättöminä odotamme sen tyydyttävää ratkaisemista” (20. istunto, huhtikuun 2 pnä 1907, s. 1499). Muhamettilaisen ryhmän nimessä puhuja yhtyy Kutleriin puoltaen pakollista luovutusta oikeudenmukaisen hinnoittelun perustalla (1502). „Mutta kenen haltuun on noiden luovutettujen maiden jouduttava? Tämän suhteen muhamettilainen ryhmä on sitä mieltä, että luovutetuista maista ei pidä muodostaa yleisvaltakunnallista maavarantoa, vaan aluemaavaranto jokaisen kyseisen alueen puiteissa” (1503). „Krimin tataarien edustaja”, edustaja Medijev (Taurian lääni) puoltaa kiihkeässä vallankumouksellisessa puheessaan „maata ja vapautta”. „Mitä pitemmälle keskustelut jatkuvat, sitä selvemmin tulee pinnalle kansan vaatimus — että maan pitää olla sen käytössä, joka sitä viljelee” (24. istunto, huhtikuun 9 pnä 1907, s. 1789). Puhuja viittaa siihen, „kuinka meidän reuna-alueillamme muodostui maan pyhä omistusoikeus” (1792), kuinka bashkiirien maat ryöstettiin ja kuinka ministerit ja todelliset valtioneuvokset sekä santarmihallintojen päälliköt saivat 2—6 tuhatta desj. kukin. Hän esittää evästyksen „tataarilaisveljiltä”, jotka valittavat vakufimaiden¹⁰⁸ ryöstämisestä. Hän siteeraa Turkestanin kenraalikuvernöörin vastausta eräälle tataarille joulukuun 15 päivältä vuonna 1906, että kruununmaille voivat siirtyä vain kristinuskoa tunnustavat henkilöt. „Eikö tuollaisista asiakirjoista tuoksahda joltakin mädältä, viime vuosisadan araktshejevilaisuudelta?” (1794).

Kaukasialaisten talonpoikain puolesta,— meidän puolueeseen kuuluvien sosialidemokraattiemme lisäksi, joista tuonnempana,— puhui edellä mainittu Sagateljan (Erivanin lääni), joka on eserrien kannalla. „Dashnaksutjun”-

puo'ueen toinen edustaja Ter-Avetikjants (Jelisavetpolin lääni) puhui samassa hengessä: „maan on kuuluttava yhteisöomistuksen perustalla uurastajille, s.o. työkansalle eikä kenellekään muulle” (39. istunto, toukokuun 16 pnä 1907, s. 644). „Koko Kaukasian talonpoikaiston nimessä ilmoitan... ratkaisevana hetkenä koko kaukasialainen talonpoikaisto lähtee käsi kädessä vanhemman ve'ljensä — venäläisen talonpoikaiston — kanssa ja hankkii itselleen maan ja vapauden” (646). Eldarhanov „pyytää valitsijoittensa — Terekin alueen kantaväestön — nimessä, että luonnonrikkauksien rosvoaminen pysäytettäisiin agraarikysymyksen ratkaisemiseen asti” (32. istunto, toukokuun 3 pnä 1907, s. 78), ja maata ryöstää hallitus riistäen yläkömaan vyöhykkeen parhaan osan, riistäen kumukkien kansan maita, ilmoittaen vaatimuksistaan maan uumeniin (nähtävästi tämä oli ennen Plehanovin ja Johnin Tukholmassa pitämiä puheita siitä, että kunnallistetut maat ovat saavuttamattomissa epädemokraattiselle valtiovallalle).

Bashkiirien nimessä edustaja Hasanov (Ufan lääni) muistuttaa siitä, että hallitus on ryöstänyt 2 miljoonaa desj. maata, ja vaatii, että nuo maat „otettaisiin takaisin” (39. istunto, toukokuun 16 pnä 1907, s. 641). Samaa vaati I Duuman ufalainen edustaja Syrtlanov (20. istunto, kesäkuun 2 pnä 1906, s. 923). Kirgiisi-kaisakkien kansan nimessä puhui II Duumassa edustaja Karatajev (Uralin alue): „Me, kirgiisi-kaisakit... ymmärrämme ja tunnemme syvästi meidän talonpoikaisveljiemme maanpuutteen, me suostumme mielellämme antamaan tilaa” (39. istunto, s. 673), mutta „ylimääräisiä maita on hyvin vähän”, ja „siirtoasuttamiseen liittyy nykyään kirgiisi-kaisakkien kansan karkottamisuhka”... „kirgiisejä ei karkoteta mailta, vaan heidän asuintaloistaan” (675). „Kirgiisi-kaisakit ovat aina myötämielisiä kaikille oppositioryhmille” (675).

Ukrainalaisen ryhmän nimessä puhui II Duumassa maaliskuun 29 pnä vuonna 1907 Poltavan läänin kasakka Saiko. Hän esitti kasakoiden laulun: „Hei, tsaaritar Katariina, sä nälän meille toit! Aron avaran, maan riemukaan paaneille annoit. Hei, tsaaritar Katariina, sä huolta meistä kann, riemuisa aro, mustamulta, takaisin nyt anna”, ja yhtyi trudovikkeihin vaatiensa vain 104:n lakiehdotuksen 2. pykälässä muuttamaan sanat „yleiskansallinen maavaranto” sanoiksi „alueen kansallinen (sic!)

maavaranto, jonka tulee olla sosialistisen järjestyksen perustana". „Ukrainalainen ryhmä pitää maan yksityisomistusta maailman suurimpana epäoikeudenmukaisuutena" (1318).

Ensimmäisessä Duumassa Poltavan edustaja Tshizhevski lausui: „Autonomia-aatteen kiihkeänä kannattajana, erittäinkin Ukrainan autonomian kiihkeänä kannattajana haluaisin kovin, että agraarikysymyksen ratkaisisi oma kansani, että agraarikysymyksen ratkaisisivat erilliset autonomiset yksiköt siinä valtakuntamme autonomisessa järjestelmässä, joka on ihanteeni" (14. istunto, toukokuun 24 p:nä 1906, s. 618). Mutta samaan aikaan tämä ukrainalainen autonomisti myöntää valtion maavarannon ehdottoman välttämättömäksi selvittäen samalla kysymyksen, jonka meidän „kunnallistajamme" ovat sotkeneet. „Meidän on lujasti ja ehdottomasti otettava periaatteeksi", sanoi Tshizhevski, „että valtion maavarantoon kuuluvien maiden hoitamisen täytyy kuulua yksinomaan itsehallinnollisille zemstvo- tai autonomisille yksiköille, kun ne syntyvät. Todellakin, mikä merkitys silloin voi olla nimityksellä „valtion maavaranto", jos sitä kaikissa yksityistapauksissa tulevat hoitamaan paikalliset itsehallinnot? Minusta tuntuu, että merkitys on valtavan suuri. Ennen kaikkea, ...osan valtionvarannosta tulee olla keskushallituksen määräysvallassa... meidän yleisvaltakunnallinen siirtoasuttamismaavarantomme... Edelleen, toiseksi, valtionvarannon perustamisella ja sen tuollaisella nimityksellä on se merkitys, että vaikkakin paikallisilla elimillä tulee olemaan vapaus määrätä tästä varannosta paikkakunnillaan, niin kuitenkin määrättyissä puitteissa" (620). Tämä pikkuporvarillinen autonomisti ymmärtää valtiovallan merkityksen taloudellisen kehityksen keskittämässä yhteiskunnassa paljon paremmin kuin meidän menshevikkisocialidemokraattimme.

Ohimennen sanoen. Mainittaessa Tshizhevskin puheesta ei saa sivuuttaa hänen arvosteluaan „normeista". „Työhön perustuva normi—se on tyhjää helinää", sanoo hän suoraan viitaten maatalousolojen erilaisuuteen ja hyläten samalla perusteella „kulutukseen perustuvan" normin. „Minusta tuntuu, että talonpoikia ei pidä varustaa maalla jonkin normin mukaan, vaan olevien maavarojen mukaan... Talonpojille pitää antaa kaikki se, mitä kyseellisellä paikkakunnalla voidaan antaa",—esimerkiksi Poltavan läänissä

„ottaa kaikilta maanomistajilta maa jättäen heille kullekin keskimäärin 50 desj. enimmäismääränä” (621). Onko ihme, että kadetit jaarittelevat normeista voidakseen salata suunnitelmansa todellisista luovutusmääristä? Arvostellessaan kadetteja Tshizhevski ei vielä sitä käsitä*.

Johtopäätös meidän katsauksestamme „kansallisten” duumapuheisiin agrariikysymyksestä on selvä. Nuo puheet ovat täydellisesti todistaneet oikeaksi sen, mitä sanoin Maslovia vastaan kirjassessa „Työväenpuolueen agrariohjelman tarkistus” s. 18 (ensimmäinen painos)** kunnallistamisen suhteesta kansallisuuksien oikeuksiin, nimittäin, että se on *poliittinen* kysymys, joka sisältyy täydellisesti ohjelmamme poliittiseen osaan ja joka vain pikkuporvarillisen provinsialismin vuoksi sotketaan agrariohjelmaan.

Menshevikit touhusivat Tukholmassa koomillisella haraudella voidakseen „puhdistaa kunnallistamisen kansallistamisesta” (menshevikki Novosedskin sanat Tukholman edustajakokouksen Pöytäkirjoissa, s. 146). „Eräät historialliset alueet, kuten esimerkiksi Puola ja Liettua”, sanoi Novosedski, „käyvät yhteen kansallisten alueiden kanssa, ja maan luovuttaminen noille alueille voi olla sinä perustana, jolla natsionalistis-federalistiset tendenssit tulevat menestyksellisesti kehittymään, mikä jälleen muuttaa kunnallistamisen asiallisesti kansallistamiseksi osa osalta”. Ja niinpä Novosedski ja Dan esittivät ja veivät läpi korjauksen: Maslovin ehdotuksen sanojen „itsehallinnollisia suuria aluejärjestöjä” sijalle panna sanat „paikallisen itsehallinnon suuria elimiä, jotka yhdistävät kaupunki- ja maa-seutupiirikuntia”.

Älykkäästi tehty „kunnallistamisen puhdistus kansallistamisesta”, muuta ei voi sanoa. Kun vaihdetaan yksi sana toiseksi, niin eikö ole selvää, että siitä syntyy itsestään „historiallisten alueiden” vaihtuminen?

* Mitä selväpiirteisimmän tuo Tshizhevski esiin myöskin tiedottomasti porvarillisten trudovikkien meille jo tunnetun välttämän: teollisuuden kasvu, maalle tulon väheneminen johdonmukaisen talonpoikaissvallankumouksen tapauksessa. „Talonpojat, ne samat valitsijat, jotka lähettivät meidät tänne, tekivät meille esimerkiksi tällaisen laskelman: „jos me olisimme vähän rikkaampia ja jos jokainen perhe voisi käyttää vuosittain 5—6 rpl. sokeriin, niin kaikissa niissä kihlakunnissa, joissa sokerijuurikkaan tuotanto on mahdollista, syntyisi useita sokeritehtaita jo olevien lisäksi”. Alvan luonnollista on, että jos nuo tehtaat syntyisivät, niin miten suuri joukko tarvittaisiinkaan työikäisiä talouteen sitä voimaperäistetäessä! Sokeritehtaiden tuotanto kohoaisi” j.n.e. (622). Tämä on nimenomaan „amerikkalaisen” farmariston ja kapitalismin „amerikkalaisen” kehityksen ohjelma Venäjällä.

** Ks. Teokset, 10. osa, ss. 174—175. Toim.

Ei, herrat, minkäänlaisilla sanojen vaihtamisilla te ette voi viskata kunnallistamisesta pois sille ominaista „natsionalistis-federalistista” typeryyttä. Toinen Duuma osoitti, että „kunnallistamis”-aate *palvelikin asiallisesti vain* porvariston eri ryhmien natsionalistisia tendenssejä. *Vain nämä ryhmät*, ellei oteta lukuun oikeistolaiskasakkaa Karaulovia, juuri „ottivatkin omaan” suojelukseensa erilaiset „aluepiirien” ja „alueiden” varannot. Tällöin provinsialisoimisen (sillä tosiasiallisesti Maslov „luovuttaa” maat provinssille eikä „kunnille”, joten provinsialisoiminen on täsmällisempää) *agraarisisällön kansalliset heittivät menemään*: älköön päätettäkö mitään etukäteen, annettakoon *kaikki* autonomisten eduskuntien tai alue- j.n.e. itsehallintojen hoidettavaksi, sekä kysymys lunastuksesta että kysymys omistuksesta j.n.e. Syntyi mitä täydellisin vahvistus sanoilleni: „lain Taka-Kaukasian maiden zemstvollistamisesta joutuu kuitenkin säätämään Pietarin perustava kokous, sillä Maslovhan ei halua myöntää jokaiselle reuna-alueelle tilanherramaanomistuksen säilyttämistä vapautta” („Työväenpuolueen agraariohjelman tarkistus”, s. 18)*.

Siis tapaukset ovat vahvistaneet sen, että kunnallistamisen puolustaminen kansallisuuksien siihen suostumisen tai suostumattomuuden näkökohdilla on typerä argumentti. Kunnallistaminen ohjelmassamme osoittautui olevan ristiriidassa sangen monien eri kansallisuuksien selvästi lausuttujen mielipiteiden kanssa.

Tapahtumat ovat vahvistaneet sen, että todellisuudessa kunnallistaminen ei palvele talonpoikaiston yleiskansallisen joukkoliikkeen johtamista, vaan tuon liikkeen pirstomista provinsiaalisiksi ja kansallisiksi puroiksi. Maslovilaisesta aluevarantojen *aatteesta elämä* imi itseensä *vain* kansallisautonominen „aluekuntalaisuuden”.

„Kansalliset” ovat jonkin verran syrjässä *meidän* agraarikysymyksestä. Monilla ei-venäläisillä kansallisuuksilla ei ole itsenäistä talonpoikaista liikettä vallankumouksen keskionä, kuten meillä. Siksi on aivan luonnollista, että ohjelmissaan „kansalliset” pysyttelevät usein jonkin verran syrjässä *venäläisestä* agraarikysymyksestä. Meidän tupamme nähkääs on syrjässä, me olemme erikseen. Natsio-

* Ks. Teokset, 10. osa, ss. 174—175. *Toim.*

nalistisen porvariston ja pikkuporvariston taholta tuollainen katsantokanta on kiertämätön.

Proletariaatin taholta se on sallimatonta, mutta ohjelmamme lankeaa *todellisuudessa* nimenomaan tuohon sallimattomaan porvarilliseen natsionalismiin. Samoin kuin „kansalliset” parhaassa tapauksessa vain yhtyvät yleisvenäläiseen liikkeeseen asettamatta päämääräkseen sen voimien kymmenkertaistamista liikkeen yhteenliittämisen, keskittämisen avulla, samoin menshevikitkin rakentavat ohjelman, *joka yhtyy* talonpoikaisvallankumoukseen sen sijaan, että antaisivat vallankumousta ohjaavan, yhdistävän ja eteenpäin sysäävän ohjelman. Kunnallistaminen ei ole talonpoikaisvallankumouksen tunnus, vaan keksitty pikkuporvarillisen reformismin suunnitelma, jota syrjästä sovitellaan vallankumouksen nurkkaukseen.

Sosialidemokraattinen proletariaatti ei voi muuttaa ohjelmaansa sen mukaisesti, „suostuvatko” eri kansallisuudet. Meidän tehtävämme on yhdistää ja keskittää liikettä propagoiden parhainta tietä, porvarillisessa yhteiskunnassa parhainta mahdollista maankäyttäjärjestystä, taistellen totunnaisuuksien, ennakkoluulojen ja luutuneen provinsialismin voimaa vastaan. Pientalonpoikain „suostumattomuus” maan sosialisointiin ei voi muuttaa sosialistisen vallankumouksen ohjelmaamme. Se voi vain pakoittaa meidät antamaan etusijan *esimerkillä* vaikuttamiselle. Samoin on myöskin maan kansallistamisen laita porvarillisessa vallankumouksessa. Kansallisuuden tai määrättyjen kansallisuuksien minkäänlainen „suostumattomuus” siihen ei voi pakoittaa meitä muuttamaan sitä oppia, että koko kansan etuihin kuuluu mitä täydellisin vapautuminen keskiaikaisesta maanhallinnasta ja maan yksityisomistuksen lakkauttaminen. Jonkin kansallisuuden työtätekevien joukkojen huomattavien kerrosten „suostumattomuus” pakoittaa meitä antamaan etusijan *esimerkillä* vaikuttamiselle kaikkeen muuhun vaikuttamiseen verraten. Siirtoasuttamisaa-varannon kansallistaminen, metsien kansallistaminen, kaiken maan kansallistaminen keski-Venäjällä ei voi vähänkään pitempää aikaa sopia yhteen maan yksityisomistuksen kanssa valtakunnan jonkin osan puitteissa (kun kerran tämän valtakunnan yhtymisen syynä todella on taloudellisen kehityksen perusvirtaus). Toisen taikka toisen systeemin

on päästävä voitolle. Sen ratkaisee kokemus. Meidän tehtävämme on huolehtia niiden ehtojen selittämisestä kansalle, jotka ovat kapitalistisesti kehittyvän maan proletariaatille ja työtätekeville joukoille kaikkein otollisimpia.

9. SOSIALIDEMOKRAATIT

Niistä sosialidemokraattien kahdeksasta puheesta, jotka pidettiin II Duumassa agraarikysymyksestä, ainoastaan kaksi oli sellaista, joissa *puolustettiin* kunnallistamista, eikä vain pelkästään mainittu siitä. Ne olivat Ozolin puhe ja Tseretelin toinen puhe. Muut puheet olivat pääasiallisesti miltei yksinomaan hyökkäystä tilanherrain maanomistusta vastaan yleensä ja agraarikysymyksen poliittisen puolen selvittelyä. Erittäin luonteenomainen on tässä suhteessa oikeistolaisen talonpojan Petrotshenkon koruton puhe (22. istunto, huhtikuun 5 p:nä 1907), jossa hän kertoi niistä yleisistä vaikutelmista, joita maaseutuedustaja oli saanut eri puolueiden puhujien puheista. „Minä en ryhdy vaivaamaan huomiotaan sen kertaamisella, mitä täällä on puhuttu; sallikaa minun puhua siitä yksinkertaisin sanoin. Edustaja Svjatopolk-Mirski piti täällä pitkän puheen. Tuo puhe nähtävästi valmisteli meitä johonkin. Kun sanoo lyhyesti, niin sen mukaan asia on niin, että maata, joka kuuluu minulle tai jonka omistan, teillä ei ole oikeutta ottaa enkä minä sitä annakaan. Siihen edustaja Kutler sanoi: „se aika on mennyt, pitää antaa, te luovuttakaa ja ottakaa siitä rahat”. Edustaja Dmovski puhuu näin: „maan kanssa miten hyvänsä, mutta autonomiaa tarvitaan ehdottomasti”. Samaan aikaan edustaja Karavajev puhuu näin: „tarvitaan niin toinen kuin toinenkin, mutta pantakoon kaikki yhteen ja sitten jaamme”. Tsereteli puhuu: „ei, herrat, jakaa ei saa, sillä hallitus on vielä entinen, ja se ei salli sitä. Parempi on, kun pyrimme valtaamaan vallan, ja sitten jaamme niin kuin haluamme”” (s. 1615).

Talonpoika siis huomasi, että sosialidemokraatin puheen ainoana eroavaisuutena trudovikin puheesta on se, että siinä selitetään välttämättömäksi taistelun vallasta valtiossa, „vallan valtaaminen”. Muita eroavaisuuksia hän ei huomannut, ne näyttivät hänestä epäoleellisilta! Tseretelin ensimmäisessä puheessa todellakin paljastetaan se, että „virkamiesylimystömme on samalla maaylimystöä” (725). Puhuja

osoitti, kuinka „valtiovalta on monien vuosisatojen kuluessa jakanut yksityisomaisuudeksi maita, jotka olivat kuuluneet koko valtiolle, maita, jotka olivat olleet koko kansan omaisuutta” (724). Se lausunto, jonka hän puheensa lopussa antoi sosialidemokraattisen ryhmän nimessä ja jossa toistettiin meidän agrariohjelmamme, jäi perustelemattomaksi, eikä sitä vertailtu muiden „vasemmistolaisten” puolueiden ohjelmiin. Me emme totea tätä lainkaan syyttääksemme jotakuta,— päinvastoin, Tseretelin ensimmäistä lyhyttä ja selvää puhetta, joka oli keskitetty tilanherrahallituksen luokkaluonteen selittämiseen, me pidämme erittäin onnistuneena,— vaan selittääksemme, minkä vuoksi oikeistolainen talonpoika (ja luultavasti kaikki talonpojat) ei voinut huomata meidän ohjelmamme erityisesti sosialidemokraattisia piirteitä.

Toisen sosialidemokraattisen puheen agrariikysymyksestä piti Duuman seuraavassa „agraari-istunnossa” (16. istunto, maaliskuun 26 pnä 1907) työläinen Fomitshev (Taurian lääni), joka sanoi usein: „me, talonpojat”. Fomitshev antoi kiivaan vastauksen Svjatopolk-Mirskille, jonka kuuluisat sanat: talonpojat ilman tilanherroja ovat „lauma ilman paimenta”, agitoivat talonpoikaisedustajia paremmin kuin monet muut „vasemmistolaiset” puheet. „Edustaja Kutler kehitteli laajassa puheessaan ajatusta pakollisesta luovutuksesta, mutta lunastusmaksua vastaan. Me, talonpoikain edustajat, emme voi hyväksyä lunastusmaksua siitä syystä, että lunastusmaksu on uusi silmukka talonpoijan kaulaan” (1113). Lopuksi Fomitshev vaati „kaikkien maiden siirtämistä työtätekevien käsiin niillä ehdoilla, jotka edustaja Tsereteli esitti” (1114).

Seuraavan puheen piti myöskin työläinen, Izmailov, joka oli tullut valituksi Novgorodin läänin talonpoikaiskuuriasta (18. istunto, maaliskuun 29 pnä 1907). Hän vastasi maanmiehelleen, talonpoika Bogatoville, joka oli novgorodilaisten talonpoikain nimessä suostunut lunastusmaksuun. Izmailov hylkäsi lunastusmaksun suuttumuksella. Hän kertoi novgorodilaisten talonpoikain „vapautuksen” ehdoista, kun he saivat maata 2 milj. desj. 10:stä milj. desjatiinasta ja metsää 1 milj. desj. 6:sta milj. desjatiinasta. Hän kuvaili talonpoikain hätää, joka on mennyt niin pitkälle, että he eivät ainoastaan „polta uunissa jo kymmeniä vuosia aitoja tupiensa ympäriltä”, vaan myös „sahaavat nurkkia omista

taloistaan”, „tekevät entisaikojen isoista taloista pieniä vain saadakseen uudestaan rakentamisen yhteydessä jotenkin säästetyksi syällisen polttopuita” (1344). „Ja talonpoikaimme ollessa tällaisessa tilassa herrat oikeistolaiset ovat alkaneet ikävöidä kulttuuria. Talonpoika on nähkääs heidän mielestään kulttuuriton. Mutta onko nälkäisellä ja ryysyllä talonpojalla mahdollisuutta ajatella kulttuuria? Ja niinpä he haluaisivat antaa maan asemesta talonpojalle tuon kulttuurin; mutta tässäkin minä en heihin luota ja luulen, että he suostuvat myös myymään maansa, mutta tulevat vain tinkimään, että talonpoika maksaisi maasta kalliimman hinnan. Ja miksi luulette heidän suostuvan? Minun mielestäni — ja erittäinkin talonpoikien on se tiedettävä — kysymys ei ole lainkaan maasta, herrat. Luulen, etten erehdy, jos sanon, että maan taakse kätkeytyy jotain muuta, jokin toinen voima, jota maaorjuuttaja-aateliset pelkäävät luovuttaa kansalle, pelkäävät menettävänsä yhdessä maan kanssa, ja se, herrat, on valta. He luovuttavat maan ja haluavat luovuttaa sen, mutta niin, että me jäisimme entiseen tapaan heidän orjikkeeseen. Jos me velkaannumme, niin kaikesta huolimatta me emme pääse vapaaksi maaorjuuttajatilanherrain vallasta” (1345). Vaikeaa on kuvitella jotain selväpiirteisempää ja osuvampaa, kuin on tämä työläisen suorittama kadettilaisten suunnitelmien olemuksen paljastaminen!

Sosialidemokraatti Serov arvosteli 18. istunnossa, huhtikuun 2 p:nä 1907, pääasiallisesti niitä katsantokantoja, joita esittivät kadetit „pääoman edustajina” (1492), „kapitalistisen maanomistuksen edustajina”. Puhuja osoitti seikkaperäisesti ja numeroiden avulla, mitä vuoden 1861 lunastus oli, ja kumosi oikeudenmukaisen hinnoittelun „kumisen periaatteen”. Serov antoi marxilaiselta kannalta ehdottoman oikean vastauksen Kutlerille sellaiseen perusteluun, että maata ei voida konfiskoida konfiskoimatta pääomaa. „Me emme lainkaan esitä argumentteja, että maa ei ole kenenkään, että maa ei ole ihmiskäsien luoma” (1497). „Itsensä tiedonnut proletariaatti, jonka edustajana täällä on sosialidemokraattien puolue, tuomitsee yhtäläisesti kaiken riiston, niin feodaalisen kuin porvarillisenkin riiston. Sen, proletariaatin, edessä ei ole kysymystä siitä, kumpi näistä kahdesta riistomuodosta on oikeudenmukaisempi; sen edessä on kysymys aina siitä, ovatko riistosta vapautumisen

historialliset ehdot kypsyneet” (1499). „Tilastotieteilijäin laskujen mukaan maiden konfiskoinnin yhteydessä kansalle siirtyy noin 500 milj. ruplaa tilanherrojen työhönperustumattomia tuloja. Nuo tulot talonpoikaisto käyttää tietysti taloutensa parantamiseen, tuotannon laajentamiseen, tarpeidensa kohottamiseen” (1498).

Duuman 22. istunnossa (huhtikuun 5 pnä 1907) pitivät agraarikysymyksestä puheen Anikin ja Aleksinski. Ensimmäinen korosti „korkeimman virkavallan ja suurmaanomistuksen” välistä yhteyttä ja todisti, että taistelu vapauden puolesta ja maan puolesta on erottamaton. Toinen selitti laajassa puheessaan Venäjällä vallitsevassa asemassa olevan työllämaksutalouden maaorjuudellista luonnetta. Puhuja selitti siten sen perustan, mihin marxilaiset katsantokannat talonpoikaiston taistelusta tilanherramaanomistusta vastaan pohjautuvat ja osoitti sitten yhteisön kaksinaisen osuuden („muinaisuuden jäte” ja „tilanherratiloihin myötävaikuttamisen koneisto”) sekä vuoden 1906 marraskuun 9 ja 15 päivän lakien merkityksen (rinnan tilanherran kanssa yhdistää kulakki „tukipyiväänä”). Puhuja todisti numeroiden avulla, että „talonpoikain vähämaisuus on aateliston runsasmaisuutta”, ja selitti sen, että kadettilainen „pakollinen” luovutus on „kansan pakottamista tilanherrojen eduksi” (1635). Aleksinski viittasi suoraan „kadettien äänenkannattajaan „*Retsh’iin*”” (1639), joka tunnusti kadettilaisen totuuden heille otollisten maanomistajien tilanherrakokoonpanosta. Ja kadetti Tatarinov, joka puhui Aleksinskin jälkeen toisessa istunnossa, pantiin sen perustalla ahtaalle, kuten olemme jo nähneet.

Ozolin puhe 39. istunnossa (toukokuun 16 pnä 1907) antaa meille mallinäytteen siitä, millaiseen marxilaisille sopimattomaan argumentointiin Maslov on Marxin korkoteorian surullisenkuuluisalla „arvostelullaan” ja vastaavalla maan kansallistamiskäsitteen vääristelemisellään sosialidemokraattejamme sysännyt. Ozol väitti eserriä vastaan näin: heidän „lakiehdotuksensa” on mielestäni toivoton, sillä tuotantovälineiden, tässä tapauksessa maan, yksityisomistus kumotaan samaan aikaan kun tehdasrakennusten, eikä ainoastaan tehdasrakennusten, vaan myös talojen ja rakennusten, yksityisomistus säilytetään. Ehdotuksen 2:lla sivulla sanotaan, että kaikki maalle rakennetut rakennukset, joita käytetään kapitalistisesti, jäävät yksityisomaisuudeksi,

silloin jokainen yksityisomistaja sanoo: tekkää hyvin, mak-sakaa kaikki kulungit kansallistetusta maasta, katujen kivi-tyksestä j.n.e., mutta minä rupean ottamaan noista taloista vuokran. Se ei ole kansallistamista, vaan yksinkertaisesti kapitalististen tulojen saamisen helpottamista kehittyneim-mässä kapitalistisessa muodossa” (667).

Sellaista se on, maslovilaisuus nimittäin! Ensinnäkin kerrataan se oikeistolaisten ja kadettien typerä peruste, ettei muka voida hävittää feodaalista riistoa kajoamatta porva-rilliseen. Toiseksi siitä käy ilmi hämmästyttävä taloustie-teellinen sivistymättömyys: kaupunkitalojen y.m. „vuok-raan” *sisältyy* valtaosa *maankorkoa*. Kolmanneksi, Maslovin jälkiä seuraten „marxilaisemme” unohtaa (tai kieltää?) kokonaan absoluuttisen koron. Neljänneksi, käy niin, että *marxilainen* kumooa eserrän puoltaman „kehittyneimmän kapitalistisen muodon” toivottavuuden! Maslovilaisen kun-nallistamisen helmiä...

Laajassa yhteenvetopuheessaan (47. istunto, toukokuun 26 pnä 1907) Tsereteli puolusti kunnallistamista, tieten-kin harkitummin kuin Ozol, mutta juuri tuo Tseretelin esittämä huoliteltu, punnittu ja selvä puolustus paljasti erikoisen selväpiirteisesti kunnallistajien pääperustelujen koko valheellisuuden.

Se arvostelu, jonka Tsereteli kohdisti puheensa alussa oikeistolaisiin, oli poliittiselta puolelta aivan oikea. Erin-omainen oli hänen huomautuksensa liberaalipuoskareita vastaan, jotka pelottelevat kansaa Ranskan vallankumouk-sen tapaisilla järkytyksillä. „Hän (Shingarev) on unohta-nut, että Ranska uudestisyntyi uuteen voimalliseen elämään nimenomaan tilanherrojen maiden konfiskoinnin jälkeen ja konfiskoinnin vaikutuksesta” (1228). Täysin oikea oli myös Tseretelin perustunnus: „tilanherramaanomistuksen täydelli-nen hävittäminen ja tilanherrain byrokraattisen valtakomen-non täydellinen likvidoiminen” (1224). Mutta jo kadetteihin siirtyessä alkaa tuntua menshevismin virheellinen kanta. „Maan pakollisen luovutuksen periaate”, sanoi Tsereteli, „on objektiivisesti vapausliikkeen periaate, mutta eivät kaikki tämän periaatteen kannalla olevat käsitä tai tahdo tunnustaa kaikkia niitä johtopäätöksiä, joihin tämä periaate velvoittaa” (1225). Se on menshevismin peruskatsantokanta, että perinpohjaisten poliittisten jakaantumisten „veden-jakaja” meidän vallankumouksessamme kulkee kadettien

oikealta puolen eikä vasemmalta, kuten me ajattelemme. Ja se, että tuo katsantokanta on virheellinen, näkyy erittäin selvästi Tseretelin selväpiirteisestä sanamuodosta, sillä vuoden 1861 kokemuksen jälkeen on aivan kiistatonta sellaisen pakollisen luovutuksen mahdollisuus, jolloin valitsevana ovat tilanherrain edut, jolloin heidän *valtansa* säilyy ja lujittuu uusi velkaorjuus. Vieläkin virheellisempi on Tseretelin lausunto: „kysymyksessä maankäyttömuodoista me (sosialidemokraatit) olemme kauempana heistä (narodnikeista)” (1230) kuin kadeteista. Sen jälkeen puhuja siirtyi arvostelemaan „normeja”, työhön perustuvaa ja kulutukseen perustuvaa normia. Tässä hän oli tuhat kertaa oikeassa, mutta *juuri tässä* kadetit eivät ole hituistakaan trudovikkeja *parempia*, sillä kadetit väärinkäyttävät „normeja” paljon suuremmassa määrin. Eikä siinä kaikki. Kadeteilla tuo touhuaminen typerien „normien” kanssa on tulosta heidän byrokritismistaan ja tendenssistään *kavaltaa* talonpoika. Talonpojalle on „normit” tuotu ulkoapäin narodnikkilaisien intelligenttien toimesta, ja edellä olemme nähneet, esimerkkinä I Duuman edustajat Tshizhevski ja Pojarkov, kuinka osuvasti maalaiset käytännönmiehet arvostelevat kaikenlaisia „normeja”. Jos sosialidemokraatit selittäisivät *tämän* talonpoikaisedustajille, jos he esittäisivät trudovikkilakiehdotukseen korjauksen, joka kielittää normit, jos he osoittaisivat teoreettisesti kansallistamisen merkityksen, kansallistamisen, jolla ei ole mitään yhteistä „normien” kanssa,—niin sosialidemokraatit osoittautuisivat olevan talonpoikaisvallankumouksen johtajia liberaaleja vastaan. Menshevismin kanta taas on proletariaatin alistamista liberaalien vaikutukseen. II Duumassa oli erittäin outoa puhua, että me, sosialidemokraatit, olemme kauempana narodnikeista, sillä kadetit sanoivat *kannattavansa* maiden myynnin ja panttaamisen rajoittamista!

Arvostellen edelleen kansallistamista Tsereteli esitti kolme argumenttia: 1) „virkamiesarmeija”, 2) „mitä suurin epäoikeudenmukaisuus pieniä kansallisuuksia kohtaan”, 3) „restauration tapauksessa” „annettaisiin aseet vihollisen käsiin” (1232). Tämä oli niiden henkilöiden katsantokantojen tunnollista esittämistä, jotka veivät läpi puolueohjelmamme, ja puoluemiehenä Tseretelin oli esitettävä nuo katsantokannat. Noiden katsantokantojen perusteettomuuden,

tuon pe'kästään poliittisen arvostelun pintapuolisuuden olemme jo edellä osoittaneet.

Kunnallistamisen puolesta Tsereteli esitti kuusi argumenttia: 1) kunnallistamisen vallitessa „näiden varojen (s.o. koron) todellinen käyttäminen kansan (!) tarpeisiin tulee turvatuksi” (sic! s. 1233)—optimistisluontoinen väitös; 2) „kunnallishallinnot pyrkivät parantamaan työttömien asemaa”,— kuten esimerkiksi demokraattisessa ja desentralisoidussa Amerikassa (?); 3) „kunnallishallinnot voivat ottaa haltuunsa nuo (suuret) taloudet ja järjestää mallitalouksia” ja 4) „agraaripulan aikana... antavat maattomille ja varattomille talonpojille maata vuokralle ilmaiseksi” (sic! s. 1234). Tuo on jo eserräläistäkin huonompaa demagogiaa, se on pikkuporvarillisen sosialismin ohjelma porvarillisessa vallankumouksessa. 5) „Demokratismiin tuki” — kasakaväen itsehallinnon tapaan; 6) „osuusmaiden luovutus... saattaa aiheuttaa hirvittävän vastavallankumouksellisen liikkeen” — luultavasti kaikkien kansallistamista puoltaneiden talonpoikain tahtoa vastaan.

Yhteenvedo sosialidemokraattisista puheista II Duumassa: johtava osuus lunastuskysymyksessä, kysymyksessä tilanherramaanomistuksen yhteydestä nykyiseen valtiovaltaan ja varsinainen agraariohjelma, joka luisuu kadettilaisuuteen ja osoittaa, ettei ymmärretä talonpoikaisvallankumouksen taloudellisia ja poliittisia edellytyksiä.

Yhteenvedo koko agraarikeskustelusta II Duumassa: oikeistolaiset tilanherrat osoittivat käsittävänsä selvimmin luokkaetunsa, tajunneensa selvimmin, millaisin, niin ta'oudellisin kuin poliittisinkin, ehdoin he voivat säilyttää luokkaherruutensa porvarillisella Venäjällä. Liberaalit yhtyivät asiallisesti heihin yrittäen saattaa talonpojan tilanherran käsiin mitä inhottavimpien ja ulkokultaisimpien keinojen avulla. Narodnikkilaiset intelligentit toivat talonpoikaisohjelmiin virkavaltaisuuden ja pikkuporvarillisen moraalisuurnailun sivumakua. Talonpojat ilmaisivat mitä myrskysimmällä ja välittömimmällä tavalla kaikkia keskiaikaisuuden jätteitä ja kaikkia keskiaikaisia maanhallintamuotoja vastaan käymänsä taistelun vaistonvaraisen vallankumouksellisuuden, käsittämättä täysin selväpiirteisesti tämän taistelun poliittisia ehtoja ja idealisoiden naiivisti porvarillisen vapauden „luvatun maan”. Porvarilliset kansalliset liittyivät talonpoikaiseen taisteluun enemmän tai vähemmän

arasti ollen huomattavasti niiden ahdasmielisten katsantokantojen ja ennakkoluulojen läpikutkemia, joita pienten kansallisuuksien eristyneisyys synnyttää. Sosialidemokraatit puolustivat päättäväisesti talonpoikaisvallankumouksen asiaa, selittivät nykyisen valtiovallan luokkaluonnetta, mutta puolueen agraariohjelman virheellisyyden vuoksi he eivät kyenneet johdonmukaisesti johtamaan talonpoikaisvallankumousta.

LOPPUYHTEENVETO

Agraarikysymys muodostaa Venäjän porvarillisen vallankumouksen perustan ja määrää tämän vallankumouksen kansallisen erikoisuuden.

Tämän kysymyksen olemuksen muodostaa talonpoikaiston taistelu tilanherramaanomistuksen hävittämiseksi, maaorjuuden jätteidensä hävittämiseksi Venäjän maanviljelysjärjestelmästä ja siis myöskin Venäjän kaikista yhteiskunnallisista ja poliittisista laitoksista.

Kymmenellä ja puolella miljoonalla talonpoikaistaloudella on Euroopan-Venäjällä 75 miljoonaa desjatiinaa maata. Kolmellakymmenellä tuhannella pääasiallisesti jalosukuisella ja osittain myöskin rahapösoihin kuuluvalla landlordilla on yli 500 desj. kullakin, yhteensä 70 milj. desjatiinaa. Sellainen on kuvan yleinen tausta. Sellaisia ovat ne perusehdot, jotka turvaavat maaorjuuttajatilanherraille valta-aseman Venäjän maanviljelysjärjestelmässä ja siis myös Venäjän valtiossa yleensä sekä koko Venäjän elämässä. Latifundioiden omistajat ovat maaorjuuttajia tuon sanan taloudellisessa mielessä: heidän maanomistuksensa perustan on luonut maaorjuuden historia, jalosukuisen aateliston vuosisatoja harjoittaman maanryöstön historia. Heidän nykyisen taloudenhoitonsa perustana on työllämaksujärjestelmä, s.o. veropäivätyön suoranaisten jätte, talouden hoitaminen talonpoikaisin inventaarein ja orjuuttamalla pienviljelijöitä loputtoman moninaisissa muodoissa — talvipestaus, vuosivuokraus, kahdaviiljelys, työllämaksuvuokraus, velkaorjuus, joka perustuu lainoihin, otrezkamaihin, metsien, niittyjen, juottopaikkojen käyttöön ja niin edelleen, ja niin edelleen loppumattomasti. Kapitalistinen kehitys on Venäjällä ottanut viimeisen puolen vuosisadan aikana jo sellaisen askelen eteenpäin, että

maaorjuuden säilyttäminen maanviljelyksessä on käynyt *ehdottoman* mahdolliseksi, että sen hävittäminen on saanut väkivaltaisen kriisin, yleiskansallisen vallankumouksen muodon. Mutta maaorjuuden hävittäminen on porvarillisessa maassa mahdollista kahdenlaista tietä.

Maaorjuuden hävittäminen on mahdollista muuttamalla maaorjuudelliset tilanherrataloudet vähitellen porvarilliseksi junkkeritalouksiksi, tekemällä talonpoikaisjoukoista populeja ja knechtejä, pitämällä joukkojen elintaso väkivaltaisesti alhaisena, nostamalla pinnalle harvalukuisia grossbauereita, porvarillisia suurtalonpoikia, joita kapitalismi talonpoikaiston keskuudessa ehdottomasti luo. Mustasotniaiset tilanherrat ja heidän ministerinsä Stolypin ovat astuneet juuri tälle tielle. He ovat käsittäneet, että ilman keskiaikaisten ruostuneiden maanhallintamuotojen väkivaltaista murtamista *ei voida* raivata tietä Venäjän kehitykselle. Ja he ovat lähteneet rohkeasti tuohon murtamiseen *tilanherrojen etujen hyöväksi*. Virkavallan ja tilanherrojen keskuudessa vielä hiljattain yleisenä olleen sympatian puolifeodaalista yhteisöä kohtaan he ovat viskanneet yli laidan. Voidakseen murtaa yhteisön väkivalloin he ovat kiertäneet kaikki „perustuslailliset” lait. He ovat antaneet kulakeille *carte blanche* * ryövätä talonpoikaisjoukkoja, murtaa vanha maanhallinta, saattaa tuhannet taloudet häviöön; keskiaikaisen kylän he ovat luovuttaneet ruplian omistajan „ryövättäväksi ja hävitettäväksi”. Säilyttääkseen oman luokkaherruutensa he *eivät voi* menetellä toisin, sillä he ovat tajunneet välttämättömäksi sopeutua kapitalistiseen kehitykseen eikä taistella sitä vastaan. Mutta säilyttääkseen herruutensa he eivät voi liittyä yhteen muiden kuin „rahapösöjen”, Razuvajevien ja Kolupajevien kanssa talonpoikaisjoukkoa *vastaan*. Heillä ei ole muuta ulospääsyä kuin antaa noille Kolupajeveille tunnus: *enrichissez-vous!* rikastukaa! Me annamme teille mahdollisuuden tehdä ruplalla sata ruplaa, auttakaa meitä säilyttämään valtamme perusta uusissa oloissa! Toteutuakseen tämä kehitystie vaatii yleistä, järjestelmällistä ja hillitöntä *väkivaltaa* talonpoikaisjoukkoja ja proletariaattia kohtaan. Ja tilanherrojen vastavallankumous kiiruhtaa järjestämään tuon väkivallan kautta linjan.

* — laittoksen tai oikeutetun henkilön allekirjoittama puhdas kaavake. Kuvaannollisessa mielessä — täysi toimintavapaus. *Toim.*

Toista kehitystietä me olemme erotukseksi ensimmäisestä, preussilaisesta, tiestä nimittäneet kapitalismin kehityksen amerikkalaiseksi tieksi. Sekin vaatii vanhan maanhallinnan väkivaltaista murtamista — äärettömästi kärjistyneen kriisin kivuttoman ja rauhallisen ratkeamisen mahdollisuudesta Venäjällä voivat haaveilla vain venäläisen liberalismiin tylsät poroporvarit.

Mutta tuo tarpeellinen ja kiertämätön murtaminen on mahdollista vain talonpoikaisjoukkojen eikä tilanherrakoplan eduksi. Kapitalismin kehityksen perustaksi voi tulla vapaa farmareiden joukko ilman minkäänlaista tilanherrataloutta, sillä tuo talous *kokonaisuudessaan* on taloudellisesti taantumuksellista, mutta maan aikaisempi taloudellinen historia *on luonut* talonpoikien keskuudessa farmariainekset. Sisämarkkinoiden valtavan kasvun, *koko* väestön elintason, tarmon, aloitteellisuuden ja kulttuurin nousun seurauksena *on* kapitalismin kehitys käyvä tällaisella tiellä verrattomasti laajemmin, vapaammin ja nopeammin. Ja Venäjän valtavan laaja siirtoasuttamismaavaranto, jonka hyväksikäyttöä äärettömästi vaikeuttavat talonpoikaisjoukkojen maaorjuudellinen sortaminen varsinais-Venäjällä ja myöskin maaorjuudellis-virkamiesmäinen suhtautuminen maapolitiikkaan,— tämä varanto turvaa taloudellisen perustan maanviljelyksen valtavalle laajentamiselle ja tuotannon voimistamiselle ei ainoastaan syvyys-, vaan myös laajuussuunnassa.

Tällainen kehitystie ei vaadi ainoastaan tilanherramaanomistuksen hävittämistä. Sillä maaorjuuttaja-tilanherrojen herruus on lyönyt vuosisatojen kuluessa leimansa maan *koko* maanhallintaan, sekä talonpoikain osuusmaihin että siirtolaisten maanhallintaan verrattain vapailla reuna-alueilla: itsevaltiuden koko siirtoasuttamispolitiikka on läpeensä sellaista, joka edellyttää luotuneen virkamiehistön raakalaismaista sekaantumista asiaan, virkamiehistön, joka häiritsee siirtolaisia vapaassa asumaan asettumisessa, saa aikaan hirveätä sekavuutta uusiin maanhallintasuhteisiin ja saastuttaa reunamaa-Venäjää keski-Venäjän maaorjuusbyrokratismin myrkyllä *. Venäjällä ei ole keskiaikaista ainoastaan tilanherrojen maanomistus, vaan myöskin

* Kirjassaan „Siirtolaisuus ja kolonisaatio” (Pietari, v. 1905) hra A. Kaufmann esittää katsauksen siirtoasuttamispolitiikan historiaan. Aitona „liberaalina” kirjoittaja on maaorjuuttajain byrokratialle tavattoman kohtelias.

talonpoikain osuusmaanhallinta. Se on tavattoman sekava. Se pirstoo talonpoikaiston tuhansiin pieniin osiin, keskiaikaisiksi ryhmiä, säätykategorioiksi. Se heijastaa sen häikäilemättömän sekaantumisen vuosisataista historiaa, jota sekä keskusvalta että paikalliset viranomaiset ovat talonpoikain maanhallintasuhteissa harjoittaneet. Se ajaa talonpojat aivan kuin ghettoon, pieniin fiskaalis- ja veronmaksuluontoisiin keskiaikaisiin liittoihin, osuusmaanhallintaliittoihin, s.o. yhteisöihin. Ja Venäjän taloudellinen kehitys *tosiasiallisesti* irrottaa talonpoikaiston noista keskiaikaisista oloista,— toisaalta siten, että se saa aikaan maaosuuksien vuokralleantamisen ja niiden hylkäämisen, ja toisaalta siten, että se luo tulevien vapaiden farmarien (tai junkkeri-Venäjän tulevien grossbauerien) talouden mitä erilaisimman maanhallinnan *palasista*, omasta osuusmaasta, vuokratusta osuusmaasta, omasta ostetusta, vuokratusta tilanherrain, vuokratusta kruunun j.n.e. maasta.

Todella vapaan farmaritalouden rakentamiseksi Venäjällä on „vapautettava aidoista” *kaikki* maat, sekä tilanherramaat että osuusmaat. On murskettava *koko* keskiaikainen maanhallinta, on tehtävä kaikki ja kaikenlaiset maat vapaille isännille vapaalla maalla samanlaisiksi. On mahdollisimman suurena määrinä helpotettava maiden vaihtamista, erikseen asumaan asettumista, palstojen yhdeksi yhdistämistä, uusien vapaiden yhtymien muodostamista ruostuneen veronmaksuyhteisön tilalle. On „puhdistettava” kaikki maat kaikesta keskiaikaisesta romusta.

Tämän taloudellisen välttämättömyyden ilmaisuna on maan kansallistaminen, maan yksityisomistuksen lakkauttaminen, *kaikkien* maiden siirtäminen valtion omaisuudeksi, mikä on tekevä lopun maaorjuudellisesta järjestyksestä maaseudulla. Juuri tämä taloudellinen välttämättömyys on tehnytkin talonpoikaisjoukoista Venäjällä maan kansallistamisen kannattajia. Maatavijelevien pienomistajien valtaosa kannatti kansallistamista sekä Talonpoikaisliiton edustajakokouksissa v. 1905, ensimmäisessä Duumassa v. 1906 että toisessa Duumassa v. 1907, siis vallankumouksen koko ensimmäisen kauden kuluessa. He eivät kannattaneet sitä siksi, että „yhteisö” olisi kehittänyt heissä erikoisia „ituja”, erikoisia, epäporvarillisia „työperusteita”. Päinvastoin, he kannattivat sitä siksi, että elämä vaati heiltä *vapautumista* keskiaikaisesta yhteisöstä ja keskiaikaisesta

osuusmaanhallinnasta. He eivät kannattaneet sitä siksi, että olisivat halunneet tai voineet luoda sosialistisen maanviljelyksen, vaan siksi, että he ovat halunneet ja haluavat, ovat voineet ja voivat luoda todella porvarillisen, s.o. *kaikista* maaorjuudellisista perinteistä maksimaalisen vapaan pienmaanviljelyksen.

Näin muodoin Venäjän vallankumouksessa taistelevien luokkien omalaatuista suhtautumista kysymykseen maan yksityisomistuksesta ei ole aiheuttanut sattuma eikä niiden iai näiden doktriinien vaikutus (kuten lyhytnäköiset ihmiset luulevat). Tämä omalaatuisuus saa täydellisen selityksensä kapitalismin kehityksen ehdoista Venäjällä ja kapitalismin vaatimuksista tämän kehityksen nykyisellä ajankohdalla. Kaikki mustasotniaiset tilanherrat, koko vastavallankumouksellinen porvaristo (sekä lokakuulaiset *että kadetit* mukaan luettuna) asettuivat kannattamaan maan yksityisomistusta. Koko talonpoikaisto ja koko proletariaatti asettui maan yksityisomistusta vastaan. Junkkeri-porvarillisen Venäjän luomisen reformaattorinen tie edellyttää ehdottomasti vanhan maanhallinnan perustusten säilyttämistä ja niiden hidasta, väestöjoukoille tuskallista mukauttamista kapitalismiin. Vanhan järjestyksen todellisen kukistamisen vallankumouksellinen tie kiertämättä vaatii taloudellisen perustanaan kaikkien vanhojen maanhallintamuotojen ja niiden mukana Venäjän kaikkien vanhojen poliittisten laitosten hävittämistä. Venäjän vallankumouksen ensimmäisen kauden kokemus osoitti lopullisesti, että tämä vallankumous voi olla voittoisa vain talonpoikaisena agraarivallankumouksena ja että tämä viimeksi mainittu ei voi suorittaa täydellisesti historiallista tehtäväänsä ilman maan kansallistamista.

Sosialidemokratia kansainvälisen proletariaatin puolueena, puolueena, joka asettaa itselleen yleismaailmalliset sosialistiset päämäärät, ei tietenkään voi sulauttaa itseään minkäänlaisen porvarillisen vallankumouksen mihinkään kauteen eikä sitoa kohtaloaan tämän tai tuon porvarillisen vallankumouksen yhteen taikka toiseen lopputulokseen. Kaikissa ja kaikenlaisissa lopputuloksissa meidän on pysyttävä itsenäisenä, puhtaasti proletarisena puolueena, joka horjumatta johtaa työtätekeviä joukkoja niiden suureen sosialistiseen päämäärään. Tästä syystä me emme voi antaa minkäänlaisia takeita porvarillisen vallankumouksen

millaista tahansa voittojen kestävydestä, sillä sen *kaikkien* voittojen kestävämmäisyys, sisäinen ristiriitaisuus on immanenttisesti ominaista porvarilliselle vallankumoukselle sinänsä. „Restaurationivastaisten takeiden” „keksiminen” voi olla vain järjettömyyden tulos. Meidän tehtävämme on: liittäessämme proletariaattia lujasti yhteen sosialistista vallankumousta varten meidän on tuettava kaikkea taistelua vanhaa järjestelmää vastaan mahdollisimman päättävällisessä muodossa, on pyrittävä kehittyvässä porvarillisessa yhteiskunnassa saavuttamaan proletariaatille mahdollisimman hyvät olot. Ja tästä kiertämättömästi seuraa, että sosialidemokraattisena ohjelmanamme Venäjän porvarillisessa vallankumouksessa voi olla *ainoastaan* maan kansallistaminen. Samoin kuin ohjelmamme jokainen muukin osa, meidän on sidottava se poliittisten uudistusten määrättyihin muotoihin ja määrättyyn tasoon, sillä poliittisen ja agraarikumouksen kantavuus ei voi olla olematta samanlaatuinen. Kuten ohjelmamme jokainen muukin osa, meidän on jyrkästi erotettava se pikkuporvarillisista illuusioista, intelligentti-virkamiesmäisestä „normi”-jaarittelusta, taantumuksellista yhteisön lujittamista tai tasasuhtaista maankäyttöä koskevasta lörpöttelystä. Proletariaatin edut eivät vaadi erikoisen tunnuksen, erikoisen „suunnitelman” tai „systeemin” keksimistä tälle tai tuolle porvarilliselle kumoukselle, vaan ainoastaan sen objektiivisten ehtojen *johdonmukaista* ilmaisemista ja näiden objektiivisten, taloudellisesti vastustamattomien ehtojen puhdistamista illuusioista ja utopioista. Maan kansallistaminen ei ole ainoastaan ainoa keino keskiaikaisuuden likvidoimiseksi täydellisesti maanviljelyksestä, vaan kapitalismin vallitessa myöskin parhain ajateltavissa oleva maankäyttöjärjestelmä.

Kolmenlaatuiset seikat veivät Venäjän sosialidemokraatit väliaikaisesti syrjään tästä oikeasta agraariohjelmasta. Ensinnäkin „kunnallistamisen” alkuunpanija Venäjällä P. Maslov „korjasi” Marxin teoriaa, hylkäsi absoluuttisen koron teorian, uusi puolilahot porvarilliset opit, jotka koskivat vähenevän hedelmällisyyden lakia ja sen yhteyttä korkoteoriaan y.m. Absoluuttisen koron kieltäminen on maan yksityisomistuksen kaikkinaisen taloudellisen merkityksen kieltämistä kapitalismin vallitessa, ja se on siis johtanut kiertämättömästi kansallistamista koskevien marxilaisten

katsantokantojen vääristelyyn. Toiseksi, koska Venäjän sosialidemokraatit eivät nähneet omin silmin talonpoikaisvallankumouksen *alkua*, he eivät voineet olla suhtautumalla varovaisesti sen mahdollisuuteen, sillä talonpoikaisvallankumouksen voiton mahdollisuus vaatii todella eräitä erittäin otollisia ehtoja ja joukkojen vallankumouksellisen tietoisuuden, tarmokkuuden ja aloitteellisuuden erittäin otollista kantavuutta. Venäläiset marxilaiset, joilla ei ollut käytettävissään *kokemusta* ja jotka katsoivat mahdottomaksi *porvarillisten* liikkeiden keksiskelemisen, eivät luonnollisesti voineet esittää *ennen vallankumousta* oikeaa agrariohjelmaa. He tekivät kuitenkin tällöin sen virheen, että vallankumouksen alkamisen *jälkeenkin* he sen sijaan, että olisivat *soveltaneet* Marxin teoriaa Venäjän erikoislaatuisiin oloihin (meidän teoriamme ei ole dogmi,— opettivat aina Marx ja Engels,— vaan *toiminnan ohje*), toistivat epäkritillisesti johtopäätöksiä Marxin teorian soveltamisesta vieraisiin oloihin, *toisenlaiseen* aikakauteen. Esimerkiksi Saksan sosialidemokraatit aivan luonnollisesti kieltäytyivät Marxin kaikista vanhoista ohjelmista, joissa oli maan kansallistamisen vaatimus, sillä Saksa on lopullisesti muovautunut junkkeri-porvarilliseksi maaksi, kaikki porvarillisella perustalla tapahtuvat liikkeet ovat siellä peruuttamattomasti eläneet aikansa, minkäänlaista kansanliikettä kansallistamisen hyväksi siellä ei ole eikä voikaan olla. Junkkeri-porvarillisten aineiden ylivalta *on tosiasiassa muuttanut* kansallistamissuunnitelmat leikkikaluiksi tai jopa junkkerien aseksikin kansanjoukkojen ryöväämisessä. Saksalaiset ovat oikeassa kieltäytyessään jopa puhumastakin kansallistamisesta, mutta tuon johtopäätöksen soveltaminen Venäjään (kuten asiallisesti tekevät ne meidän menshevikeistämme, jotka eivät huomaa kunnallistamisen yhteyttä Marxin teorian maslovilaiseen korjailuun) merkitsee sitä, ettei osata harkita konkreettisten sosialidemokraattisten puolueiden tehtäviä näiden puolueiden historiallisen kehityksen erikoisilla kausilla.

Kolmanneksi, kunnallistamisohjelmassa tuli selvästi esiin menshevismien koko virheellinen taktillinen linja Venäjän porvarillisessa vallankumouksessa: se, ettei ymmärretä, että vain „proletariaatin ja talonpoikaiston liitto” * voi

* Niin sanoi Kautsky kirjasensa „Yhteiskunnallinen vallankumous” *toisessa* painoksessa.

turvata vallankumouksen voiton. Se, ettei ymmärretä proletariaatin johtavaa osuutta porvarillisessa vallankumouksessa, että pyritään asettamaan proletariaatti sivuun, sopeuttamaan se vallankumouksen puolinaiseen lopputulokseen, muuttamaan se johtajasta liberaalisen porvariston auttajaksi (ja tosiasiaassa sekatyöläiseksi ja palvelijaksi). „Viehättymättä, sopeutuen, hitaammin eteenpäin, työmiesjoukko” — nämä Narkissos Tuporylovin¹⁰⁹ sanat „ekonomisteja” (= VSDT Puolueen ensimmäisiä opportunisteja) vastaan ilmaisevat meidän nykyisen agraariohjelman *hengen* täydellisesti.

Taistelun, jota käydään pikkuporvarilliseen sosialismiin „viehättymistä” vastaan, tulee kohottaa eikä alentaa vallankumouksen ja proletariaatin määrittelemien vallankumouksen tehtävien kantavuutta. Me emme saa kannustaa „aluekuntalaisuutta”, olkoonpa se sitten pikkuporvariston takapajuisten kerrosten tai etuoikeutetun talonpoikaiston (kasakoiden) keskuudessa miten voimakasta hyvänsä,— emmekä eri kansallisuuksien eristyneisyyttä,— ei, meidän on selitettävä talonpoikaistolle, mikä merkitys on yhtenäisyydellä voiton saamiseksi, asetettava sellainen tunnus, joka laajentaa liikettä eikä supista sitä, joka sälyttää vastuun porvarillisen vallankumouksen *epätäydellisyydestä* porvariston takapajuisuudelle eikä proletariaatin harkitsemattomuudelle. Meidän ei pidä „sopeuttaa” ohjelmaamme „paikallista” demokratismia vastaavaksi, ei keksiskellä typerää ja epädemokraattisen keskusvallan aikana mahdotonta „kunnallissosialismia” maaseudulla eikä sovitella porvarilliseen vallankumoukseen pikkuporvarillis-sosialistista reformaattoruutta, vaan keskittää joukkojen huomio tuon vallankumouksen voiton todellisiin ehtoihin porvarillisena vallankumouksena, siihen, että sitä varten ei tarvita ainoastaan paikallista, vaan ehdottomasti „keskus”-demokratismia, s.o. keskusvaltiovallan demokratismia,— eikä vain demokratismia yleensä, vaan demokratismien ehdottomasti täydellisimpiä ja korkeimpia muotoja, sillä juuri ilman niitä talonpoikainen agraarivallankumous muuttuu Venäjällä *utopistiseksi* tämän sanan tieteellisessä merkityksessä.

Ja älköön luultako, että juuri kyseinen historiallinen ajankohta, jolloin mustasotnialaiset biisonit mylvivät ja karjuvat kolmannessa Duumassa, jolloin vastavallanku-

embly, kompozitsioi oshafits, uzo xia (47)
 sloi utkuznitskoi upelluatsuzi, voo
 zdeni v. s. g. kapitsi uti uzumakozni
 uti dnoi napsi v. Rossii. Probuzhaz
 monti banyaz, eiti d'oi sopsuzi
 banyazi nokuz uti pabozni napsi.
 Komuz, uti soubuzi slyuzhbozi pe-
 anuzi, uti soubuzi v. s. g. puzi
 zabuzi ona kompozitsioi dnoimuznitskoi
 pabuzi, uti uzumakozni sopsuzi sotte
 uzumakozni napsi dnoimuznitskoi dno-
 imuznitskoi. Uzumakozni sopsuzi dnoimuznitskoi
 dnoimuznitskoi dnoimuznitskoi uti pabuzi voo-
 uzumakozni, dnoimuznitskoi uzumakozni sopsuzi
 uti slyuzhbozi pabuzi, uzumakozni v. s. g.
 dnoimuznitskoi dnoimuznitskoi, uzumakozni v. s. g.
 uti pabuzi dnoimuznitskoi dnoimuznitskoi dnoimuznitskoi.

Kozuzi. —
 47

Uzumakozni dnoimuznitskoi 1907.

Viimeinen sivu V. I. Leninin käsikirjoituksesta „Sosialidemokratian
 agrariiohjelma Venäjän ensimmäisessä vallankumouksessa
 vuosina 1905–1907”.— Marraskuu–joulukuu 1907

Pienennetty

mouksen riehunta on mennyt nec plus ultra *, jolloin taantumus panee täytäntöön poliittisen koston raakalaismaisia tekoja vallankumouksellisia kohtaan yleensä ja II Duuman sosialidemokraattisia edustajia kohtaan erikoisesti,— älköön luohtako, että tämä ajankohta „ei ole sopiva” „laajoja” agraariohjelmiä varten. Sellainen ajatus olisi sukulaisuussuhteessa siihen luopuruuteen, masentuneisuuteen, hajaanukseen ja rappeutuneisuuteen, joiden valtaan ovat joutuneet laajat kerrokset pikkuporvarillista intelligenssiä, joka kuuluu Venäjällä sosialidemokraattiseen puolueeseen tai on lähellä sitä. Proletariaatti vain voittaa siitä, jos tuo roska lakaistaan työväen puolueesta pois mahdollisimman tarkkaan. Ei, mitä enemmän taantumus raivoaa, sitä enemmän se asiallisesti pidättää kiertämätöntä taloudellista kehitystä, sitä menestyksellisemmin se valmistelee demokraattisen liikkeen laajempaa nousua. Ja joukkotoiminnan väliaikaisia hiljaisuuksia meidän on käytettävä hyväksemme tutkiaksemme kriitillisesti suuren vallankumouksen kokemusta, tarkastaaksemme sitä, puhdistaaksemme sen kuonasta, siirtääksemme tämän kokemuksen joukoille ohjeeksi lähenevää taistelua varten.

Marraskuu—joulukuu 1907

* — äärimmäisiin rajoihin. *Toim.*

JÄLKISANAT ¹¹⁰

Tämä teos on kirjoitettu vuoden 1907 lopussa. Vuonna 1908 se painettiin Pietarissa, mutta tsaristinen sensuuri kaappasi ja tuhosi painoksen. Siitä säilyi vain yksi kappale, josta puuttuu loppu (sen painoksen 269. sivun jälkeinen osa), joten tämä loppu on kirjoitettu nyt lisäksi.

Nykyään on vallankumous asettanut agraarikysymyksen Venäjällä verrattomasti laajemmin, syvällisemmin ja kärkevämmin kuin vuosina 1905—1907. Tutustuminen puolueohjelmamme ensimmäisen vallankumouksen aikaiseen historiaan auttaa toivottavasti paremmin käsittämään nykyisen vallankumouksen tehtäviä.

Erikoisesti täytyy korostaa seuraavaa. Sota on aiheuttanut sotaikäyville maille sellaisia ennenkuulumattomia onnettomuuksia ja samaan aikaan jouduttanut niin valtavasti kapitalismin kehitystä muuttaen monopolistisen kapitalismin valtiomonopolistiseksi kapitalismiksi, että niin proletariaatti kuin vallankumouksellinen pikkuporvarillinen demokratiakaan *eivät voi* rajoittua kapitalismin puitteisiin.

Elämä on mennyt jo noiden puitteiden yli asettaen päiväjärjestykseen tuotannon ja jaon säännöstelyn yleisvaltiollisessa mitassa, yleisen työvelvollisuuden, pakollisen syndikatisoimisen (liittoihin yhdistämisen) j.n.e.

Tällaisen asiaintilan vallitessa myöskin maan kansallistaminen saa agraariohjelmassa kiertämättä toisenlaisen asettelun. Nimittäin: maan kansallistaminen ei ole ainoastaan porvarillisen vallankumouksen „viimeinen sana”, vaan myöskin *askel sosialismiin*. Sodan aiheuttamia hävityksiä vastaan ei voida taistella ottamatta sellaisia askeleita.

Johtaessaan köyhintä talonpoikaistoa proletariaatti joutuu toisaalta siirtämään painopisteen talonpoikain edustajain Neuvostoista maalaistyöläisten edustajain Neuvostoihin ja toisaalta vaatimaan tilanherrojen kartanoiden inventaarien kansallistamista samoin kuin viimeksi mainittujen Neuvostojen valvonnan alaisten mallitalouksien perustamista niistä.

Seikkaperäisemmin en tässä näihin mitä tärkeimpiin kysymyksiin voi tietenkään pysähtyä ja minun on kehotettava asiasta kiinnostunutta lukijaa lukemaan bolshevistista päivän kirjallisuutta ja minun kirjaseni: „Kirjeitä taktiikasta” ja „Proletariaatin tehtävät vallankumouksessamme (proletaarisen puolueen ohjelmaehdotus)”.

Syyskuun 28 päivänä 1917

Tekijä

*Julkaistu vuonna 1917
kirjassa: „Sosialidemokratian
agraariohjelma Venäjän ensimmäisessä
vallankumouksessa
vuosina 1905—1907”*

*Julkaistaan
kirjan tekstin mukaan*

DUUMAN BUDJETTIOIKEUKSIEN LAAJENTAMISTA KOSKEVISTA KESKUSTELUISTA ¹¹¹

Kolmen istunnon aikana, tammikuun 12, 15 ja 17 pnä, Valtakunnanduudessa keskusteltiin Duuman budjettioikeuksien laajentamisesta. Kadettien puolue esitti Duuman 40 jäsenen allekirjoittaman ehdotuksen tästä laajentamisesta. Kaikkien puolueiden edustajat lausuiivat siitä mielipiteensä. Finanssiministeri piti hallituksen puolesta kaksi pitkää puhetta. Mielipiteensä lausui myöskin sosiaalidemokraattisen työväenpuolueen edustaja. Ja keskustelut päättyivät lokakuulaisten ehdotuksen yksimieliseen („*Stolitshnaja Potshta*” ¹¹² tammikuun 18 pltä sanoo niin) hyväksymiseen: lähettää lakiehdotus Valtakunnanduuman budjettioikeuksien laajentamisesta valiokuntaan „*koskettelematta tämän muuttamisen laajuutta*”, s.o. maaliskuun 8 pn säännösten muuttamisen laajuutta, jotka erikoisesti supistivat Valtakunnanduuman budjettioikeuksia.

Kuinka saattoi tapahtua tuollainen kummallinen ilmiö? Kuinka III Duumassa, mustasotnialaisten biisonien Duumassa, saatettiin *yksimielisesti* hyväksyä lokakuulaisten ehdotus, joka vastasi asiallisesti hallituksen toivomusta ja esitettiin finanssiministerin ensimmäisen puheen *jälkeen*, jossa tämä hahmotteli juuri sellaisen asian ratkaisun. Asian olennaiselta puolelta kadettien ehdotusta ei voida hyväksyä; yksityiskohdissa — miksipä ei lakia voitaisi muuttaa. Niin sanoi mustasotnialaisten ministeri. Tuon ilmoituksen mukaisesti lokakuulaiset korjailivat ehdotuksensa korostaen, että *he eivät koskettele lain muuttamisen laajuutta*.

Se, että lokakuulaiset pääsivät yhteisymmärrykseen mustasotnialaisen ministerin kanssa, ei ole ihme. Se, että kadetit ottivat takaisin ehdotuksensa (jossa ei tietenkään

ollut sanaakaan siitä, että he *eivät koskettele* niiden muutosten laajuutta, jotka he itse olivat esittäneet!), sekään ei ole ihmeellistä niille, jotka tuntevat kadettipuolueen luonteen. Mutta se, että sosialidemokraatit olisivat saattaneet osallistua tuollaiseen *yksimielisyyteen*, se on uskomatonta, ja olemme taipuvaisia luulemaan, että „*Stolitshnaja Potshta*” ei ole puhunut totta ja että sosialidemokraatit eivät äänestäneet lokakuulaisten päätöslauselman puolesta.

Tässä on muuten tärkeämpikin kysymys kuin kysymys siitä, äänestivätkö sosialidemokraatit lokakuulaisten puolesta vai eivät, nimittäin kysymys *virheestä*, jonka sosialidemokraattien edustaja Pokrovski 2. epäilemättä teki. Tähän virheeseen ja tammikuun 12, 15 ja 17 p:nä käytyjen keskustelujen todelliseen poliittiseen merkitykseen aiommekin kiinnittää lukijain huomiota.

Venäjän Valtakunnanduumalla ei ole budjettioikeuksia, sillä budjetin hylkääminen ei pysäytä „*lain mukaan*” budjetin toteuttamista. Tuo laki, jonka taantumuksellinen hallitus antoi joulukuun kapinan tappion jälkeen (helmikuun 20 p:nä 1906, paljonpuhuttu „peruslait”), on mustasotnialaisten, tsaarin ja tilanherrojen taholta *pilkantekoa* kansanedustuksesta. Ja vuoden 1906 maaliskuun 8 päivän „säännökset” vieläkin enemmän *korostavat* tuota pilkantekoa luoden kokonaisen joukon pikkumaisia esteitä budjetin *käsittelylle* Duumassa ja vieläpä säätäen (9. pykälässä), että „valtion tulo- ja menosääntöehdotusta käsiteltäessä ei voida poistaa *eikä muuttaa* sellaisia meno- ja tuloeriä, jotka on otettu ehdotukseen voimassaolevien lakien, menosääntöjen ja määräysten perusteella ja myös armollisista käskyistä, jotka on saatu korkeimman valtionhallinnan mukaisesti”. Eikö se ole pilkantekoa? Ei saa *muuttaa* mitään, mikä vastaa lakeja, menosääntöjä, määräyksiä ja pelkästään armollisia *käskyjä!!* Eikö tämän jälkeen o.e. naurettavaa puhua Venäjän Valtakunnanduuman budjettioikeuksista?

Herää kysymys, minkälaisia *olivat* tällaisen asiointilan vallitessa todella vapauden puolesta taistelevan porvarillisen demokratian tehtävät? Minkälaisia olivat työväenpuolueen tehtävät? — *tässä* kirjoituksessa puhumme vain parlamenttitaistelun ja vastaavan puolueen parlamenttiedustajien tehtävistä.

Ilmeistä on, että tsarismin mustasotnialaisen pilkanteon *selittämiseksi täydellisesti* sekä Venäjän kansalle että

Euroopalle ja Duuman *koko oikeudettomuuden* osoittamiseksi *piti* kysymys Duuman budjettioikeuksista nostaa Duumassa. Sellaisen selittämisen (puhumattakaan *jokaisen* demokraatin perustehtävästä — paljastaa kansalle totuus, valistaa sen tietoisuutta) välittömästi käytännöllinen tarkoitusperä määräytyi jo lainakysymyksestä. Tsaarin mustasotnialainen hallitus ei voinut tulla vuoden 1905 joulukuun jälkeen toimeen eikä voi tulla toimeen nytkään ilman *kansainvälisen porvariston yleismaailmallisen pääoman apua* lainojen muodossa. Ja koko maailman porvaristo antaa ilmeiselle vararikon tekijälle, tsaarille, miljardilainoja paitsi siksi, että sitä, kuten jokaista koronkiskuria, houkuttelevat suuret voitot, myös siksi, että porvaristo käsittää etujensa vaativan vanhan järjestelmän voittoa vallankumouksesta Venäjällä, sillä tämän vallankumouksen johdossa kulkee proletariaatti.

Täten siis kysymyksen herättämisen ja duumakeskustelujen tarkoituksena saattoi olla *vain* koko totuuden selville saaminen. Käytännöllinen reformaattoruus *ei* tuona aikana ja tuossa tilanteessa voinut olla *demokraatin* tarkoitusperänä, sillä ensinnäkin oli selvää, että Duuman budjettioikeuksia koskevien nykyisten peruslakien pohjalla reformit ovat mahdottomia, toiseksi, järjetöntä olisi ollut ehdottaa mustasotnialaisten biisonien ja moskovaalaisten kauppiaiden Duumalle *sen* oikeuksien, tuollaisen Duuman oikeuksien laajentamista. Venäläiset kadetit (joita vain hölmöt tai yksinkertaiset ihmiset voivat pitää demokraatteina) eivät tietenkään ymmärtäneet tuota tehtävää. Herätettyään kysymyksen he *asettivat sen heti osareformin* valheelliselle maaperälle. Me emme tietenkään kiellä sitä, että demokraatille ja sosialidemokraatille on toisinaan mahdollista ja välttämätöntä herättää kysymys nimenomaan osareformista. Mutta sellaisessa Duumassa kuin on III Duuma, sellaisena ajankohtana kuin on nykyinen ajankohta, sellaisessa kysymyksessä kuin ovat budjettioikeudet, jotka *loukkaamattomilla* peruslaeilla on runneltu naurettaviksi, se oli järjetöntä. Kadetit olivat voineet nostaa kysymyksen osareformin muodossa, — olemme valmiit tekemään jopa sellaisenkin myönnytyksen, — mutta demokraatit eivät voineet käsitellä tätä kysymystä *siten* kuin kadetit tekivät.

He panivat erikoista painoa kysymyksen niin sanottuun *asialliseen* puoleen, maaliskuun 8 päivän säädösten *haitalli-*

suuteen, niiden epäedullisuuteen jopa hallituksellekin, siihen seikkaan, kuinka Bulyginin, Witten y.m. koplakunnan idioottimaisissa kanslioissa kirjoitettiin kaikenkarvaisia idioottimaisia lakeja Duumaa vastaan. Kaikkein selväpiirteisimmän on kadettilaisen kysymyksenasettelun *henki* esitetty hra Shingarjovin seuraavissa sanoissa: „Mitään hyökkäyksiä (monarkin etuoikeuksien rajoittamiseksi) meidän ehdotuksessamme ei ole, mitään taka-ajatuksia (!) siinä ei ole. Siinä on vain pyrkimys *Duuman toiminnan helpottamiseen*, Duuman arvokkuuden lisäämiseen, sen työn suorittamiseen, *joka on tehtäväksemme annettu*” (kursivointi meidän; virallisten pikakirjoituspöytäkirjojen s. 1263, tammikuun 15 päivän istunto 1908).

Kansan tietoisuuden valistamisen asemesta tuollainen olio *pimittää* sitä, sillä hän puhuu ilmeistä valhetta ja pötyä. Ja vaikka tuo hra Shingarjov yhdessä koko kadettilaisen politikoitsijaveljeskuntansa kanssa uskoisi vilpittömästi „diplomatiansa” „hyödyllisyyteen”, niin me emme missään tapauksessa voi muuttaa tätä kiertämätöntä johtopäätöstä. Demokraatin pitää näyttää kansalle parlamentin oikeuksien ja monarkin etuoikeuksien välinen *kuilu* eikä hämätä sen tietoisuutta ja väaristellä *poliittista taistelua* supistamalla se lakien *kansliamaiseksi korjailuksi*. Asettaessaan kysymyksen *noin* kadetit osoittavat siten *käytännössä*, että he ovat tsaarin virkamiesten ja lokakuulaisten kilpailijoita eivätkä taistelijoita vapauden puolesta, vaikkapa vain yksistään suurporvariston vapauden puolesta. *Niin* puhuvat vain äitelästi liberalisoivat virkamiehet eivätkä *parlamenttiopposition* edustajat.

Sosialidemokratian edustajan Pokrovski 2. puheessa — se on meidän ilolla tunnustettava — tuntuu selvästi *toisenlainen* henki, esitetään toisenlainen *periaatteellinen* kysymyksenasettelu. Sosialidemokraatti sanoi suoraan ja selvästi, että kansan edustuksen III Duumassa hän katsoo *vääristellyksi* (siteeraamme „*Stolitshnaja Potshta*” lehden tammikuun 18 päivän numerosta, sillä tämän istunnon pikakirjoituspöytäkirjoja ei käytettävissämme vielä ole). Hän ei tähdentänyt pikkuseikkoja, ei lain kansliahistoriaa, vaan miljoonaisten ja kymmenmiljoonaisten kansanjoukkojen taloudellista häviötä ja sorraralaista tilaa. Hän sanoi oikein, että „Valtakunnanduuman budjettioikeuksista ei voida puhua ilman ironiaa”, että me emme vaadi ainoastaan

oikeutta koko budjetin korjaamiseen (suuripalkkaisella virkapaikalla istuva virkamies Kokovtsov kiisteli Duumassa eniten sellaista paikkaa vailla olevia virkamiehiä, Shingarjovia ja Adzhemovia, vastaan „korjaamisen” sallittavuutta ja *puitteita* koskevasta kysymyksestä), vaan myöskin „koko finanssisysteemin uudestijärjestämiseen”, „hallituksen budjetin epäämiseen äänestyksellä”. Hän lopetti puheensa yhtä oikealla ja työväenpuolueen jäsenelle välttämättömällä „kansanvallan täydellisyuden” vaatimuksella. Tässä suhteessa Pokrovski ajoi tunnollisesti ja oikein sosialidemokratian kantaa.

Mutta samalla hän teki surkuteltavan virheen — lehti-tiedoista päätellen sen teki *koko* sosialidemokraattinen ryhmä antaessaan puhujalleen seuraavanlaisen ohjeen. Pokrovski ilmoitti: „*Me kannatamme 40:n ehdotusta, joka kallistuu kansanedustuslaitoksen budjettioikeuksien laajentamiseen*”.

Mitä varten tarvittiin tämä ilmoitus sellaisen ehdotuksen kannattamisesta, joka on periaatteellisesti ilmeisen kestä-
mätön, joka on ilmeisen epätäydellinen ja jonka ovat allekirjoittaneet ilmeisesti sellaiset periaatteettomat henki-öt, jotka eivät kykene ilmaisemaan vähäistäkään lujuuutta, — ehdotuksen, joka käytännöllisesti on ilmeisen tyhjänpäiväinen? Se ei ollut taistelevan porvariston kannattamista (jolla sanonnalla monet miehellään puolustelevat poliittista selkärangattomuuttaan), vaan liberaalis-lokakuulaisen porvariston *horjuvaisuuden* kannattamista. Ja että se on niin, sen *tosiasiat* heti todistivat. Kadetit itse todistivat sen *ottamalla* ehdotuksensa takaisin äänestyksestä ja *yhtymällä* lokakuulaisten ehdotukseen: „lähettää valiokuntaan *koskettelematta lain muuttamisen laajuutta*” (!). Sadannen ja tuhannennen kerran kadettien „kannattaminen” johti kannattavien pettymiseen. Sadannen ja tuhannennen kerran ovat *tosiasiat* paljastaneet, kuinka kurjaa ja sallimatonta on sellainen taktiikka, että kannatetaan liberaalien, kadettien ehdotuksia, jotka käyvät *sitä ja sitä linjaa* j.n.e.*

* „Päätön” („Безголовая”) „Stolitshnaja Potshta” lehti ilmoittaa Jonkun hra Saturinin suun kautta: „oppositio äänesti aivan järkevästi (!) sen puolesta” (lokakuulaisten päätöslauselman puolesta). „Sen vuoksi korjausehdotus” (s.o. päätöslauselma, joka ei ennakolta määrää muutosten laajuutta) „hyväksyttiinkin yksimielisesti” (tammikuun 18 pnä, s. 4, „Istuntosalista”). Eläköön Venäjän päättömien liberaalien yksimielisyys lokakuulaisten ja mustasotnialaisen tsaarin ministerien kanssa!

Jos kadetit olisivat lokakuulaisiin yhtymisen asemesta panneet *äänestykseen* ilmoituksen, jossa olisi suoraan ja selvästi puhuttu Duuman voimattomuudesta finanssikysymyksissä, kansanedustuksen väärentämisestä, itsevaltiuden harjoittamasta maan köyhdyttämisestä ja kiertämättömästä finanssivararikosta, demokratian edustajain kieltäytymisestä ottamasta vastuulleen lainoja tällaisissa oloissa,—niin se olisi ollut porvarillisten demokraattien rehellinen askel,—taisteluteko eikä tylsän lakeijamaisuuden edesottamus. Sellaista tekoa me olisimme olleet velvolliset tukemaan unohtamatta samalla esittää erikoisesti ja itsenäisesti omia sosialidemokraattisia päämääriämme. Ja sellainen teko olisi ollut hyödyksi kansan valistamisen ja itsevaltiuden paljastamisen asialle.

Sellaisen ilmoituksen tyhjäksi teko Duuman taholta, mustasotnialaisten villi skandaali sellaista ehdotusta vastaan olisi ollut demokratian historiallinen ansio ja uuden vapaustaistelun todennäköinen etappi. Mutta nyt kadetit taaskin *ajovat* itsensä *karille*. Toverit sosialidemokraatit Duumassa! Varjelkaa sosialistisen työväenpuolueen kunniata, älkää ajako itseänne karille tukemalla tuollaista liberalismia!

Eräs hillitön oikeistolainen poikkesi Duumassa lokakuulaisten taktiikasta — peitellä erimielisyyksiä, maanitella kadetteja solmimaan sopimuksia. Kovalenko, mustasotnialainen, puhui Valtakunnanduumassa tammikuun 12 p:nä suoraan sen puolesta, ettei kadettien ehdotusta esitettäisi valiokunnallekaan (pikakirjoituspöytäkirjan s. 1192). Mutta äänestyksessä tämä urho oli nähtävästi lokakuulaisten mukana: rohkea hän oli vain sanoissa. Puheessaan hän kuvaili *mainiosti* asiain *todellisen* tilan viitaten erikoisvaltuuksien tarpeellisuuden todistukseksi seuraavaan esimerkiksi: „Ottakaamme esimerkiksi Moskovan kapina, rankaisuosastojen lähettäminen. Oliko hallituksella silloin aikaa noudattaa tavallista järjestystä”... (s. 1193). Sääli, etteivät sosialidemokraatit *sieppaa* noita mustasotnialaisilla ilmeniviä totuuden kipinöitä. Te olette oikeassa, edustajakollega,— olisi hänelle pitänyt sanoa. Silloin ei ollut aikaa noudattaa tavallista järjestystä. Heittäkäämme syrjään teeskentely ja tunnustakaamme, ettemme elä „tavallisen

järjestyksen”, vaan *kansalaissodan aikaa*; että hallitus ei hallitse, vaan sotii, että tilanne Venäjällä on vaivoin hillityn kapinan tilannetta. Se on totuus, ja totuudesta pitää useammin puhua kansalle!

„*Sotsial-Demokrat*” № 1,
helmikuu 1908

Julkaistaan „*Sotsial-Demokrat*”
lehden tekstin mukaan

**POSTSKRIPTUMI KIRJOITUKSEEN „DUUMAN
BUDJETTIOIKEUKSIEN LAAJENTAMISTA
KOSKEVISTA KESKUSTELUISTA“**

Duma on nyt ryhtynyt käsittelemään itse tulo- ja menosääntöä. Taantumuksellisten ja valeoppositiossa olevien kansan vapauden kavaltajien liittoutuma on ehtinyt näyttää itsensä jo ensimmäisenä keskustelupäivänä. Legaalisessa lehdistössä on kuva samanlainen: novojevremjalaiset tervehtivät *kaikkien*, paitsi „vasemmistolaisfanaatikkojen”, lue sosialidemokraattien ja trudovikkien, yhteenliittymistä... Päättömän sakin sanomalehti „Nasha Gazeta”¹¹³ haukkoo henkeään riemusta. „Asiallinen” päivä, joka „sovittaa” „budjetin eri kulunkiarvioittain käsittelemisen puutteellisuuden”...

„Oppositio” kulkee avoimen taantumuksen kuormastossa. Juuri tässä työväenluokan ja demokratian duumaedustajille lankeaa ryöstettävänä olevan kansan todellisten edustajien vastuunalainen ja kunnias tehtävä. Onnettomuudeksi meidän duumatovereidemme ensimmäiset esiintymiset budjettikysymyksestä ovat äärimmäisen epäonnistuneita, syvästi virheellisiä. „Proletarin” lähimmässä numerossa me tarkastelemme yksityiskohtaisesti noita virheitä ja hahmottelemme sen menettelylinjan, jota sosialidemokraattien on mielestämme noudatettava budjettikeskusteluissa ja -äänestyksissä¹¹⁴.

„Proletari” № 27,
(huhtikuun 8) maaliskuun 26 p:nä 1908

Julkaistaan „Proletari” lehden
tekstin mukaan

POLIITTISIA KIRJOITUKSIA

Shovinistit ovat toiminnassa. Pontevasti levitetään huhuja japanilaisten aseistautumisesta, siitä, että he ovat keskittäneet 600 pataljoonaa Mantshuriaan hyökätäkseen Venäjää vastaan. Turkki muka varustautuu kiireellisesti julistaakseen sodan Venäjälle jo tänä keväänä. Kaukasiassa muka valmistellaan kapinaa Kaukasian erottamiseksi Venäjältä (puuttuu vain, että alettaisiin huutaa puolalaisten suunnitelmista!). Suomen vainoamista pidetään yllä keksimällä juttuja sen aseistautumisesta. Itävaltaa vastaan käydään raivokasta kamppailua Bosniaan rakennettavan rautatien vuoksi. Venäjän sanomalehdistössä lisääntyvät hyökkäilyt Saksaa vastaan, joka muka usuttaa Turkkiä Venäjän kimppuun. Kamppailua ei käydä ainoastaan Venäjän, vaan myöskin Ranskan sanomalehdistössä, jonka lahjomisesta Venäjän hallituksen palvelukseen niin sopivaan aikaan huomautti äskettäin Duumassa eräs sosiaalidemokraatti.

Lännen vakava porvarillinen lehdistö ei myönnä koko tätä kamppailua sanomalehtimiesten mielikuvituksen tuotteeksi tahi sensaatiota tavoittelevien ihmisten keinottelurytykseksi. Ei, ilmeisesti „hallitsevista piireistä” — lue: mustasotnialaiselta tsaarihallitukselta tai jonkin paljonpuhutun „tähtikamarin” tapaiselta salaiselta hovikoplalta — on lähtöisin täysin määrätty tunnussana, noudatetaan jotain järjestelmällistä „linjaa”, on otettu jokin „uusi suunta”. Sen, että Duuman valtionpuolustusvaliokunta suljettiin kaikilta siihen kuulumattomilta Duuman jäseniltä, s.o. ei yksinomaan vallankumouksellisilta puolueilta, vaan myöskin kadeteilta, ulkomainen lehdistö katsoo olevan suoranaudessa yhteydessä tähän shovinistiseen

kamppailuun; puhutaanpa vielä, että Venäjän hallitus, viedäkseen loppuun „perustuslaillisuuteen” kohdistuvan pilkantekonsa, aikoo pyytää luottoa rajojen sotilaallista luittamista varten ainoastaan mustasotnialais-lokakuulaiselta valiokunnalta eikä koko Duumalta.

Esitän tässä muutamia lainauksia eurooppalaisista sanomalehdistä, jotka eivät suinkaan ole sosialistisia ja joita ei voida epäillä optimistisuudesta Venäjän vallankumoukseen nähden:

„Saksan voitot Ranskasta (vuonna 1870) sytyttivät, kuten Bismarck kerran huomautti, Venäjän sotilashenkilöiden kunnianhimon, ja hekin kurottivat kätensä sotilaallisia laakereita kohti. Valtiollisista, uskonnollisista ja historiallisista syistä Turkki osoittautui erikoisen sopivaksi kohteeksi tähän tarkoitukseen (Turkin sota vuosina 1877—1878). Venäjän määrätty piirit, jotka ovat unohtaneet Japanin sodan opetukset eivätkä käsitä maan todellisia tarpeita, pysyttelevät ilmeisesti nytkin tällä näkökannalla. Kun Balkanilla ei ole enää keitään „pikkuveljiä” vapauttavana, niin on keksittävä uusia keinoja Venäjän yleisen mieliteen muokkaamiseksi. Ja nämä keinot ovat totta puhuen vielä kömpelömpiä kuin silloiset: Venäjä tahdotaan esittää ulkoisten ja sisäisten vihollisten piirittämäksi”.

„Venäjän hallitsevat piirit haluavat lujittaa asemaansa entisin keinoin, nimittäin: tukahduttamalla väkivaltaisesti vapautusliikkeen maassa ja vetämällä kansan huomion pois surkeasta sisäisestä tilanteesta nasionalismin tunteiden herättämisen avulla sekä synnyttämällä diplomaattisia selkkauksia, jotka voivat ties miten päättyä”.

Millainen on tämän uuden shovinistisen suunnan merkitys vastavallankumouksellisen itsevaltiuden politiikassa? Tällaiseen politiikkaan voivat ryhtyä Tsusiman ja Mukdenin jälkeen vain sellaiset henkilöt, joilta maaperä on luisumassa lopullisesti pois jalkojen alta. Taantumuksen kahden vuoden kokemus *ei ole antanut* kaikista ponnistuksista huolimatta mitään vähänkään luotettavaa tukea maassa mustasotnialaiselle itsevaltiudelle, ei ole luonut mitään uusia luokka-aineksia, jotka kykenisivät *taloudellisesti* uudistamaan itsevaltiuden. Ja *ilman sitä* eivät mitkään petomaisuudet eikä mikään vastavallankumouksen raivo kykene pitämään pystyssä Venäjän nykyistä valtiojärjestelmää.

Niin Stolypin ja mustasotnialaiset tilanherrat kuin lokakuulaisetkin käsittävät, että he eivät voi pysyä vallassa, elleivät luo itselleen uutta luokkatukea. Siitä johtuu heidän politiikkansa: perinpohjainen talonpoikien taloudellinen

köyhdyttäminen, yhteisön väkivaltainen murtaminen raiva-
takseen *hinnalla millä hyvänsä* tien kapitalismille maan-
viljelykseen. Oppineimmat, sivistyneimmät, „humanistisim-
mat” Venäjän liberaalit — „Russkije Vedomostin” profes-
sorien tapaiset — osoittautuvat tässä suhteessa olevan
verrattomasti tylsempiä kuin Stolypinit. „Ei ole mikään
ihme”, kirjoittaa mainitun lehden pääkirjoituksen kirjoit-
taja helmikuun 1 päivänä, „jos esimerkiksi marraskuun
tiipäissääntöjen kohtaloa ratkaistaessa eiliset yhteisöläis-
slavofiilit kannattavat ministeristön yritystä hävittää
yhteisö kiinnittämällä maat eri talollisten yksityisomaisuus-
deksi... Vieläpä voidaan ajatella, että puolustuspäämäärät,
jotka ovat yhteisiä Duuman vanhoilliselle enemmistölle
sekä ministeristölle, sanelevat kummallekin vieläkin agresi-
siivisempia toimenpiteitä kuin vuoden 1906 kuuluisat
asetukset... Syntyy hämmästyttävä kuva: vanhoillinen hal-
litus valmistaa vanhoillisten puolueiden edustajien avulla
radikaalista reformia maanomistussuhteiden alalla, joissa
äkkikäänneet ovat vähiten mahdollisia, päättäen ryhtyä
tällaiseen radikaaliseen toimenpiteeseen sellaisten ylimal-
kaisten käsitysten takia, että jotain omistusmuotoa pidetään
parempana kuin toista”.

Herätkäähän, herra professori, karistakaa itsestänne
vaarinaikaisen narodnikkilaisuuden arkistopöly ja tarkas-
telkaa, mitä kaksi vallankumousvuotta on tehnyt. Stolypin
on voittanut teidät ei vain fyysisessä voimassa, vaan
myöskin siinä, että hän on ymmärtänyt oikein taloudellisen
kehityksen käytännöllisimmän tarpeen, vanhan maanhal-
linnan väkivaltaisen murtamisen. Vallankumouksen jo
peruuttamattomasti ottama suuri „edistysaskel” on siinä,
että mustasotnialainen itsevaltius *saattoi* aikaisemmin pitää
tukenaan keskiaikaisia maanhallintamuotoja, mutta nyt sen
on pakko, pakko kokonaan ja peruuttamattomasti työsken-
nellä kuumeisella kiireellä niiden hävittämiseksi. Sillä sille
on käynyt selväksi, että vanhaa maankäyttöjärjestelmää
murtamatta ei voi olla ulospäsyä siitä ristiriidasta, joka
kaikkein syvällisimmin selittää Venäjän vallankumouksen:
mitä takapajuisin maanhallinta, mitä villein maaseutu —
mitä kehittynein teollisuus- ja finanssikapitalismi!

Oletteko te siis Stolypinin maalainsäädännön kannalla?
kysyvät narodnikit meiltä kauhuissaan.— Emme tietenkään!
rauhottukaa! Olemme ehdottomasti *kaikkia* Venäjän van-

hoja maanhallintamuotoja, niin tilanherrojen maanomistusta kuin talonpoikienkin osuusmaanhallintaa, vastaan. Olemme ehdottomasti sillä kannalla, että on väkivaltaisesti murrettava tuo vanhuuden mätä, joka mädännyttää ja myrkyttää kaiken uuden,— kannatamme porvarillista maan *kansallistamista* porvarillisen vallankumouksen ainoana johdonmukaisena tunnuksena, ainoana käytännöllisenä toimenpiteenä, joka suuntaa historiallisesti välttämättömän murtamisen kärjen kokonaan tilanherroja vastaan auttaen vapaiden maanisäntien syntymistä talonpoikaisjoukkojen keskuudessa.

Venäjän porvarillisen vallankumouksen erikoisuus on siinä, että vallankumouksen peruskysymyksessä, agrari-kysymyksessä, ajavat vallankumouksellista politiikkaa mustasotnialaiset ja toisaalta talonpojat yhdessä työläisten kanssa. Sitävastoin liberaaliset asianajajat ja professorit puolustavat jotain mitä elottominta, typerintä ja utopistisinta: kahden vastakkaisen, toisensa poissulkevan *murta-* *mis*metodin yhteen sovittamista jo aikansa eläneen murtamiseksi, ja vielä sillä tavoin yhteen sovittamista, ettei yleensä mitään murtamista tapahtuisikaan. Joko talonpoikaikapinan voitto ja vanhan maanhallinnan täydellinen murtaminen vallankumouksen uudistaman talonpoikaiston hyödyksi, s.o. tilanherrojen maiden konfiskointi ja tasavaltalta. Tahi stolypinilainen murtaminen, joka myöskin uudistaa, uudistaa käytännössä ja mukauttaa vanhan maanhallinnan kapitalistisiin suhteisiin, mutta kuitenkin täysin tilanherrojen etujen mukaisesti talonpoikaisjoukkojen rajattoman kurjistamisen ja niiden väkivaltaisen kylistä poiskarkottamisen hinnalla — koko kukkeimman talonpoikaisnuorison karkottamisen, nälkäkuoleman, vankeiloissa ja karkotuksella, ampumalla ja ruoskimalla tuhoamista hinnalla. Vähemmistön ei ole helppo toteuttaa sellaista politiikkaa enemmistöön nähden, mutta taloudellisesti se ei ole mahdotonta. Meidän täytyy auttaa kansaa tajumaan tämä selvästi. Mutta yritys päästä varovaisesti suoritettuna reformin avulla, rauhallisesti, ilman väkivaltaa ulos siitä loppumattoman sekavasta keskiaikaisten ristiriitojen vyyhdistä, jonka Venäjän historia on vuosisatojen kuluessa luonut, on mitä tylsäjärkinen kuivettuneiden „koteloihmisten” haave. Taloudellinen välttämättömyys aiheuttaa ehdottomasti ja panee ehdottomasti toimeen mitä

„jyrkimmän mullistuksen” Venäjän maankäyttöjärjestelmässä. On vain historian kysymys, panevatko sen toimeen tsaarin ja Stolypinin johtamat tilanherrat vaiko proletariaatin johtamat talonpoikaisjoukot.

„Opposition yhdistyminen” — sellainen on Venäjän poliittisen lehdistön päivänpolttava kysymys. Poliisimais-stolypinilainen „Rossija” lehti riemuitsee: „Yhdistyminen? siis kadetitkin ovat vallankumouksellisia; ota kiinni kadetti!” Kadettien sanomalehti „Retsh”, joka on jokaista huokostaan myöten täynnä virkamiesintoa todistamaan, että kadetit voivat olla ainakin yhtä maltillisia kuin lokakuulaiset, muikistelee loukkaantumista teeskennellen huuliaan ja purkaa ryöpyttäin „moraalista” tyytymättömyyttä epärehellisten yritysten johdosta syyttää sitä vallankumouksellisuudesta ja sanoo: Me tervehdimme tietenkin opposition yhdistymistä, mutta tämän yhdistymisen täytyy tapahtua liikkeenä „vasemmalta oikealle” (pääkirjoitus helmikuun 2 päivänä). „Meillä on poliittisten virheiden ja pettymysten kokemusta. Kun oppositio yhdistyy, niin se tietenkin yhdistyy sen kokoonpanoon kuuluvan maltillisimman puolueen minimaaliohjelman pohjalla”.

Tämä ohjelma on täysin selvä: porvarillisen liberalismiin hegemonia, se on minun ehtoni, sanovat kadetit — samaan tapaan kuin Falloux sanoi vuonna 1871 hänen tukeaan pyytäneelle Thièrs’ille: monarkia, se on minun ehtoni.

„Stolitshnaja Potshta” huomasi, että tuollaisista asioista on noloa, häpeällistä puhua suoraan, ja siksi se „ei ole samaa mieltä” „Retshin” kanssa koettaen selviytyä hämärillä viittauksilla „lokakuun edellisiin mielialoihin” (sensuuri pahus häiritsee selvän poliittisen ohjelman esittämistä!) ja kehottaen oikeastaan hieromaan kauppoja. „Retsh” tahtoo muka johtaa ja vallankumoukselliset tahtovat johtaa (uutta yhtymää), mutta enkö minä saisi litkoja rehellisestä kaupanvälityksestä?

„Yhdistyminen” — me kannatamme lämpimästi tätä tunnusta, erittäinkin kun tässä viitataan — vaikkapa vain viitataan! — „lokakuun edellisiin mielialoihin”. Mutta historia ei toistu, hyvät herrat politikoisijat. Ja niitä opetuksia, jotka „kolmen vuoden historia” on meille antanut,

ei millään voimalla voida poistaa eri luokkien tietoisuudesta. Nämä opetukset ovat tavattoman rikkaat sekä myönteiseltä sisällöltään (työläisten ja talonpoikien *joukko*-taistelun muodot, luonne ja voitonehdot vuonna 1905) että kielteiseltä sisällöltään (kahden Duuman romahdus, s.o. perustuslaillisten illuusioiden ja kadettien hegemonian romahdus).

Ken tahtoo järjestelmällisesti tutkia, harkita, ottaa opiksi ja viedä joukkoihin *näitä* opetuksia, niin olkoon hyvä, me olemme kokonaan „yhdistymisen” kannalla — yhdistymisen, joka on tarpeen taistellaksemme säälimättä vallankumouksen luopioita vastaan. Eikö miellytä? Siinä tapauksessa tiemme erkanevat.

Vanha „lokakuun edellinen” tunnus on hyvä emmekä me (tulkoon sanotuksi ilman vihaa „Nasha mysl” kokoelman M-d-m:lle! ¹¹⁵) heitä sitä pois („Perustava kokous”). Mutta se ei riitä. Se on liian kaavamainen. Siinä ei ole niiden kärkevien kysymysten tajua, joita elämä käytännöllisesti asettaa. Me täydennämme sitä kolmen suuren vuoden suurella opetuksella. Meidän „minimiohjelmamme”, „meidän yhdistymis-ohjelmamme” on yksinkertainen ja selvä: 1) kaikkien tilanherramaiden konfiskointi; 2) tasavalta. Meille on tätä varten tarpeen *sellainen* perustava kokous, että me saisimme tämän toteutetuksi.

Kahden Duuman, kahden kadettiduuman historia osoitti hämmästyttävän selvästi, että yhteiskunnallisten voimien todellista taistelua — sitä taistelua, joka ei ole aina ollut tiedottua eikä ole aina murtautunut pinnalle, mutta on aina ratkaisevasti vaikuttanut kaikkiin suuriin poliittisiin lopputuloksiin, lakaissut aina pois kuin tomun „perustuslaillisuuden” naiivien ja veijarimaisen ovelien moukkien kepposet, sitä taistelua käytiin kokonaan ja täydellisesti mainitsemistamme kahdesta „kohteesta”. Eivät ylimalkaiset teoriat, vaan kansanjoukkojemme reaalin taistelukokemus Venäjän tilanherrayksivaltiuden realisissa oloissa on meille käytännössä osoittanut nimenomaan näiden tunnusten välttämättömyyden. Ken pystyy ne omaksumaan, hänelle me teemme ehdotuksen „kulkea erikseen”, mutta „lyödä yhdessä”, lyödä vihollista, joka hävittää Venäjää, tuhoaa tuhansittain Venäjän parhainta väkeä.

„Tällaisen yhdistymisohjelmanne kanssa te jääte yksiksenne”. Se ei ole totta.

Lukekaa puolueettomien talonpoikien puheita kahdessa ensimmäisessä Duumassa, niin te käsitätte, että meidän yhdistymisohjelmamme vain pukee sanoiksi heidän toivomuksensa, heidän tarpeensa ja alkeellisen välttämättömät johtopäätökset näistä tarpeista. Niitä vastaan, jotka eivät käsitä näitä tarpeita, — kadetista Peshehonoviin asti (häinkin on julistanut „yhdistymistä” Moskovassa, kuten meille kirjoitetaan sieltä) — niitä vastaan me käymme sotaa „yhdistymisen” nimessä.

Siitä tulee sitkeä sota. Me osasimme työskennellä monta pitkää vuotta ennen vallankumousta. Meitä ei suotta sanottu kallionlujiksi. Sosialidemokraatit ovat perustaneet proletarisen puolueen, joka ei menetä rohkeuttaan ensimmäisen sotilaallisen hyökkäyksen epäonnistumisesta, ei menetä malttiaan, ei viehätty seikkailuihin. Tämä puolue kulkee sosialismiin sitomatta itseään ja kohtaloaan porvarillisten vallankumousten minkään kauden päättymiseen. Juuri sen vuoksi se on vapaa myöskin porvarillisten vallankumousten heikoista puolista. Ja tämä proletaarinen puolue kulkee voittoon.

„Proletari” № 21,
helmikuun 26 (13) pnä 1908

Julkaistaan „Proletari” lehden
tekstiin mukaan

„PROLETARIN“ TOIMITUKSEN ILMOITUS

„*Neue Zeit*“ * lehden 20. numerossa julkaistusta esipuheesta, jolla meille tuntematon kääntäjä on varustanut A. Bogdanovin kirjoituksen Ernst Machista, luimme seuraavaa: „Venäjän sosialidemokratiassa ilmenee valitettavasti voimakas pyrkimys tehdä Machiin suhtautumisen tavasta puolueen fraktiojakaantumisen kysymys. Bolshevikkien ja menshevikkien välisiä hyvin suuria taktillisia erimielisyyksiä kärjistää kiista kysymyksestä, jolla ei mielestämme ole mitään yhteyttä noihin erimielisyyksiin, nimittäin: onko marxilaisuus teoreettisessa tiedostamissuhteessa yhdenmukainen Spinozan ja Holbachin vaiko Machin ja Avenariuksen oppien kanssa?”

Tämän johdosta „Proletarin” toimitus bolshevistisen suunnan aatteellisena edustajana katsoo tarpeelliseksi lausua seuraavaa. Todellisuudessa tämä filosofinen kiista ei ole fraktioidenvälistä eikä toimituksen mielestä tule sellaista ollakaan; kaikki yritykset esittää nuo erimielisyydet fraktioerimielisyyksiksi ovat perinjuurin virheellisiä. Kummankin fraktion keskuudessa on molempien filosofisten suuntien kannattajia.

„*Proletari*” № 21,
helmikuun 26 (13) pnrä 1908

Julkaistaan „*Proletari*” lehden
tekstin mukaan

KIRJE A. M. GORKILLE

25.II.1908

Kallis A. M.! Kirjeeseen en vastannut heti, sillä kirjoituksenne johdosta tai tietyssä yhteydessä siihen meillä toimituksessa syntyi, niin kummalliselta kuin se ensi silmäykseltä näyttääkin, aika kiivas yhteenotto Al. Al—n ¹¹⁶ kanssa... Hm, hm... minä *en* puhunut *siinä* kohdassa enkä sen johdosta kuin Te luulitte!

Asia oli näin.

Kirja „Kirjoitelmia marxilaisuuden filosofiasta” ¹¹⁷ kirjisti kovasti bolshevikkien keskuudessa olevia ammoisia erimielisyyksiä filosofian kysymyksissä. En pidä itseäni riittävän pätevänä näissä kysymyksissä kiiruhtaakseni esiintymään painetussa sanassa. Mutta olen aina huolellisesti seurannut *puoluekeskustelujamme* filosofiasta,— ensin Plehanovin taistelua Mihailovskia ja kumpp. vastaan 80-luvun lopulla ja vuoteen 1895 saakka, sitten hänen taisteluaan kantilaisia vastaan 1898 ja seuraavina vuosina (tällöin en ainoastaan seurannut, vaan osaksi myös osallistuin „*Zarjan*” toimituksen jäsenenä vuodesta 1900) ja vihdoin hänen taisteluaan empiriokriitikkoja ja kumpp. vastaan.

Bogdanovin filosofisia teoksia seurasin hänen energeettisestä kirjastaan „Historiallinen katsantokanta luontoon” alkaen, jonka kirjan tutkin Siperiassa ollessani. Bogdanovilla tuo kanta oli vain siirtymistä muihin filosofisiin katsantokantoihin. Henkilökohtaisesti tutustuin häneen vuonna 1904, ja me teimme heti lahjoituksen toisillemme: minä — „*Askelet*” ¹¹⁸, ja hän — erään *silloisen* filosofisen teoksensa ¹¹⁹. Kirjoitin hänelle heti (vuoden 1904 keväällä tai alkukesästä) Genevestä Pariisiin, että kirjoitelmillaan

hän sai minut syvällisesti vakuuttumaan siitä, että olin erehtynyt pitäessäni hänen katsantokantojaan oikeina, ja syvällisesti vakuuttumaan Plehanovin katsantokantojen oikeellisuudesta.

Työskennellessäni yhdessä Plehanovin kanssa keskustelimme usein Bogdanovista. Plehanov selitti minulle Bogdanovin katsantokantojen virheellisyyttä, mutta ei katsonut hänen poikkeamistaan lainkaan kauhean suureksi. Muistan mainiosti, että kesällä 1903 me yhdessä Plehanovin kanssa keskustelimme Genevessä „Zarjan” toimituksen nimessä kirjoituskokoelman „Katsauksia realistiseen maailmankatsomukseen”¹²⁰ toimituksen edustajan kanssa ja *suostuimme* avustamaan, minä — agraarikysymyksessä, Plehanov *filosofiassa Machia vastaan*. Esiintymisensä Machia vastaan Plehanov asetti avustamisen *ehdoksi*,— tämän ehdon „Katsausten” toimituksen edustaja hyväksyi täydellisesti. Plehanov piti silloin Bogdanovia liittolaisena taistelussa revisionismia vastaan, mutta sellaisena liittolaisena, joka erehtyy sikäli, mikäli menee Ostwaldin ja edelleen Machin mukana.

Kesällä ja syksyllä 1904 pääsimme lopullisesti yksimielisyyteen Bogdanovin kanssa *bolshevikkeina* ja solmimme sen vaihteliaan ja filosofian — neutraalisena alana — vaihteliaasti syrjäyttävän liiton, joka oli olemassa koko vallankumouksen ajan ja teki meille mahdolliseksi toteuttaa vallankumouksessa yhdessä sitä vallankumouksellisen sosialidemokratian (= bolshevismien) taktiikkaa, joka minun syvän vakaumukseni mukaan oli ainoa oikea.

Vallankumouksen tuoksinassa jouduttiin filosofian parissa askartelemaan vähän. Vankilassa vuoden 1906 alussa Bogdanov kirjoitti vielä erään teoksen,— muistaakseni „Empiriomonismien” III vihkon. Kesällä 1906 hän lahjoitti sen minulle ja ryhdyin sitä huolellisesti tutkimaan. Luetuani sen suutuin ja raivostuin tavattomasti: minulle kävi vieläkin selvemmäksi, että hän kulkee äärimmäisen väärää tietä, ei marxilaista tietä. Kirjoitin hänelle silloin „rakkauten tunnustuksen”, kolme vihkoa käsittävän kirjeen filosofiasta. Siinä selitin hänelle, että olen tietysti *rivimarxilainen* filosofiassa, mutta että nimenomaan hänen selvät, yleis-tajuiset, erinomaisesti kirjoitetut teoksensa saavat minut lopullisesti vakuuttumaan hänen olevan oleellisesti väärässä ja Plehanovin oikeassa. Nuo vihkot minä näytin eräille

ystäville (siinä luvussa Lunatsharskille) ja olin aikeissa julkaista ne otsikolla: „Rivimarxilaisen kirjoituksia filosofiasta”, mutta se jäi tekemättä. Nyt harmittelen, etten silloin heti julkaissut. Kirjoitin äskettäin Pietariin pyytäen etsimään nuo vihkot ja lähettämään ne minulle ¹²¹.

Nyt on ilmestynyt „Kirjoitelmia marxilaisuuden filosofiasta”. Luin kaikki kirjoitukset, paitsi Suvorovin kirjoitusta (sitä luen), ja olen aivan vimmoissani jokaisen kirjoituksen johdosta. Ei, se ei ole marxilaisuutta! Ja meidän empirio-kriitikkomme, empiriomonistimme ja empiriosymbolistimme menevät suohon. Lukijalle vakuutellaan, että „usko” ulkoisen maailman reaalisuuteen on „mystiikkaa” (Bazarov), sotketaan mitä säädyttömimmällä tavalla materialismi ja kantilaisuus (Bazarov ja Bogdanov), saarnataan agnostismin muunnosta (empiriokritisismi) ja idealismia (empiriomonismi),— opetetaan työläiselle „uskonnollista ateismia” ja korkeimpien inhimillisten potenssien „jumaloimista” (Lunatsharski),— julistetaan mystiikaksi Engelsin oppi dialektiikasta (Berman),— ammennetaan joidenkin ranskalaisien „positivistien” — agnostikkojen tai metafysikkojen, piru heidät vieköön, ynnä „symbolistisen tietoteorian” löyhkäävästä lähteestä (Jushkevitch)! Ei, tuo on jo liikaa. Me, rivimarxilaiset, olemme tietysti filosofiassa oppimattomia,— mutta miksi meitä pitää noin loukata, että tuollaista tarjoilla meille marxilaisuuden filosofiana! Minä annan ennen pääni kuin suostun osallistumaan sellaiseen äänenkannattajaan tai kollegioon, joka saarnaa tuollaisia asioita.

Minua taaskin halutti käydä käsiksi „Rivimarxilaisen kirjoituksiin filosofiasta” ja olen alkanut niitä kirjoittaa ¹²², ja Al. Al—lle — „Kirjoitelmia” lukiessani — puhuin vaikutelmistani tietysti suoraan ja kaunistelematta.

Mutta mitä tekemistä siinä on Teidän kirjoituksellanne? — Te kysytte. Sitä, että juuri samaan aikaan, kun nämä erimielisyydet bolshevikkien keskuudessa uhkasivat erikoisesti kärjistyä, Te alatte „*Proletarille*” kirjoittamassanne kirjoituksessa esittää aivan selvästi erään suunnan katsomuksia. Minä en tietenkään tiedä, mitä siitä Teillä kokonaisuudessaan tulisi. Sitä paitsi olen sitä mieltä, että taiteilija voi ammentaa itselleen paljon hyödyllistä kaikenlaisesta filosofiasta. Vihdoin myönnän täydellisesti ja ehdottomasti sen, että taiteellisen luomistyön kysymyksissä

Te olette asiantuntija ja että johtaessanne *tämän* tapaisia katsomuksia sekä omasta taiteellisesta kokemuksestanne *että filosofiasta, vaikkapa idealistisestakin*, Te voitte päästä johtopäätöksiin, jotka tuottavat työväenpuolueelle hyvin suurta hyötyä. Kaikki se on totta. Mutta siitä huolimatta „Proletarin” on jäätävä ehdottoman neutraaliseksi kaikissa erimielisyyksissämme filosofian alalla, sen ei saa antaa lukijoille *hivenenkään vertaa aihetta* sitoa bolshevikkeja suuntana, venäläisten sosialidemokraattien vallankumouksellisen siiven taktillisena linjana yhteen empiriokritismin tai empiriomonismin kanssa.

Kun minä, luettuani kahteen kertaan Teidän kirjoituksenne, sanoin A. A—lle, että vastustan sen julkaisemista, niin hänen kasvonsa menivät synkkään pilveen. Meillä syntyi suorastaan kahtiajakaantumisen ilmapiiri. Eilen me kokosimme toimituskolmikkomme erikoiseen neuvotteluun käsitelläksemme kysymyksen. Ja silloin tuli odottamatta avuksemme „Neue Zeit” aikakauslehden eräs tyhmä edesottamus. Tuntematon kääntäjä julkaisi sen 20. numerossa Bogdanovin kirjoituksen Machista ja esipuheessaan sanoa pamautti, että Plehanovin ja Bogdanovin välisillä erimielisyyksillä on venäläisten sosialidemokraattien keskuudessa tendenssi muuttua bolshevikkien ja menshevikkien *fraktio*-erimielisyyksiksi! Noilla sanoillaan tuon esipuheen kirjoittanut tyhmyri liitti meidät lujasti yhteen. Pääsimme heti yksimielisyyteen siitä, että ilmoitus neutraalisuudestamme on ehdottoman välttämätön nyt heti, „Proletarin” ensimmäisessä numerossa. Se vastasi mitä parhaimmin mielialaani „Kirjoitelmien” ilmestymisen jälkeen. Ilmoituksen me laadimme, hyväksyimme yksimielisesti, huomenna se ilmestyy „Proletarin” 21. numerossa ja lähetetään Teille*.

Teidän kirjoitustanne koskevan kysymyksen päätimme siirtää ja selostaa Teille asiantilaa kolmessa, „Proletarin” kaikkien kolmen toimittajan, kirjeessä kaikin puolin ja jouduttaa minun ja Bogdanovin matkaa Teidän luokseenne.

Te siis tulette saamaan kirjeen sekä A1. A1—lta että kolmannelta toimittajalta¹²³, josta kirjoitin Teille jo kerran aikaisemmin.

* Ks tätä osaa, s. 429. Toim.

Katson välttämättömäksi sanoa mielipiteeni Teille aivan suoraan. Jonkinlaisen tappelun bolshevikkien keskuudessa filosofiaa koskevassa kysymyksessä katson nyt aivan kiertämättömäksi. Mutta jakaantuminen sen vuoksi olisi mielestäni tyhmää. Me solmimme liiton toteuttaaksemme työväenpuolueessa vissää taktiikkaa. Siitä lähtien olemme toteuttaneet tuota taktiikkaa *ilman erimielisyyksiä* (ainoa erimielisyys oli III Duuman boikotoinnista, mutta ensinnäkään se ei kärjistynyt välillämme milloinkaan edes kahtiajakaantumiseen vihaamiseksi; toiseksi, se ei vastannut materialistien ja machilaiden erimielisyyttä, sillä esimerkiksi machilainen Bazarov oli, kuten minäkin, boikotointia vastaan ja kirjoitti siitä suuren alakertakirjoituksen „Proletariin”).

Jos vallankumouksellisen sosialidemokratian taktiikan noudattamista työväenpuolueessa häirittäisiin kiistoilla siitä, materialismi vaiko machilaisuus, niin se olisi mielestäni anteeksiantamatonta typeryyttä. Meidän on tapeltava filosofiasta siten, *ettei se koskettaisi* „Proletaria” ja bolshevikkeja *puolueen* fraktion. Ja se on täysin mahdollista.

Olen sitä mieltä, että Teidän pitää auttaa siinä. Ja auttaa Te voitte siten, että työskentelette „Proletarissa” neutraalisten (s.o. filosofiaan mitenkään liittymättömien) kysymysten alalla, jotka koskevat kirjallisuusarvostelua, publisiistiikkaa ja taiteellista luomistyötä j.n.e. Kirjoitustanne taas,— jos Te haluatte estää kahtiajakaantumisen ja auttaa uuden tappelun paikallistamista,— Teidän pitäisi korjailla: siirtää toiseen paikkaan kaikki se, mikä vaikka välillisestikin on yhteydessä bogdanovilaiseen filosofiaan. Teillä, luojan kiitos, on „Proletarin” lisäksi mihin kirjoittaa. Kaikki se, mikä ei ole yhteydessä Bogdanovin filosofiaan,— ja *suurin* osa kirjoituksestanne ei ole yhteydessä siihen — pitäisi esittää muutamissa „Proletaria” varten kirjoitetuissa kirjoituksissa. Toisenlainen menettely Teidän taholtanne, s.o. kieltäytyminen kirjoituksen korjailemisesta tai kieltäytyminen „Proletarin” avustamisesta, johtaa mielestäni kiertämättömästi selkkauksen kärjistymiseen bolshevikkien keskuudessa, uuden tappelun paikallistamisen vaikeutumiseen, vallankumouksellisten sosialidemokraattien päivänpolttavan, käytännöllisesti ja poliittisesti välttämättömän työn heikentymiseen Venäjällä.

Sellainen on mielipiteeni. Sanoin Teille kaiken, mitä ajattelin, ja nyt jään odottamaan Teidän vastaustanne.

Aioimme matkustaa luoksenne tänään, mutta kävi niin, että matka piti lykätä vähintään viikolla, mahdollisesti kahdella tai kolmellakin.

Puristan lujasti kättänne
Teidän *N. Lenin*

*Julkaistu ensi kerran v. 1924
I Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

UUSI AGRAARIPOLITIikka

Keskiviikkona helmikuun 13 p:nä Nikolai II otti vastaan III Duuman 307 edustajaa. Tsaarin suosiolliset keskustelut mustasotnialaisten Bobrinskin ja Tshelyshevin kanssa kuuluvat itsevaltiuden ja liittolaisjoukkion uuden syleilyn koomilliseen puoleen. Paljon vakavampi on Nikolain ilmoitus siitä, että Duuman on kohdakkoin hyväksyttävä uudet maa-lait, ja että kaikkalainen ajatus pakollisesta luovutuksesta on tällöin hylättävä, sillä hän, Nikolai II, ei sellaista lakia milloinkaan hyväksy. „Talonpoikiin”, tiedoittaa „Frankfurtin Lehden” kirjeenvaihtaja, „tsaarin puhe teki masentavan vaikutuksen”.

Epäilemätöntä on, että itse tsaarin antaman „agraari-lausunnon” agitatorinen merkitys on hyvin suuri, ja me voimme vain tervehtiä nerokasta agitaattoria. Mutta agitatorisen merkityksensä lisäksi tuo ankara pakollista luovu-tusta vastaan tähdätty edesottamus on hyvin tärkeä siinä suhteessa, että se merkitsee myös tilanherramonarkian lopullista lähtemistä *uuden* agraaripolitiikan tielle.

87. pykälän perustalla annetut duumanulkopuoliset — vuoden 1906 marraskuun 9 päivän ja sitä seuranneet — kuulut asetukset panivat alun tuolle tsaarihallituksen uudelle agraaripolitiikalle. Toisessa Duumassa Stolypin vah-visti tämän politiikan, oikeistolaiset ja lokakuulaiset edus-tajat hyväksyivät sen, kadetit (niistä huhuista säikäh-tyneinä, joita oli kuultu suosikkikunnan eteishuoneissa Duuman hajottamisesta) kieltäytyivät sen avoimesta tuo-mitsemisesta. Nyt, III Duumassa, maavaliokunta hyväksyi äskettäin vuoden 1906 marraskuun 9 päivän lain perusaja-tuksen ja meni pitemmälle, tunnusti talonpoikain yksityis-

omaisuudeksi heidän maapalstansa kaikissa niissä yhteisöissä, joissa ei ole suoritettu uusintajakoa 24 vuoden sisällä. Helmikuun 13 päivän vastaanotolla maaorjuuttajatilanherra-Venäjän päämies hyväksyi julkisesti tuon politiikan ärähtäen,— aivan selvästi puolueettomien talonpoikien tiedoksi,— että mitään lakia talonpoikien hyväksi suoritettavasta pakollisesta luovutuksesta hän ei koskaan vahvista.

Tsaarin, tilanherrojen ja suurporvariston (lokakuulaisten) hallituksen lopullisella siirtymisellä uuden agraaripolitiikan kannalle on hyvin suuri historiallinen merkitys. Venäjän porvarillisen vallankumouksen,— ei ainoastaan nykyisen vallankumouksen, vaan myöskin tulevaisuudessa mahdollisten demokraattisten vallankumousten,— kohtalo riippuu *eniten* tämän politiikan menestyksestä tai epäonnistumisesta.

Mikä on tuon käännöksen olemus? Se, että talonpoikain vanhan, keskiaikaisen, osuusmaanhallinnan ja heidän „iki-vanhan” yhteisönsä loukkaamattomuudella on tähän asti ollut mitä kiihkeimpiä kannattajia taantumuksellisen Venäjän hallitsevien luokkien keskuudessa. Maaorjuuttajatilanherrat, jotka olivat reformia edeltäneen Venäjän hallitseva luokka, poliittisesti johtava luokka koko XIX vuosisadan kuluessa, toteuttivat yleensä talonpoikaisen maanhallinnan vanhan, yhteisöllisen järjestelmän *säilyttämisen* politiikkaa.

Kapitalismin kehitys jäyti lopullisesti tuon järjestelmän XX vuosisataan mennessä. Vanha säätyperusteinen yhteisö, talonpoikien kiinnitys maahan ja puolittain maaorjuudellisen maaseudun luutuneisuus joutuivat mitä kärkevimpään ristiriitaan uusien taloudellisten olosuhteiden kanssa. Historian dialektiikka sai aikaan sen, että talonpoikaisto,— joka muissa maissa vähänkin kuntoonsaetetun (kapitalismin vaatimusten kannalta) maankäyttöjärjestelmän oloissa on järjestyksen tukena,— esitti Venäjällä vallankumouksen aikana mitä hajottavimpia vaatimuksia aina tilanherramaiden konfiskointiin ja maan kansallistamiseen asti (trudovikit I ja II Duumassa).

Nuo radikaaliset ja jopa pikkuporvarillisen sosialismin aatteilla silatut vaatimukset eivät aiheutuneet lainkaan musikan „sosialismista”, vaan taloudellisesta välttämättömyydestä lyödä poikki maaorjuudellisen maanhallinnan sotkeutunut vyyhti, raivata tie vapaalle farmarille

(maanviljelijäyrittäjälle) maalla, joka on vapaa kaikista keskiaikaisista väliainoista *.

Kapitalismi on jo peruuttamattomasti horjuttanut Venäjän vanhan agraarijärjestelmän kaikkia perustoja. Murta-matta tuota järjestelmää kapitalismi ei voi kehittyä edelleen; ja se murtaa sen kiertämättä ja ehdottomasti; maailmassa ei ole voimaa, joka voisi sen estää. Mutta tuo järjestelmä voidaan murtaa tilanherramaisesti tai talonpoikaisesti, tien raivaamiseksi tilanherra- tai talonpoikaiskapitalismille. Muinaisuuden tilanherramainen murtaminen merkitsee yhteisön väkivaltaista hajottamista ja köyhtyneen pikkuisäntäjoukon nopeampaa taloudellista häviötä, sen tuhoamista pienen kulakkiryhmän eduksi. Talonpoikainen murtaminen merkitsee tilanherramaomaisuuden konfiskointia ja kaiken maan antamista talonpojista muodostuvan vapaan farmariston käytettäväksi (herrojen narodnikkien „samanlainen oikeus maahan” merkitsee todellisuudessa *isäntien* oikeutta maahan samalla kun hävitetään kaikki keskiaikaiset väliaidat).

Ja vastavallankumouksen hallitus on nyt ymmärtänyt tämän tilanteen. Stolypin on ymmärtänyt asian oikein: ilman vanhan maanhallinnan murtamista ei voida turvata Venäjän taloudellista kehitystä. Stolypin ja tilanherrat ovat astuneet rohkeasti vallankumoukselliselle tielle murtaen vanhaa järjestystä mitä säälimättömimmällä tavalla, luovuttaen talonpoikaisjoukot täydellisesti tilanherrain ja kulakkien ryöstettäväksi ja pahoinpideltäviksi.

Herrat liberaalit ja pikkuporvarilliset demokraatit,— puolilokakuulaisista „meonyista”¹²⁵ „Russkije Vedomostei-hin” ja aina „Russkoje Bogatstvo” hra Peshehonoviin saakka,— ovat nyt nostaneet kauhean melun sen johdosta, että hallitus hajottaa yhteisöä, *ja syyttävät* tätä hallitusta vallankumouksellisuudesta! Porvarillisen liberalismiin väli-asema Venäjän vallankumouksessa ei ole vielä milloinkaan ennen ilmennyt näin räikeästi. Ei, hyvät herrat, nyyhkyttely ikivanhojen perustusten hajottamisen johdosta ei tässä asiaa auta. Kolme vallankumousvuotta on polttanut sopuilla ja sovitteluilla usiot poroksi. Kysymys on asetettu selvästi.

* Tässä esitetyt katsantokannat liittyvät kiinteästi puolueohjelmamme arvosteluun. „Proletarin” 21. numerossa tämä arvostelu hahmoteltiin yksityisenä mielipiteenä; seuraavissa numeroissa kysymystä tullaan käsittelemään yksityiskohtaisesti¹²⁴.

Joko rohkea kehotus talonpoikaisvallankumoukseen, joka menee aina tasavaltaan asti, ja *sellaisen* vallankumouksen kaikinpuolinen aatteellinen ja organisatorinen valmistelu liitossa proletariaatin kanssa. Tahii tyhjämpäiväinen ruikutus, poliittinen ja aatteellinen voimattomuus Stolypinin. tilanherrain ja lokakuulaisten yhteisöä kohtaan suuntaaman rynnistyksen edessä.

Valitkaa,— te, joille on jäänyt edes tippa kansalaismiehuutta ja myötätuntoa talonpoikaisjoukkoja kohtaan! Proletariaatti on jo tehnyt valintansa, ja sosialidemokraattinen työväenpuolue tulee nyt lujemmin kuin koskaan ennen selittämään, propagoimaan ja levittämään joukkojen keskuudessa tunnusta yhdessä proletariaatin kanssa suorittavasta talonpoikaiskapinasta, joka *on ainoa* mahdollinen keino stolylinilaisen menetelmän mukaan suorittavan Venäjän „uudistamisen” ehkäisemiseksi.

Me emme sano, että tuo menetelmä on mahdoton,— sitä on kokeiltu Euroopassa pienemmässä mittakaavassa monta kertaa,— mutta me selitämme kansalle, että se on toteutettavissa vain sitä tietä, että vähemmistö harjoittaa kymmeniä vuosia ääretöntä väkivaltaa enemmistöä kohtaan ja että eturivin talonpoikaistoa tuhotaan joukkomitassa. Me emme keskitä huomiotamme stolylinilaisten vallankumouksellisten lakiehdotusten paikkailemiseen, niiden korjailemisen yrityksiin, niiden vaikutuksen heikentämisen yrityksiin j.n.e. Me vastaamme voimistamalla agitaatiotamme kansanjoukkojen keskuudessa, erittäinkin proletariaatin niiden kerrosten keskuudessa, jotka ovat yhteydessä talonpoikaistoon. Talonpoikaisedustajat — jopa monien poliisiseulojen läpi seulotut, jopa tilanherrojen valikoimat, jopa biisonien Duumassa pelottelemat talonpoikaisedustajatkin — ovat aivan hiljattain ilmaisseet todelliset pyrkimyksensä. Ryhmä puolueettomia ja osaksi *oikeistolaisia* talonpoikia on asetunut, kuten lehdistä tiedetään, maan pakollisen luovutuksen ja *koko väestön* valitsemien paikallisten maaelimien kannalle! Eräs kadetti ei suotta sanonut maavaliokunnassa, että oikeistolainen talonpoika on kadeteista vasemmalla. Niin, agraarikysymyksessä ovat „oikeistolaiset” talonpojat olleet kaikissa kolmessa Duumassa kadeteista vasemmalla todistaen siten, että musikan monarkistisuus on häviävää naiiviutta — erotukseksi liberaalisten afäärimiesten

monarkistisuudesta, jotka ovat monarkisteja luokkakantaisen laskelman perustalla.

Maaorjanomistajain tsaari ärjäsi puolueettomille talonpojille, että hän ei salli pakollista luovutusta. Vastaukseksi siihen työväenluokka huudahtakoon miljoonille „puolueettomille” talonpojille, että se kutsuu heitä joukkotaisteluun tsarismin kukistamiseksi ja tilanherramaiden konfiskoimiseksi.

*„Proletari” № 22,
(maaliskuun 3)
helmikuun 19 pnä 1908*

*Julkaistaan „Proletari” lehdessä
tekstin mukaan*

AMMATTILIITTOJEN NEUTRAALISUUS ¹²⁶

„Proletarin” edellisessä numerossa julkaisimme puolueemme Keskuskomitean päätöslauselman ammattiliitoista ¹²⁷. Tiedottaessaan lukijoille tästä päätöslauselmasta „Nash Vek” mainitsi lisäksi, että Keskuskomitea hyväksyi sen yksimielisesti, sillä menshevikit äänestivät sen puolesta, koska siinä oli tehty myönnytyksiä bolshevikkien alkuperäiseen päätöslauselmaehdotukseen verraten. Jos tuo tiedotus on oikea (edesmenneelle „Nash Vek” ¹²⁸ lehdelle oli tavallisesti ominaista, että se tiesi erittäin mainiosti kaiken sen, mikä koski menshevismιά), niin me emme voi muuta kuin koko sydämestämme tervehtiä tuota suurta askelta sosialidemokraattisen työn yhdistämiseksi niin tärkeällä alalla kuin ammattiliitot ovat. Ne myönnytykset, joista „Nash Vek” puhui, eivät ole lainkaan suuria eivätkä vähääkään muuta bolshevistisen ehdotuksen pääperiaatteita (tämä ehdotus on muuten julkaistu „Proletarin” 17. numerossa lokakuun 20 p:nä 1907 yhdessä laajan perustelukirjoituksen kanssa: „Ammattiliitot ja sosialidemokraattinen puolue”).

Koko puolueemme on siis nyt tunnustanut, että ammattiliitoissa ei ole työskenneltävä liittojen neutraalisuuden hengessä, vaan siinä hengessä, että niitä lähennetään mahdollisimman kiinteästi sosialidemokraattiseen puolueeseen. On tunnustettu myös se, että liittojen puoluekantaisuuteen on päästävä yksinomaan vain sosialidemokraattien työllä liittojen sisällä, että sosialidemokraattien on muodostettava liitoissa lujia soluja, että on perustettava illegaalisia liittoja, jos legaalisia on mahdoton perustaa.

Epäilemätöntä on, että puolueemme kummankin fraktion lähentymiseen kysymyksessä, joka koskee ammattiliitoissa tehtävän työn luonnetta, on vaikuttanut mitä voimakkaimmin

Stuttgart. Stuttgartin kongressin päätöslauselma tekee lopun neutraalisuuden periaatteellisesta tunnustamisesta, kuten Kautsky leipzigiläisille työläisille tekemässään seloituksessa sanoi. Luokkaristiriitojen kehityksen korkea aste, niiden kärjistyminen viime aikoina kaikissa maissa, Saksan monivuotinen kokemus,— Saksassa neutraalisuuspolitiikka voimisti opportunismia ammattiliitoissa eikä lainkaan estänyt erikoisten kristillisten ja liberaalisten liittojen syntymistä,— proletaarisen taistelun sen erikoisalan laajeneminen, joka vaatii sekä ammattiliittojen että poliittisen puolueen yhteistä ja yksimielistä toimintaa (joukkolakko ja aseellinen kapina Venäjän vallankumouksessa esikuvana Lännen proletaarisen vallankumouksen todennäköisistä muodoista),— kaikki se on riistänyt lopullisesti maaperän neutraalisuusteorialta.

Proletaaristen puolueiden keskuudessa neutraalisuus-kysymys ei uhkaa nyt aiheuttaa erikoisen suuria kiistoja. Toisin on asia sosialistivallankumouksellistemme puolueen tapaisissa ei-proletaarisissa quasi*-socialistisissa puolueissa, jotka todellisuudessa ovat intelligenttien ja eturivin talonpoikain vallankumouksellis-porvarillisen puolueen äärimmäinen vasen siipi.

Mitä kuvaavinta on, että Stuttgartin jälkeen neutraalisuuden *aatetta* ovat meillä puolustaneet vain sosialistivallankumoukselliset ja Plehanov. Ja puolustaneet he ovat sitä hyvin epäonnistuneesti.

Socialistivallankumouksellisten puolueen pää-äänenkannattajan „Znamja Trudan” viime numerosta (№ 8, joulukuu 1907) löydämme kaksi kirjoitusta, joissa käsitellään ammattiliikekysymystä. Eserrät yrittävät niissä ennen kaikkea tehdä pilaa sosialidemokraattisen „Vperjod” lehden ¹²⁹ lausunnosta, että Stuttgartin päätöslauselma ratkaisi kysymyksen puolueen suhteesta ammattiliittoihin nimenomaan siinä mielessä kuin sen oli hahmotellut myös Lontoon päätöslauselma — bolshevismin hengessä. Siihen sanomme, että eserrät ovat itse tuossa samassa „Znamja Trudan” numerossa esittäneet *tosiasioita*, jotka todistavat nimenomaan sellaisen arvion kiistattoman oikeaksi.

„Tähän kauteen”, kirjoittaa „Znamja Truda” vuoden 1905 syksystä — ja se on kuvaava tosiasia — „kuuluu

* — muka. *Toim.*

Venäjän kolmen sosialistisen fraktion: menshevikkisocialidemokraattien, bolshevikkisocialidemokraattien ja eserrien, ensimmäinen välitön tapaaminen, jolloin esitettiin omat katsantokannat ammattiliikkeestä. Moskovan Toimikunta, jonka tehtäväksi oli annettu valita keskuudestaan myös keskustoimikunta edustajakokouksen (ammattiliittojen edustajakokouksen) koollekutsumiseksi, järjesti Olympiateatterissa ammattiliittoihin kuuluvien työläisten suuren joukkokokouksen*. Menshevikit esittivät klassillis-marxilaisen, tiukasti ortodoksaalisen määritelmän puolueen ja ammattiliiton päämäärien rajoista. „Socialidemokraattisen puolueen tehtävänä on kapitalististen suhteiden hävittäminen ja sosialistisen järjestelmän pystyttäminen; ammattiliittojen tehtävänä on työehtojen parantaminen kapitalistisen järjestelmän puitteissa siten, että saataisiin hankituksi työn intresseille edulliset työkäsien myymisen ehdot”; siitä johdettiin ammattiliittojen ei-puoluekantaisuus ja se, että niiden on käsitettävä „kyseisen ammatin kaikki työ.äiset”**.

Bolshevikit todistivat, että nykyään ei voida tiukasti toteuttaa politiikan erottamista ammatista, ja tästä he tulivat johtopäätökseen, että „pitää olla kiinteä yhteys socialidemokraattisen puolueen ja ammattiliittojen välillä, joita tämän puolueen tulee johtaa”. Lopuksi eserrät vaativat proletariaatin jakaantumisen välttämiseksi liittojen tiukkaa puolueettomuutta, mutta hylkäsivät ammattiliittojen tehtävien ja toiminnan kaikkinaisen rajoittamisen jollekin suppealle alalle, formuloiden tämän tehtävän taiste.uksi pääomaa vastaan koko mitassa, siis sekä taloudelliseksi että poliittiseksi taisteluksi”.

Siten kuvaa *tosiasioita* itse „Znamja Truda”! Ja vain sokea ja kokonaan ajattelemaan kykenemätön henkilö saattaa olla tunnustamatta, että „Stuttgartin päätöslauselma, joka suosittelee puolueen ja ammattiliittojen välistä kiinteätä yhteyttä, on vahvistanut” näistä kolmesta katsantokannasta nimenomaan sen, joka puhuu kiinteästä

* Joukkokokouksessa oli noin puolitoista tuhatta henkeä. Selostusta ks. julkaisusta „Bylleten Muzeja sodeistvija trudu” № 2 marraskuun 26 pttä 1905 (sitaatti on „Znamja Trudan”).

** Täytyy kuitenkin sanoa, että tuon „ei-puoluekantaisuuden” herrat menshevikit ymmärsivät verrattain omalaatuisesti: niinpä heldän selostajansa havainnollisti vältteitään seuraavalla tavalla: „Oikea päätös puoluekantaisuutta koskevasta kysymyksestä tehtiin Moskovan kirjallijain liitossa, joka kehottaa tovereita liittymään socialidemokraattisen puolueen riveihin erillisinä henkilöinä”. („Znamja Trudan” huomautus.)

yhtenäisyydestä sosialidemokraattisen puolueen ja liittojen välillä*.

Sotkeakseen tuon mitä selvimmän kysymyksen eserrät ovat peräti huvittavalla tavalla sekoittaneet ammattiliittojen itsenäisyyden taloudellisessa taistelussa niiden puolueettomuuteen. „Stuttgartin edustajakokous”, kirjoittavat he, „asettui selvästi myöskin liittojen itsenäisyyden (puolueettomuuden) kannalle, t.s. hylkäsi sekä bolshevikkien että menshevikkien katsantokannan”. Tämä johdetaan Stuttgartin päätöslauselman seuraavista sanoista: „Kummallakin järjestöllä (puolueella ja ammattiliitolla) on sen luonnetta vastaava alansa, jolla sen pitää toimia täysin itsenäisesti. Mutta sen rinnalla on olemassa yhä laajeneva ala” j.n.e., kuten edellä on siteerattu. Löytyi kuitenkin leikinlaskijoita, jotka *sotkivat* tämän vaatimuksen ammattiliittojen „itsenäisyydestä” „niiden luonnetta vastaavalla alalla” kysymykseen liittojen puolueettomuudesta tai niiden kiinteästä lähentymisestä puolueeseen politiikan ja sosialistisen vallankumouksen tehtävien alalla!

Juuri tuolla tavalla eserrämme kokonaan sotkivat periaatteellisen peruskysymyksen „neutraalisuus”-teorian arvioinnista, teorian, joka todellisuudessa lujittaa porvariston vaikutusta proletariaattiin. Tuon periaatteellisen kysymyksen asemesta he katsoivat paremmaksi puhua vain erityisesti venäläisistä suhteista, jolloin on olemassa monia sosialistisia puolueita, ja sitä paitsi puhua *väärässä* valaistuksessa siitä, mitä Stuttgartissa oli. „Tässä ei voida vedota Stuttgartin päätöslauselman epäselvyyteen”, kirjoittaa „Znamja Truda”, „sillä kaiken epäselvyyden ja kaiken epäilyksen hälvensi hra Plehanov, joka esiintyi kansainvälisessä edustajakokouksessa puolueen virallisena edustajana, ja tähän mennessä meillä ei vielä ole sosialidemokraattien Keskuskomitean vastaavaa lausuntoa, että „tov. Plehanovin tuollainen esiintyminen hajottaa yhtenäisen puolueen rivejä”...

Herrat eserrät! Teillä on tietysti oikeus ilkkua sen johdosta, että Keskuskomiteamme kutsui Plehanovin järjestykseen. Teillä on oikeus ajatella, että voidaan kunnioittaa esimerkiksi puoluetta, *joka ei tuomitse* virallisesti hra Gershu-

* Vuoden 1905 marraskuussa menshevikit eivät esittäneet neutraalisuudesta ortodoksaalisia, vaan *vulgäärisiä* mielipiteitä, se pitää herrojen eserrien muistaa!

nin kadettiystävyyttä. Mutta minkä vuoksi pitää puhua suoranaista valhetta? Plehanov *ei ollut* Stuttgartin kongressissa sosialidemokraattisen puolueen edustajana, vaan ainoastaan yhtenä sen 33:sta valtuusmiehestä. Ja hän ei edustanut sosialidemokraattisen puolueen katsomuksia, vaan nykyistä menshevististä oppositiota sosialidemokraattisen puolueen ja sen Lontoon edustajakokouksen päätösten suhteen. Eserrät eivät voi olla sitä tietämättä ja he puhuvat siis *ilmeistä* valhetta.

...Valiokunnassa, joka käsiteli kysymystä ammattiliittojen ja poliittisen puolueen keskinäisyydestä, hän (Plehanov) sanoi kirjaimellisesti seuraavaa: „Venäjällä on 11 vallankumouksellista järjestöä, minkä kanssa niistä ammattiliittojen on sitten otettava yhteys?.. Poliittisten erimielisyyksien tuominen ammattiliittoihin olisi Venäjällä vahingollista”. Siihen valiokunnan *kaikki* jäsenet vastasivat *yksimielisesti*, että kongressin päätöslauselmaa ei saa niin käsittääkään ja että he „eivät lainkaan katso ammattiliittojen ja niiden jäsenten velvollisuudeksi olla sosialidemokraattisen puolueen jäseniä”, t.s. he, kuten päätöslauselmassa on sanottukin, vaativat ammattiliittojen „täydellistä itsenäisyyttä” (kursivointi „Znamja Trudan”).

Te sotkette, „Znamja Trudan” herrat! Valiokunnassa eräs *belgialainen* toveri kysyi, saako ammattiliittojen jäseniä velvoittaa liittymään sosialidemokraattiseen puolueeseen, ja *kaikki* vastasivat hänelle, että ei saa. Ja toisaalta Plehanov esitti päätöslauselmaan korjauksen: „eikä saa jättää huomioonottamatta ammattijärjestön yhtenäisyyttä”, ja tämä korjausehdotus hyväksyttiin, mutta ei yksimielisesti (tov. Voinov, joka edusti VSDTP:n katsantokantaa, äänesti korjausehdotuksen puolesta ja äänesti mielestämme oikein). Juuri siten oli asia.

Socialidemokraatit eivät saa koskaan jättää huomioonottamatta ammattijärjestön yhtenäisyyttä. Se on aivan oikein. Mutta se koskee myös eserriä, joita me kehotamme ajattelemaan tätä „ammattijärjestön yhtenäisyyttä”, kun tämä järjestö julistaa olevansa kiinteässä yhteydessä sosialidemokratian kanssa! Sellaista, että liittojen jäsenten „velvollisuudeksi katsottaisiin” sosialidemokraattiseen puolueeseen kuuluminen, ei kukaan ole milloinkaan edes ajatellut: eserrät näkevät peloissaan kummituksia. Mutta että Stuttgartin edustajakokous olisi kieltänyt ammattiliittoja ilmoittamasta kiinteästä yhteydestään sosialidemokraattiseen puolueeseen tai toteuttamasta *sellaista* yhteyttä käytännössä, elämässä, se on satua.

„Venäjän sosialidemokraatit”, kirjoittaa „*Znamja Truda*”, „käyvät mitä päättäväisintä ja tarmokkainta kampanjaa ammattiliittojen valtaamiseksi ja niiden alistamiseksi puolueensa johtoon. Bolshevikit tekevät sen suoraan ja avoimesti... menshevikit ovat valinneet mutkikkaamman tien”... Oikein, herrat eserrät! Työväeninternationalen auktoriteetin nimessä teillä on oikeus vaatia meiltä, että me kävisimme tuota kampanjaa tahdikkaasti, johdonmukaisesti, „emmekä jättäisi huomioonottamatta ammattijärjestön yhtenäisyyttä”. Me tunnustamme sen hyvin mielellämme ja vaadimme teiltä samanlaista tunnustusta, mutta kampanjasta me emme luovu!

Mutta Plehanovhan sanoi, että poliittisten erimielisyyksien tuominen ammattiliittoihin on vahingollista... Niin Plehanov sanoi tuon tyhmyyden, ja herrojen eserrien täytyi luonnollisesti tarrautua siihen, sillä he tarrautuvat aina kaikkeen sellaiseen, mikä vähiten ansaitsee jäljittelyä. Mutta ohjeeksi ei pidä ottaa Plehanovin sanoja, vaan kongressin päätöslauselma, jonka soveltaminen *ei ole mahdollista* ilman „poliittisten erimielisyyksien tuomista”. Esitän teille pienen esimerkin. Kongressin päätöslauselmassa sanotaan, että ammattiliittojen ei saa pitää ohjeenaan „työn ja pääoman välisten etujen sopusointuisuuden teoriaa”. Me, sosialidemokraatit, väitämme, että agrariohjelma, joka vaatii porvarillisessa yhteiskunnassa tasasuhtaisuutta maan jakamisessa, on rakennettu työn ja pääoman välisten etujen sopusointuisuuden teorian varaan*. Me esiinnyimme aina sitä vastaan, että sellaisen erimielisyyden vuoksi (tai jopa työläismonarkistien kanssa olevan erimielisyyden vuoksi) hajotettaisiin lakon y.m.s. yhtenäisyyttä, mutta me tulemme aina „tuomaan tuon erimielisyyden” työäisten keskuuteen yleensä ja myöskin *kaikkiin* työväenliittoihin.

Yhtä tyhmää on Plehanovin viittaus 11 puolueeseen. Ensinnäkin erilaisia sosialistisia puolueita on olemassa muuallakin eikä yksistään vain Venäjällä. Toiseksi, Venäjällä on vain kaksi jossain määrin vakavasti kilpailevaa sosialistista puoluetta, sosialidemokraatit ja eserrät, sillä kansallisten puolueiden mättäminen yhteen läjään on aivan

* Nyt ovat jopa eräät eserrätkin käsittäneet sen ja ottaneet siten päättävällisen askelen marxilaisuuden suuntaan. Ks. herrojen Firsovin ja Jakobin hyvin mielenkiintoista uutta kirjaa, josta tulemme kohta keskustelemaan yksityiskohtaisesti „Proletarin” lukijoiden kanssa 1°.

typerää. Kolmanneksi, todella sosialististen puolueiden yhteenliittäminen on kokonaan eri kysymys; sekoittaessaan sen Plehanov sotkee asian. Meidän on aina ja kaikkialla puollettava ammattiliittojen lähentämistä työväenluokan sosialistiseen puolueeseen, ja se, mikä tietyssä maassa, määrätyn kansallisuuden keskuudessa toimiva puolue on todella sosialistinen ja todella työväenluokan puolue, se on eri kysymys, eivätkä sitä ratkaise kansainvälisten edustajakokousten päätöslauselmat, vaan kansallisten puolueiden välisen taistelun kulku.

Kuinka virheellisiä ovat tässä kysymyksessä tov. Plehanovin päätelmät, sen näyttää erikoisen havainnollisesti hänen kirjoituksensa aikakauslehden „Sovremennyi Mir”¹³¹ 12. numerossa vuodelta 1907. Sivulla 55 Plehanov esittää Lunatsharskin viittauksen siihen, että saksalaiset revisionistit vaativat liittojen neutraalisuutta. Plehanov vastaa tuohon viittaukseen: „Revisionistit sanovat: liittojen pitää olla neutraalisia, mutta sillä he ymmärtävät: liittoja pitää käyttää taistelussa ortodoksaalista marxilaisuutta vastaan”. Ja Plehanov tekee yhteenveton: „Ammattiliittojen neutraalisuuden hävittäminen ei tässä mitään auta. Jos me asetamme liitot vaikkapa kiinteäänkin muodolliseen riippuvaisuuteen puolueesta ja puolueessa saa voiton revisionistien „ideologia”, niin liittojen neutraalisuuden hävittäminen tulee olemaan vain uusi voitto „Marxin arvostelijoille” ”.

Tuo järkeily on mallinäyte Plehanoville niin tavallisesta menetelmästä kiertää kysymys ja hämätä kiistan olemus. Jos puolueessa todellakin pääsee voitolle revisionistien ideologia, niin se ei ole työväenluokan sosialistinen puolue. Kysymys ei ole lainkaan siitä, millä tavalla tällainen puolue muodostuu, minkälaista taistelua ja minkälaisia jakaantumisia saattaa tällöin olla. Kysymys on siitä, että jokaisessa kapitalistisessa maassa on sosialistinen puolue ja ammattiliittoja, ja meidän tehtävämme on määritellä niiden väliset perussuhteet. Porvariston luokkaedut synnyttävät väistämättä pyrkimyksen aidata liitot pinnallisen ja suppean toiminnan puitteisiin olemassaolevan järjestelmän perustalla, loitontaa ne kaikesta yhteydestä sosialismiin, ja neutraalisuusteoria on noiden porvarillisten pyrkimysten aatteellisena pukimena. Sosialidemokraattisten puolueiden sisällä olevat revisionistit raivaavat aina, tavalla taikka toisella, itselleen tien kapitalistisessa yhteiskunnassa.

Euroopan poliittisen ja ammatillisen työväenliikkeen alussa voitiin tietysti puoltaa liittojen neutraalisuutta keinona proletaarisen taistelun alkuperäisen perustan laajentamiseksi kaudella, jolloin tämä taistelu oli verrattain kehittymätöntä ja puuttui porvariston järjestelmällinen vaikutus liittoihin. Nykykautena on kansainvälisen sosialidemokratian kannalta liittojen neutraalisuuden puoltaminen jo kokonaan sopimatonta. Sellaisia Plehanovin vakuutteluja luettaessa, että „Marx olisi nytkin liittojen neutraalisuuden kannalla Saksassa”, voidaan vain hymähtää, erittäinkin kun tuollainen argumentti rakennetaan yhden Marxilta lainatun „sitaatin” yksipuolisen tulkinnan varaan eikä oteta huomioon Marxin lausuntoja kokonaisuudessaan ja hänen oppinsa koko henkeä.

„Olen bebeliläisesti eikä revisionistisesti ymmärrettävän neutraalisuuden kannalla”, kirjoittaa Plehanov. Kun noin sanotaan, niin se merkitsee, että ristitään itsensä Bebelin nimeen ja mennään samalla siitä huolimatta suohon. Sanomattakin on selvää, että Bebel on niin suuri auktoriteetti proletariaatin kansainvälisessä liikkeessä, niin kokenut käytännön johtaja, vallankumouksellisen taistelun tarpeille niin herkkä sosialisti, että yhdeksässäkymmenessä yhdeksässä tapauksessa sadasta hän on itse noussut pois suosta, kun on sattunut kompastumaan, ja vetänyt sieltä pois niitä, jotka olivat halunneet seurata häntä. Bebel hairautui myös silloin, kun hän Breslaussa (v. 1895) yhdessä Vollmarin kanssa puolsi revisionistien agraariohjelmaa, ja silloin, kun hän (Essenissä) vaati tekemään periaatteellisen eron puolustussodan ja hyökkäyssodan välillä, sekä silloin, kun hän oli valmis kohottamaan liittojen „neutraalisuuden” periaatteeksi. Uskomme kernaasti, että jos Plehanov tulee vajoamaan suohon vain yhdessä Bebelin kanssa, niin sitä hänelle ei tule tapahtumaan usein eikä pitkäksi ajaksi. Mutta olemme kuitenkin sitä mieltä, ettei Bebeliä tule seurata silloin, kun Bebel erehtyy.

Sanotaan — ja Plehanov korostaa erikoisesti sitä, — että neutraalisuus on tarpeen kaikkien niiden työläisten yhteenliittämiseksi, jotka ovat tulleet käsitykseen aineellisen asemansa parantamisen välttämättömyydestä. Mutta ne, jotka niin sanovat, unohtavat, että luokkaristiriitojen kehityksen nykyinen aste tuo välttämättömästi ja kiertämättä „poliittisia erimielisyyksiä” jopa siinäkin kysymyksessä, millä

tavalla tuota parannusta pitää nykyisen yhteiskunnan puitteissa hankkia. Liittojen neutraalisuuden teoria erotukseksi siitä teoriasta, jonka mukaan on välttämätöntä liittojen kiinteä yhteys vallankumoukselliseen sosialidemokratiaan, johtaa kiertämättä etusijan antamiseen tämän parantamisen sellaisille keinoille, jotka merkitsevät proletariaatin luokkataistelun kärjen tylsistämistä. Havainnollisen esimerkin (joka on muuten yhteydessä uusimman työväenliikkeen erään mitä mielenkiintoisimman episodin arvioon) antaa siitä meille *se sama* „Sovremennyi Mir'in” kirja, jossa Plehanov puolustaa neutraalisuutta. Plehanovin rinnalla näemme siinä hra E. P:n, joka ylistää Englannin rautatieläisten tunnettua johtajaa Richard Belliä, joka lopetti työläisten ja yhtiön johtajain välisen selkkauksen kompromissiin. Bell julistetaan „koko rautatieläisten työväenliikkeen sieluksi”. „Ei ole mitään epäilystä siitä”, kirjoittaa hra E. P., „että rauhallisen, harkitun ja johdonmukaisen taktiikkansa ansiosta Bell sai osakseen rautatievirkailijain yhdistyksen ehdottoman luottamuksen, yhdistyksen, jonka jäsenet ovat valmiita epäröimättä seuraamaan häntä minne hyvänsä” („Sovremennyi Mir” № 12, s. 75). Tuollainen katsantokanta ei ole satunnainen, ja asian olemuksen kannalta se on yhteydessä neutralismiin, joka nostaa etutilalle työläisten yhteenliittämisen heidän asemansa parantamiseksi, eikä yhteenliittämistä sellaista taistelua varten, joka voi tuottaa hyötyä proletariaatin vapauttamisen asialle.

Mutta tuo katsantokanta ei lainkaan vastaa englantilaisten sosialistien mielipiteitä, sosialistien, joita nähtävästi kovin kummastuttaisi, jos he saisivat tietää, että vasta-aitteita kohtaamatta Bellin ylistäjät julkaisivat kirjoituksiaan samassa aikakauslehdessä sellaisten huomattavien menshevikkien kanssa kuin Plehanov, Jordanski ja kump.

Englantilainen sosialidemokraattinen sanomalehti „Justice” * kirjoitti marraskuun 16 päivän numeron pääkirjoituksessa Bellin sopimuksesta rautatieyhtiöiden kanssa: „Olemme täysin samaa mieltä sen tuomion kanssa, jonka miltei kaikki trade unionit antoivat tuosta niin sanotusta rauhansopimuksesta”... „se kokonaan murtaa itse trade unionin olemassaolon merkityksen”... „Tuo järjetön

* — „Oikeudenmukaisuus”. Toim.

sopimus... ei voi velvoittaa työläisiä, ja he tekevät oikein, jos hylkäävät sen”. Ja seuraavassa, marraskuun 23 päivän numerossa Burnet kirjoitti tuosta sopimuksesta artikkelissa, jonka otsikkona oli: „Taaskin myytiin!” „Kolme viikkoa sitten Rautatievirkeilijain Yleisyhdistys oli Englannin mahtavimpia trade unioneja; nyt se on saatettu keskinäis-avun yhdistyksen tasolle”. „Ja tuo muutos ei tapahtunut siksi, että rautatieläiset taistelivat ja kärsivät tappion, vaan siksi, että heidän johtajansa myivät tahallisesti tai tylysydessään heidät kapitalisteille jo ennen taistelua”. Ja lehden toimitus lisää, että analogisen kirjeen se oli saanut eräältä „Mid'andin rautatieyhtiön palkkatyöläiseltä”.

Mutta ehkäpä se on „liian vallankumouksellisten” sosdemien „intoilua”? Ei. Maltillisen puolueen, „Riippumattoman työväenpuolueen” (ILP), joka ei halua edes nimittää itseään sosialistiseksi, äänenkannattaja „Labour Leader” * julkaisi marraskuun 15 p:nä erään rautatieläisen trade-unionistin kirjeen, jossa tämä sanoo vastaukseksi niihin kiitoksiin, joita koko kapitalistinen lehdistö (radikaalisesta „Reynolds Newspaper’ista” ** alkaen vanhoilliseen „Times’iin” *** saakka) jakelee niin runsaasti Bellille, että Bellin tekemä sopimus on „kaikkein häpeällisin, mitä trade-unionismin historiassa on tehty”, ja nimittää Richard Belliä „trade-unionistisen liikkeen marsalkka Bazaine’iksi”. Samalla toinen rautatieläinen vaatii „vetämään Bellin vastuuseen” tuosta onnettomasta sopimuksesta, „joka tuomitsee työläiset seitsemäksi vuodeksi pakkotyöhön”. Ja maltillisen äänenkannattajan toimitus nimittää saman numeron pääkirjoituksessa sopimusta „Britannian trade-unionistisen liikkeen Sedaniksi”. „Milloinkaan ei ole ollut niin sopivaa tilaisuutta näyttää kansallisessa mittakaavassa järjestyneen työn voimaa”,—työläisten keskuudessa vallitsi „ennenkulumaton innostus” ja taisteluhalu. Kirjoitus päättyy siihen, että vertaillaan purevasti toisiinsa työläisten hätää ja juhlapäivällisiä valmistelevien „herra Lloyd Georgen (ministeri, joka esitti kapitalistien rengin osaa) sekä herra Bellin riemua”.

Vain äärimmäisimmät opportunistit, fabianilaiset, aito intelligentsia järjestö, hyväksyvät tuon sopimuksen

* — „Työväen Johtaja”. Toim.
 ** — „Reynoldin Uutiset”. Toim.
 *** — „Ajat”. Toim.

ja saivat siten punastumaan häpeästä jopa fabianilaisille myötämielisen aikakauslehden „*The New Age*’inkin”*, jonka oli pakko tunnustaa, että joskin porvarillis-vanhoillinen „*Times*” julkaisikin täydellisesti fabianilaisten keskuskomitean vastaavan ilmoituksen, niin paitsi näitä herroja tuon sopimuksen puolesta ei kuitenkaan esiintynyt „ainoakaan sosialistinen järjestö, ainoakaan trade unioni, työläisten ainoakaan huomattava johtaja” (s. 101, joulukuun 7 päivän numero).

Siinä on teille näyte, miten Plehanovin kumppani hra E. P. soveltaa neutraalisuutta. Kysymys ei ollut „poliittisista erimielisyyksistä”, vaan työläisten aseman parantamisesta nykyisessä yhteiskunnassa. Sellaisen „parantamisen” puolesta, joka tapahtuu taistelusta luopumisen ja pääoman armoille antautumisen hinnalla, esiintyi Englannin koko porvaristo, fabianilaiset ja hra E. P., työläisten kollektiivisen taistelun puolesta — kaikki sosialistit ja trade-unionistityöläiset. Ja Plehanov tulee nyt edelleenkin saarnaamaan „neutraalisuutta” eikä liittojen kiinteää lähentämistä sosialistiseen puolueeseen?

„*Proletari*” № 22,
(maaliskuun 3)
helmikuun 19 pnä 1908

Julkaistaan „*Proletari*” lehdessä
tekstien mukaan

* — „*Uusi Vuosisata*”. *Toim.*

PORTUGALIN KUNINKAAN MURHASTA

Portugalilaisen seikkailijan murhaa käsitellessään porvarellinen lehdistö, suunnaltaan kaikkein liberaalisin ja „demokraattisinkaan”, ei voi tulla toimeen ilman mustasotnialaista moraalista.

Ottakaamme esimerkiksi Euroopan erään parhaan porvarellis-demokraattisen sanomalehden, „*Frankfurtin Lehden*”, erikoiskirjeenvaihtaja. Hän aloittaa kertomuksensa puolittain leikkillisellä ilmoituksella siitä, kuinka kirjeenvaihtajalauma heti sensaatiotiedon saatuaan ryntäsi — kuin saaliin kimppuun — Lissaboniin. Jouduin — kirjoittaa tämä herra — samaan makuuosastoon erään tunnetun lontoolaisen sanomalehtimiehen kanssa, joka alkoi kerskailla kokeneisuudellaan. Samanlaisen syyn vuoksi hän oli nähkääs käynyt jo Belgradissa ja voi katsoa itsensä „erikoiskirjeenvaihtajaksi kuningasmurhatapauksien alalla”.

...Niin se, mitä Portugalin kuninkaalle tapahtui, on todellakin kuninkaiden „ammattillinen tapaturma”.

Ei ole ihme, että saattaa ilmaantua ammattikirjeenvaihtajia, jotka kuvaavat heidän ylhäisyyksiensä ammattillisia „vastoinkäymisiä”...

Mutta niin voimakasta kuin tuollaisilla kirjeenvaihtajilla onkin halvan ja vulgäärin sensaation aines, raivaa totuus kuitenkin toisinaan itselleen tien. „Eräs vilkkaimmassa kauppakorttelissa asuva kauppias” kertoi „*Frankfurtin Lehden*” kirjeenvaihtajalle seuraavaa: „Hetimitä, kun sain tietää tapahtumasta, nostin surulipun. Hyvin pian luokseni alkoi kuitenkin tulla ostajia ja tuttavita tiedustellen, olenko menettänyt järkeni, olenko päättänyt pilata ystävyysuhteeni. Kysyin heiltä, eikö heistä tosiaankaan kukaan tunne sääliä.

Te ette voi uskoa, hyvä herra, minkälaisia vastauksia minä siihen sain! Ja niinpä korjasin surulipun pois”.

Esitettyään tuon kertomuksen liberaalinen kirjeenvaihtaja järkeilee:

„Kansa, joka luontonsa puolesta on niin hyväntahtoista ja herttaista kuin Portugalin kansa, on nähtävästi joutunut käymään huonon koulun ennen kuin se on oppinut niin armottomasti vihaamaan jopa haudattujakin. Ja jos se on totta,— se on epäilemättä totta ja vaikenemalla siitä vääristäisin historiallisen totuuden,— jos kruunatulle uhrille langettavat tuomionsa muutkin kuin tuollaiset äänettömät mielenosoitukset, jos joka askelella saatte kuulla, jopa „järjestyksen miesten” suusta, haukkumasanvoja murhatusta, niin on luonnollista, että pyritään tutkimaan se asianhaarojen harvinainen yhteenpunoituminen, joka tekee kansan psykologian niin epänormaaliaksi. Sillä kansan, joka ei tunnusta kuolemalla olevan edes vanhaa pyhää oikeutta sovittaa kaikki maalliset synnit, sellaisen kansan täytyy olla joko moraalisesti jo rappeutunut tai täytyy olla olemassa olosuhteet, jotka synnyttävät äärettömän vihan tunteen, joka sumentaa oikeudenmukaisen, selvän arviokyvyn”.

Oi, te herrat liberaaliset tekopyhät! Miksi ette julista moraalisesti rappeutuneiksi niitä ranskalaisia oppineita ja kirjailijoita, jotka tähän saakka vihaavat ja kiihkeästi haukkuvat ei ainoastaan vuoden 1871 Kommuunin johtohenkilöitä, vaan myöskin vuoden 1793 johtohenkilöitä? ei ainoastaan proletaarisen vallankumouksen taistelijoita, vaan jopa porvarillisenkin vallankumouksen taistelijoita? Siksi, että „normaalialia” ja „moraalista” on nykyisen porvariston „demokraattisille” lakeijoille se, että kansa „hyväntahtoisesti” sietää kruunattujen seikkailijoiden minkälaisia hyvänsä säädyttömyyksiä, ruokottomuuksia ja petomaisuuksia.

Muutoin — jatkaa kirjeenvaihtaja (s.o. muutoin kuin poikkeuksellisten olosuhteiden perustalla) — „ei voitaisi käsittää sellaista ilmiötä, että jo tänään eräs monarkistinen sanomalehti kirjoittaa kansan viattomista uhreista miltei suuremmalla murheella kuin kuninkaasta, ja me näemme jo nyt täysin selvästi, kuinka alkaa syntyä legendoja, joissa murhaajat ympäröidään maineen sädekehällä. Vaikka miltei kaikkien murhayritysten yhteydessä poliittiset puolueet kiihuttavat sanoutumaan irti murhaajista, niin Portugalin tasavaltalaiset suorastaan ylpeilevät sillä, että „helmikuun 1 päivän marttyyrit ja sankarit” ovat heidän riveistään”...

Porvarillinen demokraatti menee innostuksissaan niin pitkälle, että on valmis julistamaan „vallankumoukselliseksi

legendaksi” — Portugalin kansalaisten kunnioituksen sel-
laisia ihmisiä kohtaan, jotka ovat uhranneet itsensä perus-
tuskilaisia pilkkanaan pitäen kuninkaan kukistamisen
asialle!

Toisen porvarillisen sanomalehden, milanolaisen „*Corriere della Sera'n*” * kirjeenvaihtaja kertoo portugalilaisen sensuurin riehunnasta kuningasmurhan jälkeen. Sähkö-
sanomia ei anneta lähettää. Ministereille ja kuninkaille ei
ole ominaista „hyväntahtoisuus”, joka kunnan porvaria
kansanjoukkojen ominaisuutena niin miellyttää! Sodassa
sodan tavalla, päättelevät syystä portugalilaiset seikkailijat,
jotka ovat ottaneet murhatun kuninkaan paikan. Yhteys-
vaikeudet tuntuvat yhtä voimakkaasti kuin sodassa. Tietoja
joudutaan lähettämään kiertoteitse, ensiksi postissa Parii-
siin (ehkä jollain yksityisosoitteella) ja sieltä sitten Mila-
noon. „Venäjälläkään”, kirjoittaa kirjeenvaihtaja helmikuun
7 päivänä, „ei sensuuri ole vallankumouksen kuumimpina
kausina riehunut milloinkaan sellaisella vimmallalla kuin nyt
Portugalissa”.

„Eräät tasavaltalaiset lehdet”, tiedottaa tuo sama kir-
jeenvaihtaja helmikuun 9 p:nä uutta lukua, „kirjoittavat
tänään (kuninkaan hautauspäivänä) sellaisella kielellä, jota
en mitenkään rohkene sähkösanomassa toistaa”. Tiedotuk-
sessa helmikuun 8 päivästä, joka tuli perille myöhemmin
kuin edellinen, esitetään „*Pays*” ** lehden lausuma hauta-
jaismenoista:

„Kannetaan kahden monarkin maallisia jäännöksiä — luhistuvan
monarkian tarpeetonta maallista tomua, monarkian, joka pysyi pystyssä
kavallusten ja etuoikeuksien avulla ja ryvetti rikoksillaan historiamme
kaksi vuosisataa”.

„Tuo lehti on tietysti tasavaltalainen”, lisää kirjeenvaih-
taja, „mutta eikö tuollaisia lauselmia sisältävän kirjoituksen
ilmaantuminen kuninkaan hautauspäivänä ole kuvaavaa?”

Me puolestamme lisäämme vain, että voimme valittaa
vain sitä, että tasavaltalainen liike Portugalissa ei tehnyt
kyllin päättäväisesti ja avoimesti selvää kaikista seikkaili-
joista. Me valitamme sitä, että Portugalin kuninkaan mur-
hassa näkyy vielä selvästi saaliittolaisen, s. o. voimattoman
ja olemuksensa puolesta tarkoitusperänsä saavuttamatto-

* — „Iltakuriiri”. *Toim.*

** — „Maa”. *Toim.*

man, terrorin aines, samalla kun se todellinen, yleiskansallinen, todella maatauudistava terrori, jolla Ranskan Suuri vallankumous teki itsensä kuuluisaksi, oli heikkoa. Mahdollista on, että tasavaltalainen liike nousee Portugalissa vielä korkeammalle. Sosialistisen proletariaatin myötätunto tulee aina olemaan tasavaltalaisten puolella monarkiaa vastaan. Mutta tähän saakka on Portugalissa onnistuttu vain *pelästyttämään* monarkiaa kahden monarkin murhalla, mutta ei ole onnistuttu *kukistamaan* monarkiaa.

Sosialistit ovat kaikkien Euroopan maiden parlamenteissa ilmaisseet, kuka mitenkään on osannut ja voinut, myötätuntonsa Portugalin kansalle ja Portugalin tasavaltalaisille sekä inhonsa hallitsevia luokkia kohtaan, joiden edustajat ovat tuominneet seikkailijan murhan ja ilmaisseet myötätuntonsa hänen seuraajilleen. Toiset sosialistit lausuiivat parlamenteissa suoraan julki mielipiteensä, toiset — poistuiivat istuntosaleista, kun siellä ilmoitettiin osanotosta „kärsimään joutunutta” monarkiaa kohtaan. Wandervelde valitsi Belgian parlamentissa „keskitien” — huonoimman tien — pinnistäen suustaan fraasin, että hän kunnioittaa „kaikkia vainajia”, siis sekä kuningasta että hänen murhaajaansa. Luulemme, että Wandervelde jää yksinäiseksi koko maailman sosialistien keskuudessa.

Tasavaltalainen perinne on Euroopan sosialisteilla kovasti heikentynyt. Se on ymmärrettävää ja osittain sitä voidaan puolustella,— nimittäin sikäli, mikäli *sosialistisen* vallankumouksen läheisyys riistää *porvarillisen* tasavallan puolesta käytävältä taistelulta käytännöllisen merkityksen. Mutta usein tasavaltalaisen propagandan heikkeneminen ei merkitse proletariaatin täydelliseen voittoon suuntautuvan pyrkimyksen virkeyttä, vaan proletariaatin vallankumouksellisten tehtävien käsittämisen heikkoutta yleensä. Arvostellessaan v. 1891 Erfurtin ohjelmaa Engels ei suotta kaikella tarmollaan korostanut saksalaisille työläisille tasavallan puolesta käytävän taistelun merkitystä, sitä mahdollisuutta, että myöskin Saksassa sellainen taistelu nousee päiväjärjestykseen ¹³².

Meillä Venäjällä on taistelulla tasavallan puolesta välittömästi käytännöllinen merkitys. Vain kansansosialistien tai „sodemi” Malishevskin (ks. hänestä „Proletari” № 7) tapaiset viheliäisimmät poroporvarilliset opportunistit saattoivat tehdä Venäjän vallankumouksen antamasta

kokemuksesta sellaisen johtopäätöksen, että taistelu tasaval-
lasta jää Venäjällä toiselle sijalle. Päinvastoin, nimenomaan
vallankumouksemme antama kokemus on osoittanut, että
taistelu monarkian hävittämiseksi liittyy Venäjällä erotta-
mattomasti taisteluun maasta talonpojille ja vapaudesta
koko kansalle. Nimenomaan vastavallankumouksemme
antama kokemus on osoittanut, että sellainen taistelu
vapaudesta, joka ei kajoa monarkiaan, ei ole taistelua, vaan
poroporvarillista pelkuruutta ja velttoutta tai kansan
suoranaista pettämistä porvarillisen parlamentarismien
onnenonkijain taholta.

*„Proletari” № 22,
(maaliskuun 3)
helmikuun 19 pnä 1908*

*Julkaistaan „Proletari” lehden
tekstin mukaan*

KOMMUUNIN OPETUKSIA ¹³³

Vuoden 1848 vallankumouksen päättäneen valtiokaappauksen jälkeen Ranska joutui 18 vuodeksi napoleonilaisen valtakomennon ikeeseen. Tuo komento ei saattanut maata ainoastaan taloudelliseen rappioon, vaan myöskin kansalliseen nöyryytykseen. Vanhaa valtakomentoa vastaan kapinaannoussut proletariaatti otti itselleen kaksi tehtävää — yleiskansallisen ja luokkakantaisen: Ranskan vapauttamisen saksalaisten maahankarkaukselta ja työläisten sosialistisen vapauttamisen kapitalismista. Kahden tehtävän tällainen yhtyminen on Kommuunin ominaisin piirre.

Porvaristo muodosti silloin „kansallisen puolustuksen hallituksen”, ja yleiskansallisen riippumattomuuden puolesta proletariaatin oli taisteltava sen johdolla. Tosiasiassa se oli „kansan kavaltamisen” hallitus, joka katsoi tehtäväkseen taistelun Pariisin proletariaattia vastaan. Mutta patrioottisten illuusioiden sokaisema proletariaatti ei huomannut sitä. Patrioottinen aate syntyi jo XVIII vuosisadan Suuressa vallankumouksessa; tämä aate sai valtoihinsa Kommuunin sosialistien järjen, ja esimerkiksi Blanqui, joka oli epäilemättä vallankumouksellinen ja sosialismin kiihkeä kannattaja, ei löytänyt lehdelleen sen sopivampaa nimeä kuin porvarillisen huudon „*Isänmaa on vaarassa!*”

Ristiriitaisten tehtävien — patriotismin ja sosialismin — yhdistäminen oli ranskalaisten sosialistien kohtalokas virhe. Jo Internationalen Manifestissa, syyskuussa 1870, Marx varoitti Ranskan proletariaattia valheelliseen kansallisaatteeseen viehättymisestä ¹³⁴: Suuren vallankumouksen aikojen jälkeen on tapahtunut syvällisiä muutoksia, luokkaristiriidat ovat syventyneet, ja kun silloin taistelu koko

Euroopan taantumusta vastaan liitti yhteen koko vallankumouksellisen kansakunnan, niin nyt proletariaatti ei voi enää yhdistää intressejään toisten, sille vihamielisten luokkien intresseihin; kantakoon porvaristo vastuun kansallisesta nöyryytyksestä — proletariaatin tehtävänä on taistella sen puolesta, että saataisiin aikaan työn sosialistinen vapautuminen porvariston ikeestä.

Ja todellakin, porvarillisen „patriotismin” todellinen olemus tuli pian esille. Solmittuaan preussilaisten kanssa häpeällisen rauhan Versaillesin hallitus kävi käsiksi välittömään tehtäväänsä — ja alkoi hyökkäyksen sille pelottavaa Pariisin proletariaatin aseistautumista vastaan. Työläiset vastasivat Kommuunin julistamisella ja kansalaissodalla.

Siitä huolimatta, vaikka sosialistinen proletariaatti jakaantui moniin lahkokuntiin, Kommuuni oli loistavana näytteenä siitä, kuinka yksimielisesti proletariaatti kykenee toteuttamaan demokraattisia tehtäviä, joita porvaristo kykeni vain julistamaan. Vallan valloittanut proletariaatti toteutti ilman minkäänlaista erikoista ja monimutkaista lainsäädäntöä, yksinkertaisesti, käytännössä yhteiskunnallisen järjestelmän demokratisoinnin, poisti virkavallan, otti käytäntöön periaatteen, jonka mukaan kansa valitsee virkamiehet.

Mutta kaksi virhettä turmeli loistavan voiton hedelmät. Proletariaatti pysähtyi puolitiehen: sen sijaan, että olisi ryhtynyt „pakkoluovuttajien pakkoluovuttamiseen”, se viehättäytyi haaveisiin korkeimman oikeudenmukaisuuden pystytämistä maassa, jota yhdisti yleiskansallinen tehtävä; sellaisia laitoksia kuin esimerkiksi pankki ei otettu omiin käsiin, sosialistien keskuudessa olivat vielä vallalla proudhonilaisten teorit „oikeudenmukaisesta vaihdosta” y.m.s. Toinen virhe — proletariaatin liiallinen jalomielisyys: sen olisi pitänyt tuhota vihollisiaan, mutta se yritti vaikuttaa niihin moraalisesti, se aliarvioi sitä merkitystä, mikä kansalaissodassa on varsinaisilla sotatoimilla, ja sen sijaan, että olisi täydentänyt Pariisissa saamaansa voittoa päättävällä hyökkäyksellä Versaillesiin, se hidasteli ja antoi Versaillesin hallitukselle mahdollisuuden koota mustia voimia ja valmistautua veriseen toukokuun viikkoon.

Mutta kaikista virheistään huolimatta Kommuuni on XIX vuosisadan suurenmoisimman proletaarisen liikkeen mitä suurin näyte. Marx antoi korkean arvion Kommuunin histo-

riallisesta merkityksestä — jos työläiset olisivat sen petollisen hyökkäyksen aikana, jonka versaillesilaisten kopla teki Pariisin proletariaatin aseistusta vastaan, luovuttaneet aseensa ilman taistelua, niin sellaisen heikkouden aiheuttaman demoralisaation turmiollinen vaikutus proletaariseen liikkeeseen olisi ollut monin verroin raskaampi kuin se menetyks, jonka työväenluokka taistelussa aseitaan puolustaessaan kärsi¹³⁵. Niin suuria kuin Kommuunin kantamat uhrin olivatkin, korvautuvat ne sillä merkityksellä, mikä Kommuunilla oli proletariaatin yleiselle taistelulle: se pani Euroopassa alulle sosialistisen liikkeen, se osoitti kansalaisyhteisövoiman, se hälvensi patrioottiset illuusiot ja murskasi naiivin uskon porvariston yleiskansallisiin pyrkimyksiin. Kommuuni opetti Euroopan proletariaatin asettamaan konkreettisesti sosialistisen vallankumouksen tehtävät.

Proletariaatin saama opetus ei unohdu. Työväenluokka tulee käyttämään sitä, kuten se käytti jo sitä Venäjällä joulukuun kapinassa.

Sillä kaudella, joka kävi Venäjän vallankumouksen edellä ja valmisteli sen, on tiettyä yhtäläisyyttä napoleonilaisen ikeen kauden kanssa Ranskassa. Venäjälläkin itsevaltiudellinen koplakunta vei maan taloudellisen häviön ja kansallisen nöyryytyksen kauhuihin saakka. Mutta vallankumous ei voinut pitkään aikaan puhjeta — sillä yhteiskunnallinen kehitys ei ollut luonut edellytyksiä joukko-
liikkeelle, ja kaikesta sankarillisuudestaan huolimatta erilliset hyökkäykset hallitusta vastaan vallankumousta edeltäneellä kaudella murskautuivat kansanjoukkojen välinpitämättömyyteen. Vain sosialidemokratia kasvatti sitkeällä ja suunnitelmallisella työllään joukot taistelun korkeimpiin muotoihin — joukkoesiintymisiin ja aseelliseen kansalaisyhteisö-
sotaan.

Se osasi hälventää nuorelta proletariaatilta „yleiskansalliset” ja „patrioottiset” harhaluulot, ja sen jälkeen, kun tämän sosialidemokratian välittömällä osanotolla tsaarilta onnistuttiin kiskaisemaan lokakuun 17 päivän manifesti, proletariaatti ryhtyi tarmokkaasti valmistautumaan vallankumouksen seuraavaan kiertämättömään etappiin — aseelliseen kapinaan. Vapaana „yleiskansallisista” illuusioista proletariaatti keskitti luokkavoimansa omiin joukkojärjestöihinsä — Työväen ja sotilaiden edustajain Neuvostoihin y.m.s. Ja huolimatta Venäjän vallankumouksen

ratkaistavaksi asettuneiden tarkoitusperien ja tehtävien koko erilaisuudesta Ranskan v. 1871 vallankumoukseen verrattuna, Venäjän proletariaatin piti turvautua siihen samaan taistelukeinoon, jonka Pariisin kommuuni pani alulle — kansalaissotaan. Muistaen sen antamat opetukset Venäjän proletariaatti tiesi, että proletariaatin ei pidä ylenkatsoa taistelun rauhanomaisia aseita — ne palvelevat sen jokapäiväisiä, arkisia intressejä, ne ovat tarpeen vallankumouksen valmistelun kausina, — mutta se ei saa koskaan unohtaa myöskään sitä, että luokkataistelu valautuu visseissä oloissa aseellisen taistelun ja kansalaissodan muotoihin; on ajankohtia, jolloin proletariaatin edut vaativat vihollisten sääli-mätöntä tuhoamista avoimissa sotilaallisissa otteluissa. Ensimmäisenä sen osoitti Ranskan proletariaatti Kommuunissa ja Venäjän proletariaatti vahvisti sen loistavasti joulukuun kapinassa.

Vaikka nämä molemmat työväenluokan valtavat kapinat tukahdutettiin, niin nousee uusi kapina, jonka edessä proletariaatin vihollisten voimat käyvät heikoiksi ja jossa sosialistinen proletariaatti saa täydellisen voiton.

„Zagranitshnaja Gazeta” № 2,
maaliskuun 23 pnä 1908

Julkaistaan
„Zagranitshnaja Gazeta”
tekstin mukaan

TILATTU POLIISIPATRIOOTTINEN MIELENOSOITUS

„Suuri parlamenttipäivä” Duumassa helmikuun 27 pnä saa osakseen porvaripuolueidemme liikuttavan yksimielisen arvion. Kaikki ovat tyytyväisiä, kaikki iloitsevat ja ovat liikuttuneita mustasotnialaisista ja „Novoje Vremjasta” aina kadetteihin ja „Stolitshnaja Potshtaan” saakka, joka „kuolemansa edellä” ehti vielä kirjoittaa (helmikuun 28 päivän numero):

„Yleinen vaikutelma (helmikuun 27 päivän duumaistunnosta) on erittäin hyvä”... „Ensi kerran Venäjän yhteiskunnallis-valtiollisessa elämässä hallitus tutustuttaa maata avoimesti katsantokantoihinsa ulkopoliittikan kysymyksissä”...

Me myöskin olemme valmiita myöntämään, että suuri parlamenttipäivä toi esiin ellei „ensi kerran”, niin ainakin erikoisen havainnollisesti mustasotnialaisten, hallituksen, liberaalien ja „Stolitshnaja Potshtan” tyyppisten „demokraattien” syvällisen yhtenäisyyden, yhtenäisyyden „yhteiskunnallis-valtiollisen elämän” peruskysymyksissä. Ja sen vuoksi mielestämme on aivan välttämätöntä tutustua huolellisesti siihen kantaan, minkä eri puolueet tuona päivänä ja tuon päivän johdosta ottivat.

Lokakuulaisten hallituspuolueen johtaja hra Gutshkov. Hän kääntyy „hallituksen edustajien puoleen pyynnöllä” selittää Kauko-Idän todellista asiointilaa. Duuman puhujalavan korkeudesta hän selittää säästäväisyyden merkitystä menoissa,— sanokaamme esimerkiksi 50.000 rpl. vuodessa Tokiossa olevalle lähettiläälle 60.000 ruplan asemesta. Me suoritamme reformeja, älkää pitkö sitä pilana! Hän puhuu, että „lehdistöön on ilmaantunut” levottomuutta herättäviä tietoja Kauko-Idän politiikasta, Japanin sodan uhkasta.

Mutta siitä, että Venäjän lehdistölle on pantu kuonokoppa, ei kapitalistien johtaja tietenkään puhu: mitä varten se olisi tarpeen? Ohjelmassa painovapaus saa olla. Se on välttämätöntä „eurooppalaiselle” puolueelle. Mutta sitä, että todellisuudessa *taisteltaisiin* lehdistön suun tukkimista vastaan, että paljastettaisiin avoimesti venäläisten vaikutusvaltaisten lehtien ilmeinen lahjottavuus,— sitä on naurettavaa odottaakaan enempiä hra Gutshkovilta kuin hra Miljukoviltakaan. Sisä- ja ulkopolitiikan välisestä yhteydestä hra Gutshkov sanoi sen sijaan totuuden, t.s. löpötteli julki sen komedianäytelmän todellisen taustan, jota Duuma helmikuun 27 päivänä esitti.

„Se seikka”, julisti hän, „että me kuljemme nopeasti tyyntymiseen ja rauhoittumiseen johtavaa tietä, on osoittava vihollisillemme, että etujensa puolustamisen yritys (Venäjän taholta) tulee tällä kertaa olemaan ehdottomasti menestyksellistä”. Mustasotnialaiset ja lokakuulaiset osoittavat suosiotaan. Kuinkas muuten! sillä ovathan he aivan alusta saakka käsittäneet mainiosti, että käsiteltävän kysymyksen ja hallituksen hra Izvolskin kautta esittämän koko virallisen ilmoituksen *ajatus* on se, että meidän Muravjovhirttäjiemme vastavallankumouksellinen politiikka julistetaan rauhoittamis- ja tyyntymistehtäväksi. Pitää osoittaa Euroopalle ja koko maailmalle, että „ulkoisen vihollisen” edessä on „yhtenäinen Venäjä”, joka rauhoittaa ja tyyntyttää kapinoitsijoiden pienen ryhmän (kaiken kaikkiaan satakunta miljoonaa talonpoikaa ja työläistä!) „omien etujensa puolustusyritysten” menestyksen turvaamiseksi.

Niin, hra Gutshkov osasi sanoa sen, mitä hän tahtoi sanoa, mitä yhteenliittyneet tilanherrat ja kapitalistit tahtoivat sanoa.

Professori Kapustin, „vasemmistolainen” lokakuulainen, kadettien toivo, yhteiskunnan ja vallanpitäjien välisen rauhan kannattajain toivo, kiiruhti Gutshkovin jälkiä, höystäen tämän politiikkaa äitelänhempeällä liberaalisella ulkokultaisuudella. „Suokoon jumala, että (Duumasta) leviäisi sellainen maine, että me säästämme kansan varoja”. Viisikymmentä tuhatta vuodessa lähettiläälle — eikö se ole kokonaisen kymmenen tuhannen säästö? Eikö se ole „mainio esimerkki”, jota „tulevat osoittamaan meidän ylhäisimmät virkamiehemme käsittäessään sen tärkeän ja vaikean hetken, jota Venäjä elää”... „Meillä on edessämme perus-

teellisiä reformeja maan elämän mitä erilaisimmilla aloilla ja niihin tarvitaan suuria varoja”.

...Judushka Golovlev jää kauaksi jälkeen tästä parlamenttimiehestä! Duuman puhujalavalla esiintyy professori, joka on ihastuksissaan ylhäisimpien virkamiesten antamasta mainiosta esimerkistä... Mutta kannattaako puhua lokakuulaisesta, kun liberaalit ja porvarilliset demokraatit eivät ole paljonkaan jääneet jälkeen tuossa pokkuroimisessa.

Siirtykäämme tarkastelemaan ulkoasiain ministerin hra Izvolskin puhetta. Hän tietenkään vain sitä juuri odottikin, että saisi sen tapaisen verukkeen, jollaisen Kapustin hänelle lautasella tarjosi. Ja ministeri puhui laajasti siitä, että on pienennettävä menoja — tai tarkistettava henkilökuntaa, jotta voitaisiin auttaa lähettiläitä, „joilla ei ole omia varoja”. Izvolski tähdentää, että hän puhuu Nikolai toisen luvalla ja ylistää „Venäjän kansan voimaa, järkevyyttä ja isänmaallisuutta”, kansan, joka „ponnistaa kaikki voimansa, sekä aineelliset että henkiset, jotta Venäjälle saataisiin varmistettua sen nykyiset aasialaiset alusmaat ja jotta niitä voitaisiin kaikinpuolisesti kehittää”.

Ministeri sanoi sen, mitä hovin suosikkikunta käski hänen sanoa. Puheenvuoro on opposition johtajalla hra Miljukovilla. Ja hän ilmoittaakin heti paikalla: „Täällä läsnäolevan duumaryhmänsä kautta kansanvapauden puolue kuunteli syvällä tyydytyksellä ulkoministerin sanat ja katsoo velvollisuudekseen tervehtiä hänen ensimmäistä esiintymistään maan kansanedustajain edessä, esiintymistään, jossa hän selosti Venäjän ulkopolitiikan kysymyksiä. Epäilemätöntä on, että nykyään... Venäjän hallituksen pitää... nojautua aikomuksissaan Venäjän yleiseen mielipiteeseen”.

Todellakin, se on aivan epäilemätöntä. Vastavallankumouksen hallituksen on aikomuksissaan nojaututtava siihen, mitä ulkomailla voitaisiin pitää (tai esittää) Venäjän yleisenä mielipiteenä. Erikoisen välttämätöntä se on lainan saamiseksi, jota ilman tsarismin koko stolypinilaista politiikkaa uhkaa vararikko ja romahdus, politiikkaa, joka perustuu kansaa vastaan tähdättyihin monia vuosia jatkuviin systemaattisiin ja joukkoluontoiisiin väkivallantekeihin.

Hra Miljukov osui hyvin lähelle herrojen Izvolskin, Gutshkovin ja kumpp. virallisen esiintymisen todellista merkitystä. Tuon esiintymisen oli tilannut Nikolai toisen

mustasotnialainen koplakunta. Tuon poliisipatrioottisen mielenosoituksen jokainen yksityiskohta oli edeltäpäin harkittu. Duuman pelinuket esittivät komedian hovin itsevaltiudellisen suosikkikunnan pillin mukaan: ilman länsieurooppalaisen porvariston tukea Nikolai toinen ei voi pysyä vallassa. Pitää panna *koko* Venäjän porvaristo, sekä oikeistolainen että *vasemmistolainen*, ilmaisemaan virallisesti luottamuksensa hallitukseen, sen „rauhanpolitiikkaan”, sen lujuteen, sen aikomuksiin ja kykyyn rauhoittaa ja tyyntyttää. Se oli tarpeen lomakeallekirjoituksena vekseliin. Sitä varten pantiin liikkeelle kadeteille „suosiollisin” hra Izvolski, sitä varten tilattiin koko tuo julkea ulkokultaisuus kansan varojen säästämistä, reformeista, hallituksen „avoimesta” esiintymisestä ulkopoliittikan „selityksineen”, vaikka kaikille on selvää, ettei kerrassaan mitään haluttu selittää eikä selitetty.

Ja liberaalinen oppositio täytti kuuliaisesti mustasotnialaisen poliisimonarkian käsissä olevan pelinuken tehtävän! Samaan aikaan kun totuuden päättäväinen julistaminen Duuman porvarillisen vähemmistön taholta olisi epäilemättä ollut suuresta merkityksestä ja estänyt (tai vaikeuttanut) hallitusta lainaamasta miljardeja uusia rankaisuretkikuntia, hirsipuita, vankiloita ja voimistettua ohranaa varten,— kadettipuolue „lankesi” jumaloidun monarkin „jalkoihin” ja pyrki pääsemään suosioon. Hra Miljukov pyrki suosioon todistaessaan patrioottisuuttaan. Hän tekeytyi ulkopoliittikan tuntijaksi sillä perusteella, että oli koonnut joistain vastaanottohuoneista tietoja Izvolskista kuin liberaalista. Hra Miljukov allekirjoitti tietoisesti vekselin „tervehtien” virallisesti koko kadettipuolueen nimessä tsaarin ministeriä ja tietäen mainiosti, että seuraavana päivänä kaikki eurooppalaiset sanomalehdet kirjoittavat aivan kuin käskystä: Duuma ilmaisi yksimielisesti (sosialidemokraatteja lukuunottamatta) luottamuksensa hallitukselle ja hyväksyi sen ulkopoliittikan...

Venäläinen liberalismi on kolmessa vuodessa käynyt läpi sen kehityksen, joka Saksassa vaati yli kolmekymmentä vuotta ja Ranskassa jopa yli sata vuotta: kehityksen vapauden kannattajasta absolutismin tahdottomaksi ja halpamaiseksi avustajaksi. Sitä erityistä asetta, joka on porvariston käytettävissä taistelussa, — mahdollisuus kiristää rahapussia, vaikeuttaa rahojen saantia, sotkea uusiin lainoihin

pääsyn „ovelat” tiet,— tuota asetta kadetit olisivat voineet käyttää Venäjän vallankumouksessa monta kertaa. Ja joka kerta, niin keväällä 1906 kuin myös keväällä 1908, he itse luovuttivat aseensa viholliselle, suutelivat pogromimiesten kättä ja vannoiivat lojaalisuutta.

Herra Struve piti ajoissa huolen siitä, että tälle käytännölle saataisiin luja teoreettinen tuki. Aikakauslehdessä „Russkaja Mysl” („Venäläinen Ajatus”), jonka nimenä pitäisi oikeastaan olla „Tshernosotennaja Mysl”¹³⁶ („Mustasotnialainen Ajatus”), hra Struve julistaa jo „Suur-Venäjä” aatetta, porvarillisen natsionalismin aatetta, haukkuu „intelligenssin vihamielisyyttä valtiota kohtaan”, taittaa tuhannennen ensimmäisen kerran peistään „venäläistä valkankumouksellisuutta”, „marxilaisuutta”, „luopuruutta”, „luokkataistelua” ja „banaalia radikalismia” vastaan.

Me voimme vain iloita tuosta venäläisen liberalismien aatteellisesta kehityksestä. Sillä tuo liberalismi on tosiasiallisesti jo osoittautunut Venäjän vallankumouksessa juuri sellaiseksi, millaiseksi hra Struve haluaa sen järjestelmällisesti, täydellisesti, harkitusti ja „filosofisesti” tehdä. Johdonmukaisen vastavallankumouksellisen *ideologian* luominen on avain, kun on olemassa jo täydellisesti muovautunut ja maan elämän tärkeimmissä vaiheissa vastavallankumouksellisesti toiminut luokka. Porvariston luokka-asemaa ja luokkapoliitiikkaa vastaava ideologia auttaa kaikkia vapautumaan kadettien „demokratismiin” uskomisen rippeistä. Ja noista rippeistä on hyödyllistä vapautua. Niistä pitää vapautua sitä varten; jotta voitaisiin kulkea eteenpäin todellisessa joukkotaistelussa Venäjän demokratisoinnin puolesta. Hra Struve haluaa avoimesti vastavallankumouksellista liberalismia. Me myöskin haluamme sitä, sillä liberalismiin „avomielisyys” valistaa parhaiten sekä demokraattista talonpoikaista että sosialistista proletariaattia.

Palaten helmikuun 27 päivän duumaistunnon käsittelyyn täytyy sanoa, että demokraatin ainoan rehellisen ja ylvään sanan sanoi *sosialidemokraatti*. Edustaja Tshheidze nousi puhujalavalle ja ilmoitti, että sosialidemokraattinen ryhmä tulee äänestämään lakiehdotusta *vastaan*, sekä alkoi esittää äänestyksen motiiveja. Mutta heti hänen ensimmäisten sanojensa jälkeen: „Lännessä on diplomatiamme ollut aina tukena taantumukselle ja sen intresseille”... puheenjohtaja tukki työvään edustajan suun. — „Ohjesääntö sallii

äänestysmotiivien esittämisen” — mumisivat kadetit. „Motiivien lisäksi on muodollakin merkityksensä”, — vastasi maantierosvo, jota nimitetään III Duuman puheenjohtajaksi.

Omalta kannaltaan hän oli oikeassa: voidaanko siinä ajatella ohjesääntöä, kun kortille oli pantu poliisimaisesti tilatun patrioottisen mielenosoituksen yksimielinen toimeenpaneminen?

Työväen edustaja oli tässä kysymyksessä eristetty. Sitä suurempi on hänen ansionsa. Proletariaatin on osoitettava ja se osoittaa, että se osaa puoltaa demokraattisen vallankumouksen tahtoa — kaikista liberalismiin kavalluksista ja pikkuporvariston häilymisistä huolimatta.

„Proletari” № 25,
maaliskuun 12 (25) pnä 1908

Julkaistaan „Proletari” lehden
tekstin mukaan

LIBERAALIEN HARJOITAMASTA KANSAN PETTÄMISESTÄ

Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen viimeisessä, Lontoon edustajakokouksessa käsiteltiin kysymystä porvarillisiin puolueisiin suhtautumisesta ja tehtiin siitä vastaava päätös. Tällöin erikoista kiistaa herätti edustajakokouksessa päätöslauselman se kohta, jossa puhutaan liberaalien harjoittamasta kansan *pettämisestä* *. Puolueemme oikeistosiiven sosialidemokraateista tuo kohta näytti äärimmäisen vääryltä. He sanoivat jopa niinkin, että se ei ole marxilaisesti tehty, kun päätöslauselmassa puhutaan liberaalien harjoittamasta kansan „pettämisestä”, t.s. kun vissien väestökerrosten yhtyminen määrättyyn (tässä tapauksessa kadettien) puolueeseen selitetään johtuvan, ei noiden kerrosten luokkaeduista, vaan parlamenttimiesten, asianajajien, sanomalehtimiesten y.m. jonkin ryhmän politiikan „epäsiveellisistä” menetelmistä.

Tosiasiasa noilla moitteettomilta näyttävillä ja muka moitteettomaan marxilaiseen asuun puetuilla perusteluilla peitettiin politiikkaa, jonka tarkoituksena on heikentää proletariaatin luokkaitseenäisyyttä ja alistaa proletariaatti (tosiasiasa) liberaalisen porvariston alaiseksi. Sillä kadettien perässä kulkevan demokraattisen pikkuporvariston etuja nuo herrat eivät vähääkään vakavammin puolusta, vaan *kavaltavat* ne politiikallaan, joka on hallituksen, lokakuulaisten ja tsaarin itsevaltiuden „historiallisen vallan” liehittelyä ja kaupanhierontaa niiden kanssa.

Erittäin mielenkiintoista aineistoa tämän kysymyksen — joka on sosialidemokraattisen taktiikan eräs peruskysymys

* Ks. Teokset, 12. osa, s. 491. *Toim.*

kaikissa kapitalistisissa maissa — valaisemiseksi uusilla tosiasioilla antaa nykyinen taistelu yleisestä äänioikeudesta Preussin Landtag'in (maapäivien) vaaleissa. Saksan sosialidemokratia nosti tuon taistelun lipun. Berliinin proletariaatti ja Berliinin mukana Saksan kaikkien suurten kaupunkien proletariaatti lähti kadulle, järjesti kymmentuhantisten kansanjoukkojen valtavia mielenosoituksia, pani alun laajalle joukkoliikkeelle, joka jo nyt, aivan alkuvaiheessaan on johtanut perustuslaillisten valtaelinten väkivallantekoihin, sotavoimien käyttämiseen, aseettomien joukkojen pieksämiseen. Taistelu synnyttää taistelua! Ylevästi ja rohkeasti vastasivat noihin väkivallantekoihin vallankumouksellisen proletariaatin johtajat. Mutta siinä samassa nousi esiin kysymys demokraattiseen (ja liberaaliseen) porvaristoon suhtautumisesta taistelussa äänioikeuden puolesta. Ja saksalaisten vallankumouksellisten sosialidemokraattien ja opportunistien (revisionistien, kuten heitä Saksassa kutsutaan) väliset väittelyt tästä kysymyksestä ovat erittäin lähellä meidän kiistojamme liberaalien harjoittamasta kansan pettämisestä.

Saksan sosialidemokraattisen työväenpuolueen pää-äänenkannattaja „Vorwärts” * julkaisi johtavan kirjoituksen, jonka sisältö ja perusajatus on ilmaistu selvästi sen otsikossa: „Taistelu äänioikeudesta on luokkataistelua!”. Kuten voitiin odottaakin, tämän kirjoituksen opportunistit katsoivat haasteeksi siitä huolimatta, että se esitti myönteisessä muodossa vain yleisesti tunnettuja sosialidemokraattisia totuuksia. Hansikas nostettiin. Toveri Südekum, huomattava työntekijä kunnallissosialismin alalla, alkoi päättävästi sotaretken tuota „lahkolaisten taktiikkaa” vastaan, „proletariaatin eristämistä” vastaan, sitä vastaan, että „socialidemokraatit kannattavat mustasotnialaisia” (taantumuksellisia — sanovat saksalaiset lievemmin). Sillä myöskin saksalaisesta opportunistista on luokkataistelun tuominen proletariaatin ja liberaalien yhteiseen asiaan mustasotnialaisten kannattamista! „Yleisen äänioikeuden käytäntöön ottaminen Preussissa nykyisen kolmen luokan äänioikeuden tilalle ei ole jonkin yhden luokan asia”, kirjoitti Südekum. Ja hän osoitti, että se on „kaupunkiväestön asia agraareja vastaan, demokratian — byrokratiaa vastaan, talonpoikaish-

* — „Eteenpäin”. *Toim.*

ton — kartanonherroja vastaan, Länsi-Preussin — Itä-Preussia vastaan” (s.o. maan teollisesti ja yleensä kapitalistisesti edistyneen osan asia taloudellisesti jälkeenynttä osaa vastaan). „Kysymys on nyt siitä, että tässä kohdassa liitetään yhteen kaikki reformin ystävät, olivatpa muut heitä erottavat kysymykset minkälaisia hyvänsä”.

Lukija näkee, että kaikki nuo ovat mitä tutuimpia perusteluja, että asu on niissäkin tiukasti, ortodoksaalisesti „marxilainen” aina vissien porvarillisen demokratian aines-ten („kaupunkilaisdemokratian”, talonpoikaiston j.n.e.) taloudellisen aseman ja intressien osoittamiseen asti. Ja tuskinpa on syytä lisätä, että saksalainen liberaalis-porvarillinen lehdistö on järjestelmällisesti, jo kymmenien vuosien ajan, veisannut tuota nuottia syyttäen sosialidemokratiaa lahkolaisuudesta, mustasotnialaisten kannattamisesta, taitamattomuudesta eristää taantumus.

Minkälaisilla *perusteluilla* sitten saksalaiset vallankumoukselliset sosialidemokraatit kumosivat nuo järkeilyt? Me luettelemme heidän pääperustelunsa, jotta lukijat — päätellen saksalaisista asioista „sivustakäsin”, „ilman kiukkua ja puolueellisuutta” — voisivat nähdä, ovatko siinä etusijalla viittaukset paikan ja ajan erikoisiin ehtoihin vai marxilaisuuden yleisiin periaatteisiin.

Niin, meidän vapaamielisemme „vaativat” ohjelmissaan yleistä äänioikeutta,— sanoi „Vorwärts”. Niin, nyt he ovat alkaneet pitää siitä erikoisen innokkaasti loisteliaita puheita. Mutta *taistelevatko* he reformin puolesta? Emmeköhän päinvastoin havaitse, että todellinen kansanliike, katumie-lenosoitukset, laaja agitaatio joukkojen keskuudessa, joukkojen kiihtymys synnyttää heissä huonosti peitettyä pelkoa, vastenmielisyyttä, parhaissa ja harvoissa tapauksissa välinpitämättömyyttä?

Porvarillisten puolueiden ohjelmat, liberaalisten virka-kiipeilijöiden juhlapäivällis- ja parlamenttipuheet pitää osata erottaa heidän todellisesta osallistumisestaan todelliseen kansantaisteluun. Sanoissa ovat kaikki porvarilliset politikoitsijat kaikissa parlamenttimaissa aina touhunneet demokratian puolesta kavaltaen samaan aikaan demokratian.

Niin, „liberaalisen (vapaamielisten) puolueen ja keskustan *sisällä* on *epäilemättä* olemassa aineksia, joiden edut vaativat yleistä ja yhtäläistä äänioikeutta”, kirjoitti „Vorwärts”. Mutta porvarillisia puolueita eivät johda nämä

ainekset, niitä eivät johda pienkäsityöläiset, puoliproletaarit eivätkä puolittain häviöön joutuneet talonpojat. Nämä ainekset kulkevat liberaalisten porvarien perässä, jotka pyrkivät vetämään niitä syrjään taistelusta ja tekevät niiden selän takana omia kompromissejaan taantumuksen kanssa, turmelevat niiden luokkatietoisuutta eivätkä puolusta todellisuudessa niiden etuja.

Näiden ainesten saamiseksi mukaan taisteluun yleisen äänioikeuden puolesta on niissä herätettävä luokkatietoisuutta, saatava ne irti häilyvistä porvaripuolueista. „Liberaalisen (vapaamielisen) puolueen sisällä nuo ainekset, joiden edut vaativat yleistä äänioikeutta, muodostavat voimattoman vähemmistön, jota aina ylettömästi kestitään lupauksilla ja aina yhä uudelleen *petetään*. Näiden ainesten poliittinen tarmo on kokonaan herpautettu. Ja jos vapaamieliset tai keskus voidaan todella pakoittaa tekemään myönnytyksiä demokratialle uhkaamalla riistää niiltä tällaisten valitsijain äänet, niin juuri luokkataistelu, joka heikentää porvarillisia puolueita, on ainoa keino sysätä horjuva porvaristo vasemmalle”.

Sillä poliittiset tosiasiat ovat jo kauan sitten osoittaneet, että vapaamieliset vihaavat vähemmän taantumusta kuin sosialidemokratiaa. „Sen vuoksi meidän ei ole ainoastaan armottoman jyrkästi ruoskittava kaikkien porvaripuolueiden kaikkia syntejä, vaan lisäksi myös selitettävä, että niiden kaikki petokset äänioikeutta koskevassa kysymyksessä ovat välttämätön seuraus näiden puolueiden luokkaluonteesta”.

Kysymys siitä, kykenevätkö kadettimme „taistelemaan” omassa ohjelmassaan asetettujen demokraattisten vaatimusten puolesta, vai asettavatko he niitä ainoastaan sitä varten, että voisivat kavaltaa liberaalien perässä kulkevat pikkuporvarit ja talonpojat lokakuulaisille, kysymys siitä nousee tänään taikka huomenna venäläisten sosialidemokraattien eteen uudestaan, niin kuin se kysymys nousi moneen kertaan vallankumouksenkin kulussa. Ja eräille puolueessamme ei sen vuoksi ole haitaksi syventyä ajattelemaan noita „*Vorwärtsin*” perusteluja.

P. S. Tämä kirjoitus oli annettu jo painoon, kun luimme „*Retsh*” lehden 52. numerosta (maaliskuun 1 pltä) tämän lehden Berliinin kirjeenvaihtajan hra K. D:n kirjoituksen: „Saksalaisen liberalismmin kriisi”. Kirjoittaja koskettelee „*Vorwärtsin*” ja Südekumin välistä polemiikkia meidän

liberaalisille väärentäjillemme tavanomaisella sävyllä ja tavanomaisin menetelmin. Kummankin puolen perusteluja, tarkkoja sitaatteja kirjoittaja ei edes aiokaan esittää. Hän yksinkertaisesti sanoo: „Virallinen „Vorwärts” ryvettää kerettiläisen heti lokaan ja syyttää häntä äärimmäisen mauttomassa pääkirjoituksessa, joka on kirjoitettu ujostelemattomassa ja röyhkeässä sävyssä, sivistymättömyydestä, puoluedogmien sallimattomasta unohtamisesta”. Jätämme lukijan päätettäväksi onko Südekumista itsestään „maukasta” kadettien tuollainen esiintyminen hänen puolestaan. Mutta se on jokaisen maan revisionistien kohtalo: he saavat ponnistuksilleen voimakasta tukea ja myötätuntoista „hyväksymistä” porvariston taholta. Südekumien liitto herrojen Struvein kanssa,— tuskin voitaneen löytää jotain „maukkaampaa” kantamme oikeellisuuden vahvistamiseksi.

„Proletari” № 25,
maaliskuun 12 (25) pnä 1908

Julkaistaan „Proletari” lehdessä
tekstin mukaan

KANSAINVÄLISEN LIBERALISMIN ARVIO MARXISTA

Eräs Turgenevin sankari muutti seuraavalla tavalla suuren saksalaisen runoilijan sanoja:

Wer den Feind will versteh'n,
Muss im Feindes Lande geh'n

se on: „ken haluaa tuntea vihollisensa, hänen on mentävä tämän vihollisen maahan”, tutustuttava siellä välittömästi vihollisen tapoihin, tottumuksiin sekä ajattelu- ja toimintamenetelmiin.

Ja marxilaisille ei ole haitaksi silmällä sitä, kuinka eri maiden vaikutusvaltaiset poliittiset sanomalehdet suhtautuvat Marxin kuoleman 25. vuosipäivän viettoon, erikoisesti liberaaliset ja „demokraattiset” porvarilehdet, joilla on sekä mahdollisuus vaikuttaa suureen lukijakuntaan että oikeus puhua virallisen, valtiollisen, tituloitun professoritieteen nimessä.

Aloitamme katsauksemme „Russkije Vedomostista”. Se on rauhallinen (ja ikävin), tieteellinen (ja elävästä elämästä etäisin) professorilehti. Sen kirjoituspahasessa Karl Marxin kuoleman 25. vuosipäivän johdosta (№ 51, maaliskuun 1 pltä) on vallitsevana kuiva, puinen sävy, „objektiivisuus”, kuten sitä „ordinariusten” ja „ekstraordinariusten” kielellä nimitetään... Tosiasioihin ja tosiasian tapaisiin — siihen pyrkii kirjoituksen kirjoittaja rajoittumaan. Ja tasapuolisena historioitsijana hän on valmis osoittamaan Marxille tunnustusta — ainakin menneisyydestä, joka on jo kuollut, josta voidaan puhua elottomasti. „*Russkije Vedomosti*” tunnustaa Marxin sekä „poikkeukselliseksi henkilöhahmoksi”, „tieteessä suureksi” henkilöksi että „proletariaatin huomatta-

vaksi johtajaksi", joukkojen järjestäjäksi. Mutta tuo tunnus-tus rajoittuu menneisyyteen: nyt,— sanoo lehti,— „uudet tiet ovat todella tarpeen", s.o. työväenliikkeen ja sosialismin uudet tiet, jotka eivät ole „vanhan marxilaisuuden" kaltaisia. Minkälaisia nuo uudet tiet nimenomaan ovat, siitä lehti ei suoraan puhu — se on liian elävä aihe professoreille ja liian „varomaton" aine „tahdikkaasti vaikenemisen" taidon suurmestareille. Mutta vihjauksia tehdään selviä: „Monet hänen (Marxin) rakennelmistaan on tieteellinen analyysi ja tapahtumain armoton kritiikki kumonnut. Tiedemiesten keskuudessa ei ole miltei lainkaan sellaisia hänen seuraajiaan, jotka olisivat uskollisia hänen koko systeemilleen; Marxin henkinen luomus — Saksan sosialidemokratia — on aika paljon poikennut siltä vallankumoukselliselta tieltä, jonka saksalaisen sosialismin perustanlaskijat olivat viitoittaneet". Te näette: kirjoittaja jättää sanomatta hyvin vähän, halunsa *oikaista* Marxia revisionistisesti.

Toinen vaikutusvaltainen lehti, „*Retsh*", sellaisen poliittisen puolueen äänenkannattaja, joka soittaa Venäjän liberalismin konsertissa ensimmäistä viulua, julkaisee paljon elävämmän arvion Marxista. Suunta on tietenkin sama kuin „*Russkije Vedomosti*" lehdelläkin, mutta siellä me näimme esipuheen paksuun kirjaan, täällä — poliittisia tunnuksia, jotka antavat välittömästi suuntaa kokonaiselle sarjalle puheita, joita pidetään parlamenttipuhujalavalta päivän tapahtumia ja nykyajan kaikkia kysymyksiä arvioitaessa. Artikkelin „Karl Marx ja Venäjä" (№ 53 maaliskuun 2 pltä) kirjoittaa tunnettu loikkari, hra Izgojev,— mallinäyte niistä venäläisistä intelligenteista, joista 25—30 vuoden iässä tulee „marxilaisia", 35—40 vuoden iässä liberaaleja ja myöhemmin mustasotnialaisia.

Hra Izgojev juoksi sosialidemokraattien luota liberaalien luokse (kuten hän itse ilmoitti ja kuten hänestä ilmoitti luopuruuden suurmestari hra Struve) juuri silloin, kun vallankumouksen ensimmäisten hämmästyttävien menestysten jälkeen alkoi lujittuvaa vastavallankumousta vastaan käytävän pitkäaikaisen ja sitkeän taistelun vaikea kausi. Ja hra Izgojev on tässä suhteessa hyvin tyypillinen. Hän selittää ja osoittaa mainiosti, *kenelle* on *hyödyksi* professorien teeskentely Marxin arvioinnin yhteydessä, *kenen työtä* tuo tituloitu „tiede" suorittaa. „Tuo politiikoitseva taktikko", pauhaa Izgojev Marxista, „haittasi pahasti suurta

tiedemiestä ja pani hänet tekemään kosolti virheitä”. Perusvirhe on tietysti se, että oikean, järkevän, „enemmistön” (filisterien enemmistön?) hyväksymän „*evolutionistisen marxilaisuuden*” lisäksi maailmaan ilmaantui vahingollinen, epätieteellinen, mielikuvituksellinen ja „narodnikkilaisella mäskillä väärennetty” vallankumouksellinen marxilaisuus. Liberaaliamme suuttuttaa erikoisesti *tämän* marxilaisuuden osuus Venäjän vallankumouksessa. Ajatelkaahan vain: ovat menneet puheissaan aina proletariaatin diktatuuriin saakka tämän samaisen „porvarillisen vallankumouksen” suorittamiseksi, tai vielä: „marxilaisten suusta kuultuna aivan mielikuvitukselliseen proletariaatin ja talonpoikaiston diktatuuriin” saakka. „Ei ole ihme, että vallankumouksellinen marxilaisuus siinä muodossa, kuin sen kaikenkarvaiset bolshevikit Venäjällä omaksuivat, on kärsinyt vararikon”. ..., Joudutaan mietiskelemään tavallisen „porvarillisen” (hra Izgojevin ironiset lainausmerkit) perustuslain vahvistamista”.

Siinä on teille aatteellisesti aivan valmis ja poliittisesti kypsynyt lokakuulainen, joka on täysin varma siitä, että vararikon ovat kärsineet marxilaisuus ja vallankumouksellinen taktiikka eikä kadettilainen kompromissi-, kavallus- ja petturuustaktiikka!

Menkäämme edelleen. Siirtykäämme venäläisestä lehdistöstä saksalaiseen, joka toimii vapaassa ilmapiirissä, kasvoista kasvoihin avoimen sosialistisen puolueen kanssa, joka ilmaisee mielipiteitään kymmenissä päivälehdissä. Eräs Saksan rikkaimmista, levinneimmistä ja „demokraattisimmista” porvarillisista sanomalehdistä „Frankfurter Zeitung” * omistaa Marxin kuoleman 25. vuosipäivälle laajan pääkirjoituksen (№ 76 maaliskuun 16 piltä uutta lukua Abendblatt **). Saksalaiset „demokraatit” tarttuvat heti härkää sarvista. „On itsestään ymmärrettävää”, sanotaan meille, „että sosialidemokraattinen lehdistö on tuona päivänä monilukuisissa kirjoituksissaan kunnioittanut opettajaansa. Mutta jopa eräässä vaikutusvaltaisessa kansallis-liberaalisessa lehdessäkin Marx tunnustetaan, joskin tavanomaisin varauksin, suurmieheksi. Niin, hän oli tietysti suuri, mutta suuri turmelija”.

* — „Frankfurtin Lehti”. *Toim.*

** — Iltajulkaisu. *Toim.*

Sanomalehti, joka edustaa sen aatteellisen mustasotnia-laisuuden muunnoksen kermaa, jota nimitetään eurooppalaiseksi liberalismiksi, selittää, ettei vähääkään epäile Marxin henkilökohtaista rehellisyyttä. Mutta hänen teorianensa ovat tuottaneet ääretöntä vahinkoa. Tuoden välttämättömyyden ja lainmukaisuuden käsitteet yhteiskunnallisten ilmiöiden alalle ja kieltäen moraalin merkityksen sekä tietojemme suhteellisen, ehdollisen luonteen Marx perusti tieteenvastaisen utopian ja omien laholaiskannattajiensa todellisen „kirkkokunnan”. Mutta hänen tärkein vahingollinen aatteensa on *luokkataistelu*. Siinä on koko onnettomuus! Marx otti täydestä vanhan mietelauselman *two nations'ista*, kahdesta kansakunnasta jokaisen sivistyskansakunnan sisällä, „riistäjien” kansakunnasta ja „riistettyjen” kansakunnasta (nämä epätieteelliset sanonnat lehti panee murhaavan ironisiin lainausmerkkeihin). Marx unohti aivan ilmeisen, selvän, jokaiselle terveelle ihmiselle ymmärrettävän totuuden, että yhteiskunnallisessa elämässä „tarkoituksperänä ei ole taistelu, vaan sovinto”. Marx „repi kansan palasiksi, sillä hän hakkasi aivan kuin moukarilla omien ihmistensä päähän ajatusta, että heidän ja muiden ihmisten välillä ei ole mitään yhteistä, että he ovat keskenään verivihollisia”.

„Voiko olla mitään sen luonnollisempaa”, kysyy lehti, „kuin se, että sosialidemokratia, joka monissa käytännöllisissä vaatimuksissaan on yhtä mieltä monien porvarien kanssa, pyrkisi lähentymään heihin? Mutta juuri siitä ei tule mitään nimenomaan marxilaisen teorian vuoksi. Sosialidemokratia on itse tuominut itsensä eristyneisyyteen. Erääseen aikaan saattoi luulla, että tässä suhteessa tapahtuu periaatteellinen muutos. Se oli silloin, kun revisionistit alkoivat kamppailunsa. Mutta se oli erehdys, ja ero revisionistien ja meidän välillä on muun muassa siinä, että me käsitimme tuon erehdyksen, mutta he eivät. Revisionistit luulivat ja luulevat yhä vieläkin, että voidaan jollain tavalla pitää kiinni Marxista ja tulla siitä huolimatta toiseksi puolueeksi. Turha toivo. Marx pitää joko nielaista kokonaan tai viskata kokonaan sivuun, puolinaisuus ei siinä mitään auta”...

Oikein, herrat liberaalit! Satutte tekin sanomaan joskus vahingossa totuuden!

....Niin kauan kuin sosialidemokratia kunnioittaa Marxia, se ei pääse eroon luokkataisteluaatteesta ja kaikista muista seikoista, jotka tekevät yhteiselämän sen kanssa niin vaikeaksi... Tieteen maailma on yhtä mieltä siitä, että marxilaisuuden poliittis-taloudellisista teorioista ei ainoakaan ole osoittautunut oikeaksi”...

Niinpä niin. Te olette mainiosti ilmaisseet, herrat, porvarillisen tieteen, porvarillisen liberalismiin ja sen koko politiikan olemuksen. Te olette käsittäneet, että Marxia ei voida nielaista osittain. Herrat Izgojevit ja Venäjän liberaalit eivät ole sitä vielä käsittäneet. Mutta pian hekin sen käsittävät.

Ja lopuksi porvarillisen tasavallan vanhoillinen sanomalehti „Journal des Débats” *. Maaliskuun 15 päivän numerossaan lehti kirjoittaa merkkipäivän johdosta, että sosialistit, nuo „villit tasanjakajat”, saarnaavat suurmiestensä kulttia ja että Marxin opin peruspaha, Marxin, joka „vihasi porvaristoa”, on *luokkataisteluteoria*. „Hän ei saarnannut työväenluokalle tilapäisiä yhteenottoja, joita seuraa välirauha, vaan pyhää sotaa, tuhoamissotaa, pakkoluovutusta, sotaa kollektivismin luvasta maasta... hirviömäinen utopia”...

Hyvin kirjoittavat porvarilliset lehdet, kun jokin tositeolla kajoaa heidän elämänkysymykseensä. Ja elämä käy iloisemmaksi, kun näet, kuinka proletariaatin liberaalisten vihollisten aatteellinen yhtenäisyys muovautuu ja lujittuu koko maailmassa — sillä tuo yhtenäisyys on eräs tae kansainvälisen proletariaatin miljoonien yhteenliittymisestä, proletariaatin, joka valloittaa itselleen hinnalla millä hyvänsä luvatus maansa.

„Proletari” № 25,
maaliskuun 12 (25) pnä 1905

Julkaistaan „Proletari” lehden
tekstiin mukaan

* — „Keskustelehti”. Toim.

HUOMAUTUKSIA

- ¹ Kirjoitus „*Boikottia vastaan*” julkaistiin heinäkuun lopulla 1907 kirjasessa „*Kolmannen Duuman boikotoinnista*”. Kirjanen painettiin Pietarissa sosialidemokraattien illegaalisessa kirjapainossa, mutta kansilehdellä mainittiin tekaistu julkaisemispaikka „*Moskova, 1907. Gorizontovin kirjapaino, Tverskaja, 40*”. Syyskuussa 1907 kirjanen takavarikoitiin.— 1.
- ² *Opettajain Yleisvenäläisen liiton 4. edustajakokous* pidettiin kesäkuun 19—24 (heinäkuun 2—7) pnä 1907 Suomessa. Edustajakokouksessa oli läsnä 82 edustajaa, jotka edustivat yli 2 tuhatta opettajaa.— 3.
- ³ *Vuoden 1907 kesäkuun 3 (16) päivän valliokaappaus* — taantumuksellinen kaappaus, joka ilmeni II Valtakunnanduuman hajottamisena hallituksen toimesta ja duumavaalien vaalilain muuttamisena. Uusi vaalilaki lisäsi voimakkaasti tilanherrojen sekä kauppa- ja teollisuusporvariston edustusta Duumassa ja supisti moninkertaisesti talonpoikien ja työläisten edustajain jo niinkin pientä määrää. Laki riisti äänioikeuden Aasian-Venäjän väestön suurimmalta osalta, supisti puolella Puolan ja Kaukasian väestön edustusta. Tämän lain perustalla valittu ja marraskuussa 1907 kokoontunut III Duuma oli kokoonpanoltaan mustasotnialais-kadettilainen.— 3.
- ⁴ *Bulyginin Duuma* — neuvotteleva „edustuslaitos”, jonka tsaarihallitus lupasi kutsua koolle vuonna 1905. Lakiehdotuksen neuvottelevan Valtakunnanduuman perustamisesta ja asetuksen duumavaaleista laati sisäasiain ministerin Bulyginin puheenjohtolla toiminut valiokunta ja ne julkaistiin elokuun 6 (19) pnä 1905. Bolshevikit julistivat Bulyginin Duuman aktiivisen boikotoinnin. Hallitus ei onnistunut kutsumaan Duumaa koolle; vallankumouksen voima pyyhkäisi sen pois.— 4.
- ⁵ *Witten Duuma* — ensimmäinen Valtakunnanduumaa, joka kutsuttiin koolle huhtikuun 27 (toukokuun 10) pnä 1906 sen asetuksen perustalla, jonka oli laatinut Ministerineuvoston puheenjohtaja

S. J. Witte. Siitä huolimatta, vaikka ensimmäisen Duuman vaaleja koskeva vaalilaki oli demokratianvastainen, tsaarin ei onnistunut kutsua koolle täysin kuuliaista Duumaa. Enemmistönä olivat Duumassa kadetit, jotka pyrkivät voittamaan talonpoikaiston luottamuksen lupaillemalla valheellisesti reformeja, muun muassa maareformin.

Heinäkuun 8 (21) pnä 1906 tsaarihallitus hajotti Duuman.— 7.

⁶ Ks. K. Marx ja F. Engels. Teokset, XV osa, 1935, s. 229.— 9.

⁷ VSDTP:n Neljäs (Yhdistävä) edustajakokous pidettiin Tukholmassa huhtikuun 10—25 (huhtikuun 23 — toukokuun 8) pnä 1906.

Edustajakokouksessa oli läsnä 112 päätösvaltaista edustajaa, jotka edustivat 57 paikallista puoluejärjestöä, ja 22 edustajaa neuvottelevalla äänioikeudella. Sitä paitsi siihen osallistui kansallisten sosialidemokraattisten puolueiden edustajia: Puolan ja Liettuan sosialidemokratiasta, Bundista ja Latvian sosialidemokraattisesta työväenpuolueesta 3 kustakin. Ukrainan sosialidemokraattisesta työväenpuolueesta ja Suomen työväenpuolueesta 1 kummastakin sekä Bulgarian sosialidemokraattisen työväenpuolueen edustaja. Bolshevikkiedustajain joukossa osallistuivat: V. I. Lenin, F. A. Artem (Sergejev), V. V. Vorovski, K. J. Voroshilov, M. I. Kalinin, J. V. Stalin, M. V. Frunze, S. G. Shaumjan ynnä muita. Peruskysymyksinä edustajakokouksessa olivat: agrariikysymys, ajankohdan ja proletariaatin luokkatehtävien arviointi, Valtakunnanduumaan suhtautuminen ja organisaatiokysymykset. Kaikista kysymyksistä käytiin kiivasta taistelua bolshevikkien ja menshevikkien välillä. Lenin piti edustajakokouksessa alustuksia ja puheita agrariikysymyksestä, ajankohdan arvioinnista, Valtakunnanduuman vaaleihin suhtautumisen taktiikasta, aseellisesta kapinasta ja muista kysymyksistä.

Se, että menshevikeillä oli edustajakokouksessa enemmistö, vaikkakin vähäinen, ratkaisi edustajakokouksen päätösten luonteen: useista kysymyksistä edustajakokous hyväksyi menshevistiset päätöslauseumat (agraariohjelmasta, Valtakunnanduumaan suhtautumisesta y.m.). Puolueen jäsenyyttä koskevan sääntöjen ensimmäisen pykälän edustajakokous hyväksyi Leninin esittämässä muodossa. Edustajakokous hyväksyi VSDTP:n kokoonpanoon kansallisia sosialidemokraattisia järjestöjä: Puolan ja Liettuan sosialidemokraattisen puolueen, Latvian sosialidemokraattisen työväenpuolueen ja teki ennakkoratkaisun Bundin yhtymisestä VSDTP:seen.

Edustajakokouksessa valittuun Keskuskomiteaan tuli 3 bolshevikkia ja 7 menshevikkiä, Pää-äänenkannattajan toimitukseen tuli vain menshevikkejä.

Edustajakokouksen työtä on V. I. Lenin analysoinut kirjassessa „Selostus VSDTP:n Yhdistävästä edustajakokouksesta” (ks. Teokset, 10. osa, ss. 313—380).— 13.

⁸ *Dubasov* — Moskovan kenraalikuvernööri, joka tukahdutti joulukuun aseellisen kapinan; *Stolytin* — Ministerineuvoston puheenjohtaja.— 14.

- ⁹ „*Perustuslaillis-demokraattinen puolue*” (Konstitusioonno-demokratisheskaja partija”, k.-d., kadetit)—Venäjän tärkein porvarillinen puolue, liberaalis-monarkistisen porvariston puolue; muodostui lokakuussa 1905. Valedemokratismiin verhoutumalla ja nimittämällä itseään „kansanvapauden” puolueeksi kadetit yrittivät saada talonpoikaiston puolelleen. He pyrkivät säilyttämään tsarismin perustuslaillisen monarkian muodossa. Myöhemmin kadeteista tuli imperialistisen porvariston puolue. Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen voiton jälkeen kadetit järjestivät vastavallankumouksellisia salaliittoja ja kapinoita Neuvostovaltaa vastaan.— 16.
- ¹⁰ „*Tovarishth*” („Toveri”) — porvarillinen päivälehti, ilmestyi Pietarissa maaliskuusta 1906 tammikuuhun 1908; muodollisesti se ei ollut minkään puolueen äänenkannattaja, tosiasiallisesti se oli vasemmistokadettien äänenkannattaja. Lehteen osallistuivat menshevikit.— 17.
- ¹¹ *Keskuskomitean lehtinen* — „Kirje puoluejärjestöille” № 1. Julistamatta viipymätöntä esiintymistä VSDTP:n Keskuskomitea kehotti puoluejärjestöjä „tukemaan ja kehittämään syntyviä joukkoliikkeitä loppuun saakka ja siellä, missä on täydet perusteet luottaa laajojen joukkojen aktiiviseen ja päättäväiseen tukeen, ottamaan viipymättä aloitteen liikkeessä omiin käsiinsä tiedottaen siitä samalla Keskuskomitealle”.— 21.
- ¹² K. Marx. Kirje Kugelmannille, maaliskuun 3 p:nä 1869. Ks. K. Marx ja F. Engels. Valittuja kirjeitä, 1953, s. 217.— 24.
- ¹³ Ks. K. Marx ja F. Engels. Valitut teokset kahdessa osassa, I osa, 1952, s. 456.— 26.
- ¹⁴ „*Lokakuulaiset*” eli „*Lokakuun 17 päivän liitto*” — suuren teollisuusporvariston ja kapitalistisesti taloutta hoitavien suurtilanherrojen vastavallankumouksellinen puolue. Perustettiin marraskuussa 1905. Tunnustaan sanoissa lokakuun 17 päivän manifestin lokakuulaiset tukivat varauksettomasti tsarihallituksen sisä- ja ulkopoliitikkaa. Lokakuulaisten johtajina olivat suurteollisuudenharjoittaja A. Gutshkov ja suunnattomien maatilojen omistaja M. Rodzjanko.— 27.
- ¹⁵ „*Proletari*” („Proletaari”) — illegaalinen bolshevistinen viikkolehti, VSDTP:n Pää-äänenkannattaja, joka perustettiin puolueen III edustajakokouksen päätöksen nojalla. Puolueen Keskuskomitean täysistunnon päätöksellä huhtikuun 27 (toukokuun 10) p:ltä 1905 Pää-äänenkannattajan vastaavaksi toimittajaksi nimitettiin V. I. Lenin. „Proletaria” julkaistiin Genevessä toukokuun 14 (27) päivästä marraskuun 12 (25) päivään 1905. Ilmestyi 26 numeroa. Toimituksen työhön osallistuivat vakituisesti V. V. Vorovski, A. V. Lunatsharski ja M. S. Olminski. „Proletari” jatkoi vanhan, leniniläisen „Iskran” linjaa ja säilytti täydellisesti bolshevistisen „Vperjod” lehden perinteet. V. I. Lenin kirjoitti sanomalehteen yli 50 artikkelia ja pienempää kirjoitusta. „Proletari” lehdestä otettuja Leninin artikkeleita

julkaistiin paikallisissa bolshevistisissä sanomalehdissä sekä painettiin erillisinä lentolehtisinä.

Kohta sen jälkeen, kun Lenin oli matkustanut Venäjälle, marraskuussa 1905 „Proletari” lehden julkaiseminen lopetettiin. Lehden kaksi viimeistä numeroa (25 ja 26) ilmestyi V. V. Vorovskin toimittamana.— 29.

- ¹⁶ „Proletari” („Proletaari”)—illegaalinen sanomalehti, jonka bolshevikit perustivat VSDTP:n IV (Yhdistävän) edustajakokouksen jälkeen; ilmestyi elokuun 21 (syyskuun 3) päivästä 1906 marraskuun 28 (joulukuun 11) päivään 1909 Leninin toimittamana. Ilmestyi 50 numeroa. „Proletari” kantoi VSDTP:n Moskovan ja Pietarin komiteain äänenkannattajan nimeä, ja erääseen aikaan—myöskin Moskovan piirikunnan, Permin, Kurskin ja Kasaanin komiteain äänenkannattajan nimeä. Tosiasiallisesti „Proletari” oli bolshevikien Pää-äänenkannattaja. „Proletari” lehden ensimmäiset 20 numeroa julkaistiin Suomessa. Helmikuun 13 (26) päivästä joulukuun 1 (14) päivään 1908 lehti ilmestyi Genevessä, tammikuun 8 (21) päivästä 1909—Pariisissa.

Lehdessä julkaistiin yli 100 Leninin artikkelia ja pienempää kirjoitusta. Stolypinilaisen taantumuksen vuosina „Proletarilla” oli huomattava merkitys bolshevististen järjestöjen säilyttämisessä ja lujittamisessa. VSDTP:n Keskuskomitean täysistunnossa tammikuussa 1910 „sovittelijain” onnistui viedä läpi päätös „Proletari” lehden lakkauttamisesta.— 29.

- ¹⁷ Kirjoitus „*Kreivi Heidenin muistolle*” julkaistiin kokoelmassa „Golos zhizni” („Elämän ääni”). Pietari, 1907, allekirjoituksella N. L. ja toimituksen seuraavalla huomautuksella varustettuna: „Tämä kirjoitus, joka on kirjoitettu jo kesäkuussa, heti „Tovarishsh” lehden ylistyslaulun ilmestymisen jälkeen, on jäänyt julkaisematta kirjoittajasta „riippumattomien” seikkojen vuoksi. Julkaistessaan sen tässä kokoelmassa toimitus olettaa, että vaikka kirjoituksen aihe onkin menettänyt jo merkityksensä nykyhetken kannalta, niin siitä huolimatta sen sisältö säilyttää arvonsa täydellisesti nytkin”.— 36.

- ¹⁸ „*Russkije Vedomosti*” („Venäläiset Sanomat”)—päivälehti; ilmestyi Moskovassa vuodesta 1863 alkaen Moskovan yliopiston liberaalisten professorien ja zemstvotoimihenkilöiden julkaisemana; se edusti liberaalisten tilanherrojen ja porvariston etuja. Vuodesta 1905 alkaen—oikeistokadettien äänenkannattaja. Lakkautettiin vuoden 1917 Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen jälkeen.— 36.

- ¹⁹ *Mirno-obnovlenstvo*—„partija mirnogo obnovlenija” („rauhallisen uudistuksen puolue”)—porvariston ja tilanherrain vastavallankumouksellinen järjestö; perustettiin vuonna 1906, yhdisti vasemmistolokakuulaiset ja oikeistokadetit. Lenin nimitti „rauhallisen uudistuksen puoluetta” „rauhallisen ryöstön puolueeksi”.— 41.

- ²⁰ Leninin esittämä filisterin määrittely on Goethelta (Goethe's Werke. Neue Ausgabe. Zweiter Band, Berlin, 1893, S. 593).— 43.

²¹ *VSDTP:n Pietarin yleiskaupunkilainen konferenssi* pidettiin Terijoella (Suomessa) heinäkuun 8 ja 14 (21 ja 27) pnä 1907. Konferenssin selostukset eivät ole säilyneet. Konferenssin ensimmäisessä istunnossa oli läsnä 61 päätösvaltaista edustajaa ja 21 edustajaa neuvottelevalla äänioikeudella.

Alustuksen III Duuman vaaleihin suhtautumisesta teki Lenin. Konferenssi hyväksyi Leninin linjan III Duuman boikotoinnin vastustamisesta, jota hän puolsi teeseissään ja alustuksessaan.— 44.

²² *VSDTP:n Kolmas („Toinen yleisvenäläinen”) konferenssi* pidettiin Kotkassa (Suomessa) heinäkuun 21—23 (elokuun 3—5) pnä 1907. Konferenssissa oli läsnä 26 edustajaa, niistä — 9 bolshevikkia, 5 menshevikkä, 5 puolalaista sosialidemokraattia, 5 bundilaista ja 2 latvia-laista sosialidemokraattia. Konferenssin päiväjärjestyksessä olivat seuraavat kysymykset: III Valtakunnanduuman vaaleihin osallistumisesta, vaalisopimuksista ja Ammattiliittojen yleisvenäläisestä edustajakokouksesta. Ensimmäisestä kysymyksestä konferenssi kuuli kolme alustusta: bolshevikeilta — Leninin (boikotointia vastaan) ja A. Bogdanovin (boikotoinnin puolesta) ja menshevikeiltä ja Bundilta — Danin. Äänen enemmistöllä konferenssi hyväksyi Leninin esittämän päätöslauselman; Ammattiliittojen yleisvenäläistä edustajakokousta koskevasta kysymyksestä esitettiin 4 päätöslauselmaehdotusta, jotka annettiin VSDTP:n Keskuskomitealle aineistoksi. Erään päätöslauselmaehdotuksen perustaksi otettiin Leninin esittämän päätöslauselman teksti.— 46.

²³ *Puolueettomiksi progressisteiksi* nimittivät itseään III Duuman vaaleissa pääasiallisesti kaupunkien pikkuporvariston edustajat. „Progressistit” III Duumassa olivat lokakuulaisten vasen, muodoton siipi. „Progressistit” IV Duumassa — suurporvariston puolue, joka erkaantui lokakuulaisten tilanherra-porvarillisesta puolueesta.— 47.

²⁴ „*Obrazovanije*” („Valistus”) — kirjallinen, populääris-tieteellinen ja yhteiskunnallis-poliittinen legaalinen kuukausijulkaisu; ilmestyi Pietarissa vuodesta 1892 vuoteen 1909. Vuosina 1906—1908 „Obrazovanije” aikakauslehdessä julkaistiin bolshevikkien kirjoituksia. „Obrazovanijen” 2. numerossa julkaistiin vuonna 1906 Leninin teoksen „Agraarikysymys ja „Marxin arvostelijat”” V—IX luvut (ks. Teokset, 5. osa, ss. 93—211).— 48.

²⁵ *Bureninin sanomalehdeksi* Lenin nimitti mustasotnialais-monarkistista „Novoje Vremja” lehteä. Burenin oli „Novoje Vremjan” avustaja; vainosi raivokkaasti kaikkien yhteiskunnallisen ajattelun edistyksellisten suuntausten edustajia.— 52.

²⁶ *Trudovikit*, „Työryhmä” — pikkuporvarillisten demokraattien ryhmä; muodostui huhtikuussa 1906 I Valtakunnanduuman talonpoikais-edustajista.

Trudovikit esittivät vaatimuksia kaikkien sääty- ja kansallisuusrajoitusten poistamisesta, zemstvojen ja kaupunkien itsehallintojen demokratisoinnista, yleisen äänioikeuden voimaansaattamisesta Valtakunnanduuman vaaleissa. Trudovikkien agrariohjelman lähtökohtana

olivat maankäytön tasanaisuuden narodnikilaiset periaatteet: yleiskansallisen varannon muodostaminen valtion, apanaasi-, hallitsijaperheen ja luostarien maista, samoin yksityisomistuksellisista maista, jos maaomaisuus ylittää määrätyn työhön perustuvan normin; luovutettavista yksityisomistuksellisista maista edellytettiin korvaus. Maareformin suorittaminen annettiin paikallisten talonpoikaiskomiteain tehtäväksi.— 54.

- ²⁷ „*Retsh*” („Puhe”) — päivälehti, kadettipuolueen pää-äänenkannattaja; julkaistiin Pietarissa vuoden 1906 helmikuusta lähtien. Sen lakkautti Pietarin Neuvoston Sotilaallinen vallankumouskomitea lokakuussa 1917.— 54.
- ²⁸ *Yhdistyneen aateliston neuvosto* — vastavallankumouksellinen tilanherrajärjestö; sillä oli huomattava vaikutus hallituksen politiikkaan. Kolmannen Valtakunnanduuman kautena huomattava määrä Neuvoston jäsenistä kuului Valtakunnan neuvostoon ja mustasotniaisten järjestöjen johtaviin keskuksiin.— 55.
- ²⁹ „*Kansansosialisti*” („narodnyje sotsialisty”) (enessät) — pikkuporvarillinen legaalinen puolue. Muodostui vuonna 1906 erottautuen eserrien oikeistosiivestä. Puolue asetti vaatimuksia, jotka pysyivät perustuslaillisen monarkian puitteissa. Kansansosialistit kieltäytyivät eserräläisestä maan sosialisoinnin ohjelma-ajatuksesta ja kehottivat tilanherramaan luovutukseen lunastusperustalla. Lenin nimitti kansansosialisteja „pikkuporvarillisiksi opportunisteiksi”, „sosialikadeteiksi” ja „eserräläisiksi menshevikeiksi”.
Kansansosialistien johtajia olivat A. V. Pesheonov, V. A. Mjaktin, N. F. Annenski y.m.— 59.
- ³⁰ *Stuttgartin kansainvälinen sosialistikongressi* (II Internationalen VII kongressi) pidettiin elokuun 18—24 pnä (uutta lukua) 1907. VSDTP:ttä edusti 37 edustajaa. Bolshevikeista olivat kongressissa läsnä Lenin, Lunatsharski, Litvinov y.m. Kongressi käsitteli seuraavat kysymykset: 1) Militarismi ja kansainväliset selkkaukset, 2) Poliittisten puolueiden ja ammattiliittojen väliset keskinäissuhteet, 3) Siirtomaakysymys, 4) Työläisten immigraatio ja emigraatio ja 5) Naisten äänioikeus.
Kongressin perustyö keskittyi valiokuntiin, joissa laadittiin päätöslauselmaehdotuksia täysistuntoja varten. Lenin osallistui sen valiokunnan työhön, joka käsitteli kysymystä „Militarismi ja kansainväliset selkkaukset”.— 61.
- ³¹ „*Proletari*” lehden 17. numerossa, jossa tämä kirjoitus painettiin, julkaistiin myös Stuttgartin Kansainvälisen sosialistikongressin päätöslauselmat.— 61.
- ³² Ks. K. Marx „Pääoma”, I osa, 1953, s. 600, tai K. Marx ja F. Engels. Teokset, XVII osa, 1937, s. 654.— 63.
- ³³ „*Fabianilaisten yhdistys*” — reformistinen, opportunistinen yhdistys, jonka porvarillisten intelligenttien ryhmä perusti Englannissa

vuonna 1884. Yhdistys on nimitetty roomalaisen sotapäällikön Fabius Cunctatorin („vitkastelijan”) mukaan, joka oli tunnettu odottelutaktiikastaan, ratkaisevien taistelujen välttelemisestä. Fabianilaiset vieroittivat proletariaattia luokkataistelusta, saarnasivat pienten reformien tietä tapahtuvaa rauhallista siirtymistä kapitalismista sosialismiin.

Fabianilaisten katsomusten kritiikkiä ks. Engelsin kirjeestä Sorgelle tammikuun 18 p:nä 1893 (K. Marx ja F. Engels. Valittuja kirjeitä, 1953, s. 459) ja V. I. Leninin teoksista: „Sosialidemokratian agrariohjelma Venäjän vallankumouksessa”, „Englantilainen passiivisuus ja englantilainen teoriankarttelu” y.m.—63.

34 *Voinov* — A. V. Lunatsharski.— 64.

35 „*Die Gleichheit*” („Tasa-arvoisuus”)— sosialidemokraattinen kerran kahdessa viikossa ilmestynyt aikakauslehti; Saksan työläisnaisliikkeen äänenkannattaja; ilmestyi vuodesta 1890 vuoteen 1925; vuodesta 1892 vuoteen 1917 sitä toimitti Klara Zetkin.— 64.

36 Ks. K. Marx ja F. Engels. Teokset, XXVII osa, 1935, s. 555 tai „J. Ph. Beckerin, J. Dietzgenin, F. Engelsin, K. Marxin ynnä muiden kirjeitä F. A. Sorgelle ynnä muille”, jossa on N. Leninin esipuhe. Pietari, 1907, s. 249.— 71.

37 „*Vorwärts*” („Eteenpäin”)— sanomalehti, Saksan sosialidemokratian pää-äänenkannattaja; alkoi ilmestyä vuonna 1876 W. Liebknechtin y.m. toimittamana. F. Engels kävi lehden palstoilla taistelua kaikkinaisia opportunistien ilmauksia vastaan. 90-luvun toiselta puoliskolta lähtien, F. Engelsin kuoleman jälkeen, „*Vorwärts*’issä” julkaistiin säännöllisesti Saksan sosialidemokratiassa ja II Internationalessa vallassa olleiden opportunistien kirjoituksia.— 74.

38 Vuonna 1907 kirjakustantamo „Zerno” („Jyvä”) ryhtyi julkaisemaan Leninin koottuja teoksia kolmessa osassa yhteisellä otsikolla „Kahdentoista vuoden ajalta”. Julkaistavaksi suunnitelluista kolmesta osasta onnistuttiin julkaisemaan vain ensimmäinen osa ja toisen osan ensimmäinen nide. Ensimmäiseen osaan tulivat Leninin teokset: „Narodnikkilaisuuden taloudellinen sisältö ja sen arvostelu hra Struven kirjassa”, „Venäjän sosialidemokraattien tehtävät”, „Zemstvon vainoojat ja liberalismin Hannibalit”, „Mitä on tehtävä?”, „Askel eteenpäin, kaksi askelta taaksepäin”, „Zemstvokamppailu ja „Iskran” suunnitelma” ja „Sosialidemokratian kaksi taktiikkaa demokraattisessa vallankumouksessa”. Ensimmäinen osa ilmestyi marraskuun puolivälissä 1907 (kansilehdelle oli merkitty 1908) ja takavarikoitiin kohta ilmestymisen jälkeen, mutta huomattava osa painoksesta onnistuttiin pelastamaan ja kirjaa levitettiin edelleen illegaalisesti.

Toiseen osaan suunniteltiin otettavaksi teokset agrariikysymyksestä. Sellaisessa kokoonpanossa ei toista osaa julkaistu. Vuoden 1908 alussa ilmestyi vain toisen osan ensimmäinen nide (ilman yleisotsikkoa „Kahdentoista vuoden ajalta”; konspiraationäkökohtien vuoksi se jätettiin pois), johon tulivat Leninin legaaliset teokset:

„Taloudellisen romantismin luonnehtimiseksi”, „Kotiteollisuuden tilastotiedustelu Permin läänissä vuonna 1894/1895 ja „kotiteollisuuden” yleisiä kysymyksiä” ja „Agraarikysymys ja „Marxin arvostelijat””. Toisen osan toisen niteen muodosti teos „Sosialidemokratian agraariohjelma Venäjän ensimmäisessä vallankumouksessa vuosina 1905—1907”. Toisen osan viimeistä nidettä varten Lenin aikoi kirjoittaa laajan teoksen maan jakaantumisesta Venäjällä (vuoden 1905 uusien tilastotietojen mukaan) ja kunnallistamisesta.

Toista nidettä ei kuitenkaan onnistuttu julkaisemaan.

Kolmanteen osaan piti tulla poleemiset sanomalehtikirjoitukset, jotka oli julkaistu bolshevikkien äänenkannattajissa („Iskra” („Kipinä”), „Vperjod” („Eteenpäin”), „Proletari” („Proletaari”), „Novaja Zhizn” („Uusi Elämä”). Taantumuksen hyökkäys esti Leniniä julkaisemasta kolmatta osaa.— 80.

- 39 *St.— V. V. Starkov, R.— St. I. Ratshenko, K.— R. E. Klasson.— 84.*
- 40 „*Novoje Slovo*” („Uusi Sana”)— tieteellis-kirjallinen ja poliittinen kuukausijulkaisu, ilmestyi Pietarissa vuodesta 1894 liberaalisten narodnikkien toimesta ja vuoden 1897 keväästä „legaalisten marxilaisten” toimesta. „*Novoje Slovo*ssa” julkaistiin Leninin kirjoitukset „Taloudellisen romantismin luonnehtimiseksi” ja „Erään sanomalehtikirjoituksen johdosta”. Joulukuussa 1897 hallitus lakautti julkaisun.— 84.
- 41 „*Zarja*” („Sarastus”)— marxilainen tieteellis-poliittinen aikakauslehti, jota „Iskran” toimitus julkaisi vuosina 1901—1902. „*Zarjassa*” julkaistiin seuraavat Leninin kirjoitukset: „Satunnaisia kirjoitelmia”, „Zemstvon vainoojat ja liberalismiin Hannibalit”, ensimmäiset neljä lukua teoksesta „Agraarikysymys ja „Marxin arvostelijat”” (otsikoin „Herrat agraarikysymyksen „arvostelijat””), „Katsaus maan sisäisiin asioihin” ja „Venäjän sosialidemokratian agraariohjelma”. Ilmestyi neljä numeroa.— 85.
- 42 „*Iskra*” („Kipinä”) — ensimmäinen illegaalisesti ilmestynyt yleisvenäläinen poliittinen marxilainen sanomalehti, jonka Lenin perusti vuonna 1900. VSDTP:n II edustajakokouksen jälkeen — puolueen Pää-äänenkannattaja. Puhuessaan vanhasta „Iskrasta” Lenin tarkoittaa „Iskraa” n:sta 1 n:oon 51. Menshevikit muuttivat „Iskran” n:sta 52 alkaen fraktionsa äänenkannattajaksi.— 85.
- 43 „*Bezzaglavijalaiset*” — vasemmistokadettilainen ryhmä (J. Kuskova, S. Prokopovitsh, V. Bogutsharski y.m.), joka julkaisi vuonna 1906 Pietarissa aikakauslehteä „*Bez Zaglavija*” („Ilman Otsikkoa”). Julistaen kuuluvansa „kriittillisen sosialismin” tunnustajiin — Länsi-Euroopan sosialidemokratian revisionistisen siiven (Bernstein y.m.) kannattajiin — „bezzaglavijalaiset” esiintyivät proletariaatin itsenäistä luokkapolitiikkaa vastaan. Lenin nimitti „bezzaglavijalaisia” „menshevikkiemielisiksi kadeteiksi” eli „kadettimielisiksi mensheveikeiksi.— 87.
- 44 „*Tämän julkaisun 3. osassa*”, s.o. kokoelman „Kahdentoista vuoden ajalta” kolmannessa osassa, jota ei julkaistu.— 88.

⁴⁵ „*Novaja Zhizn*” („Uusi Elämä”)— ensimmäinen legaalinen bolshevistinen sanomalehti, ilmestyi Pietarissa joka päivä lokakuun 27 (marraskuun 9) päivästä joulukuun 3 (16) päivään 1905. Leninin saavuttua maanpaosta Pietariin, marraskuun alussa 1905, lehti ilmestyi hänen välittömällä johdolla. „*Novaja Zhizn*” oli tosiasiallisesti VSDTP:n Pää-äänenkannattaja. Lehden lähimpiä avustajia olivat V. V. Vorovski, M. S. Olminski, A. V. Lunatsharski y.m. Aktiivisesti osallistui „*Novaja Zhizniin*” A. M. Gorki, joka antoi lehdelle myös suurta aineellista apua. Lehden jokapäiväinen painosmäärä nousi 80 tuhanteen kappaleeseen.

„*Novaja Zhizn*” joutui monien vainotoimenpiteiden kohteeksi. 27 numerosta 15 numeroa takavarikoitiin ja hävitettiin. 27. numeron ilmestymisen jälkeen hallitus lakkautti lehden. Viimeinen, 28. numero ilmestyi illegaalisesti.— 91.

⁴⁶ „*Vperjod*” („Eteenpäin”)— illegaalinen bolshevistinen sanomalehti; julkaistiin Genevessä vuoden 1904 joulukuun 22 (vuoden 1905 tammikuun 4) pstä vuoden 1905 toukokuun 5 (18) päivään. Ilmestyi 18 numeroa. Lehden järjestäjänä, aatteellisena innoittajana ja johtajana oli V. I. Lenin. Toimituskuntaan kuuluivat myöskin V. V. Vorovski, M. S. Olminski ja A. V. Lunatsharski.

Erikoisessa päätöslauselmassaan VSDTP:n III edustajakokous pani merkille „*Vperjod*” lehden suuren osuuden taistelussa menshevismii vastaan puoluekantaisuuden palauttamisen puolesta, vallankumouksellisen liikkeen esiinnostamien taktiikkakysymysten asettamisessa ja valaisemisessa, ja lausui kiitoksensa lehden toimitukselle.— 92.

⁴⁷ Tunnuksen „*Duuman vasemmistoryhmien toimeenpanevan komitean*” muodostamisesta bolshevikit esittivät turvataksaan Duuman työläisedustajain itsenäisen luokkalinjan, talonpoikaisedustajain toiminnan johtamisen ja heidän eristämisen kadettien vaikutuksesta. Menshevikit asettivat tämän tunnuksen vastapainoksi „yleiskansallisen opposition muodostamisen”, t.s. sen, että työväen ja talonpoikain edustajat tukisivat kadetteja.

Ensimmäisen Duuman hajottamisen jälkeen, heinäkuussa 1906, „*Vasemmistolaisten toimeenpaneva komitea*” järjestäytyi tosiasiallisesti Duuman sosialidemokraattisen ryhmän ympärille. „*Vasemmistolaisten toimeenpanevan komitean*” aloitteesta julkaistiin: Duuman sosialidemokraattisen ryhmän komitean ja Työryhmän komitean allekirjoittama manifesti „Armeijalle ja laivastolle” ja „Manifesti koko Venäjän talonpoikaistolle”, jonka allekirjoittivat myöskin Yleisvenäläinen talonpoikaissiitto, VSDTP:n Keskuskomitea, Sosialistivallankumouksellisten puolueen Keskuskomitea, Yleisvenäläinen rautatieläisten liitto ja Yleisvenäläinen opettajain liitto. Manifesteissa kutsuttiin kansaa vallankumoukselliseen taisteluun hallitusta vastaan ja esitettiin tunnus perustavan kokouksen koollekutsumisesta.— 97.

⁴⁸ „*Senaatin selitykset*” antoi hallitseva Senaatti tässä tapauksessa Valtakunnanduuman vaalien vaalilain pykälien johdosta. Lain pykäläiä „selittäessään” Senaatti riisti äänioikeuden erillisiltä valitsijoilta ja kokonaisilta väestöryhmiltä.— 102.

- 49 K. Marx. „Preussin vastavallankumous ja Preussin tuomarikunta”. Ks. K. Marx ja F. Engels. Teokset, VII osa, 1930, s. 115.— 105.
- 50 „*Russkoje Znamja*” („Venäjän Lippu”) — mustasotnialainen sanomalehti, „Venäjän kansan liiton” äänenkannattaja; ilmestyi Pietarissa vuoden 1905 marraskuusta vuoteen 1917.— 113.
- 51 „*Golos Moskvy*” („Moskovan Ääni”) — päivälehti, lokakuulaisten puolueen äänenkannattaja. Ilmestyi vuoden 1906 joulukuusta vuoden 1915 kesäkuuhun.— 113.
- 52 Leninin artikkeli „*Plehanovin kirjoituksesta*” julkaistiin „Proletarin” toimituksen jälkisanoina I. P. Meshkovskin kirjoitukseen „*Polemiikkia*” sekin.— 120.
- 53 VSDTP:n Pietarin yleiskaupunkilainen konferenssi pidettiin lokakuun 27 (marraskuun 9) pnä 1907 Terijoella. Siinä oli läsnä 57 päätösvaltaista edustajaa ja 11 edustajaa neuvottelevalla äänoikeudella. Konferenssin päiväjärjestyksessä olivat seuraavat kysymykset: 1) VSDTP:n Pietarin komitean toimintaselostus; 2) Selostus VSDTP:n Keskuskomitean toiminnasta; 3) Yleisvenäläinen konferenssi; 4) Oikeusjuttu sosialidemokraattista duumaryhmää vastaan; 5) Työttömyys; 6) Yleiskaupunkilaisen konferenssin vaalit y.m. organisaatiokysymyksiä. Lenin teki konferenssissa alustukset yleisvenäläiseen konferenssiin valmistautumisesta: sosialidemokraattisen ryhmän taktiikasta III Valtakunnanduumassa ja sosialidemokraattien osallistumisesta porvarilliseen lehdistöön. Kysymyksessä, joka koski sosialidemokraattisen ryhmän taktiikkaa Duumassa, konferenssin enemmistö 37 äänellä 12 vastaan kannatti Leninin esittämää päätöslauselmaa. Päätöslauselmaa vastaan äänestivät menshevikit, jotka ehdottivat, että III Duumassa kannatettaisiin lokakuulaisia ja puhemiehistön vaaleissa äänestettäisiin „vasemmistolaisia” lokakuulaisia. Konferenssi hyväksyi bolshevikien ehdotuksen, että sosialidemokraattien osallistuminen porvarilliseen lehdistöön on sallimatonta; teki päätöksen Pietarin kaupungin ja läänin työmiesten ja työläisnaisten yksipäiväisen lakon järjestämisestä siksi päiväksi, jolloin alkaa oikeusistunto II Duuman sosialidemokraattista ryhmää vastaan.
- Konferenssi valitsi kaksi bolshevikki-edustajaa yleisvenäläiseen konferenssiin.— 122.
- 54 Saksan sosialidemokraattisen puolueen *Dresdenin edustajakokous* (parteitag) pidettiin syyskuun 13—20 pnä (uutta lukua) 1903. Edustajakokous hyväksyi opportunistisen päätöslauselman, joka sallii sosialidemokraattien osallistumisen porvarilliseen lehdistöön.— 127.
- 55 VSDTP:n Neljäs („*Kolmas yleisvenäläinen*”) konferenssi pidettiin marraskuun 5—12 (18—25) pnä 1907 Helsingissä. Konferenssissa oli läsnä 27 edustajaa: bolshevikkeja — 10, menshevikkejä — 4, puolalaisia sosialidemokraatteja — 5, bundilaisia — 5, latvialaisia sosialidemokraatteja — 3.
- Konferenssin päiväjärjestyksessä olivat seuraavat kysymykset: sosialidemokraattisen ryhmän taktiikasta Valtakunnanduumassa,

fraktiokeskuksista ja Keskuskomitean yhteyksien lujittamisesta paikallisiin järjestöihin ja sosialidemokraattien osallistumisesta porvarilliseen lehdistöön. Sen lisäksi konferenssi käsittelee kysymyksen Valtakunnanduuman sosialidemokraattisen edustajiston nimityksestä.

Alustuksen sosialidemokraattisen ryhmän taktiikasta III Valtakunnanduudessa teki Lenin. Kesäkuun kolmannen päivän komennon ja puolueen tehtävien leniniläistä arviota vastaan esiintyivät menshevikit ja bundilaiset, jotka väittivät, että on tuettava lokakuulaista hallituspuoluetta. Konferenssi hyväksyi äänten enemmistöllä bolshevistisen päätöslauselman, joka oli esitetty Pietarin yleiskaupunkilaisen konferenssin nimessä.

Konferenssi hyväksyi myöskin bolshevistisen päätöslauselman sosialidemokraattien porvarilliseen lehdistöön osallistumisen sallimattomuudesta, nimitti sosialidemokraattisen edustajiston Duumassa „Sosialidemokraattiseksi ryhmäksi”.

Sen vuoksi, kun menshevikien keskus oli salaa VSDTP:n Keskuskomitealta kanssakäymisessä paikalliskomiteain kanssa, konferenssi määritteli toimenpiteitä VSDTP:n Keskuskomitean yhteyksien lujittamiseksi paikallisiin puoluejärjestöihin.— 128.

⁵⁶ Lenin tarkoittaa agraarilakeja, jotka Stolypin säati vuosina 1906—1907. Marraskuun 9 (22) p:nä 1906 annettiin maalaki talonpoikain oikeudesta erota yhteisöistä ja osuusmaapalstojen kiinnittämisestä omaisuudeksi. Jo ennen vuoden 1906 marraskuun 9 (22) päivän asetusta annettiin elokuun 12 (25) päivän laki hallitsijasuvun maiden osittaisesta myymisestä, elokuun 27 (syyskuun 9) päivän laki kruununmaiden myymisestä Talonpoikaispankin välityksellä ja sitten marraskuun 15 (28) päivän laki „Lainojen myöntämisen sallimisesta talonpojille Talonpoikain maapankista osuusmaatakuuta vastaan”.— 129.

⁵⁷ Fr. Mehringin kirjoituksen „Saksalainen liberalismi ja Venäjän Duuma” (Fr. Mehring. „Deutscher Liberalismus und russische Duma”. „Die Neue Zeit”, 1906—1907, Band I, № 23) käänsi Lenin ja käytti kirjoituksessa „Fr. Mehring toisesta Duumasta”, joka julkaistiin II kokoelmassa „Taktiikan kysymyksiä”, Pietari, 1907 (ks. Teokset, 12. osa, ss. 370—376).— 134.

⁵⁸ Ks. K. Marx ja F. Engels. „Kommunistisen puolueen Manifesti”. IV luku.— 139.

⁵⁹ „Znamja Truda” („Työn Lippu”) — eserräpuolueen Pää-äänenkannattaja; ilmestyi vuoden 1907 heinäkuusta vuoden 1914 huhtikuuhun.— 140.

⁶⁰ *Esipuheen Voinovin (A. V. Lunatsharskin) kirjaseen puolueen suhteesta ammattilittoihin* Lenin kirjoitti marraskuussa 1907. Lunatsharskin kirjanen ei ilmestynyt. Sen sisältöön Lenin tutustui käsi-kirjoituksen mukaan.

Asiakirjalla ei ole otsikkoa. Otsikon on sille antanut NKP:n KK:n marxismin-leninismien instituutti.— 148.

- ⁶¹ Tarkoitetaan Saksan sosialidemokraattisen puolueen Mannheimin edustajakokousta, joka pidettiin syyskuun 23—29 pnä (uutta lukua) 1906. Päiväjärjestyksen peruskysymyksenä oli kysymys poliittisesta joukkolakosta, jonka Saksan sosialidemokratia Jenan edustajakokouksessa vuonna 1905 tunnusti poliittisen taistelun peruskeinoksi. Tämän yhteydessä kosketeltiin kysymystä ammattiliitoista, jotka hylkäsivät poliittisen joukkolakon ajatuksen katsoen sen anarkistiseksi. Mannheimin edustajakokous ei tuominnut suoraan ammattiliittojen opportunistista kantaa, mutta kehotti kaikkia puolueen jäseniä liittymään ammattijärjestöihin ja ammattiliittojen jäseniä liittymään sosialidemokraattiseen puolueeseen, „jotta ammattiliikkeen henkenä olisi sosialidemokratian henki”.— 149.
- ⁶² „Die Neue Zeit” („Uusi Aika”)— Saksan sosialidemokratian aikakauslehti, ilmestyi Stuttgartissa vuodesta 1883 vuoteen 1923. Alkaen 90-luvun toiselta puoliskolta, F. Engelsin kuoleman jälkeen, aikakauslehti julkaisi säännöllisesti revisionistien kirjoituksia.— 149.
- ⁶³ „Osvobozhdenije” („Vapautus”) — porvarillisten liberaalien kerran kahdessa viikossa ilmestynyt aikakauslehti; julkaistiin ulkomailla vuosina 1902—1905 P. B. Struven toimittamana. Tammikuusta 1904 — liberaalis-monarkistisen „Osvobozhdenije-liiton” äänenkannattaja. Myöhemmin „osvobozhdenijelaiset” muodostivat kadetti-puolueen ydinjoukon.— 152.
- ⁶⁴ Teos „Agraarikysymys ja „Marxin arvostelijat”” on kirjoitettu vuosina 1901—1907. Ensimmäiset neljä lukua julkaistiin aikakauslehdessä „Zarja” № 2—3, joulukuussa vuonna 1901 otsikolla: „Herrat agraarikysymyksen „arvostelijat” (Ensimmäinen katsaus)”, allekirjoituksella N. Lenin. Vuonna 1905 ne julkaistiin Odessassa legaalisesti kirjakustantamo „Burevestnikin” toimesta erillisenä kirjasena ja muutetulla otsikolla: „Agraarikysymys ja Marxin „arvostelijat””. Tekijä on säilyttänyt tämän otsikon teoksen myöhemmissä painoksissa julkaistessaan sen kokonaisuudessaan tai erillisiä osia siitä.
- Luvut V—IX julkaistiin ensi kerran helmikuussa 1906 legaalisessa aikakauslehdessä „Obrazovanije” № 2. Tässä painoksessa ne oli varustettu väliotsikoilla, joita ei ollut „Zarjan” julkaisemissa luvuissa I—IV eikä vuoden 1905 painoksessa.
- VI. Iljinin (V. I. Leninin) kirjassa „Agraarikysymys”, I osa, joka ilmestyi Pietarissa vuonna 1908, julkaistiin ensi kerran yhdessä kaikki yhdeksän lukua, joihin oli lisätty vielä kaksi uutta lukua, X ja XI, sitä paitsi lukuihin I—IV oli tehty väliotsikot, tekstiin oli tehty toimituskorjauksia sekä lisätty muutamia huomautuksia.
- XII luku (viimeinen) julkaistiin ensi kerran vuonna 1908 kokoelmassa „Nykyhetken elämää”.
- Luvut I—IX ks. Teokset, 5. osa, ss. 93—211.
- Tähän osaan on otettu luvut X, XI ja XII, jotka on kirjoitettu v. 1907.— 157.
- ⁶⁵ Lenin tarkoittaa Franz Bensingin kirjaa „Maatalouskoneiden vaikutus kansanomistukselliseen ja yksityishallinnassa olevaan talouteen”,

Breslau, 1897 (Fr. Bensing. „Der Einfluss der landwirtschaftlichen Maschinen auf Volks- und Privatwirtschaft”, Breslau, 1897).—160.

⁶⁶ Lenin tarkoittaa M. Hechtin kirjaa „Badenin Hardin kolme kylää”, Leipzig, 1895 (M. Hecht. „Drei Dörfer der badischen Hard”, Leipzig, 1895).—162.

⁶⁷ Ks. K. Marx. „Filosofian kurjuus”, 1941, ss. 52—54, tai K. Marx ja F. Engels. Teokset, V osa, 1929, ss. 324—325.—163.

⁶⁸ Lenin tarkoittaa tunnetun narodnikkilaisen publisistin A. N. Engelhardtin kirjeitä „Maalta”, jotka julkaistiin aikakauslehdessä „Otetshestvennyje Zapiski”.—163.

⁶⁹ Ks. K. Marx. „Pääoma”, III osa, 1953, s. 758. Viitatessaan Marxin „Pääoman” III osaan Lenin käyttää vuoden 1894 saksankielistä painosta ja kääntää kaikki sitaatit itse.—169.

⁷⁰ Ks. K. Marx. „Lisäarvoteorioita”, II osa, 2. nide, 1936.—169.

⁷¹ V. V. (V. P. Vorontsovin kirjailijanimi)—XIX vuosisadan 80—90-luvun liberaalisen narodnikkilaisuuden ideologi.—176.

⁷² Ks. K. Marx. „Pääoma”, III osa, 1953, s. 825.—194.

⁷³ Kirjan „*Sosialidemokratian agraariohjelma Venäjän ensimmäisessä vallankumouksessa vuosina 1905—1907*” Lenin kirjoitti marras—joulukuussa 1907. Vuonna 1908 tämä teos otettiin kokoelman „12 vuoden ajalta” toisen osan toiseen niteeseen. Mutta poliisi takavarikoi kirjan jo kirjapainossa ja tuhosi sen. Säilyi vain yksi kappale, josta puuttui lopusta muutamia sivuja. Kirja ilmestyi ensi kerran vasta vuonna 1917 nimellä: V. Iljin (N. Lenin). „*Sosialidemokratian agraariohjelma Venäjän ensimmäisessä vallankumouksessa vuosina 1905—7*” (Pietari, kirjakustantamo „Zhizn i znanije”).

Vuoden 1917 painoksessa kesken katkeavan lauseen: „Junkkeri-porvarillisen Venäjän luomisen reformaattorinen tie edellyttää ehdottomasti vanhan maanhallinnan perustusten säilyttämistä ja hidasta...” (ks. tätä osaa, s. 407), lopun tilalle Lenin lisäsi seuraavaa: „järjestelmällistä ja mitä tuskallisinta väkivaltaa talonpoikaisjoukkoja kohtaan. Talonpoikais-porvarillisen Venäjän luomisen vallankumouksellinen tie edellyttää välttämättömästi koko vanhan maanhallinnan murtamista, maan yksityisomistuksen lakkauttamista”.

Tässä osassa teos julkaistaan käsikirjoituksen mukaan, jonka Lenin korjasi muutamien vuosien kuluttua sen jälkeen, kun kirja v. 1908 ilmestyi. Nuo korjaukset eivät tulleet huomioonotetuiksi vuoden 1917 painoksessa, koska kirjaa ei ladottu käsikirjoituksen mukaan, vaan säilyneen vuoden 1908 kappaleen mukaan. Tähän mennessä tuota kappaletta ei ole onnistuttu löytämään.—205.

⁷⁴ „*Gurkon ja Lidvalin menetelmät hallinnassa*”—kruununvarkaus, keinottelu ja rosvous, jotka rehottivat tsaarin korkeimpien

- virkamiesten ja liikemiesten keskuudessa. Gurko oli sisäasiain ministerin apulainen; vuonna 1906 hän sekaantui kavalluksiin ja keinotteeluun viljantoumituksissa nälänhädän alaisille lääneille, viljan toimittajana taas oli afäärimies ja keinottelija Lidval.— 238.
- ⁷⁵ *John* — menshevikki P. P. Maslov.— 245.
- ⁷⁶ *Kostrov* — kaukasialaisten menshevikkien johtaja — Noi Jordania.— 247.
- ⁷⁷ *Vendée* — ranskalainen maakunta, jossa XVIII vuosisadan lopussa tapahtuneen Ranskan porvarillisen vallankumouksen kaudella syttyi takapajuinen ja taantumuksellisen talonpoikaiston vastavallankumouksellinen kapina vallankumouksellista Konventtia vastaan. Kapina tapahtui uskonnollisilla tunnuksilla ja sitä johti vastavallankumouksellinen papisto ja tilanherrat.— 248.
- ⁷⁸ *Yleisvenäläinen talonpoikaisliitto* — vuonna 1905 syntynyt vallankumouksellisdemokraattinen järjestö. Liiton ensimmäisessä ja toisessa edustajakokouksessa, jotka pidettiin Moskovassa elo- ja marraskuussa vuonna 1905, muovattiin Liiton ohjelma ja taktiikka. Talonpoikaisliitto vaati poliittista vapautta ja perustavan kokouksen viipymätöntä koollekutsumista sekä oli I Valtakunnanduuman boikotoinnin taktiikan kannalla. Liiton agrariohjelmassa oli vaatimukset maan yksityisomistuksen lakkauttamisesta, luostarien, hallitsijasuvun, kabinetin- ja valtionmaiden siirtämisestä talonpojille ilman lunastusmaksuja. Poliitikassaan Liitto ilmaisi puolinaisuutta ja horjuntaa. Vaatien tilanherramaanomistuksen lakkauttamista Liitto suostui osittaisen korvauksen maksamiseen tilanherroille. Heti toimintansa ensi askelista lähtien Talonpoikaisliitto joutui poliisivainojen kohteeksi. Vuoden 1906 loppuun mennessä Yleisvenäläinen talonpoikaisliitto hajosi.— 248.
- ⁷⁹ *„Rossija”* („Venäjä”) — poliisi-mustasotnialainen päivälehti; julkaistiin Pietarissa vuodesta 1905 vuoteen 1914. Vuodesta 1906 se oli sisäasiain ministeriön virallinen äänenkannattaja.— 248.
- ⁸⁰ Rodbertuksen katsantokantojen erittelyä ks. K. Marx. „Lisäarvoteorioita”, II osa, I nide, 1936, ss. 170—172. Analyysia Ricardon teorioista ks. K. Marx. „Lisäarvoteorioita”, II osa, 2. nide, 1936, ss. 7—11.
Viittauksissaan Marxin teokseen „Lisäarvoteorioita” Lenin käyttää vuoden 1905 saksalaista painosta ja kääntää kaikki sitaatit itse.— 260.
- ⁸¹ Ks. K. Marx. „Pääoma”, III osa, 1953, s. 630.— 262.
- ⁸² Ks. K. Marx. „Lisäarvoteorioita”, II osa, 1. nide, 1936, s. 187.— 262.
- ⁸³ *Amerikan Yhdysvaltojen lainsäädäntö homestead'eista* kuuluu XIX vuosisadan puoliväliin. Vuoden 1862 lain mukaan jokaisella Amerikan Yhdysvaltojen kansalaisella oli oikeus saada valtiolta

- maksutta tai hyvin pienestä maksusta homestead — korkeintaan 160 acen (64 hehtaarin) suuruinen maapalsta. Viimeistään viiden vuoden kuluttua palsta siirtyi haltijan omaisuudeksi.— 262.
- ⁸⁴ Lenin siteeraa kääntämiään kohtia K. Marxin ja F. Engelsin teoksesta „Manifesti Kriegeä vastaan” (ks. K. Marx ja F. Engels. Teokset, V osa, 1929, s. 99).— 263.
- ⁸⁵ *Borisov* — S. A. Suvorov.— 275.
- ⁸⁶ „*Russkoje Bogatstvo*” („Venäjän Rikkaus”) — kuukausijulkaisu; ilmestyi Pietarissa vuodesta 1876 vuoden 1918 puoliväliin. 90-luvun alusta julkaisu oli liberaalisten narodnikkien äänenkannattaja. Vuodesta 1906 „*Russkoje Bogatstvosta*” tuli tosiasiallisesti enessien („kansansosialistien”) puolittain kadettilaisen puolueen äänenkannattaja.— 276.
- ⁸⁷ Ks. K. Marx. „Pääoma”, III osa, 1953, s. 820.— 279.
- ⁸⁸ Lenin tarkoittaa agraarikysymyksen käsittelyä VSDTP:n Ensimmäisessä konferenssissa, joka pidettiin Tampereella joulukuun 12—17 (25—30) pnä 1905. Selostuksen agraarikysymyksestä piti konferenssissa Lenin. Konferenssi hyväksyi päätöslauselman, jossa katsottiin toivottavaksi, että VSDTP:n II edustajakoukussa hyväksytystä agraariohjelmasta poistetaan kohta otrezkamaiden ja lunastusmaksujen talonpoikaistolle palauttamisesta, ja välttämättömäksi ottaa ohjelmaan kohta talonpoikaiston vallankumouksellisten toimien tukemisesta aina kaikkien valtion, kirkon, luostarien, hallitsijasuvun, kabinetin ja yksityisomistuksellisten maiden konfiskointiin saakka.— 280.
- ⁸⁹ Ks. K. Marx. „Lisäarvoteorioita”, II osa, 2. nide, 1936, s. 86.— 283.
- ⁹⁰ Ks. K. Marx. „Lisäarvoteorioita”, II osa, 1. nide, 1936, s. 172. Vertauksen vuoksi ks. vastaavia sivuja samasta teoksesta, II osa, 1. nide, s. 183 ja II osa, 2. nide, s. 14.— 284.
- ⁹¹ Kohta „*Pjotr Maslov korjailee Karl Marxin luonnoshahmotelmia*” julkaistiin „*Proletari*” lehden 33. numerossa heinäkuun 23 (elokuun 5) pnä 1908.— 285.
- ⁹² Ks. K. Marx. „Lisäarvoteorioita”, II osa, 1. nide, 1936, s. 138.— 286.
- ⁹³ Ks. K. Marx. „Pääoma”, III osa, 1953, ss. 662—750.— 289.
- ⁹⁴ Ks. K. Marx. „Pääoma”, III osa, 1953, ss. 793—794.— 290.
- ⁹⁵ Ks. K. Marx. „Pääoma”, III osa, 1953, s. 794.— 291.
- ⁹⁶ Ks. K. Marx. „Pääoma”, III osa, 1953, ss. 820—821.— 299.
- ⁹⁷ Ks. K. Marx. „Pääoma”, III osa, 1953, s. 820.— 299.
- ⁹⁸ Ks. K. Marx. „Pääoma”, III osa, 1953, s. 823.— 300.

- ⁹⁹ Ks. K. Marx. „Pääoma”, III osa, 1953, s. 825.— 301.
- ¹⁰⁰ Ks. K. Marx. „Pääoma”, III osa, 1953, ss. 818, 823.— 302.
- ¹⁰¹ Ks. K. Marx. „Lisäarvoteorioita”, II osa, 1. nide, 1936, s. 138.— 305.
- ¹⁰² Lenin esittää tässä kohdan N. G. Tshernyshevskin teoksen „Katsauksia Gogolin kauden venäläiseen kirjallisuuteen” toisesta luvusta, jossa tehdään pilaa journalisti Senkovskin („paroni Brambeuksen”) sopimattomasta polemiikkimenetelmästä (ks. N. G. Tshernyshevski. Kootut teokset, II osa, 1906, s. 45).— 329.
- ¹⁰³ Ks. K. Marx ja F. Engels. Valittuja kirjeitä, 1953, s. 459.— 342.
- ¹⁰⁴ Ks. K. Marx ja F. Engels. Valitut teokset kahdessa osassa, I osa, 1952, s. 534.— 343.
- ¹⁰⁵ „Pravda” („Totuus”)— taidetta, kirjallisuutta ja yhteiskunnallista elämää käsittelevä menshevikkien kuukausijulkaisu; ilmestyi Moskovassa vuosina 1904—1906.— 349.
- ¹⁰⁶ „Alapajevskin tasavallaksi” tsaarin virkamiehet nimittivät Permin läänin Verhoturjen kihlakunnan Alapajevskin kuntaa. Leninin mainitsemän eserrätalonpoika G. I. Kabakovin, II Valtakunnanduuman edustajan, onnistui v. 1905 järjestää Alapajevskin kunnassa Talonpoikaisliitto, johon kuului noin 30 tuhatta jäsentä.— 384.
- ¹⁰⁷ „Kansallisdemokraatit” („natsional-demokraty”) — puolalaisen porvariston vastavallankumouksellinen natsionalistinen puolue; muodostui vuonna 1897. Vuosien 1905—1907 vallankumouksen kaudella „kansallisdemokraateista” tuli puolalaisen vastavallankumouksen peruspuolue, puolalaisten mustasotnialaisten puolue.— 387.
- ¹⁰⁸ Vakufimaat — muhamettilaisen väestön asuttamien alueiden maat, joita ei saanut myydä eikä siirtää käsistä toisiin. Vakufimaista saadut tulot olivat kruunun tai papiston määräysvallassa. Neuvostovalta siirsi vakufimaat valtion maavarantoon.— 390.
- ¹⁰⁹ Puhe on satiirisesta „Uusimman venäläisen sosialistin hymnistä”, joka julkaistiin „Zarjassa” № 1 (huhtikuu 1901) „Narkissos Tuporylovin” allekirjoituksella. Runon kirjoittaja oli J. O. Martov.— 410.
- ¹¹⁰ Jälkisanat Lenin kirjoitti kirjan „Sosialidemokratian agraariohjelma Venäjän ensimmäisessä vallankumouksessa vuosina 1905—7” vuoden 1917 painokseen.— 412.
- ¹¹¹ Leninin kirjoitus „Duuman budjettioikeuksien laajentamista koskevistä keskusteluista” — julkaistiin ensi kerran VSDTP:n Päääänenkannattajassa „Sotsial-Demokrat” № 1, helmikuu 1908. Sitten se julkaistiin „Proletari” lehden 27. numerossa, saman vuoden maaliskuun 26 (huhtikuun 8) pnä, Leninin postskriptumilla varustettuna (ks. tätä osaa, s. 421).

„*Sotsial-Demokrat*” („Sosialidemokraatti”) — VSDTP:n Pää-äänenkannattaja — illegaalinen sanomalehti; julkaistiin helmikuusta 1908 tammikuuhun 1917. Lehden ensimmäinen numero ilmestyi Venäjällä, sitten sen julkaiseminen siirrettiin ulkomaille, ensin Pariisiin, sitten — Geneveen. VSDTP:n Keskuskomitean päätöksen mukaisesti Pää-äänenkannattajan toimitus muodostettiin bolshevikkien, menshevikkien ja Puolan sosialidemokraattien edustajista. „Sotsial-Demokratissa” julkaistiin yli kahdeksankymmentä V. I. Leninin artikkelia ja pienempää kirjoitusta. „Sotsial-Demokratin” toimituksen sisällä V. I. Lenin kävi taistelua johdonmukaisen bolshevistisen linjan puolesta. Osa toimitusta (Kamenjev ja Zinovjev) suhtautui likvidaattoreihin sovitelevasti ja yritti ajaa karille leniniläisen linjan toteuttamisen. Toimituksen menshevikki-jäsenet Martov ja Dan sabotoivat Pää-äänenkannattajan toimituksen työtä ja samaan aikaan puolustivat avoimesti likvidaattoruutta „Golos Sotsial-Demokrata” („Sosialidemokraatin Ääni”) lehdessä. Leninin leppymätön taistelu likvidaattoreita vastaan johti siihen, että Martov ja Dan poistuivat kesäkuussa 1911 „Sotsial-Demokratin” toimituksen kokoonpanosta. Joulukuusta 1911 lähtien „Sotsial-Demokrat” lehteä toimitti V. I. Lenin.— 414.

¹¹² „*Stolitshnaja Potshta*” („Pääkaupungin Posti”) — vasemmistokadettien sanomalehti; ilmestyi Pietarissa lokakuusta 1906 helmikuuhun 1908.— 414.

¹¹³ „*Nasha Gazeta*” („Meidän Lehtemme”) — porvarillisen „*Tovarishtsh*” lehden halpahintainen julkaisu; ilmestyi vuonna 1908.— 421.

¹¹⁴ Huhtikuun 16 (29) pnä 1908 „Proletari” lehden 29. numerossa julkaistiin VSDTP:n Keskuskomitean kirje paikallisille puoluejärjestöille Duuman sosialidemokraattisten edustajain toiminnan johdosta.— 421.

¹¹⁵ Lenin tarkoittaa kirjoitusta „Poliittisia hahmotelmia”, jonka allekirjoituksena oli V. M-d-m (Medem) ja joka oli julkaistu kokoelmassa „*Nasha tribuna*” („Meidän puhujalavamme”), Vilna, 1907.— 427.

¹¹⁶ *Al. Al.*— A. A. Bogdanov.— 430.

¹¹⁷ Lenin tarkoittaa V. Bazarovin, Bermanin, A. Lunatsharskin, P. Jushkevitchin, A. Bogdanovin, J. Gelfondin ja S. Suvorovin kirjoitusten kokoelmaa.— 430.

¹¹⁸ Kysymys on V. I. Leninin kirjasta „*Askel eteenpäin, kaksi askelta taaksepäin*”, joka ilmestyi Genevessä toukokuussa 1904.— 430.

¹¹⁹ Tarkoitetaan A. Bogdanovin kirjaa „*Empiriomonismi*”, Moskova, 1904.— 430.

¹²⁰ A. Lunatsharskin, V. Bazarovin, A. Bogdanovin, P. Maslovin, A. Finnin, V. Shuljatikovin, V. Fritshen y.m. kirjoitusten kokoelma

- „Katsauksia realistiseen maailmankatsomukseen” ilmestyi Pietarissa vuonna 1904. G. V. Plehanovin ja V. I. Leninin kirjoituksia ei kokoelmassa julkaistu.— 433.
- ¹²¹ Leninin teosta „*Rivimarxilaisen kirjoituksia filosofiasta*” ei ole löydetty.— 434.
- ¹²² Tähän aikaan V. I. Lenin alkoi kirjoittaa teosta „*Materialismi ja empiriokritisismi*”.— 434.
- ¹²³ *Kolmas toimittaja* — I. F. Dubrovinski.— 435.
- ¹²⁴ Lenin viittaa artikkeliinsa „*Poliittisia kirjoituksia*”, joka julkaistiin „*Proletarin*” 21. numerossa helmikuun 13 (26) pnä 1908. Seikka-peräisemmin valaistiin puolueohjelmakysymystä kirjoituksessa „*Kuinka Pjotr Maslov korjailee Karl Marxin luonnoshahmotelmia*” („*Proletarin*” 33. numero, heinäkuun 23 (elokuun 5) pnä 1908). (Ks. tätä osaa, s. 285. Teoksen „*Sosialidemokratian agrariohjelma Venäjän ensimmäisessä vallankumouksessa vuosina 1905—1907*” III luvun toinen kohta).— 440.
- ¹²⁵ „*Meony*” — lyhennys nimestä „*Partija mirnogo obnovlenija*” („*Rauhallisen uudistuksen puolue*”).— 440.
- ¹²⁶ Leninin kirjoitus „*Ammattiliittojen neutraalisuus*” julkaistiin vähäisin lyhennyksin kokoelmassa „*Ajan tuulahduksia*” (Pietari, 1908, kustannusl. „*Tvortshestvo*”) VI. Iljinin allekirjoituksella.— 443.
- ¹²⁷ VSDTP:n Keskuskomitean päätöslauselma ammattiliitoista julkaisiin „*Proletari*” lehden 21. numerossa helmikuun 13 (26) pnä 1908. Puolueen jäseniä kehoitettiin järjestämään ammattijärjestöjen sisällä puolueryhmiä ja toimimaan niissä paikallisten puoluekeskusten johdolla. Niissä tapauksissa, jolloin poliisivainot tekivät ammattijärjestön perustamisen tai hajotetun ammattijärjestön jälleenympytämisen mahdottomaksi, Keskuskomitea kehotti järjestämään ammattiliittosoluja ja ammattiliittoja illegaalisesti.— 443.
- ¹²⁸ „*Nash Vek*” („*Vuosisatamme*”) — sanomalehti; ilmestyi vuosina 1905—1908, ensialussa porvarillisen „*Tovarishtsh*” lehden populäärisenä julkaisuna.— 443.
- ¹²⁹ „*Vperjod*” („*Eteenpäin*”) — Leninin johtama bolshevistinen työväen joukkolehti; sitä julkaisi illegaalisesti Viipurissa „*Proletarin*” toimitus syyskuun 10 (23) päivästä 1906 tammikuun 19 (helmikuun 1) päivään 1908. Ilmestyi 20 numeroa. Toisesta numerosta alkaen „*Vperjod*” ilmestyi VSDTP:n paikalliskomiteain äänenkannattajana: № 2 — Moskovan ja Pietarin komiteain sekä Moskovan piirikuntakomitean; №№ 3—7 — Moskovan, Pietarin, Moskovan piirikunnan, Permin ja Kurskin komiteain äänenkannattajana; №№ 8—19 edellisten lisäksi myös Kasaanin komitean äänenkannattajana; „*Vperjod*” lehden viimeisessä, 20. numerossa mainittiin Permin ja Kasaanin komiteain asemesta Uralin aluekomitea.— 444.

- ¹³⁰ D. Firsovin (D. Rosenblumin) ja M. Jakobin (M. Gendelmanin) kirjan „Agraariohjelman tarkistuksesta ja sen perustelusta” julkaisi kirjakustantamo „Era” („Aikakausi”), Moskova, 1908. Kirja takavarikoitiin. Leninin lupaama tämän kirjan erittely ei „Proletarissa” ilmestynyt.— 448.
- ¹³¹ „*Sovremennyi Mir*” („Nyky maailma”) — kirjallinen, tieteellinen ja poliittinen kuukausijulkaisu; ilmestyi Pietarissa vuoden 1906 lokakuusta lähtien. Menshevikit, heidän joukossaan G. V. Plehanov, osallistuiivat läheisesti aikakauslehden työhön. Plehanovilaisten kanssa tehdyn liiton kaudella aikakauslehteen osallistuiivat bolshevikit; maaliskuussa 1914 „*Sovremennyi Mir*’issä” julkaistiin Leninin kirjoitus „Vielä eräs sosialismin murskaaminen”.— 449.
- ¹³² Ks. K. Marx ja F. Engels. Teokset, XVI osa, II nide, 1936, ss. 108—111.— 457.
- ¹³³ Kirjoitus „*Kommuunin opetukset*” on Leninin selostuksen muistiin kirjoitus, joka julkaistiin „*Zagranitšnaja Gazetan*” („Ulkomaisten Lehden”) 2. numerossa maaliskuun 23 pnä 1908. Lehden toimitus liitti kirjoitukseen seuraavan selityksen: „Maaliskuun 18 pnä pidettiin Genevessä kansainvälinen joukkokokous kolmen proletaarisen vuosipäivän johdosta: Marxin kuoleman 25. vuosipäivä, vuoden 1848 maaliskuun vallankumouksen 60. vuosipäivä ja Pariisin Kommuunin vuosipäivä. VSDTP:n puolesta kokouksessa esiintyi toveri Lenin puhuen Kommuunin merkityksestä”.— 459.
- ¹³⁴ Ks. K. Marx ja F. Engels. Valitut teokset kahdessa osassa, I osa, 1952, s. 456.— 459.
- ¹³⁵ Kommuunin historiallisen merkityksen arvioinnista „uuden yhteiskunnan aineeksi” ks. K. Marxin teosta „Kansalaissota Ranskassa” ja kirjeitä Kugelmannelle huhtikuun 12 ja 17 pltä 1871 (ks. K. Marx ja F. Engels. Valitut teokset kahdessa osassa, I osa, 1952, ss. 433—503; II osa, 1952, ss. 443—445).— 461.
- ¹³⁶ „*Russkaja Mysl*” („Venäläinen Ajatus”) — liberaalisen porvariston kuukausijulkaisu; ilmestyi Moskovassa vuodesta 1880 vuoden 1918 puoliväliin. Vuoden 1905 vallankumouksen jälkeen — kadettipuolueen oikeistosiiven äänenkannattaja.— 467.

TIETOJA
V. I. LENININ
ELÄMÄSTÄ JA TOIMINNASTA
(Kesäkuu 1907 — huhtikuu 1908)

1907

- Kesäkuun 22*
(*heinäkuun 5*)
päivän jälkeen. Lenin kirjoittaa kokoelmaan „Golos Zhizni” kirjoituksen „Kreivi Heidenin muistolle (Mitä meidän puolueettomat „demokraattimme” opettavat kansalle?)”.
- Kesäkuu, 25*
(*heinäkuu, 8*). VSDTP:n Keskuskomitea valitsee Leninin puolueen edustajaksi Kansainväliseen sosialistiseen toimistoon.
- Kesäkuu, 26*
(*heinäkuu, 9*). Lenin kirjoittaa kirjoituksen „Boikottia vastaan (Sosialidemokraattisen publisistin kirjoituksista)”. Kirjoitus julkaistiin kirjasessa „Kolmannen Duuman boikotoinnista”, joka ilmestyi elokuussa 1907.
- Kesä—heinäkuu.* Lenin on lepäämässä Seivästössä (Suomi).
- Heinäkuu, 8 ja*
14 (21 ja 27). Lenin osallistuu Pietarin yleiskaupunkilaisen konferenssin työhön Terijoella; pitää alustuksen sosialidemokratian suhtautumisesta III Valtakunnanduumaan. Konferenssi hyväksyy Leninin esittämän päätöslauselman III Duuman boikotointia vastaan. Leninin alustuksen teesit julkaistiin erillisenä lehtisenä.
- Heinäkuu,*
16 (29). Lenin valittiin VSDTP:n Keskuskomitean päätöksellä VSDTP:n edustajiston jäseneksi Stuttgartin kansainväliseen sosialistikongressiin.
- Heinäkuu,*
21—23
(*elokuu, 3—5*). Lenin osallistuu VSDTP:n Kolmannen („Toisen yleisvenäläisen”) konferenssin työhön Kotkassa (Suomi); pitää alustuksen III Valtakunnanduuman vaaleihin osallistumisesta. Konferenssi hyväksyy Leninin ehdottaman päätöslauselman III Valtakunnanduuman vaalien boikotointia vastaan. Leninin päätöslauselmaehdotus Ammattiliittojen yleisvenäläisestä edustajakokouksesta annettiin aineistona Keskuskomiteaan.

- Heinäkuu.* Lenin valmistelee kirjan „Kapitalismin kehitys Venäjällä” toista painosta, tekee lisäyksiä ja kirjoittaa alkulauseen.
- Elokuu, 1 (14).* A. M. Gorkille kirjoittamassaan kirjeessä Lenin kutsuu häntä osallistumaan Stuttgartin kansainvälisen sosialistikongressin työhön ja tiedottaa Gorkille, että VSDTP:n Keskuskomitea on myöntänyt hänelle neuvottelevan äänioikeuden.
- Elokuu, 5—10 (18—23).* Lenin osallistuu Stuttgartin kongressin työhön; kuuluu valiokuntaan, joka valmisti päätöslauselmaa „Militarismista ja kansainvälisistä selkkausista”.
- Elokuun 5 ja 10 (18 ja 23) välillä.* Lenin kutsuu koolle ja pitää Stuttgartin kongressiin osallistuneiden vasemmistososialistien neuvottelukokouksen.
- Elokuu, 11 (24) jälkeen.* Lenin palaa Stuttgartista Kuokkalaan (Suomi).
- Elokuu, 22 (syyskuu, 4).* Lenin kirjoittaa „Golos Zhizni” kokoelmaan artikkelin „Publisistin kirjoituksia”, jossa puolustetaan sitä taktiikkaa, jota bolshevikit harjoittivat III Valtakunnanduuman ja duumapuolueiden suhteen.
- Elokuun 31 ja syyskuun 7 (syyskuun 13 ja 20) välillä.* Pietarissa ilmestyy Leninin toimittamana „Golos Zhizni” kokoelma, jossa oli hänen kirjoituksensa „Kreivi Heidenin muistolle” ja „Publisistin kirjoituksia”.
- Elokuu.* VSDTP:n Keskuskomitea valitsee Leninin puolueen Pää-äänenkannattajan „Sotsial-Demokratini” päätoimittajaksi.
- Elo—
syyskuu.* Lenin kirjoittaa kaksi artikkelia aiheesta: „Stuttgartin kansainvälinen sosialistikongressi”, joista toinen, populäärinen, oli tarkoitettu bolshevistiselle „Kaikkien kalenteri vuodeksi 1908” julkaisulle.
- Elo—
lokakuu.* Lenin toimittaa Itävallan sosialidemokraattisen puolueen ja Italian sosialistisen puolueen Stuttgartin kansainväliselle sosialistikongressille esittämien selostusten venäjännöksen.
- Elo—
jouluu.* Lenin valmistelee painoon teostensa kolmiosaista painosta „Kahdentoista vuoden ajalta”.
- Syyskuun alku.* Lenin tekee VSDTP:n Pietarin yleiskaupunkilaisessa konferenssissa selostuksen Stuttgartin kansainvälisestä sosialistikongressista.

- Syyskuu, 7 (20).* VSDTP:n Keskuskomitea valitsee Leninin „Sotsial-Demokratian” toimituskollegioon ja toimituksen johtokuntaan. Tässä istunnossa lakkautetaan Pää-äänenkannattajan päätoimittajan toimi.
- Syyskuu.* Lenin kirjoittaa alkulauseen teostensa kokoelman „Kahdentoista vuoden ajalta” 1. osaan.
- Lokakuun 19 ja 26 (marraskuun 1 ja 8) välillä.* Pietarissa ilmestyy Leninin toimittama kokoelma „Zarnitsy”.
- Lokakuu, 20 (marraskuu, 2).* Pietarissa ilmestyy „Kaikkien kalenteri vuodeksi 1908”, jossa oli Leninin kirjoitus „Stuttgartin kansainvälinen sosialistikongressi”.
- Lokakuu, 27 (marraskuu, 9).* „Proletari” lehden 17. numerossa julkaistiin Leninin kirjoitukset „Vallankumous ja vastavallankumous” ja „Stuttgartin kansainvälinen sosialistikongressi”.
- Lenin osallistuu VSDTP:n Pietarin järjestön konferenssiin Terijoella, pitää alustuksen „Kolmannesta Valtakunnanduumasta” ja „Sosialidemokraattien osallistumisesta porvarilliseen lehdistöön”.
- Konferenssi hyväksyy Leninin päätöslauselman „Kolmannesta Valtakunnanduumasta”.
- Lokakuu, 29 (marraskuu, 11).* „Proletari” lehden 18. numerossa julkaistiin Leninin kirjoitus „Kolmas Duuma” ja toimituksen huomautus „Plehanovin kirjoituksesta”.
- Marraskuu, ennen 5 (18) päivää.* Lenin oli läsnä „VSDTP:n Neljänten konferenssiin osallistuvien” bolshevikkien ennakkoneuvottelussa.
- Marraskuu, 5 (18).* „Proletarin” 19. numerossa julkaistiin Leninin kirjoitukset „„Inhottavien orgioiden” valmistelu”, „Entä keitä ovat tuomarit?” ja „Päätöslauselma III Valtakunnanduumasta”, joka hyväksyttiin VSDTP:n Pietarin järjestön konferenssissa.
- Marraskuu, 5—12 (18—25).* Lenin osallistuu VSDTP:n Neljännen („Kolmannen yleisvenäläisen”) konferenssin työhön Helsingissä; pitää alustuksen „III Valtakunnanduuman sosialidemokraattisen ryhmän taktiikasta”. Konferenssi hyväksyy Leninin päätöslauselman tästä kysymyksestä.
- Marraskuu.* Lenin kirjoittaa „Esipuheen Voinovin (A. V. Lunatsharskin) kirjaseen puolueen suhteesta ammatti-liittoihin”.

- Syky 1907.* Lenin kirjoittaa teoksen „Agraarikysymys ja „Marxin arvostelijat”” X—XII luvut.
- Marraskuun 16 ja 23 (marraskuun 29 ja joulukuun 6) välillä.* Pietarissa ilmestyy V. I. Leninin (Vl. Iljinin) teosten kokoelma „Kahdentoista vuoden ajalta”.
- Marraskuu (joulukuun alku).* Poliisi takavarikoi V. I. Leninin teosten kokoelman „Kahdentoista vuoden ajalta”. Nostettiin oikeusjuttu Leninin asettamisesta syyteeseen.
- Marras—joulukuun.* Kätkeytyen poliisilta Lenin matkustaa Kuokkalasta Oulunkylään (Helsingin lähistöllä).
- Joulukuun.* Lenin kirjoittaa kirjaa „Sosialidemokratian agraari-ohjelma Venäjän ensimmäisessä vallankumouksessa vuosina 1905—1907”.
- Joulukuun.* Lenin matkustaa Oulunkylästä ulkomaille. N. K. Krupskajaa odotellessaan viettää muutaman päivän Tukholmassa.
- Joulukuun, 22 (tammikuun 4 1908).* Pietarin vetotuomioistuin tuomitsee Leninin kirjan „Sosialidemokratian kaksi taktiikkaa demokraattisessa vallankumouksessa” hävitettäväksi.
- Joulukuun, 22—24 (tammikuun 4—6 1908).* Matkallaan Geneveen Lenin pysähtyy Berliinissä, jossa tapaa R. Luxemburgin.
- Joulukuun, 25 (tammikuun 7 1908).* Lenin saapuu N. K. Krupskajan kanssa Geneveen. Alkaa Leninin toinen emigraatiokausi.
- Joulukuun 1907 — helmikuu 1908.* Lenin valmistele „Proletari” lehden julkaisemista Genevessä.

1908

- Tammikuun 11 ja 18 (24 ja 31) välillä.* Pietarissa ilmestyy Leninin (Vl. Iljinin) kirjoitusten kokoelma „Agraarikysymys”, I osa.
- Tammikuu, 20 (helmikuu, 2).* Lenin kääntyy A. M. Gorkin puoleen pyynnöllä lähettää „Proletari” lehden ensimmäisiin numeroihin, joita valmisteltiin ulkomailta painoon, publisistikirjoituksia tai katkelmia uusista kaunokirjallisista teoksista.

- Helmikuu, 11 (24).* Lenin pitää „Proletari” lehden toimituksen neuvottelukokouksen sen „Die Neue Zeit”issa” julkaistun kirjoituksen johdosta, jossa puhuttiin taistelusta, jota VSDTP:eeassa käydään filosofian kysymyksissä. Neuvottelukokouksessa hyväksytään yksimielisesti Leninin kirjoittama „Proletarin” toimituksen ilmoituksen teksti.
- Helmikuu, 12 (25).* A. M. Gorkille kirjoittamassaan kirjeessä Lenin puhuu leppymättömän taistelun välttämättömyydestä venäläisiä machilaisia (Bogdanovia y.m.) vastaan.
- Helmikuu, 13 (26).* Genevessä ilmestyy „Proletari” lehden 21. numero, jossa on Leninin kirjoitus „Poliittisia kirjoituksia”.
- Helmikuun 15 ja 20 (helmikuun 28 ja maaliskuun 4) välillä.* Pietarissa ilmestyy bolshevistinen kokoelma „Nykyhetken elämä”, jossa julkaistaan Leninin kirjan „Agraarikysymys ja „Marxin arvostelijat”” XII luku alaotsikolla „„Ihannemaa” niiden kannalta, jotka vastustavat marxilaisuutta agraarikysymyksessä”.
- Helmikuun jälkipuolisko (maaliskuun alku).* Ilmestyy VSDTP:n Pää-äänenkannattajan „Sotsial-Demokratian” 1. numero, jossa on Leninin kirjoitus „Duuman budjettioikeuksien laajentamista koskevista keskusteluista”.
- Helmikuu, 19 (maaliskuun, 3).* „Proletari” lehden 22. numerossa julkaistiin Leninin kirjoitukset: „Uusi agraaripolitiikka”, „Ammattiliittojen neutraalisuus” ja „Portugalin kuninkaan murhasta”.
- Helmikuun 27 ja maaliskuun 6 (maaliskuun 11 ja 19) välillä.* Pietarissa ilmestyy Leninin teoksen „Kapitalismin kehitys Venäjällä” toinen, täydennetty painos.
- Helmikuu.* Lenin alkaa kirjoittaa kirjaa „Materialismi ja empiriokritisismi”.
- Maaliskuun, 5 (18).* Lenin pitää VSDTP:n nimessä puheen Pariisin Kommuunin merkityksestä kolmelle vuosipäivälle — K. Marxin kuoleman 25. vuosipäivälle, vuoden 1848 vallankumouksen 60. vuosipäivälle ja Pariisin Kommuunin vuosipäivälle — omistetussa kansainvälisessä joukkokokouksessa, joka pidettiin Genevessä.
- Maaliskuun, 12 (25).* „Proletari” lehden 25. numerossa julkaistiin Leninin kirjoitukset: „Tilattu poliisipatriootin mielenosoitus”, „Liberaalien harjoittamasta kansan petämisestä” ja „Kansainvälisen liberalismien arvio Marxista”.

SISÄLTÖ

Esipuhe	IX
<i>1907</i>	
BOIKOTTIA VASTAAN (<i>Sosialidemokraattisen publisistin kirjoituksista</i>)	1—35
I.....	4
II.....	10
III.....	13
IV.....	19
V.....	22
VI.....	30
VII.....	35
KREIVI HEIDENIN MUISTOLLE (<i>Mitä meidän puolueettomat „demokraattimme” opettavat kansalle?</i>)	36—43
TEESIT ALUSTUKSESTA, JOKA PIDETTIIN PIETARIN YLEISKAUPUNKILAISESSA KONFERENSSISSA HEINÄKUUN 8 PNA SOSIALIDEMOKRAATTISEN TYÖVAENPUOLUEEN SUHTAUTUMISESTA KOLMANTEEN DUUMAAN	44—45
VSDTP:n KOLMAS KONFERENSSI („TOINEN YLEISVENÄLÄINEN”)	46—47
1. Päätöslauselmaehdotus III Valtakunnanduuman vaaleihin osallistumisesta koskevasta kysymyksestä	46
2. Ammattiliittojen yleisvenäläistä edustajakokousta koskevan päätöslauselmaehdotuksen hahmotelma	47
PUBLISISTIN KIRJOITUKSIA	48—60
STUTTGARTIN KANSAINVÄLINEN SOSIALISTIKONGRESSI	61—67
STUTTGARTIN KANSAINVÄLINEN SOSIALISTIKONGRESSI	68—79

ALKULAUSE KOKOELMAAN „KAHDENTOISTA VUODEN AJALTA”	80—99
VALLANKUMOUS JA VASTAVALLANKUMOUS.....	100—109
KOLMAS DUUMA.....	110—119
PLEHANOVIN KIRJOITUKSESTA	120—121
VSDTP:n PIETARIN JÄRJESTÖN KONFERENSSI. <i>Sanomalehti-</i> <i>selostuksesta</i>	122—127
1. Selostus III Valtakunnanduumasta	122
2. Päätöslauselma III Valtakunnanduumasta	125
3. Selostus sosialidemokraattien osallistumisesta porva- rilliseen lehdistöön	127
VSDTP:n NELJÄS KONFERENSSI („KOLMAS YLEISVENÄLÄINEN”). <i>Sanomalehtiselostuksesta</i>	128—133
1. Selostus III Valtakunnanduuman sosialidemokraatti- sen ryhmän taktiikasta	128
2. Päätöslauselma III Valtakunnanduuman sociali- demokraattisen ryhmän taktiikasta	131
„INHOTTAVIEN ORGIOIDEN” VALMISTELU	134—139
ENTÄ KEITÄ OVAT TUOMARIT?	140—147
ESIPUHE VOINOVIN (A. V. LUNATSHARSKIN) KIRJASEEN PUO- LUEEN SUHTEESTA AMMATTILIITTOIHIN	148—155
AGRAARIKYSYMYKSET JA „MARXIN ARVOSTELIJAT”	157—203
X. Saksalaisen Bulgakovin, E. Davidin „teos”.....	159
XI. Karjanhoito pien- ja suurtaloudessa	170
XII. „Ihannemaa” niiden kannalta, jotka vastustavat marxilaisuutta agraarikysymyksessä	181
SOSIALIDEMOKRATIAN AGRAARIOHJELMA VENÄJÄN ENSIMMÄI- SSESSÄ VALLANKUMOUKSESSA VUOSINA 1905—1907	205—403
<i>I luku.</i> Agraarikumouksen taloudelliset pe- rustat ja olemus Venäjällä	208
1. Maaomaisuus Euroopan-Venäjällä	208
2. Mistä käydään taistelua?	213
3. Kadettikirjailijat hämäävät taistelun olemusta	219
4. Agraarikumouksen taloudellinen olemus ja sen aatteelliset ilmenemismuodot	222
5. Porvarillisen agraarikehityksen kaksi tyyppiä.....	226

6. Agraariohjelmien kaksi linjaa vallankumouksessa.....	230
7. Venäjän maa-ala. Siirtoasuttamiskysymys	235
8. Yhteenveto I luvun taloudellisista johtopäätöksistä	242
<i>II luku. VSDTP:n agraariohjelmat ja niiden tarkistus ensimmäisessä vallankumouksessa</i>	
1. Missä on venäläisten sosialidemokraattien entisten agraariohjelmien virhe?	243
2. VSDTP:n nykyinen agraariohjelma	245
3. Kunnallistajien tärkeimmän perustelun tarkistus elämässä	248
4. Talonpoikaiston agraariohjelma	254
5. Keskiaikainen maanhallinta ja porvarillinen vallankumous	259
6. Minkä vuoksi pienomistajain oli Venäjällä esiinnyttävä kansallistamisen puolesta?	263
7. Talonpojat ja narodnikit osuusmaan kansallistamisesta	270
8. M. Shaninin ja jakamisen muiden kannattajien virhe	273
<i>III luku. Kansallistamisen ja kunnallistamisen teoreettiset perustat</i>	
1. Mitä on maan kansallistaminen?	280
2. Pjotr Maslov korjailee Karl Marxin luonnoshahmotelmia	285
3. Pitääkö narodnikkilaisuuden kumoamiseksi kumota Marx?	292
4. Onko absoluuttisen koron kieltäminen yhteydessä kunnallistamisohjelmaan?	296
5. Maan yksityisomistuksen arvostelua kapitalismin kehityksen kannalta.....	298
6. Maan kansallistaminen ja „raha“-korko	301
7. Minkälaisissa oloissa kansallistaminen voidaan toteuttaa?	304
8. Onko kansallistaminen siirtymistä jakamiseen?.....	308
<i>IV luku. Poliittiset ja taktilliset näkökohdat agraariohjelman kysymyksissä</i>	
1. „Takeet restauraatiota vastaan”	310
2. Paikallinen itsehallinto „suojamuurina taantumusta vastaan”	316
3. Keskusvalta ja porvarillisen valtion lujittaminen.....	321
4. Poliittisen kumouksen kantavuus ja agraarikumouksen kantavuus	327

5. Talonpoikaisvallankumous ilman sitä, että talonpoikaisto valtaa vallan?	334
6. Onko maan kansallistaminen riittävän joustava keino?	339
7. Maan kunnallistaminen ja kunnallissosialismi.....	342
8. Muutamia esimerkkejä kunnallistamisen aiheuttamasta sekaannuksesta	346
<i>V luku. Luokat ja puolueet toisessa Duumassa agraarikysymyksestä käydyissä keskusteluissa</i>	
1. Oikeistolaiset ja lokakuulaiset	351
2. Kadetit	357
3. Oikeistolaistalonpojat	363
4. Puolueettomat talonpojat	366
5. Narodnikki-intelligentit	371
6. Talonpoika-trudovikit (narodnikit)	377
7. Sosialistivallankumoukselliset	382
8. „Kansalliset”	387
9. Sosialidemokraatit	396
Loppuyhteenveto	403
Jälkisanat	412

1908

DUUMAN BUDJETTIOIKEUKSIEN LAAJENTAMISTA KOSKEVISTA KESKUSTELUISTA	414—420
POSTSKRIPTUMI KIRJOITUKSEEN „DUUMAN BUDJETTIOIKEUKSIEN LAAJENTAMISTA KOSKEVISTA KESKUSTELUISTA”	421
POLIITTISIA KIRJOITUKSIA	422—428
„PROLETARIN” TOIMITUKSEN ILMOITUS	429
KIRJE A. M. GORKILLE	430—437
UUSI AGRAARIPOLITIIKKA	438—442
AMMATTILIITTOJEN NEUTRAALISUUS	443—453
PORTUGALIN KUNINKAAN MURHASTA	454—458
KOMMUUNIN OPETUKSIA	459—462
TILATTU POLIISIPATRIOOTTINEN MIELENOSOITUS	463—468

LIBERAALIEN HARJOITAMASTA KANSAN PETTÄMISESTÄ	469—473
KANSAINVÄLISEN LIBERALISMIN ARVIO MARXISTA	474—478
<i>Huomautuksia</i>	479—499
<i>Tietoja V. I. Leninin elämästä ja toiminnasta</i>	501—507

KUVAT

Kansilehti „Kaikkien kalenterista vuodeksi 1908”, jossa julkaistiin Leninin kirjoitus „Stuttgartin kansainvälinen sosialistikongressi”. Leninin oma kappale	69
Kansilehti V. I. Leninin teosten kokoelmasta „Kahdentoista vuoden ajalta”	81
Viimeinen sivu V. I. Leninin käsikirjoituksesta „Sosialidemokratian agraariohjelma Venäjän ensimmäisessä vallankumouksessa vuosina 1905—1907”. — Marraskuu—joulukuu 1907	410—411
Ensimmäinen sivu V. I. Leninin kirjeestä A. M. Gorkille.— Helmikuun 25 pnä 1908	431

Karjalan ASNT
Kulttuuriasiain ministeriön
Poligrafizdatin
Sortavalan kirjapaino

Sortavala, Karjalankatu, 32
